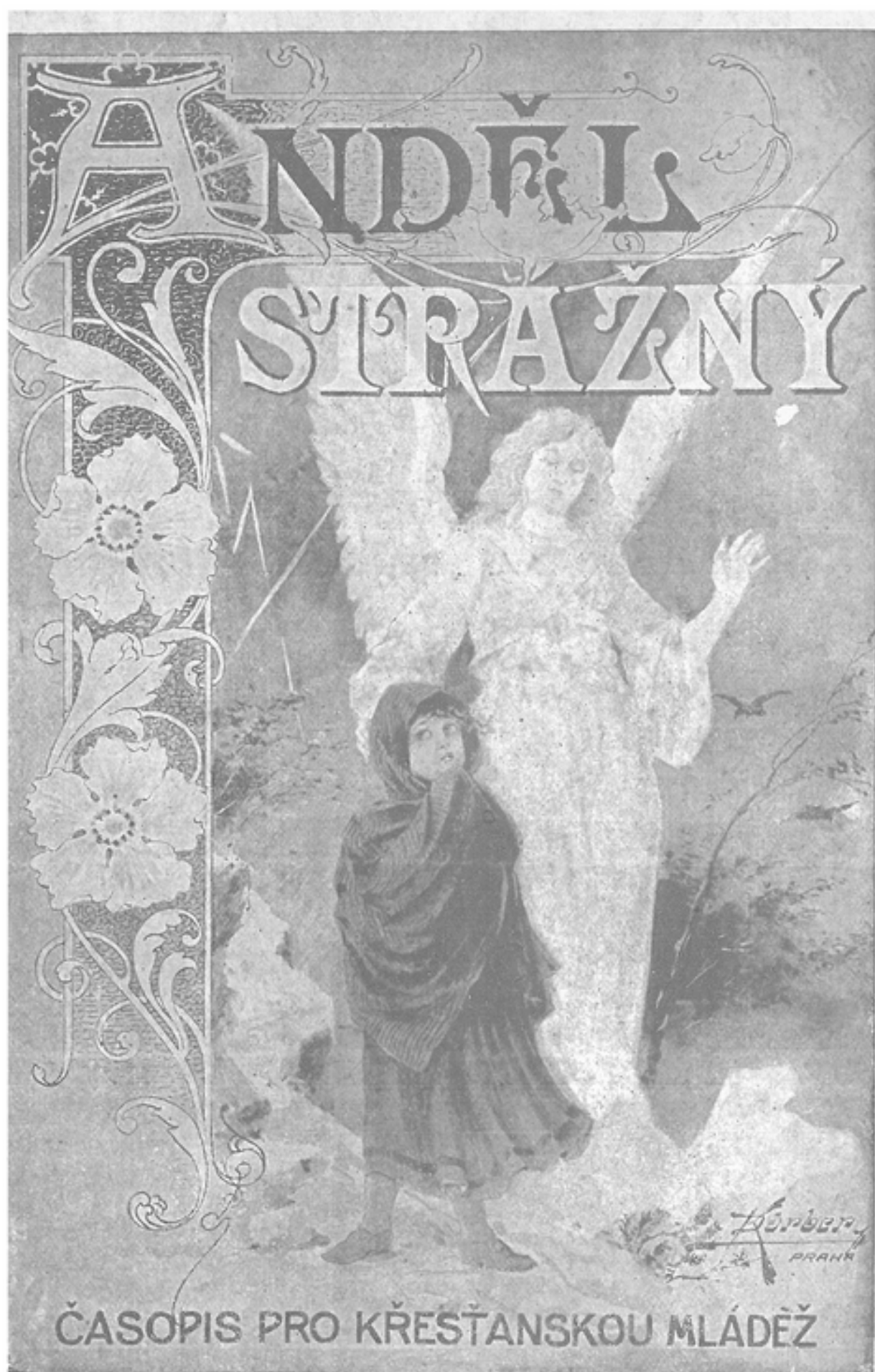

Roč. XXIII.

Září

Číslo 1.

— Do školy. —

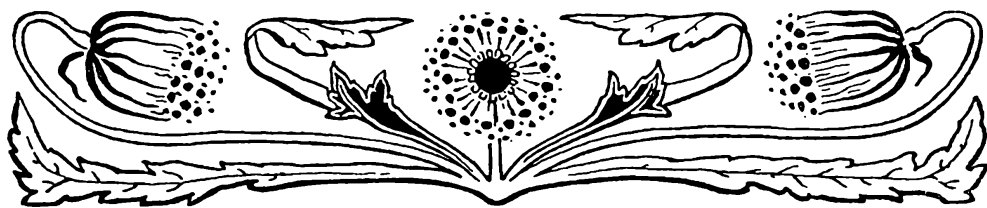
Do školy, do školy
již vesele spějme,
učení nového
nic se nelekejme,
a práci radostně vítejme zas,
k vědění novému nastal již čas.

Ve škole, ve škole
druh druhu přivine,
ve zpěvu radostném,
svár, zloba pomine.
Ku blahu vlasti své pracujme jen
v píli a vědění zřít nový den.

Ó školo, ó školo
jdu k tobě zase rád,
tebe jsem vzpomínal
v prázdninách nastokrát.
Vědění mnoho nám potřeba všem,
by zdárně zkvétala, ta česká zem.

Anuše Mittenhubrova.

Dobré předsevzetí.

Obrázek z dětského života od Jos. Soukala.

Když dítky vděčným uctěním
své rodiče provázejí,
jen z malé částky jim svůj dluh
převeliký uplácejí. *Fr. Doucha.*

Bůh osvětluje nás ve každém kroku,
co žijeme, náš krok v jistotu řídí,
jest všemu zákon zde vryt ve hluboku
i v srdce lidí! *Viktor Hugo.*

Kroupův Jaroslav měl teprve druhý den prázdniny, a již mu byla chvíle dlouhá. Hrál si do syta v pokoji a na dvoře, a teď přebíhal již zase po pokoji a z pokoje do kuchyně. Nikde dlouho nevydržel. Na procházku s matkou ještě nemůže. V kuchyni posluhovačka Vrabcová umývá nádobí a teprv až odejde, mohou jít do městských sadů anebo do polí po silnici projít se.

Dveře do kuchyně byly otevřeny. Jaroslav si nevšímal toho, co matka s Vrabcovou si povídají. Ale když se posluhovačka rozplakala, zastavil se a tu slyšel, co povídala.

„Ach, milostpaní, je to smutná vzpomínka“, pravila žalostivým hlasem. „Dnes je tomu právě rok, co mně zemřel muž, a zanechal mne tu s třemi malými dětmi. Dlouhá jeho nemoc stála mne všechny peníze, které jsme měli. Kdyby nebylo dobrých lidí, co bych si tu počala, já ubohá opuštěná vdova.“

Hlas se jí třásl a slzy tekly jí po tvářích.

Paní Kroupová jí řekla: „Poručte všechno Pánu Bohu. Jen když vy jste zdráva a máte hodné děti, které vás nezarmucují.“

„Proč to řekla maminka?“ napadlo Jaroslavovi. „Nejsou všechny děti hodné, či snad já sám nepatřím k těm hodným? Myslila mne, když to povídala?“

„I Bože, na děti si nemohu naříkat“, odpověděla Vrabcová. „Poslouchají mne a všecky se dobře učí. Mohla bych z nich míti radost, kdyby mi ztráta hodného muže neležela tak na srdci.“

A utírala si slzy s tváří.

Jaroslavovi znělo v uších: „Poslouchají mne a dobře se učí!“ a hned mu napadlo, nemyslí-li při tom na něho, kterého slýchala někdy napomínat a k učení pobádat.

Ale Vrabcová pokračovala rozechvělým hlasem: „Tolik jsem se v jeho nemoci namodlila a nastarala, o sebe jsem nedbala, jenom mužovi ve dne i v noci sloužila, protože jsem myslela, že to nemůže býti, abychom jej ztratily, když potřebujeme nevyhnutelně jeho pracovitých rukou. Ale Pánu Bohu zalíbilo se poslati na mne tuto těžkou zkoušku.“

„Neštěstí přichází vždycky kromě nadání,“ pravila paní Kroupová vážně a starostlivě.

„Dobrou stravou jsem jej opatrovala, za léky mnoho peněz se vydávalo, ale nebylo pomoci. Muž do poslední chvíle sám doufal, že se uzdraví, že nahradí svou přičinlivostí všechno naše vydání, a já jsem mu věřila a s ním doufala.“

Jaroslav tomu všemu ještě dobře nerozuměl, ale tolik chápal přece, že je to veliké neštěstí, když někomu tatínek umře. Posud na to nemyslel. Slyšel už kolikrát, že někdo umřel, ale nevšímal si toho posud: teď ví, že je to něco velmi zlého. Proto teď jsou lidé tak smutni a uplakáni, když je pohřeb někoho z jejich rodiny.

„Ostaly jsme opuštěny, neboť v celém městě nemáme žádného příbuzného. Oba jsme z venkova, každý z jiného kraje. Vrátit se do rodné vesnice neměla jsem ke komu. Rodiče jsem dávno již ztratila. Mám jen ty děti a ony mají už jenom mne. Budu se o ně starati, abych jim aspoň z části nahradila otce. Chci pro ně pracovati bez oddechu. Až vyjdou ze školy dám je do učení a snad se dočkám té radosti, že z nich budou hodní a pracovití lidé jako byl jejich otec.“

Tak vypravovala Vrabcová dále.

Jaroslav se zase nad tím pozastavil, co tu slyšel: „Aby byly z dětí hodní a pracovití lidé jako byl jejich tatínek.“ Hned mu také napadlo: „Nebudeš pořád malý a hravý, vyrosteš jako jsou žáci ze čtvrté a z páté třídy, a potom budeš velký jako tatínek. Celý den budeš z domu. Celý den budeš pracovati jako tatínek pracuje.“

Nešlo mu to z hlavy, stále na to myslel. Už ani Vrabcové neposlouchal a seděl v koutku i když odešla. Nyní mu teprv napadlo všechno to, co slýchal ve škole, jaký má býti žák, aby z něho měli všickni lidé radost. Proto se má učit, aby mnoho uměl, až bude velký. Tatínek,

maminka i pan učitel byli mu od té chvíle mnohem milejší, ačkoli už dříve je měl rád.

Když s ním vyšla matka na procházku, držel ji stále za ruku, a ta ruka zdála se mu teď mnohem vzácnější nežli před tím, bylo mu až líto, že si jí dosti nevážil.

V šest hodin šli oba k továrně čekat na tatínka, aby jej doprovodili domů. Dělníci vycházeli již od práce, ale tatínek Jaroslavův ještě nešel.

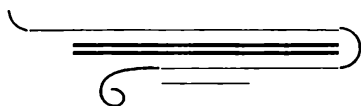
„Kdo tatínka tak dlouho v kanceláři zdržuje?“ tázal se netrpělivě maminky.

„Dbá o to, aby bylo všechno v úplném pořádku, potom teprve odchází,“ odpověděla mu matka.

Téměř poslední vyšel tatínek.

Jaroslav vedl si oba rodiče za ruce až domů. Díval se po chvílích do jejich obličejů, jako by vyčísti chtěl z nich všechna přání, jak se má chovati, aby z něho měli radost.

Když se s ním večer maminka před spaním pomodlila a vedle něho usedla, objal ji Jaroslav kolem krku a šeptal jí do ucha: „Mám vás a tatínka rád!“ A když jej matka políbila na čelo, řekl jí přesvědčivě: „Budu vás vždycky poslouchat a rád se učit!“

Na strništi.

Bílé husky, hajha haj,
pojdte na strniska,
nad nimiž se pozvedá
naše milá víska.

Jděte zvolna za sebou,
pěkně dlouhou řadou,
nebo svižný proutek můj,
ten vám bude radou.

Haj, husičky v údolí,
zrníček tam dosti,
abyste se napásly
hodně, do sytosti!

Mnoho zlatých zrníček
najdete zde v krátku,
a já budu těšit se
pěknou na pohádku:

Na strnisku dědoušek
pokaždé nás najde; —
pak domů hnát pomůže
až slunéčko zajde.

L. Grossmannovd-Brodská.

Na úsvitě.

Povídka z moravských dějin. — Napsal Vítězslav Unzeitig.

I.

Rozlehlou rovinou, která byla, kam až oko sahalo, jediným žitným polem a svěže se zelenající lučinou, zvolna bral se hlouček jezdců. Neměli patrně na spěch; úzdy volně byly spuštěny na šíje koní, kteří šli volným krokem, a oba přední z jezdců, kteří od ostatních lišili se úpravnějším oděvem, pilně a se zalíbením rozhlíželi se po krajině.

Za nimi, odkud přicházeli, v dálce, kteráž mlhami jarního jitra ještě valně byla zastřena, bystřejší oko zpozorovalo by netvorné obrysy spousty domů, a nad nimi k nebi týčily se dvě věže chrámové. Pak dlouhým řadem, až kam bylo lze dohlédnouti, táhlo se mohutné pásmo hor, politých na svých vrcholcích, tu onde ještě s bílou sněhovou čepičkou, paprsky nedávno vyšedšího slunce. To město byla Olomouc, od nedávna, co sveřepí opanovatelé země, Maďaři, několika šťastnými nájezdy knížete Oldřicha dále k jihovýchodu byli zatlačeni, hlavní město moravské.

Bylo to tenkrát, kdy ubohá, od sta let porobená Morava volněji začala dýchat. Jařmo uherské a polské těžce zkrušilo nešťastnou zemi, kolébku bývalé slávy velikých Mojmírovců, kolébku křesťanství v těchto krajích i sousedních Čechách. Netoliko na věky pohřbena u Prešpurku její samostatnost, ale svoboda její na dlouhá léta stala se hříčkou tu Maďarů, tu Poláků, tu zase Maďarův, až konečně smrt velikého krále polského Boleslava Chrabrého přinesla jí vykoupení z hrozných těch strastí. Kníže český Oldřich, jeuz již za Boleslava Chrabrého na Polácích dobyl země České, nemeškal chopiti se vhodné příležitosti a v brzkú

šťastnými vpády celou západní Moravu osvobodil a přivtělil k Čechám, část jihovýchodní však dosud byla v moci Maďarů.

Ale bylo jisto, že Oldřich nespokojí se pouhým útržkem země, která, nemohla-li býti samostatná, přirozeně pro příbuznost svého obyvatelstva s Čechy musila připadnouti k državě knížat českých, zvláště any mohutné Karpaty říši České byli bezpečnou hradbou proti králům uherským, kteří svou snahou upevniti a rozšířiti moc svou co nejvíce vzbuzovali nedůvěru svých sousedův. A už na samém dvoře knížecím dorůstal hrdina, jehož prvním činem mělo býti osvobození porobené Moravy, jenž vrátiti měl lidu utiskovanému svobodu a pokoj, obnoviti svatyně zdeptané rukou pohanskou, vysoko povznésti prapor orlice.

Tak kraj, kudy se brali naši jezdci, už po dvě léta prost byl utiskovatelů, byl svoboden. Žirné lány už po dvě léta nebyly deptány kopyty koní nepřátelských, už po dvě léta úroda jejich bujela, aby v pokoji odměnila příčinnivost odvěkého obyvatele těchto krajin. A byla krásná podívaná, jak do daleka a široka zelenalo se vzcházející obilí, jak lučiny pestřily se tisíce květin, a potoky a bystřiny, přicházející z olesněných hor, rozmarně bublaly.

Země voněla jarem a sterý skřivánek nad ní jásal.

Okolo staršího z jezdců, jehož vlasem prokmitávaly šediny, třebas tíže mnohých let dosud nedovedla ohnouti jeho postavy, s potěšením tékalo po kraji.

„Pozoruješ-li, pane Havle,“ obrátil se pojednou k svému soudruhu, kterak pán Těšetický hledí si svého zboží? Daleko široko asi marně hledal bys takové úrody.“

„Ovšem,“ odpovídal mladší, „jeť on hospodář výborný. Ale i u nás, pane podkomoří, třebas půda daleko nevyrovnala se zdejší rovině, shledáš letos krásné požehnání Boží. Zdá se, jakoby země otecká, která dlouhá léta nemohla býti vzdělávána, najednou nahraditi chtěla dětem svým, oč připraveny byly krutým nepřitelem. Proto orná půda nyní pro nás, ochuzené menší zemany, má velikou cenu a pochopíš, proč tolik jsem dbal, aby v neblahé při mé s Drahanovským Milotou stalo se mi po právu. Byl jsem tím vši rodině své povinen, aby ani kousek dědiny, která nám po právu náleží, nepřišel na zmar, zvláště an Milota, mnohem hojněji nadaný statky vezdejšími nežli já, ne z potřeby, ale toliko ze zlé vůle právo na část mých pozemků si osoboval.“

„Zdáť on se vůbec býti povahy neurvalé,“ poznamenal podkomoří, „aspoň při včerejším soudě činil si tak, že vzbudil nelibost všech pánů úřadujících. Sám pan sudí po straně pilně se naň dotazoval. Mluví se o něm, že býval v tajném spolku s Uhry, nepřáteli této země nejhoršími.“

„Ej Bohu,“ ulekl se pan Havel, „bylo by to možná? Biloť nám, sousedům jeho, sice nejednou do očí, že v pokoji a blahobytu seděl na své tvrzi, zatím co my ostatní od Uhrů doznávali jsme nesčetných příkoří, ale kdož mohl by veřejně tvrditi, že ho šetřili, protože byl s nimi spolčen? Není pro to jasných důkazů. Víím, že jest všeličehos schopen, ale že by nad oteckou zemí tak se byl zapomenul?“

„Ať tomu jakkoliv, jisté jest, že sporem o tvůj majetek na pověsti valně utrpěl, a od nynějška úřadové knížecí bedlivě budou všímati si všeho jeho konání. Hlavní věc zatím jest, že ze včerejšího soudu, jímž dědina sporná po právu tobě byla přiřknuta, poznal, že nepanují u nás už poměry jako za vlády Uhrů, a že právo beztestně šlapati nelze.“

„Toť ovšem pravda,“ přitakal zeman Havel; „jen kéž by on z tohoto případu vzal si poučení pro podruhé! Nemohu však utajiti obavy, že bude mi od něho často příkoří snášeti. Od nás do Olomouce daleko, a tak on bude mníti se dosti bezpečným. Ostatně jest zámožný dosti, aby pro případ, že by dnes či zítra krajskou cúdou k pokutě byl odsouzen, několik těch grošíků zaplatil. Leč tu už vjíždíme na jeho zboží.“

Cesta vedla nevelikou lučinou; tam v jisté vzdálenosti od sebe táhla se „úročiště“, veliké, do země zasazené kamenné mezníky, tvořící hranici mezi majetkem dvou panů. Za lučinou byl ještě pruh polí a dále, za ním, začínaly tmavé, staleté lesy.

U lesa cesta jakoby končila. Ale když octli se mezi prvními stromy, uzřeli ji zase: byla se však súzila a všecka mechem byla porostlá. Na ní utichal hluk kopyt koňských, a byloť slyšeti jen dusot běhounův a přitlumený hovor čeledi i rozprávku podkomořího se zemanem. Týkala se většinou jejich cesty: knížecí podkomoří kraje Olomuckého byl vyslán, aby úřední mocí svou zemana Krakoveckého Havla uvedl v držení pozemku, jenž mu právem náležel a jehož soused jeho, zeman Drahanovský Milota, za hospodářství uherského v zemi se byl zmocnil. Větší cúda krajská byla včera rozhodla po právu, aby pozemek vrácen byl Havlovi, a Milota nad to odsouzen k peněžitě pokutě.

Když vjeli do lesa, podkomoří nemohl utajiti jakýsi nepokoj.

„Nebylo-liž by, pane Havle,“ obrátil se k zemanovi, „záhodno, poslati některé z čeledi před námi, abychom chráněni byli před náhlým přepadem? Les je pln úkrytů, jak snadno by mohl někdo na nás, vlastně na tebe, čekati v záloze, však chápeš . . .“

„Tys příliš opatrný, pane podkomoří,“ usmál se zeman, „ujišťuji tě, že není nám potřebí něčeho podobného se obávati. Třebas soused můj věděl, že nutně tudy bráti se musíme na svou dědinu, jest příliš chytrý, aby nevěděl, že přepadna mě na veřejné cestě, byl by zemským škůdcem a že by toho hrdlem odpykal, zvláště kdyby i tobě, úředníku knížecímu,

ve srážce snad bylo ublíženo. Jak ho znám, bude se střežiti, aby takovým způsobem zášť svou proti mně dal na jevo. Nejsouť už Uhři našimi pány, pominulo jejich hospodářství u nás.“

Podkomoří jako zkušený muž uznal důvody zemanovy, ale zcela upokojen nebyl. Jeda zvolna po Havlově boku, oddal se svým myšlenkám. Bylt, pocházeje z Čech, na Moravě cizincem, a třebaš mu poměry země této tehdy ještě nedosti byly známy, měl v živé paměti, jak za nedávných zmatků v Čechách, za vlády polské, za sporů Jaromíra s Oldřichem o knížecí korunu, přemnoží páni a zemanové vášním svým popouštěli úzdu, spory své sami mezi sebou vyrovnávající, ničíce silný slabého bez ohledu na moc vyšší. A hle, moc knížecí v dobytých částech Moravy dosud není upevněna s dostatek, aby s úspěchem mohla zakročiti proti každému bezpráví; což Milota Drahanovský není dosti zpupný, aby pro svou zášť k Havlovi Krakoveckému dopustil se nejhoršího, třebaš téměř před samou tváří knížecí, zvláště jest-li pravda to, co potají o něm se povídá, a on mohl by spoléhati na pomoc uherskou?

Myšlenky zemana Havla byly jasnějšího rázu. Byl spokojen, že jeho spravedlivá věc zvítězila, a že zboží otecké, tak jak dědilo se z pokolení na pokolení, neztenčené zachová svému rodu. A kromě toho byl slyšel v Olomouci zvěsti, které musily rozradovati každého, kdo lnul ke své vlasti, k ubohé zemi, která tak dlouho úpěla pod potupným jhem poroby. Mluvílo se o nedaleké výpravě vojska českého na Moravu, aby očistilo ji dokona od nenáviděných hord uherských, a kde kdo mladý chystal se k boji, aby vzal spravedlivou odplatu na škůdcích ujařmené vlasti. Vyprávělo se mnoho i o vůdci té výpravy, za něhož určen sám syn knížecí, slíčný a chrabrý Břetislav. A bylo radost pozorovati, jak šíje, které do nedávna hrbily se pod ranami knut otrockých, se narovnávaly, jak v očích rozžíhaly se plameny nadšení, a omládlá srdce prudce zabušila po svobodě, po odvetě.

Zeman Havel, jak ty řeči zaslechl, hned ustanovil se na určitém plánu. Jest mlád, zdrav, silen; nemá rodiny kromě mladšího bratra, proč nerozmnožil by řady těch, kteří vyjdou osvobodit bratří, úpějících dosud v trpkém poddanství? Zboží jeho ať spravuje zatím bratr, vždyť vyzná se v tom jako on sám, neboť vším vládnou společně. A což padne-li? Bude to čestná smrt a Bůh ji odmění.

Tak zeman i podkomoří, zabráni ve své myšlénky, mlčky jeli podle sebe. Ve všeobecném tichu čas od času rozlehl se jen přídušený chechtot čeledi jedoucí opodál, kterou osmahlý, šedivý pacholek Krakovecký, Jíra, bavil vypravováním svých kousků z nedávných dob poddanství uherského. Byltě zeman Havel na pevné své tvrzi statečně odolával nájezdům uherským, a nejednou událo se čeledi jeho za dočasného obležení vyvésti

nenáviděným nájezdníkům kousek, na nějž dlouho pamatovali. Jíra jako nejstarší z čeledi býval přirozenou její blavou a řídíval přčetné výpady, při nichž Krakovečtí, užívající rozmanitých úskoků, nemálo Uhrům

opeřený šíp jako myšlenka mihl se vzduchem a celou prudkostí uvázl
v širokých prsou pana Havla. (Str. 10.)

škodili. A nyní cestou, čím více blížili se k domácí tvrzi, tím více vzrůstal dobrý jejich rozmar, a Jíra rozpovídal se neodolatelným způsobem, aby čeleď podkomořího seznámil s tím, jak Uhry napalovali a šálili.

Když po dlouhé, dlouhé jízdě úročistě hojně roztroušená podél cesty věštila konec zboží drahanovského, a pan Havel poznamenal, že už začínají jeho dědiny, pan podkomoří s netajeným upokojením pozdvihl sivou hlavu. Lesa sice nebylo ještě konce, ano místy byly houštiny ještě větší a záluďnější nežli na zboží drahanovském, ale kdož by za zločinným úmyslem odvážil se na cizí zboží?

Les byl mlčelivý, tajemný. Smutné ticho leželo pod korunami stoletých obrů, na neproniknutelných houštinách. Občas mezi stromy začernala se hladina bezedné, mrtvé tůně, zašelestilo křídlo vyplašené z úkrytu sovy. Osamělý chodec neubráníl by se záchvěvu strachu. Prostému člověku maně by připadli na mysl všichni ti zlí duchové lesní, kteří libují si v takových samotách, jimž i zvíře se vyhýbá. Pokřičoval by se, zrychlil by krok.

A tu, v té smutné tiši, zdánlivě tak daleko od ostatního světa, plného jarního slunka, vůně květin a ptačích písní, stalo se něco hrozného.

Při náhlé zatáčce cesty, kde už stromy se nížily a zvolna počínaly řidnouti, kde tu i tam, kus v předu, už paprsky sluneční svezly se po kmeni do toho zádumčivého temna, v houští pojednou něco zašelestilo, zadrnčela tětíva, dlouhý, opeřený šíp jako myšlenka mihl se vzduchem a celou prudkostí uvázl v širokých prsou pana Havla. Ten vykřikl, zbledl k smrti, zaryl si prsty do prsou a kolísav se v sedle, těžce spadl s koně.

„Ježíši!“ zvolal pan podkomoří a bleskem seskočil k raněnému. Ale hned obrátil se po čeledi.

„Za ním!“ vykřikl, ukazuje na houštinu. Tam rozlehl se kvapem se vzdalující cupot kroků. Muž obhroublé postavy, ne mladý, všechny síly napínaje pádl houštím, kam už větší část čeledi, nečekavši ani rozkazu podkomořího, za ním se vrhla. Jíra byl v čele.

Byla to divoká honba změtěnicí houštin, jež větvemi svými pronásledovaného i stihatele byly do tváří, rvaly za vlasy a oděv. Ale stíhaný byl ve výhodě, měl značný předskok a patrně s tímto koutem lesa dobře byl obeznámen, neboť praskot houštin, kudy se dal, menšil se víc a více, zatím co ženoucí se za ním pacholci a parobci čím dál častěji zadržení byli nahodilou překážkou, vyvráceným kmenem nebo močálem, jenž pojednou rozevřel se jim u nohou. Umdlávali druh po druhu, zastavovali se, naslouchali, a když neslyšeli už praskotu stíhaným proniknutých houštin, upoceni, zmalátněli, odráni vraceli se zpět.

Tam na mechu ležel jako stěna bledý pan Havel, svlečený z krzna, a pan podkomoří ho ošetřoval, máčeje mu čelo a spánky vodou, již jeden z čeledi kvapně byl opatřil z nedalekého pramene, a snaže se zastaviti krev potůčkem řinoucí z hluboké rány pod samým srdcem.

Raněný ještě nenabyl vědomí. Toliko jedva patrné oddychování svědčilo, že dosud jest v něm drobet života. Jeho oči byly zavřeny, a hrud' sotva znatelně se zvedala a klesala. A jasná, červená krev proudem stékala do mechu, jenž žíznivě ji pil, volala k Bohu o pomstu, a s krví z mladého těla krok za krokem unikal život.

Pan podkomoří nebyl schopen jasné myšlenky. Ohavný zločin, spáchaný rukou zákeřnou před samým obličejem jeho, knížecího úředníka, ohromil všecky jeho smysly. A on, člověk starý, pokrytý šedinami, jednou nohou takměř už stojící v hrobě, musí viděti, jak obětí toho zločinu stal se mladý, nadějný život a to z pouhého záští! Proč raději ho střela vražedná neobrala si za cíl!

O původci tohoto násilného skutku nebyl dlouho na rozpacích. Komu jinému nežli Milotovi Drahanovskému záleželo by na tom, aby pomstil se tomu mladíku, jenž nikomu vědomě neublížil, jemuž na první ráz naklonil se každý, kdo s ním přišel do styku? Ale zlým toho má padouch zažiti! Spravedlnost nespokojí se v tomto případě pouhou peněžitou pokutou!

Všímaje si pečlivě raněného, pan podkomoří neméně bedlivě vyslyšel čeleď vracející se ze stíhání. Ale čím více přibývalo těch, kteří ztrativše stopu úkladníkovu, vraceli se s nepořízenou, tím temnější chmury usazovaly se na jeho čele. Ponenáhlu vrátili se všichni až na Jíru. Ten vytrval.

Konečně pan Havel probral se z mrákot. Otevřel oči a matným zrakem rozhlédl se kolem sebe. Poznáv skloněného nad sebou pana podkomořího, pokusil se usmáti. Rázem připamatoval si všechno. Pocítil hroznou bolest na levé straně prsou. Cítil, že musí umříti, a bylo mu nevýslovně smutno. Jak zcela jinak představoval si smrt' svou ještě před několika hodinami! Na kupě mrtvol úhlavních nepřátel své vlasti, poset ranami a pokryt ctí a slávou! Loučil se v duchu s celým tím Božím světem, který právě nyní začínal být tak krásný, a pojednou přešla ho nevýslovná slabost. Mrákoty znova jej objaly.

(Příště dále.)

Dětem.

Dobře vám, blaze vám,	Těžko je sirotě,
rozmilé dětičky,	přetěžko ve světě:
pokud jste v ochraně	úsměvu růžička
zlatičké matičky.	nikde jí nekvete.

Pokojně může spát	Ó prostě, dětičky,
hlavička dětiček,	Boha na nebičku:
když o ně péči má	Ochraň mi tatíčka,
dobrý jich tatíček.	zachovej matičku!

Jan N. Vik.

==== Bajky. ====

Pošetilá vrána.

Stará vrána vyvedla z hnízda svého na vysokém smrku tři mladé a nabádala je, aby si hledaly samy potravu po lese i v širém poli. Ale mladé vrány byly příliš rozmazleny a pohodlny a proto pravily staré:

„Nosila jsi nám dříve, můžeš nám nositi ještě.“

„A co vám mám přinést, děti? Nějakou polní myšku, mladého ptáčka neb žabku si snadno ulovíte samy.“

„Já chci káčátko, to je chutnější“, ozvala se nejstarší z mladých vran.

„Ano, káče, káče!“ přizvukovaly jí obě mladší sestry.

„Co vám napadá“, zvolala stará, „již posledně, letíc přes rybník u vsi, spatřila jsem v křoví skrytého hajného s připravenou puškou v ruce. Chtěl mne jistě zastřeliti, jako vašeho otce z jara zastřelil, proto jsem se raději rychle vrátila s prázdným zobákem.“

„Chci káče!“ umíněně přerušila ji mladá.

„Káče, káče“, přizvukovaly druhé.

„Přivedete mne v záhubu“, bědovala stará, ale když mladé neustále volaly „káče, káče“, nemohouc již snést jejich pronikavého křiku, vznesla se váhavě do povětří a pustila se ke vsi, zakroužila nad rybníkem a vyhlídnuvši si vhodnou kořist, mladé káčátko, spouštěla se níž a níže . . .

V tom zahřměl výstřel z blízkého křoví a stará vrána, byvši zasažena několika broky, sletěla střemhlav do vody.

Umírajíc povzdechla: „Tak se stává tomu, kdo poslouchá nerozumných!“

J. Milota.

Vlk a pes.

Myslivecký pes, pronásleduje horlivě postřeleného medvěda, narazil na vlka. Ten mu ihned zastoupil cestu a zle se naň sápal.

„Odstup, ať mohu ku předu!“ zvolal pes, „anebo raději se spoj se mnou ke společné práci!“

„Spojiti se s tebou?“ zachechtal se vlk, „pokud jsem silnější — nikdy!“

A řka to, vrhl se na psa, jež by byl snad udávil, nebýti lovce, jenž šťastnou ranou vlka poranil a zahnal.

Od té doby poraněný vlk chřádl a seslábl konečně tak, že nemohl ani lovit a hladem umíral. Tu našel ho pes a chtěl se naň vrhnouti.

„Ušetři mne,“ prosil vlk, „rád se nyní s tebou smírím a spolčím.“

„Aby's mne rozsápal, až budeš silnějším,“ usmál se pes a vlka zadával.

J. Milota.

Orel a čáp.

Seznámili se spolu kdesi čáp a orel i přislíbili si, že druh druhu občas navštíví, aby se potěšili a přátelství své upevnili.

První přiletěl orel do hnízda čápovala; ale blízkost lidí a jejich hluk ho znepokojoval. Čáp tedy zaletěl s ním k hostině k rozsáhlé bažině, ale orlovi se zdálo býti směšným plouhati se blátem a také žáby mu nechutnaly. I rozloučil se s čápem a pozvav jej k sobě odletěl.

Pak tedy vydal se čáp na cestu a navštívil orla v jeho hnízdě na srázném útesu nejvyšší hory. Tam panoval klid a velebná samota, ale ubohému čápovalovi se točila hlava, když pohlédl dolů do hluboké propasti. Slétl s ním tedy orel níže do údolí, kdež uchvátiv jehně, pozval ho k hostině. Ale čápovalovi se protivila tato krvavá hostina a pravil:

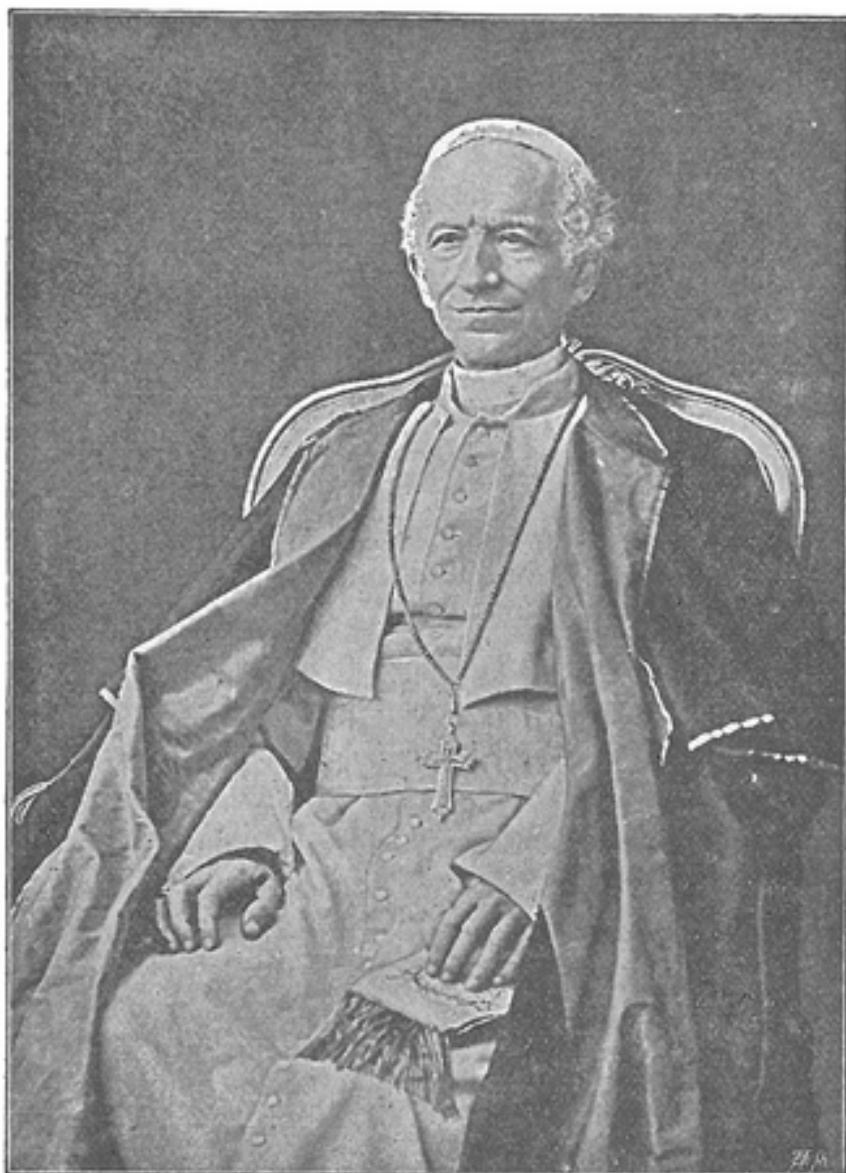
„Přáteli zůstaneme, ale každý na svém místě; neboť jen tak můžeme býti oba spokojeni.“

J. Milota.

† Sv. Otec Lev XIII.

Dne 3. března 1903 zvěstovala kovová srdce zvonů chrámových, že slavný papež Lev XIII. slaví jubileum pětadvacetiletého velekněžského svého úřadu. Srdce věrných katolíků v celém světě oplývala úctou k náměstku Kristovu, láskou k dobrému Otcí, a jednomyslně vysílala k Pánu Bohu prosbu, aby Lva XIII. žehnal a zachoval.

Dne 20. července 1903 opět zavzněly zvony a smutnou zvěstovaly zprávu, že věrný pastýř a strážce stáde Kristova, milovaný Otec křesťanstva, vydechl šlechetnou duši svou, aby přijal od Krista Pána radost a slávu věčnou za slavné a veliké skutky své. Sv. Otec Lev XIII. narodil

† Sv. Otec Lev XIII.

se v Karpinetu 2. března 1910 z rodiny šlechtické. Jmenoval se Joachym Pecci. R. 1839. byl vysvěcen na kněze, 1843 byl posvěcen na biskupa, 1853 jmenován byl kardinálem, 20. února 1878 zvolen byl za papeže a 3. března 1878 korunován byl trojnásobnou korunou papežskou.

Jako jasný maják osvětluje rozbouřené moře a zmítané lodě uvádí do bezpečného přístavu, tak svítil Lev XIII. rozbouřené společnosti lidské 25 let a ukazoval ji přístav záchrany a pravého blaha.

Moudrost jeho otcovská, věhlas učitelský, něžná láska k lidstvu

Sv. Otec Pius X.

Josephum (and) Sancto Patriarcham

vysvítá z památných okružních listů Lva XIII. psaných všemu křesťanstvu.

Prvním listem okružním r. 1878. (*Inscrutabili*) upozorňuje na mnohá zla ve společnosti lidské, radí, kterak pomoci, a zapřísahá vládce, aby nezamítali pomoci církve sv. k záchraně společnosti lidské.

R. 1879. poučil svět o cílech socialismu. R. 1880. hájí 'posvátný ráz a význam rodiny křesťanské.

R. 1884. vydal okružní list proti nebezpečné společnosti zednářů, kteří chtějí zničit oltáře a trůny.

V okružním listě r. 1888. (libertas) poučil sv. Otec společnost lidskou, že pravá poslušnost plyne z poslušnosti k Bohu a církvi sv., a že není pravá „svoboda“, v jejímž jméně se páchají křivdy na společnosti lidské zvláště na některých stavech.

Největší list z roku 1891. (Rerum novarum) psán jest na prospěch dělnictva. Vřele se ujímal dělnictva, žádal pro ně spravedlivou mzdu a ochranu života rodinného. Pro lásku svou k pracujícímu lidu má jméno papeže dělnictva.

R. 1888. rozhodně vystoupil proti obchodu otroky v Brasílii.

Zvláštní lásku k Slovanům projevil okružním listem „Grande munus“, ve kterém rozšířil úctu k sv. apoštolům slovanským sv. Cyrillu a Methoději na celou církev katolickou.

K velké slávě povznesl Lev XIII. církev sv. Ač zbaven vlády světské, omezen na Vatikán, přec zasahoval mocně do života národů.

Nejenom vládcové katoličtí, nýbrž i nejmocnější vladaři protestanští, císař německý a král anglický, projevíli úctu a obdiv Lvu XIII.

Lásku k vědám a umění dal Lev XIII. na jevo tím, že založil četné vědecké ústavy, podporoval zřizování vysokých škol, archivy vatikánské otevřel badatelům a j.

Sv. Otec Lev XIII. byl zářícím světlem, v němž stínu nebylo. Dějepisci budou psáti o Lvu XIII. jako o velkém knězi, velkém učiteli a důmyslném státníku. Chovejte, dítky milé, dětinnou úctu a lásku k církvi katolické, jejíž ozdobou jest velký Lev XIII. a za niž oroduje u trůnu Ježíše Krista, a tak nejlépe uctíte památku velkého papeže Lva XIII.

Fr. Synek.

Svatý Otec Pius X.

Radostným ohlasem roznesla se 4. srpna blahá zvěst po všem katolickém světě, že zvolen papežem patriarcha benátský, kardinál J o s e f S a r t o. Týž zvolil jako papež jméno Pius X. Celý svět velebí na sv. Oci Piu X. jeho zbožnost, skromnost, učenost a dobročinnost. V Benátkách byl otcem chudiny, těšil se neobyčejné lásce svých diecésanů, lidu i úřadů. Z prosté chaloupky venkovské vyšel svatý Otec Pius X., zná svízele i klopoty a námahy i strasti lidu, působil po léta mezi lidem v duchovní

správě, byl povždy otcem svého lidu i svého duchovenstva jako biskup v Mantově i jako patriarcha v Benátkách, a bude zajisté i nyní na stolci sv. Petra dobrým otcem všeho křesťanstva, přítelem a otcem chudiny.

Jako Kristus Pán sám za náměstka svého si vyvolil chudého rybáře, tak i dnes na stolec sv. Petra nastupuje syn chudého rolníka, jenž v celém životě svém vždy svědomitě se snažil být dobrým pastýřem lidu svého.

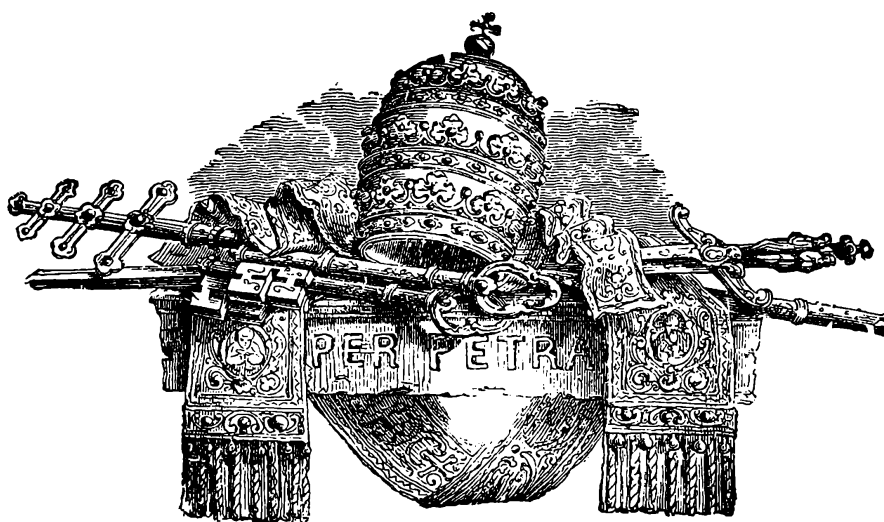
Nikoli rod, ale osobní zdatnost, zbožnost, svědomitost otevřela sv. Oci Piovi X. cestu ku stolci sv. Petra, jehož zajisté bude ozdobou a důstojným nástupcem velikého papeže Lva XIII.

Sv. Otec Pius X. narodil se r. 1835. v Benátské osadě Riese, a ježto tenkrát Benátsko patřilo ještě k Rakousku, jest vlastně rodilý Rakušan. Otec jeho byl krejčím a majitelem domku a pole v téže osadě. Byv zvolen, pravil dojat, že není hoden toliké důstojnosti, doufá však v pomoc Boha, jenž způsobil, že sv. Sbor ho zvolil.

Milé děti! Veliký a přetěžký úkol dolehl na sv. Otce, řídit osudy celého křesťanstva a obhajovati je vždy a ve všech protivenstvích. A proto vroucně se modlete a zpívejte:

Bože, Pia X. žehnej a nám zachovej!

+

Všední výjev.

Slunce dlouhými svými paprsky objímá matičku zemi. Chladně ji objímá bez vroucího políbení. A poněvadž vroucí políbení jeho bylo životem veškeré Boží přírody, zachmuřila svou tvář, oděla se smutkem, když se jí ho nedostalo. Rozházené květy po lukách, stráních i zahradách sklonily hlavinky, ožehnuty byvše prvním mrazivým dechem severního větru. Už dávno zmlkli pěvci, přestaly bzučeti včelky, jen tu a tam vzduchem se ozývá cvrlik ptáček.

Na všem leží těžký, teskný klid. Korunami stromů kvílí chladný severák a opíraje se do zbytků sežloutlého a zrudlého listí, sráží je k zemi v podobě hejna pestrých ptáků. Odfouknuté lupení víří a poletuje chvíli vzduchem a potom teprve s mírným ševelem dopadá k zemi, kterou pokrývá malovaným kobercem.

Tot každoroční tvář jeseně, jeseně chladnoucí, stydnoucí, tiché, skomíravé, smutné — — —

Tichá tmavá noc přešla v rušivé jitro mlhavé. Narůžovělé slunéčko pomalu prodíralo se z bílých mlh, jež mu byly do deseti hodin neproniknutelnou záclonou. Potom krajem jakoby se mihnul kouzelný prut. Stříbrem zaleskly se vrcholy lesů, mdlým světlem prosvítla údolí, v nichž mlha pótloukala se nejdéle.

S ranním úsvitem probudilo se různé tvorstvo. I za jíc, noční tulák, dnes protřel si v pelechu světla (oči), natáhl sluchy (uši), pozdvihl čenich a větril, může-li se pustiti do světa. Světem jest mu malý kolem lesa okrsek. Tam se kdesi pod mladým smrčkem zrodil, tam běře i za své. Život má svízelný. Chudákovi běží o kůži přes tu chvíli. Se strachem

jde spat, se strachem vstává. V noci slídí po něm liška, kuna i lasice; ve dne zase číhá naň myslivec, jestřáb i luňák. Proto by rád zůstal v úkrytu, ale prázdný žaludek nutí k odchodu. Kam by se také dělo! Nejedl jak včera na večer, a to ještě málo. Strnišťový jetílek chutnal mu sice výborně, ale blízká rána z ručnice nahnala mu tolik strachu, že honem opustil pastvu a běžel na lůžko. I zapomíná nyní na nebezpečí a jaksi odhodlaně opouští svůj útulek. Najisto spoléhá na čerstvé běhy (nohy.) Namířil přes oranici. Ví, že tam za ní chutná pastva. O, té rozkoše! Zuby má dobré. Jsou jako dláta. Chutě tedy běží, až se mu dlouhé uši házejí. Brzy bude u cíle. Už k němu dospěl.

Stanul. Rozhlédl se bystře na všechny strany a potom veběhl do jetele. Když se popásl, posadil se na zadní nohy a pěkně panáčkoval. Náhle ustal. Co to? Nad hlavou nějaký šum. Jakoby dvě křídla rozráželo vzduch. Zvědavost „ušákovi“ nedala. Vypjal se ještě jednou do výše, natáhl sluchy a úzkostlivě pohleděl do výše. Však nastojte! Nad ním — kde se vzal, tu se vzal — krouží jako slepice veliký, tmavě popelavý pták, obyvatel to nedalekého hlubokého lesa. Hrozo. Mřel strachy. A ký div! Znal ho dobře. Matka mu o něm častokráte vypravovala a před ním varovala. Ostatně sám již byl několikrát očitým svědkem, jak uchvátil mnohého bratra, mnohou sestru, dnes ještě zardousí i jeho. Strašné pomýšlení! I přemýšlí, jak by smrti ušel. Lze spasiti se pouze útekem. Skrýti se nemožno. Škoda, že nezůstal ještě v pelechu! Ale děj se, co děj, pustí se v běh. Strachem nevidí, neslyší. Dobře říkají, že strach zatemňuje smysly. Potom jen skok a skok. Jinak nelze. Marná však jeho naděje! Do lesa se nedostane.

Jestřáb dovtípil se, kam má namířeno zajíc. Proto ani on neváhá, nelení. Prudký běh zajícův rozněcuje v něm jen touhu po chutné snídani. Náhle skloní hlavu, přirazí mohutná křídla k tělu a potom jako blesk spouští se dolů. Již již slyší, jak těžce pronásledovaný Matěj oddychuje, již již vidí a cítí jej ve svých drápech. Oči mu září radostí. Jest už u samého. Pojednou zatne spár do hřbetu zajíce a tlačí jej k zemi, druhým pak snaží se chytiti jeho hlavu, aby ho v úzkosti nekousl. Ubožák bezmocen leže, úpěnlivě vřeští v přeostrých spárech jestřábových. Ale jestřáb nezná slitování, nemá s přepadeným soucitu. Pomýšlí jenom na sebe. Již chuděrkovi krev teče rozdrásanou koží, již veta po veškeré spáse. Naposledy zasadí mu jestřáb do hlavy ještě několik ran silným hákovitým zobákem a bude zajíčkovi konec.

Brzy potom na vysoké jedli započnou vítězné hody

Ubohý zajíc! Již nebude za soumraku ani za úsvitu vycházet na zelený jetílek. V sladkém šumotu podrostu lesa a tichém šumění větru

nebude se už probíhati milovaným krajem — navždy vymizela mu krásná zeleň obilin — navždy přešla ho chuť na kůru ovocných stromků, která v zubech tak příjemně křoupala. — S Bohem lesy, s Bohem stráně a údolí, s Bohem louky a pole — synek váš loučí se s vámi na věky.

Václav Kálal.

Umírá léto

Umírá léto Chladné větry táhnou
přes nivy květů svých pozbavené,
ve žloutnoucí koruny stromů sáhnou,
až na strništích sednou znavené.

Umírá léto. Ptáci odlétají
ze smutných krajin v teplou jižní dál.
Teď pusto tak. Vše v závoje se tají,
jež z mlhy utkal chladný Podzim Král.

Umírá léto. A v posledním dechu
nástupci svému skvosty dává své:
»Granáty jablek, smaragdy ořechů,
i zlatá réva — to teď všechno tvé!«

A. B. Štastný.

Na jih.

Obrázek od Anuše Mittenhubrové.

„Zadul dnes již chladný vítr, musíme pomýšleti na cestu,“ pravila paní Vlaštovka ku své rodině a jala se v paláci svém, v podkroví staré stodoly, skládati nutné věci, aby se do jara nepoškodily.

Štíhlá panna v zeleném řasném rouchu, s vinnými hrozny ve hlavě, vystoupila na špičky své útlé nožky a nahlédla do domácnosti vzorné hospodyňky.

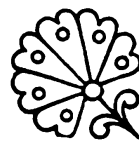
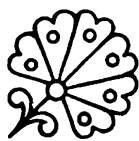
„Snad už nemáš spády na jih?“ tázala se, šibalsky se smějíc, Réva.

„Nu ovšem, Révo rozmilá, však už i tvůj skvostný háv na mnohých místech rudne, a toť jistě už nejvyšší čas k odletu.“

Vlaštovice se smutně na Révu usmála a tato svěsila hlavu.

„Čím, čím, čímčarara, čím!“ zavzněl jí nad hlavou nezbedný křik peciválka — Vrabce. Dotěrný neodbyta skákal po krásné hlavičce zasmušilé Révy a vesele ozobával sladká zrna vína.

„Což ty, zloději, nestydiš se?“ zvolala tato dozlobena.

Umírá léto

(K básničce na str. 20)

„A proč, má spanilá? Však už máme zimu za zády, dopřej ubohému vrabci trochu své sladkosti, pak bude mít půst ohromně dlouhý!“ zaštěbetal vrabec, a nečekav na svolení, chutě ozobával dále.

„Tož strádej, lenochu, na zimu!“ napomenula nedbalce paní Vlastovka. „To by každý dovedl, přijít k hotovému. Anebo leť s námi na jih!“ přemlouvala vrabce.

„Ó z toho, má zlatá, vážená kmotříčko, nebude nic. Jen mi řekni, co bych tam dělal? Nevábí mne sladké plody tamější přírody, jsem tu dosti spokojen. Ještě by se mohlo státi, že bych někde přišel o život. Nuže mluv ty, sličná Révo, že by ti nebylo lehké odtud odejít. A zajisté by se ti po mně stýskalo, když tak prázdná a opuštěná vzpínáš holá ramena svá k nebesům, když vítr do tebe duje a sníh šlehá nahé tělo tvé. Tu je ti, myslím, vítán starý dobrák-vrabec, že alespoň s ním můžeš porozprávět o bývalých zlatých časech. Proto nebuď lakomá. Dokud máš, poskytni ubohému hladovci!“

„A mlsalu!“ posmíval se pestrý Stehlík, kterýž stoje na kraji střechy, celou rozmluvu vyslechl. „Ano, jen podporuj lenocha. Kdyby do tebe co bylo, snažil bys se, státi se užitečným, jako my všichni!“

„To toho je — chytit tu a tam mušku aneb nějakou housenku! Ta vám tak hned neuteče, když leze po listu, a moucha vám vletí zrovna do zobáku. A to je chlouby, jako by to byla Bůh ví jaká práce! Co já se někdy nahledám, než něco kloudného najdu!“ na to vrabec.

„I mlč, nespokojenče, když ti právě všechno neleze pod tvůj velkopanský nos, víš? To aby ty třešničky, švestky a víno bylo jako cukr, to bys pak jen mohl sedět a teprve si hovět!“

„Nu ovšem, můj drahý kazateli, to by bylo něco! Pak bys teprve záviděl vrabčíku, ty nafintěný panáčku! Ale já zůstanu jakým jsem. Mám rád domov svůj — a byť i o hladu bych byl, neopustím ho, třeba mne jinde hody čekaly. A tak, můj milý, každý dělá podle svého rozumu. A nyní s Bohem, přeji ti šťastnou cestu! Čím, čím čím!“ a vrabčík mrštně odletěl.

„Má ten malý usmolenec přece dílem pravdu!“ pravila po chvíli Réva smutně. „Já bych také neopustila své rodné půdy, ačkoli moji předkové v nádherných jižních vinicích vévodili a já na severu téměř půl roku nečinna býti musím. Srostla jsem však se zdejšími krajem, jen líto mi, že vy, moji druhové krásných dob léta, mne musíte opustiti. — Vrabec je přec jen dobrák, alespoň mi za tu dlouhou zimu nějakou tu novinu donese a ke mně postesknout si přijde. Však zkusí také dost a dost! Vy máte na dálném jihu všeho hojnost, a on tu často hladověti musí, jsa odkázán na dobré srdce lidí aneb se přiživí někde se slepicemi.

A proto mu již nebudu vyčítat jeho mlsný jazýček. Musí si nějak vynahradit ten zimní půst.“

„Máš pravdu, Révo rozmilá!“ zahovořila Vlačťovka. „Vřak my druží také nejsme bez chyby. Přej a bude ti přáno! Ani nevíř, co bych za to dala, kdybych tu mohla zůstatí s vámi. Vřak neodolatelná moc pudí mne odtud a nedá pokoje srdci mému,“ zasteskla si Vlačťovka, rovnajíce si se zamženými očkami pérka na křídélkách.

„Nu mlč, stará přítelkyně!“ těřila ji Réva, „vřak se zase shledáme; ty najdeř starý domov svůj, a já ti budu věrna dozajista. Na jaře nás čeká radost nová.“

Vlačťovka slétla a lichotivě třela hlavičkou o líce zbledlé Révy.

„Dobře má Vrabec, že si nepřipustí starostí,“ řekla Vlačťovka.

„Vřak s pomocí Boží přežijeme vřecky nehody, vždyť jsme pod Jeho ochranou.“

„Aj, ještě hovoříte?“ smál se, znovu přiletěv, Vrabec.

„My o tobě a ty za zády!“ s úsměvem odvčtila Réva. „Vlačťovka se loučí, ráda by ti dala s Bohem!“

„S Bohem, přáteli, na jaře na shledanou!“

Vlačťovka se svými vlétla do houfu k odletu připravujících se vlačťovek.

„řšťastnou cestu! Vraťte se zdrávy!“ volali Vrabec s Révou za malými odstěhovalci.

„S Bohem, mějte se tu též dobře, a vzpomínejte!“ volaly vlačťovky.

„S Bohem, s Bohem!“ volala za nimi celá krajina.

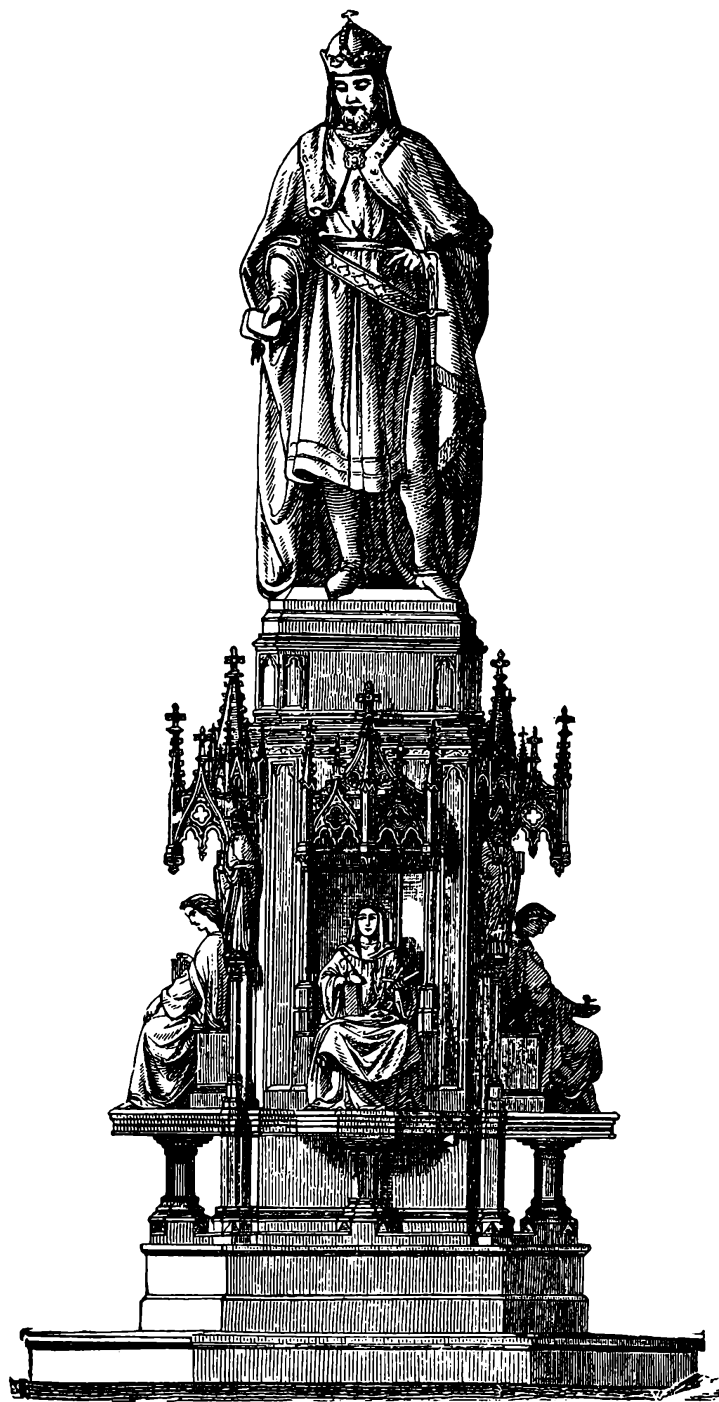

Před pomníkem Karla IV.

Historická vzpomínka. — Napsal Karel J. Heřmanský.

Čechové jsou národem vděčným. Uznávají zásluhy mužův o vlast a národ zasloužilých, oceňují je náležitě a pro příklad budoucím staví jim pomníky. V Čechách vůbec a v Praze zvláště dosti podobných pomníků. A dobře že jsou. Kdykoliv se chodec ubírá kolem nich, vždy vzpomene sobě, co muž, na jehož paměť pomník zbudován, vykonal a mimoděk ptá se sama sebe: „A co jsi vykonal ty?“ — Otázka podobná mnohému jest vyzváním, jinému pobídkou k činnosti a práci národní a dejž Bůh, aby to povzbuzení bylo vždy účinné a práce vydatná.

Kdy's ubíral jsem se kol pomníku Karla IV., Otce vlasti, a hned rozpomenul jsem na veliký a slavný kus historie. Jméno Karla IV. v dějinách českých zapsáno jest zlatým písmem. Jeho všechen národ

Pomník Karla IV. v Praze.

vzpomíná vděčně, jeho moudré panování založilo mnoho dobra, jeho starostlivá péče o rozkvět vlasti a blaho národa vyvolala tolik činností, že po sta letech cítíme a vidíme jeho působnost v Čechách. Karel IV. pro Čechy vykonal mnoho. On sám svou prací a starostivostí nejeden pomník zanechal po sobě, ale vděčný národ přece mu ještě pomník postavil.

Čechové lnuli k malému Karlovi (tehdy ještě Václavem jmenovanému) již v nejútlejším mládí a když ho jako tříletého nastoliti chtěli na místo otce, odvezen do Francie. Tento nucený pobyt v cizině nebyl mu na škodu, nebyl na škodu ani českému národu. Zapomenul tam sice řeč, kterou k němu mluvívala matka Eliška Přemyslovna, ale srdce jeho se lidu neodecizilo, láska k Čechům z něho nevymizela. Karel za pobytu svého ve Francii vzdělal se, že již jako jinoch patnáctiletý na vysokém učení pařížském vynikal důmyslem a důvtipem, že se mu podívovali všickni mistři university pařížské.

A bohatě zásobiv ducha svého vědomostmi, vrátil se do milé své vlasti a první, čeho se chopil, bylo učení se jazyku mateřskému. Vynikaje neobyčejnou pilností, naučil se mu záhy. A uměje nyní mimo jazyk český také německý, latinský, francouzský a vlašský, a znaje mnohé vědy a zvláště pravidla státnická, počal bedlivě si všeho po boku otce svého všimati a rozpoznávati, co jest národu na škodu, co na prospěch a tím získal zkušeností, jichž po bitvě u Kreščáku r. 1346, kdež otec jeho, Jan Lucemburský, padl, jako panovník dovedl s výhodou upotřebiti. Ač uměl zacházeti s mečem, což osvědčil v bitvě u Kreščáku, kdež otcí po boku bojoval, uznal, že nikoliv meč, ale věda a mír jsou základem rozkvětu země a blahobytu a slávy národa. Vždy a ve všem řídě se příslovím: „více získáš řečí než sečí,“ nepokřčoval svárlivá knížata válkou, ale mírností, a teprve nestačila-li tato, zbraní zabezpečoval pokoj. Také rozšířil území svoje, ale nikoliv válkami, nýbrž smlouvami nebo penězi.

Podkladem jeho mírumilovnosti byla zbožnost. Tou naplnilo se jeho srdce již v mládí. Když tesknota za pobytu jeho v cizině prochvěla jeho nitrem, dodala mu zbožnost potěchy i posily. A zachoval si ji až do pozdního věku. Svědectví o tom vydávají pomníky, jež postavil si sám: chrám svatovítský, Karlov a Karlův Týn s těmi nádhernými kaplemi, do nichž rád se uchýloval.

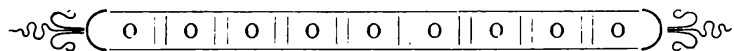
Jiný pomník, jež po sobě zůstavil a jenž hlásá soucit a lásku jeho k lidu, jest „hladová zeď“ v Praze, jež vroubí téměř a bok Petřína.

Zlý rozeklenul se nad českými luhy rok 1361. Když úroda zemská slibovala hojnou žeň, a rolníci s důvěrou počali se na ni těšiti, zatáhla se obloha šedými mraky a dlouhotrvajícími dešti zničeno všecko a zásob nebylo. Nastal hlad a za hladem dostavila se zlá nemoc — „černý mor.“ Mrtvol všady leželo, že nestačili obětaví lidé je pochovávat. Karel IV.

to vše viděl, i pomáhal, kde mohl. Aby chudému lidu zjednal výdělek, počal okolo Hradčan a Strachova přes vrch Petřín stavěti zeď, a všecka chudina na jeho vyzvání chopila se práce. A jak se těšil Karel, když viděl, že lidu pomoheno, že smrt v řadách jeho řádící, zapuzena. Sám přicházel na staveniště a rozdával mzdu i chléb. Zeď, která tehdy vystavena, dodnes hlásá o jeho dobrotě i moudrosti.

A jak miloval Karel svoji zemi českou! Jediným jeho přáním bylo, aby vynikla ve všech směrech nad ostatní země evropské. Prahu okrašloval skvělými a nádhernými budovami, a stráně kolem Mělníka posázel révou burgundskou. Největší však projevil k nám Čechům lásku, že založil pražskou universitu, aby prý jeho milí Čechové nemusili se dožebrať o vědy v cizině. A že miloval jazyk český, o tom svědčí slovanské bohoslužby, jež zavedl do kláštera Emauzského, a jež tam ještě dlouho po něm bylo slyšati.

Aby pak zemi českou úplně učinil na Němcích nezávislou, postaral se o povýšení biskupství pražského na arcibiskupství a tím odejmul Němcům příležitost do českých záležitostí vůbec se míchat. Škoda, že na českém stolci nebylo Karlů více!

Bouře v horách.

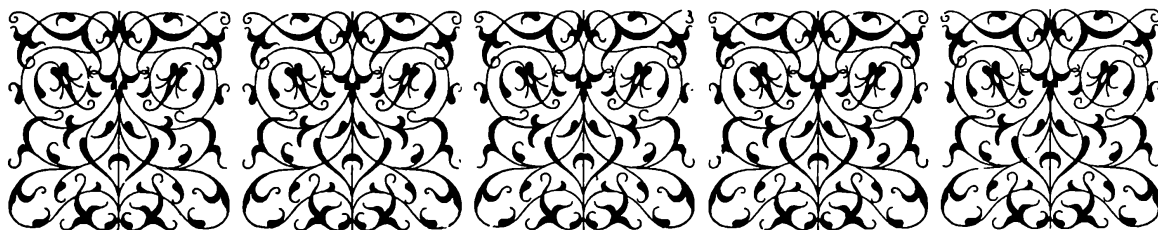
Divá bouře letí z dále —
ach, jak vše se zatmělo —
černé mraky nasedaly
našim horám na čelo.

Nasedaly, zahučely
z hluboka a hrozivě,
siných blesků žhavé střely
zahořely mámivě.

Ale naše hory stojí,
jak tu stály od věků
v divokém tom živlů boji,
v jejich řevu, ve vzteku.

Nepříteli zastoupily
naše české rozhraní,
třebas do nich hromy bily,
nás před zhoubou ochrání.

Vítězslav Unzeitig.

První »škola«.

(Milce Tkalcové v Rožnově.)

To bylo u Doležilů nějak živo! Už od časného rána děti nespaly. Samá řeč, smích a dovádění, že až tatínek se probudil a dětem vyhuboval. Na chvíli šum přestal, jakmile však tatínek usnul, začal znova. Tatínek se opět probudil a pravil: „Nemůžete si vypravovati tišeji? Nemohu pro hluk ani spát!“

Vstal, oblékl se a měl děti k tomu, aby i ony už vstaly. Kdyby byly jindy hned z rána burcovaly, nebylo by jim to tak lehce prošlo, tentokráte jim to však tatínek prominul. Věděl, že nedovádějí z rozpustilosti, nýbrž radostí. Vždyť byla první »škola“!

Nejdříve vstali Eduard a Mařenka. Eduard měl už třináct let a měl po prázdninách přijít do třetí třídy gymnasia, Mařenka byla o dva roky starší a byla nejlepší žačkou měšťanské školy. Jim neplatilo hubování tatínkovo, neboť oni ho neprobudili; byli už vážnější.

Napomínání tatínkovo platilo desetiletému Zdeňkovi a hlavně malému Frantíkovi, který dováděl nejvíce. Zdeněk se těšil, že už přijde do druhého oddělení třetí třídy — mnohem větší radost měl však ještě Frantík. A jak by neměl? Půjde do školy — poprvé! Co se už na to natěšil, až konečně přání jeho přece splněno. Chtěl už dávno, aby j. j. Zdeněk učil čísti, psát a počítati; tatínek však k tomu nesvolil, poněvadž pan učitel říkal, že není dobře, když děti předčasně napínají mysl.

Zdeněk se pomodlil, ustrojil a posnídáv vyběhl ven. Frantíkovi pomohla při strojení Mařenka, neboť měl nový oblek, který se malému chlapci nesnadně obléká.

Když byl Frantík ustrojen, přišla matinka a spatřivši jej pravila:

„Aj, aj, ty jsi hezký! To z tebe bude školák, jen, budeš-li se tak dobře učit jako tvoji bratříčci a Mařenka!“

„Budu se dobře učit, budu!“ zvolal Frantík a chytil matinku kolem krku.

V tom přišel do světnice také tatínek a smál se řka: „To teď budeme mít samé školáky!“

„Ale mně bude teskno!“ dodala matinka „Frantík sice někdy zlobil, — než teď tu budu sama. Ty půjdeš po práci, a děti budou ve škole.“

„Inu ovšem,“ pravil zase tatínek, „co však uděláme? Co musí býti, to musí býti!“

Mezitím stanul ve dveřích dědeček, jenž zaslechnuv, co se mluví, pravil: „Bez učení teď člověk na světě ničeho nespraví. Frantík může

býti rád, že má příležitost něčemu se naučiti. Když jsem já byl chlapcem, nebylo tak dobrých škol, jako jsou nyní. Že jsem se tam naučil trochu čísti, a psáti — to bylo vše, a to ještě málokdy jsem se do školy dostal, poněvadž jsem musil doma rodičům při práci vypomáhati.“

„Dobrý den, dědečku, dobrý den!“ pozdravil uctivě Frantík, když dědeček k domluvil. Rovněž tatínek i matinka přáli dědečkovi dobrého dne, a on poděkovav pokračoval:

„Ten svět čím dále, tím více pokračuje. Teď už děti vědí více, než za mých mladých let věděli dospělí. Nyní dbá se přísně toho, aby každé dítě pilně školu navštěvovalo, tenkrát se však na to tak nehledělo. Málo mých spolužáků naučilo se jak tak psáti, většina jich nenaučila se ani podepsati.“

Dědeček vypravoval ještě dále, mluvil však více k rodičům Frantíkovým než k Frantíkovi samému, neboť ten neměl pro to ještě porozumění a jen místy něco z toho chápal.

Zatím přiběhl Zdeněk, volaje: „Děti se už scházejí do školy! Smíme již také jíti?“

„Máte sice ještě čas,“ pravil mu tatínek, „ale když chceš, tak si už jděte! Zaveď Frantíka do jeho třídy, a najdi mu nějakého chlapce do páru! Ostatně pan učitel sám už to spraví. Jen hezky pana učitele pozdravte, a poslouchejte na slovo! V kostele chovejte se slušně, neohlížejte se a nešeptejte!“

„Tak vidíš, Frantíku,“ pravila matinka, „už půjdeš do školy! Poslouchej pana učitele, jak ti tatínek přikázal, a v kostele nešeptej! Tak jděte s Pánem Bohem!“

Frantík pravil: „Vidíte, matinko, že se podíváte, jak půjdu v řadě do kostela, a vy, tatínku, také, a vy, dědečku, také?“

„To se rozumí, že se podíváme!“ usmívaje se přisvědčil za všechny dědeček. „Tak teď jen již jděte a buďte pamětlivi ponaučení tatínka a matinky!“

Zdeněk a Frantík řekli „s Pánem Bohem!“ a odešli. Ve světnici slyšeti bylo ještě, kterak Frantík v síni radostně si opakuje: „Už jdu do školy, už jdu do školy!“

Netrvalo dlouho, a již slyšen byl hlas zvonů svolávajících ke mši svaté a slavnostně hlásajících, že školní rok začíná.

Rodiče Frantíkovi i dědeček vyšli před dům, a za chvíli kráčela již dlouhá řada školních dětí do kostela. První třída šla v předu, a hned v prvním páru byl Frantík. Kráčel jaksi sebevědomě, jakoby dobře rozuměl tomu, že doba bezstarostného dětství přestala, že nastává mu doba práce, doba povinností. Spatřiv rodiče i dědečka blaženě se usmál, hned však se zase obrátil, aby mu pan učitel nemohl vytknouti, že se ohlíží.

Dědeček sledoval Frantíka tak dlouho, až zašel. Kdo by se mu byl podíval do očí, byl by v nich spatřil slzy, slzy dojetí. Dobrý dědeček vzpomněl si oné chvíle, kdy sám krácel také poprvé ze školy do kostela, a vzdychl:

„To je už dávno, dávno! Teď musím se již připravit na onu dlouhou, poslední cestu, cestu — do věčnosti. .“

Jos. Frant. Jandček.

Jablůňka.

Nad naší milou zahrádkou	Se svým maličkým bratříčkem
pěkná jablůňka pne se,	se vždycky o ně dělím,
sladoučká dobrá jablíčka	bez jeho vůle jedinké
nám ku potěše nese.	si vzítí neosmělím.

A za to milá jablůňka
rok rokem více nese,
co nad tou naší zahrádkou
tak roztomile pne se.

Bohumil Brouška.

Hádanky a rebusy.

1.

Ze slabik: An, blon, gum, Ja, ma, mo, na, ná, no, sa, sep, ský, šák, u, tec, tyl — sestavte 7 slov, jichž začáteční písmena čtena shora dolů a koncová čtena z dola nahoru dají jména dvou slavných spisovatelů českých. Význam slov: 1. Český básník. 2. Přezdívka známého hlodavce. 3. Škodlivý brouk. 4. Pomůcka při kreslení. 5. Hmyz. 6. Křestní jméno dívky. 7. Ochrana obležených. (G. Č.)

2.

123	velmi pěkně hvízdát umím,
	sám však tomu nerozumím,
321	v boji proti soku stojí,
651	zdravý se mne velmi bojí,
3124	hospodář mne ošetřuje,
6534	vojín mne též potřebuje,
123456	útěchu vždy ve mně hledáš,
342651	často ke mně za dne sedáš.

(F. H.)

K LASKAVÉMU POVŠIMNUTÍ!

V „KNIHOVNĚ NAŠÍ MLÁDEŽE“

VYDANÉ NÁSLEDUJÍCÍ KNIHY PRO MLÁDEŽ

===== DOPORUČUJEME: =====

D. MAMIN-SIBIRJAK

SVĚTLUŠKY A JINÉ POHÁDKY

Z ruského přeložil A. G. Stín.

S kresbami umělců J. Andrejeva,

P. Litviněnky a j. =====

CENA 1 K.

J. VOJENSKÝ

ZE ŽIVOTA MALÝCH HRDIN

CENA 60 h.

E. DE PRESSENSÉ

ROZA =====

Dle sedmadvacátého francouzského
vydání přeložil Aug. L. Tvrzký.

CENA 1 K 80 h.

ŽÁDEJTE NOVÝ SEZNAM KNIH ZDARMA!

Předplatné na „Anděla Strážného“

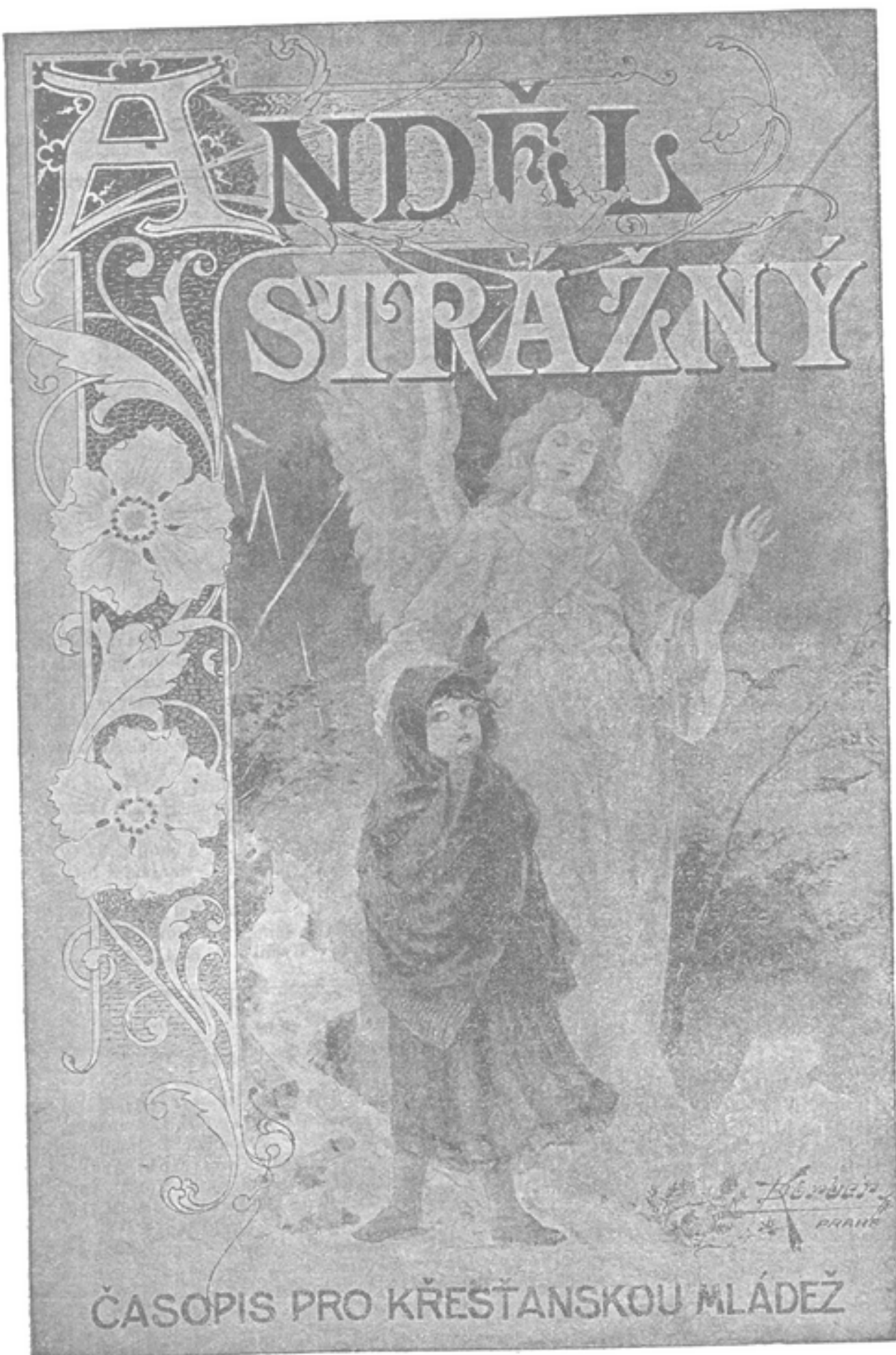
celoročně:

Rakousko 1 K 60 h, Německo 1 m. 60 pf.,
Rusko 80 kop., Itálie 2 liry, Francie 2 fr.,
Amerika 40 c.

Vychází měsíčně a předplácí se ročně 1 K 60 h.

Za redakci odpovídá: JAN DVOŘÁČEK, učitel v Brně.

Vydává svým tiskem a nákladem Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských v Brně.

Předplatné na „Anděla Strážného“ celoročně:

*Rakousko 1 K 60 h., Německo 1 m. 60 pf., Rusko 80 kop.,
Italie 2 liry, Francie 2 fr., Amerika 40 c.*

Vychází měsíčně a předplácí se ročně 1 K 60 h.

Spasitel světa vysílá své apoštoly a všechny své přátele do celého světa a volá, že žeň sice veliká, málo však pracovníků, Vy, milé děti, rády byste milého Spasitele vyzvání poslechly a šly třeba až do Číny a mezi divochy africké a australské hlásat, jak dobrotiv jest Bůh, a že chce, by všichni ku spasení přišli; avšak jste ještě malí, ještě doma zůstatí a se učití musíte. Co však učiniti můžete, to děláte: Modlíte se za pohanské děti a šetříte dárky na vykoupení jich a vychování v křesťanské víře. Zaslány nám nové milodárky:

Jan Trodl v Praci K 30. — Dívky z Lesuněk K 3 20. — Dívky školy Jaroměřické K 14 20. Od dítek školy Jaroměřické, Boňovské, Dol. Lažanské a Ohrazemické K 34. — Nejmenovaná z Holasic K 3 — Dp. Stan. Weissmann, od členů „Sv. Děťství“ z Frýdku a okolí K 87 40. Farní úřad v Tršicích od dítek K 10. — Dp. Václav Dědek, spiritual Č. Skalice K 5 10. Dp. Fr. Dokoupil, kaplan, Náklo K 1 60. — Anna Jungwrtová z Brodčů K 7. — Od dítek z Drnovic a Ježkovic za příležitosti I. sv. přijímání K 3 44. — Dívky škol z Jaroměří, Boňova, Příspic a Dol. Lažánek K 14. — Dp. P. Tagliaferro, farář na Borové K 12 96. Paní K. P. v Kutné Hoře K 4. — Od dítek obecní školy v Rybníčkách K 4.

Správné rozluštění z čísla 1. zaslali:

V Bělé Staré: Jméno? V Biškovcích: Vítek Josef.* V Blovicích: Karel Hatina.* V Bohdalově: Jaroslav Heimrich.* V Budějovicích Čes.: B. Ledvinkova. Ve Čkyni: Cyrill Marton. V Dalešicích: Frant. Potůček,* Štěpánka Zadražilova. V Hrabyni: Max Kabula.* V Chlumci: Ant. Vamberský. V Ivanovicích: Anežka Holancova.* V Jevíčku: Viktor Holzer.* V Kdyni N.: Petronila Votrubova.* V Kopřivnici: Alois Jurečka.* V Lošticích: Augustina Kubelkova.* V Maloměřicích: Ant. Kůra. V Obořišti: Josef Kubát.* V Petřvaldě: Jan Pavelek.* V Pohořelicích: Frant. Hrdina, Otilie Janušková, Emilie Stavoňova, Frant. Zelíkova.* V Přelouči: Ferd. Rudolf. Ve Slaveticích: Anna Hájkova.* Ve Sloupnici: Anna Novotná.* Ve Stražku: Ant. Hamřík. Ve Stříteři: Jan Toman. Ve Strupšíně:

Roč. XXIII.

Říjen.

Číslo 2.

VEČERNÍ CHVÍLE.

Dítě: Hleď na ty mráčky! Jak je vidím ráda.

Co je to, máti — páry, sníh? —

Matka: Nikoliv, dítě, oveček to řada
vrací se z lučin nebeských.

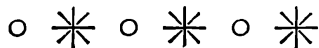
Dítě: Hleď, máti, tamo! To jsou beránkové?
Nemají hlav, ni nožiček! —

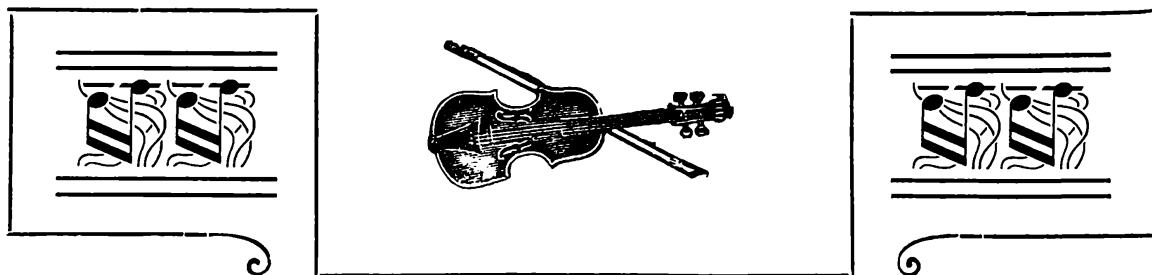
Matka: To nesou k ráji dobří andílkové
peřinky hodných dětiček.

Dítě: Kde jsou ty dítky a kam jdou ty ovce?
To do sadu jdou rajského,
a tam si hrají na zelené louce
u Pána Boha milého?

Matka: Ano, mé dítě, andílci tam malí
učí je krásné písně znát;
tak zpěvem zbožným Pána Boha chválí
a Pán Bůh má je za to rád.

J. Milota.

Ze života houslistova.

Napsal A. B. Šťastný.

Do pracovny velkoobchodníka pana Možného vkročil hoch asi třináctiletý, chudobně, ale čistě oděný.

Pozdraviv po křesťansku, zůstal nesměle státi u dveří.

Pan Možný přestal psáti a zahleděl se na návštěvníka.

„Co pak chceš, hochu?“ otázal se s údivem.

Chlapec zarděl se a hned zase zblednul; v rozpacích sklopil oči k zemi, rty jeho se pootevřely, ale neproněsly ani slůvka.

Velkoobchodník vstal a přistoupil k hochovi.

„Pověz přece, co tě ke mně přivádí?“ žádal jej vlídně.

Laskavostí tou osmělen, zdvihnul chlapec hlavu a pronesl tichým hlasem: „Slyšel jsem, pane, že váš zahradník churaví a nemůže zmoci sám veškerou práci.“

„Tak jest,“ potvrzoval pan Možný, a hned dodal s úsměvem: „Snad nechceš státi se jeho pomocníkem?“

Hoch pokynul hlavou.

„Žertuješ, chlapče? Pozoruji přece, že jsi ještě příliš mlád“ snad dosud chodíš do školy — a tedy nemůžeš býti vyučen zahradnictví! Kolik je ti let?“

„Jde mi na čtrnáctý,“ sděloval příchozí chvějícím se hlasem.

„Tak vidíš, hochu, jak mlád jsi ještě k vykonávání podobné práce!“ děl pan Možný. „K tomu pak ještě chodíš do školy. Do které třídy?“

„Do třetí měšťanské,“ zašeptal chlapec a oči mu zvlhly.

„Chlapče, chlapče,“ domlouval mu pan Možný, jak jen ti napadlo hlásiti se u mne, když přece dosud navštěvuješ školu!“

„Pane — já — já jsem myslil — že — —“
a pro pláč nemohl hoch dále.

„Upokoj se a vyslov se zřetelně,“ žádal jej velkoobchodník. „Pověz mi nejdříve jak se jmenuješ, či jsi, a potom mi vysvětlí, proč vlastně chceš pomáhati mému zahradníku?“

Hoch vyprávěl z počátku hlasem přerývaným, později však již souvisle.

Jmenuje se Vít Navrátil. Rodiče zemřeli mu, když byl ve věku nejútlejším, tak že se na ně již ani nepamatuje. Sirotka ujali se strýc a teta, kteří neměli dětí. Strýc byl zahradníkem v městských sadech a z výdělků svého nemohl ničeho ukládati; vše spotřebovalo se na živobytí. Čiperného Víta brával s sebou častěji ve volných chvílích do sadů, poučoval jej o zahradnictví a dával mu konati snadnější práce. Chlapec pochytil od něho tolik, že troufá si vypomáhati zahradníkovi pana Možného, ovšem pokud síly jeho stačí. Před čtvrt rokem strýc zemřel, a teta, nemajíc jmění, dosti bídne živí sebe a svého svěřence pletením punčoch na malém stroji, který byla si s obtíží na úvěr opatřila.

„Pane,“ dodal Vít ku konci svého vyprávění prosebně, „poskytněte mi práce ve své zahradě!“

„Vždyť ale chodíš do školy!“ namítal pan Možný.

„To by mi snad nepřekáželo,“ mínil Vít. „Pracoval bych po skončeném vyučování školním až do soumraku; ve středu a v sobotu odpoledne přišel bych pak již hodně brzy. Okopával bych, plel, zaléval a jiné méně důležitější práce bych vykonával. O, pane, neoslyšte mne!“

Velkoobchodník se zamyslel.

„Nuže, zkusím to s tebou,“ řekl posléze. „Zítra předvedu tě zahradníkovi. Uzná-li, že jsi schopen mu vypomáhati, můžeš sem dle možnosti každodenně docházeti. Ale, jak to bude s platem?“

Vít sklopil oči.

„Spokojím se odměnou dle vašeho uznání, pane.“

Obchodník se usmál.

„Nu, doufám, že budeme oba spokojeni. Líbíš se mi, Víte! Teď však mi pověz, proč vlastně chceš domoci se výdělků? Nepochybně, abys své tetě ulehčil?“

„Ó, pane, tolik nedoufám vydělati,“ zvolal hoch upřímně. „Tetička pak sama prohlašuje, že — dokud chodím do školy — nedopustí, abych snad pro ni vydělával. Přál bych si, abych byl již dospělejší a měl již takovou mzdu, by nebyla nucena tolik se namáhati. Ó, pane, moje tetička jest velice hodná!“

„K čemu tedy potřebuješ peněz?“ divil se pan Možný.

Vít chvíli mlčel. Posléze dodal si odvahy.

„Pane, můj strýček byl dobrým hudebníkem. Zanechal mi housle, na které naučil mne hráti. Obeznamil mne také s notami. Hrával jsem vždy velice rád, líbila se mi hudba. Nyní však nemohu dopřáti si toho potěšení. Housle mé nemají kobylky, jež pukla; všechny struny popraskaly, jeden kolíček se překroutil; a také smyčec nemá již skoro žíní. O, pane, tak rád bych si zahrál — a nemohu. Tetičku nesmím přece obtěžovati, aby mi dala peníze na vše, co houslím schází; vždyť má se mnou již tolik starostí! Proto chci výdělkem opatřiti sobě, čeho mým houslím se nedostává.“

Hoch umlknul a prosebně zadíval se na velkoobchodníka.

Pan Možný chtěl něco říci.

V tom otevřely se dvěře, vedoucí do sousedního pokoje, a do pracovny vkročil starší pán, vážného vzhledu, černě oděný.

Vít nesměle jej pozdravil a pán poděkoval přívětivým pokynem hlavy.

„Slyšel jsem vše, co povídal tento hoch,“ ozval se příchozí, obraceje se k panu Možnému. „Byl bych rád spatřil tak neobyčejného prosebníka, jenž chce zahradničiti, jen aby mohl si na housle zahráti. Proto jsem vstoupil, bratře.“

Velkoobchodník přistrčil k němu židli a jeho bratr se posadil.

„Co všechno jsi již hrál?“ otázal se černě oděný pán, otočiv se k Vítovi.

„Můj strýček zanechal mi svazek not, které byl sám opsal. Jsou v nich všeliké tance, pochody, národní i jiné písně, a také některé části velkých zpěvoher,“ doznával Vít.

„Znáš něco z paměti?“ otázal se bratr pana Možného.

Vít přisvědčil.

„Mohl bys mi zahráti?“

„Nemám tu houslí,“ zašeptal Vít.

„Přinesu je,“ řekl pán a odešel.

„Můj bratr je professorem při zdejší konservatoři hudby,“ vysvětloval pan Možný.

„Ó, pane, bojím se před ním zahráti!“ zvolal Vít rozpačitě. „Umím tak málo!“

„Jen se neostýchej!“ domlouval mu velkoobchodník. „Bratr můj jest velice laskavý.“

Dvěře se zase otevřely a professor vstoupil, přinášeje housle a notový sešit.

„Laditi umíš?“ doptával se hned Víta, podávaje mu housle.

„Nevím, pane professore,“ zašeptal Vít.

Bratr velkoobchodníkův pronesl táhlé „á“, udávaje tak základ ladění.

Podle toho tonu naladil Vít nástroj.

Professor spokojeně zakýval hlavou.

„Máš dobrý sluch hudební,“ řekl. „A teď vezmi smyčec, a zahrej něco.“

Vít položil konec vrchní levé desky houslí pod bradu, nasadil smyčec a začal hrát „Kde domov můj?“ Z počátku hrál nesměle, tichounce; ale pak nabyl odvahy a z houslí loudily se jisté, určité zvuky.

Dohrál.

„Ještě něco!“ žádal professor.

Vít přednesl tedy dojemnou píseň „Jenom ty mně, má sestřínko, pověz, kam ty ráno na trávenku půjdeš?“ — a po té přehrál ještě známý úryvek z české zpěvohry Smetanovy „Proč bychom se netěšili, když nám Pán Bůh zdraví dá?“

Tváře mladého houslisty plály, oči se mu jiskřily; neviděl ničeho, jen slyšel ty zvonivé tony, jež vycházely ze vzácného nástroje. Panečku, na takové housle se hraje!

„Výborně!“ zvolal velkoobchodník, když Vít spustil housle.

Professor neříkal ničeho. Rozevřel noty, položil je na stůl a ukazav na skladbu lehčího stupně, žádal Víta, aby ji zahrál.

Hoch pozorně sledoval noty i znaménka přízvuku, a dopustil se jen nepatrných chybiček.

„Máš vlohy,“ ozval se teď professor. „A na své poměry jsi ve hře dosti zběhlý. Bylo by škoda, aby tvé nadání zakrnělo. Cvič se jen pilně, hochu. Dám ti sám, čeho nedostává se tvým houslím a půjčím ti některé noty, jež ti značně prospějí. Bude-li se ti líbiti, navštiv mne častěji, a já ti poradím a tebe poučím. Na výpomoc zahradníkovi nyní již nepomýšlej. Už se jen pilně ve škole a ve volných chvílích obírej se hrou na housle!“

Vít chtěl mu děkovati. Ale professor už zase zmizel s houslemi.

Když se opět objevil, podával Vítovi dvě kobylky, půl tuctu kolíčků, několik kotoučů strun, kalafunu a dosti pěkný smyčec.

„Jen vezmi!“ vybízel hoča vlídně, když Vít neosmělil se daru toho přijati. „A tyto noty ti půjčuji. Cvič se pilně a přijď mi brzy zahrát.“

Se slzami v očích děkoval Vít šlechetnému muži. Pozdraviv uctivě, letěl domů, kde vyprávěl hned tetě, jaké štěstí jej potkalo.

Teta těšila se z toho; a hoch, upraviv své housle, byl nucen hned jí zahrát. —

Professor obíral se svědomitě s Vitem, cvičil jej, radil mu a dával vzácné pokyny.

Když hoch obdržel propouštěcí vysvědčení, zašel professor k jeho tetě a oznámil jí, že jeho bratr chce vydržovati Víta, svolí-li, aby směl studovati na konservatoři.

K slzám pohnutá vdova byla s tím srozuměna.

Vít odbyl přijímací zkoušku, a pan Možný opatřil mu krásné housle,
na které cvičil se nyní hoch ve škole i doma

Činil značné pokroky a professor i velkoobchodník měli z něho radost.

Vystoupiv z konservatoře, obdržel výnosné místo v divadelním sboru,
a jeho tetička nemusí nyní úmorně pracovati

Ty písni česká.

Ty písni česká! Co v tobě žije
myšlenek, vznětů, nadšených slov,
kde Labe proudí, kde teče Dyje,
kde palác zlatý neb nuzný krov.

Létni do výše, k obloze vznes se,
kde slavík pěje, milený druh,
vlej mu své zpěvy, v nebe je vnese,
k trůnu zalítne, kde český Bůh.

Ty svatá touho, jež ležíš v písni,
kterou od dávna zpíval Čech,
vychrli bouři, která tě tísní,
která ti rvala poslední dech.

Ty písni česká, k Jeho leť tváři,
požaluj, běduj, řekni svůj stesk,
pros ať zas Čechům sláva zazáří,
obnoví jména našeho lesk.

Bohumil Bouška.

Všední výjev.

Obrázek ku stejnojmennému článku v čísle 1. na str. 18.

Na úsvitě.

Povídka z moravských dějin. — Napsal Vítězslav Unzeitig.

(Část další.)

II.

Jak zemana Havla, celého v krvi a bledého na smrt, donesli do jeho tvrze, tam nastal poplach a zmatek. Jeho mladší bratr Hynek zvěděl už od parobků, kteří byli přišli do tvrze pro nosidla, co se událo, a vyšel vstříc smutnému průvodu. Byl zarmoucen, ale doufal, že snad rána bratrova není smrtelná. Ale jak ho uviděl bez hnutí, s očima zavřenýma, bledého jako křída, nedovedl potlačit svůj žal a zaštkav, vrhnul se na bratrovo tělo.

K večeru pan Havel skonal.

Před samou smrtí na okamžik mdloby ho opustily; tu on slabým hlasem, chvějícím se nesmírnou bolestí tělesnou, činil poslední pořízení. Že přítomen byl knížecí úředník, pan podkomoří, bylo tím platnější.

Majetek svůj všecek odkázal přirozeně bratru Hynkovi a mroucím hlasem zapřisáhal ho, aby jej dochoval neztenčený pokolení příštím. Pamatoval i na některé z čeledi, věrné a spolehlivé služebníky. Tomu odkazoval kus země, aby ne už jako pacholek, ale jako člověk kmetci usadil se na ní a ji vzdělával — po smrti jeho přirozeně dědina zas měla přejíti na zemana — na některé parobky pamatoval tím, že učinil je lidmi svobodnými, stavě jim na vůli, aby odebrali se kamkoliv. Ale oni všichni prosili, aby ponecháni byli v tvrzské čeledi. Osobitě dotazoval se po Jírovi, ale toho nebylo — nebyl ještě vrátil se ze stíhání.

Rozlehlá jizba, kde zeman skonával, ponenáhu naplnila se pacholky, parobky i kmety a nápravníky, a nikdo jich nevyháněl. Bylo nářku a pláče, bylo vzdechův a vzlykotu. Láska, jíž prostí tito lidé lnuli k dobrému svému pánu, objevila se nejzřejměji při jeho smrti. A on umíral, a tesknota, jež byla ho přepadla tam v tom smutném lesním zátiší, byla ho už opustila.

Do otevřených oken, kudy za nedlouho duše zemanova vzlétnouti měla k nebesům, rozkvetlé jabloně dýchaly jarní vůni, stíny soumraku pomalu táhly se do jizby, naplňující napřed kouty, a v sadě pod okénkem zaklokotal slavík.

Zeman skonál.

Bylo štěstí, že na Krakovci byl pan podkomoří. Hynek byl jako beze smyslů. Od mrtvolý bratrovy ho nemohli ani odtrhnouti. Nevšímal si ničeho, co dalo se kolem něho, neslyšel, když k němu promluvili. Bylať ztráta, která ho stihla, hrozná. Třeba znáti nedávné příběhy jeho rodu, abyste pochopili jeho bezměrný žal.

Bylo jich šest, bratří a sester od desíti do dvacíti let. Otec, statný šedesátník, byl jeden z nemnohých, kteří na svých tvrzích s úspěchem odolávali nájezdům uherským. Odrazili jich několik. Ale jednou přišli, když se jich nikdo nenadál. V noci strhnul se pokřik; než se vzpamatovali, tvrz hořela, čeleď porubána. To byla hrozná noc. Nepřátelé, jak byli přišli, tak kvapně, zničivše vše, co se zničit dalo, zmizeli. I byla ves a tvrz jediné spáleniště, jediná mrtvola. Životy vyvázli jediné oba nejstarší synové zemanovi, Havel a Hynek — Uhři nechali je, posety těžkými ranami, za mrtvé ležeti ve zříceninách.

Pomocí vesničanů, kteří při přepadnutí většinou zachránili se v blízkých lesích a po odchodu nepřátel odvažovali se nazpět, pochovali mladíci své drahé i ostatní ubité. Dlouho, předlouho trvalo, než vyhojili se ze svých ran, než zbudovali si tvrz novou. Ale za to byla pevnější, na ní byli bezpečni. Rány v srdcích jejich ovšem byly nezhojitelné, ale tím úže přilnuli k sobě navzájem. A nyní rukou zákeřnou vyrván mu i on, Havel, poslední naděje a útěcha jeho života, a on tak osaměl v tomto zlém světě! Bylo se co obávati, aby nesmírný žal mladého zemana nepřipravil o rozum.

Pan podkomoří snažil se Hynka potěšiti jako vlastní otec, ale všecko bylo marno. Proto ho záhy zcela přenechal jeho hoři, mysle si ostatně, že čas je nejlepším lékem pro takové rány, a nařizoval, čeho bylo potřeba, místo Hynka.

Přišly plačící ženy z dědiny, převlékly mrtvolu a spustily nad ní svůj nárek. Jejich kvílení popadalo za srdce. Ze svíc, rozestavených

kolem nebožtíkovy hlavy, vystupoval čmoud a táhnul se rozevřenými okny do chladné a smutné noci.

Ve tvrzi noci té nikdo ani oka nezamhouřil.

K ránu konečně vrátil se Jíra. A nepřišel sám. Vedl na silném provaze zavalitého muže prostřední postavy. Byl osmahlý, zarostlý černým vousem, všecek otočen a sepjat řemeny, a díval se kolem sebe jako polapené divoké zvíře.

„Ej, věru, toť Zbyšek z tvrze drahanovské!“ vykřikl jeden z domácích. Domyslili se všichni, proč Jíra takto ho přivádí.

On, Jíra, prchajícímu úkladníkovi jediný stačil. I jemu bylo zápasiti s haluzemi rvoucími ho za vlasy i šaty, bijícími jej do tváře, bylo mu přeskakovati vyvrácené kmeny i vyhýbati se záludným bažinám, břísti přes nejednu ručej, jež pojednou zamezila mu cestu. Ale pomyšlení na to, co se stalo, obava, že by úkladník mohl snad uniknouti spravedlivému trestu, zdvojnásobilo jeho síly, neopouštělo ho v žádné nesnázi. Jakoby citu byl pozbyl: bolesti nepocítil, ale slyšel před sebou toliko dusot stíhaného a chvílemi, když bylo běžeti přes šerou mýtinu, na protějším jejím konci zahlédl temnou jeho postavu.

A pronásledovaný prchal, jakoby neznal únavy. Trval ten divoký hon drahnou dobu a častěji už kraj lesa zasvítal mezi stromy, ale úkladník pokaždé odvrátil se od něho a namířil do nejhustších křovin. Bylo viděti, že úmyslně kličkuje, aby zmátl vytrvalého pronásledovatele a že jest v lese dobře povědom, neboť kde Jíra často na chvíli zadržán byl náhodnou maličkostí, onen proklouznul snadno a rychle.

Není divu, že Jíra posléze umdlával; pot hojně rosil mu čelo a síly jej opouštěly. Nebylť už ostatně mladíkem.

Pojednou šťastná myšlenka projela mu hlavou.

Již od smutného toho okamžiku, kdy pan Havel se šípem v prsou klesl s koně, byl přesvědčen, že pachatelem tohoto zločinu není nikdo jiný, nežli Drahanovský Milota. Úkladník jím najatý jistě jest z jeho čeledi a vrátí se do tvrze Drahanovské, až oklikami na útěku přivede svého stíhatele na nepravou stopu.

To nyní Jírovi připadlo. A už měl plán.

V kterou stranu ležely Drahanovice, věděl dobře. Spustiv se prchajícího, dal se tím směrem. Brzy došel kraje lesa. Ves a tvrz ležely asi čtvrt hodiny odtud; bylo zřetelně rozeznati lid se všech stran s polí scházející do vsi, a na náspu tvrze úpravně oděného muže, jenž s patrnou netrpělivostí čas od času pohlížel do dálky sem k lesu. Byl to zeman Milota.

Soumrak, jenž zvolna sestupoval do kraje, Jírovi byl vhod. Jím kryt, nepozorovaně doplží se do vsi. Zatím stanul na kraji lesa a skryl se za křoví, maje pilný pozor na okolí.

Nebylo mu čekati dlouho. Vinník, jenž čas od času se zastavoval a bystře naslouchal, aby dle praskotu větví odhadnul vzdálenost mezi sebou a svým pronásledovatelem, pojednou ho neslyšel. Zaradoval se a rázem upokojil. Netřeba déle trmáceti se oklikami. Ale byl to pořádný kus práce! Pan Milota draze ji zaplatí.

A pojednou vynořil se z lesa. Především opatrně rozhlédl se po poli, ale na blízku nebylo ani živé duše. Zamířil tedy přímo do vsi. Kuši na plecích a bezstarostně si bruče cizokrajnou jakousi píseň, byl, jakoby vracel se z lovu, podniknutého pro zábavu.

To byl čas k činu. Jíra ho nepropásl. Mrštně, jako divoká kočka, dal se za ním. Úkladník ve své bezstarostnosti ani netušil, že jest sledován. Pojednou neopatrný krok Jírov, kdy už už škůdníka se zmocňoval, ho prozradil. Úkladník se obrátil a spatřiv jedva několik krokův od sebe svého pronásledovatele, temně vykřiknul, zasupěl a dal se v běh. Při tom, jak tvář obrátil se k Jírovi, tento ho poznal.

„Hoj, Zbyšku,“ rozkřikl se za ním, „netřeba ti tolik utíkat, spravedlnosti neutečeš. Ne nadarmo pachtím se za tebou půl dne!“

Stíhaný se zastavil a obrátil. Divoká zlost zasvítla mu v očích.

Bleskem strhnul s ramene kuši a šíp zasvítl vzduchem. Ale v tom kvapu nebylo dobře namířeno: šíp toliko uváznuv v kožešinové čapce Jírově a strhnul mu ji s hlavy.

„To mně, úkladníku?“ vzkřiknul Jíra. „Nemáš dosti na jednom zločinu? Ale dočkej, vypořádáme se.“

Stíhaný ovšem nečekal, ale podruhé už nestřelil. I Jíra jednal.

Dopadnul ho mezi prvními staveními vsi. Zbytek zoufale postavil se na odpor. Hluk zápasu mnohé z Drahanovských vyvolal ze stavení. V prachu návsi zmítala, válela a rdousila se dvě těla. Ale Jíra přes své stáří nepopíratelně byl silnější a zručnější nežli jeho protivník. Ten brzy, divoce pohlížeje kolem sebe, supě a vyrážeje nesrozumitelné kletby, ležel tu ani hnouti se nemoha, jak byl spjat do řemenů a provazů. Byl všecek roztrhán, uprášen a polo uškrcen.

Okolostojící přirozeně s podivem to vše pozorovali.

„Úkladník a vrah to,“ vysvětlil Jíra. „Ze zálohy vyslal šíp po našem zemanovi a těžce ho poranil, ne-li dokonce usmrtil. Třeba odevzdati ho právu, aby byl potrestán. Pan krajský podkomoří olomucký dnes na naší tvrzi; vezmu zvrhelce tohoto s sebou.“

Nikdo nenamítal ničeho. Nebylť jako pán tvrze, Milota. A třebaš vinník z bídného parobka nevysvětlitelným způsobem nedávno stal se

milostí pánovou svobodným a jim rovným, dostav kousek dědiny v užívání, nikdo se ho nezastal. Hněvu Milotova se nebáli — nebylt jejich pánem. Byli svobodni; země od něho k obdělávání a užívání obdržené kdykoliv mohli se zřici a jíti, kamkoliv by se jim zalíbilo. Zákony knížecími, vydanými přede dvěma lety hned po obsazení části Moravy, pouta poddanství, kterými za nadvlády uherské Milota proti právu je byl spjal, byla rozvázána. Těmitěž zákony přísně zakázáno ujímati se provinilců — naopak kdekoliv a kdykoliv budou dopadeni, nutno vydávati je v ruce práva. Přísné bylo ustanovení obecné poruky: všichni usedlí vesnice, kde spáchána vražda, anebo z níž vražedník pochází, sami budou platiti zákonem stanovenou pokutu po dvou stech penízcích, jestliže zločince nevydají právu anebo dokonce k útěku mu dopomohou. Bylo potřebí takových zákonův, aby v zemi, kde hospodářství uherské přivodilo veliké rozvraty, zavládnul pokoj, bezpečnost života a pořádek.

Od nich tedy Jíra neměl se čeho obávati.

Ale pojednou objevil se tu s houfem pacholkův a parobků sám zeman Milota. Byltě s náspů tvrze viděl všecko: jak jeho náhončí vyšel z lesa a zamířil ke vsi, jak po něm u lesa zdvihnul se kdosi neznámý a opatrně ho následoval, jak nedaleko přede vsí oba se zastavili; pak Zbyšek dal se na útěk a onen za ním — posléze na kraji vsi ozval se hluk, a byl tam sběh lidu.

Zeman domyslí se všeho. Jaká to hanba a ponížení, jestliže Zbyšek, polapen a před soud předveden, bude svědčiti proti němu! Jestli na mukách vyžradí, co se ho on, zeman dosud bezúhonný a jeden z předních, napřemlouval, aby počíhal si v záloze na nenáviděného souseda a sprovoďil ho se světa! Že ho, jen aby ho k tomu zločinu pohnul, osvobodil a na roveň postavil každému jinému svobodníku a kmetu ve vsi! Dlužno předejiti rychle, aby snad Zbyšek vydán byl právu. Až vysvobozen bude z moci tohoto vzteklého starocha, jenž ho stíhal a dostihnul, bude lehko pomoci mu do ciziny, daleko od dějiště úkladného skutku. Nebude svědkův, nebude soudu, a třebas potají o něm všelicos se vyprávělo, světu v oči bude poctivcem.

„Co se zde děje?“ zahřměl, když všecek rudý kvapem a rozčilen nejistotou svého podniku v čele svých vjel mezi dav stojící nad spoutaným Zbyškem. Shlédnuv toho v jeho nesnázi, jakoby překvapen tím pohledem, zrudnul ještě více a zvolal zuřivě:

„Hoj, kdo odvážil se vztáhnouti ruku na svobodníka této vsi a služebníka mého nejoddanějšího? Byl jsi to snad ty?“ obořil se na Jíru, jenž nikterak se netvářil, jakoby zemana a četného jeho průvodu se byl zaleknul.

„Já to byl, pane Miloto,“ vážně a pevně odpovídal staroch. „Bylo mou povinností, aby úkladník, jenž rukou zákeřnou těžce na zdraví a snad na životě ublížil pánu mému, právu neušel. A věz, že v předsevzetí mém nezabráníš mi ani ty, ani kdokoliv jiný.“

Zároveň s těmi slovy, všimnuv si hrozivých posuňků některých z čeledi, kteří svírali jej v užší a užší kruh, snažíce se vzdáliti jej od spoutaného Zbyška, vytasil široký svůj válečný meč a klidně opřel jej o svá mohutná prsa, od Zbyška ani krokem neustupuje.

V zástupu vesničanů, stlačivších se v jediný chumel opodál, ozvalo se mručení nepokoje a krátké, tlumené výkřiky.

Zeman Milota tam pohlédl a sezelenal vztekem. Jeho záměry se bortily. Znal své vesničany a věděl, že jsou příliš rozvážní, než aby před samýma očima svýma připustili bezpráví, za které by na konec snad odpykali sami. Zákon o poruce jest moc, která vládne nad nimi a proti níž on nesvede ničeho. Byli by schopni se zbraní v ruce opřít se mu, jestliže mocí pokusí se odnítí Jírovi provinilého Zbyška. Nutno ustoupiti. Což kdyby počíhal si na cestě.“

Ale i té naděje obezřelý Jíra ho zbavil. Tušil asi Milotův záměr a nemeškal uzbezpečiti se důkladného průvodu ze vsi. Nepotřeboval jim dlouho vysvětlovati, že propadli by pokutě i kdyby provinilec cestou násilím byl mu vyrván. Tak vypravili se s ním mnozí a vrátili se teprve, když byli nedaleko Krakovce.

Tak Jíra bez úrazu a překážky se svým zajatcem stihnul do rozesmutnělé domácí tvrze. Zbyšek byl pečlivě opatřen.

Příštího dne pan podkomoří zavedl úřední výkon, pro nějž na Krakovec byl vyslán: obcházíje u přítomnosti mnohých sousedních zemanův pozemek, o nějž Milota s Havlem byl vedl spor, tu i tam dával zasaditi úročiště a prohlásil pozemek za majetek zemanů Krakoveckých.

Úkladná vražda spáchaná na Havlovi vyvolala mezi shromážděnými nepopsatelné vzrušení. Z nich nikdo nebyl přítelem zemana Drahanovského, neboť povaha jeho odpudila každého, kdo blíže se s ní seznámil, a skutek, jenž na první zprávu o úkladu všeobecně jemu byl připočten na vrub, tím méně mohl zjednati mu přízně sousedův. Nikdo z nich netajil se potěšením z toho, že nyní aspoň, až podle zákona zaplatí pokutu a musí opustiti vlast, budou ho zbaveni. Pan podkomoří dokonce mínil, že tentokrát spravedlnost nespokojí se obyčejným trestem a že jest dost možno, že nejen pravý pachatel Zbyšek, ale i jeho pán zbaveni budou hrdla. Závisí to od toho, jak cůda zločin tento pojme — že pan podkomoří vinníkům nadržovati nebude, jest jisto.

Ještě téhož dne pan podkomoří, Zbyška svěřiv dozoru své družiny, vydal se na zpáteční cestu.

III.

Tu noc, co zeman Krakovecký Havel skončil, Milota Drahanovský strávil v nepokoji a rozčilení. Avšak ne zlé svědomí ze spáchaného úkladu plašilo od něho sen, ale bázeň před tím, co se s ním stane.

Byl člověk nad míru ctižádostivý a sobecký. Za nedávné vlády uherské nevedlo se mu špatně. Viděl, že odporem proti nájezdníkům by si valně neposloužil; ostatně ani neměl chuti žít v ustavičných zápasech a strachu o svůj majetek. S Uhry smluvil se brzy — i oni raději po dobrém vykonávali nad ním nadvládu, než aby, doženouce ho k nejhoršímu, dlouho rozbíjeli si hlavy o valy jeho tvrze. Dal se dobrovolně pod jejich ochranu a byl daleko široko neobmezeným pánem. Zatím, co jiní zemani a páni v samém sousedství jeho dlouhá léta těžce bojovali o svou svobodu, nechtějíce podrobiti se hubitelům své vlasti, on pokojně žil na Drahanovicích, staraje se toliko, aby se mu dobře vedlo. Že spolčuje se s vrahy své vlasti to mu nevadilo, že poskvřňuje tím čest svého rodu, o to se nestaral. Kdož pak v těch pohnutých dobách mohl by ho obviňovati — měltě každý co zápasiti o sebe. I lakotu a hrabivost svou při tom nectném spojení ukojil: přisvojil si značných částí dědin svých sousedů, aniž kdo mohl mu v tom zabrániti.

Tak i zemana Krakoveckého Havla oloupil o kus nejkrásnějšího pozemku. V těch zmatech Havel nemohl zjednati si zadostučinění a práva! na štěstí však panství uherskému v tom kraji brzy byl konec. Když pak kníže Oldřich v krajích dobytých zavedl pořádek a pod spravedlivou a moudrou správou jeho úředníků země začala zkvétati, Havel domáhal se při krajské cůdě Olomucké práva. Jak spor ten skončil, už známo. A tu Milota, v bezmezném vzteku nad tím, že bohatá kořist vyrvána mu z rukou, neštítel se nejtěžšího zločinu, aby pomstu na Havlovi vykonal. Měl ve své čeledi parobka cizozemce Zbyška, Poláka, jenž při kterémsi nájezdu polském upadnul do zajetí. Byl člověk sverepý a divoký jako jeho pán. Ve vlasti své byl člověkem svobodným a proto trpce nesl nynější porobu. Takový parobek byl hotový otrok; neměl svobodné vůle a dokonce i o životě jeho pán dle své libosti mohl rozhodnouti. Což divu, že nevolnictví takové synu volných polských lesů rovnalo se smrti. Za nabytí svobody byl by obětoval snad všecko.

Milota tedy neměl těžké práce, když svěřoval mu provedení úkladu na Havlovi Krakoveckém. Stačilo prohlásiti Zbyška za člověka svobodného a dáti mu kus dědiny v užívání, a on by byl pro zemana do ohně skočil.

Ale úklad nezdařil se tak, jak zeman Milota si přál. Pachatel polapen a dalšího snadno lze se domysleti. V nových zákonech zemských stálo: Kterýkoli zeman nebo svobodník někoho zabije, dvě stě penízků zaplatí úřadu a jinam jdi a milosti hledej, a manželka jeho v pokoji seď bez

útisku. Bezprostředním pachatelem vraždy byl ovšem Zbyšek, ale jeho vina padne především a hlavně na toho, jenž celý úklad zosnoval. Budou potrestáni oba; on, Milota, peněžitou pokutou a doživotním vyhnanstvím a Zbyšek rovněž. Jest ovšem otázka, zdali soud největší vinu nesvalí na pravého původce zločinu a zda dle toho trest nezvýší.

Dospěv k těm myšlenkám, Milota divoce chopil se za hlavu. Ale činu svého nelitoval — zuřil jedině, že byl vyzrazen. Nemůže ani okamžik déle zdržeti se doma, chce-li zachrániti svůj život. Zítra, pozejtří dostaví se do tvrze pŕhončí, aby pohnali ho před soud. A jakmile oni se ho zmocní, nevyvázne. Nevyhnutelně musí z domu. A všecek svůj majetek musí zde zanechat! Jako žebrák a štvanec půjde do ciziny. Aby tam začal znova.

Ale což, aby šel ke svým přátelům, Uhrům? Aby je přesvědčil, jak nedostatečně ještě upevněna moc česká v těchto krajích, a že by snad smělý nájezd panství ztraceného zpět jim dobyl? Pak by se vysmál ovšem právu a pořádku. A Uhři za jeho přičinění musili by dáti mu nejméně místo kastelánské na hradě Olomuckém. A dali by jistě. —

Druhého dne na Drahanovicích marně sháněli se po zemanovi. Zmizel; s ním zmizel jeden z nejlepších ryzáků a převalná většina naschráněných denarův a grošů. Jediný jeho syn, dvacetiletý Odolen, ujal se hospodářství na tvrzi. I bylo, jakoby mladé jaro bylo vtáhlo i do těch nevlídných a šedivých zdí, neboť Odolen byl pravý opak svého otce.

Zatím osamělý jezdec, vyhýbaje se úzkostlivě obydleným místům, nocuje po lesích a roztokách pod širým nebem, jako o závod hnál se směrem jihovýchodním: zeman Milota hledal hlavní tábor uherský, aby dokonany právě zločin dovršil zločinem novým, nejtěžším: zradou vlasti.

*

Veřejný soud nad zemanem Drahanovským Milotou a jeho spoluvinníkem Zbyškem odbýval se při větší cůdě krajské na hradě Olomouci za velikého účastenství. Z daleka široka sjeli a sešli se tam diváci, aby byli svědky zajímavého roku; po většině byli to zemané, vladykové a páni z různých krajů osvobozené Moravy, kteří hojným účastenstvím při soudě chtěli dáti na jevo, kterak si přejí, aby spravedlnosti dán byl průchod, a kterak odsuzují ohavný úklad, jímž čest celého stavu jejich byla pokálena.

Vinník však zatím útekem ušel práva; překvapilo to mnohé. Ale jiní, kteří Milotu znali blíže, nespokojili se pouhou domněnkou, že útekem chtěl toliko vyhnouti se zaslouženému trestu. Začaly prokazovati řeči o jeho bývalém spojení s Uhry, a pronášeny obavy, že uprchlík i nyní k nim se uchýlí. A to mohlo býti příčinou nových bēd, nového krveprolití a loupeží. Výprava kněžice Břetislava na Moravu sice jest blízká, ale Uhři mají mnohem blíže nežli vojsko české. Než ono na první zvěst o nájezdu uherském přispěchá na pomoc, zatím už Uhři mnoho spoust

nadělají, mnoho tvrzí sežehnou, mnoho lidské krve prolíjí. Nutno od nynějška dobře míti se na pozoru.

V ten smysl mluveno zde i onde, ale nevyskytl se nikdo, kdo by Miloty jediným slovem se byl zastal. Jedině rodiny jeho, uvržené v hanbu

Pojednou ze zástupu vykročil Odolen, nový zeman Drahanovský. (Str. 51.)

a zbavené poctivého jména, litováno všeobecně. Byloť známo všem, že zemanka Alena i syn Odolen naprosto nejsou povahy a smýšlení Milotova — zejména Odolen, jenž nyní po útěku zemanově tvrze se ujal, byl pravý

opak svého otce. Onen podivuhodný úkaz, že děti hodných, řádných rodičů často se pokazí, kdežto otec špatný má zdarné dítky, zde objevil se plnou měrou. —

Podle zákona bylo po právu rozhodnuto, aby provinilý zeman Milota Drabanovský zbaven byl cti, odešel do doživotního vyhnanství a zaplatil k rukám pana komořího dvě stě grošíkův pokuty do pokladny knížecí. Majetek jeho ponechán zemance a synu Odolenovi, at po zapravení zmíněné pokuty za nepřítomného provinilce „v pokoji na něm sedí bez outisku“.

Ke stejné peněžitě pokutě odsouzen vykonavatel úkladu, Zbyšek. Hrdlo zachránila mu leda okolnost, že byl nyní člověkem kmetcím, svobodným, — jako parobek vraždu spáchanou hlavou svou byl by odpýkal.

Když rozsudek byl vynesena, Zbyšek, jenž pevně spoután a otočen strážemi stal tu na nádvoří hradním v oči zástupu, z hluboka si oddechnul a kámen spadl mu se srdce. Zaplatí pokutu a bude svoboden. Jak ji zaplatí, nemaje žádného majetku, když i náradí, kterým obdělával pozemky zemanem mu propůjčené, nebylo jeho, nýbrž vypůjčeno od sousedův, na to v prvním návalu radosti nepomyslel. Teprve, když písař cůdní, jasným zřetelným hlasem předčítající rozsudek, dospěl ke slovům, že vinník, který pokuty vyměřené zaplatiti by nemohl, dotud držán má býti ve vězení, dokud někdo zaň pokuty nezapraví, a když z toho vyrozuměl, že on jsa na světě zcela sám a jediný a bez majetku, snad do smrti bude ve vězení čekati na vykoupení, pochopil beznadějnost svého postavení. A hněvem, lítostí a bolestí zavyl jako divoké zvíře a zalomcoval pouty v divoké touze přervati je, rozraziti dav strážcův a utéci daleko odtud, do neznáma, do volné přírody. Ale pouta nepovolila.

O že kdy poslechl svůdného hlasu zemanova, lákajícího k úkladu — oč lépe bylo by nyní býti třeba jen parobkem! Což prospěje mu, že jest člověk svobodný, an do smrti úpěti bude v tmavém žaláři, on, dítě volných hor a šumavých lesův!

Pojednou spasná myšlenka kmitla mu hlavou. Svoboda mu v této tísní neprospěje — což aby ji prodal, aby sebe prodal? Zaplatí pokutu a bude sice parobkem toho, kdo si ho koupí, — ale tisíckrát lépe býti parobkem a člověkem nevolným, nežli trápiti se v tmavém a nevlídném vězení do skonání. Ale i ta naděje ho zklamala.

Když krajský písař rozhlásil, že vinník, aby zaplatiti mohl pokutu, prodati hodlá svoji svobodu a že bude parobkem toho pána nebo zemana, jenž zaň pokutu zapraví, nikdo z přítomných nevystoupil, aby pokutu složil. Na všech tvářích byla až příliš patrna nedůvěra ke služebníku, který poškrtnil se zločinem, a bylo zřejmo, že ani tím způsobem Zbyšek od doživotního vězení se nevysvobodí.

Tu sedl mu na srdce těžký smutek jako mrak. Hlava klesla mu na prsa a oči bezvýrazně zatěkaly po zemi.

Pojednou ze zástupu vykročil Odolen, nový zeman Drahanovský. Bylť i on účastníkem se soudu, aby pokutu za otce uprchlého na místě zaplatil. Pochopitelně, že do předu se nedral, a třebaš mezi přítomnými měl mnoho přátel, přece cítil plně všecku tu hanbu, již neblahý čin otcův na celé jejich poctivé jméno uvalil, vyčkával rozsudku v ústraní. Nyní vystoupil, a třebaš na smrt bled, kráčel pevným krokem ke knížecím úředníkům. Položil na dubový stůl před nimi, kde ležely četné listiny, těžký váček, napěchovaný grošíky, děl:

„Kladu pokutu za otce i za jeho spoluvinníka — račtež si, pánové, peníze přepočítati.“

Ve váčku bylo čtyry sta penízků; Zbyškovi sňata bez prodlení pouta a stráže od něho odstoupily.

Rozhlédl se zmateně kolem sebe, jakoby nechápal, co se s ním děje — ale v nejbližším okamžiku ležel u nohou Odolenových, úsilně je objímaje a prudce vzlykaje.

„Pane můj spasiteli můj! Nebudeš nade mě míti sluhy věrnějšího .“

„Jsi svoboděn. Odejdi si, kam ti libo.“

„Nechci svobody, pane můj, neodháněj mě od sebe. Do smrti nejdelší poctivě budu ti sloužiti .“

„Nemožno, Zbyšku“ — hlas mladého zemana se zachvěl. „Přítomnost tvoje neblahý čin otcův stále by mi připomínala. S právem jsi smířen a člověk svobodný — proto odejdi v pokoji.“

Se Zbyškem dala se veliká proměna. Pod dojmem šlechetného jednání Odolenova i vlídných jeho slov, v předtuše nové bohdá lepší budoucnosti, která rozvírala se před ním, an už už měl se za ztracena, pukaly ledy kolem jeho srdce, jako pukají z jara účinkem hřejných paprsků slunečních. A proud vděčnosti a lásky k mladému zemanu zalil mu hruď, i cítil, že bez rozmyšlení život svůj zaň by obětoval. Zároveň s nevýslovným smutkem chápal pravdivost jeho posledních slov, nutnost odloučení od něho.

Smuten a sklíčen zmizel v zástupu. —

(Příště dále.)

Strašidla.

Dosud nikdy nebála se
naše Mařka malá,
včera však se polekala,
v komůrce když spala.

Kol ní stále šustilo cos,
také hryzlo chvíli. —
»Strašidlo zde! Pojďte ke mně,
sestro, bratře milý!«

Tak volala uděšená
chvějícím se hlasem. —
»To sem myšky,« těšil bratr,
»přicházejí časem.

Ale počkej, nalíčíme
na smělé ty myšky,
lapíme je, byť i byly
chytré jako lišky!«

Slaniny hned našel kus
myškám na pochoutku
a past s mlsem postavil kdes
pode skříní v koutku.

Zavoněla slanina tam — —
myš se dala zmásti,
za ní druhá blížila se
a hop! — byly v pasti.

Seběhly se děti kolem,
zavolaly Mourka. —
»Hleď, Mařenko, tohle bude
něco pro kocourka!«

A Mařenka na »strašidla«
udiveně vzhlíží,
kocourek si pomňoukává
a se chtivě blíží.

»Vidiš, Mourku, jsi ty lenoch,
pranic o nás dbalý,
myšky necháš hospodařit —
to tě málo chválí!

Myšky řadí po komůrce —
je jich u nás dosti,
ty však kočič vyhříváš jen —
to je věru k zlosti!

Nyní bys rád zamlsal si,
pohrál s nimi chvíli —
dostaneš je, pamatuj však,
že máš být čilý!«

Marie Bouchalová.

Z cizích dílů světa.

Zábavně poučný článek. Napsala *L. Grossmannova-Brodská*.

Nuže, Jeníku, cože to neustále kolem dědečka obcházíš jako nějaká mlsná kočička kolem horké kaše?“ žertovně pokárala paní Blahová svého synka. Na ta slova však na místě Jeníka odpověděl dobromyslný dědeček své dceři:

„I jen ho nech, Terinko! Náš Jeník se onehdy namlsal, když jsem vypravoval o tom, co jako námořník jsem za svého živobytí již zkusil jak na moři i také na pevnině i v cizích krajinách. Jsou nad míru pestré i rozmanité ty moje příhody; vždyť téměř od svého sedmnáctého roku, kdy jako plavčík vstoupil jsem v Hamburku do služby na loď, do Východní Indie plující, jen s malými přestávkami prožil jsem na pevnině. Přivedl jsem to posléze až na kormidelníka a pouze k nalehání tvé matky a též proto, že již přihlašovalo se mně stáří, vystoupil jsem ze služby, abych se s rodinou opět navrátil do své původní vlasti, do Čech. Ale posud rád se rozpomínám na ty bývalé časy a rovněž Jeníkovi nebude na škodu, sdělím-li s ním něco ze svých zkušeností, tím může hoch jen získati.“

„Jenom jestli vás to neobtěžuje a nenamáhá?“ namítala paní.

„Chraniž Bůh! Mám své vnuky rád a nemohu-li pro stáří již pracovati, alespoň jim ten čas uběhne při obapolné zábavě naší. Tak tedy sem pojď, Jeníku, a usad se zde podle dědečka.“

Kdož byl raději nežli hoch, který ihned spěchal uposlechnouti tohoto vybídnutí!

„Tak! Abychom si však s dobrým svědomím mohli pohovořiti, jářku, hochu, máš-li pak odbyty všechny své školní úkoly a úlohy?“

„Právě jsem všechno dokončil, dědečku,“ radostně svědčil čiperný hošík.

„To je dobře, tak to mám rád, že napřed přijde povinnost a pak teprve zábava. Kdo nedbá tohoto pravidla, nejednu nepříjemnost v životě zakusí.“

„To nám také říkává pan učitel ve škole; ale dědečku, co a o čem budete nám dnes vypravovati?“ zněla otázka Jeníkova.

„Inu tak, co mi stará paměť na mysl uvede. Všem u bys ani, milý hochu, neporozuměl, avšak rozptýlená zrnka, jež z mého vypravování v paměť svou zasadíš, mohou býti pro tebe zárodkem příštích užitečných vědomostí, pak-li zapomenutím nezaniknou, nýbrž utěšeně vyklíčí dalším poučováním a sebevzděláváním. Tak na příklad máme nyní u nás jaro, kteréž bývá všeobecně považováno za nejpůsobnější dobu celého roku a jest tomu skutečně tak, ač po něm nastává rovněž krásné léto, úrodný podzim a i zima mívá některé své radosti. Tím spíše tudíž platilo by to pro Australii, že jest totiž jaro nejkrásnější dobou v roce, neboť tamější podnebí podléhá častým a k tomu prazvláštním změnám. Znam to a vím o tom z vlastní své zkušenosti neb jsem v Australii delší dobu prožil a tudíž poznal, že na jaře jest tam jedině snesitelný pobyt, neboť v zimě panují tam třeskuté mrazy, kdežto v létě nesmírným žárem vedra vše umdlívá, nemluvě ani o tom, že v létě hemží se tam vzduch nesčíslnými moskyty, před jejichž bolestným pichnutím pranic člověka neuchrání, neboť oni vetřou se i do pevně uzavřených příbytků, aby rušily lidem pokojný noční spánek. Na jaře není tam mrazu ani vedra, moskyti posud se nerozlétli a lahodně balsamický vzduch jest křišťálově čistý. Ano, v tuto dobu jarní jedině mohou se tamější obyvatelé potěšiti pohledem na svěží zeleň, neboť v zimě, není-li sněhu, jest tráva jako uhl černá působením mrazu a křehká jako troudu; v létě opět působením upalného vedra jest žlutá a suchá nejinak nežli jako u nás na podzim, kdy se příroda ku spánku chystá a padají ony žluté uvadlé listy stromové. Takové zabarvení má tam v létě tráva, takže rozlehlá luka i palouky travou obrostlé skytají truchlivý pohled, vše jest jakoby sežehnuto. Modravá jakási mlha neb pára účinkem nesmírného letního žáru vystupuje od země a přímo spaluje skrovné beztoho rostlinstvo, tak že všude povstávají rozlehlé, jakoby spálené prostory po zabradách i na lukách, které na jaře přímo kypěly úžasnou svěžestí zeleného, velkolistého rostlinstva. Lahodný jarní vánek kolébal dříve štávou přeplněné listnaté koruny olivových stromů, pod rozlehlými palmami byl na jaře utěšující chládek, o němž v létě nikde není ani potuchy.“

„V létě bych tam nechtěl býti, ale na jaře to tam musí býti krásné,“ vzdychl Jeník.

Dědeček odpovídal: „Ba mnohem krásnější nežli u nás i všude jinde, ale nezapomínej, že pouze za jarní doby, jejíž vlastnosti zde líčím a co teprve by se ti tam líbilo, kdybys spatřil celé ohromné plochy růžově zakvítajících růžových stromů, skytajících nevypravitelně libezný pohled; bujná svěží zelení

kypící réva vine se všude po zemi jakoby zeleným pláštěm zakrývající skalnaté stráně i holé pahorky a již nyní jest na ní patrna příští, bohatá úroda vinných hroznů, kteréž tam dosahují značné velikosti i lahodné chuti, rovněž nad míru záhy uzrávající v žáru tamějšího slunka.

A tak podobá se australské jaro krátkému luznému snu, jakési rajske pohádce záhy mizící, pomineť dříve, nežli se člověk naděje.

Pravda, naše jaro evropské ani z daleka k té kouzelné kráse přirovnati se nemůže, my ale máme opět tu výhodu, že ostatní doby roční jsou u nás mnohem snesitelnější nežli v Australii a také bylo zcela přirozeno, jestli jsem si nejednou uprostřed veškeré té krásy a nádhery upřímně povzdychl, že: „Všude dobře, ale doma nejlépe.“

„To jest také moje umínění,“ paní Blahová povídala.

(Ostatek příště.)

Svatý Václav.

(903—1903).

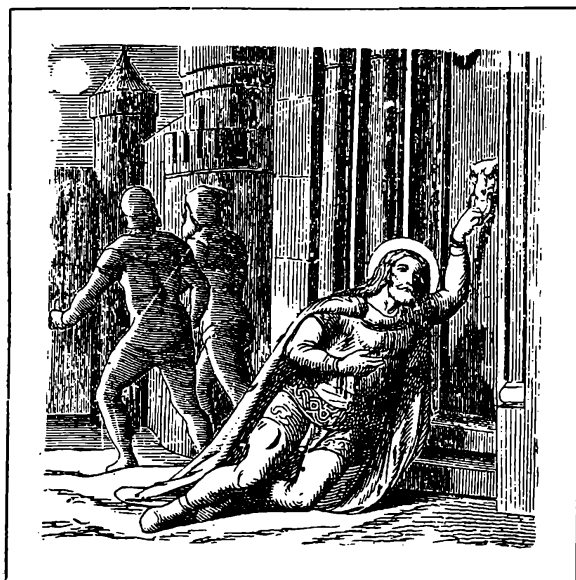
Nejstarší syn knížete českého Vratislava I. a jeho manželky Drahomíry — Václav, odevzdán byl již v útlém věku na vychování zbožné svoji babičce Ludmile, která s knězem Pavlem cvičila neobyčejně nadaného vnuka svého jak ve pravdách svatého náboženství, tak i v ostatních té době a věku mládenečkovu odpovídajících vědomostech, v nichž on ve všech velikého nalézal zalíbení. I na učelišti Budči, kam později poslán byl, činil znamenité pokroky nejen ve vědách, ale i ve všelike ctnosti; tak na příklad ujímal se již tehdy chudých, zvláště pak sirotků, přísluhoval s největší ochotou a radostí při mši svaté, k níž sám na obětní chléb pšenici žal, mlátil, mlel a hostie pek, jakož i víno pěstoval a sám lisoval.

Ztrativ r. 921. otce, nemohl se pro mládí své (byloť mu teprve asi 18 roků) hned ujati samostatně vlády, již uchopila se zatím Drahomíra; avšak zdá se, že již tehdy — aspoň v některých věcech — bral i Václav účastenství na vládě, hledaje nejednou radu u moudré a zkušené Ludmily, což však matka jeho asi nemile nesla a dávši se uchvátiti vášní, tchýni svoji na hradě Tetíně zardousiti poručila.

Jak vláda Drahomířina vůbec, tak zvláště zavraždění sv. Ludmily, vyvolaly veliké zmatky v zemi, jichž použití chtěli někteří vladykové (jmenovitě zlický či libický Radislav) k rozšíření své moci na újmu knížecí rodiny Přemyslovců; i ujal se nyní sám Václav otěží vlády a

vytáhl hned proti nepokojnému Radislavovi, jenž pomocí vojska bavorského nepřestával plenit území knížecí. U Litoměře (Štolmíře u Českého Brodu) mělo dojít k bitvě; avšak Václav, nechtěje, by pro jediného nespokojence snad celé proudy nevinné krve tekly, vyzval Radislava, by sám s ním v boj se pustil — kdo v osobním tomto zápasu zvítězí, ten že bude knížetem!

Radislav s posměchem přijal návrh šlechtného knížete, jenž da tak na jevo jak svou lásku a útrpnost k poddaným, tak svoji neohroženost a odvahu — i hnal se s největší prudkostí a zlostí proti Václavovi, by ho skolil. Najednou však skočí s koně a vrhá se kníže k nohám s prosbou za odpuštění — neboť, jak vyznal, spatřil na přilbici Václavovou stkvoucí kříž a po straně dva anděly, kteří mu

Zavraždění sv. Václava.

hrozili! Václav ovšem velmi rád protivníku svému odpustil, právě mu „Vrať se domů s pokojem a měj dosti na svém; jáť tvého nežádám!“

Jak miloval svou vlast, toho krásným důkazem jest toto: Německý král Jindřich I., zvaný Ptačník, podmaniv si Slovary polabské (Lutice, Milčany atd.), vtrhl r. 929., podporován, jak se podobá, věrolomným Radislavem a jinými zrádnými vladyky, do vlasti naší, by i Čechy si podrobil.

Václav vytáhl sice hned proti nepříteli, ale vida, že proti ohromné přesile spojených vojsk marně krev svých věrných by proléval, a zároveň dobře věda, že Jindřich, kdyby zvítězil, Čechy právě tak do úplné poroby by uvedl, jako polabské Slovary, přemýšlel o tom, jak by vše ničícího nepřítele od dalšího plenění zdržel a rodnou zemi od úplného podmanění

Němci zachránil. I nabídl Jindřichovi, ustane-li v boji, roční poplatek, jež už dříve Čechové říši německé odváděli, totiž 500 hřiven stříbra a 120 volů; Jindřich byl srozuměn, a tak rozšafností a obezřetností Václavovou odvráceno od drahé vlasti naší podmanění, ba snad úplná záhuba. Ostatně zbavil brzy král německý Čechy tohoto závazku následkem divu, jímž Pán Bůh knížete českého před králem oslavil, což dle legendy stalo se takto: Sv. Václav, pozván byv na schůzi knížat ku dvoru královskému, opozdil se ve chrámu Páně, takže ostatním bylo na něj čekati; to pozlobilo krále tak, že rozkázal přítomným, až kníže český do shromáždění vstoupí, by si ho nikdo ani nevšimnul a tak každý své opovržení na jevo mu dal. Po chvíli přichází Václav, a hle, král sám ihned sestupuje s trůnu a kráčí mu vstříc, načež vykazuje mu čestné místo vedle sebe. Knížata žasla nad tímto nedůsledným jednáním, a když po poradě tázán byl král po tak rychlé změně svého smýšlení, odpověděl: „Jakmile Václav vstoupil, spatřil jsem na jeho čele lesklý kříž a u něho anděly, kteří mi hrozili“. Zjevem tímto byl král tak polekán, že místo zamýšlené potupy vzdal Václavovi největší poctu, že odpustil mu jmenovaný poplatek a daroval rámě sv. mučeníka Víta, k jehož cti počal pak Václav stavěti na Hradčanech chrám Páně...

Zjednav vlasti pokoj od nepřátel zevnějších, začal Václav všemi silami pracovati ku blahu svých poddaných; z té příčiny jal se stavěti kostely a školy, kde jak mládež, tak dospělí poučováni byli, jak mají povinnosti své konati, by šťastnými již zde na zemi a jednou na věčnosti blaženými se stali. Dávaje sám ve všem krásný příklad, žádal tak i od jiných, zvláště výše postavených; ale z těch mnohým pořádná a spravedlivá vláda se nelíbila, i štváli proti Václavovi bratra jeho Boleslava, doufajíce, že za jeho vlády zase budou moci dle libosti chudinu utiskovati a prostopášně žíti! Ctižádostivý Boleslav uvěřil svůdným slovům nespokojenců a rozhodl se, že bratra zavraždí; pozval ho na slavnost posvěcení chrámu Páně sv. Kosmy a Damiana na svůj hrad Boleslav, při které příležitosti pokřtěn býti měl synáček Boleslavův Strachkvas. Když druhého dne (28. září r. 935.) záhy ráno ubíral se Václav na jitřní služby Boží, přepadl jej Boleslav v bráně paláce a ťal mečem do hlavy. Václav, jsa silnější, vytrhl mu meč a povalil jej na zem se slovy: „Pro Boha, co zamýšlíš? To ti Bůh odpust, bratře!“ V tom však přiběhli ostatní spiklenci, i dal se Václav, vida přesilu, na útěk ke kostelu, kde Česta a Tira u dveří ho porazili, Hněvsa pak mečem proklál... Tělo jeho pochováno bylo v chrámu Páně sv. Kosmy a Damiana, později pak kající Boleslav dal je přenést do Prahy, kde v metropolitním chrámu sv. Víta stále odpočívá. Ježto narodil se sv. Václav pravděpodobně r. 903., připadá letos tisíciletá památka jeho narození!

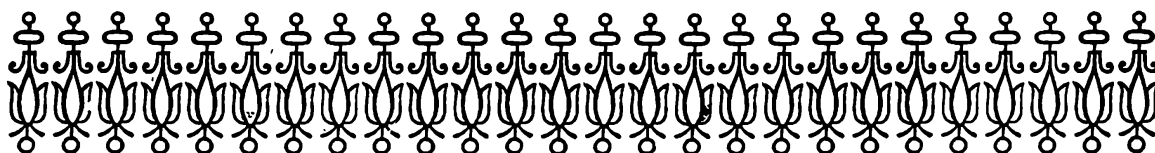
Prokop Zaleský.

Podzim.

Už to není, jak bylo před nedávným časem, kdy se pole vlnilo zlatým, bujným klasem.	Květy, které v letní čas oči těšivaly, spálil první ostrý mráz, hned že opadaly.
--	---

Již je konec veselí, kraj tu leží němý, ptáci z něho letěli do dalekých zemí.	Chladný vítr po kraji denně již se honí, zima přijde potaji na bílém již koni.
--	---

Jos. Soukal.

Hrad Helfštýn.

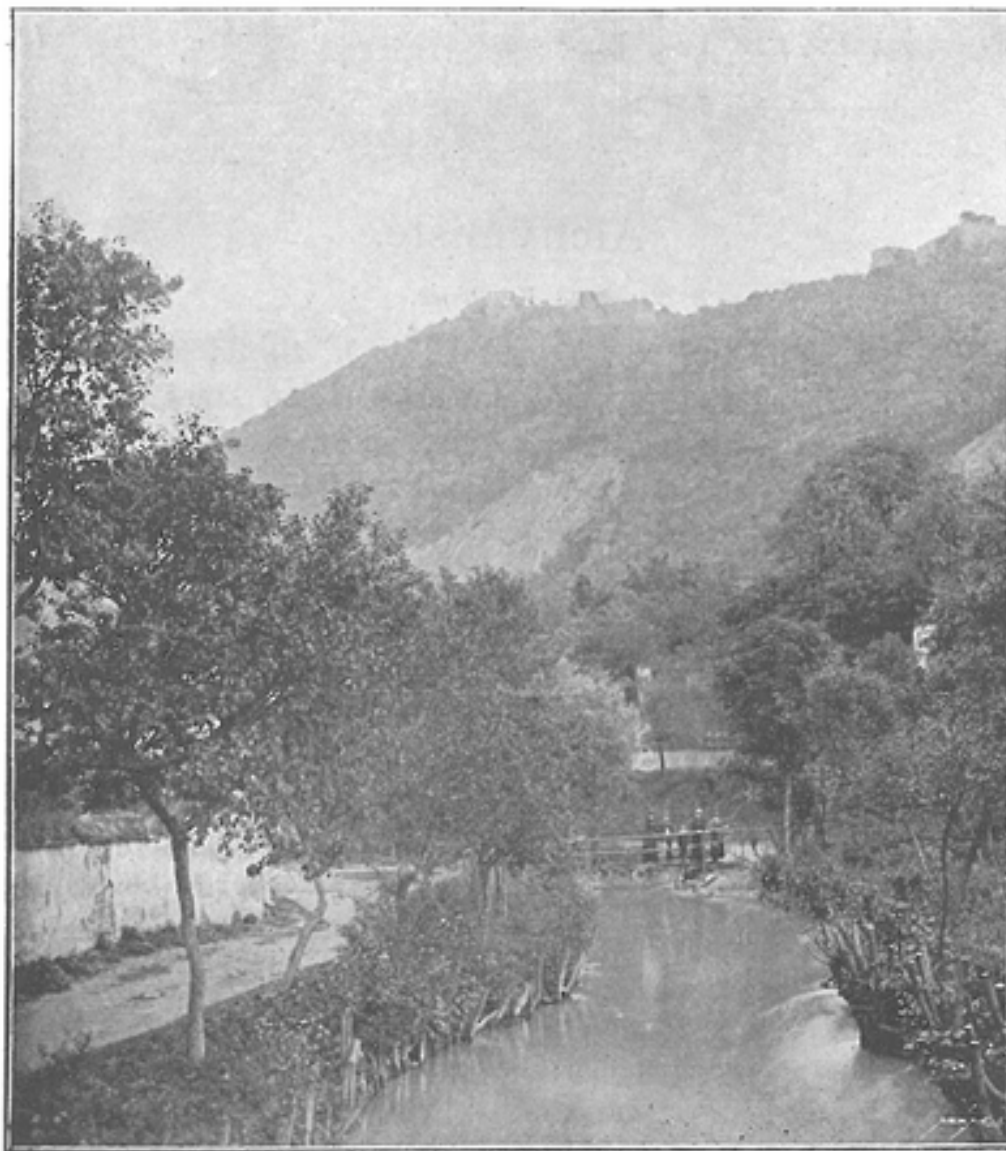
Reka Bečva sevřena jsouc s obou stran Karpatami a jich výběžky razí si cestu překrásným údolím. V údolí tom nedaleko Lipníka, v přímém sousedství vesnice Týnu, vypínají se na skalnatém vrchu již jen pozůstatky mocného druhdy hradu helfštýnského. Rozvaliny jeho až podnes svědčí o bývalé jeho pevnosti a velikosti. Přepůvabná jest vyhlídka s vrchu tohoto. Napínáš zrak do nedohledné dálky, vidíš proslavený vrch hostýnský a mnohá moravská města, zadumáš se a kol hlavy táhne ti bájí šum — o hradu, který mnoho přežil a svědkem býval mnohých dějů. Založen byl v bouřlivých dobách za mládí krále Václava II. Jak hrad pevný byl, poznati lze z toho, že král Matyáš r. 1468., hrabě Mansfeld r. 1623. a Švédové r. 1643. i 1645. marně o dobytí jeho se pokoušeli. Když r. 1818. věž hlavní shroutiti se hrozila, byla děly rozstřílena.

O původě hradu helfštýnského vypravuje pověst toto:

Před mnoha lety sídlil v Olomouci kníže, který největší zalíbení měl v ryku válečném a v řinkotu zbraní. Nepěknou vlastností jeho bylo, že ve hněvu trestal krutě, ať byl přečin veliký neb malý.

Jednoho dne stalo se, že Benno, knížecí sokolář, válečník a myslivec na slovo vzatý, pánu svému smrt nejlepšího sokola oznamoval. Nad tím se kníže rozzuřil a kázal sokoláře v okovy uvrci. Benno jsa nevinen opřel se knížeti. Za to teprve měl býti utracen. Jsa však velmi silný proklestil si cestu mečem a prehl do lesů a hor, kdež vystavěl si chaloupku a živil se lovem a pálením uhlí. Zřídka kdy odvážil se do vzdálenějších dědin.

Po dlouhém čase, kdy vylíčená událost byla skoro zapomenuta, vyšel Benno do hor lovit zvěři. Zaslechnuv najednou zvuky lesních rohů, křik honcův a štěkot psů, schoval se za strom, aby opět po dlouhém čase honbu viděl. V tom spatřil uháněti jezdce, který měl zlomený meč; za ním hnál se rozzuřený zubr. Benno dlouho se nerozmýšlel, vyskočil a sekerou zubra

Bečva pod Helfštýnem.

povalil a usmrtil. Jezdec byl sám kníže. Děkuje uhlířovi za zachránění života a pozoruje ho bystřeji, poznal v něm uprchlého sokoláře. Benno se zalekl velice. Avšak kníže, nejen že mu ničeho neučinil, nýbrž jej vybídl, by sobě žádal čehokoliv, že vše mu dáno bude. Avšak Benno ničeho nežádal, prosil toliko knížete o kůži zubrovu a tolik země, co by

koží tou pokryl. Kníže se zasmušil, ale splnil slib svůj. Benno pak kůži rozstříhal v provázky a obtáhnul jí horu, kde knížeti život zachoval. Kníže mu potom kázal pokleknouti a pasoval jej na rytíře a daroval mu krajinu kolem hory daleko široko se prostírající. Nový rytíř v nejedné válce slavnými činy se vyznamenal. Na místě, kde dlouhá léta jak uhlíř žil, vystavěl pevný hrad a na památku, že mu samo dobré nebe ku štěstí pomohlo („helfen“) nazval hrad ten Helfštýnem (německy „Helfenstein“).

J. M.

Alchymisté.

Píše V. Staněk.

nad žádný jiný kov nezpůsobil tolik zla na světě jako zlato. Zlato omamuje a podmaňuje si člověka, který ve slepé vášni hledá různé cesty, jimiž by mohl dosáhnouti co nejvíce lesklého toho kovu.

Těž i alchymisté hledali různé prostředky k výrobě a rozmnožení zlata. Kdo byli alchymisté?

Byli to lidé, kteří mysli, že lze zlato vyrobiti z jiných látek a smíšenin kovů méně cenných. Tavili různé kovy, slučovali je, ale zlata přece nevyrobili. Pošetilosti té oddáni byli i mužové velice učení a rozumní, kteří mysli, že alchymie zakládá se na pravdě. Byla to choroba doby tehdejší, jak dobře praví spisovatel Alois Dostál v jedné své povídce.

Zakladatelem alchymie byl arabský chemik (lučebník) Gerber. Gerber objevil dvě velice důležité tekutiny: lučavku královskou a kyselinu dusičnou, jimiž se kovy rozlučují. On činil první pokusy nalézt zlato. Přívrženci jeho a stoupenci sluli pak alchymisté.

Přes 800 let vládl tento názor. Mnozí alchymisté skutečně mysli, že alchymie jest pravdou; většina jich však — zvláště za pozdějších dob — dávno se přesvědčila o nerozumu alchymistického učení. Mnozí dobrodruzi využítkovali alchymie k tomu, aby podváděli boháče a panovníky; ti si také skutečně dělali zlato, ale ne různými pokusy a experimenty, nýbrž šibalstvím a podvodnými kejklemi. Na příklad anglický dobrodruh Eduard Kelley po dlouhou dobu chytře podváděl pána Viléma z Rožmberku ano i císaře Rudolfa II.

Alchymisté bedlivě zatajovali své umění, takže v očích lidu zdáli se býti nadpřirozenými bytostmi.

Musíme ovšem uznati, že mnozí alchymisté při svých pokusích bezděky objevili různé užitečné věci (střelný prach byl vynalezen Ber-

tholdem Schwarzem prý také při alchymii), ale původního svého účelu, vyrobiti zlato, nikdy nedosáhli.

Obzvláště náruživě holdoval alchymii český král Rudolf II., u jehož dvora bylo vždy dosti alchymistů, a král dokonce sám účastnil se prací v laboratoři alchymistské. Pozdě však nabyt pravého úsudku o alchymii, byv mnohokrát ošálen různými šibaly a podvodníky, kteří z jeho kapsy sice vyťahali mnoho zlata, ale zlata nevyrobili žádného.

Nyní, bohudíky, minuly již ty doby, aby se věřilo podobným nesmyslům. Ale přece! Což, považte, nechtějí-li mnozí lidé vyrobiti si zlato sázením do loterie? Není-li to také alchymie?

Něco pro zasmání.

Tak! Matka poslala synáčka s dvěma talíři, aby přinesl máslo a tvarohu. Za chvíli přišel chlapec plačky domů jen s jedním prázdným talířem. „Kde pak máš druhý talíř?“ táže se matka. — „Rozbil jsem jej!“ — „Jak pak?“ — Chlapec pustil talíř na zem a pravil: „Tak!“

Nesnadná hádanka. „Co to máš v zástěrce, Bětuško, že se s tím tak tajíš?“ — „Švestky mám; dostala jsem je od maminky. Uhodneš-li kolik, — dám ti jich všech devět!“ — „Nuže, slovo s to, sestřičko! Ty jich máš, ty jich máš — — devět!“ — „Ale, jak umíš hádati, Vašíčku! Nuže, tedy si je vezmi!“

Nesmysl. Dva lodníci táhli lano z moře ke korábu a nemohli dlouho dotáhnouti konce. Tu praví jeden: „Kamaráde! Mně se zdá, že nám někdo konec toho lana uřízl!“

Proč klepal? Hospodyně: „Jaký je to lomoz? Sluší-li na žebráka, tlouci tak do dveří?“ — Žebrák: „Odpustte, ale myslil jsem, že není nikdo doma.“

Hádanky a rebusy.

1.

s t ptáka unáší v dalné kraje,
s v pánem je zvěře, pouště i háje,
s s v stínu jeho poutník rád si hová,
s p nezbeda naň opeřence loví.

— Kulda.

2.

- a) Co projde sklem a nezláme je?
- b) Co žere železo?
- c) Kdo má hřeben a přece se nikdy nečče?
- d) Jak možno tisíc, sto a deset napsati bez null.

V. K.

Vojt. Petrůj.* Ve Střebčticích: K. Strouhal.* V Sušici: Voj. Mach. V Troubkách: Frant. Ticháček,* V Trnávce: Lad. Bartoš.* Aloisie Kovářikova, Mařenka Kovářikova,* Konrád Krásný,* Mař. Pilichova,* Emil Schaffer, Albert Stenzl.* Ve Vsi Staré: Bedřich Šamal,* Škubal Jos., Hedv. Bartíkova,* Jos. Filipík.* V Židlochovicích: Marie Klíčnickova,* Mar. Měřinských.* Ve Žlunicích: Blažena Syřišťova,* V Podivíně: Goldova Pavlína.*

Jména odměněných poznačena jsou hvězdičkou!

 Rozluštění zasílána buďte vždy do redakce, Dominikánská ulice číslo 4.

Lhůta ku zaslání volné práce slohové: „Jak jsem strávil prázdniny“ prodlužuje se do 10. října.

Redakci zasláno:

Vychovatelské Listy. Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování. — Ročník III., č. 14. 15. 16. 17. — Tiskem Frant. Navrátila v Ivančicích na Moravě. — Vychází dvakrát měsíčně. — Předplatné na celý rok obnáší 6 K. — Redaktor Alois Adamec.

Členové sv. dětství

přihlaste se v administraci „Anděla Strážného“ o „Ročenku“, která právě vyšla (čís. 60). — —

Zdarma!

Unicum proti
dně, rheumt., ischias,
slabost a. t. d.

sezona hraběcích
Annenských slatiných lázní
XIX. v Bělohradě
(sev.-záp. dráhy Čechy).

Sezona trvá
od 11. května do 20. září.

K LASKAVÉMU POVŠIMNUTÍ!

V „KNIHOVNĚ NAŠÍ MLÁDEŽE“

VYDANÉ NÁSLEDUJÍCÍ KNIHY PRO MLÁDEŽ

===== DOPORUČUJEME: =====

D. MAMIN-SIBIRJAK

SVĚTLUŠKY A JINÉ POHÁDKY

Z ruského přeložil A. G. Stín.

S kresbami umělců J. Andrejeva,

P. Litviněnky a j. =====

CENA 1 K.

J. VOJENSKÝ

ZE ŽIVOTA MALÝCH HRDIN

CENA 60 h.

E. DE PRESSENSÉ

R O Z A =====

Dle sedmadvacátého francouzského

vydání přeložil Aug. L. Tvrzký.

CENA 1 K 80 h.

ŽÁDEJTE NOVÝ SEZNAM KNIH ZDARMA!

Předplatné na „Anděla Strážného“

celoročně:

Rakousko 1 K 60 h, Německo 1 m. 60 pf.,

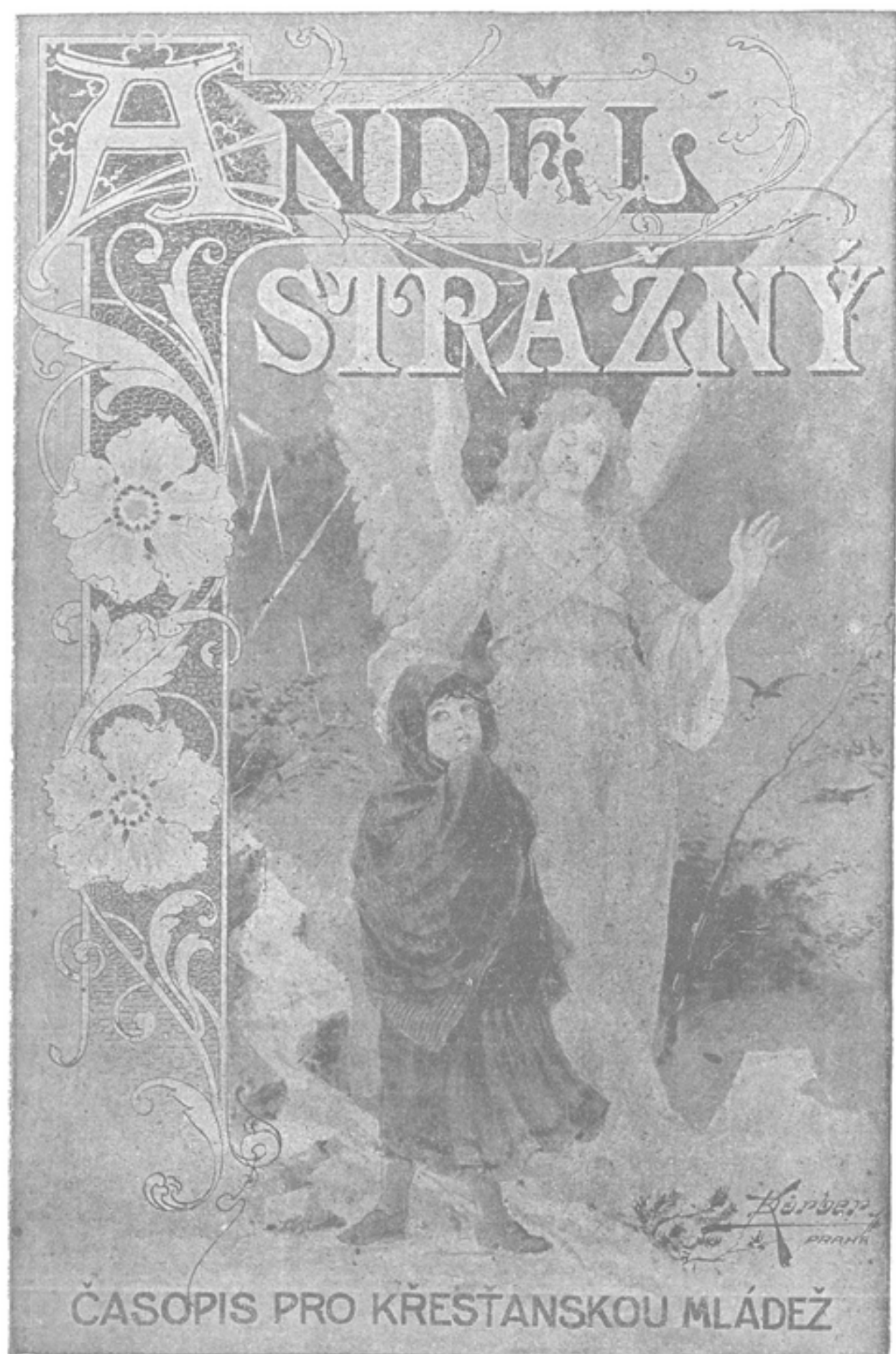
Rusko 80 kop., Itálie 2 liry, Francie 2 fr.,

Amerika 40 c.

Vychází měsíčně a předplácí se ročně 1 K 60 h.

Za redakci odpovídá: JAN DVORÁČEK, učitel v Brně.

Vydává svým tiskem a nákladem Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských v Brně

Předplatné na „Anděla Strážného“ celoročně:

*Rakousko 1 K 60 h., Německo 1 m. 60 pf., Rusko 80 kop.,
Italie 2 liry, Francie 2 fr., Amerika 40 c.*

Vychází měsíčně a předplácí se ročně 1 K 60 h.

Spasitel světa vysílá své apostoły a všechny své přátele do celého světa a volá, že žeň sice velká, málo však pracovníků, Vy, milé děti, rády byste mil-ho Spasitele vyzvání poslechly a šly třeba až do Číny a mezi divochy africké a australské hlásat, jak dobrotiv jest Bůh, a že chce, by všichni ku spášení přišli; avšak jste ještě malí, ještě doma zůstatí a se učití musíte. Co však učiniti můžete, to děláte: Modlíte se za pohané děti a šetříte dárky na vykoupení jich a vychování v křesťanské víře. Zaslány nám nové milodárky:

Dp. Fr. Zbořil, koop. v Melči od členů K 15. — Dp. Jos. Stahala, farář v Bohu-
ňovicích K 22.46. — Petronila Markova z Brna K 1. — Marie Markova z Brna K 1. —
Od dítek školy Jaroměřické K 188.

Správné rozluštění z čísla 2. zaslali:

V Blatné: František Vaník.* V Bludově: Ston Vladimír. V Brně: Josef Horák,
K. Morávek*, Jan Slovák. V Břežůvkách: Helena Indrova.* V Brodě Uherském:
Jan Práhl, Jaroslav Rypar.* V Budějovicích Čes.: Frant. Handl, Karel Kotouč,*
Bohumila Ledvinková. V Cerhencích: Anna Bradáčova,* Marie Tománková. V Čelči-
cích: Josef Kadlčík.* Ve Čkyni: Cyrill Martan. V Dalešicích: Potůček František.
Potůček Josef,* Štěpánka Zdražilova. V Habřině: Jarmila Šimonova.* V Husinci:
Bohumil Železný. V Ivanovicích: Holancova Anežka. V Jevíčku: Viktor Holzer.*
V Jevišovicích: Helenka Haškova,* Havlišova Marie. V Jindřichově: Eduard
Hercík. V Klenovicích: Karel Pacholík, Pavlas Vincenc,* Zabloudil Bedřich. V Ko-
chánově: Frant. Mikyska. V Konici: Benda Bedřich,* Rudolf Grulich. V Lanštorfě:
Františka Čukova. V Litomyšli: F. Strnad.* V Lulči: Pavel Kalabis, Kramář Vojtěch,*
Sedlářík Josef, Smutný Vojtěch,* Marie Soukalova,* J. Srna. V Lysicích: Pařízek Ant.,
Karel Svoboda,* Alois Tejkal. V Maloměřicích: Ant. Kůra.* V Metylovicích: Lepík
Ondřej. V Mnich. Hradišti: Ant. Langhamer,* Marie Valentova. V Nákle: Vojtěch
Horčíčka.* V Náměšti: Mařenka Vytopilova. V Netíně: Fr. Dvořák, C. Jurný.

Časopis pro křesťanskou mládež.

Roč. XXIII.

Listopad.

Číslo 3.

POSEL ZIMY

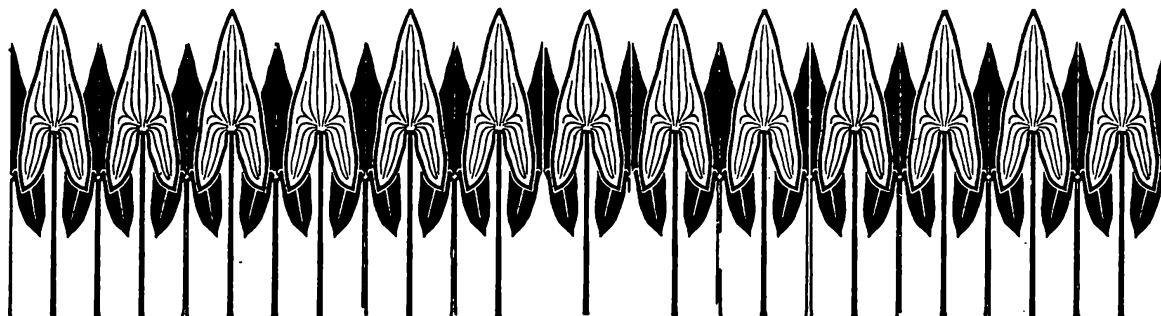
Povídala zima větru:
»K jihu, synku, leť,
že tam přijdu na návštěvu,
zvěstovati hled!«

Větrík letí, přijde k lesu,
zahoukne si naň:
»Přijde zima!« A les vzdychne:
»Jak chce Bůh, se staň!«

Větrík letí, přijde k louce,
zahučí jí v sluch:
»Přijde zima!« Louka šepce:
»Jak chce milý Bůh!«

Větrík letí, potká ptáče,
zahvizdne naň v ráz:
»Přijde zima!« Ptáče pěje:
»Bůh dá jaro zas!«

J. Milota.

Z cizích dílů světa.

Zábavně poučný článek. Napsala *L. Grossmannova-Brodská*.

(Ostatek.)

„Četl jsem kdesi, že prý v horkých tropických krajinách někde ani zima nepanuje, nýbrž na místo mrazů dostavují se prudké lijáky a neustálé pršky, je to pravda dědečku?“ přál si věděti Jeník.

„Ano, tak jest, milý hochu, že někde v horkých pásmech na místo zimního počasí zavládne doba dešťů a to tehdy, když tam slunce nejvýše nad zemí nebo-li kolmo stojí. Na své plavbě přistáli jsme jedenkrát u ostrova, kde doba dešťů nastává dvakrát za rok a sice od polovice dubna až do počátku června, pak od polovice srpna do konce října.“

„Tam by se mi sotva líbilo,“ Jeník prohodil; „ono je u nás dosti smutno, pak-li zde prší několik dní za sebou, jak teprve to musí vypadati, když prudké deště trvají bez přestání za sebou i po několik týdnů.“

Dědeček se usmál, řka: „Inu jiný kraj, jiní lidé, jiné podnebí; to vše mívá obyčejně jiné obyčeje a náhledy. Než o něčem rovněž pozoruhodném rád bych se zmínil, myslím totiž jistý druh byliny vodní, kteráž nám nejednou plavbu nemálo stěžovala.“

„Jakže?“ žasl Jeník; „pouhá bylina překážela by lodím v plavbě?“

„Nu však uslyšíš. Tak asi před půl stoletím zahnízdila se v některých jezerech a řekách vodní bylina, kteráž v době přítomné nejvíce jest rozšířena v Anglii a severním Německu. Nazvaná jest pro svou nepěknou vlastnost vodní hlíza a jen pouhou náhodou dostala se k nám do Evropy až ze severní Ameriky, původní své vlasti. Jistému statkáři v Anglii byla totiž odtud zaslaná zásilka vodních růží severoamerických a na kořání jedné z nich tak asi na prst délky utkvěla i tato bylina — vodní hlíza:

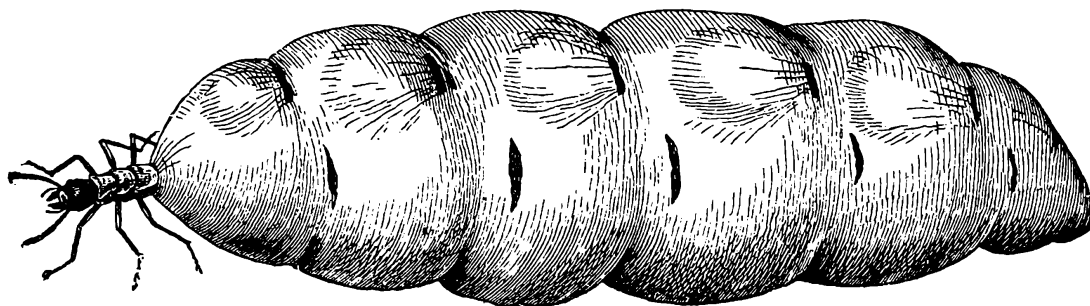
Když se neblahá tato bylina tak nápadně rychle zmohla, byl statkář nucen ji vytrhati a nešťastnou náhodou odhodil ji právě do průplavu. Za několik let byl tento průplav svízelnou vodní hlízou tak přeplněn, že, jak plavba, tak i rybaření bylo tam učiněno úplně nemožným a právě odtud rozšířila se tato vodní hlíza po celé střední Evropě. Rozmnožuje se neustálým pučením nových výhonků; ve své vlasti americké tvoří tato bylina vodní na mnohých řekách, jako na příklad na řece Saint-John na hodiny dlouhé lučiny, jež jsou tu a tam překrásnými vodními hyacinty ozdobeny.“

„Oh, toť musí býti zvláštní a nad míru pěkné,“ soudil Jeník.

„Ovšem, já sám byl jsem svědkem prazvláštní a svého druhu na celém světě jediné podívané, jak americké parníky divného útvaru plaví se po zdánlivě pevných plochách zelených, květinami porostlých lučin.“

„To bych si přál viděti,“ řekl Jeník, když učinil dědeček malou pomlčku, aby si oddychl.

„To ti věřím, hochu, jenže nesmíš zapomínati, že vedle tak mnoha pěkných a užitečných věcí nalézají se v cizích dílech světa také zvířata

Termit čili bílý mravenec.

i živočichové nad míru škodliví, o nichž my zde nemáme ani ponětí. Nemluvě ani o dravých zvířatech, máme zde buď ony pověstné mravence tak zvané termity —“

„Ach, o termitech jsem již slyšel ve škole,“ živě vpadl Jeník dědečkovi do řeči.

„Uvidíme, jak jsi si to zapamatoval. Termiti čili bílí mravenci jsou mnohem větší.“

„Ano, a žijí jako včely v četných společenstvech,“ spěchal Jeník pochlubiti se svou učeností, a když dědeček pochvalně hlavou pokývl, potěšený hoch pokračoval: „Také mají svou královnu a své obydlí budují si z hlíny na způsob uhlířských milířů, totiž vysokých kopek z výše dospělého člověka. Podaří-li se termitům vedrati se do příbytků lidských, tu tam vždy nadělají mnoho škody tím, že rozhlodají nábytek a zničí v domě součástky dřevěné.“

„Vida, to se mi na tobě líbí, že si vše tak pěkně pamatuješ,“ pochválil potěšeného vnuka dědeček.

„A což želvy, ty jste na své plavbě neviděl, dědečku?“

„Jak pak ne! Však nejednou my námořníci uvařili jsme si výtečnou polévku želvovou, když z některého přístavu mohli jsme si na malé bárce vyplouti přes záliv na mělčinu, kde se milé želvy na slunéčku vyhřívají nejraději v horkém písku.“

„Rád bych věděl, jak se želvy chytají.“

„Toť nad míru lehké a jednoduché. Želva se obrátí na hřbet, na záda, aby nám utéci nemohla i nelze ji pak vlastní váhou postavit se na nohy; jenže je při tom třeba té opatrnosti, aby svému pronásledovateli mezi štíty svými prsty neb celou ruku důkladně nepřiskřípla.“

„Je to pravda, že prý želvy dosahují velikého stáří?“

Želva.

„Ano, znám jistého pána, který má ochočenou želvu již přes dvacet roků,“ svědčil dědeček.

„To je divné, a čím pak se živí zajatá želva?“

„Různou zeleninou a také polapenou muškou někdy nepohrdne.“

„Pravá želvovina prý jest velice drahá i vzácná?“

„Ovšem. Želva mořská pokryta jest 13 deskami čili štíty, z nichž pochází ona želvovina; desky ty váží úhrnem až 7 kilogramů a jsou předmětem čilého obchodu a právě pro svou drahocennost bývá želvovina často padělaná. Mořské želvy vycházejí pravidelně v době bezdeští horkých pásem na břeh, aby do horkého písku kladly svá vejce, o kteráž pak již nikterak nepečují a se nestarají, zanechávajíce vylíhnutí mláďat vedru i úpalu slunečnímu. Mladé želvy opustivše vejce, ihned ubírají se do moře, na kteréž cestě ovšem hojný jejich počet padne za kořist pozemským i mořským dravcům,“ končil dědeček své dnešní vypravování.

„To bylo pěkné i poučné,“ Jeník si liboval.

„Nu alespoň jsi tu chvilku mnohem prospěšněji ztrávil posloucháním zajímavých věcí nežli při marném skotačení a tak dá-li Bůh, povíme si toho příště ještě více.“

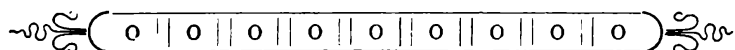
Na dvoře.

Milému synovci Pepíčkovi.

»Matičko, slyš — slepička volá:	Kohoutek na slepičky volá:
,Kokoko — kokoko — kdák!‘	»Kykyry — kykyry — hy!
již snese vajíčko,	sneste jen vajíček,
dej mi je, matičko,	rád bude Pepíček,
vždyť jsem byl dnes pilný žák.	on zrní sype nám vždy.«

Slepička radostně odpoví:
 »Kam mám to vajíčko dát?
 Aby si pochutnal
 malý ten náš mlsal,
 jdu se ho slavnostně ptát.«

Anuše Mittenhubrova.

Na úsvitě.

Povídka z moravských dějin. — Napsal Vítězslav Unzeitig.

(Část další.)

IV.

Bylo po soudě. Kromě záležitosti Miloty Drahanovského rozsouzeno ještě několik jiných větších i menších při, a ježto čas valně přes poledne už byl pokročil a slunko čím dále prudčeji opíralo se o nechráněné nádvoří, kde soud zasedal, s povděkem všeobecným uvítán konec jednání. Pánové, složivše pečlivě svoje lejstra, chystali se k odchodu a též diváci pomalu se rozcházeli: domácí pod své střechy, přespolní na malé občerstvení do veřejných šenkoven.

Pojednou u jižní hradby prostorného nádvoří hradového rozlehly se výkřiky úžasu i zděšení. Tam kupila se hlava na hlavě a odevšad sbíhali se noví zvědavci, aby spatřili divadlo, které tam ty tolik vzrušovalo. A bylo věru neobyčejné a neočekávané!

V malé vzdálenosti od hradeb řeka Morava líně valila svoje proudy zelené a jednotvárně zpívající. Na tom nebylo nic zvláštního. Ale protější rovný a plochý její břeh, kde lány polí táhly se do nekonečna, tak

rovný, že křepelku tékající osením viděti bylo z veliké dáli, jako kouzlem oživil. Postavy vší velikosti, obého pohlaví běžely přes luka, brambořiště, po mezích mezi osením a všecky měly jediný cíl: most na cestě do města. Když přibíhali blíže, bylo viděti, že jsou prostovlasí, rozedraní a mnozí byli zraněni.

Přední z nich, kteří už už dobíhali ke hradbám, zastavovali se občas a vidouce, že s hradu jsou pozorováni, křičeli a ukazovali za sebe. Tam, na samém obzoru, jako ze země vyskakovaly tmavé body, jeden za druhým, blížily se a rostly kvapem. Bystřejší oko už v dáli rozeznalo v nich jezdce divokého vzezření, žlutých tváří, jimž z krzen vlály kožešiny vlčí a medvědí. Všichni pobádali divokým vytím i ranami malé, nevzhledné své koně k prudčímu běhu a jako smečka psů za štvanou zvěří honili se, cesta necesta, pole nepole, za utíkajícími opěšalými.

Na hradbách nastal zmatek.

„Uhři! Uhři!“ křičelo se se všech stran. Mužové zmateně pobíhali sem a tam, volajíce o zbraň, ženy a dítky hlasitě se rozplakaly. Třebas nebylo ani nejmenší obavy, že by malá ta hrstka nepřátel, která v dáli se objevila a již nepřibývalo, zmocnila se města pevně obhrazeného, již pouhé objevení jejich, poněvadž jejich surovost a krutost z nedávných dob dobře uvázly v paměti, působilo zmatek a strach.

Na štěstí byli tu lidé, kteří nepozbyli rozvahy. Jinak snad by stíhaní, jimž kdosi z polekaných Olomúckých ve zmatku bránu zavřel před samým obličejem, byli zahynuli pod ranami nepřátelskými pod samými hradbami, před samou tváří krajanův.

Zatím však župan Vacek, jako jediná k tomu povoláná osoba, ujal se velení v poplašeném hradě i městě. Neztrácejí ani okamžiku, dal otevřít obě brány městské k jihu obrácené, aby prchající do hradu se zachránili, a ještě než poslední z nich doběhli hradeb, už z hradu vyjížděl přečetný zástup dobře ozbrojených jezdcův, aby opřeli se nájezdníkům a odrazili je s krvavými hlavami. Bylo tím snáze vypravití proti nim značnou sílu, ježto páni a zemané, kteří k soudu sem se byli sjeli, měli s sebou četnou a ozbrojenou čeleď a nyní, ve vážném nebezpečí, ochotně s ní přidružili se k vojínům knížecím, aby zahnali nepřítele, jenž nesl smrt a zhoubu všem bez výjimky.

Jel s nimi i Odolen, ale nevěděl, že jede. Zbraně soudruhů řinčely, koně ržáli, země duněla pod jejich klusem, ale on toho neslyšel. Bylo mu, jakoby cosi hrozného se mu bylo stalo, jakoby kdosi těžkým nástrojem ze vší síly do hlavy jej byl udeřil a on z toho ztratil vědomí. Neviděl, neslyšel, necítil od té chvíle, co zazněl s hradeb pokřik, že Uhři jedou, až kdosi na blízku něho vykřikl, že Milota Drahanovský je přivedl. V tu chvíli Odolen chytil se za hlavu a zapotácel se. Jakoby blesk vedle něho

byl udeřil! Po paměti dotápal se svého koně, po paměti vyšinul se do sedla, po paměti zajel mezi ostatní.

A co nyní těm, již jeli podle něho, z očí sršely jiskry bojechtivosti a srdce se rozbuchala touhou po srážce s nenáviděným nepřítelem, on bez účasti nechal strhnouti se všeobecným útokem a procítnul teprve, když koně zarazily se v divokém trysku a před očima zapršela blýskavice zakřivených šavlí, rozlehlo se zvířecí vytí, dopadly první rány, ozvaly se první výkřiky a první krůpěj krve stříkla mu do bledého obličeje.

Ale když se rozmáchnul, aby první rozšklebený žlutý obličej s vy-
ceněnými zuby, mezi nimiž vycházel sykot jako hadí, rozťal vzteklou ranou, těžká palice se strany dopadla mu na přilbu, roztříštila ji jako hračku a svezla se po skrání na rameno. V očích rozžalo se mu tisíc plamenů, pak obklopila ho černá noc, meč vypadl mu z ruky a on jako podřát padl pod koně.

Nad jeho tělem zuřila divoká bouře boje. Převalovala se semo tamo, jak bojující na sebe doráželi a ustupovali. Uhrů bylo na počet daleko méně nežli jejich protivníkův a třeba sebe úsilněji používali svého způsobu boje, že byli nepříteli tu tvář v tvář, tu v pravém či v levém boku a hned zase v týle, ke kterýmž obrátům malí, vytrvalí jich koně podivuhodně byli vycvičeni, nebylo lze, aby nad přesilou zvítězili tam, kde by v boji muže proti muži rozhodně byli protivníky své na hlavu porazili. I bylo jim se vztekem v divokém srdci ustupovati, a když několik z nich padlo, zatím co škoda Moravanů páčila se toliko na několik raněných, dali se na útěk.

Za nimi vítězové, nadšení, s vítězným pokřikem na rtech. Jako vichřice hnaly se dva zástupy, stíhaní i pronásledovatelé, rovinou. Oni vyli strachem a úzkostí, tito jásalí radostí. Casem, když bystřejší kůň některého ze stíhatelů dostihnul posledních uprchlíků, zasvítila se ocel, zachřestily rány a černá duše vyletěla z těla. Ostatní ze stíhaných neodvážili se ani ohlédnouti; zaječeli a tím úsilovněji pobádali koně své k útěku, jakoby smrt už seděla jim v týle.

Pojednou však celý tento obraz se změnil.

Z dálky, ve směru, kam prchající měli zaměřeno, vyskočily sruby a ohrady veliké vsi. Jeden její konec hořel; tam skákaly plameny a válel se hustý černý dým. V dýmu mihalo se sta postav a jejich řev přehlušoval i syčení plamenů, praskot krovů, bluk padajících trámů. Teď když v dáli zjevila se peřestá spousta poražených a vítězů, valíc se ku předu jako obrovské klubko, mnozí odbíhali od ohně, sedali na koně a jeden za druhým vyráželi do roviny stíhaným vstříc. A přibývalo jich jako hub po dešti.

Stíhatelé rázem se zastavili.

„Certoryje hoří. Hleďte, Uhrů jest jako kobylek.“

Bylo by pošetilo stíhati Uhry až ke vsi a chtít utkati se tam s nimi. Bylo jich příliš mnoho. Proto vůdce podjezdu, podžupan Jaroš, dal rozkaz k rychlému ústupu. Jakoby hejno velikých ptáků rozpjalo křídla k letu nad rovinou — tak rozehnali se vítězové zpět. Za nimi jako smečka vlků Uhři. Ale když na blízkou už vyvstaly hradby Olomouce a začernaly se nesčetnými obhájci, zarazili se a s divokým rykem vraceli se mezi své.

Z těch, kteří vyjeli z města proti Uhrům, pohřešeni jedině dva: Odolen Drahanovský a Zbyšek — kromě toho někteří byli většinou lehce raněni. Odolen všeobecně pokládán za mrtvého; prohlašovali to mnozí, kteří viděli ho padnouti pod ranou těžké válečné palice uherské. Tělo ve zmatku rychlého ústupu nebylo lze zachrániti. Zbyška viděli někteří divoce zápasiti s Uhry a meč jeho hrozně řádil mezi nimi. — Pak jim zmizel; poněvadž nikdo neviděl ho padnouti, byl asi Uhry zajat.

Smrti Odolenovy litováno všeobecně, neboť mladý zeman, jak otec jeho byl nenáviděn, tak on byl milován a ctěn. Brzy však ve všeobecném rozruchu smutná tato událost ustoupila do pozadí; nebyloť kdy zabývati se osudem jednotlivcovým, kde ohroženo bylo celé město, ba celá osvo-bozená země.

Bylo zřejmo, že Uhři, kteří tak z nenadání přepadli Čertoryje, jejichž obyvatelstvo s těží zachránilo se do Olomouce, jsou jen předvojem značné síly vojenské — osamělý houfec nebyl by se odvážil tak daleko. Zároveň bylo lze očekávati, — ať už přivedl je Milota Drahanovský, jak hned všeobecně se mluvilo, nebo ať nájezd tento byl jejich vlastním podnikem, — že vši silou vrhnou se na Olomouc, bez níž širou krajinu dokola opanovati nemohli. I bylo třeba proti nim dobře se opatřiti. Proto zdi městské bedlivě prohlédnuty a místa chatrnější důkladně opravena. Zároveň všemi směry na severu a západě vysláni rychlí poslové, aby na všech stranách roznegli zprávu o hrozící zádatě uherské, a aby obyvatelé míst méně chráněných pozvali do bezpečí za hradby městské; nejrychlejší posel vypraven ke dvoru knížecímu do Čech, aby jel dnem i nocí a nezastavil se, dokud knížete nezprávi o nebezpečí, hrozícím zemi teprve nedávno zbavené jařma nepřátelského.

V těch přípravách a vyrušení těch pohnutých chvil, dnové míjeli jako vteřiny. Brány městské takměř ani na okamžik se nezavíraly: se všech stran hrnuly se do města zástupy venkovanů, poděšených a ustrachovaných, vláčejších těžké nůše se vším svým majetkem, naříkajících a bědujících. Klidné jindy město, které toliko občas, když kníže tam přijel anebo když konaly se hlučné více čili sněmy zemské, poněkud se vyrušilo, proměnilo

se nyní v jediný šumný tábor utečencův, a přirozeně i počet obhájců značně se zvětšil.

Posléze, když po delší dobu nepřítel nepřicházel, a jen čas od času malé jeho hlídky objevily se v dáli, postály a zase bleskem zmizely, jakoby země je byla pohltila, myslí pomalu se utišily a nyní už klidněji pohlíženo k černavému pásu olesněných hor na jihozápadě, odkud zhouba jako potopa vyliti se měla do kraje, zaplaviti širé okolí a rozbiti se o hradby městské jako příboj mořský rozbíjí se o pobřežní útesy.

V.

V rozsáhlé kotlině lesní tábořil uherský předvoj. Pestrá směsice stanů, vozy se zbraněmi a nejrůznějším náradím kuchyňským, veliké stádo hovězího dobytka i ovcí — to vše v hlubokém úvale lesa tak dovedně bylo skryto, že ani v malé vzdálenosti nebylo tušiti tohoto ruchu a života, který v koutě zamlklého lesa zavládnul.

V táboře bylo celý Boží den živo, zdržovaliť se tam všichni bojovníci až na několik těch, kteří rozjeli se na hlídky po okolí anebo byli posláni vstříc hlavní síle uherské, která, hrozná a ničivá, zvolna valila se bezkydskými raztokami a průsmyky do Moravy, k Olomouci. Valila se pomalu, ale jistě, nezadržitelně.

Nejčilejší ruch snášel se do tábora se soumrakem. Tehdá zvědové se všech stran vraceli se do kotliny, přinášejíce uspokojující zprávy: nikde nehnulo se nic, co by věstilo příchod nepřátel. Ostatně bylo lze se nadíti, že do té doby, nežli knížeti Českému donese se zpráva o smělém a neočekávaném nájezdu, už dávno dospěje hlavní voj a Olomouc bude v jejich moci. Za jeho hradbami budou bezpečni.

A co stíny noční pomalu plížily se ze všech křovin, z korun stromů, zažihány veliké ohně, poráženi volí a na rožních otáčely se veliké kusy krvavého masa. Pak i číše s ohnivým vínem uherským začaly kolovati kolem ohňů a tichý, zadumaný les rozlehl se hlaholem divokých, neslýchaných zpěvů. A stávalo se zhusta, že ten či onen z rozjařených vstával se svého místa a odcházel stranou, kde v temnotě, jež houstla víc a více, jako poplašené ovce choulil se dav zajatců, mužů, žen i dětí, a týral je, aby ďábelskou duši svou křikem nešťastníkův obveselil.

Tak se žilo den co den, a vůdce předvoje Géza rád poprával zbrojnošům svým oddechu a obveselení. —

V prostorném, úpravném staně, stranou od ostatních, na měkkém loži z mechu, pokrytém hustou medvědí kožešinou, ležel mladík, bledý jako stěna, s obvazem na hlavě. Prudká horečka jím zmítala a děsivé mátohy a výjevy honily se rozžhaveným mozkiem. Dlouho, dlouho byl v nebezpečí života a smrt už už bílýma, hubenýma rukama sahala po

jeho hlavě. Tělo žilo, srdce slabě tlouklo, ale duch zahalen byl v mrákoty a stíny. Těkal po bojišti plném vražedného řevu, krve a mrtvol, a v hrozných těch představách zesláblé tělo zmítalo se křečí hrůzy a bolesti.

Ale konečně nadešlo rozhodnutí a nemoc byla zažehnána. Vysílené tělo chabě spočívalo na loži a duch pomalu se do něho vracel. A tak jednoho rána chorý otevřel oči a zvědavě rozhlížel se kolem sebe. Bylo mu divno, kterak se octnul zde. Dosud živě tkvěl mu v paměti hrůzný výjev, kdy uprostřed ryku boje těžká rána srazila jej s koně. Ale kterak octnul se v úpravném stanu, pečlivě ošetřen a bezmála zdráv? Odkud ty nezvyklé zbraně, jež tu visí na sloupu, ty zakřivené úzké šavlice, podivná kopí, lebky nevidaných tvarů, krunýře na div krásně tepané — komu patří to všechno?

V tom, když napjetím všech sil s lože svého napolo se zvednul a klidným, tichým pohledem rozhlížel se po staně, u hlavy jeho něco se hnulo. Zavalitý starší muž bledé tváře a silně prošedivělého vlasu a vousu.

„Nuže, Odolene, jest ti už lépe?“

Raněný bystře se ohlédnul a nesmírný úžas zjevil se mu na tváři.

„Tys to, tatíčku? Kterak . . .“

„Já jsem. A víš-li kde jsi?“ přerušil ho Milota.

„V uherském táboře snad?“ a hlas se mu zachvěl.

„Tak jest. Ale nyní se nerozčiluj, jest ti potřebí klidu. Za dva, tři dny snad ozdravíš, poněvadž rána tvoje není příliš těžká — potom se dovíš všeho. Hlavní jest, že aspoň, chvála Bohu, už horečka tě opustila. Byl jsem minulé dny ve velikých obavách o tebe. A nyní nepřipouštěj si starostí a smutných myšlenek — dá Bůh, že zase bude dobře. Pošlu ti sem Zbyška, neboť musím odejít.“

„I Zbyšek jest zde?“ podivil se Odolen. „Ovšem, byl ti vždy oddán . .“

„Nepřišel sem za mnou,“ usmál se zeman. „Nechápu, jaká změna se s ním stala. Doma nikdy nebyl ti nakloněn, ba, kde mohl, snažil se poštvati mne na tebe, ale nyní jest jako vyměněn. Pomysli si: aby tobě byl na blízku, schválně nechal se zajati.“

Po té zeman odešel.

Za okamžik vkročil do stanu Zbyšek. Nerozhodně stanul u vchodu, neboť nevěděl, kterak bude přivítán.

Odolen vlídně kynul mu rukou k sobě.

Zbyšek stěží potlačuje výkřik radosti, vrhnul se k jeho loži a horoucně líbal mu vyhublé, jako křída bílé ruce.

„Pane můj pane můj,“ šeptal zanícen blahem.

„Ustaň, ustaň,“ bránil se mladý zeman jeho polibkám, „a utiš se; ozdravím-li, už asi od sebe se neodloučíme, chceš-li mi věrně a poctivě sloužiti i nebezpečí různá podstupovati.“

„Pane můj, do ohně za tebou půjdu, neboť tys největší můj dobrodinec, neboť lnu k tobě nade vše. Neznám většího štěstí, leda býti ustavičně u tebe.“

„Nyní však pověz mi, kterak jsem přišel sem.“

„Byl jsi raněn, pane, hned na počátku boje. Myslil jsem, že jsi mrtev a nechtěl jsem déle žít, vyčítaje si, proč jsem tě vlastním tělem neochránil. Tož jsem hledal smrt v nejhustším zástupu nepřátel, ale marně. Pojednou jsem viděl, kterak jakýsi Uher, bohatě oděný, na první pohled urozený pán, jehož tvář však všecka byla zakuklena, že nebylo poznati jejích rysů, uprostřed nejhustší seče bystře seskočil s koně, uchopil tvoje tělo, sednul bleskem na koně a jako pták letěl z boje. Dal jsem se za ním a byl jsem odhodlán tělo tvoje vyrvatí mu za každou cenu. Již, již jsem ho doháněl, neboť kůň jeho nesa dvojí břemeno nemohl uhánět tak rychle jako můj. Vzkřikl jsem na něho divokým hlasem, aby se zastavil a tělo mi vydal, neboť útěk jeho jest marný. A tu on odpověděl mi, zastaviv koně, naší řečí a dal se mi poznati. Byl to pan Milota.“

„Otec mezi Uhry,“ zasténal Odolen.

„Smluvili jsme se brzy,“ pokračoval zbrojnoš. „Nezamýšlel s tebou zlého, ale otcovský cit pudil jej, aby ze vřavy bitevní odnesl tě do bezpečí. Nebyl jsi mrtev, ale povážlivě raněn. A tak jsem šel za ním sem.“

„Díky tobě, Zbyšku. Nezapomenu ti toho nikdy. Ale z vypravování tvého dosud jsem neseznal, kde vlastně jsme.“

„Je to uherský předvoj, čekající na hlavní vojsko, které dojde sem asi za týden. Chystají se na Olomouc. Mám oň obavy, neboť Uhrů bude jako kobylek . . .“

„Ježíši, Ježíši,“ zaúpěl Odolen, chytiv se za hlavu. „A otec je přivedl a povede . . . Bože můj, proč jsi to dopustil?“

„Pan Milota poslední dobou mnoho, přemnoho trpí,“ odvážil se poznamenati Zbyšek. „Zajisté všimnul jsi sobě, pane, kterak vlas i vous jeho najednou pobělel . . .“

Ale Odolen ho už neslyšel. Chorou hlavou vířila mu divá směsice neveselých myšlenek. Jaký to zločin otec přidal k vraždě zemana Havla! Zradil matku svou, vlast! Zemi, která ho zrodila, kojila, kde vyrůstal, zemi, která srdci lidskému má býti nejdražší. A na ni, jedva zbavenou jha poroby, vlastní syn přivedl novou zhoubu. A ten zvrhlý jest jeho otec. Proč nebyl to jiný, proč právě on, Odolen, který k Moravě lne celou svou bytostí, jest z toho rodu zrádců, aby naň každý ukazoval, jím pohrdal. Ztratili svoje poctivé jméno — ztratili přátelství a úctu dobrých lidí. A vlasti hrozí zhouba. Zdaž možno, aby české vojsko přišlo včas. Kdož napomene je, aby si pospíšilo, neboť nebezpečí jest tak blízké. A

on, jenž z duše rád obětoval by všechno, aby tuto zhoubu odvrátil, odsouzen k nečinnosti

Hlava div se mu neroskočila a lože páhlo jej do těla.

V té otec jeho vkročil do stanu.

Odolen cize a bolestně naň pohlédl.

„Musím pryč,“ pravil krátce.

„Vím to a nebude ti v odchodu překáženo,“ odvětil zeman „Především však mne poslyš. Zapomenul jsem se v prvním rozčilení, v obavě před trestem, jenž mě očekával. Člověk jest sláb a snadno klesne. Já klesl jsem velmi hluboko: dopustil jsem se zločinu, jehož spravedlnost lidská odpustiti nemůže. Bůh snad mi odpustí, neboť hříchu svého lituji upřímně a pravdivě sám odsoudil jsem se k pokání. Neznal jsem blíže těch, ke kterým jsem se utekl a které jsem zaslepen přivedl na svoji vlast, přemluviv je nadějí možného úspěchu. Teprve, když jsem šel s nimi, otevřely se mi oči. I člověk nejzvrhlejší chová vlast v koutku svého srdce, třebaš toho dlouho sám nevěděl. Když první moravská ves vzplála v plamenech, v mém srdci vyvstal cit, kterého jsem do té doby neznal. Bylo mi, jakobych já sám hořel, jakoby plameny ty stravovaly část vlastní moje bytosti. Zatínal jsem pěsti v malomocném vzteku a chápal jsem velikost svého zločinu. A na dně duše mé vstávala bytost příšerná a soužila a souží mě od té doby: svědomí. Jde se mnou, kam jen se hnu, a neúprosně vyčítá mi můj zločin. — Viděl jsem, že Uhry marně bych snažil se odvrátiti od plenění a drancování. Tož hledal jsem pro ně aspoň cesty, kde neleží žádná ves, žádná osada; i vedl jsem je přes hory a doly, po lesích a pláních a tak dorazili jsme sem. Mnoho, přemnoho jich přijde za námi, Olomouc stěží se udrží. A padne-li Olomouc, celá vlast jest ztracena. Moje vinou!

Chápeš nyní, Odolene, moje muky, chápeš hrůzu mého pokání? Nemohu zpět, neboť tam čeká mě jako vlastizrádce hanebná smrt rukou katovou — jsem odsouzen zůstat mezi Uhry, patřiti na všechno jejich lotrovství a každý okamžik si připomínati: Ty, jen ty jsi příčinou všeho! Hrozná to pomýšlení. A bude tím hůře, jestliže vlast bude zahubena. Proto dlužno rychle jednati. Všecku svou naději skládám v tebe. Hle vinou mojí, vinou vlastního otce svého pozbyl jsi cti i dobrého jména. Ale ty mu odpustíš, neboť jsi dobrý a víš, čím jsi otcovi povinen. Nejen to; ty zajisté přičiníš se též, abys jméno naše od hanby očistil, abys vinu ne-spáchanou odčinil.“

Tu již se Odolen neudržel. Hned, když zeman, všecek bledý a dojatý, pohnutým hlasem začal mluvit, mladík byl dojat. Syno-ských citů nemohl v sobě potlačit. Hle, kterak otec jeho zešedivěl, kterak trpí. Jest-li

provinění jeho veliké, veliký zajisté i jeho trest — a v tomto soužení on, vlastní syn, měl by se proti němu zatvrditi, měl by ho opustiti?

A nedbaje slabosti, nedbaje ran, Odolen vyskočil s lože a už ležel na širokých otcovských prsou. Beze slova, ale srdce překypovalo city.

(Příště dále.)

Naše vlast.

Naše vlast to Moravěnka,
krásná, milá, jediná,
láskou svojí v noc nám svítne
vždy co náruč matčina.

Jí buď věrno Čechů plémě,
a miluj ji ze všech sil,
vlastní matku zaprodává,
vlasti kdo se odrodil.

A než na lože se kladeš,
vzpomeň na ni modlitbou,
a jí věnuj city svoje
i svou sílu bujarou.

Edv. L. Hegner.

Roklí Radolny do Bledu.

Vzpomínka z cest. — Napsal Karel Z á k o u c k ý.

Spatřiv na malé nádražní budově velkými černými písmeny německy označenou stanici Jauerburg, čímž má býti naznačena čistě slovinská osada Javorník, vzpomněl jsem si, že to stanice, kdež mám vystoupiti a další cestu konati pěšky. Rychle přehodil jsem si ruksak přes ramena, chopil se hole a spěšně vystoupil, aby mne snad nepřevzli.

Pozastaviv se před nádražím pozoroval jsem mapu. Určoval jsem si směr, kterým bych se měl dáti do Bledu. Že tuto stanici vyvolil jsem si za východisko, nikdy nebudu litovati. Z prvu ovšem neukazovala se mi cesta slibnou. Snížovala se k toku Korenské Sávy, nad jejímž břehem zvědaly se olesněné homolovité kopce tvořící skupiny, jakoby se k besedě sešly, ale pak, když jsem přešel most, zvolna vystupovala lesem, jehož vzduch v tom vedru, které toho dne panovalo, dýchal se příjemně. Byl poněkud vlhký a prosycen různými vůněmi. Nejvíce ovšem pronikala jemná vůně bramboříků, jež tu hojně, zvláště pod širokými a tvrdě zelenými listy čemeřice rostly. Neodolal jsem a několik těchbledě a tmavě růžových kvítků jsem si utrhl.

Milá a něžná to květina! Těšila mne, když jsem později vystoupil z lesa a vystupoval v úpalu slunečním výše po pastvinách, lučinách a mezi poli k neveliké osadě Dobravě.

Zde poprvé povšiml jsem si zdejšího způsobu hospodářství. Nikde totiž nepostřehl jsem při chalupách budov, které by mně připomínaly naše stodoly, za to v polích uviděl jsem i několik metrů dlouhé, více než tři metry vysoké, úzké a stříškou kryté stojany. Do těch skládají zdejší rolníci sežatou úrodu a to tak, že hrst s klasy poobráťí v pravo, hrst v levo a když obilí vyschne, mlátí se tu a čistí.

Ač bylo by velmi zajímavým vyzvěděti celý způsob zdejšího polaření, přece jsem nedbal a dále spěchal. Měl jsem čas přesně vyměřený, mnoho omeškávati jsem se nemohl. Leč přece jen zastavil jsem se občas a to abych se vyptal na jména holých vrchů za mnou se vypínajících; ale bohužel nedozvěděl jsem se ani tolik, kolik mi pověděla česká mapa inž. O. Laxy a dr. V. Růžičky. Ani místních pojmenování jsem nevyptáral. Jedině Stol mi ukazovali všickni a dokládali, že soudí dle jeho zachmuření na počasí.

Minuv Dobravu stanul jsem v nedlouhé chvíli nad kotlinou. Hukot a šum vody, jíž jsem neviděl, za to však velmi dobře slyšel, mé kroky zadržel. Stanul jsem a přes mladé stromoví upíral jsem zrak do hloubky, postřehl jsem však pouze dole nově zbudovaný domek. Ale šum a hukot, jenž se rozléhal skoro děsivě, nedal mi dlouho státi. Vše mne dráždilo a lákalo k sestupu! I vykročil jsem a stezkou nedosti dobře upravenou sestupoval.

Hukot a šum vody mohutněl. Soudil jsem, že to musí býti asi veliký proud vody, jenž se tu do prohlubně vrhá, a dychtil jsem poznati ho a ty vody sběsile a šíleně se tříštící uviděti z blízka.

Nedbaje nepohodlnosti stezky, zrychlil jsem krok a již po několika minutách stál jsem na můstku nad vodopádem.

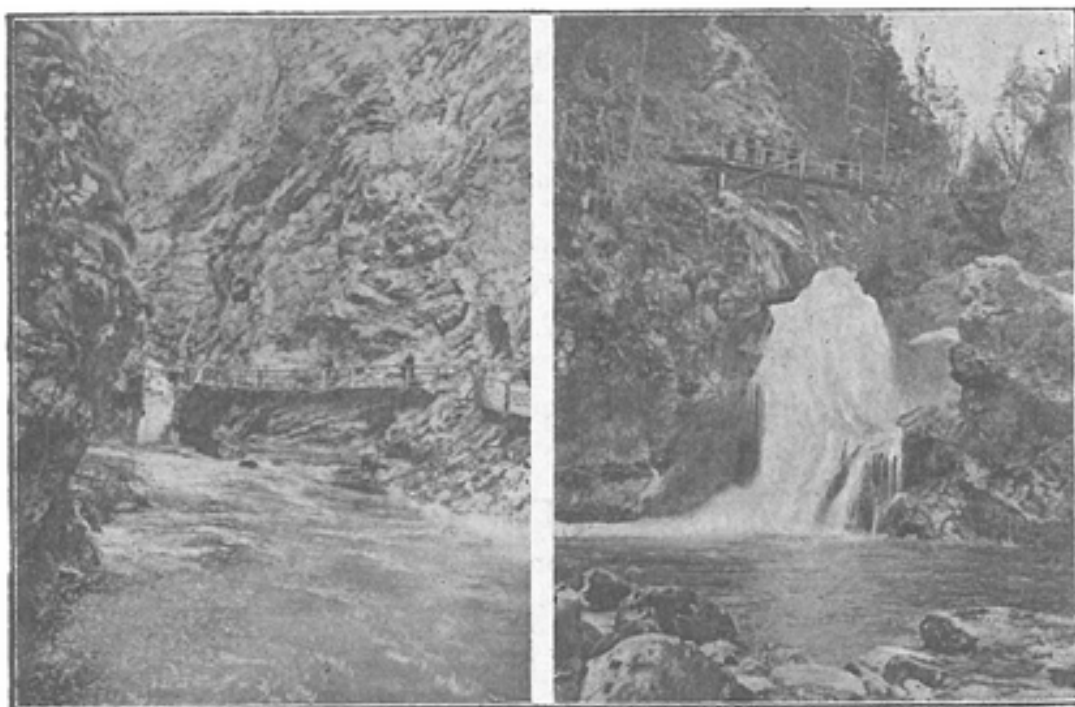
Tot Vingtgar!

Trnul jsem a duše se mi chvěla. Viděl jsem zpěněné vody, jako střeštěné vrhati se v prohlubeň, viděl jsem je a zdálo se mi, jakoby byly šťastny, že unikly poutům, jimiž jim byla soutěska, nesoucí jméno své po řece Radolně.

Vidím ten spád vody v duchu i dnes. Letí a letí, hučí a ječí, tříští se o balvany, pění se a rozstříkuje v nesčíslné tisíce krůpějí, jež, aby si pohrály se slunečními paprsky, odskakují od hlavního proudu a chodec stojí na můstku a dívá se do té hry a vidí dahu — znamení smíru. Ale je-li tu jaký smír? — Nerve-li se tu voda se skalami dnes — zítra — a stále? — Kdo v tom boji podlehne? — Věky přesunou se v zapomenutí a během jejich zanikání voda zvítězí. Hlodá dnem nocí na vápencovém korytě a vápenec sice zvolna, ale přece jen mizí a prohlubeň roste každým dnem. Kdo si toho však všímá? — Ruka lidská,

aby zmnobonásobnila sílu proudu pro účely elektrodynamické, zmohutněla vodopád a vodopád hučí a řve, jako rozeštvaná šelma divoká.

Stál jsem na můstku a hrůza mne pojímala. Nohy, jakoby mi někdo podlomil, vzpíraly se každému pohybu, ale přece jsem se naklonil přes zábradlí a nahlédl v strašlivý ten jícen, v nějž se vody řítí. Jsou to kamzičí skoky, jež tu rozpoutaná voda činí padajíc do prohlubně, ale tam dole je klid, tam není strachu ani bázně, kterou se duše moje chvěla. Tam v prohlubni, v té čisté vodě barvy skoro lazurové, klidně pstruzi plují a číhají na kořist. Kdo se jim obětuje?

Soutěska.

Vodopád.

Vingtgar v Horním Kraňsku.

Neodpověděl jsem si na tuto otázku, ale myslil jsem, jak vydatný byl by tu rybolov, kdyby se vůbec v té prohlubni mohlo lovit.

Nachyloval jsem se přes zábradlí a díval se dolů do rozbouřené vody a dále, kde již voda zklidněná tiše odtékala.

Posléze odvrátil jsem se od vodopádu a nastoupil další svoji pouť. Šel jsem kolem splavu a diviti jsem se musil té smělé vodní stavbě, již tu důmysl lidský provedl, aby nabyl větší síly k pohonu elektrické dráhy, již tu jakási společnost zamýšlí zříditi.

Šel jsem dále a soutěska se přede mnou uží, skály ji svírající rostou do výše. Šel jsem soutěskou po úzké, ke skále sice připevněné, ale ve vzduchu nad vodou se vznášející pavlači a chvíl jsem se udiven,

vida tu velebnou krásu přírody. Soutěska jest úzká, sevřené v ní vody se valí, skáčí, přehupují se přes balvany, šumí a hučí, padají do prohlubní, jakoby si zoufaly, že jsou stísněny, že nemohou se rozběhnouti. A barvami hrají! Hned jsou světle zelené, hned se temní, hned žloutnou a i modrají.

Zastavoval jsem se a obdivoval se těm valícím se a hučícím vodám pode mnou a opět díval jsem se vzhůru do výše těch skal tak těsně nade mnou se zvědajících a počítal jsem, kolik tisíciletí uběhlo, než si vody vyryly tuto rokli, již dnes po pavlači tak směle zbudované celou přejíti a divoké kráse její podivovati se lze.

A opět jsem šel a skoro labužnický se těšil z těch nových a nových kras, jež se oku ukazovaly. Nade mnou soutěska užší a užší, pode mnou prohlubně hlubší a hlubší a vody zuřivěji se ženou v před, upí a sténají, chroptí a ječí, řvou a sívá zeleň jejich tu a tam se prosvětluje a opět temní, a kde voda do prohlubní musí skákati nebo přes balvany se přesmykovati, bílou pěnou se čechrá a zdouvá. Divadlo tu krásy nevidané!

V duchu velebil jsem toho, kdo dal pavlač zříditi a tak rokli učinil přístupnou. Toužil jsem alespoň jeho jméno znáti a dozvěděl jsem se je. Tam, kde soutěska nejuzší, kde vody nejzuřivěji ječí, jakoby se zlobily, že skály neustupují, aby volně se mohly rozběhnouti, kde chodce přímo závrať jímá, když vidí pod sebou ty rozvzteklé vody a nad sebou tak hrůzyplně skály do výše čnějící, že se až v soutěsce šerí — tam na skále připevněna jest deska, která hlásá, že pavlač na paměť zbudování nazvána jest „Žumrovou galerií“.

Rád bych toho muže znal. Myslil jsem, není-li snad již dávno mrtev. Ale není. Setkal jsem se s ním v Gorji v jeho vlastním hostinci. Přivítal mne, jak mohl nejsrdečněji. Byl velice rád, že může Čecha pozdraviti. Toužil mezi hovorem skutečně vlasteneckým, že by Čechové častěji a hojněji měli přicházeti do Julských Alp. Slovinci s Čechy lépe by se poznali, slovanská vzájemnost by se navázala a upevnila.

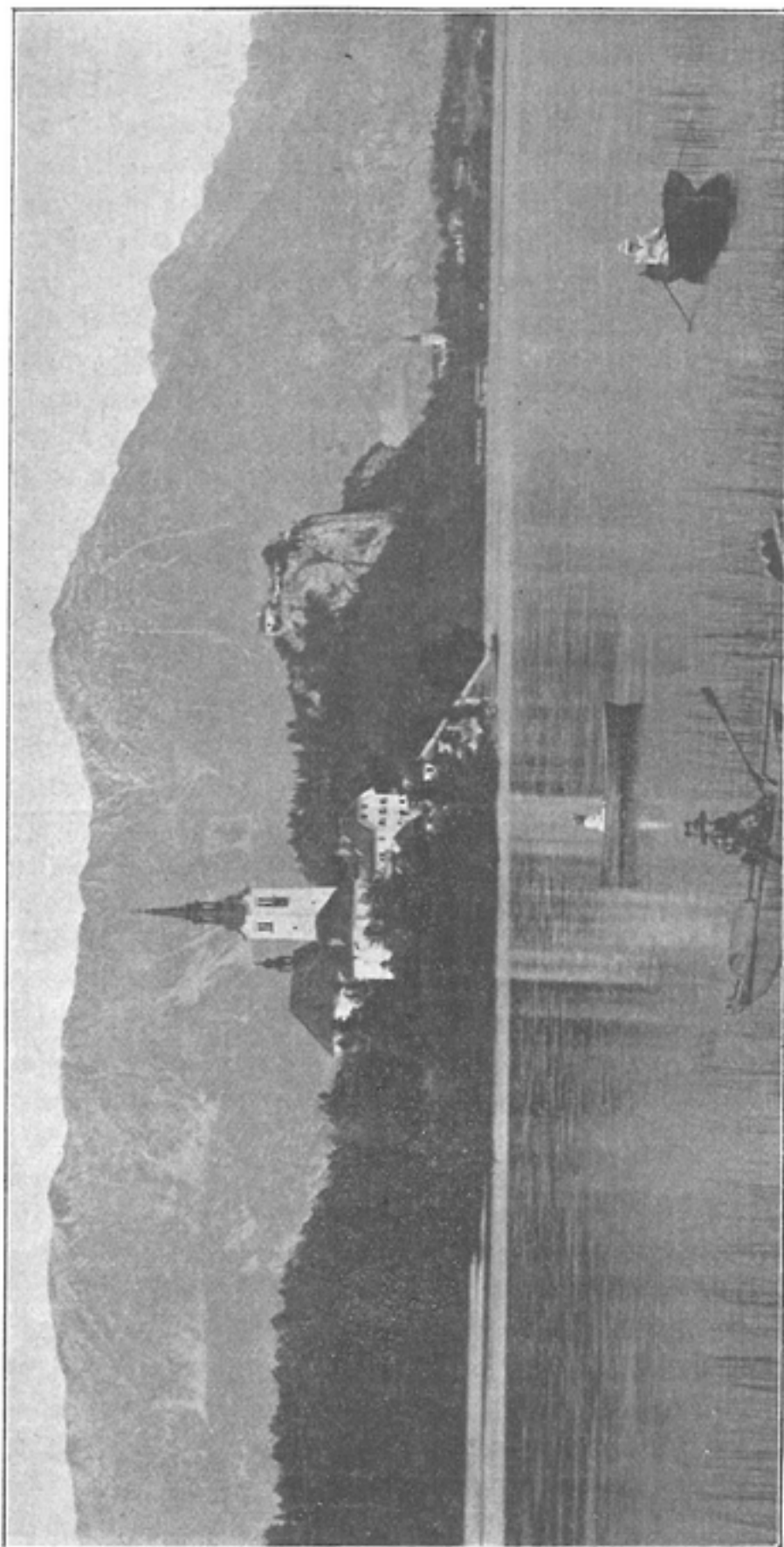
Odpočinuv si a rozloučiv se s dobrým panem Žumrem, jehož hostinec jest na konci soutěsky, přešel jsem řeku a kolem jeho pily a dílny na zpracování dřeva v cestě své jsem pokračoval.

Cesta vedla mne podle jakési vily do mírného návrší.

„Tak sréčno, gospodine, sréčno!“ uslyšel jsem od vily na mne volati.

Ohlédl jsem se, kdo mi to dává „s Bohem“ a poznávám pána, s nímž jsem se sešel v Žumrově hostinci. Nějaký professor, dobrý Slovinec — vlastenec.

„S Bohem, pane, s Bohem!“ odpovídám a na pozdrav můj vyběhlo z vily několik dítek, seskupily se kolem pána a všechny jakoby jedním hlasem volaly:

Jezero Bledské s hradem.

„Srěčno, gospodine! Srěčno! Živili!“

„Na zdar!“ odpovídám jim a potěšen jimi mával jsem kloboukem na pozdrav jim jistě poslední.

Brzy děti i vila zmizely mi z očí a já ocitnul se na křižovatce nevěda, mám-li se dáti na pravo či na levo. Stál jsem jako Herakles na rozcestí nevěda, kam se obrátiti. Posléze zjevila se mi jakási stařenka.

„Dóbr dan!“ pozdravuji a ptám se: „Kjé se pélja pót do Veldes! Na désmo nebo na lévo?“

„A na lévo, navzdól!“ odpovídá stařenka a již chvátá dál.

„Hvála!“ děkuji se a vykročuji

V nedlouhé chvíli byl jsem na horském svahu sklánějícím se do kotliny vroubené na severu olesněnými vrchy Karavanek, na západě a jihu strmými a skalnatými srázy skupiny Triglavské, nad níž majestátně zvědal své trojvrcholné téměř mohutný Triglav. K východu, kam se svými vodami spěje Sáva, jest kotlina otevřena, ale v dálce i tu ukazují se hory a to Alpy Kamnické.

Zastavil jsem se a se zálibou jsem se rozhlížel. V kotlině pode mnou ve smavé zeleni starých lesů leskla se skleň zelenavých vod jezera Bledského, nad nímž na vrchu hojně olesněném zvědá se starobylý hrad Bledský.

Velikolepý pohled, rozkošný obrázek!

Ty zelenavé lesknoucí se vcdy kouzlem na mne působily. Neotálel jsem a vykročil.

Záhý stanul jsem v Peternelově hotelu, kdež Čechové mívají své středisko a posiliv se dobrým obědem, vyšel jsem, abych si osadu prohlédl, pohledem na jezero se pokochal, v jezeře se vykoupal, na loďce po jezeře se projel a zajel snad i na ostrůvek, jenž nalézá se uprostřed jezera

Osada Bled jest neveliká a mimo hotely a vily nevalně výstavná. Jest na počátku svého rozkvětu. Příval hostí každoročně roste, i snaží se podnikatelé toho využiti a staví. Lid zdejší jest dobrý, úslužný a nábožný. Příjemný pobyt jest mezi nimi.

Nejzajímavější budovou jest hrad. Stojí na severním břehu jezera na dolomitové skále 126 m přímo nad jezero se zvědající a ostatní strany také tak příkře se sklánějí; i býval hrad nedobytným. Kdy původně byl zbudován, není na určito stanoveno, ale připomíná se, že již v r. 1004. se všemi horami a dolinami mezi řekami Sávou a Sávicí náležel k panství biskupů brixenských a potrval v něm až do r. 1803. R. 1511. byl hrad zemětřesením valně pobořen, i předsevzata jeho oprava, která trvala až do r. 1519. R. 1803. saekularisací biskupství brixenského připadl hrad eráru a byl v jeho držení až do r. 1833. V tom roce převzalo ho opět biskupství brixenské a drželo ho až do r. 1858., kdy prodalo ho se všemi dvory poplužními

V. Ruardovi, kterýž ho po 27letém držení prodal israelitovi Marrovi. Tento hrad opravil a přeměnil na letní byty.

Prohlédnuv si hrad, s něhož jest velikolepý rozhled nejen po celém jezeře ale i po celém okolí, sešel jsem k jezeru a najav si loďku, projížděl jsem se po zelenavé vodě jezera a pozoroval čilé pstruhy. Ale nechová jezero pouze pstruhy, i jiné druhy ryb se tu vyloví, mezi nimiž sumec není úlovkem vzácným.

Zazpívav si svoji píseň, jež vždy tak mile na jezeře se poslouchá, zajel jsem si na ostrov, kdež jest kostelík zasvěcený Panně Marii a fara. Z kostelíka toho od rána do večera i za mše, kterou tu slouží kněží na ostrově bydlící, často slyšeti jest zvonek. To cestující a hosté převážejí se sem a sami za provaz táhají. Panujeť tu pověst a víra, že se vyplní dobré přání toho, kdo s dobrým úmyslem, s čistým srdcem a zbožnou myslí vstoupí do kostelíka a zazvoní si zvonem, od něhož tu uvnitř kostela před oltářem provaz visí.

Setkal jsem se tu s jednou slečnou z Prahy. Právě zvonila. Nevím, co si přála, ale přál bych jí, aby se jí to vyplnilo, nebo obličej její byl obrazem jejího dobrého srdce a pohled oka jejího výrazem duše šlechetné, a tací lidé ať jen dobra dočkají se na světě.

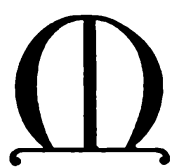
Přehlížeje jezero s ostrůvkem, nemohl jsem se kráse jeho dosti vynadiviti. Jezero napájí se svými vlastními prameny a potokem Řečickým. Plošná jeho rozloha měří 147 *ha*, největší jeho délka jest 2·2 *km* a největší šířka 1·4 *km*. I hloubka jeho jest značná, páčí se na 24 *m*.

Pobyt na Bledském jezeře jest velmi příjemný. Vzduch jest zde měkký, svěží a teplota jeho povolna jen se mění, nezaviňuje žádných prudkých a náhlých větrů. Sem uchylují se ti, kteří hledají klidu a osvěžení. Lázně jsou tu dvoje. Louisiny, také přírodní zvané, jichž teplota bývá 23° C a lázně A. Rikliho, jenž léčí vegetarianismem, bosou chůzí, sluncem, vzduchem a studenou vodou.

Škoda, že nemohl jsem i těchto druhých lázní zkusiti.

Svatý Prokop.

ezi světci, které ctí a vzývá česká naše vlast, vyniká svatý Prokop. Narodil se ku konci desátého století na hradě u vesničky Chotouna blíž Čes. Brodu. Otec jeho byl zván „vladykou z Chotouna“.

Zbožná matka cvičila svědomitě jediného svého syna v pravdách sv. náboženství již v útlém věku jeho. Vzdělan byl v kvetoucí škole při

chrámě sv. Klimenta na Vyšehradě v Praze. Prokop se zaskvěl prospěchem, že se mu učitelé divili. Zvláště bedlivě pěstoval mateřský jazyk svůj. Před nedávnem nalezena byla ve Francii pergamenová kniha psaná rukou sv. Prokopa. Frankové myslili, že jest to evangelium psané rukou svatého Lukáše a vážili si knihy oné velice. Králové francouzští při své korunovaci přísahali na památný onen rukopis. Zkoumáním se zjistilo, že jest to evangelium sv. Lukáše sepsané od sv. Prokopa abecedou cyrillskou. Karel IV. je daroval slovanskému klášteru v Emauzích v Praze, odtud se dostalo do Cařihradu a v 16. stol. z Cařihradu do Francie do chrámu remešského. Francouzové jednu část drahé této památky poslali do Prahy. —

Vybyv školu stal se Prokop knězem, a pro velké dary ducha svého kazatelem v chrámě sv. Klimenta na Vyšehradě. Za nedlouho stal se

Svatý Prokop.

zpovědníkem knížete a miláčkem celého dvoru. Veliké ho očekávaly hodnosti. Než sv. Prokop mimo nadání zřekl se úřadu svého a uchýlil se do samoty, by v ní zbožnost a práci pěstoval. Dlouho se o svatém Prokopu nevědělo.

Po letech vyjel kníže Oldřich s družinou na lov do lesů široko daleko po březích řeky Sázavy rozložených. Za věků oněch byla naše česká vlast z velké části zarostlá pralesy, v nichž se dravá zvěř toulala a obyvatelstvu škody činila. Tehdy byla honba zvěře potřebou a dobrodiním.

Družina Oldřichova se rozešla po lese. Zvěř vybíhala z úkrytu. Každý hnal se za svou kořistí. Kníže spatřiv jelena — pustil se za ním. Kvapem ho stíhal na horu dolů, až mu zmizel v skalní rozsedlině. I tam

se odvážil. Než, jaký úžas! Před otvorem jeskyně stojí muž velebné postavy v rouše poustevnickém. Tvář bledá svědčí o přísné kázni jeho. Čelo ovládá pokoj duše.

Kníže pohlíží naň s úctou, zdá se mu, že vídal před lety muže toho, poznává jej, s radostí se kloní a volá: „Prokope!“ a nemýlil se. Bylť to výmluvný kazatel Prokop, jenž před 15 lety dvůr knížecí opustil a přísně na poušti žil.

Kníže přijal skromné pohostinství Prokopovo, a slíbil mu pomoc svou k jakémukoli bohumilému účelu a poručiv se v modlitby jeho vrátil se na Vyšehrad.

Prokop pomocí knížete vystavěl klášter či samostan na pravém břehu Sázavy blíže města Sázavy. Shromáždil tu muže k společnému pěstění práce a modlitby.

Přijali pravidla sv. Benedikta a konali bohoslužbu jazykem slovanským, později latinským. Mnichové vzdělávali horlivě český lid, působili na vzdělání půdy, zvelebení orby a řemesel. Sv. Prokop ctěn od lidu již za svého života jako světec. Zemřel r. 1053. Papež Innocenc III. jej prohlásil r. 1204. za svatého. Klášter sázavský byl mnohé věky sídlem zbožnosti, věd a umění.

V náboženských válkách, které zmítaly drahou naší vlastí, byl klášter zpuštěn a zůstal opuštěn 200 let, od r. 1421. až do r. 1663. Potom byl obnoven a zveleben. Císař Josef II. jej zrušil. Nyní jest v bývalém klášteře z části zámek, z části fara.

Dítky milé, vštípte si v srdce svá krásná naučení ze života svatého Prokopa. Sv. Prokop pomáhal na záchranu duše své k životu věčnému a proto žil v samotě. Vy alespoň při modlitbě a službách Božích uchylte se v samotu t. j. myslíte zbožně na Boha a život věčný! „Když se budeš modlit, vejdi a modli se,“ napomíná Kristus Pán k pozorné, sebrané, ze srdce vycházející modlitbě. (Mat. 6. 6.)

Sv. Prokop byl oddán práci a modlitbě a práce jeho byla pro vlast naši požehnáním. Následujte příkladu jeho! Práce a modlitba je důležitým pravidlem křesťana. Ne sama práce ani sama modlitba není Bohu milá, nýbrž práci, již modlitba předchází, provází, následuje, Bůh požehná a odmění.

Sv. Prokop přemohl práci a modlitbou všeliká pokušení. Zobrazuje se, jak drží zlého ducha na řetězu spoutaného.

Horníci pracující pod povrchem země, ctí a vzývají sv. Prokopa jako svého ochránce u Boha. Místo práce jejich se podobá pobytu svatého Prokopa ve slují skalní. Památku sv. Prokopa slavíme 4. července před svátkem sv. apoštolů Cyrilla a Methoděje.

Fr. Syněk.

NEJPRV PRÁCE – POTOM HRA.

Úkol píše Karlík pilně —
zítra má se odváděti —
málo dbá, že před okny si
hraje hlučně kopa dětí.

Nechal úkol nedopsaný
a odběhl Karlík malý:
ve hře rychle plynou chvíle,
pláštěm noc už chaty halí

Ze školy se hrnou děti,
chybí jenom Karlík malý:
po škole psát úkol musí,
doma že byl málo dbalý.

Na okénko prsty útlé
bubnují tu: Ťuky, ťuky!
»Pojď, Karlíčku, hrát si také,
máme pušky, šavle, luky«

Konec hry a hráči mžikem
rozlétnou se na vše strany,
spánkem by se posilnili.
Úkol zůstal nedopsaný.

V paměť sobě ryje mladou:
Nejprv práce v každém čase,
pak teprve odpočinek
nechť na tebe usmívá se.

Jan N. Vík.

Volha.

Volha! naše živitelka široká a dlouhá“ říkají obyvatelé břehů Volžiných. „Od severu k jihu, na širošířé prostoře, Volha jest naší „matičkou“, zpívají všichni Rusové od největšího k nejmenšímu, Volha neúnavná, stále činná! „živící a napájející“: její vody napájejí a dopravují ohromné množství zboží a výrobků, jež skytají práci a následovně i chléb skoro celému národu ruskému.

Volha pramení se v kraji Tverskajském pod nízkými břizami. Teče z počátku jako malý potůček, vinouc se jako stříbrná stuha. Avšak znenáhla roste a stává se brzy širokou řekou, již můžeme přirovnati moři. Rozloha, již zabírají při ústí četná ramena, počítaje v to i ostrovy, jest 160 verstů (1 verst měří 1.067 metrů.) Její délka jest 3.480 verstů. Prýští se uprostřed bříz, borovic, smrků a končí prostřed melounů, broskví a hroznů. Zabírá svými přítoky třetinu evropské Rusi a spojuje tři moře: Kaspické, Bílé a Baltické. Na jejích divukrásných březích nová, bohatá města se zrcadlí v jejích vodách. Tisíce velikých osad s bílými a vysokými věžemi kostelů potěšují oko cestovatelů, kteří po řece se plaví dolů i nahoru. Na březích Volhy zrodili se nejslavnější spisovatelé ruští: Děržavin, Karamzin, Krylov a j. Na tisíce parníků projíždí se hřmotně a všemi směry na jejích vlnách. Jak veselo je cestovati po Volze!

Rusové, kteří jí říkají „cařice řek,“ z vděčnosti nazvali ji druhým Jordánem.

„Živitelka“ Volha jest jim po sv. Jordánu nejsvětější řekou světa.

Z ruského.

Jak jsem strávila prázdniny.

Vypravuje *Marie Bémova* z Frenštátu p./R.

Moje rodné městečko Frenštát p./R. rozkládá se v malebném údolíčku, ověnčeném čarokrásnými horami, jež jsou: Ondřejník, Kněhyně, Smrk, Radhošť, Stolová, Javorníky a jiné menší hory. Mezi těmi zvláště vyniká památný Radhošť. Jest krásný a skvostný věnec těch velikánů Beskydských, dívám-li se z Frenštátu na ně. Zvláště milený Radhošť jako nějaký lev, rozkládá svá ramena, vztýčenou hlavou vévodí celému okolí jako mocný vládce.

Hned na začátku prázdnin zavítala jsem tam s malou společností a pokochala se krásami, jimiž příroda matičku zemi tak hojně obdařila.

Jak ráda jsem vstoupila v útulnou kapličku, kde na oltáři svatí apoštolové slovanští jsou postaveni; tak se mně zdálo, jakoby tam živě hlásali slovo Boží.

Kolem na stráních bylo velké množství borůvek; jmenujeme je zde „hafery“. Byli jsme též na Pustevnách, odtud pak zpívající, vesele jsme chvátili domů.

Doma pak jsem milé matince pomáhala vařiti a šíti; četla jsem a různé ruční práce s radostí jsem konávala. Také do kostelíčka jsem denně docházela. Máme dva kostely. Jeden jest zasvěcen sv. Janu Křtiteli, druhý sv. Martinu. Za pěkných dnů dělala jsem s rodiči výlety jako: do lázní rožnovských, na krásné Hukvaldy, do Kopřivnice, do Příbora a jinde.

Zvláště miluji své květiny. Zalévání a opatrování jich bylo mi též denně milou zábavou. Mám jich velké množství v pokojích i v zahradě, a ony ty šelmičky jakoby věděly, že mám z nich radost, pořád mi kvetou.

Na konci prázdnin jsem zavítala do poutního místa Frýdku. Množství zbožných poutníků z měst i vísek naplnilo chrám, kde každý žal i hoře i radost tiše svěřoval Nebes Královně.

Odjíždějíc, dlouho jsem patřila na krásné místečko, až bání a věže zmizely s obzoru očí mým. Tak utěšeně uplynuly prázdniny jako ta vodička a nevrátí se nikdy již.

Budu zas opět toužebně čekati příštích.

Na dušičky.

(K básničce na stránce 91.)

Na Dušičky.

Dnes hřbitov jak by kouzlem tknut: Vždyť dnes je věrných Dušiček!
na hrobech svěží kytičky, Kdo má zde koho milého,
a mezi nimi světélka ten přišel dnes jej navštívit
kmitají jako hvězdičky. a pomodlit se za něho.

A tichým šumí hřbitovem:
»Dušičky věrné, po boji,
v němž za hříchy jste trpěly,
již odpočiňte v pokoji!«

A. B. Šťastný.

Milé dítky!

U den památky věrných Dušiček je to ponejprv co tvrdá země kryje tělesnou schránku vašeho nezapomenutelného strýčka Ambrože! Víme, že čtouce tyto řádky v mysl sobě vyvoláváte krásná slova jeho závěti. Dech se vám tají, u srdce cítíte tíseň, oči vaše se zalévají slzami a zaštkáte — — —. Dobrého strýčka Ambrože není již tuto na světě. Než utište se: „Bůh dal, Bůh vzal, budiž jméno jeho pochváleno! Což nežije duch jeho mezi námi? Ó žije! Svědčí o tom četné projevy, jež nás docházejí z kruhů čtenářů „Anděla Strážného“. Nuž čtěte a konejte to, k čemu vás jeden z takových dopisů tak vřele nabádá a jenž zní:

Opět blíží se k nám den všech zemřelých Dušiček. V čas tento ať chudšas, neb boháč všichni spěchají na posvátné pole hřbitovní. Protož i my, milé dítky, spěcháme, bychom vřelou modlitbou u Boha dobrotivého všem zemřelým věčného odpočinku a blaženosti nebeské vyprosily. Však milené dítky, nezapomínejme pozdvihnouti zraků svých k Bohu a pomodliti se za našeho zemřelého strýčka Ambrože:

Dobrotivý, milý Bože!
Přijmi vřelou prosbu naši,
lehkého mu dopřej lože,
se svatými ať se vznáší.

Foldyn Ludvík.

Pohádka o dvou čertoch.

(Podřeším na rozhraní slovácko-valašském z Nedašova.)

Zila jedna chudobná vdova s malú cérkú Králků. Za kmotra slúžil ím bohatý, ale skúpý mynář z téj dědiny. Vdově bylo všelijak, enem dobře ne. Dyž už velice na ňu dotláčalo, a nebylo v domě ani smetky, z čeho by osúšek upékla, vzala si milá vdova na zvěru od kmocháčka mynářoj měricu zboží — bylo to, tuším, žito. Zboží sa v žrnách po krapce zemlelo aj zedlo, ale chudoba držala se vdovy dalej.

Co z výdělku doněsla, to s círku projedly, a groša nemohla oplatit. Mynář ich napomínal deň co deň, až to kmotřence bylo lúto; že šak kmocháček nejsú tak potřební a přeca od ní peníze draníja.

Jednúc šla vdova do hory na drva. Nasbírala a navázala z nošu okolníků, pozdvihla ju, ale byla ešče lehká. Ohlédňa sa po nejakém poleně, vidí naraz před sebu jakýsi ohnivý peň. Tom sa čuduje, lebo takového pňa, co je na světě, neviděla. Ide k něm a vyvalí ho. Ale div divúci, pod pněm bylo vám hrnčisko a plné plňučké důkátů žluťuckých, jak by jich namaloval. Chyťa hrnec s dukáty letí dom, div si nohú nezláme, a na drva zapoměla, jak by zamazál.

Králka už pokludila a vyhlédala maměnku, lebo neměly doma ani kyjáca, čím by oheň rozkladla. Tu sa zjaví maměnka, ale bez drév; místo noše nese jakési hrnčisko a plné plňučké dukátů. Vzala jeden, dala ho cérce, aby zaplatila kmocháčkovi to zboží, a všecky do truhly i s hrncem pěkně krásně zamčela. Potom vyprávjala Králce, jaké štěstí ju v hoře potkalo. Cérka všecko počula a letěla k mynářom zaplatit. Kmo-cháček, jak dukát zhlédl, ptá sa, de sa dukát u nich vzál? Králka všecko, všecičko kmocháčkovi pověděla, jak maměnka byli v hoře na drvoch, jak navázali z nošu suchárů, jak si chtěli přivázat ešče nejaký okolník, jak uviděli před sebu ohnivý peň, jak k němu šli a ho vyvalili a jak pod ním našli hrnce dukátů; a že ty dukáty uchytili, dom donесли a do truhly zamčeli. — Mynář vzál dukát, vrátil cérce koliksi grajcarů a nepravil ani tak ani tak.

Dyž už lidé spali, spravil sa milý kmocháček za čerta a hybaj ke kmotřence pro dukáty. Příjďa k chalupě štabarcoval a hrčál řetazy a vrazu do dvěři a obráťa řeč pravil, že ty dukáty sú jeho, aby jich dali po dobroti; jak nedaji, že na druhú noc příjde si pro ně zas, a že jich daji po zlém. Ale vdova bůchla dveřmi, zadělala na zátku, lehla si a nic sa nebála.

Druhý deň, dyž už sa šefilo, přišel k nim jakýsi vandrovný a ptal noclehu. Vdova mu pravila, že by ho ráda pod střechu přijala, aj v izbě na pohrádce mu ustlala, ale že by u nich neměl pokoja, že jakýsi „nedobrý“ tejte noci jich pokúšál a pravil, že dnes zasěj příleze. Ale pocestný na to, že on sa čerta nebójí, nech ho enem nechá na lavě u kamén přenocovat. Povečeřaja lehl si teda pocestný na tu lavu k tem kamnám. Vdova zadělala a lehla si k cérce na pohrádku. Ledva zdřímli, tu dosi na dvěři „buch, buch, buch!“ Všeci sa hnedkaj obudili; pocestný hýp do síně, oddělal zátku a ptá sa: „Kdo si a co tu chceš?“ Mynář za „nedobrého“ spravený odpověděl: „Já su čert a idu si pro dukáty!“ „A já su druhý a idu si pro tebe, ty lakomče lakomý!“ a chmát mynářa pod krk a fuk s ním do povětří. A do dneška není ani teho ani teho.

A tak ten pravý čert za vandrovného spravený oslobodil chudobnú vdovu od lakomého kmotra mynářa.

M. P.

Dva soudruzi.

Malý Vladoušek se svým pudlíkem jsou nerozluční přátelé. Hrají si na dvorku po celý den, tak že o dlouhé chvíli nemůže býti ani řeči. Pudlík lne k Vladoušovi z jiné ještě příčiny: vždyť pomazánka, kus buchtičky neb podobný zákusek, o který se s ním Vladík dělí, není věru k zahození.

Někdy se také sice na okamžik hněvají, když třeba Vladouš trochu nemilosrdně kožíšek pudlíkův natahuje, ale takový hněv netrvá dlouho. —

Teď sedí svorně vedle sebe v budce. To je jejich hrad. Vladouš je ve vojenské výzbroji, aspoň čáka tomu nasvědčuje. Pudlík jako jeho pobočník, tváří se tak vážně, jakoby společně o osudu celé Evropy rozhodovali. Oba jako připravení na něco vážného čekají — až matka Vladoušovi přinese slíbený koláč, — aby ho svorně ze světa sprovodili.

==== Bajky. ====

Slavnost u Pána Boha.

Dle Turgeněva od J. M.

Jednoho dne byla veliká slavnost na nebi u milého Pána Boha.

Byly pozvány jen samé ctnosti, nikdo jiný. I sešlo se ctností mnoho, malé i velké. Malé ctnosti byly příjemnější a způsobnější nežli velké, ale všechny se zdály býti velmi spokojeny a rozmlouvaly spolu zdvořile, jak se sluší a patří mezi známými, ba příbuznými.

Ale pojednou spatřil Pán Bůh dvě krásné paní, které, jak se podobalo, se docela ani neznaly.

Pán ujav jednu z nich za ruku, přivedl ji k druhé, aby je představil.

„Dobročinnost!“ pravil, ukazuje na prvou.

„Vděčnost!“ připojil, označiv družku.

Obě ctnosti byly nevýslovně překvapeny; neboť, co svět světem stojí — a je to již hezky dlouho — setkaly se zde poprvé!

Nechval, čeho's nezkusil!

Hrdý jelen stoje u potoka chválil pěkné, hbité tělo svoje, štíhlý krk i velebné parohy; štíhlé nohy své však haněl. V tom zaštěkal z nenadání pes, a plachý jelen dal se na útěk. Nohy byly by mu bývaly spásou, avšak v hustém křoví a stromoví zapletl se parohama a od lovce byl zastřelen.

Rozmanitosti.

O velikosti a vzdálenosti slunce, země a měsíce má málo kdo jasnou představu. Vezmeme-li, že krychlový obsah země má přes 1000 millionů krychlových km, jest krychlový obsah slunce téměř asi $1\frac{1}{2}$ millionkrát větší než obsah země. Naproti tomu krychlový obsah měsíce je 50krát menší obsahu země. Vzhledem k tomu měří průměr naší země asi 12.800 km, délka rovníku 40.000 km a její povrch téměř 510 millionů km². Kdežto povrch slunce měří okrouhle 80 000 millionů km², obnáší povrch měsíce jen téměř 35 millionů km². Vzdálenost slunce od země jest úžasná. Abychom si ohromnou tuto vzdálenost, která obnáší asi 150 mill. km, čili přibližně 20 mill. mil, aspoň zdaleka představití mohli, uvažme aspoň data, která připojena jsou v té příčině k Rácově

Atlasu: Člověk by dorazil na slunce pěšky asi za 4000 let, na velocipedu za 500 let, v osobním vlaku za 400 let, rychlovlakem za 270 let. Holub doletěl by na slunce asi za 160 let, vlaštovka za 70 roků, dělová koule za 20 let. Proletí-li zpráva telegrafická v 1 vteřině 22.000 km, došel by telegram na slunce za 3½ hodiny. Světlo sluneční, o němž pravíme, že šíří se ohromnou rychlostí 310.000 km za 1 vteřinu, stihne zemi teprve za 8 minut 6 vteřin. Mohl-li by člověk s někým na slunci rozmlouvat, musil by (při rychlosti zvuku 333 m. v 1 vteřině) čekati na odpověď plných 30 let! Měsíc od země vzdálen jest asi 380.000 km., je nám tedy asi 400krát blíže než slunce. Člověk by tam (na měsíc) dorazil pěšky asi za 10 roků, na velocipedu za 1½ roku, v osobním vlaku za rok, rychlovlakem za půl roku atd. Při otáčení se země letíme stále světovým prostorem závratnou rychlostí 30.000 m. za vteřinu. Číslice a údaje tyto dosti výmluvně mluví o velkoleposti díla Toho, jemuž v pokoře a v prach klaněti se má každý tvor, který ztrácí se oproti tomuto úžasnému arcidílu více než písek na dně mořském.

Nejméně 1 million obyvatel mají města: Londýn 6½, New-York 3½, Paříž 2½, Canton v Číně 2½, Berlín 2, Chicago 1¾, Vídeň 1¾, Peking v Číně 1½, Tokio na Japanu 1⅓, Filadelfia 1¼, Petrohrad 1¼, Cařihrad 1 ⅕, Moskva 1, Siangtan, Tianšan Singan, Tientsin v Číně po 1 milionu.

Hádanky a rebusy.

1. Koníček.

Od Jar. Č Duška z H.

	slad	mi	ho	všec			
	le		de	ky		vo	
	mě	mat	kým	ky	na	bou	
	ta	ná!	na	my	rem	vo	
Tys	svět	ji,	la	má,	ví	slím	te
ci	du		u	ži		teř	mlu
	jsem	te	še	ská	Š.	ta	
bou	pro		V.	la		ty	Ma

2.

S	S	S	S
A	A	A	L
V	V	E	E
U	U	O	O

Písmena v těchto čtvercích
seřaďte tak, by vodorovně i svisle
stejně zněla!

Význam slov: 1. obilí, 2. hmyz,
3. a 4. osoby biblické.

3.

- a) Do školy se mnoho dětí 12345,
ale přece vždy některé 12345.

(J. E.)

- b) S r pták překrásných je barev,
s m zas brouk jenž neuletí,
s s jest cizokrajný ssavec,
s b vždy velmi baví děti.

(Ed. Jeřábek.)

- c) První v pralesích jen žije,
druhou-li pak nazpět čteš,
mužské jméno dostaneš;
v celku zalíbení měla
dříve u nás šlechta celá.

4.

a) $\begin{array}{ccccc} & va & va & & \\ va & & & va & \\ & \check{c}a & & & \\ va & & & va & \\ & va & va & & \end{array}$

b) $\frac{o}{ba}$

c) $\frac{ba}{o}$

d) $\begin{array}{|c|} \hline S \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{c} A \\ \hline ta \end{array}$

e) $\begin{array}{c} A \\ \hline š \end{array} \quad r \quad \begin{array}{c} A \\ \hline ca \end{array}$

f) $\begin{array}{|c|c|} \hline Měř & Řež \\ \hline Měř & \\ \hline \end{array}$

Třicet rozluštětelů hádanek a rebusů v tomto sešitě obsažených, kteří svá správná rozluštění samostatně pracovaná do 20. listopadu t. r. redakci zašlou, obdrží odměnou pěknou knížku.

POZOR! Deset odběratelů „Anděla Strážného“, kteří nejlépe vypracují slohový úkol: „Den Dušiček“ (dojmy z přírody a ze hřbitova), obdrží odměnou po cenné knize. Nejzdařilejší práce pak bude v některém z příštích čísel „Anděla Strážného“ uveřejněna. Práce nebudiž dlouhá! Nutno zaslati redakci do 20. t. m.

Rozluštění hádanek a rebusů z č. 2.

- Let, lev, les, lep
- a) Paprsky sluneční, b) rez, c) kohout, d) M, C, X.
- Národní píseň: Travička zelená, to je moje potěšení,
travička zelená, to je má peřina:
jak se z jara začne pučit,
nechci já se doma mučit
- Pětkrát šest je třicet. 5. Do kola! 6. Ku předu!

Obsah. Posel zimy (báseň), str. 65. — Z cizích dílů světa (s 2 obr.), str. 66. — Na dvoře (báseň), str. 69. — Na úsvitě, str. 69. — Naše vlast (báseň), str. 77. — Roklí Radolny do Bledu (se 3 obr.), str. 77. — Svatý Prokop (s obr.), str. 84. — Nejprv práce — potom hra (báseň), str. 87. — Volha, str. 87. — Jak jsem strávila prázdniny, str. 88. — Na Dušičky (báseň s obr.), str. 91. — Milé dívky! str. 91. — Pohádka o dvou čertoch, str. 91. — Dva soudruzi (s obr.), str. 93. — Bajky, str. 94. — Rozmanitosti, str. 94. — Hádanky a rebusy, str. 95. — Rozluštění hádanek a rebusů z čísla 2., str. 96.

V Nezdenicích: Frant. Pavlacký.* V Ostravě Mor.: Anna Kučova, Vojt. Martínek,* Jaroslav Šulc. V Otaslavicích Horních: Marie* a Terezie Nedělníkovy. V Petřvaldě: Jan Pavelek.* V Podivíně: ? V Polehradcích: Růžena Stehlíková* V Proskovicích: — Staré Bělé — Paskov: Správa školy. V Přelouči: Eliška Jelínková,* Alois Valenta. V Přemyslovicích: Anna Janečková, Růžena Kučerová,* Alois Novák, Anna Prokopova, Smékal Oldřich.* V Přestavlkách: Ludmila Horáková, Josef Netopil.* Tamtéž v klášteře: Anna Tassmanova, Ludmila Hynková,* Marie Skulova, Anna Vilímková,* Marie Všetickova, Anna Stratilova,* Libuše Skladalova, Vlastimila Uherek,* Olga Götzova, Josefka Sedláčková,* Marie Matlochova, Zdenka Šneidrová.* (Milé neteře, dopis Vás mne velmi potěšil. Pokud se týče úkolu slohového máte příležitost se vyznamenati. Srdečný pozdrav od strýčka!) V Přívoze: Hermína Niklova.* V Slaveticích: Anna Hájková, Bernardina Jakubova,* Františka Teplanova. Ve Smolkově: Josef Kropš,* Jindřich Kupka, Gustav Pecháček, Rudolf Valášek.* Ve Stříteži: Jan Tomann. V Sušici: Pavla Kubešova, Vojtěch Mach.* V Těšicích: Frant. Holešovský, Tomáš Staněk.* V Trojanovicích: Frant. Vaněk* V Troubkách: Frant. Ticháček. V Třebíči: Božena Zimmermannova.* V Třeboni: Jarmila Preiningerova.* V Únanově: Františka Šimková.* Ve Veselí n./M.: Aloisie Zalesáková.* Ve Vsi Staré: Hedvika Bartíková,* Josef Filipík, Antonín Klímecký,* Libuše Ostrčilova, Josef Šamal, Josef Škubal. Ve Vítkovicích: Josef Kubínek,* Anežka Moškořová. Ve Vyškově: Josefa Skácelová.*

Jména odměněných poznačena jsou hvězdičkou!

 Rozluštění zasílána buďte vždy do redakce, Dominikánská ulice číslo 4.

Slohovou práci: „Jak jsem strávil(a) prázdniny“ zaslali:

Alois Gědoš z Nákla, Foldyna Ludvík z Vítkovic, B. Kotínková* z Třebíče, Josefka Musilkova z Vel. Židlochovic, Haiderka Tomáš z Nákla, Anežka Holancova z Ivanovic, Frant. Vaník z Blatné, Kadlčík Josef z Čelčic, Karel Zikan z Vel. Ořechova, Anna Kučova* z Mor. Ostravy, Šulc Jaroslav* z Mor. Ostravy, Marie Vránova* z Třebíče, Josef Rokos* z Chrlic, Pločková Pavlína* z Vyzovic, Božena Holečková* z České Třebové, Marie Marešova* z Třebíče, Marie Gregarova* z České Třebové, Mach Vojtěch ze Sušice, K. Strouhal* ze Střebetic, Marie Bemova* z Freuštátu pod R.

Redakci zasláno:

Vychovatelské Listy. Časopis věnovaný zájmům křesťanského výchování. — Ročník III., číslo 18. a 19. — Tiskem Frant. Navrátila v Ivančicích na Moravě. — Vychází dvakrát měsíčně. — Předplatné na celý rok obnáší 6 K. — Redaktor Alois Adamec.

Členové sv. dětství

přihlaste se v administraci „Anděla Strážného“ o „Ročenku“, která právě vyšla (čís. 60). — —

Zdarma!

K LASKAVÉMU POVŠIMNUTÍ!

V „KNIHOVNĚ NAŠÍ MLÁDEŽE“

VDANÉ NÁSLEDUJÍCÍ KNIHY PRO MLÁDEŽ

===== DOPORUČUJEME: =====

D. MAMIN-SIBIRJAK

SVĚTLUŠKY A JINÉ POHÁDKY

Z ruského přeložil A. G. Stín.
S kresbami umělců J. Andrejeva,
P. Litviněnky a j. =====

CENA 1 K.

J. VOJENSKÝ

ZE ŽIVOTA MALÝCH HRDIN

CENA 60 h.

E. DE PRESSENSÉ

ROZA =====

Dle sedmadvacátého francouzského
vydání přeložil Aug. L. Tvrzký.

CENA 1 K 80 h.

ŽÁDEJTE NOVÝ SEZNAM KNIH ZDARMA!

Předplatné na „Anděla Strážného“

celoročně:

Rakousko 1 K 60 h, Německo 1 m. 60 pf.,
Rusko 80 kop., Itálie 2 líry, Francie 2 fr.,
Amerika 40 c.

Vychází měsíčně a předplácí se ročně 1 K 60 h.

Za redakci odpovídá: JAN DVOŘÁČEK, učitel v Brně.

Vydává svým tiskem a nákladem Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských v Brně.

ANDĚL STRÁŽNÝ

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ.

ROČNÍK
XXIII.

ČÍSLO
4.

Předplatné na „Anděla Strážného“ celoročně:

*Rakousko 1 K 60 h., Německo 1 m. 60 pf., Rusko 80 kop.,
Itálie 2 liry, Francie 2 fr., Amerika 40 c.*

Vychází měsíčně a předplácí se ročně 1 K 60 h.

Spasitel světa vysílá své apoštoly a všechny své přátele do celého světa a volá, že žeň sice veliká, málo však pracovníků, Vy, milé děti, rády byste milého Spasitele vyzvání poslechly a šly třeba až do Číny a mezi divochy africké a australské hlásat, jak dobrotiv jest Bůh, a že chce, by všichni ku spášení přišli; avšak jste ještě malí, ještě doma zůstatí a se učití musíte. Co však učiniti můžete, to děláte: Modlíte se za pohanské děti a šetríte dárky na vykoupení jich a vychování v křesťanské víře. Zaslány nám nové milodárky:

Frant Tobola ve Frýdlantě K 60 h. — Nejmenovaná z Brna K 40 h. — Dr. Rudolf Nejezchleb, professor v Mor. Ostravě od členek I. české dívčí školy K 18 60. — Od dítek Bernatických K 20. — Od dítek školy Ivanovické K 1 36. — Dp. Ant. Solař, kooper., Hnojnice K 4. — Dp. Frant. Zbořil, kooper. v Melči u Opavy K 15.

Správné rozluštění z čísla 3. zaslali:

V Biškovcích: Josef Vítek. V Blatné: František Vaník. V Bludově: Ston Vladimír, Rudolf Šimůnek, Josef Čmakal, Cyrill Motyka. V Brně: K. Morávek, Zdenka Richterova,* Josef Horák, Jan Slováček, Adolf Vykoukal.* V Brumovicích: Veronika Bernatkova, Anna Zabloudilova. V Brezůvkách: Vladimír Indra.* V Cerhenicích: Anna Bradáčova, Marie Břečková. V Čelčicích: Josef Kadlčík. V Budějovicích Čes.: Bohumila Ledvinková, Jindřich Vaněček, Karel Kotouč. Ve Čkyni: Cyrill Martan. V Dalešicích: Štěpánka Zadražilova, Potůček Josef, Ludvík Vones,* Alžběta Heimlichova. V Deštné: Ant. Kobylka.* V Dol. Otaslavicích: Skokánek Vladislav, Karel Drábek,* Frant. Osladil. V Doudlebach: Marie Hrobařova. Ve Frenštátě: Marie Bémova. V Holici: Vojt. Smysl. Hor. Otaslavice: Marie Nedělníková. V Hořicích: Ludmila Voňkova,* Bedřiška Hlušíčková, Vít Říha. V Hostišově: Josef Zapletal.* V Hrabyni: Max Kadula, Max Potisch,* Jan Šima. V Hradci Král.: M. Mikyskova, Pavla Hanušova.* V Husinci: Mar. Píchova,* Jan Hubáček, Žofie Bajelova, Berta Bišofova, Marie Vávrova, Anna Jilečková, Richard Kaluš,* Bohumil Železný. V Hustopečích: Bohumil Škrhla,* Jindřich Žemla. V Hynhově: Vilém Pridal. V Chotěboři: Petruše Čapková. V Chraňboži: Olga z Görlichů. V Chrlicích: Jan Hunkes,* Karolína Truhlářova, Josef Rokos, Vilém Klimes,* Terezie Zemanova. V Chvalkovcích: Ant. Látal. V Ivančicích: Františka Míková,* Jan Sedláček. V Ivanovicích: Holancova Anežka. V Jachymově: František Měřil. V Jalubí: Růžena Hrouzkova, František Bubeníček,* Kubina Bedřich, Rudolf Obdržálek, Josef Šupal, Jan Burda, Benedikt Dlapa,* Pavel Kaňovský. V Jevíčku: Viktor Holzer. V Jevišovicích: Helenka Haškova. V Josefovích: Karel Tománek. V Klenovicích: Karel Pacholík. V Klimkovicích: Štěpánka Knoppova. V Kochánově: Toman Václav, C. Jurný, Frant. Dvořák, Frant. Mikyska. V Kouci: Benda Bedřich, Frant. Haselmann,* Šelcl Jan. V Kopřivnici: Alois Jurečka. V Kroměříži: Alois Zlámalík, Vojtěch Vičánek. V Kublově: Blažena Špctova. V Kvítkovicích: Ladislav Zacha. V Lehoticích: Ant. Novák,* Methoděj Novák, Hedvika Linhartova,* Božena Chmelařova, Alois Jedek. V Ledkovcích: Julie Horáková. V Líderovicích: Jan Urbančík. V Líšni: Ludmila Šikralova (Srdečný dík a pozdrav!) V Litomyšli: F. Strnad (díky za pozdrav.) V Lošticích: Gusta Kubelkova. V Lulči: Pavel Kalabis, Smutný Vojtěch,* Mar. Králíčko a, Františka Šatná, Kučera Frant. Alois Šimáček,* Sedlářík Josef. V Luži: Josef Kolek, Anežka Nováčková,* Jaroslav Šnopl.* V Lužci: Miroslav Pavlík, Václav Plicka.* V Lysicích: Alois Tejkal, Karel Svoboda. V Machově: Jaroslav Konečný, Richard Janečka, Adolf Pospíšil.* V Maloměřicích: Ant. Kůra. V Medlešicích: Marie Linhartova. V Metýlovicích: Lepík Ondřej. V Mídkovicích: Stanislav Kopřiva, Josef Pospíšil,* Ludvík Král. V Mnich. Hradišti: Ant. Langhamer. V Mladějovicích:

Roč. XXIII.

Prosinec.

Číslo 4.

Zima.

ZIMA, ZIMA BÍLÁ, SVĚTLÁ,
ZA DVEŘMI JE UŽ,
JI PROVÁZÍ LEDOVÝ KRÁL,
BĚLOVLASÝ MUŽ.

V RUKOU MÁ PALETU TŘPYTNOU,
BAREV JASNÝ SVIT,
CHCE MALOVAT OKNA NAŠE,
ZPŘÍJEMNIT NÁM BYT.

A NEŽ PRÝ SE NADĚJEME
LEDEM, SANICÍ,
RAMPOUCHY TÉŽ OZDOBÍ NÁM
NAŠI VESNICI.

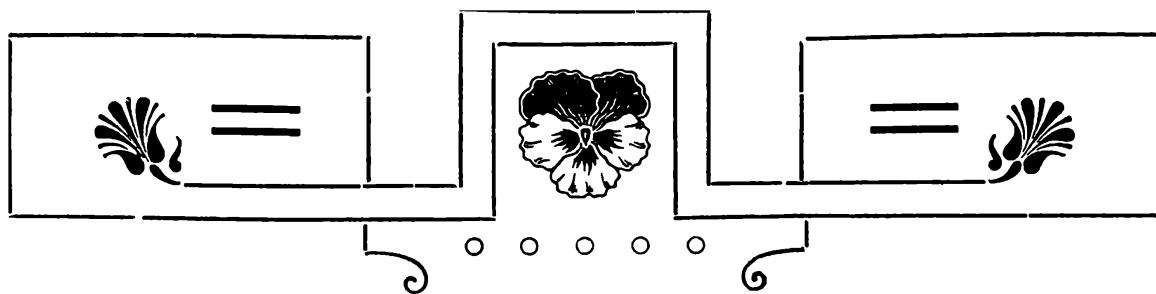
TATÍČKOVÍ NAŠEPTAL JIŽ
KDESI NESMĚLE:
„ŽE PRÝ MIKULÁŠ K NÁM PŘIJDE.“
AJ! JEN VESELE!

U KAMEN POHÁDKY MILÉ
BUDE VYPRÁVĚT,
JAKO JINDY TAK I LETOS
ZLAŤOUČKÝ NÁŠ DĚD. — —

POJĎ JEN K NÁM, TY ZIMO BLEDA,
S TOUHOU ČEKÁM NA TĚ,
RADOVÁNKY NESEŠ NOVÉ —
V DÉMANTOVÉM ŠATĚ.

Anuše Mittenhubrova.

Sv. Mikuláš — poslem lásky.

Povídka od *J. Miloty*.

Mnoho slyšel malý Aleša vypravovati o hrozném krupobití, které zpustošilo naše milé krajiny jihočeské. Když otec o tom jednou četl v novinách, připadalo Alešovi, že vidí ty dobré, nešťastné lidi, ani chodí po polích, lomí rukama a pláče nad těmi spoustami. A když slyšel, že budou mítí hlad, sevřelo se mu srdéčko bolestně a slzy mu vyhrkly z očí. Věděl z vlastní zkušenosti, co taková pohroma znamená, vždyť u nich to také bylo před několika lety. Tenkrát byla u nich bída; musili prodati i Alešovu nejmilejší kravičku Plosku, která byla tak rozumná a milá. Co se pro ni naplakal!

„Hlad — budou tam mítí hlad,“ stále se mu vracelo na mysl a vždy pocítil v srdci svém bolest a ptával se tatínka:

„Což nikdo těm ubohým nepomůže?“

„Jak by nepomohl!“ odvětil otec, „každý dle své možnosti se vynasnaží jejich bídě odpomoci; neboť nikdo neví, kdy sám bude také pomoci potřebovati.“

„Tedy nebudou přece mítí hladu?“ zvolal Aleša, a oči jeho tkvěly nedočkavě na otci.

„Ba leckde bude bohužel hlad navzdor vší pomoci; neboť škoda je příliš veliká a nelze ji dostatečně uhraditi.“ Aleša se zasmušil a od té doby neutratil ani jediného haléře zbytečně, ale šetřil stále a ukládal úspory své do hliněné pokladničky.

„Až ušetřím hodně peněz,“ myslil si, „poprosím otce, aby to poslal těm lidem, kteří budou mítí hlad.“

Tím se upokojil a od té doby byl vesel jako nikdy jindy. Zvláště na prázdniny se těšil. Přinesl velmi dobrou zprávu a způsobil tím rodičům radost.

„Za to, že jsi byl tak pilný a hodný, vezmu tě s sebou až pojedu k strýci do Pardubic.“

Aleša jásal a těšil se dlouho, neboť měl strýce v Pardubicích velice rád a již dlouhou dobu ho nespátřil. Kromě toho měl strýček Bašta kupecký krám a to byl pravý sklad všech dobrých věcí. Jak by dobrák Aleša tedy netoužil po strýci? Jak by k němu nejel?

Ale když se konečně přiblížil toužebně očekávaný den, zastihlo slunéčko milého Alešu, nikoliv snad již na cestu úplně připraveného, ale ještě v posteli spícího. A když ho maminka vzbudila, ptal se zcela klidně, zdali tatínek již odjel. Nezasmušil se ani dost málo, slyše že tou dobou unáší již vlak milého otce k Pardubicím. Jak se to stalo?

Takto.

Včera otec vypočítával, mnoho-li ho bude stát cesta do Pardubic a co bude musiti platit za lístek pro Alešu. Byla to suma neveliká, ale Alešovi napadlo, jak by se jeho úspory rozmnožily, kdyby mu otec tuto sumu daroval.

„Zábavy mohu postrádati,“ pomyslí si, „ale ti tam dole na jihu nemohou býti o hladu, ti musí míti chléb —“

Bylo rozhodnuto, pravil:

„Tatínku, neměj mi za zlé, ale já ke strýci nepojedu.“

„Proč?“ podivil se otec, „což strýce nemáš rád, či bojíš se jeti po dráze?“

„Mám strýce rád a nebojím se,“ usmál se Aleša, „ale je mi líto těch peněz za lístek.“

„Bez lístku přece nemůžeš jeti,“ usmál se otec, ostatně ho platím já —“

„Odpusť, otče,“ dí opět Aleša, „ale myslil jsem, že místo na zábavu, mohlo by se těch peněz použiti na —“

„Aha, myslíš patrně na poškozené krupobitím?“

„Ano,“ vydechl Aleša a velmi mu pojednou odlehlo, jakoby mu s prsou tíže nějaká spadla.

„To je od tebe hezké, Alešo,“ pravil otec pohnut a pohladil chlapce po hlavě. „Nu“, doložil, trochu se zamysliv, „nebudu ti brániti v tvém šlechetném úmyslu, ač bych tě byl velmi rád vzal s sebou.“

„Až podruhé, tatínku!“ zvolal Aleša vesele, „a ty peníze za lístek mi dáš, víš?“

„Zajisté, buď bez starosti!“ ujistil ho otec a Aleša mu vděčně ruku políbil .

Vidíte, tak se stalo, že Aleša nejel do Pardubic a že toho nelitoval. Musíme doložit, že toho nelitoval ani když se otec vrátil; neboť mu strýček poslal krabici, jejíž obsah ho zcela odškodnil za to, co si dobrovolně byl odepřel.

A tak uběhly prázdniny a nastalo opět učení. Pokladnička se potěšitelně plnila a Aleša již přemýšlel, kdy by se to asi mělo poslati. Usoudil, že nejlepší k Ježíšku — ale stalo se jinak.

Přiblížil se den svatého Mikuláše, tohoto zvláště milého přítele dobrých a pobožných dítek. Maruše a Zdenka, sestry Alešovy, velmi se těšily na dárky, ale Aleša zdál se býti chvílemi zamyšlen a roztržit; o něčem úsilovně přemýšlel. Chvílemi otáčel se i kolem matky nebo otce, jakoby se chtěl na něco zeptati a opět zamyšlen odcházel. Venku se sypal sníh u velikých vločkách a hoši se hrudovali. Jejich veselý pokřik zaléhal až do světnice, ale Alešu dnes to nevábilo.

Tak nastal večer a s večerem záhy soumrak. Venku bylo ticho a temno, za to v útulné světnici, kde lampa rozlévala své červenavé světlo, stínítkem tlumené, bylo živo. Děti stále přibíhaly k oknu, naslouchajíce, neuslyší-li někde znění zvonku. To znamenalo příchod Mikuláše!

Chovaly se vůbec po celý den slušněji a nyní, kdy očekávání jejich dostoupilo vrcholu, v povznešené sváteční náladě chodily téměř jen po špičkách a druh druhu sdílel své myšlenky šeptmo.

„Cinky link! Cinky link!“ ozvalo se pod okny. V dětech to trhlo. Maruška rychle skočila za skříň a Zdenka se přitulila úzkostně k matce. Jen Aleša stál bez hnutí uprostřed světnice; byl bled a oči mu zářily. V celé jeho tváři i postavě jevil se jakési odhodlání a napjetí.

Mocně se dvěře rozevřely, zavzněl opět zvonek a již sv. Mikuláš ve svém bílém hávu, s mitrou na hlavě a pastýřskou berlí v pravé ruce vážně vstupoval, za ním hned anděl s košíkem a naposledy huňatý čertík s chřestícím řetězem. Po křesťanském pozdravení pravil svatý Mikuláš klidně:

„Tento-li je váš syn a hodný-li?“

„Ano,“ zněla odpověď.

„Modli se! velel světec.

Aleša klečí a modlí se „Věřím v Boha.“

„Dosti!“ velí spokojen a ohlíží se. „To-li vaše dceruška a hodná-li?“ táže se, spatřiv Zdenku.

„Ano,“ zní odpověď.

„Neboj se, dítě milé,“ praví měkce svatý biskup „a ukaž nám také, jak se umíš hezky modliti!“

Zdenka klekla hned u maminky a odříkává „Otčenáš a Zdravas!“

„Velmi dobře, drahé dítě,“ dí zase svatý biskup, „a kde máte třetí dítě? Loni jste měli tři.“

Maruška s úsměvem vystoupí.

„Proč se schováváš?“ káže jí světec, „nemusíš se báti, jsi-li hodná a umíš-li se modlití.“

Narození Páně.

Obrázek ku článku »Příchod Spasitele světa«. (Str. 102.)

Maruška kleká a hlasitě se modlí.

Když ukončila, pochválil ji svatý Mikuláš a kyne andělovi. Ten ihned rozdává, co komu patří. Obě dívky vstávají a ukazují své dárky

rodičům, jen Aleša dárků nepřijímá a klečí. Anděl položí dárky na zem vedle Aleše a svatý biskup se chystá k odchodu.

„Svatý Mikuláši,“ ozve se náhle Aleša, „odpusť, že se osměluji Tě tázati, zavítáš-li dnes také tam dolů na jih český do těch chudých chaloupek, kde mají blád?“

Svatý Mikuláš zdá se býti touto otázkou nemálo překvapen. Neodpovídá, až konečně se zeptá:

„Proč, můj milý?“

„Chtěl jsem darovati svou nadílku oněm hladovícím a poslati jim ještě toto!“

Aleša podává svatému Mikuláši svoji pokladničku, v níž chřestí jeho úspory.

Svatý Mikuláš pochopuje, že má býti poslem lásky a milosrdenství, ale tím větší jsou jeho rozpaky, an vidí že nemůže hodnému chlapci vyhověti.

„Jsi dobrý chlapec, Alešo, Bůh ti žehnej!“ praví konečně dojat, zdvíhaje chlapce se země a líbaje ho, co zatím v očích se mu třpytí slzy. „Jsi hodný a proto je mi líto, že ti nemohu vyhověti však to později pochopíš. Nyní se porad s otcem, on ti řekne, jak máš ubohým svou pomoc poslati!“

A s těmi slovy sv. Mikuláš pospíchá ven a mizí v tmavé noci . . .

Aleša tu ještě stojí a pláče.

„Nu neplač,“ těší ho matka, „vždyť to tam s tatínkem pošlete!“

„Ano,“ odvěti Aleša, „ale oč by to bylo krásnější, kdyby jim můj dárek mohl dáti sám svatý Mikuláš!“

Příchod Spasitele světa.

Nejsvětější pravdy naší sv. víry jsou: Nejsvětější Trojice, Vtělení Syna Božího a Nejsv. Svátost Oltářní. Pravdy tyto nám zjevil Pán Bůh, ony převyšují rozum náš, jsou tajemstvími. V plnosti času (asi 4 tisíce let po stvoření prvních lidí) stal se Syn Boží člověkem, přijal na Sebe lidské tělo a duši. Sv. Jan dí určitě: „A Slovo Tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“

Od toho okamžiku jsou v Ježíši Kristu Synu Božím, dvě přirozenosti (dvojí vlastnosti) božská a lidská nerozlučně spojeny v jedné osobě a to druhé božské.

Pravda tato jest nad rozum lidský, ale není proti rozumu. Uvedme si přirovnání. Duše lidská zplodí myšlenku, myšlenka pronešená slovy se

jakořka vtěluje. Paprsek sluneční pojí se s krůpějí rosy a proniká ji, tak že se perlou trpytí a přece zůstává týž paprsek a táž krůpěj. Nesmírné moře na dně svém prosakuje houby a přece obé zůstává totéž.

Vtělení Syna Božího jest zázrakem velikým. Pán nebes i země spočívá jako nemluvnátko v chudičkových jeslích ovinuté plénkami! Při myšlence té jímá podiv mysl a srdce. A spanilé dítě ono jest pravým Bohem a pravým člověkem, ale jenom jedna a to druhá Božská osoba, Syn Boží.

A proč se tak stalo, vysvětlují andělé svým zpěvem nad luhy betlémskými: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“ Oslavit Boha přichází Kristus Pán a spasit člověka. Život Ježíše Krista je pro Otce nebeského největší oslavou. Co může Pán Ježíš, nemůže nikdo. Bůh nekonečně dokonalý byl hříchem prarodičů nekonečně uražen. Ani anděl ani člověk nemohl urážky napravit. I béře Syn Boží na Sebe tělo a duši, aby za lidi trpěl a Bohu za nekonečnou urážku nekonečné dosti-
učinění dal. Před svým umučením se modlil:

„Otče, oslavil jsem Tě na zemi . . .“ a na kříži zvolal: „Dokonáno jest . . .“ dílo největší po díle stvořitelském.

Syn Boží stal se člověkem, aby pomohl kleslému lidstvu, hříchem zraněnému. V hrozných mráкотách se potáceli lidé, vždyť místo Tvůrci se klaněli tvorům, vrhali se v náruč vášni a nemohli sami temnot proniknouti ani silou svou povstati. Vzešel lidstvu šťastný okamžik: Zrodil se Ten, po němž národové toužebně vzdychali, Jež proroci určitě předpověděli. Přichází zachránit všech lidí, všech národů.

Z jeslí září nevýslovná láska. Tak Bůh lidi miloval!

V jeslích zříme spravedlnost Boží. Syn Boží chce trpěti za nás!

V Božském dítěti líbá se spravedlnost a láska. Hle, moudrost Boží!

Něžné dítěto zvěstuje nám Boží milosrdenství. Zjevuje se nám jako nemluvnátko, aby hojil pýchu lidskou a učil pokoře.

Chudičský přichází a tak polehčuje a posvěcuje naši chudobu.

Prvním lůžkem Spasitele světa jsou tvrdé jesle a posledním lůžkem je dřevo kříže.

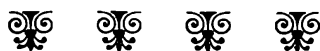
Nesmírně chce povznést Kristus Pán člověka, chce jej posvětit a s Bohem spojit. Syn Boží se stal člověkem, abychom my synové lidští syny Božími učiněni byli, abychom jako velká rodina Boží velebili na zemi a oslavovali v Ježíši Kristu Otce svého na nebesích.

Ježíš Kristus jest a zůstane věčně krásným vzorem pro každého člověka. Dítěto hodné! Šťastny jste, že znáte Spasitele Božského! Vítejte vroucně svého nebeského učitele, lékaře, Pána!

Ale! při Jeho příchodu andělé plesají, pastýři padají na kolena k jesličkám, panenská Matka Páně něžně se sklání nad Božským dítětem a sv. pěstoun Jeho blahem oplývá.

Přiklekněte k jesličkám v duchu a řekněte: „Ježíši, Tobě chceme žítí a Tobě umřítí!“ a každodenně se modlete vroucně v modlitbě „Anděl Páně“ ona slova: „A Slovo Tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“

Fr. Synek.

V CHUMELICI.

Poletuje bílý snízek,
s nebička se chumelí,
to však dítkám neumenší
nevinné jich veselí.

Pohlédněte, kterak Milka
statně klusá do školy,
nechť pod bílou pokrývkou se
ztrácí celé okolí.

Pod nožkou jí snízek chrupá,
a ne jeden rampoušek
hezounkou pohádku zvoní
malé dívce do oušek

Zvoní, kterak andílkové
trhají své peřinky,
aby pod peřičko teplé
skryly útlé květinčky.

By nesvadly, nezhnuly
do kořínků v jeden ráz,
až na koni severáku
přikluše sem rytíř Mráz.

Jechá Milka do školičky,
je jí při tom veselo,
jakoby s ní motýlečků
bílých hejno letělo! —

L. Grossmannová-Brodská.

Obrázky z katolických missií.

(Dle zpráv missionářů píše *Fr. Všečka.*)

Jako poslal Pán Ježíš sv. apoštoly do celého světa kázat evandélium, tak rozesílá až podnes nejvyšší hlava církve katolické, římský papež, zástupy nadšených mužů ku všem národům, by mezi nimi šířili světlo víry Kristovy.

Muži ti se nazývají missionáři, t. j. poslové. Jsou to kněží obyčejní čili světští nebo řeholníci rozličných řádů. K nim se druží též milosrdné sestry. Všichni tito opouštějí svoji milou vlast, rodiče, přátely a příbuzné a odcházejí do cizích krajů, kde je očekává obyčejně nejen namáhavá práce, nýbrž i bída, nouze, útrapy, nemoci, pronásledování a nezřídka i předčasný hrob.

Věru, zasluhovali by missionáři, aby jejich jména od každého s úctou byla vyslovována!

A přece, jak málo si všímá svět práce jejich! Skoro nikde se o nich nemluví, nikde se o nich nepíše.

Aby alespoň čtenáři „Anděla Strážného“ se naučili missionářů si vážit, umínil jsem si jim něco povědět o missionářích, kteří působí v daleké jižní a východní Africe mezi kmeny kaferskými. Missionáři ti jsou členy řádu Trappistů zvaného. Bylo to r. 1882, kdy první Trappisté vystoupili na břeh černé Afriky, vedeni jsouce svým představeným, P. Fr. Pfannerem.

Místo, na němž si vystavěli z počátku nepatrné chatrče, později pak klášter, nazvali Mariannahill, česky Kopec P. Marie a sv. Anny. Mariannahill leží blíže pobřežního města Durbanu. Tam počali apoštolskou činnost mezi Kafry, které učili nejen náboženství křesťanskému, nýbrž i polnímu hospodářství a všem řemeslům. Z Mariannahillu vnikali pak dále do vnitrozemí, zakládajíce další missijní stanice, kterým dávali jména buď

V chumelici.

K básničky na str. 104.

biblická, nebo jména poutních míst evropských, na př. Nazaret, Lourdy, Oetting, Čenstochov a pod jak ostatně pozorný čtenář z dalšího pozná!

S P. Františkem Pfannerem šly do Afriky též neohrožené dívky, které tam vstoupily do kláštera „sester Nejsvětější Krve Kristovy“ a pomáhaly a pomáhají dosud Trappistům v těžkých pracích apoštolských.

Za dvacet let horlivého a neunavného působení pokřtili Trappisté v Natalu (jižní Afrika) mnoho černochů, založili pro ně mnoho škol a

vychovávacích ústavů a naučili je novému, spořádanému životu, který jest naprosto jiný, než život Kafrů pohanských. O svých výsledcích i útrapách podávají missionáři světu zprávy v časopisech, které vydávají v několika jazycích, totiž polsky, německy, anglicky a kafersky. Některé z těchto časopisů se tisknou v Africe v Mariannhillu, kde si zařídili missionáři tiskárnu, v níž se tisknou též kaferské školní knihy.

Dle jednoho ze jmenovaných listů vám budu vypravovati některé zajímavé věci jak o černoších velkých i malých, tak o Trappistech mezi nimi působících.

První starostí svědomitých missionářů jest, by se naučili řádně jazyku národa, u něhož chtějí působiti.

Černí obyvatelé jižní Afriky mluví kafersky. Jejich řeč jest naprosto rozdílná od řeči evropských a proto se jí Evropané velmi nesnadno učí. Uvedu malé ukázky kaferštiny:

Lžíce se jmenuje ukezo, opasek ibamba, hudební nástroj kaferský, shotovený ze suché dýně, potažený dvěma strunami, se nazývá ugumbu, unyazi koš, ishingu krabice, ukamba nádoba na pití, ivovo syto, indebe velká lžíce, ikansi rohože, isitebe jiný druh rohože, umts-hanelo koště. Věta: „na počátku stvořil Bůh nebe i zemi“ zní po kafersku takto: Ekuqualeni u Nkulunkulu wadala izalu momhlaba.“

Několik slůvek těchto postačí, bychom si představili, jak těžko se asi missionáři jazyku tak podivnému učí. Kromě toho si musejí všimati též rozličných způsobů Kafrů a je věrně nápodobovati, aby nikoho neurazili a tím od sebe neodpudili. Tak na př. při setkání nutno se s každým zastaviti a na jisté věci se optati.

Řeholní sestra, jdouc do školy, potká starostu, jemuž říkají Kafrové Zumbé.

Zumbé se zastaví a praví:

„Namkai mlala! (Jest ráno, matko)!“

„Mwěnye tate (v skutku, otče,“ odpovídá sestra.)

„E, mlala (ano matko)!“

„E, Zumbé (ano pane)!“

„Ho kizungu mlala? (Jak se daří bělochům, matko)?“

„Ni hedi, tate! Ho Handei? (Dobře, otče. Jak se daří v Handei)?“

„Ni hedi, mlala? Wagambaze kizungu? (Dobře, matko. Co mluví u bělochů?)“

„Ni kwedi, tate! (Dobré, otče)!“

„E, mlala!“ „E, zumbé!“ „Umgima mlala? (Jsi zdravá, matko)!“

„Ni mgima, tate! Umgima nawe? (Jsem zdravá, otče, ty též)?“

„Ni mgima, mlala! Mwedi nyoshe. (Jsem zdrav, matko. Daří se vám všem dobře)?“

„Ti wedi, tate. (Dobře se nám vede, otče)!“

„e - e - e - e.“ — „e - e - e - e.“ (Ano!)

„m - m - m - m.“ — „m - m - m - m.“ (Znamená zakončení rozmluvy.)

Konečně jest sestra s p. starostou hotova. Teď začíná teprve jeho „bibi“ — „paní.“

„Hai kilo mame!“ (Noc minula, matko)!“

„E, mame! (Ano, matko)!“ „E, mame!“

„Ho Kaya, mame? (Jak se daří doma, matko)?“

„Ni hedi, mame! (Dobře matko)!“

„E, mame!“ — „E, mame!“

„m - m - m - m.“ — „m - m - m - m.“

„Bibi“ by ještě ráda mluvila, ale již přistupují ostatní průvodčí a volají se všech stran, že sestra ani nestačí odpovídati. „Mlale!“ „Tate!“ „m - m - m - m.“ —

Také při návštěvách nutno dbáti zvyku domorodců. Kdo přijde do cizího kraalu (chatrč spletená z proutí), posadí se na zemi a čeká, až ho uvítá domácí pán slovem „Sacubona; (Viděli jsme tě).“ Odpoví: „ehe, ano,“ a pak teprve smí oznámiti příčinu příchodu.

Jiná obtíž, kterou musí missionář přemáhati, jest lenost černochů. Černocha lze těžko pohnouti k obtížnější práci tělesné. Tím více se ovšem hrozí práce duševní. Bratr Dionysius, Trappista, vypravuje o lenivém černochovi následující: „Bylo to v době, kdy zraje kukuřice. Mnoho černochů sedělo v nízkých chatrčích na polích kukuřičných. Jda cestou, potkal jsem černocha, který se tvářil velice mrzutě. Na otázku, proč se mračí, odvětil: „Plevel mně přerůstá na poli přes hlavu!“ A měl pravdu. Na jeho poli strmělo rozmanité bodláčí vzhůru a jen tu a tam bylo lze viděti bídný klásek kukuřice. „Proč necháš plevel tak vysoko vyrůst? Nemáš motyky?“ „Motyku bych měl,“ odpověděl malomyslně, „ale to nic nepomůže. Kdybych to vykopal zase by to znova vyrostlo za 14 dní.“ „Což roste plevel tak rychle?“ namítal jsem. „Těž kukuřice by ti zatím lépe vyrostla. Dej se jen do práce a vyčisti pole, abys nemusil v zimě trpěti hladu!“ Dal mi za pravdu a jal se kopati. Bylo však na něm viděti, jak se mu práce protiví a jak málo jí jest zvyklý. —

Jako nevoněla tomuto hospodáři motyka, tak nevoní malým černochům — aspoň z počátku — škola. Malý, černý Adolf se přiznával jednou své učitelce: „Když jsem byl ještě u rodičů v kraalu, říkali mně: „Půjdeš-li k ama Roma (tak říkají Trappistům) do kostela a vdechneš-li do sebe vůni kadidla, budeš začarován a budeš musiti zůstat u nich ve škole.“ Do kostela bych byl rád chodil, tam se mně líbilo, ale do školy

bych byl nechtěl za žádnou cenu. Proto jsem si držel, kdykoliv jsem vstoupil do kostela, pevně nos, abych nebezpečného kadidla necítil.“ — Nyní se již Adolf školy nebojí. Lenost si odvykl, byl pokřtěn a chodí v kostele jako ministrant — s kaditelníci v ruce. (Příště dále.)

Všetečný Bořík a kouzelná skříňka.

Vánoční pohádka. Napsala *L. Grossmannová-Brodská*.

Ríkávala často maminka: „Ten náš Bořivoj, jaký je to všetečka! Všude vleze, všechno musí vědět, na vše se dotazuje až to není pěkné. Takových všetečných dětí nemá nikdo rád a ony samy sobě mnohdy ublíží.“

Než Bořík, vzdor tomu, že mu tatínek již nejednou lískovým proutkem kanduš vyprášil, strkal-li prsty do něčeho, po čem malým hochům ničeho nebývá — činil, jakoby se jej řeč matčina ani napomínání tatínkovo netýkalo; všetečkou býti nepřestal, dokud naň vánoční mužík pěkně nevyzrál, což bylo dosti veselé i zábavné.

To bylo tak:

Kdysi za soumraku seděl Bořík na nízké stoličce u kamen. Ve světnici byla tma a zář plamene vesele proskakovala otvorem dvířek, oheň vesele praskal a hučel rozlévaje kolem příjemné teplo. Na okraji plotny peklo se několik jablíček i sladkých kaštanů — oblíbená to pochoutka Boříkova.

„Rád bych věděl,“ přemítal při tom malý všetečka, „proč mi tatínek nakazuje, abych vždy nařízl slupku kaštanu, nežli jej dám péci? Co by se stalo, kdybych tak neučinil? Uvidíme! Však se to nikdo nedozví, že jsem byl neposlušným,“ a Božík po těch slovech největší kaštan nenakrojený postrčil dále na žhavě červenou plotnu.

„Co z toho bude? Bude-li chutnější nežli ty druhé? Proč tatínek nikdy tak nečiní, a jak by se maminka zlobila, kdybych ji neposlechl?“ Takové myšlenky probíhaly hlavou Boříka, ale byl z nich vyrušen prapodivným způsobem. Po světnici rozléhla se rána bouch! Bum!! Báč!!! A jak kaštan vylétl vzhůru a silně pleskl o zem, z roztrženého obalu vyskočil drobounký mužíček, jako paleček velký, jenž k úžasu Boříkovu stále rostl, až hocha o hlavu přesahoval. Měl bělostný, sněhovému poprášku podobný oděv, na hlavě špičatou kápi, z pod níž proudil mu sněhobílý vous přes bradu až dolů na prsa. V jedné ruce držel přes rámě přehozený pytlík s hračkami a pamlsky a ve druhé světélky okrášlený vánoční stromek.

„Kdo jsi a odkud přicházíš?“ tázal se překvapený hoch.

Pronikavá očka mužíčkova zatěkala jako dvě žhavé jiskřičky, když pravil: „Jsem vánoční mužík a přicházím s nebe zvěstovati pozemšťanům,

Andílek v řasnatém oděvu rozdával mnoho krásných hraček i pamlsků. (Str. 110)

že se již chystá božské Jezulátko dolů na zem, aby zveselilo srdce lidí a malé dítky hojně obdarovalo.“

„A přijde Ježíšek také ke mně?“ nezdržel se malý všetečka otázky.

„Však uvidíš,“ vánoční mužík čtverácky zamžoural očkama.

„To bys mi mohl také říci, co mi přinese,“ osmělený Bořík škemral.

„Poslyš, hochu, kdyby se měla zodpovídati každá tvá otázka: co? jak? kdy? proč? — tu by k tomu žádný pomalu nestačil. Ono to není pěkné, že vše zvidáš a chceš napřed vědět. O takových dětech se říká, že jsou brzo staré,“ pousmál se vánoční mužík.

„To mi říkává také naše babička,“ vyhrkl Bořík.

„Tak vidíš! Měl bys si to odvyknouti, sice se pro svou všetečnost jedenkrátě hodně napálíš!“

„Ale, když ono je to tak hezké, zvím-li všecko dříve nežli jiní.“

„Co bys z toho měl, zvědět dříve, čeho Ježíšek ti nadělí? Vždyť právě to, že nevědí, čeho se jim dostane, připravuje dítkám radostné překvapení.“

„Hm, ať si! Kdybych to věděl dříve, měl bych také radost a mohl bych se déle těšiti,“ stál Bořík na svém.

„Inu, když tak myslíš, to je lehká pomoc! Mám kouzelnou skříňku a ta ukazuje věci budoucí. Nahlédne-li někdo do ní, uvidí, když si toho přeje, vše, co ho očekává.“

„Ó! ach, takovou skříňku chtěl bych mít.“

„Dostane se ti jí. Jen abys měl vždy radost. Vezmi!“ Mužík vyňal z pytle podlouhlou skříňku se vsazeným sklíčkem a vykládal: „Jak jen do vnitř nahlédneš, vše uvidíš, co jen budeš chtít.“

Dychtivě popadl Bořík dárek, ale než ho prohlédl, mužík zmizel.

Hoj, což milý všetečka si poskočil! Usedl poznovu na stoličku u kamen a nedbaje, že jablíčka i kaštany se připalují, rozumoval: „Beztoho jsem si přál vědět, co obdrží od Ježíška děti ze sousedství; nuže podívám se, to bude hezká zábava.“

Nahlédl do vnitř a div divoucí! Co uviděl, naplnilo ho radostným úžasem. Andílek v řasnatém oděvu s bělostnými křídly a s věnečkem růží na zlatých kadeřích, obklopujícím jej dítkám rozdával mnoho krásných hraček i pamlskův.

Bořík všecek u vytržení, s dechem zatajeným zíral do kouzelné skříňky a stále zřetelněji rozeznával postavičky i obličeje známých dítek i svých soudruhů. Jeho vlastní sestřička Andulinka odnášela si v dle kabelky s ovocem v jedné ruce loutku a v druhé šklebícího se Kašpárka. Sousedovic Jeník s tabulkou pod paží, všecek zaujat pohledem na řadu cínových vojáků, nevšímal si pláče menšího bratříčka, jehož sem dovezl na saních; a hned z předu malé dítko v náručí matčině natahovalo ručky po malovaném miminku a perníkovém srdéčku, které mu andílek s úsměvem podával. A druhé kolem stojící dítky se žádostivě lesknoucíma se očkama, ručkama sepjatýma dívaly se, oč by měly andílka zaprositi.

A jako zvuk stříbrného zvonku nesl se kolem hlas anděla Božího: „To posílá a nadílí vám Ježíšek, buďte hodny, pilny, poslušny milých rodičů a tím nejlépe odměníte se za štědrotu Jezulátka.“

Stále nové zástupy dítek přistupovaly a hojně poděleny radostně odcházely. — Všetečka Bořík nemohl se dosti nadívat na ten veselý a pestrý rej a div si hlasitě nezavýskl, když andílek se slovy: „To je pro Boříka“, kladl stranou lesklý bubínek se dvěma paličkama, šavli, čáku a houpacího koně — — —

Tak dlouho pohlížel Bořík do kouzelné skřínky, pokud jej to neomrzelo, pak ji dobře ukryl a nežli šel spát, uschoval si ji za hlavu pod podušku.

Již následujícího jitra rozbřeskl se štědrý den a večer měl Ježíšek nadělovati. Maminka měla plno práce i nařídila Boříkovi, aby měl pozor na malou Andulinku, kterouž hoch počal baviti těmito slovy: „Já vím, co dostaneme dnes večer od Ježíška.“

„Pověz mi to, bratříčku,“ tleskala dívenka ručkama.

Nedal se pobízet a prozrazoval: „Ty dostaneš kabelku s pamlsky, loutku a Kašpárka.“

Andulinka si poskočila a hoch sděloval: „Mně nadělí Ježíšek čáku, šavli, bubínek a houpacího koně.“

„Zatrolený chlapče, kterak to víš?“ hněvala se maminka.

„Viděl jsem to v kouzelné skřínce.“

„A proto musil jsi sestřičce kaziti očekávání? Když nyní ví, co obdrží od Ježíška, nebude mít již takovou radost; i překvapení jsi jí pokazil.“

„Proč chtěla vědět, co dostane?“

„A proč tys to, kdož ví kde, vyšťoural?“

„Mě to ukázala kouzelná skříňka.“

„Jaká skříňka?“

Bořík ji chtěl ukázati, než nadarmo po dárku mužíčkově se sháněl. Rodiče mu to neuvěřili a tatínek v domnění, že je přelhává, přetáhl synka lískovým proutečkem. Ale ještě více, nežli tento výprask malého všetečku zamrzelo, když večer pod vánočním stromkem uzřel dárky, které znal a o nichž věděl; jakž tedy měly mu způsobiti radostné překvapení? Zkrátka — Bořík měl tyto vánoce důkladně pokaženy a na vánočního mužíka jen s nelibostí se rozpomínal. Kdykoliv pak a kdekoli uviděl takového mužíka namalovaného v knize na obrázku neb jinak zpodobněného, připadalo mu, že se naň výsměšně šklebí a jemu se vysmívá za to, kterak jeho vlastní všetečnost mu jednou důkladně vyplatila; i hleděl nepěknou tu necnost odložit a při upřímné vůli zajisté se mu to podaří. — —

Na úsvitě.

Povídka z moravských dějin. — Napsal Vítězslav Unzeitig.

(Část další.)

Den na to, když rána Odolenova už jakž takž dovolovala mu pohybovati se, pod záclonou noci on a Zbyšek na rychlích koních vyjeli z uherského tábora. Zeman Milota doprovázel je až k předním strážím; tam naposledy sevřel syna do otcovské náruče a pravil hlasem dušeným slzami:

„Buď s Bohem navždy, Odolene; zde na světě už asi se neshledáme. Prosím Boha o jedinou milost: aby co možná brzy zastihla mě smrt z ruky bratrské — snad v nastávajících bojích tato tužba má se uskuteční. A nyní už se nezdržuj, netruchli příliš, ale jeď: měj na paměti cíl, za kterým podnikáš tuto jízdu, plnou nebezpečí a svízelnů. Bůh ochraňuj vás oba!“

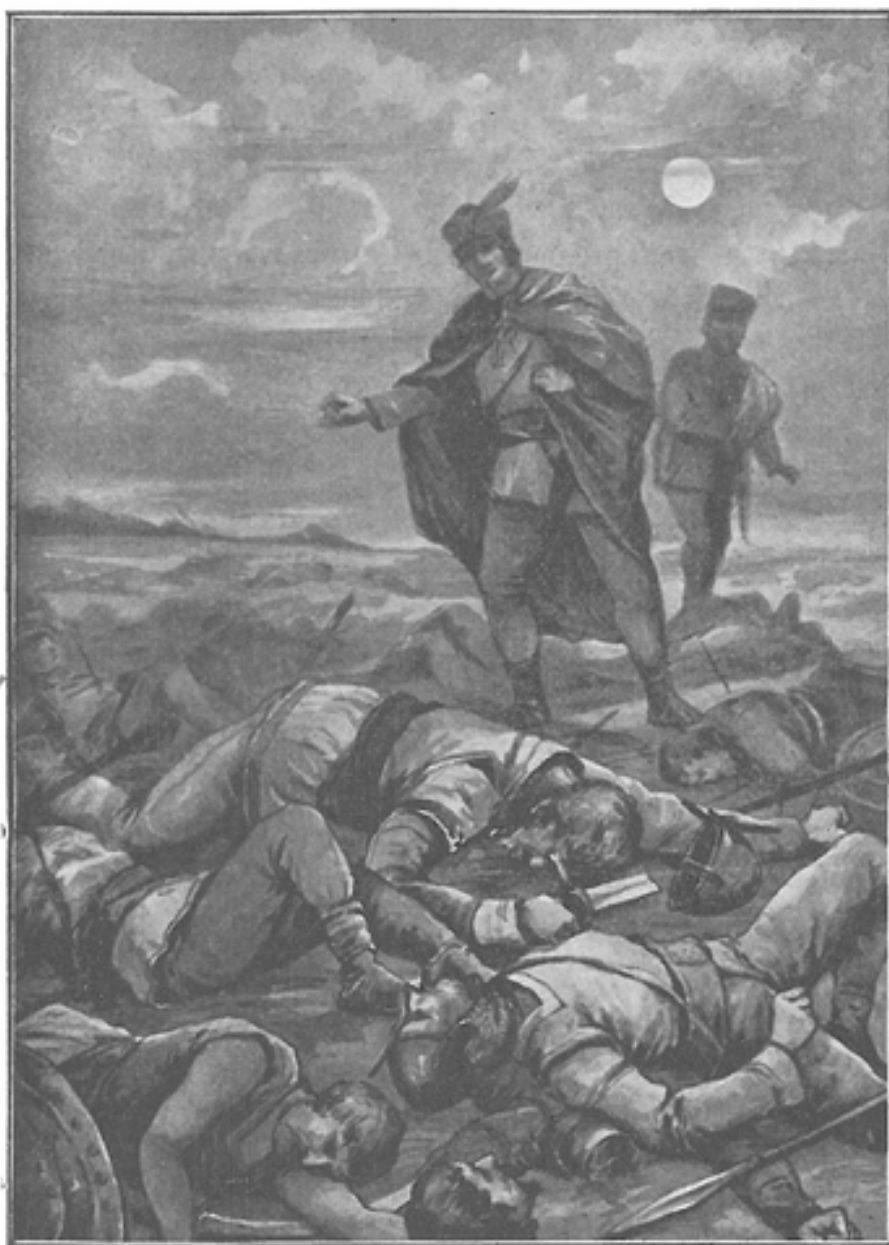
Po těch slovech zeman se obrátil a zapadl v lese. Ale když souměrný dusot osmi kopyt rychle vzdaloval se do roviny, nedalo mu, aby ještě jednou nepopojel na kraj lesa a neprovázel zrakem oba jezdce, dokud nezanikli ve tmách noci. Pak smáček slzu kvapem deroucí se do oka, a vrátil se do svého smutného vyhnanství.

Odolon a Zbyšek jako dva ptáci letěli na západ.

Když svítalo, uháněli známou krajinou. I ty zasmušilé lesy byly jaksi vlídnější, a stranou, v levo, na mírném návrší zabělala se rodná tvrz. Oba jezdci bezděky se zastavili, Zbyšek tázavě pohlédl na svého mladého pána. Ten několik okamžiků byl na rozpacích.

Hle, tak blízko od něho, tam pod tím nevelikým krovem bije proň mateřské, milující srdce. Neměl-liž by u něho se zastaviti a vyplakati na

něm svůj smutek, potěšiti matičku jedinou, nejmilejší? Ale nikoliv, nelze! Dnes sleduje jiný cíl, veliký a svatý. Odolena Drahanovského už není — ten padl na bojišti, pozbyv cti a jména — ten, jenž zde se rozmýšlí,

Pojednou došli ke zvláštní skupině (Str. 117.)

má-li či nemá zajeti do rodné tvrze, jest člověk bezvýznamný, bezejmenný. Až slavnými činy prospěje vlasti, knížeti, krajanům a očistí jméno svoje od nezasloužené hanby — pak bude úkol jeho vykonán, pak směle a

toužebně pospíší potěšit své matičky ustarané a utrápené. Či by ji nyní potěšil, zvěstuje jí, že šťastně ušed jednoho vydává se do nových nebezpečí, vyhledává nových strastí? Snad už smrti jeho oplakala a čas zahojí i tu ránu jejího srdce — nač kormoutiti ji znova?

A oba jezdci zase zmizeli v lesích. Jednomu stonalo srdce lítostí, hořem a smutkem, a druhý stonal pro onoho, ale oba měli jedinou myšlenku, jedinou snahu: letěti a letěti, až doletí na místo svého poslání, padnou k nohám jasnému kněžici Břetislavovi a zaúpí, aby si pospíšil, nemá-li Morava zahynouti.

Ale ach, byla to jízda!

Koně byli sice dobří, ale Odolen nebyl ještě zcela prost účinků nedávné vážné rány. Teď při prudké jízdě pociťoval prudké bolesti v hlavě a celém těle. Bled jako stěna zatínal bolestí zuby a jedva udržel se v sedle. Mrákoty doléhaly naň, a chvílemi už už klesal se sedla. Tu Zbyšek, jedoucí těsně vedle něho a pozorující ho starostlivým zrakem, zachycoval ho silnýma pažema a tázal se, nebylo-li by lépe zastaviti se a odpočinouti si na okamžik. Ale Odolen hned nabýval sil a naléhal na další jízdu. Ztracená hodina může všechno zkaziti. Nutno jeti bez zástavky, bez oddechu, až dorazí na místo.

Tak letěli celou noc, celý den i druhou noc, míjejíce příbytky lidské a zastavujíce se jen na okamžik, aby nakrmili své koně. A druhého dne k poledni, když ze široších hvozďů vyrazili do rozsáhlé roviny, v oči udeřila je směs bílých stanův a na mnohých z nich v laškovném vánku třepotal se prapor s orlicí, tehdejší znak země české.

Odolen chtěl zajásati, ale nemohl. Rty sevřely se mu bolestí hroznou, dosud nepocítěnou. Na štěstí jsou u cíle. Teď ať už zemře. Vlast bude zachráněna, vina otcova smyta

A proletěli jako blesk tábořem. U největšího stanu, kde byla právě shromážděna rada vůdců, Odolen bez dechu svezl se s koně pokrytého prachem a potem, a přikročiv k mladíkovi přesličné tváře, vlídného pohledu a přeskvostného odění, jenž zastiňoval zjevem svým všechny ostatní, jako slunce zastiňuje září svou všechna tělesa nebeská, hluboce se mu poklonil a zvolal:

„Jasný kněžici, pro Bůh, pospěš si — Uhři jsou u Olomouce.“

Hned na to omdlel. Mladým čelem, po němž z otevřené rány zacrcěla jasná krev, udeřil těžce o rozžhavenou zemi, zatím co z jeho slov po táboře nastal zmatek.

VI.

Ohromná, tisícíhlavá saň zvolna, ale bez překážky, nezadržitelně valila se do Moravy: vojsko uherské. Smrt a zhouba sršela z něho na

všecky strany, neslo zkázu a zničení. I mizelo na pochodě v nesmírných lesích a ty rozšuměly se tajemně, objevovalo se nečekáno v žírných rovinách a zaplavovalo celý kraj jako potopa. Tak šlo dlouhé dni a dlouhé noci, popřávajíc si jen nepatrného oddechu, a když myslí bojovníků strastmi pochodu k tím většímu vzteku byly podníceny, dorazili ke svému předvoji. A pak na obzoru zjevil se cíl jejich tažení: Olomouc. Země duněla pod kopyty tisícových ořův a vzduch chvěl se výkřiky radosti a bojechtivosti z tisícových hrdel. A všem vítězství připadalo přesnadným — rozlijí se ohromným množstvím po celém širém okolí a není možno, aby neveliké to město před nimi, třebaš dobře bylo ohraženo, oddolalo jedinkému jejich útoku — vezmou je prvním náběhem.

To však bylo zdání a zdání často sklame. Sklamalo i Uhry.

Jako nesmírná povodeň zástupy jejich valily se k Olomouci. Houf lehkých jezdcův první dorazil pod samé hradby. Ty bylo snadno odraziti, ale hlavnímu voji uherskému s obavami hleděno vstříc.

Pojednou na protější straně obzoru objevil se černý bod. Rostl vůčihledě, už i zatřpytily se tam zbraně, pak bylo slyšeti šum a hluk a po hodině jako bouře mimo Olomouc přehnal se veliký zástup jízdy. Na korouhvích vesele vlály orlice a kopí napřažená v před měnila zástup v obrovského, rychlého ježka s nesčetnými bodlinami.

V ohroženém městě zavládla nesmírná radost. Byli vysvobozeni, kdy se vysvobození nejméně nadáli. Na západě objevovaly se nové a nové zástupy; byly sešikovány ve vzorném pořádku a jako přival valily se v před. S městských hradeb pozdravovali je radostnými výkřiky.

Zatím jízda česká srazila se s nepřítelem. Ale narazila na pevnou hráz přesily a odskočila od ní jako za prudkého lijáku tisíc krupěji deštových odskakuje od střechy. Odskočila, aby hned zase narazila znova. Ale Uhři stáli jako zeď. A neužili obvyklého způsobu boje rozptýleného, neboť pozorovali, že rozptýlení Čechům, třebaš byli v menšině, neoddolají.

Ale již pěchota česká, zástup za zástupem, dorážela na bojiště a bez odkladu vrhala se do vřavy bitevní. Už tenkrát byla tato pěchota slavná a osvědčila i u Olomouce svou pověst. První obě řady Uhrův smetla jako kosa smetá lány obilí; když narazila na třetí, rozpoutal se krutý boj. Ale jak Čechův přibývalo, tak ubývalo Uhrům odvahy. Byli nuceni ustupovati krok za krokem a pojednou ústup změnil se v divoký útek. Za několik málo okamžiků bylo jich bojiště prázdné. Celý veliký, bohatý jejich tábor a nesčetně zajatých padlo Čechům do rukou.

Nepřítele nestíhali; měloť celé vojsko nanejvýš potřebí oddechu.

Poslední dva dni táhli zrychleným pochodem, téměř bez zástavky, neboť ze zprávy neznámého jinocha, který nechtěl udati svého jména, vyrozuměli, že Olomouc a s ním celá Morava velmi vážně jsou ohroženy, a tu že

nesmí se odkládati. Cestou potkávali posly Olomúckých potvrzující neblahou zvěst i táhli tím rychleji.

Když boj s Uhry dopadl šťastně, osvobozený Olomouc dokořán otevřel vítězům brány. I nastala řada slavnostních dní, ale na nepřátely při nich nezapomenuto. Kněžic Břetislav, jenž byl vůdcem výpravy české a jenž svou osobní statečností nemálo přispěl k vítězství, druhého dne po boji poslal oddíl svého vojska, aby poražené stíhal, — ostatní vojsko teprve za několik dní mělo vytáhnouti dále, neboť úkolem chrabrého kněžice bylo osvoboditi celou Moravu a uvázati se u vládu v ní jménem svého otce.

V šumu a ruchu těch slavnostních dní však Břetislav nezapomenul ani na toho, jenž hlavní měl o to zásluhu, že vojsko české dorazilo včas, že Olomouc nepadl a že tudíž vítězství značně bylo usnadněno: na neznámého jinocha, jenž přinesl do tábora českého zvěst o vpádě uherském. Když tehdaž přiveden byl k vědomí a pečlivě ošetřen, kněžic tázal se ho na jeho jméno, ale jinoch prosil, aby ze závažných důvodů směl je utajiti na doby pozdější. Útlocitný Břetislav viděl, že jinoch sklíčen jest těžkým zármutkem a netázal se ho už; v táboře začali mu říkati Zvěst, protože přinesl důležitou zvěst. Tažení účastnil se v zadním voji na zásobním voze, neboť námahou prudké jízdy znova byl ochuravěl. Zbyšek, věrný jeho zbrojnoš, ani na krok od něho neustoupil, tázali-li se ho, kdo vlastně jeho pán jest, neodpovídal. Bitvy u Olomouce účastnili se oba a jistě byli z nejudatnějších.

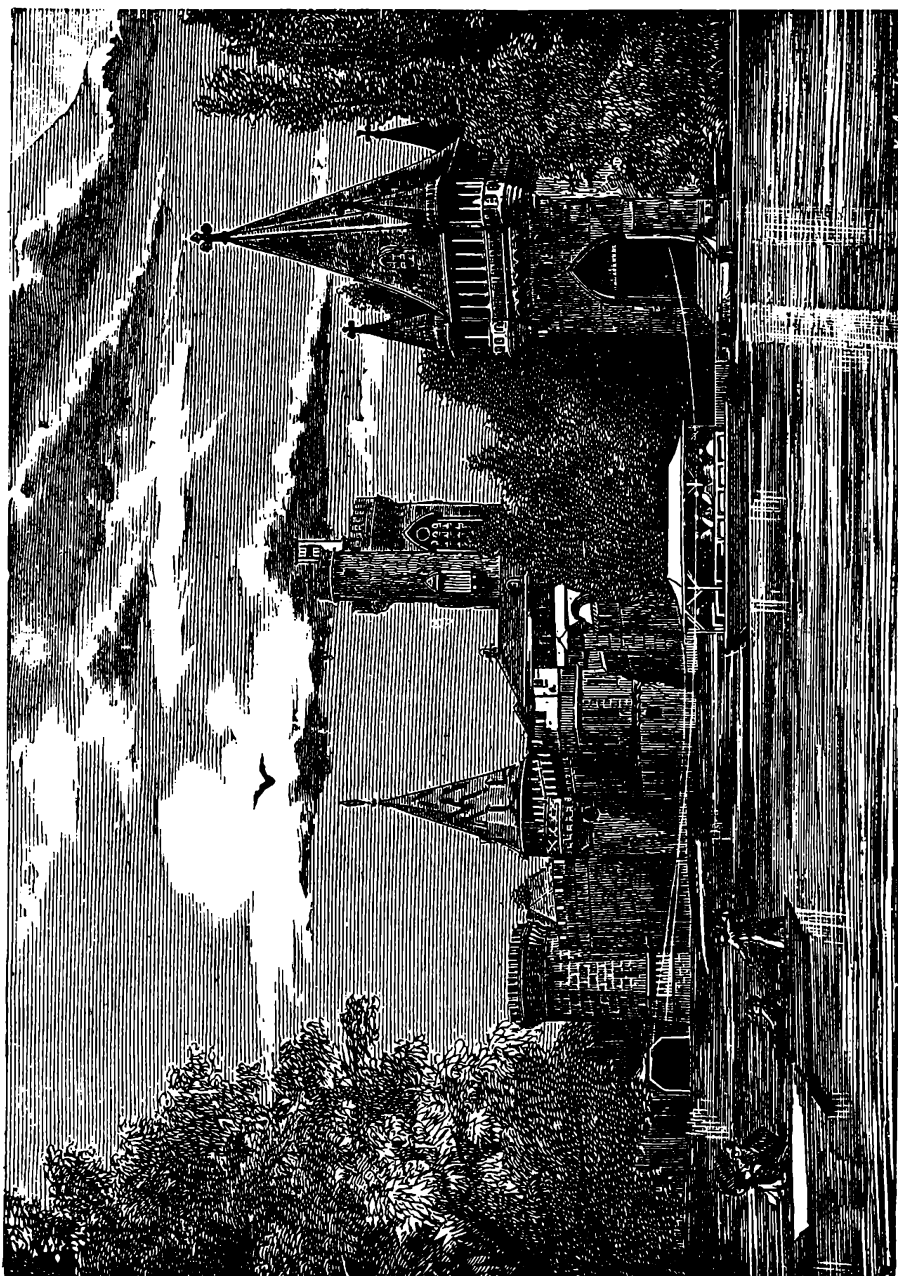
Na Zvěsta vzpomenul si Břetislav, neboť bylo záslužno odměniti ho. Ale když kázal, aby ho přivedli k němu, Zvěsta ani Zbyška nebylo v táboře. Zmizeli, aniž toho kdo pozoroval.

Kněžic se vážně zamyslíl a dobré srdce překypovalo mu soucitem s neznámým

Večer po bitvě, když soumrak zahalil město a širé okolí a brzy po té z kola hor vyplul měsíc a bledou září rozlil po kraji, v jeho svitu bylo viděti po bojišti pohybovati se dvě mužské postavy. Z péče, s jakou schylovaly se ke každé jednotlivé mrtvole a prohlížely ji bedlivě, dalo by se snad souditi, že jsou to dva z těch zvrhlých lidí, kteří straníce se boje, po bitvě jako vlei padají na těla ubitých, aby zmocnili se toho, co mají při sobě a učinili to svou kořistí — díky Bohu však Moravané ani Čechové tehdaž takových ohavníků mezi sebou neměli a nebyli by ani trpěli. Byl to Odolen a jeho sluha Zbyšek, kteří mezi padlými hledali Milotu Drahanovského.

Odolen věděl dobře, že smrt v tomto boji otci jeho by byla jediným vykoupením z nešťastného života a jediným možným odvrácením potupné smrti, která ho, dostane-li se do rukou českých, očekávala, ale přece

synovské srdce jeho nemohlo ubrániti se zachvění a nepokoji, kdykoliv po řadě přiblížilo se k tělu, které, ani ho na první pohled nepoznali, soudíc dle velikosti a vzrostlosti, mohlo býti mrtvolou jeho otce. A kdykoliv poznali, že se mýlili a zpod uherské přilbice patřil na ně obličej naprosto cizí, hrůzný ve své ssinalosti, zvyšované bledým svitem měsíčním, jinochovi kámen padal se srdce.

Laxenburk.

Tak krok za krokem brali se bojištěm, plným trupů, velikou většinou uherských, a čím více blížili se k jeho konci, tím více prsa Odolenova šířila se nadějí.

Pojednou došli ke zvláštní skupině. Asi patnáct mrtvol uherských v divoké směsi, pokrytých hroznými

ranami, některé dokonce bezhlavé, leželo tu kolem jediného bojovníka, jenž ve ztuhlé ruce, co druhá v křečích smrti zaryla se v rozrytou prst, svíral úlomek těžkého válečného meče. Ležel tváří do země a bylo patrné, že byl zabit úkladnou ranou ze zadu. Nejpodivnější bylo, že byl oděn po uhersku jako všichni ti, kteří pobiti leželi kolem něho, ač jedině on je mohl pobiti.

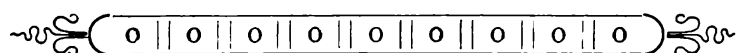
Hrozný tušený Odolenovi projelo čelem. Vrhnuv se na tělo, obrovskou silou je obrátil tváří k měsíci — a zapotácel se. Našel svého otce.

Ten podle možnosti snažil se smýti svou vinu. Když jízda Břetislavova udeřila na Uhry, on, samojediný uprostřed celého vojska, obrátil se proti svým spojencům. Věděl, že smrt jeho jest jistá, ale aspoň draze prodal život svůj. Zmatek, který povstal, když Milota z ničeho nic prudce obořil se na nejbližší Uhry, kteří byli kolem něho, když zabil jednoho z podvůdcův a jako bouře rozletěl se v před, rozdávaje na všechny strany strašlivé rány, lze si představit. Usnadnil vítězství vojska českého, třeba blesku-rychle otočen kolem Uhry, kteří vztekle naň jali se dorážeti.

Tak ho našli Odolen a Zbyšek. Tělo jeho bylo poseto ranami, ale v tváři sídlil nadpozemský mír.

Pochovali ho tam, kde padl a sami rozjeli se do noci. Letěli jako ptáci — tam, kam rozutíkalo se vojsko uherské. Brzy dusot jejich koní zanikl ve vlhké letní noci

(Příště dále.)

Laxenburk.

ktýchsi prázdninách zabloudil jsem do Dolních Rakous. Jednoho dne jel jsem tratí Mödling Laxenburskou. Na stanici Laxenburské jsem jízdu přerušil. Neučinil jsem tak, abych snad sobě prohlédl městys čítající asi 1200 obyvatelů a ležící nad Švechatkou při kanále vídeňsko-novoměstském, ale pověst o krásném císařském letchrádku mne svedla. Vlastníma očima chtěl jsem viděti v anglickém slohu upravený park, který se čítá k nejkrásnějším zahradám Evropy, vlastníma očima chtěl jsem popatřiti na sídlo členů rodiny císařské.

Park sám jest skutečně nádherný. Malebné partie, obrovité stromy, nádherné skupiny křovin, skvostné koberce květin každého musí upoutati. Procházíte se parkem, který má na 400 ha výměry a asi 2 hodiny potřebujete než ho obejdete v obvodu, a nevyházíte z obdivu. Při každém kroku nový obraz vidíte. K malebnosti parku velice přispívá Švechatka. Protéká parkem a tu se úží onde šíří tak, že nejednou se vám zdá, že

to před vámi rybník. Z vody vystupuje na sedmnáct ostrovů, z nichž největší jest uprostřed „rybníku“, který má 45 jiter rozlohy

Císařovna Marie Terezie věnovala parku velikou péči, císař František I. však ji předčil. Marie Terezie dala tu zříditi různé rozkošné pavillony odpovídající době tehdejší, a císař František I. dal založiti sady v podobě nynější. Na Marii Terezii připomíná nás Besídka (Lusthaus), Poustevna (Einsiedelei), Chrám Svornosti (Tempel der Eintracht) a j. v., na Františka hrad Františkův (Franzensburg), založený r. 1801. na největším ostrově. Hrad tento vystaven jest ve slohu gothickém. Je to pravá středověká stavba rytířská. Co bývalo kdysi na hradech rytířských, to zde viděti; všecko odpovídá duchu doby, kterou má hrad vyvolati: místnosti obytné i hradní sklepení vše tak založeno, jak vidíme na hradech dosud zachovalých. Rozdíl však jest přece. Přčetné místnosti nejsou obydleny, nýbrž uloženo v nich zajímavé archeologické museum, jehož předměty pocházejí z hradů a klášterů rakouských.

Původ Laxenburku padá do XIV. století. Rok 1377. udává se obyčejně za rok založení starého hradu, a byl to vévoda Albrecht III., který stavbu započal, ale nedokončil jí. Hrad dostaven byl teprve za císaře Bedřicha III. (1442—1493), jehož syn Maxmilian sňatkem s Marií Burgundskou Habsburgskému rodu vyzískal Burgundsko a Nizozemsko a podnět dal k přísloví: „Bella gerant alii, tu, felix Austria, nube“ („Války si veďte jiní, ty, šťastné Rakousko, snub se!“), ke kterémužto přísloví vztahuje se překrásný obraz V. Brožíka.

Ale hrad v původní podobě se nám nezachoval. R. 1529. byl Turky přepaden, zdrancován a vypálen a tak v ssutinách zůstal až do Leopolda I. (1640—1705), který dal ho znova nádherně postavit.

Po přestavbě stal se Laxenburk oblíbeným shromáždistištěm zemských knížat. Lákalo je sem bohaté loviště v bukových lesích na Mühlau. Také na volavky pořádány tu honby a to zvláště za císaře Josefa II.

U Laxenburku uzavřena r. 1682. smlouva Leopolda I. s některými německými a cizími knížaty proti Ludvíkovi XIV. a r. 1725. podepsána tu smlouva se Španělskem.

Kdo by si přál přehlédnouti celý park a i dosti široké okolí, tomu třeba jen vystoupiti na hlásnici hradu Františkova na ostrově. Odtud uvidí také překrásný lovecký zámeček, jež dala si zesnulá císařovna Alžběta zbudovati v Lainzské oboře a odhodlá-li se zatoulati se sem, spatří tu hojnost krás a mnoho umělých prací. V oboře pak, kteráž jest obehnána zdí 18 km dlouhou spatří mimo zvěř zdejší i divoce žijící muflony a zvěř z Virginie. Zacházky té litovati nebude. Já jsem alespoň nelitoval. Ovšem jest nutno, ke vstoupení všady vymoci si dříve svolení. A dostane je každý.

Karel J. Heřmanský.

Hádanky a rebusy.

1.

341 vřelou naší touhou je,
 367 v bitvě statně bojuje,
 347 nazpátek jen vždycky plove,
 5434 biblická se žena zove,
 34174 pestrý ptáček z cizích krajů,
 54174 plaché zvíře dálných rájů,
 5234 žlutý šat to jenom mívá,
 7454 dosti peněz vždy v ní bývá,
 73454 míjející její říše,
 1234567 krásné romány nám píše.

V. Staněk.

2.

Nemá mne vosa, ale má mne včela,
 nemá mne tělo, mají však čela,
 nemá mne pes, lev; kočička má dvě,
 jazyku scházím, mají mne oči, jen jsou-li obě.

Frant. Berkova.

3.

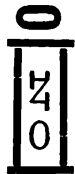
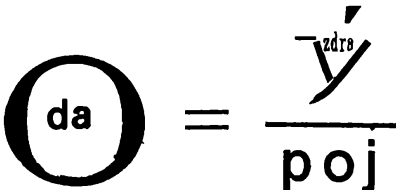
Kdo padl ve válce r. 1866. nejprvnější?
 Čtyři se pořád honí a nikdy se nedohoní.
 Co je to?
 Když to jde ke vsi, má to rohy ze vsi, a
 když to jde ze vsi, má to rohy ke vsi.
 Co je to?
 Kolik listů je na lípě?

4.

Bratr dal mladšímu bratru $\frac{1}{3}$ svých
 ořechů, druhou třetinu dal druhému bratru,
 třetí třetinu zmenšenou o 5 dal sestře.
 Ostatek (5 ořechů) si nechal pro sebe.
 Kolik měl ořechů a kolik jich dal každému
 bratru a sestře?

4.

a) VA SÁ

b) Karlův Týn
Křivoklátc) = $\frac{\text{y}^{\text{zdra}}}{\text{poj}}$ d)

Třicet rozluštětelů hádanek a rebusů v tomto sešitě obsažených, kteří svá
 správná rozluštění samostatně pracovaná do 20. prosince t. r. redakci zašlou,
 obdrží odměnou pěknou knížku.

Rozluštění hádanek a rebusů z č. 3.

1. Koníček.

Mateřská ty mluvo má
 nade všecky milená!
 Tys mně na svět uvítala,
 tebou duše procítala,
 matky sladkým hovorem,
 tebou myslím, žiji, jsem.

V. Š.

2.

OVES
 VOSA
 ESAU
 SAUL

3.

a) Schází,
schází.

4.

b) Rajka,
 majka,
 sajka,
 bajka.

c) Tur,
 naj,
 turnaj.

a) Kolčava.
 b) Podoba.
 c) Nádoba.
 d) Svitava.
 e) Švarcava.
 f) Dvakrát měř,
 jednou řež.

Obsah. Zima (báseň), strana 97. — Sv. Mikuláš — poslem lásky, strana 98. —
 Příchod Spasitele světa (s obr.), str. 102. — V chumelici (báseň s obr.), str. 104.
 — Obrazky z katolických missií, str. 104. — Všetečný Bořík a kouzelná skříňka
 (s obr.), str. 108. — Na úsvitě (s obr.), str. 112. — Laxenburk (s obr.), str. 118.
 — Hádanky a rebusy, str. 120. — Rozluštění hádanek a rebusů z č. 3., str. 120.

O VÁNOCÍCH.

Pro dvouhlasný ženský sbor s průvodem piana upravil *František Musil*.

Lento cantabile.

Sopran
Alt

Piano

1. Pro ko-le-du,
2. Ho-spodá-ři,

pro sla-di-čku i - de-me k vám právě teď;
hospodyň-ce zdra ví pře-jem na sto let.

I ma II da

mf by lán je jich sám Bůh že hnal, nedal nouze, nedal

mf

rit.

Detailed description: This system contains the first line of a musical score. It features a vocal melody in the upper staff and a piano accompaniment in the lower staves. The key signature is D major (two sharps). The vocal line begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic and includes the lyrics 'by lán je jich sám Bůh že hnal, nedal nouze, nedal'. The piano accompaniment also starts with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The system concludes with a ritardando (*rit.*) marking over the final notes of both parts.

běd.

mf *p*

Detailed description: This system continues the musical piece. The vocal line is represented by a single note followed by rests, with the word 'běd.' (sorrow) written below. The piano accompaniment continues with a mezzo-forte (*mf*) dynamic, marked with a hairpin, and then transitions to a piano (*p*) dynamic. The piano part features a steady eighth-note accompaniment in the bass and a more active melody in the treble.

p

Detailed description: This system shows the final part of the piano accompaniment. The vocal line remains silent. The piano part continues with a piano (*p*) dynamic, marked with a hairpin. The bass line consists of a steady eighth-note pattern, while the treble line has a more complex, flowing melody. The system ends with a final chord in the piano part.

1. Za to přá-ní, mi-lá pa-ní, pro Je - ží-ška
2. a ty, pa-ne hospodá-ři od vče-li-ček

gro-šů pět
sladký med.
Za pět gro šů
Za vše jim pak

mar-ci - pá nu, Je-žíšek mls bude mět.
Je-zu - lá tko krásný ráj vyhle - dá.

mf p

p

mf f m

1. Za-zně - te zpě - vy
2. Za-zvu - čte zvo - ny
3. Zašum - te bo - ry

ať du še zje-ví; za-ple-sá nad tím svět:
vá-no ční to - ny po kra - ji v šíř i dál:
až za zní ho - ry, jichž hlavy kry je - te:

p na-ro-dil se Je - ži - šek *mf* v no-ci pl - né hvě-zdi-ček,
pa-stý ři že spě-cha-li, Je - zu - lá - tko hle-da - li
krá-lo - vé že z výcho-du po da - le-kém po cho-du
tr

allargando
f ko - lem hla - vy je - mu zá - ří mě sí ček.
a da ry mu u je sli - ček sklá da li.
pri - šli ví - tat vše - ho svě - ta vé vo du.
f *p*
allargando

Ima e IIda

à tempo

f

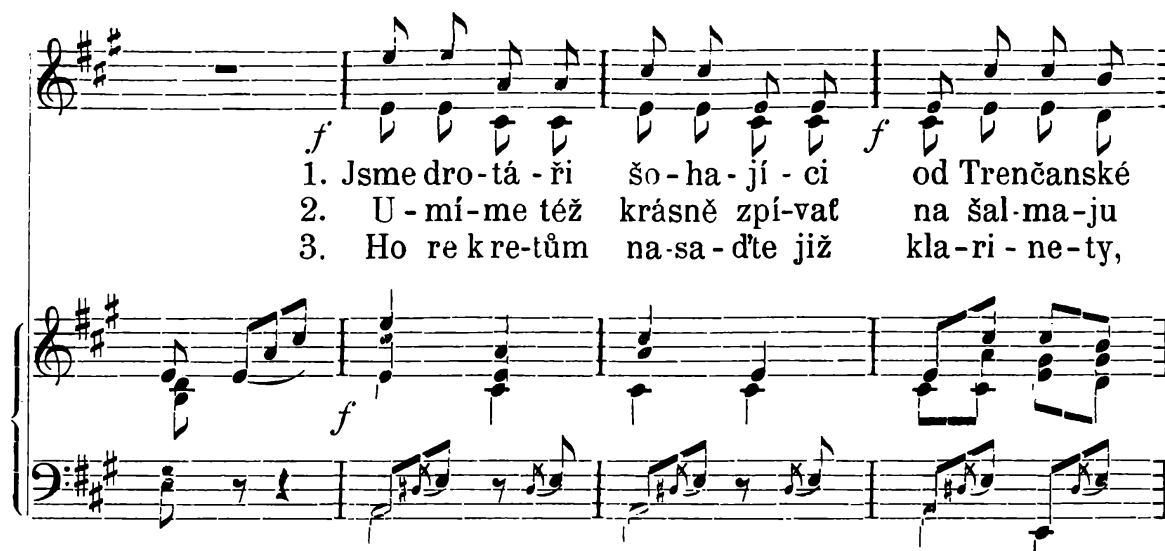
Ima e IIda

IIIza

p

IIIza

f

f

1. Jsme dro-tá - ři šo - ha - jí - ci od Trenčanské
 2. U - mí - me též krásně zpí - vať na šal - ma - ju
 3. Ho re kre - tům na - sa - d'ťe již kla - ri - ne - ty,

f

sto - li - ce, u - mí - me my pě - kně ro - biť hra - čky z plechu,
 le - po hráť. Za - hra - je - me Je - ží - ško - vi i pro je - ho
 šal - ma - je: tra - rá, tra - rá, Je - ží - ško - vi ka - ždý z nás ať

f

po - kli - ce, hračky z plechu,
 sva - tou máť, i pro je - ho
 za - hra - je, ka - ždý z nás ať

f

Ima e IIda

po - kli - ce.
sva - tou máf.
za - hra - je.

f

III za

ff

Frant. Zíka. V Ostravě Mor.: Anna Kučova. V Myslošovicích: Bohuslav Kovář, Dovrtělova Růžena,* Utínková Anastázie, Matulova Marie.* V Nákle: Gédoš Alois, Vojtěch Horčíčka, Haderka Tomáš V Náměšti: Mařenka Vytopilova.* V Napajedlích: Otokar Mrázek. V Netíně: Františka Michalova. V Něm. Brodě: Karel Laurent. V Obřanech: Karel Frýdek. V Olomouci: Mar. Valihrachova,* Fanyška Plesníková. V Otaslavicích: Terezie Nedělníková. V Pečkách: Valburga Freiburgova, Mar. Schafferhauzova. V Petřvaldě: Jan Pavelek. V Plzni: Ant. Hájek. V Pohořelcích: Januškova Otilie,* Františka Zelíková, Františka Batolkova, František Hrdina, Alois Kolář. V Polehradicích: Růžena Stehlíková V Praze: Zeibrdlichova,* Antonie Janatkova. V Probluzi: František Frydrych* V Proskovicích: Správa školy. V Prostějově: Frant. Dadák, Eduard Hořava, Marie Fricova. V Přelouči: Alois Valenta, Eliška Jelínková. V Přemyslovicích: Anna Janečková, Anna Prokešova, Filomena Krečmerova, Růžena Kučerova, Zdenka Dvořáková. V Přestavlkách: Blažej Chromec, Josef Netopil,* Vilém Klímecký, Ludmila Horáková. V klášteře: Anna Fassmanova* Vlastimila Uherkova, Marie Matlochova, Marie Všetickova,* Josefka Sedláčková, Štěpánka Dosedělova, Karla Hübnerova, Zdenka Šneidrová, Ludmila Hynková, Marie Škulova, Libuše Skládalová, Olga Götzova, Anna Stratilová, Anna Vilímková (Srdečný pozdrav a dík za vzpomínku!). V Přívoze: Hermína Niklova, Macura Jan. V Rajhradě: Jan Trávníček. V Ratajicích: Mar. Stridova. V Ratiboricích: Apolonie Prinosilova. V Rouchovanech: Karel Král, Voborný Frant.* Josef Čech. Ve Skřivanech: Frant. Drbohlav. Ve Smiřicích: Jarmila Šimonova. Ve Smolkově: Josef Kropš, Jan Valášek, Josef Eichler, Rudolf Valášek, Josef Hajdušek. Ve Stropěšíně: Brabcova Albína. Ve Stríteři: Jan Tomann. V Sušici: Pavla Kubešova.* V Těšicích: Frant. Holešovský, Frant. Pokorný. V Telči: Marta Gůthova, Marie Dvořáková* V Trojánovicích: Frant. Vaněk. V Troubkách: Frant. Ticháček. V Třebíči: Blažena Česnekova, Gabriela Brehmova,* Blahovcova Božena,* Marie Čečková. Karla Pyšná,* Božena Zimmermannova, Marie Mozorova, Hermína Janouškova, Ida Kottasova, Marie Myslíková,* Jarmila Preiningerova, Marie Bařkova, Jevíčka Jiříčková Marie Šachlova. V Třeboni: Hana Jiříčková,* Marie Gregarova, Anna Tvarohova* V Uherském Brodě: Ant. Coufalík, A. Fediovič, Hugo Morávek,* Jan Prah, Matyáš Viktor, Josef Krajča,* Jaroslav Rýpar. Ve Velké: Martin Sup. Ve Vel. Lovčicích: Valerián Entner. Ve Veselí: Benda Ant., Šišperova Ant.,* Josef Lacina, Aloisie Zalesáková, Ve Vítkovicích: Štěpán Kroček, Leopold Kudelásek, Frant. Lacina, Frant. Kuník.* Aneška Moškařová. Ve Vlčnově: Josef Plánava. Ve Vodňanech: Ludmila Holátová. Ve Vršovicích: Vlasta Hladíková. Ve Vyškově: Josefa Skácelová, Anna Wöflová V Záhorovicích: Frant. Pavlacký. V Zarázicích: Jan Procházka, Kozumplík Jakub,* Jan Bártek,* Josef Bártek.* Grňova Marie,* Anna Pávkova, Jan Šebesta, Alžběta Polášková. Ve Zvole: Helv. Mazlova. V Židenicích: Kiliánova.* Kotová, Surková, Vavlová, Vladíková,* Kudlíková, Vaverková, Egenhofrová, Tereška Uhrová,* Stehlíková, Kozderová,* Vaverková, Mifka, Divín, Krkavec, Karásek,* Seifert, Hrubý,* Plotěný,* Dušek, Randa, Cupánek, Holeček,* Sojka,* Hrubý St.,* Jandek, Kavan, Brychta. Nerudova, Prachařova, Matálová, Nechvílova, Kotašová,* Hladká Blažena,* Michalcová,* Ondráčková,* Bukalová, Josef Sochor.* V Židlochovicích: Marie Měřinských, František Valentini.

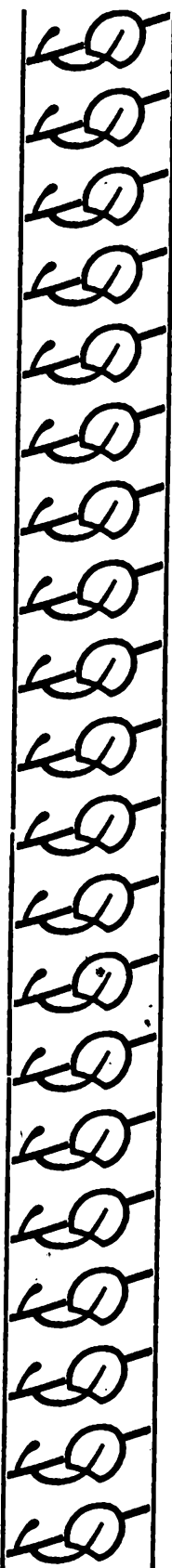
Jména odměněných poznačena jsou hvězdičkou!

 Rozluštění zasílána buďte vždy do redakce, Dominikánská ulice číslo 4.

VYCHOVATELKA. Dívčí román. Napsal A. B. Šťastný. Ilustroval akademický malíř H. Němeček. Nakladatel Rudolf Štorch v Praze.

Hrdinka románu tohoto je dívka vynikající vzděláním, zbožná a nadšená vlastenka. Stavši se vychovatelkou v rodině německé, stojí přese všechny nástrahy a úsilí odnárodnit ji, při české věci. Národnostní poměry v městě s obyvatelstvem českým i německým jsou v knize věrně vyličený. Osvědčený a oblíbený spisovatel vypravuje způsobem nejvyšším poutavým a zajímavým. Hodí se zvláště dospívajícím dívkám, jež knihy jistě neodloží, až ji celou přečetly.

Mimo to je úprava skvostná a přečetné ilustrace velezdařilé. Hodí se znamenitě za vánoční dárek. Cena 2 K v krásném obalu, K 3.40 v elegantní vazbě je vzhledem ku překrásné úpravě velmi mírná.

K LASKAVÉMU POVŠIMNUTÍ!

V „KNIHOVNĚ NAŠÍ MLÁDEŽE“

VDANÉ NÁSLEDUJÍCÍ KNIHY PRO MLÁDEŽ

===== DOPORUČUJEME: =====

D. MAMIN-SIBIRJAK

SVĚTLUŠKY A JINÉ POHÁDKY

Z ruského přeložil A. G. Stín.

S kresbami umělců J. Andrejeva,

P. Litviněnky a j. =====

CENA 1 K.

J. VOJENSKÝ

ZE ŽIVOTA MALÝCH HRDIN

CENA 60 h.

E. DE PRESSENSÉ

ROZA =====

Dle sedmadvacátého francouzského
vydání přeložil Aug. L. Tvrzký.

CENA 1 K 80 h.

ŽÁDEJTE NOVÝ SEZNAM KNIH ZDARMA!

Předplatné na „Anděla Strážného“

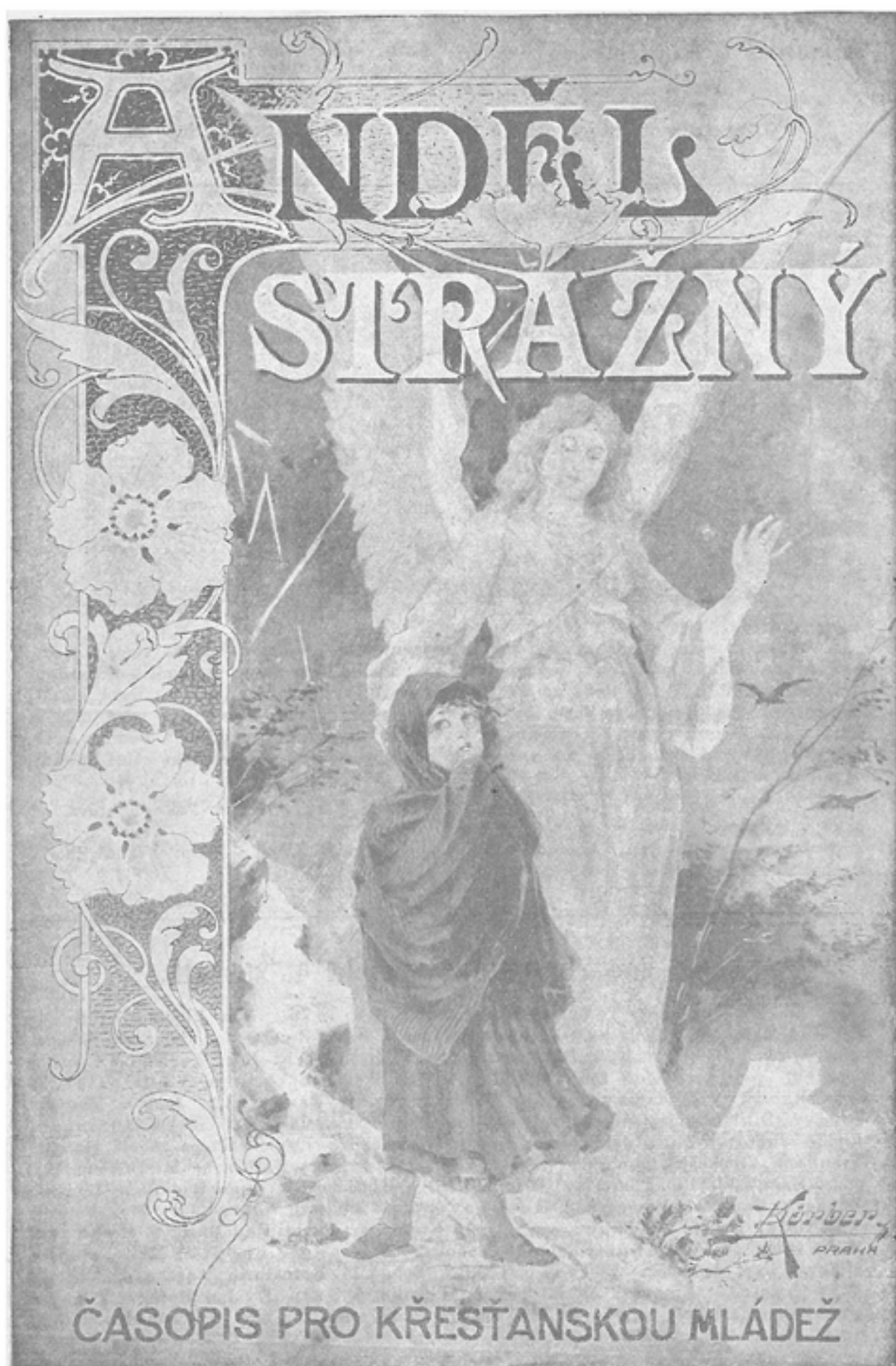
celoročně:

Rakousko 1 K 60 h, Německo 1 m. 60 pf.,
Rusko 80 kop., Itálie 2 liry, Francie 2 fr.,
Amerika 40 č.

Vychází měsíčně a předplácí se ročně 1 K 60 h.

Za redakci odpovídá: JAN DVOŘÁČEK, učitel v Brně.

Vydává svým tiskem a nákladem Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských v Brně.

Předplatné na „Anděla Strážného“ celoročně:

Bakousko 1 K 60 h., Německo 1 m. 60 pf., Rusko 80 kop.,

Itálie 2 liry, Francie 2 fr., Amerika 40 c.

Vychází měsíčně a předplácí se ročně 1 K 60 h.

Spasitel světa vysílá své apoštoly a všechny své přátele do celého světa a volá, že žeť sice veliká, málo však pracovníků, Vy, milé děti, rády byste mil-ho Spasitele vyzvání poslechny a šly třeba až do Číny a mezi divochy africké a australské hlásat, jak dobrotiv jest Bůh, a že chce, by všichni ku spasení přišli; avšak jste ještě malí, ještě doma zůstati a se učití musíte. Co však učiniti můžete, to děláte: Modlíte se za pohanské děti a šetríte dárky na vykoupení jich a vychování v křesťanské víře. Zaslány nám nové milodárky:

Od školních dětí v Ivančicích K 2. — Farní úřad ve Staré Vsi u Přerova, od žáků a žákyň K 20. — F. ant. Orel v Mor. Ostravě od 5 údů K 3. — Anna Srncova z Holasie K 10. — Paní Anežka Klečková ve Staříci K 40 — Dp. Frant. Zbořil, kooper v Melči od členů K 32 + 2.

Správné rozluštění z čísla 4. zaslali:

V Bilovicích: Verouška Přidalova. V Bludově: Ston Vladimír. V Brně: Karel Morávek, Stan. Vacha,* Ludvík Dvořáček,* Karel Zezula. Jan Slováček, Zdenka Richterova. V Březůvkách: Vladimír Indra. V Čelčicích: Josef Kadlčík. V Černo-
vicích: Josef Široký.* V Dol. Otaslavicích: Skokánek Vladislav. Ve Dražicích:
Josef Kaprál. V Dřevohosticích: Fil. Čuřík.* Ve Frenštátě: Anna a Maruška
Bémovy. (Dík! Bá-nička pěkná, ale — pozor na rýmy a počet slabik ve verši.) V Hořicích
Emilie Jirkova,* Anna Jeřábková, Božena Vondráčková, Leopold Tůma, Adolf Herclík,
František Vilembach, Jindřich Rabas, Vlad. Honegr, Jan Kulháněk, M. Dokoupilova,
Josef Hain,* Vít Říha, Jaroslav Bárta, Bedřiška Hlušíčková,* Anna Budinská. Ludmila
Voňkova, Františka Vratcová. V Hostišově: Josef Zapletal. V Hrabyni: Max Potisch.
V Hradci Král.: M. Mikyskova,* Anna Kučerova, Pavla Hanušova. V Hynkově:
Vilém Přidal. V Chotěboři: Petruše Čapková.* V Ivančicích: Josef Mík, Františka
Míková, Jan Sedláček. V Ivanovicích: Bohumila Bednářova, Anežka Holancova.
V Jachymově: František Měřil. Tomáš Haderka. V Jalubí: Jan Horák.* V Jedo-
vnicích: Mařenka Julínková. V Jeřicích: Jaroslav Vlašín. V Jevíčku: Viktor

Roč. XXIII.

Leden.

Číslo 5.

JEŽÍŠEK A VLK.

Pohádka od J. Miloty.

U onen čas, kdy mezi dětmi
dlíval Ježíš přesladký,
ó, jak radostno jim bylo
slýchat Jeho pohádky!

Sesedly se na sluníčku
nebo v stínu lentišku
a již prosili Ho, řkouce:
»Povídej nám, Ježíšku!«

A Ježíšek v jejich středu,
kolem hlavy svatozář,
vyprávěl, až blahem plála
kolem Něho každá tvář:

Vyprávěl jim o Svém Otci, —
děti zbožně slouchaly —
jak andělé Jemu hrají
na harfy a cymbály;

vyprávěl jim, že je v ráji
plno skvoucích květinok,
že takových neuvidí
dole nikdo celý věk;

vyprávěl jim, jak je v nebi
s andělíčky veselo:
kdo tam přijde, zapomene,
co ho někdy bolelo;

vyprávěl jim, jak jsou krásná
nade všecko nebesa:
kdo tam přijde, k Boží chvále
z plné duše zaplesá;

vyprávěl jim, jak je v nebi
přeradostno přebývat,
a jak by se jednou s nimi
u Otce tam shledal rád

Děti zbožně poslouchaly,
zapomněly úkoly;
a tak se jim rozeběhly
ovce po všem okolí

Aj, tu rázem z lesa stínu
vyběhne vlk hladový,
a ovečku nejkrásnější
ze stáda si uloví.

Děti zdvihly plachý pokřik,
vlk s ovečkou utíká,
chlapec, který ji měl hlídat,
srdcelomně nařiká.

Jen Ježíšek usmívavě
rukou kyne dokola
a na vlka přísným hlasem
takto k lesu zavolá:

»Neutíkej, šerý vlku,
kořist svou mi musíš dát,
chceš-li, bych ti dobrotitě
prominul to tentokrát «

»Nechceš-li, abych se hněval,
kořist svou mi musíš dát:
Šerý vlku, poběž zpátky,
ovečku nám zase vrať!«

A hle! vlk se rychle vrátil,
ovci Ježíškovi nes',
položil ji k nohám Jeho
jako vycvičený pes.

Pohrozil mu Ježíš prstem,
vlk se s hanbou odplíží —
ale na ovečku mrtvou
děti smutně pohlíží!

Tu Ježíšek ruku vztáhl,
k ovci blíže přikročí,
dotkne se jí a ovečka
rázem zdráva vyskočí!

Děti hned se radovaly
a Ježíška chválily,
sestoupily se zase v kroužek,
aby dál se bavily.

V zimě.

Ticho! Čas se připozdívá,
roku táhne na večer;
příroda má těžká víčka —
bude dřímat v zimní šer.

Vítězslav Hálek.

Do nedávna bylo vše černo a hnědo, jen spadlé žluté listí a odumřelé stonky různých rostlin ruší jednotvárnou barvu smrti. Krtkové naposled provětrali podzemní své chodby a chystají se zapustiti rýče hlouběji do země, kam se před zimou ukryli červi a ponravy.

Pusto a smutno je všude: v polích, na luzích i v lese. Severní vítr kvílí v suchých metlicích dřímajících korun, a suché listí šustí a chrastí o zmrzlou zemi.

Vzduch jest jasný a svěží a přec prsa to svírá a tísní. Nevane k nám libý dech pryskyřice vonné, ani opojná vůně květů něžných. Tam jest veškera nádhera, ten tam různobarevný koberec. Ba chybí nám i modrá smějící se obloha, nepoutají nás hravé vlnky jasných živých potůčků. Zanikly tisíce ohlasy ptačích písní, které nás tak oblažovaly, zaniklo i to šeptající listí na ratolestech, krátce vymizelo vše — zanikl, jak se zdá, veškeren život.

Veselý život odnesli na svých perutích rozmanití opeřenci, kteří obveselovali vonné háje a lesy hlaholem svých hlásků, život s sebou vzali pestří motýlové, kteří složili ozdobná křídla k vlhnuocí zemi, uprchl život zároveň se zelenou barvou travin a listí, odvanul s těžkou vůní poslední květ na luhu, a co nám teď zbylo, jest chorý dokonávající

stařec živé přírody, jest vetchý šedivec dobrotivé kdysi mocné vládkyně. Stůl, dříve plný zákusků a pamlsků, seschl se v pouhé zbytky pro mošnu žebráckou, a ostrý severák často si zahraje divokou skočnou.

Časem se také zachumelí. Veliké vločky sněhové padají hustěji a hustěji s oblohy zachmuřené a pokrývají všechno. Všude samý sníh.

Potom se mraky ponenáhu trhají, sníh padati přestává. K večeru žlutavý západ zvolna se zarůmění. Stmívá se. Tu a tam v mezerách oblak zatřpytí se hvězda. Mraky tichounce mizejí a modravé nebe klene se nad bílou přírodou. Hvězda za hvězdou proskakuje a brzy září na obloze na milliony hvězd.

Jest тихо jako v hrobě, že uslyšíš smrtelný kvikot myšky, kterou uchvátila hladová lasička, že uslyšíš, jak sova zavadila hebounkým křídlem o suchý list na stromě, že uslyšíš, jak padá chomáč sněhový s přetížené větve.

A skoro zroyna tak jeví se příroda za dne. Než to se jenom zdá. Pestrý život z jakého se těšíváme na jaře a v létě, arci unikl, ale nezanihl docela.

Žádná vánice, žádný mráz nezavuje nás aspoň některých opeřených a osrstěných druhů, kteří strast i rozkoš tuhé zimy s námi ochotně snášejí. Na domácím dvoře, na širé pláni, v hlubokém lese, v háji, v zahradě i trnitém plotě poletují, poskakují, hrabou, šuškaají a klobají, hubené potravu pracně si hledajíce.

Aj, což nevidíte čimčaru-vrabce, jak se tamto choulí k studené větvi stromové a kalným očkem pohlíží kol sebe? Nejspíše přemýšlí o dobrých zašlých časech. Ale omrzelost brzy jej opustila. Několik druhů k němu přiletělo a on s nimi pronikavě hovoří. Radí se s nimi, co počítí, aby zlý hlad zahnali. V tom hospodyně sype zrní drůbeží. Jest po starosti. Hajdy tam. Bez okolků vmísí se mezi hodovníky pranic nedbajíce, že slepice nevalně příznivě pohlízejí na ně opovážlivé vetřelce. Toliko když silný zobák míří po hlavě některého, vyruší se pan vrabec z příjemných hodů a postřehnuv okamžik, kdy již již má dostati klofec, posměšně zacvrliká, vzlítne do výše a v témž okamžiku již zas usedá na jiné straně, aby tam uchvátil nějaké zrnko.

Po chvílce přilétají opět jiní opeřenci s hlasitým „cíp, cíp!“ Toť známý hlas strnadův, jenž chce s vrabcem bratránkem dělit se o nuzný chléb. V létě málo dbal o lidi — raději poletoval volnou přírodou, ale nyní zlá zima zahнала jej k příbytkům lidským. Ozve-li se kde ze stodoly jednotvárný tepot cepů, hned tam zaletí a pochlebným cvrlikáním: „Sedláček pán!“ hledí dostati několik zrn, jimiž alespoň z části zažene krutý hlad.

Se strnadem jako na zavolání přiletí ke stodole osiřelá pěnkava, která svým jasně znějícím „pink! pink!“ nebo „fink!“ se ohlašuje. Náš lid vykládá si tento hlas, jakoby volala „sníh! sníh!“ Jindy zase ozývá se krátkým a přitlumeným „gyp, gyp“, což prý zase značí: „syp, syp!“

Se zbylými pěnkavami jako o závod hledají různá semena po sadech žlutozelení zvonkové a plaší jikavci; tito přitáhli s výšin a jsou v nížinách pouze hosty.

(Ostatek příště.)

Veselá sázka.

Napsala *L. Grossmannová-Brodská*.

Hoj! Komu zalétne studená koule sněhová přímo za ucho na krk, ten se otřese! Někdy postiženého notně udeří a vždy studí až na těle husí kůže naskakuje; ale špatný by byl hrdina, kdo by před podobnou palbou vzal do zaječích!

Hlouček veselých hochů vyběhl na silnici za kostelem a nežli se pustí do stavění sněhuláka hruďují se, aby se jim krev rozproudila a oni se náležitě zahřáli.

Jediný Vojtík, ruce v kapsách, zimomřivě se krčí, zebou prý ho nohy a mráz ho štípe do uší.

„Počkej, my od tebe zimu i mráz zaženeme!“ smějí se soudruzi a nežli by pět napočítal, se všech stran sypou se na Vojtíka velké i malé hrudy sněhové.

Napadený se z počátku zle mračil, ba i moldánky chtěl natahovat, ale vida rozjařené tváře druhů, jejichž hlasitý smích daleko se kolem rozléhal, také on shýbl se pro hrstku sněhu a bums! Protější soudruh již měl hromádku sněhu zrovna na obličej.

„Výborně, Vojtíku! Trefil jsi dobře a zahnal jsi Ferdíkovi z nosu červeného hejla!“ smáli se hoši.

Ale Ferdík se kasal: „Tohle ti, Vojto, nedaruji!“

„Tedy mi pošli oplátku!“

„Tu máš!“ Ferdík vší silou se rozehnal, jenže Vojtík se hbitě sehnul a koule letěla přes jeho hlavu někam daleko ku kostelu.

„To já umím lépe střílet hejly, ale ty — ty bys netrefil ani s t o d o l u!“

„Že ne? Však uvidíš! Oč se sázíš, Vojtíku, že odkudkoli trefím do stodoly tam za tebou?“

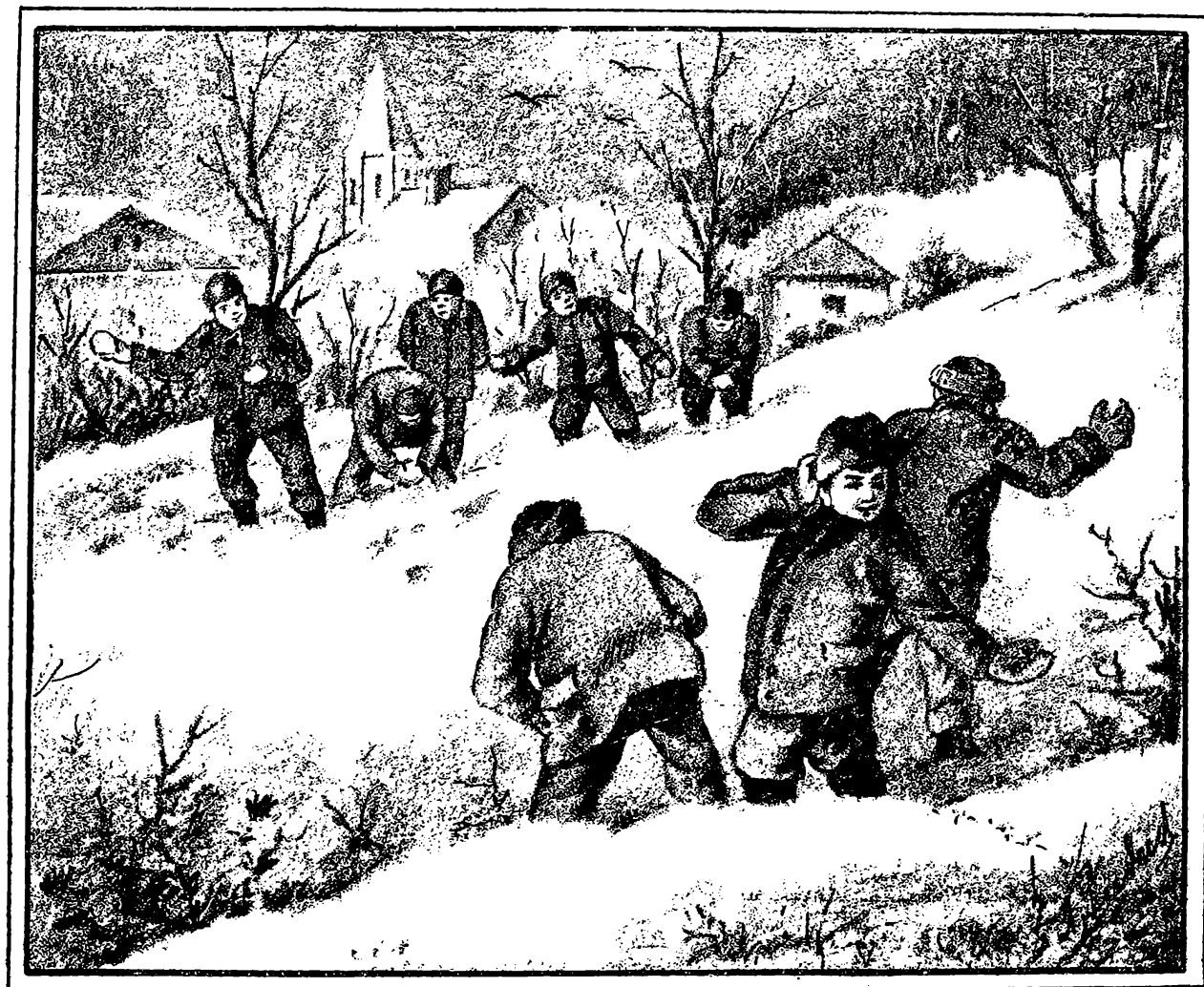
Vojtík se ohlédl; za ním, hodně daleko přes zahradu, stála řada stodol. — Poněvadž mu ušel čtveračivý úsměv chytrého Ferdíka, pronesl

povážlivě: „Ale, dej si pokoj! Kam bys se do takové dálky rozpřahoval? Tam nedohodí žádný z nás!“

„Já však se o to pokusím, oč se sázíš?“

„O nic, protože vím, že bys jistě prohrál. Ale abys neřekl, kdo z nás prohraje, ten o svatých třech králích bude mezi námi dělati toho černého!“

„Platí!“ zavýskli hoši, čekající dychtivě rozhodnutí sázky.

také on shýbl se pro hrstku sněhu a bums!

„Tedy pozor! Jedna! Dvě! Tři!“ Ferdík se na oko silně rozpřáhl, ale na místě ku stodole, jeho koule uvázla na kabátě hochy za Vojtíkem stojícího.

„Prohrál jsi, Ferdo, prohrál!“ vesele poskočil Vojtík.

„Ba ne, já vyhrál!“

„Jak to? Což jsi dohodil až ku stodole?“

„Nikoli, ale trefil jsem Jeníka Stodolovic!“

„Tak jsem sázku nemínil!“

„Já si ji opět jinak nepředstavoval. Tamhle ta stodola a Jeník Stodola bylo u mně jedno; trefil jsem či nikoli?“

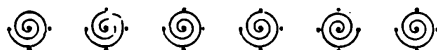
„Inu ano, ale pouze Jeníka!“

„Jeníku, jaké máš příjmení?“

„Stodola.“

„Tak vidíte, trefil jsem Stodolu a toho mi nikdo neupře.“

Hoši smáli se chytrosti Ferdíkově, a poněvadž i Vojtíkovi čilým hrudováním rozehrála se krev a se zimou zmizel i jeho špatný rozmar, i on přistoupil k návrhu soudruhů, aby se to rozhodlo tím způsobem, že hoši rozdělí se ve dva tábory, k jednomu přidá se Vojtík, k druhému Ferda. Která strana druhou při hrudování přemůže, označí potom sama, který bude „tím černým“. A byl jím přece Vojtík, jehož téměř celého sněhem zasypali, těšíce ho: „No víš, jsi-li dnes mezi námi celý bílý, bude zcela spravedливо, když si zahraješ i na toho krále černých mouřenínů.“

Koledníci.

My jsme malí koledníci,
putujeme po vesnici
od chaty k chatě
ve sněhu, blátě,
ale s usměvavou lící.

Zvěstujeme zas na novo
narození Ježíškovo:
Děťátko Boží
v jesličkách leží, —
tělem učiněno Slovo.

Ke všem dobrým lidem jdeme,
šťěstí zdraví jim přejeme,
kdo nás podělí,
Bůh mu nadělí, —
za všechno vám děkujeme.

J. Milota.

Na úsvitě.

Povídka z moravských dějin. — Napsal Vítězslav Unzeitig.

(Část další.)

Žádné péro nevypíše, žádná ústa nevyličí, jak vítězství Břetislavovo účinkovalo na porobenou ještě část Moravy. Jako když po dlouhé a kruté zimě jaro vtáhne do kraje, a ten mládne a zdobí se tisícerými krasami, tak ona země nám všem drahá, pomalu zvedala hlavu z těžkého jha poroby, mládla a rozkvetla do krásy nevidané.

Těžký, přetěžký byl ústup Uhrů. Od severozápadu, jako černý mrak, hrozivě hnalo se vojsko české a běda, když oddíly jeho dostihly prchajících. Ale ještě hůře bylo, že nyní i ten porobený lid jal se šmahem zvedati hlavy, narovnávat shrbené šíje a bít do těch, kteří tak dlouho

drželi ho v porobě nejtužší. I stávalo se, že v hlubokých, lesnatých úvalech najednou z nenadání do cesty trčely jim záseky z nakácených staletých stromův a do uší zazněl prchajícím divoký pokřik radosti a svist šípů; a nezřídka celé oddělení zůstalo u takové záseky.

Vůdcové uherští v malomocném vzteku skřípali zuby a rvali si husté, černé brady — ale nebylo na kom se mstít. Vsi, na něž pouhou náhodou na pochodě svým padli, byly opuštěny; obyvatelstvo bylo bezpečně ukryto po lesích, občas vyražejíc a způsobujíc nepřátelům škody nemalé.

Ale, když po dlouhém pochodu lesy, plném nebezpečí a nehod, vojsko uherské valně ztenčeno vyrazilo do volného kraje, ani tehdaž nebylo lépe. Jízdný zástup Čechův na přebystřích koních, odvahy přímo šílené, ustavičně znepokojoval ustupující. A nebylo možno ubránit se mu: hned byl v předu, hned v zadu, hned na pravém, hned na levém boku uherském, bil, odháněl zásoby dobytka, ničil zavazadla. I došlo tak daleko, že na konec celé vojsko uherské před nimi chvělo se strachem, a bylo potřeba jen vykřiknouti: „Jsou zde!“ a sta ustrachovaných rozbíhalo se od houfů svých na všechny strany, aby do vlasti své už nikdy se nevrátili. O vůdci podjezdu českého, bledém mladíku vysoké postavy se smutkem v očích kolovaly tisícové báchorky a nejpověřivější vyhlášovali ho dokonce za samého ďábla. Bylo pak pro Uhry nejpotupnější, že stihatelé jejich nebyli ani pravidelným vojskem, ale na první pohled bylo poznati, že jsou to lidé náhodně sebrání z různých koutů země, kteří patrně kdysi velice trpěli a v nynějším krvavém svém řemesle hledali odvetu a zapomenutí.

Vojsko české, jež denně rostlo posilami pánů moravských, kteří sami v čele své zbrojné čeledi k němu se přidávali, ovšem nelenilo, ale jako luňák doráží na hejno prchajících holubů a rve, až peří lítá na všechny strany, tak ono doráželo na Uhry a rvalo oddíly, které se opozdily. I jest pochopitelné, že na obou stranách vyvinován spěch co největší — a tak obě vojska konečně zapadla v průsmyku řeky Vlára, za níž už Uhrům kynula spása.

Břetislav, jenž kde mohl osobním příkladem vojsko své povzbuzoval ke statečnosti, jel v předním voji českém, v tom, jenž co chvíle střetl se s opozděným oddílem nepřátelským.

Myšlenky kněžicovy již několik dní zabývaly se tajemným podjezdem, který k vojsku jeho nenáležel a jehož činnost všude bylo znamenati. Nebylo pochybné, že neznámý vůdce s oddílem svým jedinou byl toho příčinou, jestliže Čechům podařilo se tu i tam zaskočiti a zničiti oddíl vojska uherského, kteréž jim zdařilými útoky svými téměř do náruče vháněl. O tomto podjezdu nebylo už několik dní slyšeti a zvětšený kvap Uhrů prozrazoval, že nezdržuje jich nic v cestě. Břetislavovi však bylo

by přišlo velice vhod, kdyby zde, v tom těsném, dlouhém, divokém průsmyku vojsko uherské bylo zdrženo, aby bylo lze dáti mu řádně na pamětnou, odvetu za všecko zlo, jež natropil v nešťastné zemi, vypuditi mu z hlavy všechny podobné choutky pro budoucnost.

Ale toho náhledu byl také mladý vůdce podjezdu. Několik dní s oddílem svým plížil se podle vojska uherského, ve dne skrýváje se v nejtemnějších houštinách a po skalách; za to dobou noční v tím šílenější dávali se let. Brzy octli se před vojskem uherským, projeli jako bouře vlárským průsmykem a stanuli na místě příhodném, kde kotlina se úžila, a kde hrstka chrabrých bojovníků statečným odporem dlouho mohla zdržeti celé nepřátelské vojsko.

Tam sesedali s koní, aby si dopřáli oddechu a připravili se k boji. Bylo třeba pečlivě se připravit, neboť boj nastávající měl býti nad jiné vážnější. Mnohý z nich ho nepřecká. Ale kdož by bál se smrti; vždyť už tisíckrátě chladně jí patřili v tvář. A za svým vůdcem půjdou i do ohně.

Vůdce usednul si stranou pod rozložitý dub a oddal se myšlenkám. V té chvíli nemyslí na blížký boj a nebezpečí, ale na drahé srdce mateřské, které proň láskou bije pod tichým krovem tvrze Drahanovské, a kterému odňat jest na dlouho, ach, dlouho. Přivine-li se k němu ještě jedenkrátě? Potěší-li je zvěstí, že jméno jejich, které otec pokálel, zase jest čisto, že netřeba jim hanbiti se za ně?

Zadunění rohu a dusot několika koní Odolena vyrušily ze smutných myšlének. Všecko se vzchopilo a slunko jen jen si hrálo po vyleštěných krunýřích. Malá hlídka zanechaná hlouběji v průsmyku vracela se se zprávou, že Uhři už se blíží.

A tichý ten úval lesní stal se svědkem podivuhodného případu, že hrstka odvážlivců chrabře dala se v boj se stonásobnou přesilou nepřátelskou. Ti, stlačeni v těsném údolí v divokou směsici, překáželi sami sobě, kdežto bojujíce na volném prostranství ve vteřině přes protivníky své byli by se přelili, byli by je smetli jako lavina smetá nepatrnou horskou chatku.

Ryk boje naplňoval širé okolí. I bylo viděti, jak slabá hráz houfu Odolenova oddolává nesmírné zátopě vojska uherského, a jako vlny rozvodněných proudů syčí, ječí a hlučí, narážejíce na pevnou hráz, tak ječelo a hlučelo celé to množství, odskakující od mečů českých a v divokém zmatku převalující se semo tamo. Ztráty byly brzy na obou stranách značné a divoká rota uherská, kdykoliv některý z hrdin padl, pád jeho provázela divokým rykem radosti — ale za jednoho Čecha klesalo deset Uhrův.

Ale podnik Odolenův přesahoval lidské síly a to on dobře věděl, spoléhaje jedině, že vojsko Břetislavovo dorazí na bojiště včas, aby ho vystřídalo. Druhové jeho klesali jeden po druhém, ale on ustoupiti nesměl,

byť všichni měli padnouti, neboť pak všechna ta obět byla by marná. Nezadrží-li Uhrů tak dlouho, dokud Břetislav sem nedorazí, kdož se jich dopídí v neschůdných končinách taterských? Kdož jim

V té nepřátelským kopím padl Zbyšek. (Str. 130)

pak zabrání, aby se nesesílili novými zástupy a s přesilou znova ne-
udeřili na vlast tak těžce zkoušenou? Za každou cenu tudíž musí býti
zničení.

Kolem Odolena skupila se už jenom hrstka bojovníků, unavených a pokrytých ranami. On sám hleděl už jen skrze jakousi krvavou mlhu, neboť krev potůčkem crčela mu po tváři. Ruka, ochromená těžkou ranou v podloktí, jenom matně odrážela zbraně nepřátelské, namířené na jeho hlavu; tím vydatněji za to oháněl se Zbyšek, který jako zázrakem jediný ze všech byl ještě při síle a od svého mladého pána ani na krok neodstoupil.

„Bože můj, ještě půl hodiny, čtvrt hodiny popřej nám je zdržeti!“ v duchu vzdychal Odolen.

Jak napínali ti hrdinové, srazivší se v jeden hlouček a kryjíce si záda skalou, sluch, zdali neuslyší tam na druhém konci vítězný hlahol známých polnic českých, nesoucích jim vysvobození a uznání! Žel Bohu, nadarmo! Hlouček jejich řidnul víc a více a toužených zvuků nebylo slyšeti.

V té nepřátelským kopím padl Zbyšek. Odolen posledním napjetím sil udeřil na toho, jenž Zbyška sklál. Ale meč ulítnul mu u samého jílce. Hned po té zakřivená šavle uherská vjela mu do prsou. Ale padaje, ještě jako ve snách zaslechnul radostné vzkřiknutí svých druhův a zaječení vzteku ze sta hrdel uherských.

„Naši jsou zde,“ pomyslí si s nevýslovným uspokojením a vědomím ho opustilo.

Z vojska uherského zachránil se málo kdo. Břetislav padl na ně, jako ostříž na hejno poplašených kuřat.

Když po boji krácel bojištěm, chtěje na vlastní oči se přesvědčiti o svých ztrátách a úplně záhubě Uhrův, a došel ke skupině těl českých, kde byl i Odolen skrvácený a bez vědomí, kněžíce překvapením uskočil na zad.

„Pro Bůh, totě mi známá tvář... Zajisté, nemýlím-li se, jest to týž hrdina, kterýž nám tehdá právě včas přinesl zvěst, že Olomouc je v nebezpečí a který, účastniv se činně v boji, zmizel z tábora, aniž počkal na náš dík. Co o tom soudíš, pane Jaroši?“ obrátil se na letitého bohatýra, který se od jeho boku nehýbal.

„Jest to on — říkali jsme mu tehdá Zvěst. Poznávám ho dle této jízvy na čele, kterou utřil asi kdesi v tuhé šarvátce.“

„Svěřuji ho nyní tvé péči, pane Beneši,“ Břetislav oslovil jiného z obklopujících ho pánův; „na tvůj hrad jest nejbližší, a vím, že ve tvých rukou bude dobře opatřen. Ošetři mi zatím i ostatní z těchto hrdinů, které lze ještě zachrániti a kterých sám nyní ujmouti se nemohu.“

Pan Beneš z Brumova, k němuž tato slova byla pronesena, se uklonil a z výrazu jeho příjemné tváře bylo zřejmo, že se přičiní, seč bude, aby důvěry kněžicovy nezklamal.

Brzy z tábora na rychlo a na okamžik jen rozbitého, odloučil se zástup čeledi pana Beneše a volným krokem, se všemožným ohledem na raněné, poseté strašnými ranami, ubíral se hustými hvozdy, přervanými tu onde mýtinou, řekou nebo klikatým údolím k severozápadu, kde na příkrém kopci strměl hrad Brumov.

VII

Když k loži Odolenovu povolána stará Zuzana, žena bezmála stoletá, která od nepaměti bydlila v tajemných lesích pod Brumovem, sbírajíc a sušíc rozdivné byliny a kořání na utišení lidských bolestí, ta, prohlédnuvši bezduché tělo, které bylo jediná sečná rána, pocítila soustrast s jinochem a zavrtěla nad ním mlčky hlavou. Paní Beneši, který věděl, co tento posuněk znamená, sevřelo se žalem srdce.

A bylo věru potřeba pravého umění k ošetření těchto nesčetných ran. Zuzana, která za svého dlouhého, blahoplodného života již mnoho a mnoho zlámanin napravila, mnoho a mnoho povážlivých ran vyhojila, prohlásila po skončené práci, že ještě nikdy neměla co činiti s takovýmto případem. I bylo skutečně velmi podobno pravdě, že není možná, aby z tolika ran člověk se uzdravil.

A hle, tento zázrak stal se přece!

Dlouhá a těžká byla nemoc Odolenova. Minulo krásné léto, minul bujný podzim, a když i zasmušilá zima pomalu chystala se na sever, Odolen konečně začal choditi.

I popocházel z prvu po své komnatě a sedával dlouho u okna, kudy byl okouzlující rozhled na překrásné okolí, na husté hvozdy a strmé vrchy, prorvané divukrásným údolím Vlárý. Co tělo odpočívalo, duch jeho pracoval horečně. Tisícero myšlenek zmítalo se pod mladým čelem, tisícero otázek byl by si rád zodpověděl.

Na mnohé mohl mu sám pan Beneš dáti uspokojivou odpověď. Mohl ho ujistiti, že od podzimu celá vlast je svobodná a pod vládou kněžice Břetislava zkvétá a oplývá mlékem a strdí. Malé nepokoje pohraniční, vyvolávané Uhry, nemohoucími smířiti se s pomyšlením, že asi navždy je konec jejich nadvlády nad žírnou zemí moravskou, míjejí bez větších následků, a Břetislav soustřeďuje ke hranicím víc a více svých věrných, maře v zárodku všechny nekalé záměry uherské. Dnes už dokonce nikoho není tajno, že na jaro chystá se veliká odvetná výprava do Uher, a při té příležitosti zajisté država česká ještě se rozmnoží.

Odolen slyše tyto zprávy nemohl utlumiti blesku, který mu náhle šlehl z očí. Budou nové boje, bude nová příležitost vyznamenati se, přiblížiti se k svému cíli.

Ale mozkiem jeho vířily i otázky, kterých vlídný jeho hostitel při nejlepší vůli zodpovědět nemohl. Jak jest doma, u nich na tvrzi? Zdaž bezmezná hoře nešklátilo jeho milovanou starušku-matičku do hrobu? Což to není možná? Kdož mu na to odpoví?

A ještě jiná věc trápila Odolenovo nitro.

Viděl laskavost pana Beneše; denně dostávalo se mu přemnohých důkazů jeho péče a náklonnosti zrovna otcovské. Zdaž se to jednou nezmění? Zdaž pan Beneš, až zví, jaká vina lpí na jeho mladém hostu, neodvrátí se od něho, neodejme mu svou přízeň? Zajisté tak učiní, neboť syn, jehož otec byl vlastizrádce, nezasluhuje důvěry, nezasluhuje cti a lásky!

Odolen pomýšlel s hrůzou na ten okamžik, který konečně nadejítí musí, že jeho hostitel se doví, kdo on vlastně jest. Kéž by už mohl odtud, třeba potají, neboť půda pálí ho tu pod nohama.

Ale tohoto záměru bylo třeba se vzdáti, neboť při dosavadní jeho slabosti nebylo ani pomyslení, že by mohl podstoupiti obtíže sebe kratší cesty.

Poznenáhlu Odolen se upokojil. Pan Beneš totiž nikdy ani nejmenším slůvkem nedotknul se choulostivé té věci, pravého jména svého svěřence. Zdálo se dokonce, že se této záležitosti zrovna úzkostlivě vyhýbá. A pak našel Odolen na hradě dobrého známého, Zbyška, který, zotaviv se z těžkých ran dříve nežli jeho mladý velitel, čekal toužebně a netrpělivě na okamžik, až i on bude tak silen, aby mohli vydati se za novými slavnými činy. Neboť Zbyšek znal všechny záležitosti Odolenovy, ač tajil je úzkostlivě, a věděl tudíž, že jeho pán neustane, dokud nějakým obzvlášť slavným činem očistu svého jména nevykoupí. —

Zima odešla a zavládlo jaro.

Jak země oschla a cesty staly se schůdnými, v celé zemi moravské nastalo hnutí. I bylo viděti četné zástupy ozbrojenců, kterak ze všech koutů země táhly se k staroslavnému Olomouci, slívaly se v jediný stotisícíhlavý celek a pak s pestrá orlicí, kterouž jarní vánek vesele pohrával, nad hlavou zamířily k jihovýchodu, v tu stranu, odkud po stalet na vlast hrnuly se zádavy a neštěstí. A v čele těch statečných zástupův, které šly nepříteli do vlastní jeho země odplatit za všecko, co napáchal v ubohé jejich zemi rodné, a kterých, čím dále táhly, tím více přibývalo, jel jinoch vzácného brnění, mužné krásy, veliký hrdina-kněžic Břetislav.

Hrad Brumov osiřel. Vlastně ne zcela; zůstala tam nepatrná hrstka čeledi a v panských pokojích bledý, vzdýchající jinoch, Odolen. Ostatní zbraně schopná čeleď s panem Benešem v čele připojila se k praporům jasného kněžice.

Odcházeje, pán hradu dal si zavolati Zbyška, jenž rovněž měl zůstat na Brumově, a důtklivě položil mu na srdce, aby bděl nad svým pánem. Obávale se pan Beneš ne bezdůvodně, že by Odolen snadno dal

. zpěvák zase potom sešel do čeledníku mezi čeled. (Str. 134.)

strhnouti se touhou po válečných činech k neprozřetelnému skutku a že by, nedbaje toho, že není ještě zcela zdrav, odvážil se za vojskem moravským a mohl si smrtelně uškoditi. Bylo nyní úkolem věrného jeho sluhy Zbyška, předejiti podobné nerozvážlivosti.

Přijav od Zbyška ujištění, že pokyny jeho věrně zachová, pan Beneš upokojen odejel.

Na Brumově vlekl se od toho dne čas velmi pomalu a nudně. Nejnudněji bylo Odolenovi a mysl jeho byla neustále s vítězícím vojskem moravským, o jehož úspěších docházely časté zprávy. Ještě nikdy statečný jinoch nenesl tíži svého postavení tak trudně jako nyní. Myslí si ustavičně, že, nežli on se uzdraví, už dávno bude vše skončeno a vojsko ověnčeno slávou vrátí se domů. Ostatně ani už churav není! Ta trocha slabosti zmizela by záhy účinkem otužujícího života válečného — jen dostati se odsud, kde je jako ve vězení!

A ubohý jinoch pomýšlel několikrát zcela vážně už na to, že z hradu uprchne. Byl se pokusil vícekrát, aby svedl i Zbyška k odchodu za vojskem, ale ten, třebaš krušně nesl nečinnost na hradě, v obavě o zdraví svého mladého pána, který mu byl na zemi vším, návrhy jeho rozhodně zamítnul. Od té doby jeho bdělá ostražitost ustavičně věšela se Odolenovi na paty; i bylo zřejmo, že toliko lstí vysvobodí se z toho zajetí.

Náhoda byla mu přízniva.

K večeru kteréhosi dne zatloukl na bránu hradní potulný pěvec, prose o pohostění a nocleh. V nepokojné té době pěvci, kteří byli všude s radostí vítáni, byli bílou vranou; tím veseleji uvítán byl tudíž tento hradní čeledí brumovskou, zvláště an přinášel potěšitelné zprávy o nových vítězstvích vojska Břetislavova.

To zmocnilo se několika hradů v údolí Váhu a potřelo menší oddíly uherské, vyslané mu králem vstříc. U dvora královského netušili patrně celý rozsah výpravy moravské; teprve když zbytky rozprášených Břetislavem oddílů ve zmatku přinesly zvěsti o síle jeho vojska, činěny přípravy k důkladnému odporu. Hrad Hlohovec, jenž byl na cestě, kudy Břetislav nezbytně táhnouti musil, obsazen silnou posádkou, a po dolních Ubrách sebráno silné vojsko, které s chvatem táhne vstříc sborům Břetislavovým. Není však pochyby, že Uhři budou poraženi, ovšem jestliže do té doby Moravané zmocní se Hlohovce, kterýž už oblehli, a bez jehož dobytí na boj s vojskem uherským nesmějí ani pomyslití. Pak byli by sevření se dvou stran a to značnou přesilou, i jest pochybno, zda by boj nastalý skončil v jejich prospěch.

Odolen přirozeně přál si z vlastních úst pěvcových vyslechnouti zajímavé zprávy, které přinášel. Byl tudíž v čeledníku hojně nasycen a poslán pak do komnat panských, kdež ho Odolen už očekával.

Zpraviv Odolena důkladně o všem, čeho si přál vědět, zpěvák potom zase sešel do čeledníku mezi čeledě a tam bylo živo dlouho do noci. Bojovná hradní chasa, na niž padl los zůstatí doma v těchto dobách všeobecného snažení

po slavných činech válečných, nemohou osobně se účastniti vítězného tažení, brala za vděk aspoň líčením té slavné výpravy, které podáno bylo výmluvností nevšední. I bylo radost pozorovati, kterak oči naslouchajících hořely při tom vypravování a statečná srdce dvojnásob prudce bušila pod krzny. A není divu, že vzbudila všeobecnou lítost zpráva pěvcova, že časně z rána musí se vydati na další cestu. Všecky pokusy činěné k tomu cíli, aby pobyt jeho na Brumově se prodloužil, zůstaly bez výsledku.

Den po té, nežli odešel, pěvec povolán k panu Odolenovi, třebaš bylo ještě hodně skoro. Ubohý jinoch vstával velmi časně, neboť neměl pokojného spánku: myšlenky o jeho naprosté nečinnosti, co zatím bratrské vojsko krok za krokem postupuje na své vítězné dráze, rušily bývalý klid jeho snů.

U pana Odolena však host dlouho se nezdržel a brzy, harfu svoji maje zavěšenu na plecích, vyšel z jeho komnaty a zamířil prostorným nádvořím ke bráně. Od severu dul horskými průsmyky řezavý vítr i nebylo nikomu z čeledi nápadno, že zpěvák úzkostlivě se choulil ve svůj plášť, takže mu z tváře vykukovaly jedině žhavé oči. Odbyv hradního, jenž mu bránu otevřel a žertem šťastnou cestu mu přál, jakýmsi vtipem, vyklouzl za bránu, hbitě sběhl s kopce a zapadl do lesů beze stopy, jako při dešti kapka dešťová zapadá do nesmírného oceánu

(Ostatek příště.)

Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.

Napsal Karel J. Heřmanský.

Ještě dnes připrav vše k odjezdu,“ zahovořil úsečně obchodník Achmed, vrátiv se z tuniského tržiště do domu, ježž byl najal, dokud by nevyprodal zboží, jež do Tunisu na prodej přivezl.

Hlas jeho zněl, že všecko služebnictvo hned poznalo, že se mu něco přihodilo.

„A proč tak rychle, pane! Dosud nemáme prodáno ani polovici zboží!“

„Vím, ale také vím, že nejsem povinen ze svých rozkazů ti účty skládati! Řekl jsem, že odjedeme, i odjedeme a ty nebudeš se ptáti po ničém!“ řekl a všecek mrzut se obrátil.

„Allah istafer! — Bůh ti to odpust, že mne tak odbýváš, pane, a'e ..,“ osmělil se ještě Achmedův sluha, Sandim.

„Havnaš — nech mne na pokoji a neptej se na nic!“

„Allah aienak — Bůh ti pomoz, nemáš-li v hlavě všecko pohromadě,“ zabručel uraženě Sandim a dodal: „Kam odjedeme, přec mi říci musíš!“

„Máš pravdu, že ti musím říci, kam odjedeme! Do Sfaksu, neboť zde zboží svého již tak výhodně neprodám, jak jsem myslel,“ řekl Achmed, jakoby se mu v hlavě vyjasnilo.

„A nepodaří-li se ti obchod i tam?“

„To by mi se svým zbožím musil v cestu opět přijít Abu del Nebžim!“

„A to přijít může! Vyzvěděl asi, kde nejlépe prodáváš zboží své a jest nám nyní stále v patách!“

„Již to také pozoruješ?“

„Pozoruji!“

„Allah kerim — Bůh jest milostiv, ale já nebudu! — Spatřím-li ho za sebou i ve Sfaksu, zavedu ho do pouště, ať tam zhyne!“

„A zahyneš-li tam s ním?“ připomenul Sandim. „Poušť je poušť, pane!“

„Připravím se, kdyby mne to mělo státi vše, co jsem dosud utržil! Ale ty již nemluv a jdi a připrav vše, ať ještě dnes odjedeme!“

Sandim poslechl a šel.

Ještě téhož dne opustil Achmed Tunis a plul do Sfaksu, města hojně obývaného Evropany.

Ale sotva se druhého dne po svém přistání na tržišti objevil, spatřil Abu del Nebžima. Zahorel hněvem, ale nemusil. Zboží jeho těšilo se odbytu, že ve dvou dnech vyprodal všecko. Mohl býti spokojen, ale nebyl.

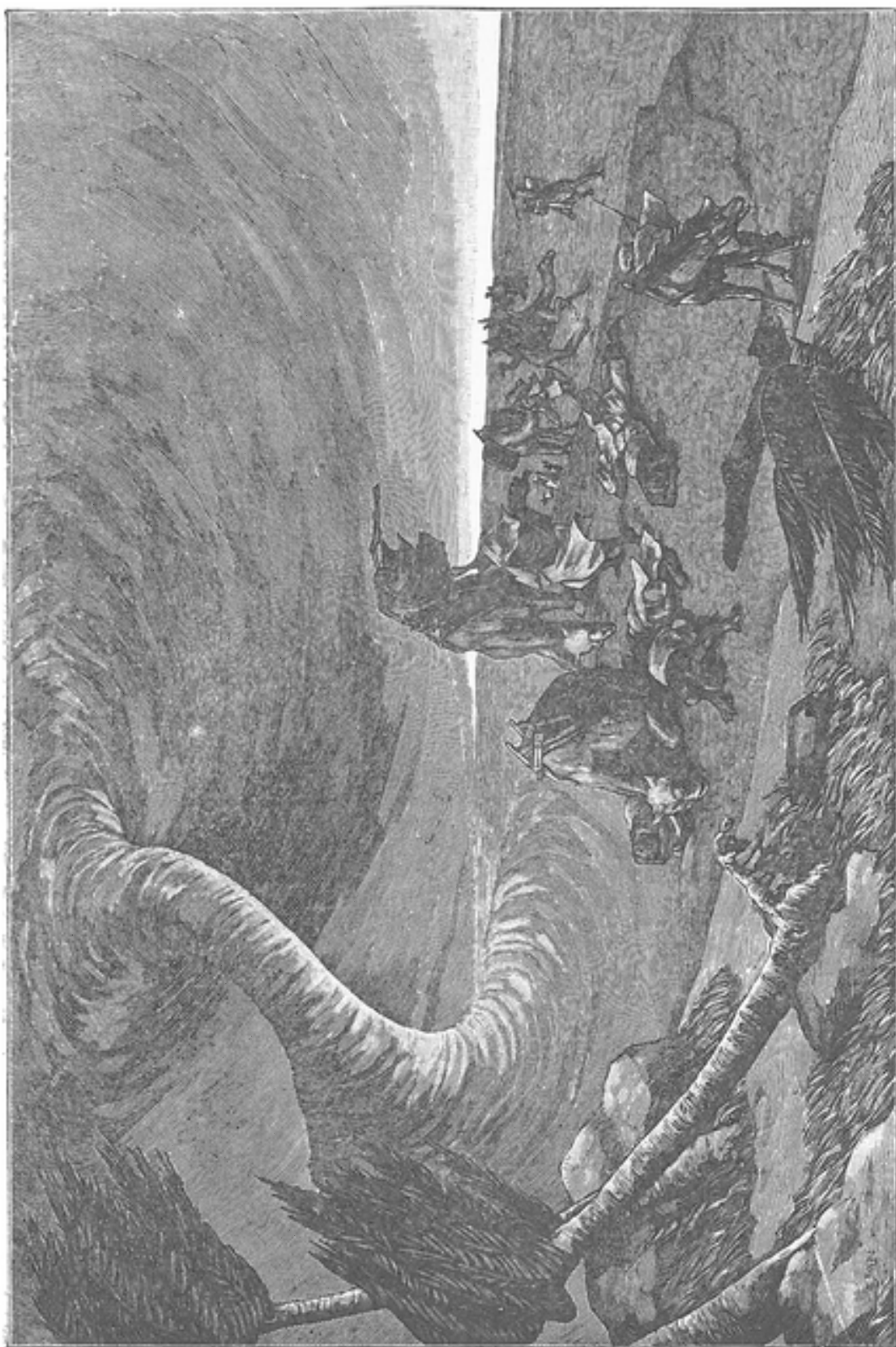
„Nyní učiním výlet do El Džem, kdež jest velikolepá zřícenina z dob Římanův a do Mahara er rad — jeskyně to, v níž hučí vodopády a již proto Beduini nazývají jeskyní bouře! A půjde-li Abu del Nebžim za mnou, do pouště půjdu, ať zhyne tam někde mezi loupeživými kmeny!“ umíňoval a zatvrzoval se Achmed pln závisti.

Druhého dne časně z rána byl již připraven na cestu. Před domem jeho stálo několik sluhů s najatými velbloudy a to zúmyslně, aby Abu del Nebžima zlákal za sebou.

A zlákal ho. Sotva Achmed opustil Sfaks, vyjel i Abu del Nebžim, ale bez průvodu. Najmouti si více sluhů neměl již času.

Hned za Sfaksem táhne se rozsáhlá neúrodná písčitá rovina, v níž jen tu onde nepatrný pramének, jejž Beduinové vyhledávají, aby napojili stáda svá. Na této poušti potloukají se chudí kmenové Metelitů a Selasů, a ti tu znají každý pramének i trávníček. Ve své družině měl Achmed sluhu z kmene Metelitů a ten znaje poušť, vedl je dobře.

Ale co prospěje znalost pouště, když poušť se rozbouří a své hrůzy rozpoutá? A Achmed měl těch hrůz zažiti. Sotva minuli nepatrné, ale nehostinné výšiny Bah feitun a Bah meraj, zpozorovali, že jihozápad

Smršt písečná.

počíná se podivně zabarvovati; svrchní část vzduchu byla světle žlutá, spodní stříbrolesklá. A v té dálce počalo cos i hučeti.

Achmed se ohlédl a zbledl. Věděl hned, co to znamená.

„To jest Zamba el milh — to jest solná bouře, to solná smršť! zvolal a všecek se rozechvěl. Vzpomněl si na varovná slova Sandima. „Pobídněte své velbloudy!“ zvolal a všickni jeho vyzvání poslechli.

Ale velbloudům se nechtělo. Tušili smršť také. Vzduch byl těžký a bodavý. Těžce se jim dýchalo.

„Alespoň k těm palmám kdybychom dorazili!“ zatoužil Achmed a litoval, že do pouště se vydal. Znal tuto bouři. Vítr žene se přes šoty, obrovská to jezera solná, zvedne tu ukrytovanou solnou kůru, rozláme ji, rozdrť ji a unáší v divokém víru ku předu. Běda živočichům, které zastihne! Síl vniká do očí, do uší, do všech otvorův i pórů těla a způsobuje štípání a svědění přímo mučivé.

A Achmed to znal. Slýchal o tom kdys a nyní bouři tu měl zažiti. Viděl smršť blížiti se s úžasnou rychlostí. S vichrem letěl sloup vždy blíž a blíže; dole byl stříbrolesklý od soli, nahoře světle žlutý od zvednutého písku pouště.

„Čerstvě na zemi se položití a obličeje skrýti v písku,“ zavelel, ale zvířata cítíce smršť blízko, sama již uléhala a hlavy k zemi kladla.

A smršť se hnala. Palmy praskaly a se kácely a smršť letěla a hučela. Té chvíle nedýchal snad nikdo.

A když smršť přeletěla a u výšin Bah feitur a Bah meraj se položila, nebylo po karavaně Achmedově ani stopy. Zmizela pod pískem a solí, již smršť unášela.

Na štěstí věděl o ní Abu del Nebžim, jenž jeda za Achmedem a vida smršť, ukryl se v horách Bah merajských a nyní se svými dvěma sluhy pospíšil, aby ho vyhrabal a zachránil.

Den dušiček.

Píše Marie Linhartová z Medlešic u Chrudimi.

Rdyž příroda ukládá se již pozvolna k zimnímu spánku a svléká svěží šat zelený, když zima již dosti citelným chladem oznamuje příchod svůj, vzpomínáme na duše, jež se již také k odpočinku uložily, slavíme památku „všech věrných dušiček“. Příroda sama jakoby nám připomínala, že máme se pohřížiti v myšlenky vážnější, pamatovati na to, že všichni se jednou odebereme k odpočinku, z něhož nebude již probuzení k tomuto životu. Tak jako první mrazík

spálil krásné jiriny ještě v bujném květu, tak snad i nás překvapí smrt ve věku života našeho nejlepšího.

Není snad člověka, jenž, maje někoho z drahých mu bytostí zesnulého, aspoň v den dušiček nevzpomněl by na něho modlitbou, nenavštívil by jeho hrobu.

Jak dojemno jest viděti, kterak v předvečer tohoto dne tonou hřbitovy městské i venkovské v moři světla, jež věrní přátelé rozsvěcují na hrobech svých milých. A mlhavým ovzduším nesou se zvuky modlitby, bolestného to růžence, jež kolem kříže klečící k Otci nebeskému za duše v očistci vysílají. A na druhý den zaplanou ona světla poznovu.

Nyní za bílého dne, procházejíce se po hřbitově, vidíme jasně hroby různě ozdobené, tak jak to vděčnost a láska pozůstalého k zemřelému vymyslíla.

Tu a onde vidíme i hrob opuštěný, beze světla, bez ozdoby . . . Snad není nikoho, kdo by jej okrášlil! Nuže, spatříme-li takový hrob, pomodleme se aspoň za duši, jejíž tělo v něm odpočívá! Třeba nám jest neznámá — vždyť jest to též náš bratr v Kristu!

Přejmež všem duším zemřelých, by brzy mohly patřiti „Světlu světa“ tváři v tvář. Toho kéž účastni jsme všichni při slavném zmrtvých vstání!

Svatá Rodina.

Všem lidem jest rodina nejsvětější bohatým vzorem života. Třeba ji ctíti a následovati.

Dítkám je Ježíš Kristus překrásným vzorem, Panna Maria pečlivou matkou a sv. Josef mocným ochrancem. Pán Ježíš žil jako dítě, potom jako mládenec, konečně jako muž. Mládí Páně líčí sv. evangelista krátce, než krátká ona zpráva obsahuje vše, co dítky činiti mají, aby se Bohu i lidem líbily. V životě mládenečka Ježíše zříme lásku k Otci nebeskému, zbožnost. Ubírá se s radostí do chrámu Jerusalemského. Koná cestu dalekou a obtížnou.

Při slavnosti se modlil tak zbožně, že Otec nebeský a andělé a lidé v chrámě se zalíbením naň patřili. V chrámě zůstal ještě po slavnosti a moudrostí svou budil úžas učitelů židovských, a matičce své, když jej našla, praví, že z vůle Otce nebeského se tak stalo. „Co jste nevěděli, že musím býti v tom, co jest Otce mého“ pravil Kristus Pán. Jako v mládí, tak se modlil Pán Ježíš po celý život svůj i v bolestech na kříži.

Den započal modlitbou a potom pomáhal Panně Marii a sv. Josefu v pracích jejich. Modlete se a pracujte! Dítě zbožné může svou zbožností i jiné povzbuditi.

Konejte povinnosti své! Vždy ráno dobrým úmyslem zasvěťte práce své Bohu!

Nejkrásnější ctnost, již učí Pán Ježíš mládež, je poslušnost. Jsa Bohem pravým a člověkem, pánem nebes i země, přece byl poddán

Panně Marii a sv. Josefu. Ve všem byl poslušen i v malých věcech, a to přesně a dokonale.

Čtvrtým přikázáním přikázal vám Pán Bůh, abyste plnili vůli rodičů svých a představených. Buďte poslušni tak ochotně, jako váš božský Spasitel.

Poslušnost šlechtí srdce dítěte a činí je šťastným, ale pýcha a vzdorovitost mu nad míru škodí. Jenom tehdy, kdyby vám někdo

něco zlého poroučel, odepřete poslušnost! Boha sluší více poslouchati než lidí.

Také matky láskyplné jest vám třeba a tou jest Panna Maria. Milovala vřele božské dítě a pečovala o ně. Bolestno jí bylo, když neměla při narození jeho lepšího lůžka než chudičké jesle. Bolestným jí byl útek s božským dítětem do Egypta.

Na perutích lásky spěchala do Jeruzaléma a toužebně hledala synáčka svého. V utrpení provázela Pána Ježíše a vytrvala až do smrti jeho.

Vy jste, milé dívky, bratry a sestrami Ježíše Krista, krví jeho vykoupeny. Tedy i vás něžně miluje Panna Maria a prosí za vás Syna svého. Jenom milujte Pannu Marii, a kdyby matku vaši drahou pozemskou pojal chladný hrob a neslyšely jste více láskyplných výstrah matčiny, tím vroucněji se utíkejte k nebeské Matce své a ve všech potřebách ji vzývejte!

Sv. Josef jest vám ochranou proti nepřítelům vaší spásy. K zlému svádí svět, totiž zlí lidé hříšnými slovy a skutky, a k zlému pokouší ďábel, jenž rozprádá tenata svá na zahubení duší a běda, poslechne-li člověk lákavého hlasu jeho. Veta jest pak po štěstí a pokoji člověka. Mocnou ochranou jest křesťanu svatý Josef. Jako božské dítě zachránil před ukrutným Herodesem, tak chrání ctitele své před zlobou ducha zlého v životě i ve smrti.

Blaženou byla smrt sv. Josefa. V náručí Pána Ježíše, v přítomnosti Panny Marie vydechl svatou duši svou. Blaženou smrt vyprošuje svatý Josef věrným křesťanům. Ctěte a vzývejte nejsvětější rodinu, abyste vždy dobrou cestou kráčeli a nezbloudili! Volejte vždy k nejsvětější rodině: „Ježíši, Maria, Josefe, vám darujeme srdce své i duši svou, stůjte při nás v hodině smrti naší!

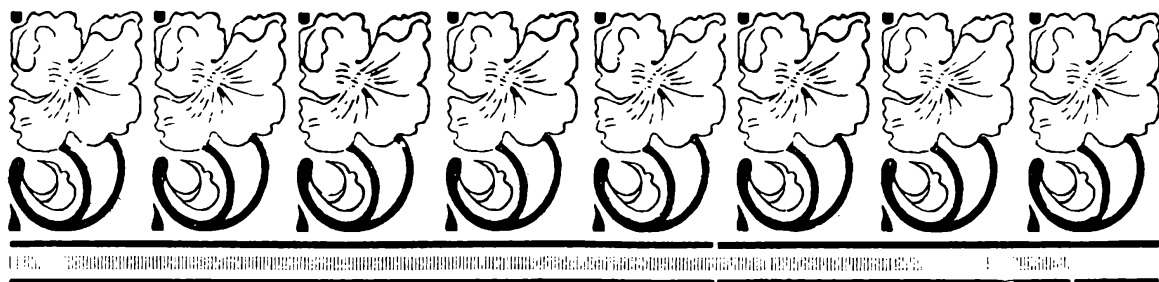
Fr. Synek.

Koleda národní.

Koleda, koleda, tetičko,
dejte mi jedno jablíčko,
oříšek a hruštičku,
bych měl plnou mošničku;
k tomu taky housky
dva nebo tři kousky.
Pán Bůh vám to nadělí
na zahradě, na poli.

J. Milota.

Ze života lednáčka.

Toho roku si sv. Martin na bílém koni přispíšil. Širá naše rovina, která ještě svým žlutočerveným listím prořídlym na usínajících stromech upomínala na krásy leta, ze soboty na neděli vyjasnila se oslňující bělí sněhu. Mrak olověný hrozil celou tíží dolehnouti na zem. A přece vůkolí dýchalo takovou mladostí neznámou, úplně novou; vzduch měl tu neděli také jinou vůni; a všecko okolí ladilo vás na radost, že byste se byli rozkřikli, zamávali pažema a rozletěli na několik set kroků, tak jako to dělají husy, když je vypustíš ráno ze dvorku na náves. Potom zima přituhla a už nepustila. A bylo to mezi námi hochy také brzo patrno. Navlékli nám tlusté kabátce, že jsme nemohli paže k tělu přiklonit, krk nám ovázali šály a když nasadili nám na hlavu tlustou beranici, bylo naše tělo ve vězení — na které po týdnu přece jsme si zvykli. Ale ty radosti, které nám kynuly! Předcházela porada na návsi, který kopec začít sjíždět se sáňkami, a potom už jen přivázat nový provázek ku sáňkám z půdy sneseným, aby krkelomné sjížděky z „Hory“ začaly. Marek byl vůdcem. Když omrzela ho tato zábava, vymýšleny nové.

Tak celá naše sáňková karavana podnikla kdysi výpravu k našemu rybníčku s veškerým průvodem štěbetání, výskání, hádek o vítězství v sáňkových závodech. Najednou druh po druhu trhnem hlavou a zahledíme se v před. Tam stojí příkrčen a celý strnulý Marek, upíraje oko na cosi jistě nezvyklého. Potom od úst k ústům jako po telegrafu letí tiché „Je tam lednáček.“ „Kdo?“ — ptám se; lednáčka jsem ještě neviděl. Ale vševědoucí Marek znal už kde kterého obyvatele z našeho krajíčku. „No, tam, podívej se! — nevidíš toho ptáčka na větvi nad vodou?“ — Dívám se, hledám zrakem až najednou upne se mé oko na krásně zbarveného

ptáčka. „Lednáček? Jéj, ten je pěkný!“ — Nezdál se mi být o mnoho větší než vrabec, ale ten dlouhý zobák činí ho tak mohutným a srdnatým. Zalíbila se mi jeho chocholka na veliké hlavě, ale nejvíc jsem zahořel po pestrých barvách peří a ty hrají od černé, modrošedé, hnědé, červené až do bílé. Moje pozorování dělo se zcela po tichu. Nikdo z naší společnosti ani nedutal, aby nevyrušil lednáčka, červenýma nožkama větevku objímajícího a černý zobák na hladinu vodní namířeného jako šíp luku.

Dosud rybníček ještě nezamrzl. Mrtvo bylo kolem, sotva větevky jiním zatížené se zachvěly a voda hrou rybek zakloktala. A lednáček vytrvale, upřeně pozírá na hladinu. Najednou škubne trupem — lednáček zmizel pod vodou. Za chvíli vynoří se, silně mávaje křídly, usadí se na předešlé místo a vysoko zvědá zobák posouvaje v něm ulovenou rybku hlavou dolů. Konečně se mu to podařilo, a rybka pochována v útrobach ptáka, zatím co on stále hlavou a zobákem potřásá. Potom šťastný lovec zježí poněkud svoji chocholku, až se zase poněkud utiší, odpočívá, až vytráví. Náhle sebou škubne, natáhne krk, rozevře široko zobák a vyvrhne v chuchvalci šupiny a kosti rybí a začne neklidně popocházeti po větvích. Myslím, že nám už uletí. Ale ne! Za chvíli si opět klidně usedne a počíná číhat znova. Marka však, zdá se, že už nezajímá lednáčkův lov, obrací se a začíná hovořit. Lednáček byl vyrušen a odlétá. Také naše společnost se vrací. Rozpřádá se živý hovor o ptáku. Marek tvrdí, že hnízdí na tom kolmém břehu v dutince ještě se samičkou. Viděl prý asi pět lednáčků, a z nich byli některé mladí. Toník zasáhl do hovoru svojí známostí o osudech lednáčka v tuhé zimě, kdy voda zamrzla, a ptáček pozbyl naděje na výživu. Ví o tom od tatínka. Lednáček hledá, hledá někde průsek do ledu; — tatínek to viděl, když s jinými sousedy ledoval — a tam číhá. Když pak přišli po čtrnácti dnech a rybníček zamrzl na píď — našli lednáčka mrtvého — chudák zhynul hladem. Také prý zoufale vrhne se lednáček do průseku, zmizí pod vodou, ale zpáteční cesty nenajde.

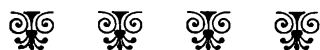
Ovládla nás smutná nálada. Až Petr vmísil se do hovoru s veselejší. Jejich pacholek Jakub ví o lednáčkovi, co na jaře robí. Je na rybníčku každoročním hostem. Tu byste ho měli viděti. Vesele se prohání se samičkou, laškují, dutinku si silným zobákem vyklovává do srázného břehu, kam samička vajíčka zanáší a mláďata vysezuje. — Dutinku dosáhneš — povídá Petr — když si lehneš na břeh, nataženou paží. Mláďata prý jsou zprvu chyzdná, až později se krásně opeří a nohy dostávají červené až na zimu. — Ty — vykřikne Toník, — ale lednáček tak sám jenom se samičkou tady bývá? — No ba, je samotář, vyhýbá se jiným ptákům. — Takový malý pták — ozve se Jožka, dosud mlčící — a má tak velký zobák! — No, a to ti nenapadlo proč? Když se živí

Lednáček.

rybami, musí mít na jich lovení zbraň, ne? Tak to je všecko spořádané v přírodě. A už nás pan učitel často na jiné živočichy upozornil, abychom vždycky se ptali, proč mají takovou podobu těla a jeho části. Když to zkusíš, najdeš obyčejně něco zajímavého! No vždyť — teď třeba lednáčkův zobák! O lednáčkovi už nic nevěděl nikdo, a byli jsme u první chalupy. Já jsem měl lednáčka plnou hlavu.

Tak poznal jsem lednáčka. Po večeři vypravoval jsem ještě otcí o svých nových poznáních a hledal jeho potvrzení o pravdě výroků mých přátel. Tu zimu spatřil jsem lednáčka ještě když jsem s otcem vydal se na rybník, abychom ledovali, a potom na jaře zas. —

Obrázky z katolických missií.

(Dle zpráv missionářů píše *Fr. Všeček*.)

(Pokračování.)

Nejzarytějšími odpůrci křesťanství mezi černochoy jsou jejich lékaři, kteří jsou považováni od nevědomých Kafrů za kouzelníky umějící čarovati. Hlavní umění těchto kouzelníků však záleží v tom, že dovedou klamati a podváděti. Při svých kejklích se nelekají ani nejhnusnějších zločinů, na př. vraždy. Černocho jim věří na slovo, ježto se domnívá, že jsou ve spojení s duchy. Za rady, jež udílejí, dají si náležitě platiti, žádajíce i několik kusů dobytka, které jim pověřivý černoch, obávaje se jejich pomsty, ochotně přivede.

O ukrutnosti černých lékařů a o mnohých pověrách, kterým černoši po celý život od kolébky až ku hrobu jsou oddáni, vypravují missionáři mnoho. Uvedu aspoň něco.

P. Balduin, správce missijní stanice Censtochova, pozoroval, že se jeho žáci velmi bojí a že z nich žádný nechce nikam sám jíti. Dověděl se, že obcházejí v okolí lékaři a že slídí po nějakém hochu, jehož mozku potřebují, aby shotovili „Iyeza“, t. j. lék pro chorého náčelníka.

Do jiné stanice, Rychnova nad řekou Polela, přiběhlo, sotva dechu popadajíc a hrůzou se třesouc, děvče.

„Umfundisi, ugisindise! (Učiteli, zachraň mne!)“ Tak volalo a vrhlo se missionáři k nohám. Při tom se ohlíželo plno úzkosti za sebe, domnívajíc se patrně, že jest pronásledováno.

Na otázku knězovu, proč se bojí, vypravovala ubobá, že prý má být zavražděna. Má prý býti otráven neoblíbený náčelník. Lékaři připravili

již jed z mozku zavražděného muže a kouzelných bylin a potřebují ještě kousek masa z těla dívky. Ona prý jest jedinou v celém kraalu (dědině), která má k tomu potřebný věk. V noci již slyšela, jak si vypravovali někteří mužové, že bude zabita. Proto sem přiběhla.

„Knězi, zachraň mne!“ prosila opět úpěnlivě. Při tom vypadala, jsouc oděna beráncí koží, jako zbloudilá, uštvaná ovečka, která hledá útočiště u svého pastýře. Netřeba podotýkati, že byla ochotně přijata a tak zachráněna. Z toho lze poznati, jakých dobrodiní i pro život časný poskytuje ubohým pohanům křesťanství. — —

Ovšem, proti některým lehčím a hlavně zevnějších chorobám neb poraněním, znají také černí lékařové léky. Tak na př. při bolení hlavy dávají nemocnému šňupat popel jakési byliny, do bolavého zubu vkládají úlomek keře, který nazývají „umcele“. Obyčejně zachovávají přípravu léků v tajnosti, zvláště pomáhají-li. Přichází-li se poraditi pacient s nějakou nemocí vnitřní neb vážnější, jest p. doktor se svoji moudrostí brzy v koncích. Z rozpaků si však dovede pomoci buď drzostí neb čarami.

Missionář z Nového Kolína ve Vých. Africe, též mariannahillský Trapista, píše o tom:

Onemocní-li černoch z kmene Vašambara, pátrá přede vším, odkud nemoc přišla. Proto ihned k vševědoucímu lékaři! Ten tomu přijde okamžitě na kloub. „Co jsi snědl?“ táže se sklíčeného pacienta, „jistě maso, pravda; jaké to bylo maso?“ „Skopové,“ přiznává se tento skroušeně. „Tu to máme! Toť příčina tvé choroby. Ať nejíš ode dneška žádného skopového masa, sice se nemoc vrátí!“ Pln obdivu nad moudrostí učeného pána odchází černoch domů, po chvíli pak se vrací, veda tučného skopce v odměnu lékaři za moudrou radu. Lehce skopce oželí, vždyť pro něho nemá žádné ceny. Neboť jest jisto, že se dle rady lékaře s šedomitě zachová a skopového masa více do úst nevezme. — Často se lze setkat mezi černochy s mnohými z nichž jeden nejí skopového, druhý kozího, třetí opět jiného masa. A, otážeš-li se proč, dostaneš pravidelně odpověď: „Lékař mně zakázal.“

Léčiti však není jediným řemeslem černých kouzelníků. Oni dovedou ještě těžší věci. Neprší-li dlouho, musí lékař vzývati duchy, aby dali deště. Kafři ctí duchy zemřelých a věří, že mají velikou moc, kterou mohou žijícím buď prospívati, neb škoditi. V tom vlastně záleží celé jejich náboženství.

Zařikávání duchů v čas sucha koná lékař s pohlavárem, jeho manželkou a shromážděným lidem takto: Mužové i ženy donesou v košíčkách po troše žita do stanu pohlavárova. Manželka náčelníkova vysype žito na zem, a vzývá při tom duchy, takto k nim hovoříc; „E! Makosi amakulu! Kw'enze vjavi na? I'iny ukuba nikulale umhlaba na? Sigacela, sicela

imvula!“ T. j. „O, vy mocní pánové! Co se to děje? Proč ničíte zemi? Prosíme, prosíme o déšť!“ Pak rozkáže náčelník, by se žito sebralo a připravil nápoj, jemuž dali běloši název kaferské pivo, poněvadž se našemu pivu podobá. Potom zavolá lékaře a vystrojí pro všechny hody, jimiž se mají duchové usmířiti. Lékař připraví z vody a jakéhos kořínku (ubulan) pěnu, jíž omyje tělo náčelníka a počerní mu čelo uhlem z téhož kořínku. Mezi tím mužové a ženy tancují a zpívají písně na oslavu rozhněvaných duchů. Slavnost končí zabitím černě zbarveného hovězího dobytčete. Černá barva na čele pohlavára a též barva dobytčete znamená, že si lid přeje černého, t. j. hustého, vydatného deště. Po slavnosti očekávají s napjetím deště.

Mluvě o pověrách, vyličím ještě zvyky, které jsou spojeny se smrtí a pohřbem černochoým.

V domě, kde leží mrtvý se nesmí mnoho, ani hlasitě mluvit. Jen šeptem si sdělují obyvatelé kraalu, čeho jest nutně třeba. Pak posadí mrtvého do dřepu a sváží pevně, by se bradou kolen dotýkal. Muži vykopají v ohradě pro voly hrob, do něhož se nebožtík ihned vloží tak, by seděl na kameni. Menší kameny se mu položí na hlavu a obě ramena. Vše, čeho užíval, dokud žil, vloží se mu do hrobu, byť to i z brusu nové bylo. Nic nesmí po něm v kraalu zůstat. Tváří jest obrácen k příbytkům lidským, jichž má býti nyní ochráncem. K hrobu přistupují pak ženy a vpouštějí tam malé kaménky, na něž napřed naplily. Dítka nesmějí býti při pohřbu. Byly z domu odvedeny, jakmile nemocný skonal.

Pak nastává nářek. Ženy lomí rukama a volají nařikavým hlasem: „Maye', maye', maye', babo', maye', maye', babo!“. Opět a opět zaznívá pronikavé jejich volání. Z okolních chatrčí se shromáždí obyvatelé a pomáhají nařikati. Unavené ženy odcházejí po chvíli k potoku, kde se omyjí jakousi tekutinou, k tomuto účelu zvlášť připravenou a ostříhají si vlasy nad čelem. Hostin pohřebních obyčejně nebývá. Jen tehdy se zabije koza u hrobu a hned pak připraví k jídlu, když zemřelý byl velmi stár. Tehdy také není slyšeti nářku, nýbrž vše se oddává radosti, že dědeček neb babička klidně odešli k duchům. Objeví-li se brzy potom v kraalu had, jest v něm jistě duch zemřelého starce neb stařeny. Běda tomu, kdo by jej uhodil, neb se mu přiblížil! —

Vytrvalé práci missionářů se bohdá podaří vyprostiti ubohé černochoy z temnoty pohanských pověr a přivésti ku vznešenému světlu víry Kristovy, která je učiní mnohem šťastnějšími na zemi a hlavně jednou na věčnosti.

(Příště dále.)

== Různé zprávy. ==

Ze života dětí.

Zapálené stohy. Nedaleko Olšanských hřbitovů za Král. Vinohrady u Prahy byly na poli dva stohy slámy. Dne 7. října m. r. odpoledne přišli tam ze dvora pana Kantora, jemuž stohy tyto patřily dva hoši, osmiletý Jan Radoň a šestiletý František Strniště a rozdělali si tam ohníček, do něhož házeli papíry a do hořících papírů šlehaly bičíky, dělajíce si tak „ohnivé draky“. Větrems zanesen byl kus hořícího papíru na stoh a za malou chvíli byly oba stohy v plamenech. Tak způsobili neopatrni hoši velkou škodu, jíž ani sami, ani jejich rodiče nahladiti zemohou, ježto otec Radoňův je nádenníkem a Strnišťův kočím. — Nedělejte si ohníčků!

Smrtelný konec hry. V Plzni ve Škrétově ulici dne 3. října vozil se 12letý synek domovníkův, Antonín Šindelář, po zábradlí u schodů. Znenadání ztratil rovnováhu a spadl s druhého poschodí dolů, při čemž utrpěl tak těžké poranění, že v noci na to zemřel. — Nečiňte nikdy nic podobného

Neštěstí. Dne 4. října hrálo si v Debsi u Ml. Boleslavi několik dětí pod podkopanou strání. Kus skály nad nimi se utrhł a zabil 7letého chlapce, Pulce, rozdrtiv mu hlavu. — Nehrejte si na nebezpečných místech! — Dne 29. října hráli hoši v Karlíně v Karlově třídě kopanou, při čemž 11letý syn dělníka František Hlavín poražen k zemi vyvrknul si pravou ruku, tak že musil býti dopraven do nemocnice. — Kopaná není hra hezká ani česká! —

Dopis děvčátka papeži. Papež Pius X. dostal v říjnu dopis tohoto obsahu: „Milý svatý Otče! Sbírám si lístky s pohledem a mám také čtyry lístky s Tvou podobiznou. Shledávám však, že na každém lístku vypadáš jinak. Prosím Tě, pošli mi pohledový lístek s Tvou pravou podobou. Adalgésa Rimoni“ k tomu připojena pak adresa. Svatý Otec přečetl si několikrát lístek a zaslal na udanou adresu svou fotografii, opatřiv ji svým podpisem a tak má nyní malá Adalgésa věrnou podobiznu Sv. Otce i z jeho podpisem.

Nebezpečný žert se smutným koncem. Dne 1. listopadu v Hudsově u Teplic hráli si u rolníka Čerpela tři školáci. Školák Gampe vzal flobertku (druh pušky) do ruky a pohrával si s ní. Avšak domácí synek, Čerpel, osoboval si sám na ni právo, zmocnil se jí a namířil na třetího Knappa. Ten měl strach, utíkal a znaje již následky takových nedbalých žertů, prosil Čerpela, aby toho nechal. Ten však nedal si říci a radoval se z jeho úzkosti, spustil a rána zasáhla Knappa do levého oka tak, že na ně oslepl. Chraňte se podobných žertů a nechte pušek býti!

Hádanky a rebusy.

1.

Koniček.

	vrou	luj	sku	last'	da	tuj	
zas;	da	to	cně	jej		ži	la
ji	mi	la	V	vot	to	zas;	bě
bě	vlast'	la,	bě	vlast'	da	ji	bě
la,	skej	to	ni	sl.		pluk	la,
vlast'	jmě	da	slá	slá	jí	Jan	
	ji	zas;	bě	zas.	Pre	je	to
	to	vu	vu	nes	Sva	bět	

K. Štiebra.

2.

Roháček.

a	a	a	a	a
k	k	l	l	
o	o	o		
s	s			
š				

Sestavte písmena tak, aby čtena ve směru svislém i vodorovném stejně zněla. Význam slov: 1. budova, 2. hospodářský nástroj, 3. jde zemí, 4. slabika, 5. hláska.

3.

„Jaká to 123452, ta červená, vonná 623452,“ chválí babička dárek maličké vnučky.

Frant. Berkova.

4.

1. Má otce i matku a přece není jejich syn. Kdo je to?

2. Ve mně tma, venku světlo; venku zima, ve mně teplo; venku teplo, ve mně mráz, jmenujte mne někdo z vás!

3. Čím končí leden a začíná únor?

4. Je to z kůže, má dvě uši, běhá to a nemá — duši.

5. $\begin{matrix} r \\ r \\ r \\ r \\ r \\ r \end{matrix} 0$ 6. $B_{\frac{h}{m}} \overset{\text{B R D P}}{\text{I I}} p e f ! !$

7. $\begin{matrix} 0 & 0 \\ 0 & 0 \end{matrix} \begin{matrix} \overset{\text{I}}{\text{I}} \\ \text{č i} \end{matrix} \begin{matrix} \overset{\text{I}}{\text{I}} \\ \text{c} \end{matrix} d i u \check{z} \check{z}$

Třicet rozluštětelů hádanek a rebusů v tomto sešitě obsažených, kteří svá správná rozluštění samostatně pracovaná do 20. ledna 1904. redakci zašlou, obdrží odměnou pěknou knížku.

POZOR Deset odběratelů „Anděla Strážného“, kteří nejlépe vypracují slohový úkol: „Štědrý den“, obdrží odměnou po cenné knize. Nejzdařilejší práce pak bude v některém z příštích čísel „Anděla Strážného“ uveřejněna. Práce nebudiž dlouhá! Nutno zaslati redakci do 20. ledna.

Rozluštění hádanek a rebusů z č. 4.

1. Ráj, rek, rak, Sára, rajka, sajka, síra, kasa, krása, Jirásek.
2. Písmeno č.
3. Rána. Kola u vozu. Pluh. Kolik stopek.
4. Ořechů bylo 18 neb 21 neb 24 a pod.
5. a) Sázava. b) Vinohrady. c) Voda jest zdravý nápoj. d) Tři a třicet.

Obsah. Ježíšek a vlk (báseň), strana 121. — V zimě, strana 122. — Veselá sázka (s obr.), str. 124. — Koledníci (báseň), str. 126. — Na úsvitě (s 2 obr.), str. 126. — Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá (s obr.), str. 135. — Den dušiček, str. 139. — Svatá Rodina (s obr.), str. 140. — Koleda národní (báseň), str. 142. — Ze života lednáčka (s obr.), str. 143. — Obrázky z katolických missií, str. 147. — Různé zprávy, str. 150. — Hádanky a rebusy, str. 151. — Rozluštění hádanek a rebusů z č. 4., str. 152.

Holzer. V Klimkovicích: Frant. Vavrečka, Štěpánka Knoppova. V Kmetňovsi: Růžena Fišerova. V Konici: Rudolf Grulich, Jan Šelcl. Na Král. Vinohradech: Marie Burešova. V Kroměříži: Alois Zlámalík, Vojt. Vičánek. V Lechoticích: Ant. Novák, Alois Jedek,* Methoděj Novák,* Stan. Pálka. V Lidmovicích: Marie Křišťanova. V Lomnici: Ferd. Gabriel. V Lulči: Josef Srna.* V Lutotíně: Alois Hájek. V Luži: Anežka Nováčková, Frant. Friedl, Josef Kolek,* Jaroslav Šnopl. V Lužci: Anna Čápoval,* Václav Plicka, Mařenka Grossmanova, Růžena Kdýrova, Miroslav Pavlík. V Lysicích: Karel Svoboda,* V Maloměřicích: Ant. Kůra. V Medlešicích: Marie Linhartova. V Metylovicích: Lepík Ondřej.* V Miškovicích: Mar. Králová.* V Mnich. Hradišti: Marie Valentová. V Ostravě Mor.: Šule Jaroslav,* Vojt. Martinek. V Nákle: Alois Gědoš,* Vojtěch Horčíčka. V Netíně: Františka Michalová.* V Obeřišti: Antonie Hrbková, Josef Tynhoter,* Františka Kubátová, Josef Vopička, Josef Kubát, František Vitásek, Vojtěch Bedřich, Karel Tesárek, Marie Rysova. V Obřanech: Frýdek Karel a Augustin* (Nuže, malý čtenáři, dostaneš knížku!) V Ochozi: Rudolf Pospíšil. V Olomouci: Františka Plesníková. V Olomučanech: Filip Badal. V Petřvaldě: Jan Pavelek. V Plzni: Jan Šimandl, Frant. Nosek, Josef Vokáč, Josef Alexandr. V Pohorelicích: Alois Kolář. V Poličce: Václ. Svatoš. V Pozlovicích: Cyrilla Chupikova. V Praze: Marie Grygarova. V Probluzi: František Frydrych. V Přemyslovicích: Filomena Krečmerova. V Přestavlkách: Josef Baláš, Vilém Klímecký.* Tamtéž v klášteře: Anna Fassmanova, Vlastimila Uherková, Josefka Sedláčková, Marie Všeticková, Marie Matlochová,* Marie Skulova, Anna Vilímková, Olga Götzová,* Štěpánka Dosedělová, Karola Hübnerova, Ludmila Hynková, Zdenka Šneidrová, Anna Stratilová. (Srdečný pozdrav a dík od strýčka redaktora!). V Příkazích: Josef Kvapil, Rudolf Fiala. V Rohozné: Františka Schneeweisová, Václav Beneš, Jan Báča, Josef Báča, Anastazie Škrancová.* V Rouchovanech: Marie Fukalová, Karel Král, (díky za pozdrav!) Josef Čech,* (díky!). V Rudíkově: Růžena Pozplná. V Semilech: Ludvík Špindler. Ve Slaveticích: Mitýska Jan, Anna Hájková. Ve Smolkově: Josef Kropš, Rudolf Valásek, Pecháček Gustav, Josef Eichler,* Jan Valásek, Jindřich Kupka. Ve Staré Vsi: Augustin Číhal, Josef Filípek, Alžběta Čadova, Josef Šamal, Josef Škubal, Hedvika Bartíková, Antonín Klímecký. Ve Střopešíně: Brabcova Albína. V Sušici: Pavla Kubešová. V Těšicích: Frant. Holešovský,* V Telči: Marie Dvořáková. V Těšeticích: N. N. V Tiché: Anna Špačková. V Topolné: Karel Kotek. V Třebíči: Marie Mozorová,* Matějka Marie, Marie Bendová. V Uherském Brodě: František Bártek,* Hugo Morávek. Ve Velké: Martin Sup. Ve Vel. Bystřici: J. Vyhnánek. Ve Vel. Lukově: František Ernst. Ve Veselí: n./M.: Josef Lacina,* Jan Kolařík. Ve Vilémově: Marie Šulcova. Ve Vítkovicích: Frant. Kuník. V Zarazicích: Anna Tomečková,* Josef Bártek, Jan Bártek, Jakub Kozumplík, Jan Procházka.* V Znorovech: František Říčina. V Zvole: Hedv. Mazlová.* V Želechovicích: Bohumilka Špendlíková. V Židlochovicích: Marie Měřinských, Antonie Zahradníková. V Dalešicích: Zdražilova Štěpánka, Josef Potůček, Ludvík Voneš.

Všem milým luštitelům, kteří přáli veselé svátky a šťastný Nový rok, srdečně děkuje a podobně přeje strýček redaktor.

Jména odměněných poznačena jsou hvězdičkou!

 Rozluštění zasílána buďte vždy do redakce, Dominikánská ulice číslo 4.

Vypracování slohového úkolu „Den dušiček“ zaslali:

V Blatné: František Vaník. V Borovanech: Štěpán Brod. V Braslavci: Vojt. Šrámek. V Červ. Pečkách: Marie Peliuková. V Čes. Budějovicích: Karel Kotouč, Růžena Svatošová,* Bohumila Ledvinková,* Jindřich Vaněček. V Čes. Těbové: Antonie Nováková, Božena Holečková, Miroslav Gregar, Marie Gregarova. V Dalešicích: Štěpánka Zdražilová. V Doubravici: Kunc Bohumil. V Doudlebach: Marie Hroboňová. Ve Frenštátě: Marie Bémová. V Holici: Nedomova Hedvika. V Hor. Lhotě: Cyr. a Meth. Klimešovi. V Hoříčkách: Marie Včelisova. V Hradci Králové: P. Hanušová, M. Mikysková. V Husinci: Žofie Balejová,* Jan Šima, Marie Vávra, Jan Hubáček, Anna Jílečková.* V Chrlicích: Vilém Klimeš. V Chrásti: Josef Jiruš. V Ivančicích: Jan Sedláček. V Jalubí: Jan Horák. V Jevíčku: Viktor Holzer. V Kloboučích: Frant. Bdinka. V Kochánově: Václav Toman, Frant. Mikyska.

V Kojetíně: Božena Ryšavá* V Kopřivnici: Alois Jurečka. V Král. Městci: Marie Pátá* V Kroměříži: Vilém Dočkal* V Lukavici: Marie Vrikova* V Lužci: Maruška Tůmová. V Medlešicích: Marie Linhartova* V Mělníku: Julie Šourkova. V Milevsku: Marie Benešova V Mnich. Hradišti: Antonín Langlamer. V Mor. Ostravě: A. Kučova* V Nákle: Marie Babicova, Terezie Berkova. V Napajedlích: Frant. Bártek. V Netíně: Frant. Dvořák, Jurný N. V Neznášově: Alois Skalický. V Obřanech: Frýdek Karel. V Ochozi: P. R. V Ostrovačicích: Frant. Pokorný. V Pečkách: Marie Schafferhausova V Plzni: Václ. Šmíd. Na Plumlově: Jaroslav Lubič. V Pohořelicích: Františka Batelkova, Františka Zelíkova. V Polehradicích: Růžena Stehlíkova V Praze: Marie Smejkalova. V Prostějově: Hořava Eduard. V Přelouči: Jindř. Rudolfova V Přemyslovicích: Zienka Dvořáková, Růžena Kučerova, Filomena Krečmerova, Anna Prokopova, Anna Janečková. V Přerově: Irena Jakubčíková, Božena Urbancova,* Šromotova Bedřiška, Ludmila Pavlíková, Ludmila Stará, Marie Tropprova,* Taubrova Marie V Přestavlkách: Horáková Ludmila, Blažej Chromec. V Přívoze: Hermína Niklová,* Jan Macura V Račerovicích: Mityska František. V Rouchovanech: Voborný František, Josef Stejskal. Ve Slatině: Inonenc Šik, (obsahem pěkné, ale rýmy a metrum nesprávné!) Ve Slavkově: Viktor Toman, Jindřich Šlimar. Ve Smešně: Jindřich Valta. Ve Smolkově: Jos. Kropš, (díky za pozdrav!) Ve Stolčíně: Julie Bílková, Karel Eckschlager. Ve Třebíči: Karla Pyšná,* Paula Široká, Marie Měrešova, Blažena Česnekova, Přerovská Julie, Marie Vávrova, Karel Dvořáček* V Třeboni: Marie Šachlova* V Tučapech: Josef Hlaváček. Ve Vel. Dvčicích: Valerián Entner. Ve Veselí n/M: Aloise Zalesákova Ve Vičicích: Durajova Marie. Ve Vítkovicích: Ludvík Foldyna, (básnička zdařilá až na metrum), Anežka Moškofova. Ve Vodňanech: Ludmila Holátova. Ve Vyškově: Anna Wölfova. V Zarazicích: Jan Šebesta. Ve Znorovách: Josef Košíš, Štěpán Polášek, Apol. Vykroutilova. V Židenicích: Josef Sochor. V? Ludmila Šertlerova, Terezie Nedělníková.

Redakci zasláno:

Vychovatelské Listy. Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování.

Ročník III., číslo 20. až 24. — Tiskem Frant. Navrátila v Ivančicích na Moravě. — Vychází dvakrát měsíčně. — Předplatné na celý rok obnáší 6 K. — Redaktor Alois Adamec.

Museum. Časopis bohoslovců českoslovanských. Ročník XVIII. č. 1. Porádá Antonín Šalomoun. Nákladem „Růže Sušilovy“. Tiskem Papežské kniht. benedikt. rajhr. v Brně. Vyjde pětikrát do roka. Celý ročník, speciálně pak číslo IV. věnováno bude památce 100. narozenin Fr. Sušila.

Náš Dorost. Zábavný a poučný časopis živnostenský. Brno. Nákladem Zemské Jednoty živnostenských společenstev. Zodpovědný redaktor Petr Florus. Ročník I. seš. 2.

Pozor čtěte!

Časopis

Pozor čtěte!

,PŘÍRODA A ŽIVOT'

přináší cenné vědecké články o přírodním léčení, o léčení různých chorob, alkoholismu, o zdravotnictví, články výchovné a sociální, jakož i různá pojednání o povznesení hmotného i mravního stavu člověka. — 1. číslo VI. ročníku vyjde již v měsíci lednu. — Roční předplatné pouze 2 K. Ročně 12 čís. l. Objednávky a předplatné přijímá administrace „Příroda a život“ ve St. Strašnicích č. 76, p. Vršovice.

Za redakci odpovídá: JAN DVOŘÁČEK, učitel v Brně.

Vydává svým tiskem a nákladem Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských v B. n.

Předplatné na „Anděla Strážného“ celoročně:

Rakousko 1 K 60 h., Německo 1 m. 60 pf., Rusko 80 kop.,
Italie 2 liry, Francie 2 fr., Amerika 40 c.

Vychází měsíčně a předplácí se ročně 1 K 60 h

Spasitel světa vysílá své apostoły a všechny své přátelé do celého světa a volá, že žeň sice veliká, málo však pracovníků. Vy, milé děti, rády byste milého Spasitele vyzvání poslechly a šly třeba až do Číny a mezi divochy afické a australské hlásat, jak dobrotiv jest Bůh, a že chce, by všichni ku spasení přišli; avšak jste ještě malí, ještě daleko zůstati a se učití musíte. Co však učiniti můžete, to děláte: Modlíte se za pohané děti a šetříte dárky na vykoupení jich a vychování v křesťanské víře. Zaslány nám nové milodárky:

Farní úřad v Česk. Bohdíkově od členů K 44.66. — Dp. K. Hanák, far Bernatice od členů K 49. — Farní úřad v Kmetnovsi. od školních dětí K 16.34. — Děti školy Smržické u Prostějova K 8.16. — Děti III. tř. školy klášterní v Boskovicích na jméno Frant. St. a Narcis K 24. — Děti školy Jaroměřické K 15. — Dp. St. Svoboda, kaplan v Příbrami K 30. — Od dětí spolku sv. dětství ve Vel. Bystřici K 24. — Pollak Josef v Lipoljany 60 h — P. M. Fink, převor v Opavě K 185. — Jednota sv. dětství fary Boršické K 58. — Mar. Dočkalová v Přerově K 2. — Kateř. Krátká v Přerově K 2. — Dp. Vinc. Mrštík z Nové Vsi od členů K 25.62. — Dp. V. Slezák, katecheta v Třešti K 31.40. — Dp. Ant. Man, kaplan v Smržicích od dětí K 31.40. — Josefa Čecháčková, učitelka v Třeštině K 2. Rodina Houdekova v Brně K 20. — Dp. Josef Stohala, far. v Bohuňově od členů K 10.90. — Dp. Jos. Stohala, far. v Bohuňově na pokřt. jm. Antonín K 10. — Dp. Jos. Fabian, farář v Častkově K 12.29 — Farní úřad na Vískách K 19.72. — Dp. L. Doležel koop. v Místku K 50.46 — Dp. Karel Žlábek, katech. v Přestvicích od dětí K 30. — Dp. Karel Žlábek od par. K. Št. K 2. — Josef Fexa, kostelník v Batelově 40 h — Alois Bartoník, Hrabová K 20.

Správné rozluštění z čísla 5. zaslali:

V Adamově: Hugo Berounský. V Babicích: Josef Buryšek. V Brně: Zdenka Richtrova, Ludvík Dvořáček, Karel Zezula.* Václav Vašák,* Rudolf Bursa,* Jan Slováček.* V Brumovicích: Jan Lízna. V Březůvkách: Vladimír Indra. V Bukovsku: Anastazie Stögllová. V Čelčicích: Josef Kadlčík. V Čes. Budějovicích: Frant. Handl,* Bohumila Ledvinková. Ve Čkyni: Cyrill Martan. V Dalešicích: Štěpánka Zadražilová,* Josef Potůček, Ant. Fišer, Cyrill Kovář, Frant. Potůček. V Deštné: Ant. Kobylka. V Dol. Dobré Vodě: Frant. Caldr. Ve Frenštátě: Maruška Bémová* (Srdečný dík.)

Časopis pro křesťanskou mládež.

Roč. XXIII.

Únor.

Číslo 6.

MODLITBIČKA.

ANDĚLÍČKU STRÁŽNÝ
PROSÍM TEBE TEĎ,
VŽDYCKY KU NEBÍČKU
MOJE KROKY VEĎ.

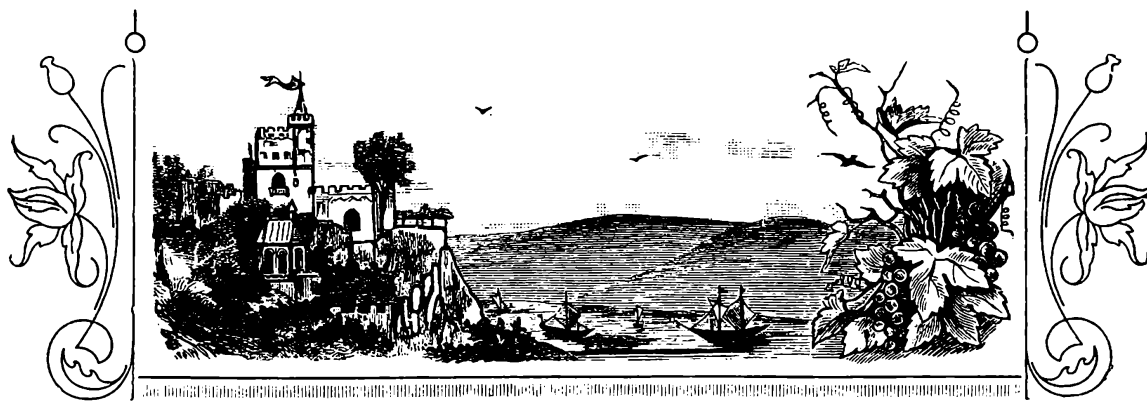
VEĎ MNE K MÉMU BOHU
CESTOU, KTEROU CHCEŠ:
TOBĚ VĚŘIT MOHU,
ŽE MNE DOVEDEŠ.

DOVEDEŠ MNE K NEBI,
TO JÁ DOBRĚ VÍM,
ŽE SE DLOUHOU CESTOU
TOBĚ NEZTRATÍM,

ŽE U PÁNA BOHA
TAM SE SEJDEME,
A ŽE NA VĚKY HO
CHVÁLIT BUDEME.

J. Milota,

Na úsvitě.

Povídka z moravských dějin. — Napsal Vítězslav Unzeitig.

(Ostatek.)

oho rána Zbyšek nemálo se divil, že pan Odolen nad obyčej dlouho neschází dolů. Byloť zvykem jeho každého rána opouštětí svou komnatu a sejítí mezi čeleď, aby se poptal, jako starostlivý velitel hradu, nestalo-li se přes noc nic zvláštního, neukázalo-li se nic podezřelého.

Když slunko stálo už vysoko a jeho mladý pán ještě se neobjevil, Zbyška jal nepokoj. Zdaž nepřihodilo se mu něco zlého?

I zamířil do jeho pokoje.

Vešel do ložnice, přemáhaje se seč byl, aby nepokoj jeho hlasitě nevybuchl.

V měkkých poduškách hověl si člověk. Ale byl to — bezstarostný zpěvák, který nemohl se zdržeti veselého smíchu, spatřiv nad sebou vypoulené oči a leknutím protáhlý obličej Zbyškův.

„Kde jest pán?“ zahřměl Zbyšek, vzpomínajíc se z prvního úžasu.

„Teď už patrně hodně daleko odtud a na cestě za vojskem,“ smál se pěvec. „Mně však nesmíš mítí za vinna touto věcí.“

Zbyšek rázem porozuměl všemu a viděl, že by zbytečně hartusil na chudáka zpěváka, jenž patrně jen za dobrou odměnu dal se propůjčiti k této lsti. Také bylo zřejmo, že pana Odolena už nedohoní a že bude lépe, ani se za ním nevydávati.

Ten den Zbyšek prochodil v těžkých myšlénkách a starostech. Nešlo mu ani tak dalece o to, co by asi řekl pan Beneš, kdyby se nyní vrátil,

což ostatně nedalo se očekávati, a nenalezl mladíka svěřeného Zbyškově péči — ale zdaž není skoro jisto, že pan Odolen, sotva se zotavivší z těžkých ran, touto nerozvážně podniknutou výpravou velice si uškodí na zdraví? Zdaž může ho bez starosti přenechatí jeho osudu, — není-liž jeho povinností jíti za ním, a když už na věci nelze ničeho změnití, státi mu věrně po boku v každém nebezpečí? Hrad může opustiti bez závady, neboť přestala-li příčina, pro kterou na něm byl upoután, přestal i jeho závazek k pobytu.

A nutno prozraditi, že nebýti nebezpečí, které hrozilo zdraví jeho mladého pána, Zbyšek jeho útěk, který umožňoval i jemu vrhnouti se znova ve vír válečného života, bezmála nepokrytě schvaloval.

Den po té Zbyšek, dobře ozbrojen, na rychlém síváku zamířil ve stranu, kudy před měsícem odtáhnul pan Beneš se svým válečným lidem.

VIII.

Hrad Hlohovec, na němž pánem byl Béla Csinkay, jeden z nejvzácnějších a nejmocnějších uherských velmožův, ku podivu odolával útokům moravského vojska, které už bezmála po celý měsíc bez výsledku rozbíjelo si čela o jeho pevné bašty a plnilo mrtvolami hluboké příkopy hradní. Obezřelý vůdce oblehatelů, Břetislav, poznal hned po prvých pokusech zmocniti se této nedobytné pevnosti, hájené nad to statečnou a silnou posádkou, že tu postavila se mu do cesty znamenité dosud samými úspěchy překážka, kterou nelze podceňovati a k jejíž odstranění bude potřeba mnoha úsilí, mnoha obětí.

Přesvědčiv se několika nezdařenými útoky, že násilím nezmůže zde ničeho, byť vojsko jeho osvědčovalo sebe větší statečnost, umínil si vyhladověním donutiti zpupnou posádku, která se útokům oblehatelů jen vysmívala, ke vzdání. Rozloživ tedy veškeré svoje síly kolem hradu, sevřel jej tak, že nebylo takřka možná, aby jen myš proklouzla sem nebo tam, a jal se s oprávněnou netrpělivostí čekati na účinek tohoto opatření. Ale zdálo se, že i tento záměr se nepovede: obležení buďto tajnými chodbami, kterých oblehatelé ještě nevypátrali, zásobovali se potravou, nebo byli se, předvídajíce obležení, už předem zaopatřili zásobami na dlouhou dobu; aspoň výsměšné tváře pánů Uhrů objevujících se houfně na hradbách, kdykoliv oblehatelé klidně se chovali, nejevily stopy nouze a nevěštily, že by obležení chystali se vzdáti se.

Není divu, že v táboře pod hradem zavládl ponenáhlu špatný rozmar. Nad to přišla pojednou překvapující novina, že blíží se silné vojsko uherské, vedené samým králem. Nyní zbývalo toliko dvojí: buďto ustoupiti nebo zmocniti se hradu stůj co stůj — jinak, budou-li jej obléhati do té

doby, až vojsko uherské přikvapí, octnou se mezi dvěma ohni a budou potřeni, a všechny dosavadní úspěchy budou zmařeny. K ústupu nebyl by se odhodlal nikdo, tím méně za vedení takového vůdce, jakým byl Břetislav.

V čas té všeobecné rozmrzelosti do tábora moravského dorazil Odolen Drahanovský. Rozumí se, že zakuklení svého neodložil, třebaž mnozí v té skleslosti zpěváka vítali málo příznivými pohledy. Když se přesvědčil o povšechném stavu věcí, v hlavě jeho, která mnoho se natrápila přemýšlením o tom, jak by se tu dalo odpomoci, pojednou uzrál určitý plán.

Dav se ohlásiti kněžici, brzy byl k němu přiveden.

Ušlechtilá tvář Břetislavova byla vysílením a trampotami posledních dní všecka pobledlá, ale oko jeho nepozbylo svého bývalého žaru. Spochínuv na přichozím dlouhým pohledem, jakoby jím nejtajnější jeho myšlenky chtěl vyčísti, pravil po chvilce mlčení :

„Čeho si žádáš?“

„Přicházím s prosbou o milost — která by snad prospěla i tvoji věci, jasný kněžici.“

Břetislav nemohl potlačit jisté zvědavosti.

„Prosím tě, abys svěřil mi malý oddíl statečných mužů, se kterými zmocnil bych se hradu.“

Přes všecek smutek těch dnů kněžic nemohl ubrániti se úsměvu.

„Tobě?“ zvolal, patře nedůvěřivě na oblek neznámého, na jehož zádech visela veliká harfa. Ale v té všimnul si blíže jeho obličeje, který nepostrádal jisté ušlechtilosti a podivná myšlenka šlehla mu hlavou. Zajisté tento neznámý není tím, zač se vydává. Odolena v přirozené jeho podobě byl by poznal na prvý pohled, ale mladíkovi, jenž do provedení svého odvážného plánu si nepřál býti od někoho poznán, stačila obyčejná hlinka a odvar jisté byliny, o které od staré Zuzany nabyt vědomost, aby jimi tvárnost svého obličeje i barvu svých kadeří k nepoznání změnil.

V této chvíli tušil, co se děje v mysli kněžicově.

„Nejsem tím, za koho mne dle tohoto přestrojení máš, pane,“ pravil upřímně, „ale uvěř tlukotu mého srdce, zaníceného pro drahou vlast i pro tebe, hrdinu, za jehož zářným příkladem vždy chci jíti, že neobmýšlím nic zlého. Splníš-li prosbu moji, máš mne celého a bude i úspěch, ale po vlastním stavu a jméně mém, prosím, nyní nepátrej.“

Kněžic s rostoucím udivením pozoroval mladíka, jenž se rozhňoval víc a více. Už, už měl na rtech otázku, kým vlastně neznámý jest, ale po jeho posledních slovech ji nevyřkl. Jeho vznešené srdce poznalo, že tento neznámý mluví upřímně.

Chopiv se jeho pravice pravil vřele:

„Věřím ti a netáži se na nic, co se tvé osoby týká. V tomto svatém boji, který pro nás začíná nabývatí špatného obratu, každá páže, která bojovati chce pro nás, jest vzácná a vítána — ale ať jsi kdokoliv, ať jméno tvé, tvůj stav a viny tvé, může-li se za tímto zevnějškem skrývatí vina nějaká, jsou jakékoliv — tolik ti slibuji svým slovem knížecím: jestliže skutečně tvůj plán jest takový, by vydal obležený hrad do naší moci, zapomenuto bude na všechno, zasypu tě zlatem a důstojnostmi a budeš první mezi prvními při mém dvoře. A nyní pojď a vylož mi podrobně svůj záměr.“

*

Od toho pamětihodného dne Odolen, vyznamenaný důvěrou kněžice Břetislava, byl postaven v čelo tlupě padesáti nejodvážlivějších mužů, kteří se dobrovolně k službě jeho přihlásili. Od toho dne padesát párů bystrých očí slídilo v samé blízkosti hradu, která při větší bdělosti stráží hradních nejednomu z nich mohla se státi osudnou; díky však dosavadním úspěchům obležení projevovali jistou bezstarostnost a jedině tou měrou bylo možno, že Odolenovi vyvolenci, kryti houštinami, jednotlivě mohli se plíživati pod samé hradby a jejich sílu na tom či onom místě důkladně prozkoumati. Na straně, kde hrad stál na vysoké, holé skále, spadající srázně do údolí, odkud každý útok byl nemožný, objevena malá branka, a té nyní Odolen věnoval největší pozornost.

Jednoho dne, když z rozsáhlého houští, vroubícího pokraj lesa naproti oné brance, pilně pozoroval bašty, daleko méně pevné, snad proto, že příkrá skála byla tam nejlepší hradbou než na jiných stranách, zašustělo za ním pojednou suché listí. Obrátil se — za ním stál Zbyšek.

Odolen spoléhaje na své zakuklení ani nejmenším hnutím nedal na jevo svoje překvapení. Ale z výrazu Zbyškovi tváře bylo na jediný pohled zřejmo, že nedá se oklamati zdánlivě jiným zevnějškem svého pána, jehož dobře poznal.

Prosil ho, by jej přijal mezi své věrné. Odolen učinil to s radostí, a důvěřuje Zbyškovi, jehož znal skrz naskrz, více než kohokoliv jiného, znenáhla zasvětil jej do svého plánu.

Jeho smělému podniku přibýlo tím dvě zdatných paží, orlích zraků a chrabré srdce. I bylo záhy pozorovati Zbyškovu horlivost. Odvažoval se, kam nikdo jiný si nedůvěřoval, a zprávy, jež o svém slídění přinášel, byly k nezaplacení.

Zatím však také už nadešel čas jednati. Vojsko uherské se blížilo kvapem a poplašných zpráv docházelo co den více.

Tábora moravského zmocnil se všeobecný nepokoj, horečné rozechvění.

V těch dnech pojednou k večeru Odolen, přestrojen za potulného zpěváka, zmizel z tábora.

Padesát jeho věrných se Zbyškem v čele obsadili nejbližší houštiny na nejnedobytnější straně hradu a padesát párů očí denně vysílalo tisíce pohledů k malé, ztracené brance v hradbách. O této záloze ve hradě nebylo ani tušení.

IX.

Na oslavu dobrých zpráv, které došly do hradu, pan Béla Csinkay zařídil veliký kvas. O šlechtickou společnost nebylo nouze; jednak na hradě, kde pan Béla vedl dvůr skoro knížecí, vždy bylo dosti pánů bratří, jednak od samého počátku vítězného tažení Břetislavova houfně se sem sháněli přátelé, předvídajíce melu a veselí.

Dobří rozmar hodujících zvyšován byl ještě tím, že za zdmi Hlohovce všichni měli se v naprostém bezpečí. Nad to zásob byly plné sklepy, i bylo jediné mínění, že na toto obležení bude se vzpomínati jen jako na jediný kvas, pitku a řadu obveselení.

Brzy začaly se pronášeti u tabule i bujné přípitky, plné úsměšků a urážek toho lidu, toho vůdce, před nímž ještě do nedávna trásli se strachem.

„Páni bratří,“ zvedl se se svého křesla hřmotný pán hradu, sedící v čele stolu, připíjím nyní na zmar těchto moravských medvědů, které jsme ještě před nedávnem učili tancovati dle své píšťaly . . .“

„a kterým Jeho Milost král náš neforemné tlapy jak se patří přibrousí,“ dodal kdosi z hodovníků.

Síní rozlehl se bouřlivý smích, a číše srazily se velikým třeskem.

V té vstoupil do komnaty první panoše Bélův a oznamoval, že potulný zpěvák z Němec prosí, aby směl k obveselení vzácného panstva přispěti svými písněmi.

„Z Němec?“ opáčil pan Béla a čelo se mu svraštilo.

„Ať jest odkudkoliv, je nám vítán!“ zaznělo však z mnohých hrdel. „Není li náš, ať si je Němec, všaktě oni také rádi by dostali se tomuto prokletému medvědímu národu na kobytku!“

Pán hradu tedy pokynul, aby zpěvák byl vpuštěn.

Když Odolen — neboť on to byl — ve svém zpěváckém přestrojení stanul na prahu hodovní síně, všecky oči upřely se naň zvědavě. Patrně vzbudil jeho zevnějšek důvěru, neboť pozýván hned hlučně, aby ukázal svoje umění.

Odolen, který jakž takž vyznal se v němčině, přednesl několik případných německých písní, které provázeny bouřlivou pochvalou, ač jim

nikdo z přítomných nerozuměl. Bujná nálada zvuky Odolenova nástroje ještě se stupňovala.

Okolnost ta byla příčinou, že nikdo si nepovšimnul, kterak rozmar hostitelův od příchodu zpěvákovy zmizel. Pan Béla nemohl takměř odvrátiti pohledu od tváře pěvcovy, a z výrazu tváře jeho bylo patrné, že mozek jeho pracuje horečně, snaže se rozřešiti jakousi přenesnadnou záhadu, vepsanou do celé postavy neznámého.

Pojednou oko jeho zazářilo divokým bleskem. Záhada bezpochyby byla rozluštěna. Od té chvíle rozmar jeho se vrátil, a pak pán hradu bujnou veselostí dokonce ještě překonával svoje spoluhodovníky. Zpěvákovy přišlo zlato a číše, ustavičně dolévaná ohnivým tokajským, měla rozplameniti jeho zpěv k tím většímu žáru . . .

Od toho dne Odolen Drahanovský, přestrojený za zpěváka, byl hostem na hradě Hlohovci. Volného času měl mnoho, neboť jediným úkolem jeho bylo při večerních kvasech obveselovati panstvo svými písněmi.

My však víme, co ho vedlo přímo do tlamy lvovy, do samého středu nenáviděných a ukrutných nepřátel. Volný čas věnoval svým záměrům. Jsa úplně svobodný, ba oblíben, měl přístup všude, směl procházeti se volně po celém hradě a tak mohl lehce a nenápadně všimnouti si všeho, čeho k provedení svého plánu potřeboval. Vyzkoumal, že severní strana hradu, ona, která spadala příkře do údolí a kde byla ve hradbách nepatrná branka, není zhola chráněna — péče o celý ten rozlehlý prostor byla svěřena jedné strážci, a ta často, ukolébána v bezstarostnost, úkolu svému nevěnovala patřičného zřetele. Ach, kéž by byl věděl, že všecky jeho pohyby, že každý krok sledován jest stem slídivých očí — kterak by se byl varoval, kterak by byl dbal větší ostražitosti, kterak by se těch nechráněných míst hradu byl vzdaloval!

Stávaje na hradbách, pozoroval pohyby bratrského vojska. Jednoho dne srdce v něm mocněji zabuchalo: viděl, že všecka síla Břetislavova posouvá se blíže k obleženému hradu, ke hlavní bráně.

„Dnes nastal čas,“ pravil si a prsa se mu stáhla podivným nepokojem.

Konečně je blízko svého cíle! Zdaž ho jistě dosáhne? Zdaž nezmizí mu jako klamná vidina, když už už vztahuje po něm ruce?

Ve vzrušení takových myšlének si ani nevšimnul, že na hradě panuje zvláštní hnutí. Pohyby obléhajících naplnily obležené nepokojem: bylo patrné, že se cosi chystá.

Den však uplynul klidně. Na noc všecky strážce na hradě zdvojnásobeny.

Večer byl smutný. Z mraků, které celý den přeháněly se po obloze, spustil se drobný deštík. Prosakoval ponenáhlu pláště a studil. Uherské strážce s tichým klením choulily se do výklenků budov.

Do toho nečasu vyšel Odolen. Ale neměl už na sobě kroje potulného pěvce, — bylť se včas opatřil zbrojí z bohaté zbrojnice páně Bělovy. Když zamířil na pusté nádvoří na severní straně, bylo viděti, kterak ze všech úkrytů, ze všech koutů za ním plíží se ozbrojenci. Táhli se za ním jako stín a v okolí zapomenuté branky zmizeli, jak se byli objevili. Toliko jediný z nich, vysoké a hřmotné postavy, sledoval mladíka bez ustání.

Odolen už byl u branky. Staré, rezivé závory zaskřípěly. Ozvalo se houkání sovy, které se opětovalo z nedalekého lesa. — V té těžká ruka spočinula mladíkovi na plecích. Obrátil se a zesinal — za ním stál pan Béla Csinkay. A na jediný jeho výkřik se všech stran sbíhaly se sem temné postavy, a ve všech rukou v záři několika na rychlo zažehnutých smolnic blýskaly se meče.

Odolen v hrůze toho leknutí nepozbyl duchapřítomnosti. Uskočiv do zadu, mocným kopnutím vyrazil branku. Nedaleko už objevovali se jeho druhové, slézající skálu a jeden po druhém úprkem ženoucí se k brance. Bylo třeba uhájiti ji, dokud nedospějí ku pomoci. V ruce Odolenově zablýskal se těžký válečný meč. Kryje si záda zdí, stal u branky a rozehnal se okolo sebe. První, kdo klesl, byl sám pan Béla, jenž v návalu vzteku nedbal potřebné opatrnosti a zrovna naběhl na vlastní svůj meč, jenž byl v rukou Odolenových.

Ale tato nehoda nezastrašila Uhry — naopak s tím větším vztekem sesypali se na Odolena. Stál v blýskavici mečů a přšce ran, jako hrdina starých bájí, a jako záplava blesků bez účinku svízá se po věkovité skále, tak odrážely se od něho zakřivené šavlice uherské.

A pojednou nebyl sám — brankou přiběhl Zbyšek a za ním druhý, třetí, čtvrtý, a přibývalo jich každým okamžikem. Na nádvoří strhla se úporná řež. Uhři couvali krok za krokem.

V té příhodné chvíli na pokyn Břetislavův všecko vojsko moravské vrhlo se útokem ke hlavní bráně. Hrad byl bez vůdce, a všeobecný zmatek zvýšen tím, že napaden se dvou stran. Oblehatelé přelili se přes hradby, jako řeka rozvodněná přivaly přelívá se přes břehy a všecko vyvrací, smetá, ničí.

Čtyři dni po té Břetislav vrhl se vší silou vstříc přicházejícímu vojsku. Bojovnost krále Štěpána po zprávě o vzetí hradu Hlohovce značně sklesla. Moravané udeřili na uherské vojsko jako blesk z čista jasna a rozprášili je na všechny strany. Sám král s těží ušel zajetí.

X.

V polích břínčely kosy a rozléhaly se radostné zpěvy. Žně byly v plném proudu. Na všech tvářích bylo viděti spokojenost a tichou radost.

Země, živitelka lidí, vydala bojnou úrodu a nedávná léta útrap a válečných zářav rázem byla zapomenuta. V drahanovském dvoře milá, sehnutá staruška, stářím už všecká bílá, s upřímnou tváří, v níž ohrázel se tajený

V nejbližší chvíli paní Alena se přesvědčila, že nemáí jí smysly. (Str. 162.)

jakýsi bol, přihlížela k práci čeledi, určovala, kam složit to či ono. Veliké sýpky, z části z brusu nově vystavěné, plnily se zlatozrnou pšenkou a vousatým ovsem; dubová patra jen se prohýbala pod tím požehnáním Božím.

Paní Alena Drahanovská děkovala vřelým srdcem Bohu za tuto úrodu, ale na dně její ustarané duše dřímalo přání, ach, snad nesplnitelné: „Kéž by tu byl syn můj Odolen, aby radoval se se mnou!“

Ach, Odolen! To dobré, drabé dítě! Kdož ví, jaký jest nynější jeho osud? Zdaž už dávno krev jeho nevypilo některé z bojišť posledních let, zdaž bílé kosti jeho nepohřbeny někde v daleku, v neznámé zemi, nevolají k nebi? Oplakala ho krvavými slzami. Zbavena muže a nyní i drahého syna, zbyla tu tak samotinká, tak osiřelá a sama nad hrobem, a není nikoho, kdo by podal jí útěchy za trudných dnů jejího stáří!

A pojednou sedl jí na srdce takový žal, taková lhostejnost ke všemu — nač jí to všechno, když ztratila radost své duše, — že zátopa slz vyhrkla jí z očí a ona odešla do svých pokojů, chtějíc býti se svými myšlenkami a žalem svým samotna.

Otevřeným okénkem do prosté její světnice zaléhal hluk práce z nádvoří, šumot radostných hlasů čeledi, která nebyla pozorovala zármutek své paní a radovala se svým způsobem z bohaté úrody.

A tu staruška klesla pod starý zčernalý kříž v průčelí jizby a spínajíc bílé, vetché ruce k nobám Spasitelovým, zvolala:

„Bože můj, Slitovníče nejvyšší, slituj se nad služebníci svou!“

V té na nádvoří rozlehl se dusot mnoha koní. Bylo slyšet i výkřiky plné radosti a zcela rozdílné od těch, jimiž čeleď dříve projevovala svou náladu.

Zemanka v radostném tušení přistoupila k oknu.

Bože můj, jest to sen anebo skutečnost? Jest možná, aby syn její Odolen se byl vrátil, stokrát byv oplakán? Jest možná, aby on to byl v tom stkvělém obleku, obklopen zástupem vzácných bohatýrů?

V nejbližší chvíli paní Alena se přesvědčila, že nemámí jí smysly. Její syn, její Odolen visel jí na krku. Hladila jeho bledé vyhublé tváře, líbala jeho ušlechtilé, jízvami pokryté čelo a nebyla radostí schopna slova.

„Mamičko má, jsem šťasten,“ pravil Odolen. „Všecko jest zapomenuto, všecko vymazáno. Můžeme bez obav a beze studu zas hlásiti se ke svému jménu. A naše drabá moravská země jest volná a proslavená a jde vstříc slavné budoucnosti, velikým událostem. Jakého hrdinu seslal nám Bůh, mamičko, v době největšího pokoření našeho! A pohleď: tento zlatý řetěz, jenž na šíji mi visí, daroval mi vlastní rukou. A udělal ti mne županem župy Olomúcké!“

„Dítě mé, hochu můj, co jsi asi vytrpěl! Jak bleďa je tvoje tvář, kolik jizev zanechaly nepřátelské zbraně na tvém drahém čele!“

„Ach, pro nynější naše radostné shledání to všecko bych podstoupil zas. A pro blaho drahé země rodné a spásu duše tatíčkovy .“ —

Když vzat Hlohovec, déšť odměn snesl se na všecky, kdož při jeho dobytí se vyznamenali. Nejvíce ovšem odměněn Odolen, hlavní původce tohoto velikého úspěchu, který nejen že zachránil vojsko moravské, nýbrž pokryl prapory jeho ještě novou slávou. Kněží neřeklo nic, aby dokázal mu svou uznalost.

Ještě té chvíle přede vším vojskem, přede vším shromážděným výkvětem panstva slavně prohlásil, že slavnými skutky svými Odolen plně smyl vinu otcovu, které příště nikdo nesmí připomínati, a že jméno Drahanovských jest nejen očištěno, ale ozářeno novým leskem. Vyšlo na jevo, že jméno Odolenovo známo bylo hned při nemoci jeho na Brumově, a že již tehdy pomýšleno na to, odměniti jeho zásluhy. Kromě toho zavěsil Břetislav na šíji Odolenovu vlastní drahocenný řetěz, daroval mu nádherné odění a nehledě k jeho mladému věku, ustanovil jej županem největšího a nejbohatšího moravského kraje — župy Olomúcké.

I poznával mladý bohatýr, že po temných a strastiplných dnech svítá životu jeho nové ráno a přísahal v duchu zemi své, knížeti i památce svého nešťastného otce, že bude věnovati všecky své mladé síly prospěchu svého národa, blahu své vřele milované vlasti.

I ona, ta drahá, zkoušená Morava, byla tehdy na úsvitě lepšího příští. Po dlouhé, pochmurných mátoch plné noci poroby a hoře vzházel jí na východě den pokoje, den míru a rozkvětu. Liticemi vojny do země zadupané chaty, vsi a města zdvihaly se z popele, na všech stranách zabřínčely pluhy, a tichý rolník dobyt zemi své pokoje, vracel se na otcovské dědiny, s potěšením odhazoval od sebe zbroj válečnou a chápal se nástroje míru — rádlu.

A nad celou zemí, nad pokojem těch, kdož ji vzdělávali, aby vydala hojnou úrodu svým dětem, s hradu olomúckého bděl sokolím okem kněží Břetislav a s ním mnoho vzácných a statečných pánů — z nich ne posledním byl župan Odolen.

Rady.

Dle Alex. Dumasa ml. od J. M.

Každého dne dvě hodiny choď, v noci spi sedm hodin; vstaň, jakmile se probudíš a pracuj, pokud bdíš. Jez, pokud máš hlad, a pij, pokud máš žízeň, a vždy zvolna. Nemluv bez potřeby a jen polovic toho, co si myslíš; nenapiš, než co můžeš podepsati a nečiň nic o čem bys nemohl i mluvit. Nezapomeň že jiní spoléhají na tebe, ty však nespolehej na nikoho. Nevaž si peněz nad potřebu, jsou dobrým služebníkem, ale zlým pánem. Peníze daruj, ale nepůjčuj; neboť dar způsobuje pouze nevděk, ale půjčka nepřátele. Mysli na smrt vstávaje lehaje a snaž se býti prostým, užitečným a nezávislým.

Ukolébavka.

Na rosných zvoncích stříbro přade	Tak máť, miláčku, tobě zpívá,
a duhou barví každý květ,	když anděl tepe zlato strun;
stín měkký ptáčkům v hnízda klade	již hvězdami se noc k nám dívá
a duši v mír, když usnul svět,	a snem oprádká zlatý trůn
sny posílá	hvězda milá --
luna bílá.	luna bílá.

Nuž zavři očka, modro s nebe,
v ráj cherubů tě uspí zpěv;
máť s andělíčky chrání tebe
a mořem záře světa hněv
v pouta svila
luna bílá.

F. N. Richter.

Nechte maličkých přijíti ke mně!

Neskonale miloval Ježíš Kristus lidstvo. Pro ně trpěl a na kříži bolestně umřel, aby Si vychoval lid milý a dbalý dobrých skutkův. Zvláště něžně miloval útlé děti. Když dobré matky miláčky své k Němu přivedly, laskavě je přijímal, jim žehnal a je poučoval. Důtklivě napomínal, aby nikdo nebránil dítkám k Němu přijíti. Odměnu slíbil těm, kteří ve jménu Jeho děti přijímají a vychovávají dle svatého příkladu Jeho a hrozné běda pronesl nad těmi, kteří pohoršují děti. Děti kladl za vzor dospělým řka, že nevejdou do nebe, nebudou-li jako maličci. A všecku onu lásku k dítkám osvědčoval Kristus Pán pro nevinnost jejich. Patříť Ježíš Kristus vševidoucím okem na čistotu a krásu duše dítěte.

V dobrotě a moudrosti své vložil Pán Bůh v schránku lidského těla obraz svůj, obraz dražší, než všecek svět, nesmrtelnou duši.

Poskvrněna vinou prarodičů očišťuje se duše na křtu sv. a nabývá krásy nebeské. Tu stává se dítě dítkem Božím a kdyby duše pokřtěná opustila schránku těla, bílou holubicí by vzlétla k výšinám nebeským. Tak skví se duše čistá a nevinná, že Duch sv. ji velebí: „O jak krásné jest čisté pokolení ve své bělosti!“

I vám se dostalo, milé děti, bělostného roucha milosti posvěcující na křtu sv. Odevzdávaje vám je kněz pronesl slova:

„Přijmi toto roucho bělostné a dones je neporušené před soudnou stolicí Pána našeho Ježíše Krista!“

Šetřte svědomitě bělostného roucha onoho a pěstujte pečlivě nejkrásnější květ žití svého před krutým mrazem hříchu!

1. Chraňte mysl svou! Uduste vždy již každou jiskru zlých myšlenek, aby nevzešel zhoubný oheň. Setřeste žhavý uhlík hříšné myšlenky, aby neohrozil život váš!

2. Odvráťte oko své od věcí zlých a posvěcujte je zbožným pohledem na ukřižovaného Spasitele!

3. Opatrujte ústa svá! Jimi pronášíte svaté jméno Boží a vysíláte k nebi modlitby, nuže neporušujte úst svých řečmi Bohu nemilými!

V myslích věrných Cechů žije památka světce svatého Václava. Již jako dítě vynikl nevinností. Bylo milo naň patřiti. Mír nebeský po-

krýval čelo jeho, v krásné tváři se zrcadlila nevinnost duše, úsměv jeho byl milostný a blahý, tak že byl považován za anděla v těle lidském.

Památka nevinných na zemi trvá a v nebi se jim dostává největší odměny, jak Kristus Pán pravil: „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.“

Fr. Synek.

Obrázky z katolických missií.

(Dle zpráv missionářů píše *Fr. Všečka.*)

(Pokračování.)

Mnohý nadšený missionář odjíždí z vlasti s nadějí blaživou v srdci, že bude moci mnoho nových duší Kristu získati a mnoho pro rozšíření slávy Jeho jména pracovati. Zatím však sotva vystoupil na břeh země, po níž toužil a o níž snil, sotva že počal takorčka první brázdu táhnouti na nové vinici Páně, klesá skosen neúprosnou smrtí, která v oněch končinách zrádně číhá na Evropana, mnohdy za každým téměř krokem, neb podléhá sterým útrapám, které s pobytem v horkých krajích jsou spojeny.

Poslyšme co vypravuje P. Notker v „Mariannhillském kalendáři“ na rok 1904.:

Bylo to v druhé polovici r. 1897. V Pánu již nyní odpočívající opat Amandus poslal tehdy dva kněze Trappisty, P. Leonarda a mne, do východní Afriky, bychom v tamějším, Německé říši patřícím území, kde přebývá kmen Vašambara zvaný, vyhledali vhodné místo pro novou missijní stanici, která by byla podřízena biskupu zanzibarskému.*) Vyšedše pěšky z přístavního města Tanga, putovali jsme po celých sedm dní do Kwai, kdež jest krajina vzdělanými evropskými osadníky pečlivě obdělávána. Odtud jsme postoupili ještě dále k vesnici Geta, kdež jsme si zbudovali v údolí první stan. Zde v okolí jsme chtěli pátrati po vhodném místě pro missii. Vycházky jsem musil konati sám, ježto P. Leonard byl nemocen zimnicí. V neděli 11. září 1897 jsme stanuli konečně na místě, kde jsme zbudovali z bananového listí chatrč, která měla býti prvním příbytkem missionářů v těchto končinách a která, ač spuchřelá a sešlá, stojí dosud v upomínku na první naše svízele. Již 19. září jsem pochoval u chatrče P. Leonarda, který zimnici podlehl. Sám pak churav touže nemocí, odcházel jsem do Natalu, bych podal zprávu o výsledku své cesty. V Zanzibaru jsem se setkal u nejdůst. p. biskupa Algeyra, s třemi našimi stateč-

*) Zanzibar, ostrov a město při břehu východní Afriky.

nými bratřími (nekněžími), Šimonem, Rafaelem a Gerekinem, které poslal pan opat za námi. Ponechal jsem jim na vůli, aby buď se mnou se vrátili, neb v Zanzibaru na jiného Trappistu, jenž by místo mne přišel, počkali, neb sami na nové vyhlédnuté místo odešli. Odhodlali se k poslednímu. Avšak sotva že přišli na místo, byli i oni zachvácení zlou zimnicí a musili žádati osadníky v Kwai o pomoc. Dovědév se představený v Mariannhillu o jejích útrapách, poslal jim na pomoc dva kněze, P. Gerarda a P. Emanuela. Tento onemocněl již 19. listopadu zimnicí a nemohl býti zachráněn, ač jej léčil světoznámý berlínský lékař Dr. Koch, který tehdy v Kwai prodléval, aby poznal tamější zdravotní poměry. Ani P. Gerard nezůstal ušetřen a proto nezbývalo jiného než zatím neblahé místo opustiti a uchýliti se do Tanga. Byla to cesta velmi obtížná, na níž P. Gerard, jsa v bezvědomí, ostatními musil býti nesen. Uvažují-li o nezdravé krajině té, napadá mi mimoděk, co dle svědectví Písma sv. mluvili lživí vyzvědači israelští, kteří chtěli židy odvrátiti od vstupu do zaslíbené země. Pravili: „Země, kterou jsme shlédli, sžírá obyvatele své.“

V Tanga se dostalo nemocným ošetření. Uzdravivše se, vrátili se neohroženě opět na své místo, které bylo nazváno Nový Kolín, a kde se záhy zvědaly potřebné, Trappisty zbudované stavby: kaple, příbytek, dílny, domek pro cizince (hosty) s nemocnicí a obydlí představeného stanice missijní. Obyvatelstvo nové osady bylo rozmnoženo příchodem několika nových Trappistů, z nichž opět jeden v květnu 1898 zemřel a několika řeholních sester. I tyto zakusily mnoho útrap v Novém Kolíně, avšak úsilovné práci všech se podařilo zdravotní poměry zdejší rozmanitými opatřeními zlepšiti. — Zimnice, o které se tu vypravuje, nazývá se jinak malaria. Jest nakažlivou a bývá v horkých krajinách přenášena hlavně moskyty, hmyzem podobným komárům. Píchne-li moskyt, jenž ssál dříve krev zimnicí nemocného, člověka zdravého, onemocní tento touže nebezpečnou nemocí.

Jiné věci ještě ohrožují neb alespoň strpčují život missionářů.

Ve žhavém písku africkém žije nepatrný živočich, jež nazývají Afričané „písečná blecha“, jenž se snadno dostane do příbytku a zalézá nepozorovaně za nehty na rukou a na nohou, klade v tomto úkrytě do masa vajíčka a jest příčinou, že ruce i nohy otékají, podobírají se a působí hrozně bolesti, takže se nelze na nohy postavit. Jediným prostředkem proti tomuto maličkému a přece velikému nepříteli jest, denně prohlížeti a pečlivě čistiti nehty, ač ani to naprosto před ním nechrání.

Nezřídka musí missionář užívati zbraní, by zapudil šelmy, majetek i život ohrožující.

Sotva poodrostla poněkud kuřátka, jež si sestry s velikou péčí vypěstily, již je vyčenichá divoká kočka — a ráno leží v chlévě

jejich tělčka bez hlaviček, které dravec tento, jako zvláštní pochoutku rád ukusuje. Levhart vyčenichal na nočních obchůzkách, že jsou ve chlívě missionářů králíci. On je tak rád! Neoddolá pokušení a navštěvuje tak dlouho chlív až uvázne nohou v pasti, kterou mu rozmrzelé hospodyně jako nemilé překvapení připravily. Snaží se sice z pasti utéci, ale marně. Hlukem a zmítáním se ještě horší osud si připravuje. Přichází Trappista s puškou a činí konec životu loupežníka, jenž svoje labužnické choutky draze platí — hebkým kožichem. Jak snadno by však při podobné návštěvě mohl i člověk utrpěti úraz smrtelný!

S námahou obdělá si missionář políčko neb upraví zahradu, by mu skýtala výživy. V noci pak přijdou stáda zvěře neb i několik divokých kanců a do rána zmaří veškerou jeho práci i naději. Proto rozsvěcují se v noci kolem domů a zahrad svítilny a občas vycházejí ozbrojení obyvatelé stanice, aby střelnými ranami zahubili neb alespoň zaplašili nemilou návštěvu.

Také opice činívají v zahradách a na polích mnoho škody.

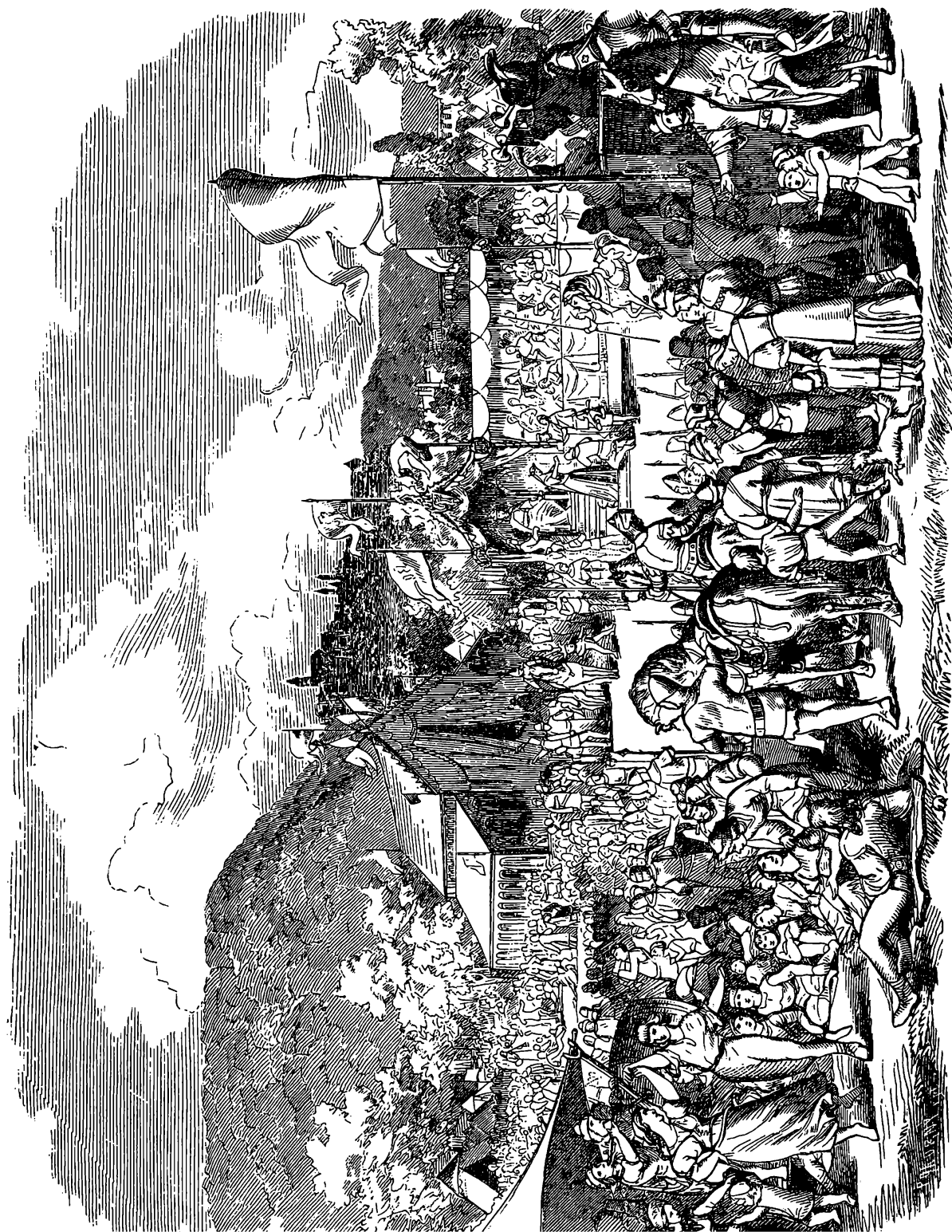
Nemilým hostem bývají též ohromná mračna stěhovavých kobylek, které dovedou v několika hodinách nejúrodnější kraje proměnit v pouště.

Velmi nebezpečnými jsou dále jedovatí hadi, jichžto uštknutí obyčejně bývá smrtonosné. Jak rychle a zhoubně účinkuje jejich jed, seznáme z následujícího vypravování: Několik kaferských dětí si hrálo v křoví několik set kroků od domu vzdáleném. Pojednou uzřely k nim se plížího hada, ježž Kafři nazývají „mamba“. Věduce jaké nebezpečí jim hrozí, daly se kvapem na útěk po nedaleké silnici. Když byly kus cesty uběhly, obrátily se a pátraly, zda hada ještě viděti. Ježto ho více nepozorovaly, zmírnily krok. Pojednou však jedno z nich bolestně vykřiklo. Had neustal, jak se domnívaly v pronásledování a uštknul nyní ubohé dítě do paty. Za čtvrt hodiny bylo — mrtvolou. — —

Mariannahltí Trappisté zakusili též několikráte již mnoho bídy pádem dobytka, kterým jejich stanice krutě byly navštíveny.

(Příště dále.)

Turnaje.

(Ku stejnojmennému článku na straně 176.)

Při tanci.

Ne tak rychle, mé kůzlátko!
 Odpočiň si trošku,
 sic bys ještě samým kvapem
 polámalo nožku.

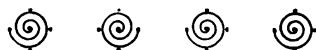
Že má panna také skáče?
 Věř mi, to je jiná:
 panečku, z té jednou bude
 prima balerina *)

Ale ty, mé kůzle malé —
 ach, to jest až k pláči!
 Ocitneš se zcela jistě
 brzo — na pekáči.

Maruše Kabrtová-Bukolská.

*) První tanečnice.

===== V zimě. =====

(Ostatek.)

Nejsou však tito návštěvníci samotní v našich zahradách. Vidíváme tam s hlasitým „sik, sik“ nebo „cit, cit“ poletovati strom od stromu malého ptáčka pěkně zbarveného. Zavěšuje se často na kmeni hlavičkou dolů. Zadeček má olivově zelený, břicho žluté a po něm táhne se černý pruh. Hlavička i hrdélko jsou černé. Podle těchto známek poznáváte, že je to sýkora koňadra. Ale než se na ni dobře podíváte, obratně odskočí a rychle zmizí v ratolestech. Neunavná tato čiperka nezahálí ani chvíli. Bedlivě prohledá každou díрку a skulinku na stromě, nejsou-li tam vajíčka hmyzu. A když najde vítanou pochoutku, nesezobá jí sama, ale veselým „sikáním“ přivolá ještě jiné družky ke společné hostině. Někdy i některý šoupálek nebo brhlík vezme podíl z jejího nálezů.

Často také do naší zahrady zavítá kos, ač jinak nerad opouští svůj rodný háj nebo les, v němž celé jaro a léto prozpíval a se svými se těšil. Mladí však z obavy před krutou zimou dávno uletěli a on tu starý dobrák zůstal sám. Vážné myšlenky kolují mu v hlavě, nedostatek a nouze o potravu svírá malé jeho srdéčko. Snad Bůh dobrý pomůže. Když je nejhuř, pomoc bývá nejbližší. Na zasněženém keři zbylo bobulí hojně. Tu snídá, obědvá i večeří, dokud štědrá ruka Páně otevřena. Potom zalétá do dvorů a bere za vděk tím, co zbylo po slepicích: bramborem, ječmenem nebo pšenicí.

Však ani v živém plotě není úplně pusto a prázdno. Občas vidíme tam drobného, rezavě hnědého ptáčka, jenž má ocásek vzhůru jako slepice a jako myška vše proleze a proslídí; prosmykne se hromadou chrastí, je brzy zde, hned jinde, na chvíli zmizí a hned se zas objeví — je to šedý střízlíček, zvaný též paleček nebo také jinak králíček, poněvadž kdysi chtěl býti králem ptactva, ačkoli je nejmenší a nejslabší. Nepatrný tento ptáček jest nám tím milejší, že i v nejtuzší zimě sám jediný nás svou písní obveseluje. Nezpívá sice pěkně, avšak v tomto čase každý ho rád poslechne.

Pojednou zazvučí nám nad hlavou veselé „hidyjo“ a v tom okamžiku objeví se před námi na silnici nahnědlý pták s chocholkou. Je to známý chocholouš, jenž poletuje podle silnic, zalétá do měst i vesnic, kde u stodol a na dvorech hledá nuzný chléb.

Než odkud ten křik? — „Krá — krá!“ zní to drsně z černého hejna vran. Letí dlouhým širokým pruhem těžce pod šedými mraky. Dychtivě pátrají po potravě. V tom odkudsi vyběhl zajíc — ušák, a hladové vrány spatřivše jej radostně křičí, že budou mít něco na zob. Jistě by se byly naň vrhly a do smrti jej uklobaly a roztrhaly, kdyby je byl nebyl myslivec střelnou ranou zapudil. Leč rána vyplašila i koroptve, jež vyrazily z pod meze a křičíce letěly na bezpečnější místo. Tam zapadly jakoby bez ohlasu. Přes tu chvíli však některá vystrčí hlavu a pozoruje, nehrozí-li nic nebezpečného. Však vědí, proč mají býti opatrní! Vysoko v povětří často kroužívá ostříž, bystrým okem pátraje, kde by ulovil postřelenou nebo vyhladovělou koroptev, aneb aspoň myšku, kterou vylákalo teplé slunéčko.

Podél silnice vyčnívá ze sněhu ježatá bodláčí a jiné suché rostlinstvo. Aj, tam na bodláčí sedí pestrí ptáčkové a neunavně vyklobávají semena. Jak nás shlédli, s veselým „styglit“ odlétají. Po hlase poznáváme, že jsou to stehlíci, kteří se také živí semenem olšovým a březovým.

Tato semena také velmi rádi žerou žlutozelení čížkové, kteří právě zapadli na zamilovanou olši u potoka, na jejíž větvích houpali se před chvilkou roztomilí zlatohlávci. Jindy tak veselí společníci jsou tiši v dnešní nepohodě a bedlivě prohledávají šištíčky olšové.

Opodál ke kmeni smrku přitisknut sedí krahujec a pohledem jen jen hltá společnost čížků. Tichounce pojednou sklouzne obratný lupič na opačné straně stromu téměř až k zemi a kryt jsa větvemi sousední borovice, dorazí olše, kde čížci bezstarostně hodují. Smělý obrat kol stromu a již drží dravec v každém spáru nazelenalou švitorku. Poděšená družina čížků prchá s místa hrůzy, ale prchá také jejich nepřítel, aby někde v úkrytu pochutnal si na ulovené kořisti.

Olšinu protéká potok, jež po většině kryje silný led. Tamto na pahýlu z potoka vyčnívajícím nepohnutě sedí nejnádhernější pták naší zimy, tajemný lednáček — samotář a bystrým očkem hledí do vody, kde ještě nezamrzla. Čeká na mřenky, až se některá ukáže. Ale rybky nejsou dnešní. Tuší, co by je stihlo. A tak lednáčkovi těžko je býti teď rybáříčkem. Po chvílce však mihl se kolem nás, jako z pohádky pestrý drahokam anebo nějaký nádherný motýl z horkých krajín, a nám v uších zní kvílivé jeho „tíť, tíť!“

Dále! zní mocným heslem v bouřlivém okolí, „dále“, odpovídá ozvěna, a srdce chápe, že nutno jíti, ať třeba kamsi do nepovědoma. Bezděky spěcháme, jako bychom chtěli cosi zachrániti, jakési nadšení nás ovládá, chceme přes rokle a skály, prodrati se houštinami, letěti, neboť cosi volá o pomoc a čeliti nebezpečí zdá se nám rozkoší! Odbočujeme z průseku a dereme se nízkou porostlinou až v tmavý smrkový les.

Jest-li dříve děsila nás bouře větrů, nyní zaráží nás zvláštní ticho. Stromy v řadách vedle sebe, kmeny jako stěny, jenom vrcholy šumí jako ozvěnou té bouře v boru; téměř ticho je zde, ni nejmenší vítr nelze zde pozorovati. Pouze nad námi, vysoko v korunách lámou se drobné suky, dole však je milo a teplo.

Chvíli tak stojíme zadumáni. Tu znenadání vyruší nás z klidu šustot a chroupání. Zdvihneme hlavu a tam hle! — opička našich lesů, čiperná veverka, běží po smrkové větvi a pak hop, hop! skáče se stromu na strom, hledajíc plnou šišku. Jak nás uviděla, hned zmizela v husté koruně.

A v tom — kde se vzala, tu se vzala — vyletí dlouhoocasá straka a svým „tšák, tšák!“ dává ostatním tvorům znamení, aby se měli na pozoru. Této výstrahy v prvé řadě povšimla si pestrokřídlá družka její — sojka, jež v bázni ze sebe vyráží nepříjemné „ke kré.“ Spatřivši nás, hned uletěla. Vy plémě hadí! I na vás znáti, že vám zima nejde k duhu. Kde jsou ty časy, když jste vejce a mláďata jiným ptáčkům z hnízd jejich vybíraly a na nich si labužnický pochutnávaly! Hleďte, všeho do času!

Zatím vzpomínáme na pěknou píseň, ve které se umí sojka chytře vyběhati možnému nebezpečí; zní takto:

»Viděl myslivec sojku,
mířil jí do obojku;
ona se lekla,
hned mu utekla
do zeleného hájku.

Chtěl ji myslivec zabit,
neuměl na ni nabit;
sedla na větvičku,
sehnula hlavičku,
že on ji musil chybit.«

Pěknou píseň tu si notujíce, dostali jsme se pomalu do dubiny. Cesta ovšem neveselá. Kroky naše nešustí v opadalém listí, avšak hluboko zarývají se do sněhu. Vůkol ticho, tichounko. Avšak přece někdo; — právě to zašustělo v houští, toť vyplašený jelen; a zde opět čerstvé stopy menšího druhu jelenovitých, srnce, který také nejednou jde o hladu spat.

Tu slyš! Do zátíší lesního zaznívá jakési tukání. To pochází od datla. Tamto právě zavěsiv se na kmen starého dubu, otlouká silným zobákem kůru a hledá škodlivé brouky a larvy, jež jsou pod korou i ve dřevě. Je to statný chlapík! Větší než kos, černý též, ale s červenou čepičkou. Hbitě šplhá po kmeni vzhůru, opíraje se o ocas. Veselá mysl ho neopustila, třeba že má citelný nedostatek.

Na sousedním buku pracuje zase jiný dřevovrubec. Je pěkně strakatý, a proto mu říkají strakapoun. Tento datel rád sedává na vrcholech vysokých stromů, ozývá se zvuchým a daleko slyšitelným hlasem v malých přestávkách: „pik — pik — pik!“

Věru, s nemenší zálibou pozastavíme se nad statným tetřevem, jenž sedí na tlusté větvi a ostře klobá do jedlové šišky. V tu chvíli stojíce opodál, zaslechli jsme v utuhlém sněhu lehounké chrupání drobounkých opatrných krůčků, a za několik okamžiků připlížila se pěkně lesklá hnědá liška. Nepochybně přilákal ji tetřev svým neopatrným klobáním. Usne-li na tomto stromě, aneb neodlétne-li vůbec, snadno může se státi obětí své neprozřetelnosti, neboť liška nemajíc nyní zvěře nazbyt, pase po ptácích. Doplíživši se pod tetřeva, posadila se na zadní nohy, rozestřela huňatý ocas po sněhu, přikrčila se, vypjala do předu ostrý čenich a olizuje se. Byla by asi dlouho číhala, kdybychom jí nebyli vyplašili

A aj, na zpáteční cestě pozorujeme, že datlové nejsou sami pány hlubokého lesa. Zavítali sem též hosté s hor anebo snad i s dalekého severu. A nic se nás nebojí, jako by s námi odjakživa byli. Jsou rudí a zobáky mají silné a někteří i zkřivené; slovu hýlové a křivky neboli křivonosky. Přes tu chvíli ozve se některá křivka svým sladkým a vábivým „gep, gep“ nebo „gip, gip“ a „cok, cok“. Občas i hýl se pochlubí svým málo příjemným hlasem, ježž je slyšeti daleko, široko.

Jak praveno, křivky mají zkřivený zobák, ale přes to jím umějí výborně rozlupovati šišky a z nich vybírat semena. Dříve však, jak pověst vypravuje, neměly takového zobáku; teprve, když Kristus na kříži byl přibit, pokoušel se tento pták, aby bolesti Pánu svému zmírnil, i vytahoval zobákem hřebík z ruky Spasitelovy, ale všechno namáhání bylo marno. Hřeby byly příliš silné a zobák příliš slabý, tak že ustavičným trháním se zkřivil.

Brzy po příchodu svém stará se samička o hnízdo. Asi po čtrnácti dnech tulí se tam k sobě čtyři šťastná srdéčka. Po všechn ten

čas sameček pečuje o svou milou družku, zpívá jí a obveseluje rozličnými žerty.

Ale sotva rodina jest odchována, pomýšlejí staří zase na návrat do své původní vlasti. Však zimy ubylo již tou měrou, že lze jistotně očekávati příchod skřivánkův.

Jednoho krásného dne zašumí silná křídla, oprou se o vlny vzdušné, a ty tam budou křivčí rodiny

Vše, co jsme viděli, připadá nám jako sen, ale sen skutečný. V pravdě život v přírodě na čas utuchne, ale úplně nevymizí nikdy.

Václav Kdál.

Turnaje.

Napsal *Václav Staněk*.

V jedenáctém století a později podniknuto bylo několik válečných výprav za tím účelem, aby Palestina vybavena byla z rukou nevěřících Turků. Výmluvný mnich, Petr Amienský, ohnivými slovy pobízel křesťany k boji proti Turkům. Na jeho vyzvání tisíce nadšených bojovníků opásalo se zbraní a šlo bojovat do Svaté země. Výpravy ty nazýváme křížové, a účastnili se jich i mnozí bojovníci z Čech, ano druhé výpravy účastnil se také král Vladislav II., který však musil se vrátiti zpět pro domácí nepokoje.

Pomineme výsledků těchto výprav a všimneme si některých jejich nás'edků. Předně je to vznik rytířství.

Prostý život rodin šlechtických ustoupil životu nádhernému a skvělému. Skvostné brnění, nádherné a drahé zbraně, přepych v domácím životě nalezli bychom v šlechtických sídlech. A k obveselení, jakož i k ukázání nádhery a osobní statečnosti, pořádány byly hlučné zápasy, nazývané kolby čili turnaje.

Hry tyto pořádány byly s nevídaným leskem a přepychem. Šlechtic, který turnaj na svém hradě pořádal, dal si záležeti, aby turnaj byl co nejskvělejší. Nelitováno bylo nákladu ani námahy.

Co možná největší prostor byl ohrazen a ověnčen. Někdy to bývalo nádvoří hradu, avšak mnohem častěji louka aneb jiné prostranství. Na

tomto prostranství bylo zvláštní vyvýšené a okrášlené místo vyhrazeno vzácným hostům, kteří přítomností svou přispěli k lesku slavnosti. Pro zápasy určeno bylo prostranství značné, ostatek zaujali diváci, služebníci a jiný lid.

Slavnost začala. Hlučné fanfáry se ozvaly a po malé chvíli na prázdné prostranství vyjeli dva jezdci. Těžké lesklé brnění halilo jejich tělo, tvář měli zastřenou hledím. Vše bylo zařízeno tak, aby diváci nepoznali tváří zápasících, ano někdy i štíty byly zastřeny, takže obyčejně nikdo nevěděl, kdo jsou zápasníci. V ruce třímali veliké dřevěné kopí, dřevce zvané, jimiž vlastně se zápasilo.

Prudce se oba dva jezdci rozejeli, napřaženými dřevci rázem do sebe vrazili. Koně se vzepjali, zařičeli, avšak rytíři stáli jako hradba, ani se nepohnuli. Totéž se opakovalo ještě několikrát, až po několikerych nárazích podařilo se jednomu vyhoditi druhého ze sedla.

Tento padal, avšak dříve než dopadl, zachycen byl přiskočivšími služebníky.

Hromový potlesk ozval se vzduchem, jásavé provolávání slávy mísilo se s hlučným vytrubováním fanfár a vířením bubnů. To vše platilo vítězi, kterýž vítězoslavně přehlédl zástup a sejmul hledí. Hluk zaburácel ještě větší, když diváci uzřeli někoho známého.

Když hluk se utišil, opakoval se tentýž výjev ještě několikrát, až se všichni zápasníci vystřídali. Trvaly ovšem zápasy ty dlouho, což však nikterak divákům nevadilo.

Když byl turnaj skončen, nastalo udílení cen. Paní hradu aneb po případě dcera její, někdy i nějaká příbuzná, věnčily skráně vítězů věncem, buď květinovým aneb zlatým. Vítězi prvnímu, který dobyl nejvíce vítězství, dostala se odměna největší. Býval to zlatý věnec, nádherné brnění, ušlechtilý kůň, aneb skvostná zbraň. Jméno vítězovo pak s úctou bylo vyslovováno po širokém okolí. Obrázek náš předvádí nám výjev, jak vítězi udílejí se ceny. — Rytířské ty zápasy či turnaje vznikly na západě v zemích románských a rychle se rozšířily i do zemí jiných. Také předkům našim nebyly neznámy. Již za panování Václava I., o němž je známo, že tak velice přál vlivům cizím a že byl nejlepším přítelem cizincům, uvedeny byly turnaje k nám. Stalo se tak zejména zásluhou milce Václavova, německého rytíře Ojíře ze Friedberga. Naši předkové zprvu nepřáli turnajům, na příklad Dalimil, který napsal veršovanou českou kroniku, trpce si na to stěžoval řka, že jen bída se tím do země vnáší. A měl pravdu. Brzy však se turnaje u nás rozmohly, takže národ náš byl proslulý po celém světě jako národ rytířský a

v turnajích velice vycvičený. V celém světě známo bylo jméno Jana Lucemburského, rytířského krále Českého, který byl velikým milovníkem turnajů. Rovněž prosluli Čechové v patnáctém století, kdy družina pana Lva z Rožmitálu byla králem Jiřím Poděbradským vyslána k dvorům evropským, aby obnovila slávu jména českého proti křivým pomlouvačům.

Turnaje upadly teprve v šestnáctém století, kdy udatnému císaři německému Maxmilianu I. stalo se při turnaji značné neštěstí. Od nehody

té turnaje poklesly, až za nedlouho zmizely nadobro. Císař Maxmilian pak nazván posledním rytířem.

Za jakés takés zbytky turnajů považovati můžeme snad ony krvavé zápasy s býky, v nichž si libuje povaha španělská. Nesvědčí to právě o jemném citu, když celý národ chová takový zájem k surovým těm hrám, že i sám král chová si býky k nim.

Turnaje poklesly, protože během let více platila síla duševní nežli tělesná. V práci a vědění jest naše spasení!

Hříbečkové — bratříčkové.

Napsala *Vlasta Pittnerová*.

a pokraji lesa u velikého zpola ztrouchnivělého pařezu vyklubaly se dvě malé hnědé polokouličky, takové jako hlavičky.

Byly to hlavičky, hlavičky dvou hříbečků, které se tu rozhlížely po okolí. Vyklubaly se na povrch mechu, který objímal jejich kořínky tak útulně a měkounce, že ani necítily, že vyrůstají z tvrdé poněkud lesní půdy, mezi jehličím kryjícím zemi a drobným pískem.

„I bratříčku!“ zvolal jeden hříbeček.

„Bratříčku!“ zavolal druhý.

Hleděli se dostatí blíže k sobě, nešlo to dobře, jenom se mohli naklonit a ty kořínky rostly následkem naklonění trochu nakřiveně.

Nerostou hříbky jako lidé po letech, ale po hodinách, a tak za několik hodin stáli oba hříbečkové již na dosti vysokém bělavém kořínku a vesele si povídali.

Líbilo se jim v lese a bylo jim tu dobře.

Lítalo okolo nich dosti ptáčků a hmyzu, hezounký motýlek snesl se poblíže na růžovou lesní květinu, mravenci a broučkové spěchali kolem. Hříbečkové rozuměli co si povídají i ptáčekové, i motýlkové, i broučkové a všechno se jim líbilo.

Dostali také brzy návštěvu.

Byl to plž, tmavý a slízký, lesknoucí se.

Přilézal pomalu, smykal se po mechu, zanechávaje za sebou lesklou a mokrou stopu.

Přivítal hříbečky a jal se prositi, aby jej vzali mezi sebe, aby se mohl schovati každému chvilku pod klobouček.

Nechtěli tomu bratříčkové.

„Jsi studený a mokrý, jdi si mezi sobě rovné,“ pravili a plž se smuten odplížil.

„Dobře jste udělali“, řekl jim mraveneček, spěchající s drobinkou chleba, kterou někde na pěšince sebral, do rodného hnízdečka, kupky mraveniště z druhé strany u pařezu. „Byl by poškodil vaše kloboučky, podhryzal vaše kořínky a pošpinil vás svým slizem.“

Hříbečkové těšili se dále zlatému slunéčku a veselí v lese.

Za nedlouho přišlo na besedu jiné zvířátko.

Seskákala se stromu po větvích, spustila se po drsném pni a doskočila na pařez veverka-čiperka. Ohlížela se, okukovala hříbečky-

bratříčky, očmuhávala je jemným nosíčkem a posléz pravila: "Jací jste hezounčí, jeden jako druhý."

"Jsme bratříčkové," odpověděli.

"Mám také bratříčka", povídala veverka. "Jest černé srsti, jako můj tatíček, maminka jest přizrzlá jako já. Kdo jest váš tatíček, jaká jest vaše maminka?"

Bratříčkové nevěděli co by řekli, odpověděl za ně starý pařez u kterého vyrostli: "Země jest jejich maminkou, les jejich tatíčkem."

Veverka-čiperka si poskočila, sedla na bobech, ocásek přehnula nahoru a řekla: "Že jste tak hezounčí, nechám vás na pokoji. Mnoho bych si na vás nepochutnala, já raději hryzu šišku, to tak hezky kroupe a šupinky padají jen se práší. Anebo louskám oříšky a bukvice, to jde: lusk, křup, houby jen tak z nouze někdy pojídám."

"Snad bys nás nesnědla?" lekli se hříbečkové.

"A proč ne? Myslíte, že by mne nesnědla liška, nezadávila kuna, kdyby mne dostihly? Myslivec by mne zastřelil a lidé by mne také snědli. Vás mohou snísti veverky, ozobají vás ptáci, srnky i jeleni nepohrdnou tím soustem, obkousou vás slimáci a plži, provrtá škvor a z velkého hladu i zajíc se na houbách popase. Ale já vás nechám a zítra přijdu zase na besedu, podívat se jak jste vyrostli." Zasmála se, vyskočila na pařez, odtud na strom, hupky s větve na větev a již byla ve vrcholku.

"To je čiperka", smáli se hříbečkové.

Přišli na besedu mravenci a chrobáci, roztomilá sluníčka, vrabci a pěnkavy, dostavily se lesní myšky.

Všem se líbili hříbečkové-bratříčkové a ani tito vyprávěli, že je veverka-čiperka s mlsnou hubičkou ušetřila, ušetřili jich též.

"My vás ušetříme, přejeme vám toho Božího vzduchu," řekla vážně srnka, která se sem zatoulala. "Ale lidé vás neušetří"

"Co s námi budou dělat?" tázali se bratříčkové.

"Snědí vás", odpověděno sborem.

"Kdybyste byli muchomůrkami, nesnědli by vás", pravilo rudé sluníčko. "Muchomůrka má červený, tečkovaný klobouček, jako já křídélka, ale lidé ji nejedí, je prý jedovatá."

"My nechceme, aby nás lidé snědli", řekli bratříčkové. "Líbí se nám zde. Beztoho nám nebude práno dlouhého života."

"Budou z vás hříbky, potom hříby a neutrhnou-li vás lidé, nepožere-li vás zvěř neb hmyz, uvadnete, uschnete buď suchem na slupky nebo deštěm ohnijete", pravila srnka. "Ale přece jste se potěšili v lese a mezi vámi."

"Tak, tak," volalo vše co bylo a sešlo se kolem.

Nazejtří byly z hříbečků hříbky.

Vyrostly o kus, bílé kořínky vyvstávaly z mechu, hnědé kloboučky ještě více zhnědly a hlavičky bratříčků přiblížily se více k sobě.

Veverka-čiperka přiskákala zase na besedu a řekla hříbkům, že se jí méně líbí, než včera či v loni, nevěděla sama jak dlouho to trvalo, co jich neviděla.

Přiskákal za ní její černý bratříček a jevil chuť zakousnouti si na hříbkách. Bránila mu a trochu se spolu seprali. Pak mu slíbila, že zavede jej na oříšky a odskákali spolu.

Trochu přšlo a pod kloboučky hříbků schovalo se rudé sluníčko i několik mravenečků.

Pěkně se poděkovali a povídali hříbkům, jak to bývá, přijde-li liják i bouře. A zajíček, který se dostavil do pelechu u pařezu, vyprávěl, jak bývá v zimě smutno, když není pastvy a na bílém mechu vidí myslivec i pes zajíčka v hnědém jeho kožichu z daleka

„Co my budeme v zimě dělat?“ tázali se hříbečkové.

„Po vás v zimě nebude ani památky,“ řekl zajíček a hříbkům to bylo líto.

Za den, za dva byly z hříbků hříby a nyní se svými kloboučky dotýkali. Kořínky vyrostly tak vysoko, že mohli se pod kloboučky hříbů schovati i vrabec i myška a veverka-čiperka, přiskákavši na besedu, spráskla pracičkama a volala, že se jí hříby nelíbí.

„Ani bych se do vás zakousnout nechtěla, jste již staří, budete houževnatí, zpod kloboučků jste již zelenaví, jako ten mech, zoubky by mi uvízly,“ smála se a odhopkovala.

I ostatní besedníci se divili, jak ty hříby-bratříčkové vyrostly a srnka se vyslovila, že bude jim asi přáno dožít v lese, ani je doposud lidé nespatriili a o staré hříby potom více nestojí.

Než k večeru došla ku kraji lesa babička z dědiny a s ní dva hošici.

„Babičko, koukejte, to jsou veliké dva hříby,“ volal jeden hošík.

„A stejné, jeden jako druhý,“ řekl druhý.

„To jsou bratříčkové, jako vy,“ usmála se babička, a prohlížeje hříby, dodala: „Nejsou mladí, ale jsou zdraví, vezmeme je s sebou.“

Vyndala s kapsy kudličku, fik a šmik a již držela hříby v ruce.

Měla v košíčku plno hříbků a hříbečků menších i dala ty dva velké hříby nésti chlapcům.

Došla s vnuky domů do chudé chaloupky a prohlížela donešené houby.

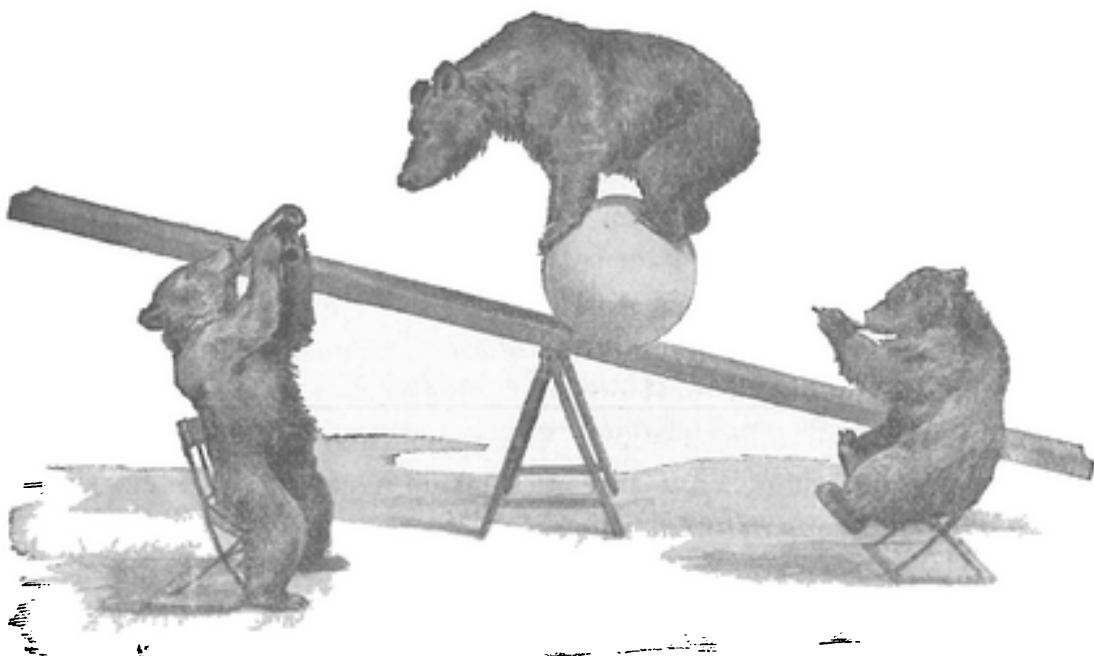
Hříbečky drobné vybrala na misku, že prodá je ve městě k zavaření, hříbky na druhou, že budou koupeny k sušení a ty dva velké hříby, že si snědí sami, řekla vnukům.

Pokrájela hříby a uvařila z jednoho polévku, kousky z druhého rozložila na prkénko a nechala sušit.

Byla z nich potom později v zimě polévka, a když tuto babička s vnoučky pojídala, povídala jim o zeleném živném lese, kde nechává Pán Bůh růsti mimo ovoce lesního i houby, bohatým lidem pro pochoutku, chudým pro obživu a někdy pro pamlsky.

Tak zbyla po hříbečkách-bratříčkách přece památka ta, že si bratříčkové, vnukové chudé babičky časem vzpomněli, že našli také v lese hříby-bratříčky.

○ ○ ○ ————— ○ ○ ○

Umělci.

Jeden, dva, tři
jsou to bratři;
přišli k nám odkudsi z dáli,
by co umí ukázali,
jak se patří.

Bez odkladu,
hop na kládu!
Umělec se produkuje,
v obdiv sebe ukazuje
pro parádu.

Huňáčkové!
dobráčkové!
Pozor, ať jen nespádnete,
a kožíšku nezmažete,
chudáčkové!

Muruše Kabrtová-Bukolská.

Milé dívky!

Nevíte ani jaké potěšení mi to působí, když zasedna ke stolu pročítám Vaše slohové práce a přehlížím Vaše rozluštění. Každé psaníčko neb lístek končí: „Srdečný pozdrav na strýčka redaktora“, neb „Mnoho štěstí a zdraví přeji strýčkovi redaktorovi,“ a podobně. Srdečné Vaše projevy, poněvadž jdou ze srdce, jdou zase k srdci, a proto mne tak blaží. I umínil jsem si, že i já Vám tuto napíši několik řádečků a spojím s nimi své přání. Někteří z Vás mi přáli štěstí a vše dobré „až do smrti“. I já Vám přeji, byste byly vždy šťastnými. Ku pravému štěstí není mnoho třeba! Snad bohatství? Nikoli! Jen zdraví a spokojenosti! Jste všichni mladí, velmi mladí a snad i zdraví. Jak si zdraví zachovati, o tom slýcháte a učíte se ve škole, a doma o to pečují Vaši milí rodiče. A jak se stanete spokojenými? Spokojená bude Vaše mysl, vykonáte-li vždy své povinnosti. Máte povinnosti hlavně vůči rodičům a škole. Rodičů rádi poslouchajte a buďte k nim úslužní! Zajisté jste všichni již zakusili toho štěstí, že Vás rodiče neb učitelé a představení pro něco pochválili. Zdaž Vám srdéčko blahem neposkočilo, zdaž se Vám svět nezdál býti mnohem krásnějším?

Takými buďte i ve škole! Doma vykonejte napřed úkoly a pak teprve oddejte se zábavě! Napřed povinnost a pak teprve zábava. Nikdy se nemůžete oddati zábavě s tak veselou myslí, tak lehkým srdcem, jako když jste byly dostály všem svým povinnostem. Nejušlechtlejší zábavou jest dobrá četba. Starám se vždy o to, aby „Anděl Strážný“ obsahoval články nejen zábavné, nýbrž i poučné. Bohatství ducha zvyšuje také štěstí! A toho abyste dosáhly vždy pilným konáním svých povinností, přeje sobě i Vám ze srdce

strýček redaktor.

Hádanky a rebusy.

2.

Sestavte písmena v následujícím
obrazci tak, aby vodorovně i svisle čtena
stejně zněla:

ſ		ſ	e	ſ
p		s	e	k
a	n	ſ	ě	e
			e	
ſ	á		e	ſ

a	a	a	á
d	d	ě	
	k	l	l
n	n	v	v

1. Po práci nás zotavuje,
2. ze sopky se žhavá valí,
3. jméno křestní označuje,
4. poddaní je platí králi. (—ou—)

(—ou—)

3.

Šaráda.

První řeka na Sibíři,
druhá s třetí polem míří;
napiš všecky vedle sebe,
zbožím zásobuje tebe. (—ou—)

4.

a) Od stavu jsem, hrabě nejsem,
člunek mám, a rybář nejsem,
oka léčím, ptačník nejsem,
paprsky mám, a světlo nejsem.

Co je to?

b) Neumí ještě ani státí a již běhá s větrem
o závod. Co je to?

c) Kdo jednou rukou zabil čtvrtý díl
všech lidí? (Vojt. Smysl.)

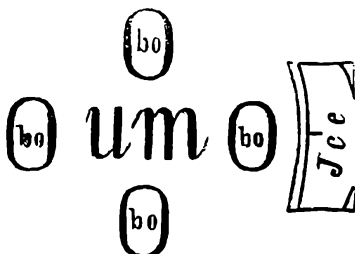
5. J i e e e e e
e e e e e
e e e e e
e e e e e
e e e e e

A

6.

7 2^{a a a a} 365 dní červen červenec neb Á^ý
a a a a srpen

8.

Třicet rozluštětelů hádanek a rebusů v tomto sešitě obsažených, kteří svá správná rozluštění samostatně pracovaná do 20. února 1904. redakci zašlou, obdrží odměnou pěknou knížku.

Rozluštění hádanek a rebusů z č. 4.

1. Koníček.

Vlast' tobě život dala, jí obětuj jej zas;
vlast' tobě lásku dala, ji vroucně miluj zas;
vlast' tobě slávu dala, jí slávu získej zas;
vlast' tobě jmění dala, jí nes je v obět zas.

Jan Svatopluk Presl.

2. Roháček.

Škola,
kosa,
osa,
la,
a.

3. Lahoda, jahoda.

4. — 1. Dcera, 2. sklep anebo kamna, 3. „n“ — „ú“, 4. bota.
5. Jezero. 6. Bůh nám zdraví dej! 7. Čtyři oči více vidí než dvě.

Obsah. Modlitbička (báseň), strana 153. — Na úsvitě (s obr.), str. 154. — Rady, str. 163. — Ukolébavka (báseň), str. 164. — Nechte maličkých přijíti ke mně (s obr.), str. 164. — Obrázky z katolických missií, str. 166. — Při tanci (báseň s obr.), str. 171. — V zimě, strana 171. — Turnaje (s 2 obr.), str. 175. — Hříbečkové — bratříčkové, str. 178. — Umělci (báseň s obr.), str. 181. — Milé dívky, str. 182. — Hádanky a rebusy, str. 183. — Rozluštění hádanek a rebusů z č. 5., str. 184.

V Hoření Dobré Vodě: Frant. Krejcar. V Hořicích: Adolf Herclík, Božena Vondráčková,* Josef Kostka, N. N., Milada Dokoupilová,* Zlěnek Novák, Josef Hain, Ludmila Voňková, Antonín Čížek, Anna Jeřábková, Anna Prokůpková. V Hostišově: Josef Zapletal. V Hradci Králové: M. Mikysková, Anna Kučerová.* V Husovicích: ? ? V Chodovicích: Jaroslav Šubrt. V Chotěboři: Petruše Čapková. V Chrlicích: Jan Hunkes, Jos. Rokos.* V Chudčicích: Marie Kudláčková. V Ivančicích: Jos. Mík,* Františka Míková. V Ivanovicích: Anežka Holancová,* Bohumila Bednářová. V Jedovnicích: Mařenka Julínková,* Alois Richter. V Klimkovicích: Štěpánka Knoppová.* V Kloboučích: Petr Blažek, V Kochánově: Frant. Mikyska* (Za srdečné přáníčko děkuje Ti strýček red.) V Kojetíně: Božena Voříšková.* V Kroměříži: František Robenek,* Alois Srovnalík, Vojt. Vičánek,* Alois Zlmalík.* V Lehoticích: Stan. Pálka,* Frant. Jelek, Metoděj Novák, Františka Šatná, Metoděj Svačina,* Ant. Novák. V Litomyšli: Vdp. P. F. Strnad. V Lulči: Josef Srna, Vojtěch Smutný (Proč tak netrpělív?) Marie Králíčková.* V Lysicích: Josef Kovařík, Alois Tejkal.* V Lužci: Mařenka Grossmanová,* Anna Čápovala, Miroslav Pavlík,* Václav Plicka, Maruška Tůmová. V Machově: Anežka Matulová,* Marie Štokláčková, Anastazie Karlířová.* V Metylovicích: Ondřej Lepík. V Miškovicích: Ludvík Kral. V Mor. Ostravě: Alois Polášek, A. Kučerová. V Myslovicích: Růžena Dovrtělová, Marie Matulová. V Obeřišti: Františka Kubátová, Johanna Novotná, Josef Kubát, František Vitásek, Antonín Hrbek, Josef Tynhofer, Antonie Hrbková, Anna Šveco a. V Olomučanech: Filip Badal. V Obřanech: Karel* a Augustin Frýdek. V Plumlově: Jaroslav Lubic. V Podivíně: Pavlína Goldová. V Praze: Emanuela Opplova, Antonie Janatková,* Marie Grygarová.* V Přelouči: Václav Čermák, Alois Valenta,* Marta Filipovská.* V Přerově: Marie Šumanová.* V Přestavlkách: Vilém Klímecký, Josef Netopil, Blažej Chromec.* Tamtéž v klášteře: Anna Fassmanová, Josefka Sedláčková, Marie Vsetičková, Vlastimila Uherková, Štěpánka Dosedělová,* Karla Hübnerová,* Anna Stratilová, Anna Vilímková, Ludmila Hynková, Marie Skulova, Libuše Skládalová, Olga Götzová,* Josefka Kradochova. (Psaníčko bylo již vysázeno. Doufám, že budete se strýčkem spokojeny! Srd. pozdrav!) V Přívoze: Hermína Niklova. V Ratajích: Marie Strídavá.* V Rudíkově: Růžena Povolná. V Semilech: Ludvík Špidlen* (Srdečný dík!) Ve Skryjích: Božena Svitáková. Ve Slaveticích: Jan Mitýska. Ve Smolkově: Josef Domiňák (dík!) Jan Lyko, Josef Kropě, (Na tvých 12 let dělají Ti básničky všechnu cest. Doufáme, že bude z Tebe velký básník — vyrosteš-li hodně!), Rudolf Valášek, Jan Valášek,* Josef Eichler, Gustav Pecháček* (Proč pak na sebe žalujete? Což se nemáte rádi?) Ve Stropěšíně: Albína Brabcová.* V Těšicích: Frant. Holešovský. V Telči: Anna Čermáková. V Troubkách: Anna Ticháčková.* V Třebíči: G. Brehmová, Karla Pyšná, Antonie Toufarová, Julie Přerovská, Marie Mozorova, Marie Čečková,* Božena Blahovcova. V Třeboni: Jarmila Preiningrová, Hermína Janoušková,* Marie Mysíková, Ida Kottasová, Johanna Jiříčková, Marie Batková, Marie Šachlová. V Tučapech: Štěpánka Brandýsová, Milada Krivá, Marie Hlaváčková. V Uherském Brodě: Jaroslav Rýpar. Ve Velké: Martin Sup* (Schází rozluštění hádanek) Ve Vel. Jeřicích: K. Fikar. Ve Vel. Lukově: Hugo Fryšák, František Ernest, Josef Rádl. Ve Veselí: n./M.: Jan Kolařík, Ant. Benda. Ve Višňovém: Jan Vespalec, Hynek Krchňavý, Frant. Bartes,* Jakub Procházka. V Vítkovicích: Anežka Moškoťová. V Znorově: Frant. Řeřica. V Želechovicích: Bohumilka Špendlíková. V Židlochovicích: Marie Měřinská.*

Jména odměněných poznačena jsou hvězdičkou!

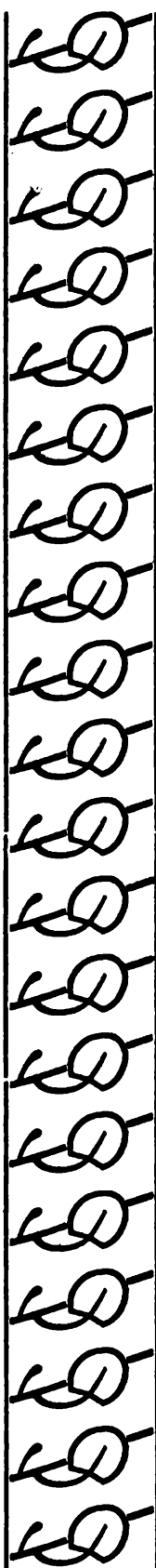
 Rozluštění zasílána buďte vždy do redakce, Dominikánská ulice číslo 4.

Redakci zasláno:

Vychovatelské Listy. Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování. — Ročník IV., číslo 1. — Tiskem Frant. Navrátila v Ivančicích na Moravě. — Vychází dvakrát měsíčně. — Předplatné na celý rok obnáší 6 K. — Redaktor Alois Adamec.

Náš Dorost. Zábavný a poučný časopis živnostenský. Brno. Nákladem Zemské Jednoty živnostenských společenstev. Zodpovědný redaktor Petr Florus. Ročník I. seš. 3.

Dějiny světa v obrazech. Od pravěku do počátku XX. století. Složil: Alois Hlavinka. — Díl I.: Starý věk. — Vydáno „Dědictvím sv. Cyrilla a Metoděje.“ V Brně 1903. Tiskem benediktinské knihtiskárny v Brně.

K LASKAVÉMU POVŠIMNUTÍ!

V „KNIHOVNĚ NAŠÍ MLÁDEŽE“

VYDANÉ NÁSLEDUJÍCÍ KNIHY PRO MLÁDEŽ

DOPORUČUJEME:

D. MAMIN-SIBIRJAK

SVĚTLUŠKY A JINÉ POHÁDKY

Z ruského přeložil A. G. Stín.
S kresbami umělců J. Andrejeva,
P. Litviněnky a j.

CENA 1 K.

J. VOJENSKÝ

ZE ŽIVOTA MALÝCH HRDIN

CENA 60 h.

E. DE PRESSENSÉ

ROZA

Dle sedmadvacátého francouzského
vydání přeložil Aug. L. Tvrzký.

CENA 1 K 80 h

ŽÁDEJTE NOVÝ SEZNAM KNIH ZDARMA!

Předplatné na „Anděla Strážného“

celoročně:

Rakousko 1 K 60 h, Německo 1 m. 60 pf.,
Rusko 80 kop., Itálie 2 liry, Francie 2 fr.,
Amerika 40 c.

Vychází měsíčně.

Za redakci odpovídá: JAN DVOŘÁČEK, učitel v Brně.

Vydává svým tiskem a nákladem Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských v Brně.

Předplatné na „Anděla Strážného“ celoročně:

*Rakousko 1 K 60 h., Německo 1 m. 60 pf., Rusko 80 kop.,
Italie 2 liry, Francie 2 fr., Amerika 40 c.*

Vychází měsíčně a předplácí se ročně 1 K 60 h.

Spasitel světa vysílá své apoštoly a všechny své přátelé do celého světa a volá, že žeň sice veliká, málo však pracovníků. Vy, milé děti, rády byste milého Spasitele vyzvání poslechly a šly třeba až do Číny a mezi divochy africké a australské hlídat, jak dobrotiv jest Bůh, a že chce, by všichni ku spasení přišli; avšak jste ještě malí, ještě doma zůstatí a se učiti musíte. Co však učiniti můžete, to děláte: Modlíte se za pohanské děti a šetríte dárky na vykoupení jich a vychování v křesťanské víře. Zaslány nám nové milodárky:

Konvent Uršulinek v Přestavlkách K 130. — Nejmenovaná v Kutné Hoře K 4. — Dp. Ferd. Harna, farář v Chvalkovicích K 144. — Farní úřad v Prazi na vykoupení dětí Václav a Ludmila K 21.03. — Dp. P. Alois Mayer, převor ve Lnáře K 20. — Dobrodruzi z farnosti Rudské u/Mor. K 13.50. — A. K. v Bučovicích K 10. — Anna K. v Bučovicích K 3. — Arnošt K. v Bučovicích K 3. — František K. v Bučovicích K 3. — Z jeslíček chrámu Páně v Rajhradě K 22. — Z farnosti Halenkovské K 5. — Od dětí školy Jaroměřické. Dol. Lažan, Boňova, Příšpa K 27. — Žákyně klášterní školy v Kutné Hoře K 20. — Terezie Růžickova v Ptení K 93.32. — Jos. Janša, administr. ve Frýdku K 49.74. Ant. Pichová v Dol. Bukovsku K 1.20. — Tom. Sojka, rolník ve Vítějích K 2. — Od dětí osady H sínské na jméno Fr. Mar. Anežka K 45.28. — Dp. Jan Oth, děkan od dětí školních K 12.66. — Frant. Gvuzd v Orlové K 8.50.

Správné rozluštění z čísla 6. zaslali:

V Bezděkově: Slavoj Chodounský. V Bilovicích: František Olejníček, Miloš Tepera.* V Biskupicích: Jenovefa Matelová, Alois Hudc. V Blsku: Antonín Čížek. V Bochoři: Ant. Gatner. V Borovanech: Jan Pelikán. V Bošilci: Frant. Matějka, Marie Šerá* (Nuže hvězdička vyšla). V Brně: Karel Morávek, Ladislav Šustáček,* Filomena Jakešova,* Josefa Vondráčková,* Stan. Vacha, Rich. Tríska,* Rudolf Bursa, Jindřich Jelínek.* V Břeclavi: Ludmila Krásná. V Březovicích: Štěpán Ktemeček. V Byteši Vel.: Frant. Uher. V Cerhenicích: Marie Břečková. V Cetechovicích: Vlad. Brable, Josef Hýža. V Čelčicích: Lidunka Melicharova, Josef Kadlčík. V Černovicích: Josef Široký. V Čes. Budějovicích: Frant. Handl. Ve Čkyni: Cyrill Martan. V Dalešvicích: Štěpánka Zadražilova. V Dobrušsku: Jan Došek. V Doubravníku: Marie Hoškova,* Julie Večeřova.* V Drholic: Jan Bartel. V Dřevohosticích: Františka Halmova. V Dušníkách: Jindřiška Vokáčova. Ve Frenštátě: Maruška Bémova (Nemám co odpouštět. Naopak psaníčko mne potěšilo). V Holici: Arnošt Koutný, Vojt. Smysl,* Miroslav Zdražil. V Heřmanicích: Václav Šimon. V Hoření Dobré: Frant. Krejcar.* V Hořicích: Zdeněk Novák,* Emil Fuchs. Josef Kostka,* Anna Jeřábková,* Božena Vondráčková,* Pavlína Palašova, Milada Dokoupilova, Ludmila Voňkova, Josef Hain. Na Hoříčkách: Mar. Včelišova.* V Hostišově: Josef Zapletal. V Hrabyni: Max Kadula. V Hradci Králové: Pavla Hanušova, M. Mikyskova, (Těší mne, že psaníčko mé má tak dobrý účinek!) V Hulíně: Floryan Příkryl. V Husovicích: Rudolf Blatný. V Hynkově: Vilém Přidal.* V Chodovicích: Jaroslav Šubrt. V Chotěboři: Petruše Čapkova. V Chrásticích Vel.: Josef Sklenář. V Chrlicích: Jan Hunkes,* Jos. Rokos. V Ivančicích: Františka Míková,* Jos. Mík. V Ivanovicích: Anežka Holancova. V Jabloněanech: Ludmila Hnělčíková, Anna Alexova.* V Jachymově: Frant. Měřil.* V Jedovnicích: Mařenka Julínková. V Jiřících: Josef a Alois Daňkovi. V Kasejovicích: Marie Čubrova. V Klimkovicích: Heda Baigarová, Štěpánka Knoppova (Věřím rád!), Frant. Vavrečka* (z 5. a 6. čísla). Julie Hrubých, Josefa Návratova, Karla Hyklova.* V Kochánově: Frant. Mikyska.* V Kojetíně: Božena Voříškova.* V Konici: Josef Spohr. V Kostelci n. O.: Vincenc Jaura. V Krátké: Marie Krivánková.* V Kroměříži: Emanuel Röhrich, Alois Vyvlečka, Vojtěch Vičánek, Alois Navrátil, František Robenek, Alois Srovnalík,* Josef Šatánek, Alois Zlámalík. V Lanštorfě: Václ. Štoll, Frant. Čukova. V Lechoticích: Frant. a

Roč. XXIII.

Březen.

Číslo 7.

Tři přátelé.

I DÍTĚ ZBOŽNÉ, NEVINNÉ
MÁ ČASTO SVOJE TRUDY,
JEŽ TÍHOU LEŽÍ BALVANU
NA MLADISTVÉ TÉ HRUDI.

VÍŠ, DĚCKO MOJE MILENÉ,
KAM O POMOC MÁŠ SPĚTI,
KDYŽ BOL DO TVÉHO SRDÉČKA
TAK NENADÁLE VLETÍ?

MÁŠ VĚRNÉHO TU PŘÍTELE,
TO JEŽÍŠ NA OLTÁŘI,
TEN SETŘE SLZU PALČIVOU
S TVÝCH ZARMOUCENÝCH TVÁŘÍ.

A DÁL ZDE JEŠTĚ DÍTĚ MÁŠ
DVĚ DUŠE, JEŽ TĚ CHRÁNÍ,
KDYŽ ÚTLÉ TVOJE SRDÉČKO
BOL NĚKDY TĚŽCE ZRANÍ.

TY VÍŠ, ŽE OTCI, MATINCE
JSI MILÉ NAD VŠE STATKY,
KDYŽ OČI SLZA ZAROSÍ,
TU STUL SE V KLÍNĚ MATKY.

A JEŠTĚ NĚKDO ÚTĚCHU,
KDYŽ BOL TĚ KRUTÝ STÍHÁ,
TI SKYTNE, DÍTĚ MILENÉ,
TO DOBRÁ ČESKÁ KNIHA.

Daniel Kubis.

Malá markytánka.

Vzpomíná *Al. Dostál.*

Venkovská mládež čekala příchod vojska s jásotem. Co bylo dětem po úzkostech rodičů, vyličování hrůz válečných a přípravách k rozhodné srážce! Jejich mysl se podobnými starostmi nezaměstnávala, nerozuměly tomu. Je těšilo, že přijedou vojáci a to jim stačilo.

V Libčicích, pohorské to vesnici na úpatí Kladských hor, vojin se ukázal velice zřídka. Leda když přišel některý rodák od vojska domů na několikadenní dovolenou a vzal si vojenské šaty, aby se v nich pochlubil.

Na vojáky si mládež často hrála, ale všecka výzbroj záležela v dřevěných šavlích a šat v papírové čáce.

Když první četa husarů jela r. 1866. Libčicemi na hranice, ve škole nebylo ani žáka. Všichni udiveně patřili na vojíny v pestrých kabátcích, jak svižně jeli kolem rybníka a klusali po cestě do polí. Byli vítáni a jenom se usmívali. Některý byl vesel, jiný zarmoucen. Věděl, co ho čeká a vzpomínal na rodnou ves, již snad už neuvidí s těmi drahými, kteří tam bydlí a na vojína pamatují.

Josef Lhotů všechny nejradostněji vítal, mávaje čepicí ve vzduchu. Jednomu husaru doskočil pro doutníky a dostal pěknou odměnu. Už se chystal, jak soudruhy seřadí, vystrojí a vyzbrojí.

Za husary jely vozy se zavazadly a nemocnými. I sem byla obrácena pozornost diváků. Za vozy šly asi tři ženy s nůšemi na zádech, z nichž vykukovaly potraviny. Ženy už starší a v tváři opálené statně kráčely podpírajíce se o hole.

Náležejí i ony k výpravě? Taková otázka všem na ústech lpěla.

Lhotův Josef pozdravil i ženy ty. Poděkovaly a usmály se. Jedna se zastavila v krámě, aby doplnila svoji nůši.

„To jsou markytánky,“ řekl stařec, který v mladých letech též u vojska sloužil a o vojnách dětem vypravoval, ať je prožil nebo jenom o nich slyšel. „Ty prodávají vojínům občerstvení na pochodech. Kdo má peníze, koupí si. I do války jdou.“

Teď se obrátily děti ke starci. I tato zpráva je zajímavá.

„Některá i zadarmo dá raněnému a poslouží, když nikoho není na blízku. Perný chléb, těžký výdělek!“

„Což se nebojí, když koule fičí kolem hlavy?“ ptal se Josef.

„Mají nařízeno, aby se držely stranou za vojskem, ale kdo dbá v bitvě takových příkazů? Mnohá je hodná žena a jako matka vojínů. Znal jsem takové a vzpomínám jich.“

Stařec vypravoval dětem, jak byl kdysi raněn a opuštěn, jak ležel v mrákotách, a tu přišla k němu stará markytánka a podala vypráhlým ústům doušek studené vody. To jej občerstvilo, to mu navrátilo vědomí.

„Nevíte, děti, jakým dobrodiním je vojákům na pochodech a v bojích studená voda. Tou hned člověk se občerství a zase nových sil nabude. A což raněným a zuboženým!“

Stařec umlknul, ale děti posud poslouchaly napjatě, nejvíce Lhotova Ludmila, sestra odvážného Josefa, který rád soudruhy za vojny strojí a jim velel na pochodech i v bitvách.

Ludmila byla vnímavá děvče, poněkud slabé, drobné postavy, milé tváře a modrých očí. Čítala deset roků, ale měla vyvinutý rozum, až rodiče časem otázkami překvapovala.

Velmi dobře prospívala ve škole, uměla pěkně přednášet, dokonale se vyznala v učení a biblické články uměla napaměť.

Rodiče měli z Ludmily radost a jenom se strachovali o její zdraví. Na slovo uposlechla, i když jí nějaká domácí práce lehčího druhu byla uložena.

Ludmila byla též velice citlivou, a každá věc se jí mocně dotkla. O bratra se starala pečlivě, mnohdy i krotíc jeho veselost do zámezí zabíhající. Každá bolest ji zarmucovala, ať něco stihlo družky její ze školy, matku nebo jiného z domácích. K postiženému hned přistupovala s otázkou, co se mu stalo, jaká nehoda ho stihla a podobně.

V celé vesnici ji znali jako hodné a sporádané, účinné i obětavé dítě.

I na Ludmilu učinilo rakouské vojsko veliký dojem, ale už nebylo tak vzácné jako první husaři, kteří dědinou projeli. V severovýchodních Čechách se vojsko hemžilo. Už i děla vozena na hranice na odražení nepřitele. Casem se ani cesta netrhla a nesnadno bylo dostat se na druhou stranu. Četa za četou šla ku předu. Hudby vyhrávaly vojínům k pochodu

namnoze poslednímu. Mnoho vojska co den noclehovalo pod širým nebem na polích. Důstojníci spali ve staveních, pokud bylo lze najít přístřeší.

Lhotová poslala Ludmilu se džbánem pro čerstvou vodu. Zahradu od stavení obytného přetrhla kdysi silnice. Studna s pitnou vodou byla na sadě, kam bylo nutno přecházeti. A pramen zde byl mocný, voda až na povrch vytékala, že jí bylo možno rukou nabrati.

Aby dítě nespadlo do vody, o to bylo dobře postaráno.

Na zahradu se Ludmila dostala snadno, mnohokrát konala tuto cestu, aby rodičům čerstvou vodou posloužila. Rychle nabrala vody a spěchala k silnici, aby ji přeběhla a domů se dostala. Než tu šlo vojsko. Ludmila postála u dvířek, čekajíc, až bude uvolněno. Klidně se dívala na vojíny. Už jim uvykla a nebála se jich. Litovala je, jak jsou utrmáceni a unaveni. Některý sotva se vlekl. Ani veselá hudba jimi nepohnula, aby poskočili. Věděli též, co jich čeká.

Zase šly a jely markytánky s nůsemi na zádech. Zdaž si mohou všichni koupiti občerstvení? A budou bojovat jak slyšela od otce, pro tu zemi, v níž se zrodili, pro vlast, pro císaře a krále, pro své krajany.

Proto Ludmila s vděčností a úctou hleděla na vojíny, v prachu a potu kolem se beroucí.

„Dej mi napít,“ ozval se jeden z vojínů, zastaviv se u děvčete.

Ludmila ochotně mu podala džbán. Pil chvatně, v dlouhých doušcích a pak položiv džbán, spěchal za ostatní. Nádobu se chopil jiný a pil též. Ludmile podal desetiák.

Za druhým se napil třetí, čtvrtý.

Když byl džbán prázdný, Ludmila spěchala znovu pro vodu. Nabrala plný a nesla vojínům. I domova zapomněla. Tam není tak čerstvé vody třeba jako zde. Vojíni pili, a kdo měl, děvče obdaroval. Ale Ludmila ani darů nežádala. Měla radost, že vojínům chutná a může jim také nějak posloužiti.

Nikdo nedbal, zdaž mu to zdrávo nebo škodlivě, kde kdo pil a někteří si vody nalili též do plechových láhví.

Ludmila horlivostí jenom zářila. Měla radost a odbíhala znovu a znovu pro vodu. Litovala, že zde nejsou všechny děti se džbány a neposlужují vojínům, jdoucím do boje.

Darů v ruce a v trávě se množilo. Vojíni rychle hodili jí peníz na zem.

Tak nosila Ludmila vodu celé odpoledne, až ji domácí hledali.

Poslední vojsko zůstalo v dědině na nocleh a teď si posluhovalo samo na poli i na zahradě u studny.

Ludmila sebrala peníze a nyní teprve s plným džbánem šla domů.

„Kde jsi byla? Takovou starost jsme měli o tebe,“ s výčitkou připomínali rodiče.

Dívka pověděla co dělala, jak nosila vojínům vodu, jak jí děkovali a také odměňovali.

Josef litoval, že nebyl při tom a stejně neposkytoval žíznivým občerstvení.

„Víš, kým jsi dnes byla?“ řekl.

Nikdo nemohl udati.

„Malou markytánkou.“

Ludmila se však pro ten název nehněvala. Spíše jí lahodil. Byla ráda, že posloužila dle sil svých vojínům, jdoucím do boje na obranu vlasti a její obyvatelů.

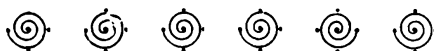
A tak v dobrých skutečích prospívala jak uměla, nikdy nezapomínajíc dne, kdy nosila vojsku vodu k občerstvení. Za peníze koupila si památku, která ji posud blaží a potěšuje.

Hoj! mám já koníčka...

Hoj! mám já koníčka,
Toníčka, koníčka
dvounohého;
hbitý jest jak šipka,
mrštný jako rybka,
hoj! mám já koníčka
dvounohého.

M. Kabrtová-Bukolská.

Obrázky z katolických missií.

(Dle zpráv missionářů píše *Fr. Všečka.*)

(Pokračování.)

j, já posílám vás jako ovce mezi vlky," řekl Pán Ježíš sv. apoštolům, a připomenul jim tak, že se bude k nim chovati svět nepřátelsky. Zároveň však jim odevzdal klíč, jímž si měli otvírati cestu k srdcím zatvrzelých a tím klíčem jest — láska k bližnímu.

Také nynější missionáře přijímají pohané namnoze s nedůvěrou, bázní ano i s odporem.

Skutky lásky k bližnímu, které černochům missionáři prokazují, mění záhy jejich odpor v přítulnost, nenávist ve vroucí lásku.

Po svém příchodu k pohanům hledí se missionáři s lidem co nejrychleji seznámiti. Vyhledávají dítky, učí je pěkným hrám, zpívají jim písně, což vábí velice černochy, kteří zpěv rádi poslouchají, vypravují jim příběhy z biblické dějeprawy, možno-li zřídí si i kupecký krám, obdarují přicházející nakupovati maličkostmi, které černocha těší, rozdávají, pokud mohou, v čas neúrody chléb, navštěvují jejich nemocné a hledí rozumným ošetřováním (kterého černoši neznají) v bolestech jim uleviti, neštítí se při tom ani hmyzu, jímž se v bídné chatrči jen hemžívá, ani nákazy při neštovicích a malomocenství,*) kteréžto nemoci zvláště mezi černochy zuřívají.

Sestra Maxmiliána vypravuje o malomocném černochovi, jehož vlastní manželka, bojíc se nákazy, z domu vypudila. Sestra Eligia se ujala ubohého, jehož ruce a nohy byly hroznou nemocí nesmírně zohaveny a dovedla jej do Mariannahillu. Ačkoliv zdravý člověk mohl cestu tu za hodinu vykonati, potřeboval ubožák s průvodkyní k tomu skoro celých pět hodin. Dovědévše se Trappisté o jeho příchodu, přijeli mu aspoň kousek cesty ještě naproti s dvoukolým vozíkem a dovezli jej napřed do kláštera a tam mu vykárali zatím oddělený příbytek a dopravili jej později do Durbanu**) do ústavu pro malomocné.

Laskavé zacházení missionářů s trpícími bývá nejčastěji černochům pohnutkou ku přijetí sv. křtu.

Jistý surový černoch, jménem Impelaguai, ztýral svého syna Isibindi a manželku proto, že byli přítomni vyučování missionáře. Synovi namíchal dokonce do pokrmu jedu. V noci onemocněl mladík nebezpečně. Jeho kruté bolesti se snažil missionář zmírniti. Při tom jej požádal nemocný o udělení křtu, jehož se mu též dostalo. Mladík se z nemoci zotavil a byl hodným a missionářům vděčným křesťanem.

Později onemocněla matka. I ona povolala v nepřítomnosti manželově kněze a dala se pokřtiti. Dostala jméno Maria. Z vděčnosti za pomoc, jíž se jí v utrpení dostalo, dala později všechny dítky zapsati do školy Trappistů.

Protože obyčejně dosti dlouho trvá, než černoši missionářům se nakloní a jim důvěřovati počnou, nemohou Trappisté — ač by si přáli — kde se usadí, ihned školy zakládati. Musejí vyčkati, až lid odloží aspoň z části svoji necht k nim, která ostatně pochází také odtud, že mnozí

*) Malomocenství jest hrozná nemoc, která se vyskytuje hlavně v zemích východních a jeví se vředy, které se na těle vyrážejí a působí hnití jednotlivých částí těla. Jest to nemoc velmi dlouhá a nevyléčitelná.

**) Přístavní město v Natalu.

běloši, kteří přicházejí k africkým kmenům za příčinou obchodu neb se v jejich území usadí jako rolníci, k černochoům obyčejně surově se chovají.

Tak vypravuje P. Solanus, jenž působil jako missionář v krásné hornaté krajině nedaleko řeky Umkomazi, ve stanici Maria-Himmelberg (Nebeská hora Panny Marie), že nemohl dlouho začít se školou, ačkoliv krajina ta hustě byla černochoy obydlena, protože tamní černoši byli plni předsudků proti missionářům.

„Když jsem počal,“ vypravuje onen kněz, „navštěvovati pohanské kraaly (chatrče), schovávali rodiče dítky přede mnou, protože se báli, že je odvedu do školy.“ Podnes se mu ještě nepodařilo školy zařídit, ač dospělí černoši rádi jej poslouchají a zvláště zvědavě obklopují kapli, v níž se koná mše svatá a okny do kaple nahlízejí. Časem zvítězí jistě nad zatvrzelostí nevědomých lidí těch horlivost missionářů a pak budou přijímati i oni z rukou jejich ochotně nejen vznešené nauky Kristovy, nýbrž i počátky vzdělanosti vůbec.

Mluvíme-li o škole, kterou založili missionáři v některé krajině africké, nesmíme si ovšem představovati ihned paláce školní, jaké zdobí naše města neb útulné školy našeho venkova.

Škola, v níž počíná missionář vštěpovati v kudrnaté hlavy černochoů první písmeny bývá — pod širým nebem. Košatý strom, pod ním ve stínu tabule a kolem na zemi zástup vědychtivých žáků a žaček, kteří hledí udiveným zrakem na učitele — kněze neb učitelku — řeholnici, vypravující o věcech, o nichž se černým hlavičkám ani ve snách nikdy nezdálo.

Smilují-li se nad chudým missionářem dobrodinci mezi-katolíky v Evropě a pošlou-li mu potřebné peníze, přikročí se ku stavbě školy. Bývá to prostá budova buď ze dřeva a slamou pokrytá, neb jednoduchá stavba z trámů obložených po stranách i svrchu plechem.

Ovšem v Mariannhillu, kde jsou Trappisté již více nežli dvacet let a kde mají vlastní dílny řemeslnické a dobře obdělávané polnosti, jsou školy zděné, za něž by se nemusily ani naše kraje stydět.

Kromě škol pro menší dítky obojího pohlaví, jsou tam vychovávací ústavy pro dospělejší dítky i hochy. Ba, mohli bychom skoro říci, že jsou tam „vysoké školy afrických Kafrů“. Vždyť žáci mariannhillští se podrobují zkouškám před úřady anglickými a bývají uznáni za učitele, jiní odcházejí do Říma, by se tam připravili za kněze, by mohli pak zdárně hlásati evangelium svým krajanům. Děvčata pracují ruční práce všeho druhu a vzdělají se za řádné a rozšafné hospodyně.*)

*) V Linci, Valterova ul. č. 24., jest malé africké museum, kde lze vidět práce hochů i děvčat z missií Trappistů.

Rodiče i děti, vidouce, jakých dobrodiní se jim dostává od těch, kterých z prvu nenáviděli a jimž nedůvěřovali, přilnou k missionářům později láskou vroucí.

Jak něžná láska vane ze slov, která řekla malá černoška v Čenstochově k sestře Filipíně: „O sestro, tys tak dobrá, já tě tak nesmírně miluji! Víš jak velice tě miluji? Jako matku, která mne zrodila! Jen mně věř! Abakiti (domáci) se mi smějí, že o nikom nemluví než o tobě. Kéž bych byla holubicí, která si sbírá zrnka před tvým prahem; kéž bych byla Ihlabeni (hora proti Čenstochovu*), která tě celý den vidí!“ — Táž sestra vypravuje o černé stařence, která vždy, když se setkala s ní, říkala:

„Sakubona, 'Ukosazana yami! Yek 'ukujabula kwami ume ungikubona! Isigodi senhliziyo yami sipelele ungawe!“ „Buď zdráva, moje sestro! Nemohu říci, jak mne těší, že tě vidím. Ty vyplňuješ prázdnotu mého srdce!“ Při tom si ukazovala stařenka na — krk, kde se dle domněnky Kafrů nalézá srdce.

(Příště dále.)

Špačkové.

Sotva potoky a řeky teplými paprsky slunečními byly sprostěny ledových pout svých, sotva slezl první sníh se strání a skalin, již se těšíme, že se už brzy ukončí krutá vláda Zimy a místo ní nastoupí novou vládu Vesna, která je všem milá a ode všech toužebně očekávaná.

Země, máti naše, ještě nedávno zimním rubášem sněhovým pokryta, odkládá poněkud nepohodlnou onu pokrývku a zároveň probouzí děti své k novému životu, k životu veselejšímu.

Potůčky vesele tekou lučinami, které se opět zazelenaly. Obilí na polích hrdě zdvihá hlavy své, a naši miláčci, to veselé ptactvo, radujíce se s námi z probouzející se přírody, projevují radost tu sterými hlasy, kterými oslavují jarní své plesy a radovánky.

Brzy za skřivánkem přichvátá v naše kraje švítora špaček. Usedne tu onde na holou dosud ratolest a prozpěvuje blaženou píseň na uvítanou milované domovně, kde prožil šťastné mládí; však i jiní

»špačkové hvízdají již pěvcům v ústřety —

bude to zpívání, až všichni přiletí;

bude to radost v zahradách, po lese,

každý z těch poslíčků jaro nám přinese.« (Fr Kletečka.)

*) Čenstochov, missijní stanice v Natalu.

Věru, vítání hosté! A po panskú jsou astrojeni. Černý oděv leskne se téměř po všem těle a obzvláště na hlavě, na krku a prsou zelenavě

Na podzim.

Špačkové.

Na jaře.

fialovým leskem. Ale nenosí ho stále. Na podzim jej zaměňují za bohatě skvrnitý.

Hned po svém návratu se špaček rozhlíží, zdali visí dosud na vršku loňský jeho palác — budka. Nalezne-li ji, sedne si na upevněný kolíček a zobákem vyměřuje, jak jest velký otvor. Když se přesvědčil, že není velký ani malý, doletí si pro svou družku. Oba pak společně upravují si hnízdo, vystýlající je suchou travou, slamou a listím.

Volně v přírodě hnízdí špaček v dutých stromech, nejraději v kotlavých větvích starých dubů a to vždy ve větších společnostech. Často hnízdí špačkové s kavkami na stromech pohromadě a možno někdy na několika dubech napočítati na sta hnízd těchto ptáků.

V dubnu snáší samička 4—7 vajíček, barvy zelenavě modré beze skvrn. Staří na nich po čtrnáct dní střídavě sedají a pečlivě toho dbají, aby se jim ani jedno nezastudilo. Po tomto čase mladí se lihnou. Za týden potom z paláce už vystrkují šedivé hlavy se žlutým ozobím.

Po celou tu dobu staří zdržují se na blízku hnízda a živí sebe i četnou svou rodinu rozličnou potravou. Na stromech sbírají housenky, v trávě zas vyhledávají dešťovky, ponravy a drobné slimáky. Ostatně nic kloudného neujde bystrému jejich zraku. Proto také mladí nepoznají hladu. Rostou ku podivu. Za čtrnáct dní po vylíhnutí dospívají a z hnízda vylétají.

Potom několik dní poletují se starými a naučí se od nich, čeho třeba, aby se sami uživil. Jest však také toho třeba, neboť rodiče je co nevidět opustí. Chtí vyvésti ještě jednu rodinku. Čas nečeká. Arcit smutně se loučí se svými dětmi a vracejí se k opuštěnému paláci na staré hrušni. Předtucha nových radostí rodinných brzy jim zapudí všecken stesk a smutek.

Mladí špačkové zatím poznali jiné mladé špačky a spřátelili se s nimi. Jsou všichni jako velká rodina. Z obavy před nebezpečenstvím přidružují se mnohdy ještě k jiným ptákům, jako kavkám, vranám a nejraději k čejkám, které jsou známé svou opatrností před nepřáteli.

Žel však, že někdy z mlsoty odvažují se do višňových sadů a tam způsobují mnoho škody. Ovšem ostražitý hlídač brání a zapuzuje vetřelce jak může: tluče na starý hrnec plechový, klape na klapačku, a když si nemůže jinak pomoci — střílí. Mnohý svévolný synáček neshledá se již se svými rodiči, ale to jich neodstraší. Znova a znova podnikají svoje vpády, jako by jim ani nezáleželo na padlých jednotlivcích. I těch je hospodář škoden! Ostatně pamatovati dlužno, že na zaplacení špačků dostačí několik výstřelů na slepo.

A co se zatím dělo na staré hrušni? Nejprve staří špačkové vyčistili znečištěnou budku a znova ji vystlali. V týdnu bylo hnízdo jako po prvé. Potom do něho snesla samička vajíčka.

Uplynulo čtrnáct dní. V budce špačkově ozývá se znova čilý život. Pět mláďat piští, jako by měla hlad. Ale nemají. V té době všude dost potravy. V zahradě, na louce i na poli. A čím více mláďata rostou, tím více žádají. Špačkové od zásvitu loví až do soumraku. Tak plných čtrnáct dní.

A aj! Boží obilíčko dozrává.

„Pojďte žít! pojdte žít!“ křepelka volá pod mezí. Hospodáři klepají kosy. Všude samý shon, samá práce.

I na hrušni něco nového se děje. Staří špačkové vyvádí své mladé po druhé z hnízda. Po malém cvičení po sadě odletí s nimi na strniště, kde budou loviti oblíbenou svou lahůdku — kobylky, mouchy, komáry a brouky. Později budou vybírat červy a ponravy za oráčem.

Zatím přiblíží se podzim. V tu dobu zalétají špačkové opět do vinic, aby si pochutnali na sladkých hroznech. Ale vinař nenávidí jich zrovna tak jako sadař s červeným ovocem. A ký div, že i tentokráte mnoho jich padne za oběť mlsným svým choutkám.

Od té chvíle, co opustili špačkové hnízdo, nenocují v něm už nikdy. Najdou si noční útulek buď někde v lese nebo na topolích a vysokých lipách. Na takových místech potom shromažďují se s večerem každého dne. Na tisíce špačků tu sedává pohromadě, svištíce, štěbetajíce a vrzajíce, až uši zaléhají. Tyto koncerty provozují obyčejně při západu slunce. Takto veselý a společenský život vedou až do konce října.

V přírodě se ochlazuje. V poli téměř pusto, mrtvo. Jen ještě tu a tam cukrovka se dodělává. Skoro všichni ptáci tažní již se rozloučili s krajinou, jen špačkové jsou ještě tu. Ale ani jim nelze otálet. Po krátké úradě vydají se na cesty. Než odletí, navštíví ještě starou hrušni, rozloučí se s domácími, se zahradou, s dědinou a příštího dne ráno není po nich ani památky. Odletěli pryč a pryč, tam za Alpy do teplejších krajin. Většina jich zůstane v jižní Evropě; ostatní podívají se až do severní Afriky

Ve volné přírodě neuslyšíme od špačka valné písně, ale za to v domácnosti slýcháme jej hvízdati různé písničky, kterým se byl naučil. Pravda, špaček i na svobodě prozrazuje své nadání, neboť zpívá a křičí po různých zvířatech. Kdáče po slepici, kokrhá jako kohout, štěká jako pes, mňouká po kočce, ba dokonce kašle a kýchá jako člověk.

Avšak špaček jest schopen ještě vyššího umění. Jak známo, naučí se po lidsku mluvit. Nejraději sám o sobě říká: Špačíček pán! Špačíček pán! Někde mívají špačka v krámech, a tu náš umělec vítá vstupující: Pěkně vítám! Co poroučíte? A když kupující odchází, volá za ním: Poroučím se! Navštivte nás brzy!

Pro tyto vlastnosti je špaček miláčkem všech, kdož chovají ptáky pro radost a potěšení. Ale mnoho práce a trpělivosti třeba, než se naučí špaček těmto věcem. Obyčejně trvá cvičení rok a někdy přes rok. Starý špaček však se nehodí k tomu. Musí býti mladý. I tu platí přísloví: Mládí čas k učení.

Vdclav Kdlal.

O utrpení Páně.

Utrpení a smrt Páně je středem náboženství křesťanského. Na památku umučení Svého ustanovil Kristus Pán Nejsvětější Svátost a ustavičnou oběť Nového zákona, mši svatou.

Zvláště však připomíná církev svatá utrpení Páně v době svatopostní. Vyličuje dítkám svým bolestné výjevy ze života Spasitele světa a učí lidstvo největšímu umění na zemi — Boha milovati.

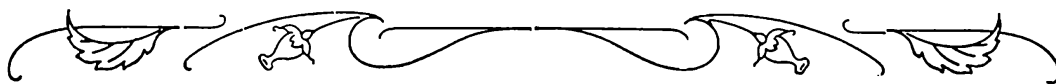
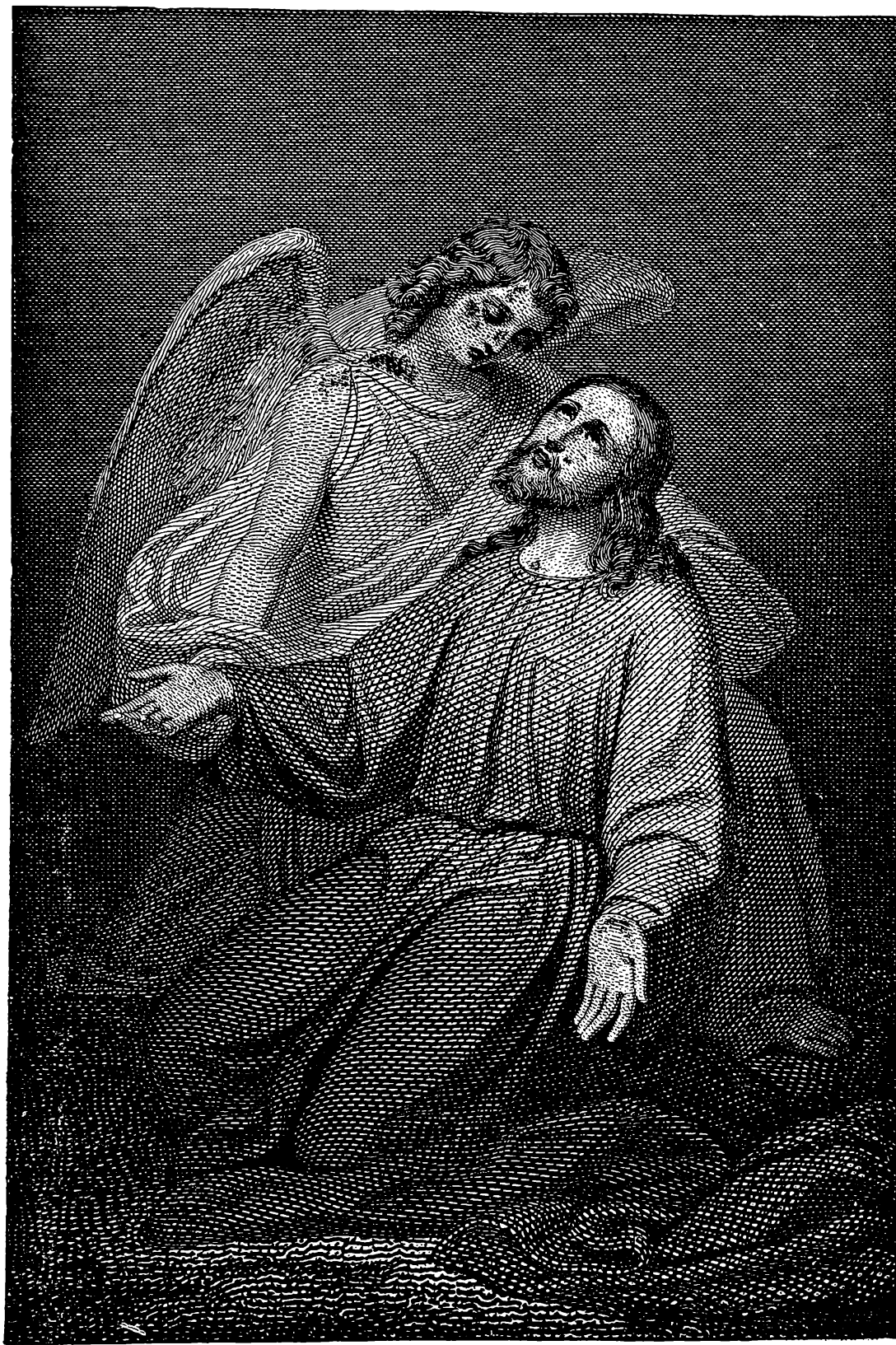
Rány a bolesti Páně jsou jako ohnivé šípy, které raní chladná srdce a rozněcují je kajeností a láskou. Vždyť trpí nejsvětější Vykupitel za hříšné lidstvo. Trpí moře bolestí, aby člověk na věky byl šťasten.

Rozjímání o utrpení Páně mocně pohnulo k slzám kajenosti Markétu Kortonskou. Zpovědníku svému jednou plačíc pravila: „Ó, Bože, jak bych mohla v pláči ustati, uvážím-li, že hříchy mé tolik zarmoutily mého Spasitele?“

Dále jest utrpení Pána Ježíše zdrojem útěchy. Boolestmi sklíčený křesťan pozvídá zrak svůj k ukřižovanému Spasiteli a nabývá síly a důvěry. Hříšníku zmítanému výčitkami svědomí vlévá vzpomínka na utrpení Páně důvěru v neskonale Boží milosrdenství. Konečně odnímá zbožná vzpomínka na smrt Ježíše Krista hrůzu smrti a láme bolestné ostny její.

Pamatujte, milé dítky, často na trpícího Spasitele a líbejte s vděčností sv. kříž, abyste poznaly, jak poučným, milostným a potěšujícím jest utrpení Pána Ježíše. Nyní popatřte na jeden tklivý obraz ze života Páně, kterak se modlí v zahradě Getsemanské. Až dotud byl tichý Kristus Pán a očekával tiše věci, které měly přijíti. Než najednou Ho pojímá uzkost tak hrozná, že volá: „Smutná jest duše má až k smrti!“ Se svaté tváře stékají krůpěje krve na zem. Anděl přichází a posiluje Ho.

Proč chvěl se Kristus Pán strachem a proč potil se krví? Snad proto, že se blížila smrt? Nikoliv. Vždyť z lásky přišel na zem, aby nás smrtí svou spasil, dobrovolně se vydal na smrt nejohavnější, na smrt kříže a byl nejvyšší svatý, takže smrti se báti nemusil.

Proč tedy se potil krví? Kristus Pán viděl zlobu a hrůzu hříchu, patřil vševidoucím okem na hříchy celého světa a předvídal, že mnozí zatvrzele ve hříchu zemrou a na věky zahynou, jak dříve předpověděl: „Nebudete-li pokání činiti, zahynete!“ Ó, běda těm, kteří bez bázně hřeší a bez lítosti umírají!

Vězte, dítky drahé, že hřích jest zlem největším a že má hrozné následky v tomto životě i v budoucím.

Bděte tudíž, to jest nezapomínejte na Boha nejvyššího a spravedlivého, Jeho přikázání, nezapomínejte na život váš věčný. Modlete se a Bůh udělí vám milosti své, a anděl strážný vás povede životem ve zdejším a uvede do slávy věčné.

Fr. Synek.

Plitvická jezera.

Vzpomínka z cest. Napsal Karel J. Zákoucký.

I.

„a, das ist wohl ein europäisches Unikum“ (ano, to jest skutečně evropská zvláštnost) četl jsem kdesi výrok arcivévody Josefa, jež vyslovil, když r. 1894. navštívil Plitvická jezera, a výrok ten mocně na mne působil. Zatoužil jsem náhle jednou také tato jezera spatřiti, a touha má se splnila.

Dne 17. srpna 1903. opustil jsem pobřeží snivé Adrie. Ze Rjegy vyjel jsem drahou uherské státní dráhy a s opravdovou netrpělivostí čekal jsem až vlak zastaví a já na štítu nádražní budovy budu čísti Ogulin.

Byl jsem jako dítě. Vzpomínám, jak jsem byl nedočkav, jak jsem dychtil, abych již již byl u cíle své cesty, u jezer Plitvických, jimž skutečně nevyrovnají se žádná jiná jezera evropská, a přece měl jsem k nim z Ogulina ještě 69.5 km.

Ale konečně jsem se dočkal. Spěšně vystoupil jsem s přáteli z vlaku v domnění, že tu nalezneme povozy, jež jsme si v hotelu u jezer Plitvických již ze Rjegy telegraficky objednali; ale jaké bylo naše podivení, když před nádražím místo objednaných povozů spatřili jsme povozy s nákladem dříví a několik zevlujících po nás Chorvatů.

„Co nyní?“ ozvali jsme se všickni jakoby jedním hlasem, a bylo patrné, že útroby nás všech rozlila se trpkost sklamaní.

Chvíli postáli jsme ve stínu lip, jimiž jest cesta od města k nádraží vroubena, a radili se, co podniknouti. Mnoho bylo myšlenek, mnoho návrhů, ale posléze rozhodnuto, vyhledati nějaký hostinec a požádati hostinského, aby nám nějaké povozy zaopatřil.

Hned na pokraji Ogulina ukázaly se nám hostince dva: „Hotel Frankopan“ a „Svratiště Plitvických jezer“. S nejlepšími nadějemi uchýlili jsme se do „Svratiště“.

Sklepník vyslechnuv naši nehodu, že nám z hotelu od Plitvických jezer nebyly poslány povozy, poznamenal, že „pán“ třeba není doma, a slíbil, že nám povozy zaopatří.

„Ale kočáry to nebudou!“ poznamenal.

„Na tom nezáleží na čem pojedeme, jen když ten kus cesty nemusíme pěšky,“ upokojili jsme jeho starostlivost s úplnou odevzdaností do jeho ochoty.

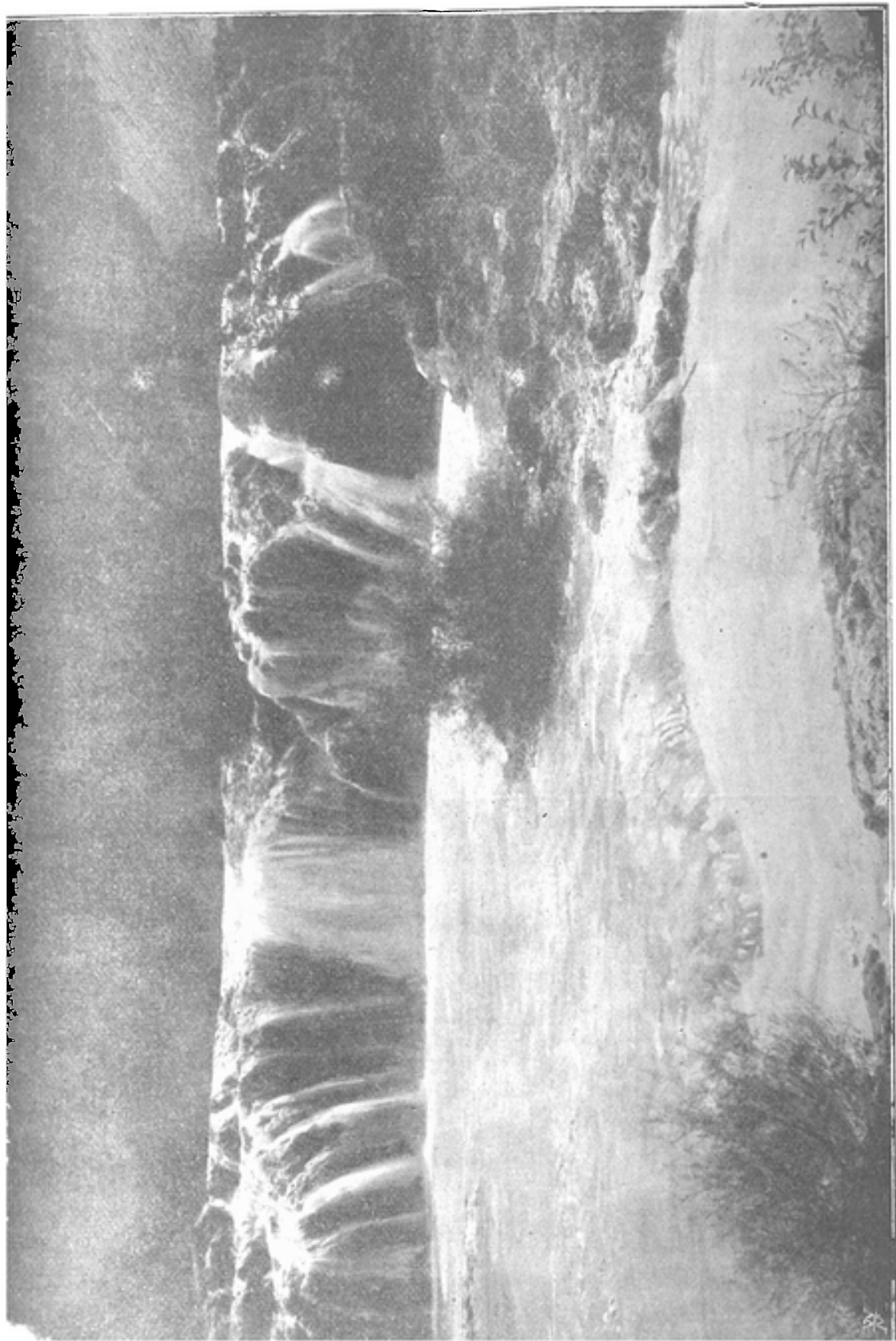
„Kočárek tu má pouze Ivan Marinovič, ale toho si již najal pan baron Pražák, jenž sem včera přijel od Záhřeba a za chvíli chce na Plitvice,“ dodával ještě úslužný sklepník.

„Ať je to třeba žebříňák!“ prohodili jsme, myslíce, že tam v Chorvatsku mají vozy jako u nás upraveny, a sklepník již rozuměl.

Čas, než budeme míti povozy, rozhodli jsme se věnovati prohlídce města a seznali jsme, že Ogulin je chorvatské městečko, ležící na úpatí planiny Kleku u řeky Dobry, která tu pod Gjuly padá v Gjulin ponor asi 20 m hluboký. Ogulin jest sídlem soudního dvoru a finančního ředitelství a má mimo kostel římsko-katolický také kostel řecko-východní. Počet obyvatelstva páčí se asi na 4870, kteréž ponejvíce zaměstnává se zemědělstvím a to zvláště vinařstvím a dobytkařstvím. Je tu také čilý obchod s dřívím, jenž však je v rukách židů z Čech sem nastěhovaných, jak se nám sami hlásili. Dokud se mezi zeměmi rakouskými uváděla Vojenská Hranice, býval Ogulin štábním městem téhož pluku, ale od r. 1886. stal se sídlem županije modruško-rjecké. Ogulinský hrad, jenž r. 1563. dostal se do rukou velmože Štěpána Frankopana a od té doby byl v rukou královských jako sídlo hejtmana, jest přeměněn ve vězení.

Prošedše městem vraceli jsme se k „Svratišti“ a byli jsme potěšeni již z daleka. Před hostincem stály povozy. Obyčejné, venkovské, chorvatské povozy, na něž vozkové přivazovali ještě prkénka, aby se nám to pohodlněji sedělo, a do povozů zapřaženi byli maličcí koníčkové. Spatřivše je z blízka, myslii jsme, že nás ty „kočky“ — jak je jeden z přátel pojmenoval — tam nedotáhnou, ale podivili jsme se, když jsme vyjeli, jak to „hrabali“.

Neveselý dojem činil na nás kraj, jímž jsme projížděli. Je to mírně zvlněná pláň, plná zelené nebo zčervenalé již kapradiny — hasivky orličí, nad níž v pozadí Ogulina zvedá se věnec modravě šedých hor.

Plitvická jezera: Slapy Okruglackého jezera dolního.

Chtěl jsem s vozkou sedě vedle něho rozpřísti rozhovor, na to neb ono se vyptati, ale vozka byl pravý nemluva. Nedbal mých otázek — snad mi ani nerozuměl, ač jsem se namáhal a dosti užíval chorvatských slov, jimž jsem se před svou cestou na jih naučil — jen si stále něco pobrukoval a myslím, že to promlouval ke koním a ti snad jeho zvyk znali, jemu rozuměli; pelášili, jakoby věděli, že do Plašek jest plných 26·8 *km*. Byloť rozhodnuto, že jsme z Ogulina pozdě vyjeli, v Plaškách nocovati.

Jeli jsme rychle.

Smutný kraj s rostoucím šerem zatahoval se jemnými mlhami a tím zdál se býti ještě temnější. Mrzelo nás to, že nemůžeme přehlédnouti celý kraj, ale kterak to změnit? — Míjeli jsme samoty, vísky, potkávali jsme lidi ženoucí stáda ovcí nebo koz, tu onde i kravku, vyhýbali jsme se na úzké silnici povozům s nákladem dříví, ano, vyhnuli jsme se i kočárku, takové malé kubitce, v níž jely Češky. V letu zaslechli jsme jejich vzájemný rozhovor a hlučné: Nazdar! bylo nám pozdravem na přivítanou i rozhodnou.

Smutné jsou ty vísky, jimiž jsme projížděli. Blíže Ogulina ještě jakž takž jsou ty domky pečlivěji stavěny, ale čím dále, tím smutnější obraz poskytují.

V duchu vidím nyní ten obraz a jest mi teskno. Nedivím se, proč lid odtamtud tak houfně stěhuje se do Ameriky, kdež hyne úplně. Není tam škol, není tam mezi lidem vzdělání, nejbezpečnějšího to prostředku ku založení blahobytu. Kdo sem přichází se vzděláním, dobře se mu tu vede. Viděti to již na domku, jež si v krátké době postaví. Obchoduje mezi zdejším lidem — skupuje a prodává všecko. Lid zdejší k něčemu podobnému se neodváží, nemůže, nemá nutného uschopnění. Čísti a psáti neumí a počítati sotva. O školství je tu velmi smutně pečováno. Když jsme druhého dne v jízdě pokračovali a v Zaborsku přikrmovali, užil jsem té chvíle a navštívil jsem tamní školu. Ztrnul jsem, co jsem spatřil. Že by něco podobného mohlo se nazývati školou, nikdy netroufal bych si ani mysliti. Vážte si, dítky, těch škol zřízených v osadách po našich krajích!

Pozoruje lid, který jsme potkávali, který kolem domků jsme viděli, usoudil jsem také, že tu mnoho mrzáků. Zvláště slepců znamenal jsem mnoho, a myslím, že jejich slepotou vina nečistota, jež v domech panuje, a v níž děti vyrůstají. Kde jsme mohli, dle okolností obdarovali jsme nešťastníky, ale přáteli, p. C. špatně se tato štědrost vyplatila. Za rychlé jízdy nějak špatně zastrčil si tobolku a pohřešil ji teprve, když jsme dojeli do Plašek. Co dělali, když vůkol byla již tma a tobolka jistě zapadla do prachu, jehož na silnici na určito bylo na vrstvu 1 *dm* silnou.

A ten prach za jízdy se zvědal celými mraky a týral nás ukrutně!

Do Plašek přijeli jsme večer kolem desáté, i neměl bych se o nich ani slovem šířeji zmíniti, ale že jsme si je prohlédli na cestě zpáteční, povím o nich přece něco.

Plaški jsou městečkem ležícím v okresu ogulinském a čítají asi 1750 duší. Neveliké domky rozběhlé jsou po půvabném údolí a nemnoho jich vyniká výstavností. Plaški jsou sídlem řeckovýchodního biskupa z Karlovců s konsistoriem a mimo kostel řeckovýchodní jest tu i kostel římskokatolický s farou.

Společnost, kterou jsme v hostinci v poschodí zastihli, byla vybraná. Byla to výkvět tamního obyvatelstva. Poznavše, kdo jsme, byli ihned ochotni a jak mohli nám posloužiti, nabízeli se a byli úslužni.

Hostinský ihned poručil zabiti berana, výrostek jakýs přinesl do kuchyně náruč dříví, na ohništi vyrovnal hranici, zapálil a již v několika vteřinách zapráskal oheň a hustý dým valil se do nálevkovitě otevřeného komínu. Beran navleknut na dřevo a s dřevem přes plápolající oheň opřen o vidlice. Plameny jakoby cítili cos mastného, vyšlehly chtivě a jako praví mlsouti olizovaly tučné tělo beranovo. Výrostek přisedl k ohni a beranem otáčel a barva berana se měnila a při tom to praštělo a syčelo, jak se škvařil a pekl. To připravovali nám večeři — berana pekli na rožni, jak na jihu vůbec zvykem.

Než byla večeře hotova, naslouchali jsme hostům. Řeč jejich se nám líbila. Mluvili čistou chorvatštinou. Poslouchali jsme pozorně a mnohému velmi dobře jsme rozuměli a to bylo příčinou, že jsme se osmělili a pustili se s nimi do hovoru. Kde to nešlo, Chorvati spustili němčinu; mrzelo nás to, ale nedivili jsme se. Vždyť i dříve, když jen mezi sebou hovořili, pronesli mnohou větu německy. Je to jejich nepěkný zlozvyk, že bez potřeby rádi zablýsknou se němčinou — měl bych říci, že se rádi pochlubí, že mimo mateřštinu umějí také jinou řeč.

Když bylo po večeři, k níž nám úslužná paní hostinská i pstruby předložila, odebrali jsme se na lůžko. Ráno chtěli jsme záhy vyjeti a také jsme vyjeli. Kraj všecken ještě tonul v ranních mlhách, když sedali jsme na své vozíky. Lučiny, jimiž vinula se cesta, třpytily se milliony rosných perel.

Když přijížděli jsme k první osadě, od níž vstoupali jsme již do hor, kraj oživnul. Východ zalesknul se oranžovým zásvitem, mlhy počaly se trhati a se tratiti a nám ukázaly se ostře zaříznuté do šedomodrého obzoru pásma hor, jichž temena a úbočí olesněna jsou starými, vyspělými lesy. Ve vsi probouzel se život. Z domků vycházeli lidé a opatření srpy, ubírali se do polí. Byly to ponejvíce ženy.

Pozoroval jsem, že v celém tom kraji většina starostí, skoro všechny práce vykonávají ženy; mužové jsou k těm pracím nevšímaví, neteční.

To jest pozůstatkem z dob, kdy mužové tu nemívali jiných starostí než hájiti hranic proti vpádům Turků; a ta vžilá nevšímavost o polní hospodářství jest také jednou příčinou bídy, která tu panuje.

Ženy jsou menší než mužové, zavalitější, ale jsou také střežitkami a vykonávatelkami všeho, co souvisí s hospodářstvím a domácností. Mužové jsou pohodlnější, abych vhodného slova užil, lenivější, ale jsou postav vysokých, souměrných a statných.

Ovšem, ani ženám domácnost mnoho starostí nedělá. Domky jejich jsou prostory omezené zdmi buď z trámů anebo jen z tlustých prken, na kteréžto zdi položena jest střecha s velikým otvorem uprostřed. Tento otvor nahrazuje komín. Pod ním uprostřed uvnitř domku jest na zemi ohniště, nad nímž někde zavěšen bývá kotel. Od kotlu jedna polovice vnitřního prostoru domku vyhrazena jest dobytku, druhá majiteli a jeho rodině. Příčných zdí uvnitř není. Že podlahou jest zdupaná země, rozumí se samo s sebou, vždyť i u nás do nedávné doby v chudších chalupách nebývalo podlah. O nějakém nábytku, byť i nejnutnějším, netřeba ani mluvit. Nepotřebují ho. Pokud jsem viděl, strojí se prajednoduše a všickni stejně. Hrubé, konopné plátno, jež si po domácku tkají, jest látkou, z níž ženy šijí oděv pro sebe, muže i děti.

Mužové i ve strojení milují pohodlnost. Nosí široké kalhoty, přes ně spuštěnou košili v pasu přepasanou a jakous takous ponejvíce modrou vestu s bílými, hustě přišitými knoflíčky. Na hlavě nosí klobouky nízké, kulaté. Hlavní částí oděvu žen jest z téže látky sukně se životem spojená, přes niž přivazují si černou zástěru. Na hlavě nosí šátek také domácí výroby a jaksi na způsob turbanu stočený; ale zahlédl jsem již také šátky barevné, s pestrými květy a myslím, ty že sem přinesli junáci vracejíce se domů, když si vysloužili tříletou vojenskou povinnost. Dívky na krku nosí modré skleněné korále a mnohdy při nich i malé, okrouhlé zrcadélko.

Kouř z domku vycházející má ovšem otvor určený ve střeše, ale kdo může mu brániti, aby nevycházel všemi štěrbinami jak ve zdích tak i ve střeše, když domky stropů nemají! V té části domku, jež jest vykázána lidem za byt, jsou malá nepatrná okénka. U každého domku jest zahrádka obehnaná proutěným plotem, v zahrádce jest několik stromků, studně a košatina z dálky včelníku podobná. Tato košatina jest opatřena stříškou a uschovává se v ní, kukuřice, aby doschla.

Projížděl jsem tím krajem a v duchu probíral jsem se dějinami toho lidu. Život jeho byl vždycky těžký, tuhý. Jsou to potomci tak zvaných Úskoků — Hraničářů. Milovali svobodu, neodvislost a proto raději než by se sklonili pode jho turecké a zřekli se i svého náboženství, oddali se životu válečnému. V horách žili, od dětství vyhledávali nebezpečství

v bojích s Turky a vítězili, že slynuli chrabrostí. Tu onde měli i jakousi tvrz na obranu proti Turkům. Viděl jsem je na cestě tím krajem, ale ovšem již jen v ssutinách. Obyvatelé těchto krajů od vždycky měli se za syny svobody a také vždy za neodvislé byli považováni. Jim neukládáno žádných jiných povinností, než hájiti hranic proti nájezdům tureckým. Ale po čase došlo k změně a Úskoci zdejší měli poznati, že jsou také poddanými. Leč sáhnutí na svobodu a práva lidu zdejšího vyvolalo tuhý odpor. Došlo k bunjevačskému povstání, v jehož čelo postavil se Jure Tomljenovič. Povstání bylo však potlačeno a vůdce povstalců dokonale život svůj byv vpleten v kolo. Hle! I zde mezi těmito Slovany kus národního dramatu!

Ovšem nebyl lid zdejší vždycky tím, čím měl býti. Když pominulo nebezpečí se strany turecké a Hraničáři nepotřebovali hranic hájiti, zvrhli se ve svém jednání. Počali na vlastní půdě loupežiti, páliť a drancovati. Tím zavládla v jejich řadách nenávist jedněch proti druhým. Na štěstí přišly války francouzské a Úskoci byli v nich houfně zaměstnáváni. Kdo mohl unést zbraň, byl vyzbrojen a vypraven do boje jednou pod praporem spojenců jindy do řad vojska Napoleonova. A když lid zdejší byl vysílen, zrušena Vojenská Hranice a zdejší lid, který zvykl životu vojenskému, měl pracovati v polích. Ta práce — nedivno — se mužům hnusila a odpornou jest dosud. Starší vzpomínají zašlých dob, vypravují, co slýchali od svých otcův a dědů, a posluchačům vlhne zrak a srdce se jim rozbolní a rozteskní. Rádi žili by opět život podobný, ale již v nich není oné hrlosti, sebevědomí a rozhodnosti vůle.

Podobně roztouží je, když mezi ně zabloudí guslar a pěje jim o hrdinných skutečích slavných bohatýrů. Ale co to vše platno? Pozbyli své svobody, ztratili ducha svého, nejsou a nebudou již tím, čím bývali. Vzpomněl jsem si na naši píseň: „Bývali Čechové.“ a div že jsem si při těch vzpomínkách nezanotil: „Bývali Úskoci.“

Za podobných vzpomínek ubíhala mi cesta rychle. K jezerům Plitvickým přiblížili jsme se již tak, že jsme přejeli koryto řeky Plitvice, kteráž kousek od silnice vrhá se dvěma proudy s výše 78 m do rokle „Sastavci“, kdež pod nanejvýš malebným Novakovičovým brodem spojuje se s vodou „Crny rieky“, jež proběhla všemi jezery Plitvickými a činíc další velikolepé slapy a vodopády posléze klidně pode jménem Korana teče řečištěm, až u Karlovce vlévá se do Kulpy.

Tato místa zde „Jezerski biser“ zvaná, jsou vycházkovým místem z hotelu od Plitvických jezer. Jsouce znaveni nesestupujeme s vozů, ale dále jedeme a dlouhým zákrutem cesty sjíždíme na Kozjakův most a jsme u Plitvických jezer, těch obdivuhodných jezer evropských.

Pohled na dolní jezera Plitvická a pak ten kousek cesty podél jezera Kozjakova již stačí, aby mysl se vzpružila, srdce nadšením zahorelo a duch na všechny prožité útrapy dlouhé cesty zapomíná.

Ocitli jsme se v krajině Lika-Krbavského komitátu od hranic bosenských jen 64·4 *km* vzdálení a ve výši asi 550 *m*, a zapomněli jsme, že pocházíme ze země, jež „zemský ráj to na pohled.“ Věřte, nebylo divu, že jsme se na okamžik zapomněli. Jsouť Plitvická jezera zjevem přírodním vskutku nevídaným.

(Příště dále.)

Modlitbička.

Pane Bože na nebičku,
k Tobě do nebe
posílám dnes holubičku
prosit za sebe.

Na hrdélko pentli ptáčku
za svou matičku,
za tatíčka do zobáčku
vonnou kytičku.

A ta bílá holubička
Tobě k oběti,
to je moje modlitbička.
Kéž tam doletí!

F. N. Richter.

Štědrý den.

Jest štědrý den.

Nad poli, podobajícími se bělavé pláni, vznášejí se hladové vrány a havrani, na větvích stromů a keřů obalených sněhovými květy smutně schýlen sedí kos a sýkora. Les jest též skoro opuštěn, bez zpěvných svých obyvatelů, všude rozkládá se brobové ticho — nic neruší přírodu z dlouhého spánku zimního. Květinky sklonily dávno své hlavinky pod bílý rubáš a tiše odpočívají.

A přece není doby v životě lidském, není svátku v celém roce veselejšího nad štědrý den. Jmenuje se štědrý, protože toho dne byl k nám Bůh Otec obzvláště štědrým, neboť nám poslal svého jediného Syna.

Každé dítě těší se na dárky, kterými je dobrovitý Ježíšek podělí a oblaží. Jablka a chutné oříšky, šaty, hračky a knihy — to všechno již v duchu seřadilo pod stromeček vánoční, ozářený zlatostkvoucími světélky. I také zvířatům domácím dostává se lepší potravy a zbytků od večere.

Jak v kostele, tak i v soukromých příbytcích staví se jesličky představující narození Páně. Tyto stavěti začal svatý František Serafinský. V týž den připadá také památka prvních rodičů Adama a Evy na význam, že zaslíbení, které dal Bůh Otec Adamovi a Evě tou dobou se uskutečnilo. Krásný ten den končí oslavováním a velebením Božského Jezulátka.

Pyšná Karla z Třebíče.

Staroegyptské památky.

Kdo cestuje Egyptem, s úžasem zastavuje se před ohromnými stavbami a sochami, jež dodnes hlásají slávu a moc starých Egyptanů a jež staří spisovatelé počítají k sedmi zázrakům starého světa. Jsou to

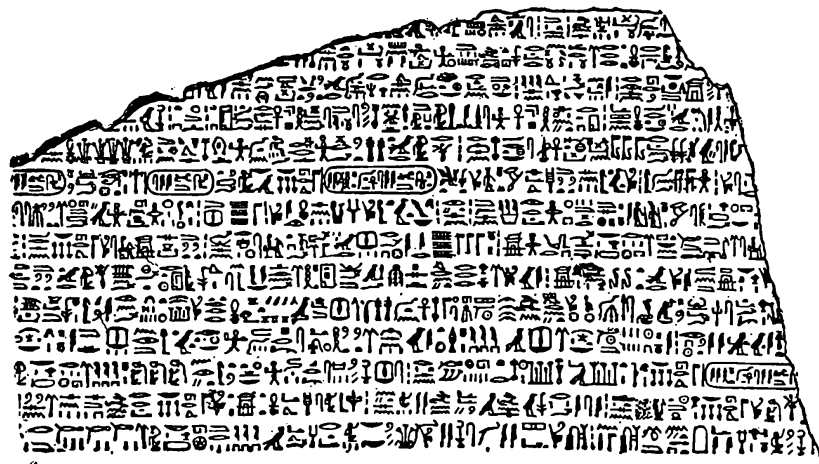

Memnonovy sloupy.

především pyramidy, sfingy a sloupy či lépe sochy neb kolosy Memnonovy.

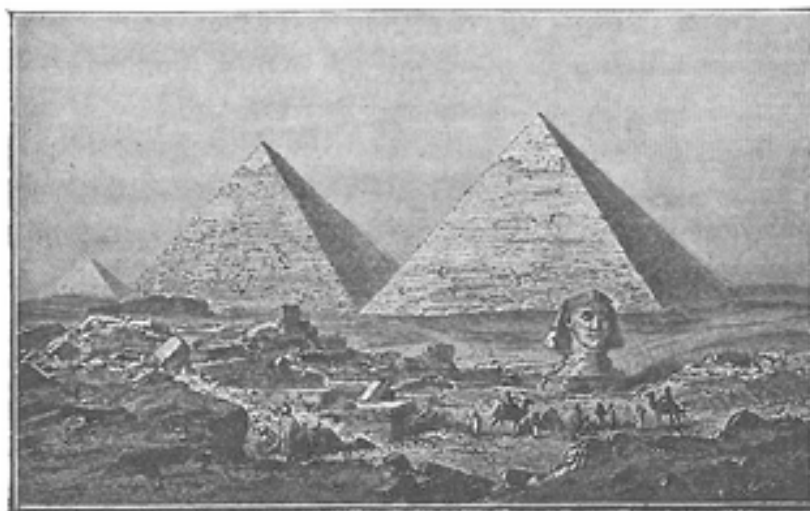
Faraonové t. j. králové egyptští stavěli si za živa hrobky — pyramidy. Byly to jehlany dole velmi široké a nahoru stále se úžící až končily hrotem neb rovinkou. Stavěly se v podobě stupňovité z kamene

vápencového, kteréžto ohromné mnoho metrů vysoké stupně vyplňovány byly stupni menšími, načež celek obalen blazenými jako zrcadlo lesklými deskami mramorovými. Dovnitř vedla úzká chodba a v prostranné komnatě odpočívala mumie faraonova. Mumie byla balsamovaná mrtvola

Písmo hieroglyfové.

obalená plátnem a obložená sádkou na níž byla namalovaná tvář. To vše vloženo pak do rakve. Kolem královské hrobky bývalo vždy několik menších pyramid, jež byly hrobkami členů rodiny. Největší pyramida je

Pyramidy a sfinx.

u vesnice Gizeh (čti Džiseh), kterou prý vystavěl král Cheops či Chufu. Každá strana její byla dole 240 m široká a výška obnášela 150 m.

Vnější i vnitřní stěny jsou popsány písmem obrázkovým či hieroglyfovým, jež čísti může i ten, kdo egyptsky neumí: hlava lidská značí člověka, včela pilnost, lev sílu a p.

Sfingy zobrazovaly lva s člověčí hlavou a bývaly v celých řadách před chrámy a paláci sloužíce za ozdobu. Rozměrů byly rovněž obrovských. Posud nachází se veliká sfinx vytesaná ze skály u skupiny pyramid Gizehských.

U chrámu boha Ammona jsou kolosy Memnonovy, úžasně velké sedící sochy krále Memnona. Sestávaly ze zvláštní tvrdé a křehké hmoty křemíkové. Severní z nich prý vydávala při východu slunce zvuky veselé, při západu žalostné. Změnou teploty totiž sochy pukaly a kousky z nich odpryskovaly. Způsobený tím zvuk zavalil příčinu k pověsti o znějících sloupech Memnonových.

Pohled na pyramidy a blízkou Sfingu dohromady se žlutou palčivou Lybickou pouští pod tmavomodrým nebem a žhoucím sluncem má do sebe něco nevýslovně velebného a tajemného. R. D.

Kouzelník a děti.

Rodiče odešli na pole; vedle pole byl příjemný, krásný les. Rodiče měli dvě děti, syna a dceru. Sestra byla starší, bratr mladší.

Co otec a matka pracovali na poli, hrály si děti na pokraji lesa, nebo si sbíraly sladké jahody, jichž tam bylo plno plničko.

Když se chůzí a hrou unavily, usedly si pod veliký dub, který byl blízko pole, a kolem něhož se obyčejně zdržovaly, poněvadž jim to rodiče poručili, aby snad nezašly příliš daleko do lesa, kde by se mohly ztratiti. Tak si sedly a sladce usnuly.

V tom lese zdržoval se od nedávna jakýsi kouzelník. Nikdo o něm nevěděl, protože si uměl své obydlí tak zařídit, že ho nebylo viděti.

Když si zase jednou sestra a bratr hráli na kraji lesa, chytil je kouzelník a odnesl do svého domku. Ten ošklivý člověk měl jednu velikou knihu, ve které bylo mnoho rozmanitých průpovědí. Kdo chtěl něco mít nebo udělati, vyslovil jen nějakou příhodnou průpověď z té knihy a hned se mu přání jeho vyplnilo.

Mnohý se bude ptáti, odkud měl tu knihu a moc kouzelnou. Dostal ji od ďábla a za plat musil mu chytati děti zlé, neposlušné. Tentokráte chtěl zkusiti svého štěstí také na dobrých dětech.

Tyto děti byly ještě malé, a proto je kouzelník měl ve své chalupě, až budou větší, potom že je odvede do pekla. Když někdy kouzelník odešel po práci a děti nechal samotné doma, tu sestřička čerstvě vzala onu velikou knihu a zní četla a četla, dokud se nenaučila všem průpovědem, které v ní byly, a tak také poznala starcovo tajemství.

Dětem bylo nyní dlouho a úzko na samotě bez milých rodičů, a nejhůře bylo, když pomysly na to, že budou musit jednou do pekla.

Proto jednou, když kouzelník nebyl doma, řekla sestra: „Bratře milý, nyní je pravý čas! Zlý muž, který nás chytil, je pryč. Pojď, rychle se vzchopme, odběhneme daleko, daleko z toho ošklivého místa, a drahý Bůh nám bude na pomoc!“ Tak putovaly děti celý boží den.

Když kouzelník po poledni přišel domů, viděl, že jsou děti pryč. Otevřel hned kouzelnou knihu, aby se v ní dočetl, kam utekly. Jakmile do ní pohleděl, již věděl, kde jsou a kam došly, a co by tři napočítal, už byl za nimi. Když to dívka zpozorovala, vzpomněla si na jednu průpověď z knihy kouzelnické, vyslovila ji a proměnila se v krásný rybník a bratr v malého sumce.

Když stařec přišel k rybníku, viděl smutný, že je oklamán, a zlostně zabručel: „Počkejte, počkejte, já vás vylovím.“

Mžikem byl stařec doma, vzal síť, aby ulovil malého sumce z rybníka.

Ale jak odešel, voda se zase proměnila v sestru a sumec v bratra. Protože byla již noc na blízku, nemohly děti dále se bráti a daly se do jednoho lesa, nenašly-li by tam nějaké vhodné místo na nocleh.

Ale unaveným nohám jejich již se nechtělo; usedly si tedy pod blízký dub, aby trochu pohověly zmořeným údům. Jak si sedly, hned usnuly. Běda jim, přijde-li sem kouzelník.

Ale marné vše, nic by jim nemohl udělati, protože ubohých dětí ostrahovala krásná bílá žena, horská víla, která se nad nimi slitovala. Ta víla od nynějška stále jim byla v patách, aby jim pomohla, budou-li v nebezpečí.

Když kouzelník přiběhl se svými sítěmi na místo, kde byl rybník, spatřil zelenou louku, na které sic byla žába, ale o rybách ani čichu.

Všecek divý a zlostný spěchal dále za dětmi, ač již nastala čirá tma. Nic mu to nezpomohlo, poněvadž děti chránila dobrá horská víla, a proti ní nic nemohl učiniti.

Přiblížilo se ráno a teplé slunéčko povyskočilo na modré nebe a zbudilo děti. Ty se pomodlily k drahému Bohu, že jich ochraňoval této noci, a ubíraly se dále, a již tu za nimi kouzelník.

To když viděla sestra, propověděla několik slov z kouzelné knihy, a hned se proměnila v bílý kostelíček a bratr v překrásnou sochu na oltáři.

Vida stařec, že je zase oklamán, hrozně zaláteřil: „Nesmím-li nyní do toho kostela vstoupiti, zapálím jej, ať shoří beze stopy,“ pravil a pospíšil domů pro oheň.

Bílý kostelíček a krásná socha staly se bratrem a sestrou a šli svou cestou dále. Když stařec přichvátal s ohněm, klopýtl a narazil nosem ne na kostel, ale na velikou skálu, kterou ovšem nemohl proměnit v prach

a popel. Skočil, co nejvíce mohl, za dětmi. Již již je má! Sestra honem propověděla několik slov, a proměnila se ve veliký mlat, a bratr v zrno, kterého nebylo hned tak viděti na tom velikém prostranství.

Zase viděl kouzelník, že je oklamán, ale rychle si vzpomněl na jednu průpověď z kouzelnické knihy, a proměnil se v černého kohouta, aby sezobal zrno. Ale dříve ještě, než mohl učiniti, zabručel mlat tajemným hlasem několik slov a zrno proměnilo se v lišku, která roztrhala černého kohouta — a tak je konec života kouzelníkova, nehodám bratra a sestry a také této pohádky.

Z ruských pohádek.

Život svůj pro bližního.

Lord Cantelupe, nejstarší syn earla Delaware vyplul si jednoho dne se svou jachtou „Uranii“ na širé moře. Kromě něho nacházeli se na lodi ještě kapitán, kormidelník, čtyři plavci, steward a kuchař. Sotva však vypluli na širé moře, překvapila je bouře, která lodí jejich pohrávala si jako nějakou hračkou.

Nebezpečí bylo veliké. Všichni je tušili.

Kapitán, předvídaje možné ztroskotání lodi, velel plouti v tak zvaný Belfast Loughu, kdež doufal nalézt ochrany. V noci však dostavila se bouře s neobyčejnou prudkostí. Jachta stržena byla s kotev a vržena na skaliska. Nárazem tímto loď porouchaná naplnila se vodou a vlny přelévaly se přes palubu.

Nebezpečí utonutí kynulo všem.

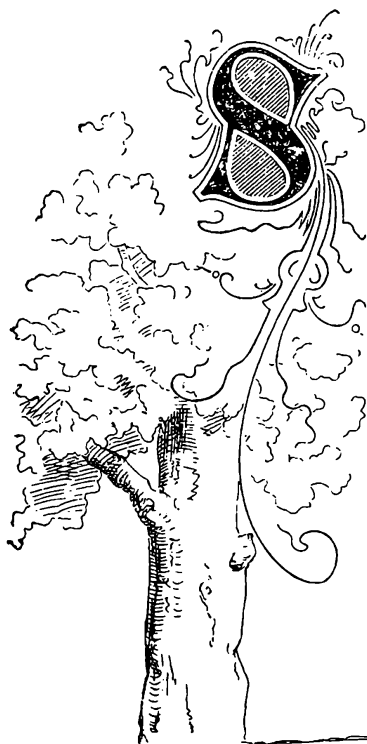
Lord Cantelupe a všecko mužstvo hledající záchranu šplhalo se do lanoví.

Lord Cantelupe byl první v bezpečí. Když však viděl, jak poslední z mužstva snaže se dostat do lanoví s vlnami zápasí, podal mu zadržev se nohama obě ruce ku pomoci. V tom přihnal se prudký víchř, strhl lorda, a lord chtěje bližního zachrániti ztratil svůj vlastní život v rozčeřených vlnách rozkáceného okeánu.

K. Zákoucký.

Malí hrdinové.

lyšte trubky, bubnu hlas,
ozývá se ráz na ráz;
humny po zelené louce,
rázujem do Olomouce.
Rachot bubnu, trubky vřesk,
žár na líci, v oku lesk.

Hopsa, hejsa, hopsa hou!
Zvěst tu máme neblahou:
povídají hoši naši,
nepřítel že opět straší.
Jestli nedá pokoje,
vyzveme jej do boje.

Až na vojnu půjdeme,
bojovati budeme;
a z těch, co nás nyní straší,
naděláme, věřte, kaši!
Pan jenerál uhlídá,
jak udatné vojsko má.

Maruše Kabrtová-Bukolská.

Co mne zachránilo.

Jsem již velmi stará. Světlo světa jsem uviděla v sousední vesnici Luké. Měla jsem jednoho bratra a dvě sestry. Nevím kam se dostali, co se s nimi děje a jsou-li ještě na světě. Já dostala jsem se do školy mostnické a jsem zde dosud. Mám též synáčka — Broka; naši páni mají nás velmi rádi, protože jsme jim zachránili jejich nejmladší dítě Jiřinku. Snad jste uhodli, kdo jsme. Jsme psi a já jmenuji se Silva.

Tak poslyšte naši příhodu. Bylo mně asi 10 let a mému Brokovi 3. On byl v plné síle života, a já téměř nad hrobem. Proto také jsem nemohla tak dobře hlídati, vůbec naše povinnosti vykonávati jako on. Byla jsem jen tak z milosti trpěna. Několikrát jsem zaslechla jméno „Juříčka“, když se o mně mluvilo. Víte kdo jest to Juříčka? Jest to žebrák, který sbírá staré psy a je zabíjí. Pamatuji se, jak zabíjel mého kamaráda „Ořecha.“ Ubohý Ořech! Trápil se přes hodinu než bylo po něm. — Proto když jsem zaslechla to jméno, zastavila se mi krev v těle hrůzou. Když jsem pak uslyšela, že se mu mám dostati, plakala jsem potají. Brok mne těšival, ale když jsem se mu se svým žalem svěřila, zesmutněl taktéž. — Bylo jaro. Stromy pouštěly puky, obilí na polích zazelenalo se, potoky hučely a všude vládla radost. Jen mi nebylo veselo, neboť v krátce jsem se měla rozloučiti s životem. Bylo mi trudno. —

Jednoho krásného dne vyhřívala jsem se na břehu potoka. Tento táním sněhu byl velmi rozvodněn. Když jsem chvíli si zdřímla, přibatolila se ke mně tříletá dceruška mých pánů, čiperná Jiřinka. Chůva vidouc, že si se mnou pohrává, odběhla na chvíli do blízkého lesa. Škola naše stála totiž u lesa a mezi ní a lesem tekł bystrý potok. Chvilku si hrála Jiřinka se mnou, ale pak pobíhala kolem a trhala květinky. Já jsem se opět natáhla a podřimovala. Najednou uslyším slabý výkřik; skočím — a vidím, že Jiřinka spadla do potoka a že ji proud odnáší pryč. Bez dlouhého rozmýšlení vrhnu se do vody a plovám za ní. Po několika okamžicích podařilo se mi ji uchopiti za šatičky. Plování se mi však valně nedařilo. Silný proud mne strhoval dolů; i kdybych byla prázdná, bylo by mi dosti obtížno dostati se ku břehu, nerci-li teď, když jsem měla Jiřinku. Proto jsem několikráte zavolala! o pomoc. Brok bezpochyby to uslyšel, neboť za chvíli se přihnal a vida mne zápasiti s vlnami, přispěl mi na pomoc. Jsa mnohem větší než já a silnější, snadno vynesl Jiřinku na břeh. Já pak jsouc zbavena břemene dosti snadno jsem se zachránila. Brok pak rychle běžel do školy a zvláštním štěkotem přivedl sem maminku dítěte. Tato vidouc dítě bezvládné myslila, že je mrtvo, ale nebylo tomu tak. Zavolan rychle lékař, který dítě probudil k životu. — —

My pak byli jsme zasypáváni laskavostí. Děti nás objímaly, hladily a laskaly, jak jen uměly. Nyní nebylo o Juříčkovi ani řeči. Teď když to jméno slyším, jen se usmívám a myslím si, že [pro toho jsem navždy ztracena, neboť zachránivši Jiřinku, zachránila jsem sebe samu.

S. J. Unzeitig.

1.

(—ou—)

(- ou -)

Kolik halířů měl Karel? (—ou —)

2.

168 úd těla lidského,
349 bojoval s Angličanem,
456 úd těla lidského,
9682 z rána vidíš ji na trávě,
39212 kráčíš jí do města,
8672 nerost,
36472 o výročním trhu na městě
ji vidíš,
3293692 jméno křestní,
1234567616869 jméno krále biblického.
(— ou—)

e) Proč kuřák kouří?

6. $\overline{\overline{j}} \overline{\overline{c}}_j \cap \mathbb{I}, = \frac{0}{b} \cup. \quad (\text{---ou---})$

7. (—ou—)

8

alšt oc (—ou—)

Alois Jedkovi, Božena Chmelařova. V Lidmovicích: Marie Křišťanova,* Hedvika Václavíková. V Líšni: Frant. Hrdličková, Karla Kučerova, Karolina Drlíková,* Liduška Šikralova* (Pozdravuj srdečně ode mne tatíčka!), Jos. Kar. Novotný. V Litomyšli: Josef Hanuš,* Josef Doležal, Jos. Andrie, Josef Portman. V Lobodovicích: František Havlík.* V Lomnici: Apolonie Matoušková, Ferd. Gabriel. V Lomnech: Vilém Koláček. V Lulči: Frant. Kučera, Vojtěch Smutný,* Vojt. Kovář, Jaroslav Pagar, Josef Srna. V Luži: Břetislav Škroch,* Josef Kolek,* Anežka Nováčková, Jaroslav Šnopl. V Lužci: Ant. Žebera, Matenka Grossmanova,* Václav Plicka, Josef Tichý, Miroslav Pavlík,* Anna Čápova. V Lysicích: Karel Svoboda, Jan Svoboda, Marie Němečková. V Machově: Anastazie Velískova (netřeba vše opisovati), Jaroslav Konečný, Richard Junečka, Anastazie Karlíková. V Metýlovicích: Ondřej Lepík, V. Mezeříčku Josefa Illova. V Mirošově: Regina Bayerova, Mařenka Raimova. V Miškovicích: Karel Matulík, Josef Pospíšil, Františka Zelinova, Ludvík Kral*. V Mladějovicích: Frant. Zíka. V Mnich. Hradišti: Marie Valentova.* V Mor. Ostravě: Vojtěška Čechova. V Myslovicích: Anna Večeřova, Anastazie Šestáková,* Josef Jančík,* Frant. Jančík. V Nákle: Vojt. Horáček.* V Náměšti: Mařenka Vytopilova. V Netíně: Františka Michalova. V Nov. Benátkách: Josef Novotný. V Nov. Hradech: Frant. Svoboda.* V Obořišti: Anna Novotná, Františka Tynhofrova, Antonie Hrbková,* Karel Tesárek. V Obřanech: Alois Jarolím, Augustín a Karel* Frýdek. V Olomouci: Pavla Drápalova.* V Ostrově: Jar. Barta. V Partutovicích: Cecilie Janíčková,* Alžběta Janíčková, Berta Maršálková,* Anděla Mockova. V Pečkách n. dr. M. Schafferhausova, Josef Malý.* V Petřvaldě: Jan Pavelek. V Plumlově: Hynek Voráč, Jaroslav Lubič.* Josef Frádl. V Podivíně: Pavlína Goldova.* V Polance: Alžběta Fesarova, Arnošta Kuligova. V Popovicích: Josef Mikša. V Praze: Marie Zeibrdlichova (na uveřejnění psaníčka trochu pozdě), Božena Burdova,* Ludmila Dolanská. V Prostějově: Ludmila Lukešova. V Přelouči: Alois Valenta, Václav Čermák, Eliška Jelínková, Marie Rudolfova,* Marta Filipovská. V Přemyslovicích: Filomena Krečmerova,* Alois Novák. V Přerově: Anežka Zorolova, Anna Fassmanova, Štěpánka Dosedělova, Karla Hübnerova, Josefka Sedláčková, Ludmila Hynková, Marie Skulova,* Josefka Kradochova,* Olga Götzova, Helena Loučova, Anna Burianova, Anna Stratilova, Anna Vilímkova, Marie Všetickova, Libuše Skládalova, Vlastimila Uherková, Marie Mallochova. (Puně a koblihy o plesu je věc velmi dobrá, škoda jen, že jsem nebyl při tom.) V Přestavlkách: Blažej Chromec,* Vilém Klímecký, Josef Netopil. V Přívoze: Hermína Niklova. V Rajhradě: Vincenc Pavelka, Terezie Chromková, Růžena Koprivova. V Ratajích: Marie Strídavá. V Rešově: Jan Novák. V Rožince Zám.: Amand Tejkal. V Rudíkově: Růžena Povolná. V Říčanech: Jitina Němečková. V Semilech: Ludvík Špidlen, Frant. Reichl, Augustín Jung, F. Živsa. Ve Skryjích: Božena Svitáková. Ve Slaveticích: Františka Teplanova, Anna Hájkova, Bernardína Jakubova, Jan Mitýska.* Ve Slavkově: Frant. Kylian. Ve Smřicích: Frant. Němcova,* Oldřich Řeháček,* Jan Vognar, Anna Tobiášková,* Marie Černá, Lambertina Zajícova. Ve Smolkově: Josef Hajdušek, Josef Eichler, Jan Valášek, Rudolf Valášek, Josef Domiňák,* Jindřich Kupka, Amalie Kupková,* Jan Lyko,* Jindř. Kupka. (Jste dva téhož jména?) Ve Smržicích: Vojt. Loutocký. Ve Staré Vsi: Alžběta Čadova,* Josef Filipík, Ant. Klímecký, Stanislav Studynka, Josef Šamal, Hedvika Bartíková. Ve Stolčíně: Julie Bílková. V Šaraticích: Alois Drbal, Josef Hynek.* Ve Štramberku: Anežka Sochova. V Třeboni: Ida Kottasova, Jarmila Preiningrova, Hermína Janouškova, Marie Myslíková,* Marie Batková, Marie Šachlova. V Tečicích: Frant. Holešovský. V Telči: Anna Čermáková,* Boženka Holcova,* Marie Dvořáková. V Telnici: Josef Škrdlík (Dík! ale...) Frant. Konečná. V Tiché: Anna a Marie Špačkovy.* V Tlumačově: Stan. Skopalík, Lad. Trávníček.* V Trojanovicích: Frant. Vaněk. V Troubkách: Anna Ticháčekova. V Troubsku: Alois Otoupalík,* Frant. Vašulín.* V Třebíči: G. Brehmova, Božena Blahovcova, Marie Mozorova, Božena Zimmermannova,* Julie Přerovská, Josefa Saturkova,* Anna Tynusova, Anna Dlouhá, Josefa Pyšná, Blažena Česnekova,* Marie Malá. V Tučapech: Josefa Brandýsova, Štěpánka Brandýsova, Milada Krivá.* V Uherském Brodě: Josef Matulík, Ludvík Machala, Viktor Matyáš, Hugo Morávek, Otokar Stojan,* Frant. Geisler. V Ujezdě: Josef Hátle. V Únanově: Františka Šimková. Ve Velké: Martin Sup. Ve Vel. Lukově: Julie Lukšíková, Josef Redl, František a Leopold Ernestovi,* Božena Skřítkova,* Hugo Fryšák*. Ve Veselí n/L.: Jan Mazanec. Ve Veselí: n/M.: Josef Lacina, Jan Kolařík*. Ve Vilímově: Marie Šulcova. Ve Višňovém: František Horák, Frant. Bartes, Jan Vespalec,* Václav Adámek, Jakub Procházka*, František Bojanovský, Frant. Nehybka. Ve Vítkovicích: Vladimír Lacina, Anežka Moškořová*. Ve Vranovicích: Frant. Stárek. Ve Vyhnánově: Marie Hrobařova.* V Zalaňově: Ladislav Kaván.* V Zarazicích: Josef Bártek, Jan Procházka, Jan Bártek, Alžběta Čajkova. Ve Znorovech: Frant. Řiřica. Jan Polásek, Štěpán Polásek, Apolonie Vykrutílova. V Želechovicích: Anna Patáková, Bohumilka Špendlíková.* V Židenicích: Josef Sochor. V Židlochovicích: Marie Klíčnickova, Marie Měřinská, Josefka Musilková. ?:

Josef Burýšek. V Brně: Marie Pařískova. V Březůvkách: Helena Indrova. V Golš. Jeníkově: Frant. Vondra. V Hrabyni: František Zrálek. V Hořicích: Adolf Herclík. V Novém Bydžově: Bohumila Studenecká. V Malobratřicích: František Halbich. V Olomučanech: F. Badal.

Za srdečné pozdravy obsažené v psaníčkách luštitelů srdečně děkuje a pro příští číslo psaníčko s obrázkem chystá
Váš strýček redaktor.

Jména odměněných poznačena jsou hvězdičkou!

 Rozluštění zasílána buďte nejdéle do 20. a vždy do redakce, Dominikánská ulice číslo 4.

Vypracování slohového úkolu „Štědrý den“ zaslali:

V Archlebové: Alžběta Havlova, Gabriel Horák, Hubert Buchlovský, Václav Strmíška ml., Klára Jandorova, Rudolf Havel,* Ondřej Jandora, Marie Malíková, Štěpánka Procházkova, Růžena Matějčková.* V Borovanech: Štěpán Brod.* V Brně: Zdenka Richtrova,* Jan Sedláček.* V Brumovicích: Jan Lízna. V Březůvkách: Helena Indrova.* V Červ. Pečkách: Marie Polínková.* V Čes. Budějovicích: Růžena Svatošova.* V Dohaličkách: F. Novotný. Ve Frenštátě: Maruška Bémova.* V Hlínku p. H.: Alois Kapavík. V Holici: Vojt. Smysl. V Hořicích: Josef Kareš, Adolf Herclík, Josef Hajn. V Hostišově: Josef Zapletal.* V Hrabyni: Max Potisch. V Hradci Král.: M. Mikyskova.* V Hrušce: Frant. Dočkal.* V Chotěboři: Petruše Čapkova.* V Chudčicích: Marie Kudláčková. V Ivanovicích: Bohumila Bednářova, Anežka Holancova. V Jaroměřicích: Marie Hájkova.* V Klimkovicích: František Vavrečka. V Kloboučích: Břetislav Doležel.* V Kmetňovsi: Růžena Fišerova. V Knihnicích: Tomáš Ševčík.* V Král. Městci: Anička Jágrova. Král. Vinohrady: Frant. Nekola. V Kroměříži: Ignác Olšanský. V Lechoticích: Ant. Novák,* Meth. Novák, Alois Jedek.* V Lužci: Maruška Tůmova. V Lysicích: Josef Kovářík. V Medlešicích: Marie Linhartova.* V Mezicích: Terezie Berkova. V Mnich. Hradišti: Milada Paulova. V Mor. Ostravě: A. Kučova.* V Nákle: Marie Babicova. V Neznášově: Josef Voltr, Jan Hynek. V Obřanech: Karel a Augustin Frýdek. V Podivíně: Karel Hlínecký. V Přerově: Zofie Tomašíkova, Anna Procházkova.* V Přestavlkách: Vilém Klímecký, Blažej Chromec. V Příboře: Marie Hájkova.* V Přívoze: Hermína Niklova.* V Sadkově: Cecilie Adámková. V Semilech: Josef Matoušek. Ve Slavkově: Josefa Řičánková.* Ve Smolkově: Jan Valášek, Josef Eichler, Josef Kropš.* Ve Sptinově: Alfons Čechmánek. Ve Staré Vsi: Augustin Číhal, Alžběta Čadova.* Ve Štveříně: Věnceslava Hrdinová.* V Třebíči: Karla Pyšná,* Bl. Česnekova,* Růžena Jarošova,* František Svoboda.* V Turnově: Anna Horáková.* V Uherském Brodě: František Bártek. Ve Vel. Lukově: Božena Skřítkova. Ve Vel. Solci: Karel Kolek. Ve Vičicích: Marie Durajova. Ve Višňovém: Jan Vespalec. V Vítkovicích: Ludvík Foldyna, Anežka Moškořova.* Ve Vordani: Karla Kopecká. Ve Znorovách: Frant. Řičica. V Židenicích: Bohuslav Kylián.* Ve Vel. Židlochovicích: Josefa Musilkova, Marie Měřinská.

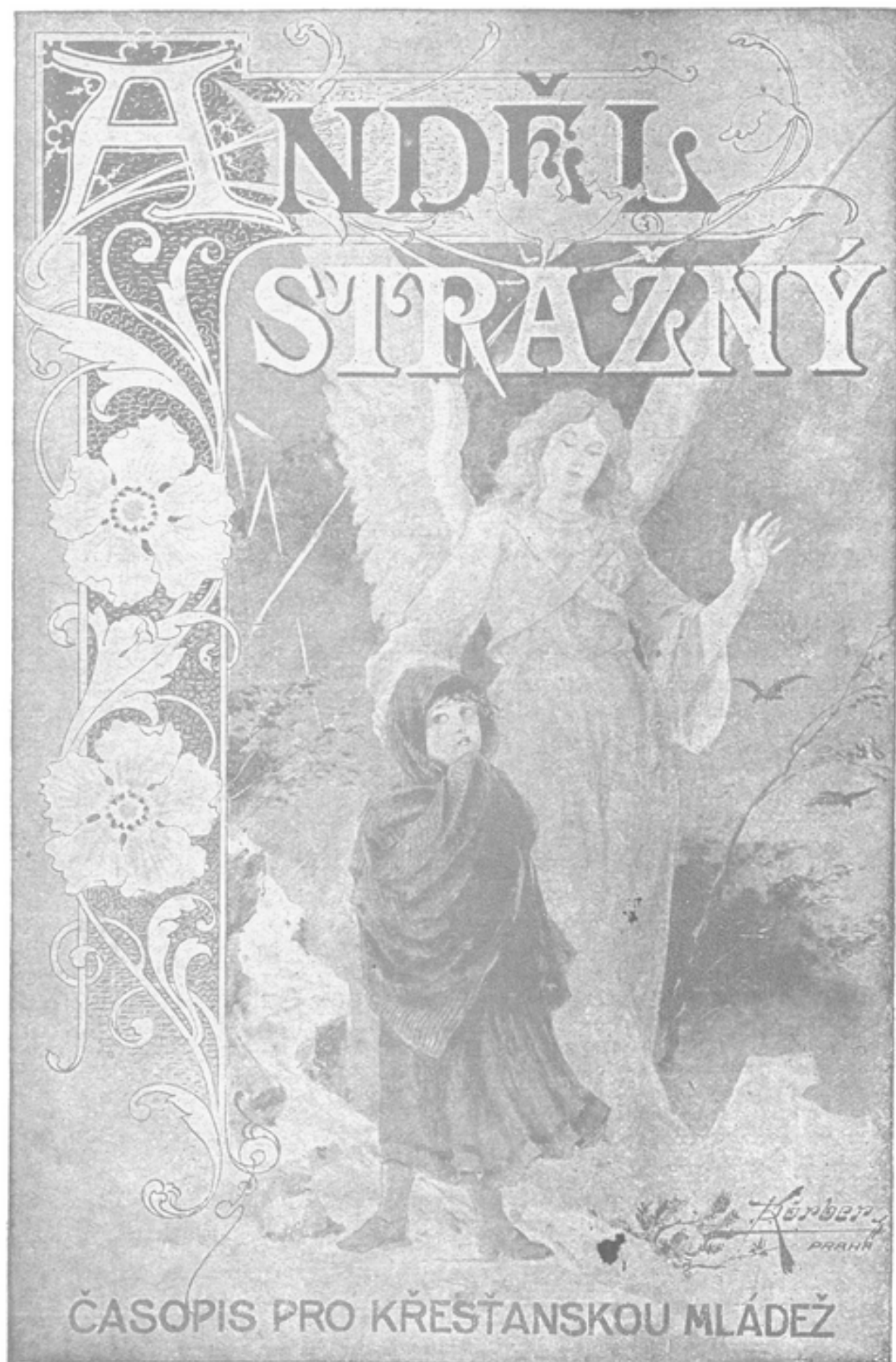
Redakci zasláno:

Vychovatelské Listy. Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování. — Ročník IV., číslo 2. a 3. — Tiskem Frant. Navrátila v Ivančicích na Moravě. — Vychází dvakrát měsíčně. — Předplatné na celý rok obnáší 6 K. — Redaktor Alois Adamec.

Eva. Měsíčník pro vzdělání českých žen a dívek. Ročník I. č. 1. Vychází 1. dne v měsíci. Předplácí se na rok 2 K. Za redakci odpovídá Mar. Kavánova. Vydává Nový Život v Novém Jičíně.

Za redakci odpovídá: JAN DVOŘÁČEK, učitel v Brně.

Vydává svým tiskem a nákladem Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských v Brně.

Předplatné na „Anděla Strážného“ celoročně:

*Rakousko 1 K 60 h., Německo 1 m. 60 pf., Rusko 80 kop.
Italie 2 lire, Francie 2 fr., Amerika 40 c.*

Vychází měsíčně a předplácí se ročně 1 K 60 h.

Spasitel světa vysílá své apoštoly a všechny své přátelé do celého světa a volá, že žehnání sice veliká, málo však pracovníků. Vy, milé děti, rády byste milého Spasitele vyzvání poslechly a šly třeba až do Číny a mezi divochy africké a australské hlásat, jak dobrotiv jest Bůh, a že chce, by všichni ku spasení přišli; avšak jste ještě malí, ještě daleko zůstati a se učiti musíte. Co však učiniti můžete, to děláte: Modlíte se za pohanské děti a šetříte dárky na vykoupení jich a vychování v křesťanské víře. Zaslány nám nové milodárky:

Od záložní I. české dívčí obec. a měšť. školy v Mor. Ostravě K 10.—. Od dítek školy Jaroměřské K 19-20. Barbora Němcová v Uh. Hradišti 2.—. Dp. Jos. Janša, farář ve Frýdku K 27.—. Dp. P. Bartol. Hřiva, kaplan v Napajedlích K 30.—. Od dobrodinců z farnosti Rudské K 4.—.

Správné rozluštění z čísla 7. zaslali:

V Bilovicích: Ludmila Šurých, Lad. Taranza*, Frant. Olejníček*, A. Kocman, Josefa Vankova. V Bochoři: Frant. Kornel, Ladislav Lipr, Ig.ác Macháček, Antonín Gatner*. V Brně: Ludvík Dvořáček, Jindřich Jelínek, Marie Dosdlova*, Josefa Vondráčková, Bohumil Götz*, Alois Müller*, Rich. Tríska, Leop. Štarha*, Mařenka Šujanova, Ludvík Otakár (Kde pak bydlíš?), Ladislav Šustáček, Ludmila Rašovská*, Filomena Jakešova. V Buchově: Josef Zvara ml. V Cerechovicích: Josef Hýža*. V Čakovcích: Jan Trojánek*. V Dalešicích: Jos. Potůček, Štěpánka Zadražilova. V Dobrušsku: Jan Došek. V Doubravniku: Pavlína Jindrova*. V Dravčovicích: Filip Čuřík. V Dušníkách: Václav Šklenář. Ve Frenštátě: Maruška Bémova. (Víš-li pak, čím je stř. red.?) V Golčově Jeníkově: Marie Vondrova. V Hermanicích: Marie Šulcova. V Holici: Arnošt Koutný, Vojt. Smysl. V Horicích: Ludmila Krečova, Ludmila Voňkova, Božena Vondráčková, Anna Charvátová, Josef Kostka, Josef Karel*. V Hostišově: Josef Zapletal. V Hulíně: Florian Přikryl. V Hynkově: Vilém Přidal. V Chudčovicích: Marie Kudláčková*, Marie Ondroušková. V Ivančovicích: Heřma Fibichova, Františka Míková, Jos. Mík. V Jablonicích: Blažena Dvořáková, Anna Alexova (Snad již knížka došla?), Mařenka Kopečková. V Jířkovicích: Josef a Alois Daňkovi*. (Dík! Snad až v létě.) V Klimkovicích: Marie Benova, Anna Murlova. Frant. Vavrečka, Karla Hyklova. V Kmetřovsi: Růža Fišerova*. V Kojeticích: Frant. Oppolzer*, Božena Ryšavá. V Kostelci: Josef Kaštil. V Král. Dvoře:

Roč. XXIII.

Duben.

Číslo 8.

DE JARO. DE

Sotva že sluníčko
zlíbalo zemi:
už se stkví celičká
krásami všemi.

Květům jich motýlek
pokoje nedá:
s kalíšku na kalich
pestrý si sedá.

Stromy si oblékly
zelené šaty:
květ do nich vetkaly
stříbrný, zlatý.

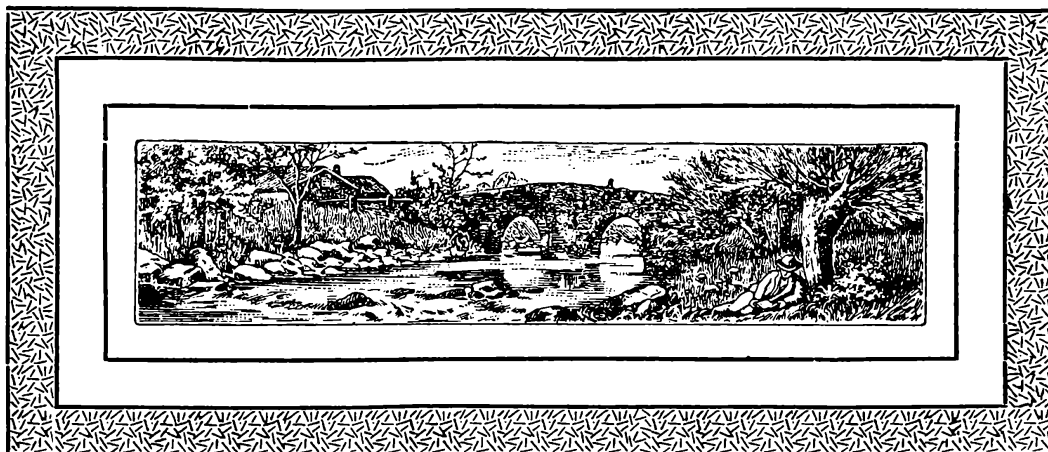
Nad nimi polétá
družina ptačí,
hrdélka sotva že
pro písňe stačí.

Květiny vstávají,
budí se ze sna,
volají do světa:
Přilétla vesna.

Novému žití vstříc
všechno kol jásá:
jest jako z pohádky
jarní ta krása.

Jan N. Vlk.

== Zapomněl! ==

Napsal A. B. Šťastný.

Byl hošík maličký, syn prostých venkovanů v malé zapadlé vsi, a jmenoval se Jiřík. Chodil již do školy v sousední osadě, učení šlo mu hravě; protože byl vtipný, snadno chápal. Kdyby býval více dbalý, snadno mohl předčítí všechny spolužáky. On však byl velice lehkovážný a pro všelike hry a zábavy ani nemíval kdy, aby dostal svým povinnostem. Někdy býval proto pokárán i potrestán; že však při nejbližší příležitosti zase uměl, dobrý pan učitel nezhorsil mu známek na vysvědčení. Doufal, že hoch časem přece se umoudří, a že potom stane se z něho řádný žák.

Když chodil již třetí rok do školy, chystal se pan učitel se svými žáky na delší výlet. Cílem jejich cesty byl zámek lidumilného šlechtice, který pozval svědomitého vychovatele mládeže i s jeho svěřenci k návštěvě zámeckého libosadu, jenž byl široko daleko proslulý svým krásným uspořádáním a svou rozsáhlostí. Pan učitel nacvičil se žáky některé pěkné písně a hry; kromě toho měli hoši před panem baronem říkati vážné i žertovné deklamovánky. Jiřík naučil se delší vlastenecké básni, a kromě té vštípl mu pan učitel v mysl také srdečné poděkování vzácnému pánovi. Ještě několik jiných žáků umělo bez chyby tato dojemná slova díky; však Jiřík nejlépe je přednášel a proto bylo určeno, že jménem všech poděkuje panu baronovi.

Krátce po poledni ubíral se Jiřík, svátečně oděn, k sousední dědině, kde měli se žáci sejíti ve školní budově, aby odtud společně nastoupili pochod.

Byl krásný den, a všechno tvorstvo volné přírody jásalo a čile se probíhalo i poletovalo. Když Jiřík docházel na kopeček, zahlédl velkého motýle, jehož křídla zářila nádherným zabarvením. Hned pustil se hoch za ním, snaže se polapiti jej kloboučkem. Však motýl jej vábil, usedal k zemi a zase vzlétal, a hoch hnal se za ním opačným směrem od cesty, která vedla ke škole. Dál a dále zabíhal hoch, jenž té chvíle neznal jiné touhy, než aby krásný motýl byl jeho. Pojednou motýl vynesl se do výše a překvapený hoch zíral za ním, jak ulétá za březový hájek. Utřel si pot, řinoucí se mu po obličeji a všecek upachtěn sklesl do trávy, aby si oddechnul.

Náhle sebou trhl. Té chvíle jeho spolužáci s panem učitelem ubírají se snad k zámku, a on je zde, tak daleko od nich. Ve své lehkomyšlnosti zapomněl na výlet!

Vzchopil se a pádil ke škole. Dlouho trvalo, než doběhnul ke stavení, kde zušlechťována dětská srdéčka. V domě bylo ticho, dvěře zavřeny. Jiřík chvíli obcházel okolo, netroufaje si vstoupiti dovnitř.

V tom ozval se za ním hlas: „Hochu, tys měl jíti také na výlet?“

Jiřík se ohlédl a uzel staříčkého výměnkáře, jenž belhal se cestou, vedoucí okolo školy. Hoch přikývnul.

„Přišel jsi pozdě. Odešli již aspoň před hodinou. Teď už jich nedohoníš!“

Smutně odcházel Jiřík, vzpomínaje cestou soudruhů, kteří dnes mnoho užijí.

Ještě téhož večera setkal se se spolužákem Václavem, jenž vrátil se z výletu všecek rozjařen. Hned vyprávěl Jiříkovi, kterak je pan baron pohostil, jak se probíhali parkem, jak si tam hráli, zpívali, přednášeli. Pan učitel pohřešil Jiříka; a protože nebyl přítomen, vyvolil Václava, aby panu baronovi jménem všech poděkoval. Za to dostal hoch od šlechtice krásnou obrázkovou knihu ve skvostné vazbě. Jiřík sotva utajil slzy, když uzel tu knihu. Kdyby nebyl zapomněl, byl by sám odříkal poděkování, a kniha byla by nyní jeho. Tak byl potrestán, že zapomněl.

Asi po roce poslal jej otec do vzdálené osady s dopisem ke starostovi.

„Běží tu o věc důležitou, která nám může velice prospěti. Šel bych tam raději sám; musím však do zítřka dodělati objednanou práci, každá chvílka jest mi tedy drahou. Matka také nemůže jíti; víš, že churaví. Jsi už dosti statný a rozumný, můžeš mne tedy zastati. Pospěš si tedy, nedej se nikým a ničím zdržeti, dopisu neztrať a odevzdej přímo v domě starostově. Spoléhám na tebe, že to dobře vyřídíš, a tím přispěješ k našemu štěstí.“

Jiřík tedy vyšel z domu, potěšen důvěrou svého otce, jenž mu svěřil věc tak důležitou. Přeběhnul klikatou cestu mezi poli a zabočil potom na silnici. V tom uzel několik hochů, kteří zde hráli „špačka“. Jak jej uzřeli, hned jej volali k sobě, aby šel s nimi si pohrát. Jiřík

velice miloval tuto hru, a oči mu jen jiskřily, když viděl, kterak hoši nárazem „pálky“ vymrštují „špačka“ do výšky i do dálky. Jindy byl by neodolal; dnes však si umínil, že se nedá zdržeti od své cesty ke starostovi. A když hoši neustávali jej lákati, odpověděl jim s povzdechem: „Rád bych, já však musím donést psaní od tatínka panu starostovi.“ Hoši však mu vymlouvali, že má k tomu ještě dosti času, jen aby si s nimi chvíli pohrál. Podlehł tedy svůdnému lákání a brzy byl tak zabrán ve hru, že na všechno zapomněl.

Teprve když slunce přestalo svítiti na silnici, připomněl si, co mu otec uložil. Opustil soudruhy a kvapil tam, kam byl poslán. Značně propocen dostal se do dědiny a přímo zaměřil k obydlí starostovu. Zde mu pověděli, že starosta asi před hodinou odejel do města, a že se vrátí až zítra k večeru. Jiřík se zarazil; však brzy se upokojil a odevzdal zde dopis otcův. Občerstvili jej tu krajícem chleba a mléka, a on pak vydal se na zpáteční cestu.

Otec měl již o něho strach, že se tak dlouho nevrací. Když však synka uzřel a když doslechl, že vykonal své poslání, upokojil se. Brzy však zase pozbyl klidu, když se otázel, byl-li starosta doma a Jiřík mu pověděl, že jej již nezastihl, a že se vrátí až zítra k večeru.

„Tedy vážil jsi tu dalekou cestu nadarmo! Starosta měl vzítí můj dopis do města na úřad, zítra se mělo vyřídití — a protože se tak nestane, mám po naději na zlepšení svého postavení! Že jsem raději neposlal někoho dospělého, jenž by tam byl dříve došel a starostu zastihnul ještě před odjezdem! Měl jsem tam jíti raději sám, teď mám po radosti!“

Jiřík se strachem hleděl na zarmouceného otce a v duchu si vyčítal, že tuto nehodu sám zavínil. Kdyby se nebyl dal zdržeti hrou na silnici, bylo by nyní vše v pořádku. Litoval své lehkomyšlnosti, však nepřiznal se k ní.

A po několika dnech zvěděl od otce, že starosta čekal na dopis, a když jej neobdržel v čas, že nemohl se přimluvití. Úřad rozhodnul ve prospěch jiného žadatele.

A to vše stalo se jen proto, že Jiřík zapomněl . . . Uplynulo mnoho let.

Péčí několika dobrodinců umožněno Jiříkovi studovati v Praze. Měl zde byt i stravu zdarma, školného neplatil, a také potřeby školní dostával. Učil se dobře, a podobalo se, že jeho lehkomyšlnost s věkem úplně se ztratila.

Po odbytých studiích obdržel v Praze pěkné místo a brzy měl tolik příjmů, že byl by mohl svým staříčkým rodičům časem přilepšiti. On však jim pouze psával, a peníze utrácel za všeliké zbytečnosti. Posléze přestal i dopisovati, rodičů svých zcela zapomněl.

Dostal se do společnosti, v níž vládnul duch cizoty. Jemu se zde zalíbilo, víc a více lnul k těm, kteří z jeho krajanů tropili si jen úsměšky, a jemu také někdy dali pocítiti hrot své jízlivosti.

Místo aby se odvrátil od lidí, kteří uráželi jeho národ, tak se zapomenul, že poctivé jméno svých rodičů tak zkomolil, že mělo nyní cizí ráz. A se změnou jména stala se i změna v jeho duši. Syn českých rodičů, kteří ve své prostotě lnuli ku své vlasti jako k milé matce, stal se odrodilcem. Cizí lid byl mu vlastního milejší, přijal jeho řeč, jeho zvyky; dokázal, že poturčenec horší Turka. Tupil své vlastní krajany, zpíval o nich posměšné verše, barva červená a bílá píchaly jej do očí, zjevně hlásil se ku praporu cizímu.

V té době došel jej z rodné obce dopis v úřední obálce s českým

Papež sv. Řehoř Veliký.

(Ku stejnojmennému článku na str. 222.)

nadpisem. Ve své zpupnosti poznamenal na obálce, že nepřijímá nic českého a vrátil dopis neotevřený. Teprve po několika měsících zvěděl, co onen dopis obsahoval. V rodném jeho domě vypukl oheň, otec Jiříkův snažil se zachrániti svůj skrovný majetek, několikrát odvážil se do rozpoutaného živlu, až stal se jeho obětí. Ubohá manželka, když zřela, kterak žhavé trosky jej zasypaly, klesla k zemi a zemřela následkem hrozného leknutí. To oznamoval úřad Jiříkovi a zval jej spolu k pohřbu.

Nešťastný zbloudilec ve své zpupnosti list odeslal zpátky, a tak nebyl ani přítomen, když jeho rodiče kladli do země.

Zapomněl, zapomněl, čím mu byli, jak se o něho starali, zapomněl na ně, jako na svůj národ . . .

Čas plynul jako voda.

Jiřík měl veliké příjmy, však zatvrzelost jeho byla ještě větší. Necítil soucitu s trpícími, strádajícími, byl nelítostný a bezohledný u vymáhání nejnepatrnějších obnosů na chudíně, žebráky odbýval posupně od svého prahu. Sám však rozhazoval plným rukama za všelike pošetilosti, žádné rozkoše sobě neodepřel, žil rozmařile, hříšně.

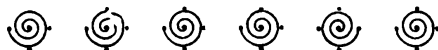
Potom nadešla doba trestu. Přikvačila tak náhle, že provinilec nemohl se včas zachrániti a místo skvostných pokojů vykázána mu za příbytek ponurá cela žalární.

Dostal se tam proto, že zapomněl na poctivost... Ve vězení měl spoludruha, člověka bezbožného, vyvrhele. Ten mluvil před ním rouhavě o všem, co člověku jest posvátno, pronášel hrozné kletby a stavěl hříchy vysoko nad ctnosti.

Nešťastný vězeň podlehl jeho vlivu a přestal věřiti, zapomněl na Boha...

Potom pokusili se oba o útěk. Vylámali mříž a oknem spustili se do dvora. Rouhači se to zdařilo, však Jiřík sřítíl se dolů.

K umírajícímu zaletěl anděl dobra. Sotva však pohlédl mu do obličeje, zastřel si jasnou líc a zahořekoval: „Zapomněl na vše, zapomněl!“ Na perutích vznesl se pak k výšinám, aby se nemusil setkat s andělem temnoty, jenž hnal se již k dokonávajícímu, aby se zmocnil jeho duše...

Papež sv. Řehoř Veliký.

12. března slavila se památka papeže sv. Řehoře Velikého.

Narodil se v Římě roku 540. Zbožně vychován neustával cvičiti se v dokonalosti. Pilně čítal spisy sv. Augustina, sv. Ambrože a sv. Jarolíma.

Pro vzácné schopnosti své byl zvolen r. 571. nejvyšším římským úředníkem, soudcem (pretorem). Než netěšil jej úřad tento a neměl záliby v nádherném šatě, který byl odznakem moci soudcovské. Tím více toužil Řehoř po samotě klášterní.

Po smrti otce svého část dědictví rozdal chudobným. Z ostatku jmění dal vystavěti šest klášterů na Sicilii a sedmý v Římě, do něhož se sám z ruchu světského toužebně uchýlil. Tam se cítil šťastným. S celou duší oddával se modlitbám a rozjímání o pravdách věčných. Což divu, že nerad se loučil s klášterní samotou, když jej papež Benedikt učinil kardinálem. Jednou spatřil na trhu sličné mládence anglické. Byli prodáváni do otroctví.

Zželelo se mu ubohých. Rozhodl se, že půjde do Anglie hlásat evangelia. Na prosby lidu římského zůstal v Římě a vyslal do Anglie opata Augustina a 40 mnichů. Dílo apoštolské se zdařilo. Lid přijal křest a mravy křesťanské. Stalo se tak snahou sv. Řehoře i sluje apoštolem Anglie.

Po smrti papeže Pelagia zvolen Řehoř papežem. Zdráhal se, prosil, skryl se, leč marně. I přijal pokorně důstojnost nejvyšší.

Jako papež horlivě pečoval o slávu Boží a blaho lidu. Přísným, svatým životem svým, velikou učeností a neunavnou prací zvýšil lesk a moc trůnu papežského. I jako papež zachovával pravidla klášterní a staral se o život řeholní, tak že jest zván otcem mnichů.

Pohanům rozžíhal světlo Kristovo, proti bludařům hájil čistotu nauky křesťanské, slovem i písmem utužoval jednotu církevní jsa přesvědčen, že nástupce sv. Petra nemůže nikdy ve víře poblouditi aneb víru svou změnit.

Když patriarcha cařihradský domýšlivě si osoboval název „všeobecný biskup“, sv. Řehoř odpověděl na pýchu jeho pokorným názvem „služebník služebníků Božích.“

Otcovsky pečoval o chudobné. Měl seznam jich, ustanovil zvláštní dozorce, aby se almužna správně rozdělovala. Denně hostil u stola svého dvanáct žebráků a sám jich obsluhoval. Štědroutou svou získal si srdce lidu, jenž nazýval Řehoře svým miláčkem.

Napsal krásné řeči duchovní, které byly lidu předčítány. I básníkem byl nadaným.

Po delší dobu života svého byl churav, ano několik let byl i na lože upoután těžkou nemocí. Kříž svůj tiše nesl, aby rozmnožil zásluhy své. V nemoci neustal řídit starostlivě církev svatou.

Zpěv chrámový zvelebil tím, že uvedl do chrámu překrásný zpěv zvaný chorál gregoriánský, *) na jehož cvičení a pěstování založil zvláštní pěveckou školu, ve které též sám vyučoval.

Na obraze zřítí holubici na označení moudrosti, jíž se mu od Boha dostalo.

12. března bylo tomu 1300 let, co zemřel. Na oslavu tohoto 1300. výročí konány budou veliké slavnosti církevní v Římě ve dnech od 6. do 13. dubna. Vykonat' papež Řehoř Veliký velké činy pro slávu Boží a blaho lidí.

Fr. Synek.

*) Chorál je vážný církevní zpěv plynoucí v dlouhých neb kratších tonech řídících se dle délky slabik. Na dlouhou slabiku zpívá se delší ton na krátkou kratší. Není na takty rozdělen a dle taktu se také nezpívá. Pohyb zdlouhavější neb spěšnější řídí se obsahem a významem slov. Sv. Ambrož a papež Řehoř Veliký mají o vzniku a vyvinutí jeho nejvíce zásluh; zvláště poslední jej znovu zřídil a rozšířil. Odtud názvy chorál ambrosiánský a gregoriánský.

Kočky.

Již ta naše jíva
v slunný jarní den
kočičkami kývá:
Děti, pojdte ven!

Vyběhly již bosy
do zahrádky k ní,
o kočičky prosí,
zda si vzítí smí?

Jíva zahovoří:
Mám dost kočiček!
Ráda k chvále Boží
dám pár větviček. —

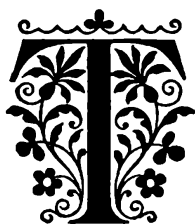
Dítky zaplesaly —
v květnou neděli
s nimi pospíchaly
k chrámu vesely.

J. Milota.

Historický pomník u města Jihlavy.

Napsal *Jos. Soukal.*

ři krásné, bohaté a pokročilé země: království České, markrabství Moravské a vévodství Slezské tvořily ode dávna jednotný celek, samostatný český stát pod společným panovníkem, českým králem.

Hodnost královská byla a jest v něm dědičná.

Tři panovnické rody (dynastie) vládly nad ním v hodnosti královské dlouhá léta. Byl to domácí český rod Přemyslovský, německý Lucemburský a polský rod Jagailovský. Z rodin původu moravského dosáhli páni z Kunštátu důstojenství královského pouze v osobě Jiříka z Poděbrad.

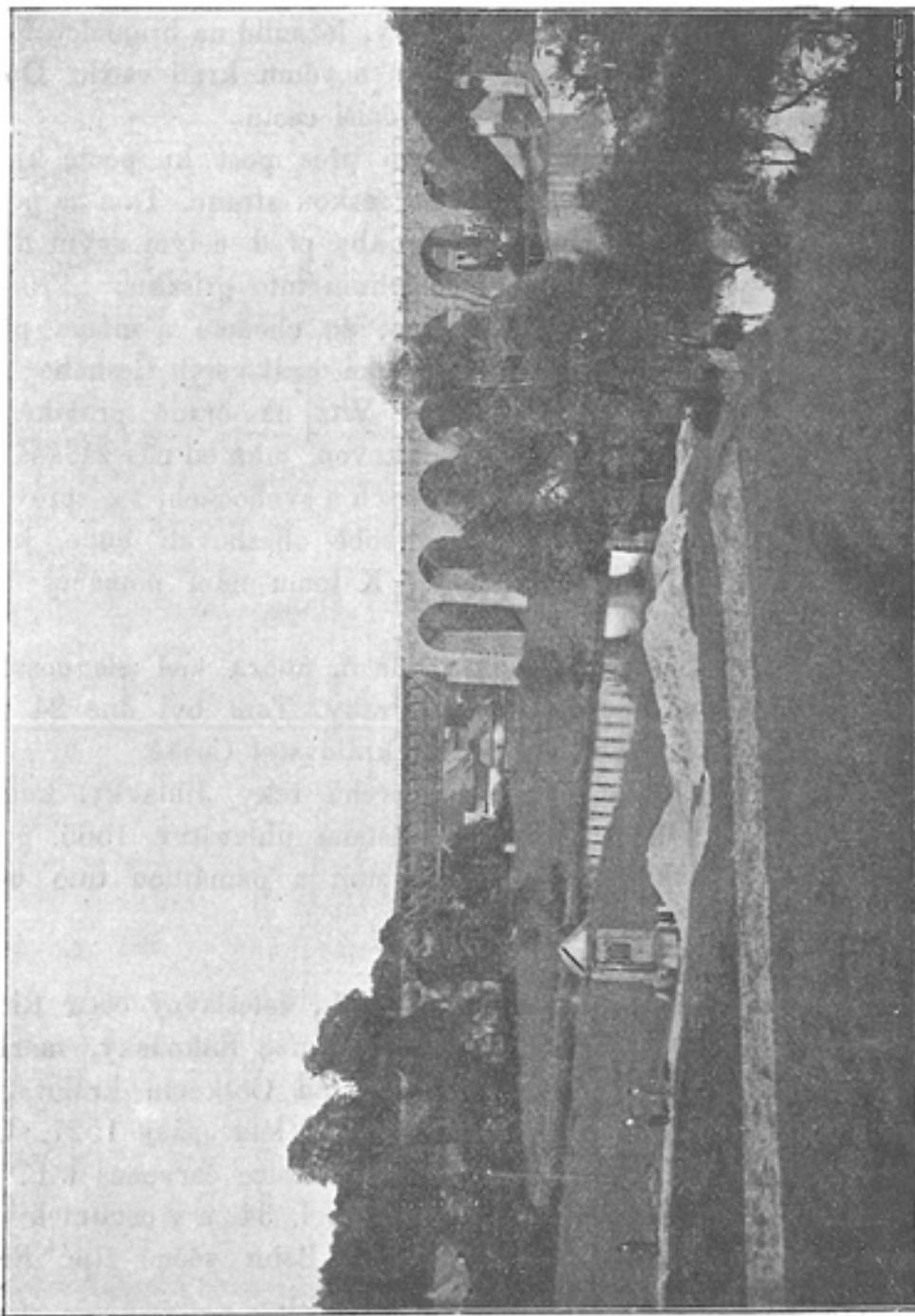
Po Přemyslovcích nejdéle panovali a posud panují nad českým státem Habsburkové. V držení koruny české přišli po smrti českého krále Ludvíka r. 1526., který byl také králem uherským a zahynul v Uhrách ve válce proti Turkům. Zůstala po něm vdova Marie, rozená arcikněžna Rakouská. Sestra králova Anna provdána byla za Ferdinanda I. Rakouského, bratra Mariina.

Na tomto příbuzenském svazku zakládaly se všechny naděje Ferdinandovy na trůn český. Po starodávném právu byla moc královská v Čechách dědičná nejen v mužském potomstvu panovnického rodu, nýbrž také v ženském potud, že když nebylo mužského potomka, dědila dcera nebo sestra posledního krále dotud neprovdaná tím způsobem, že manžel, za kterého se dostala, se svolením stavů zemských nastoupil na trůn.

O trůn český ucházelo se několik knížat, i Ferdinand Rakouský poslal ke sněmu do Prahy své poselství, kteréž tam vyřizovalo vzkaz

jeho, že Anna po smrti svého bratra jest dědičkou království českého a že tudíž manžel její má právo býti králem českým.

Stavové na sněmu shromáždění naproti tomu prohlásili, že kněžna Anna jest již provdána, a tím tedy odbyta, a že nemá žádného nároku

Pomník královské přísahy u Jihlavy.

na to království. Avšak přes to vše brali na ni zřetel. Zvolili ze svého středu důvěrníky, kteří se měli usnésti, kdo má býti králem českým. Důvěrníci ti zvolili si svobodně arciknížete Ferdinanda za krále a rozhodnutí o tom bylo dne 26. října r. 1526. na sněmu prohlášeno.

Slavné poselství bylo vypraveno z Prahy do Vídně, aby to oznámilo novému králi.

V lednu r. 1527. nastoupil Ferdinand I. se svou manželkou Annou cestu přes Moravu do Čech. Po tehdejšímu zvyku měli s sebou četnou družinu, asi 1200 jezdců.

Dne 29. ledna přijeli do města Jihlavy, ležícího na hranicích Moravy a Čech. Až sem přijeli čeští páni svému novému králi vstříc. Dne 30. ledna vydal se král z města Jihlavy na další cestu.

Čeští páni sestoupivše s koní, přešli přes most ku počtě králi na půdu moravskou a doprovodili jej zpět na českou stranu. Tam na pomezní louce sestoupil i král Ferdinand s koně, aby před celým svým dvorem a před českými vyslanci složil na evangelium tuto přísahu: „Přisaháme Pánu Bohu, Matce Boží a všem svatým, že chceme a máme pánům, rytířům, Pražanům i městům a veškeré obci království Českého učiniti přísahu v kostele arcibiskupském u sv. Víta na hradě pražském při korunování našem na království České takovou, jaká od nás žádána bude, totiž: že je máme při jejich rádech, v právech a svobodách, ve spravedlnostech a při tom všem, co ta přísaha v sobě obsahovati bude, kterouž učiniti máme a povinni jsme, zachovati. K tomu nám pomáhej Bůh a všichni svatí.“

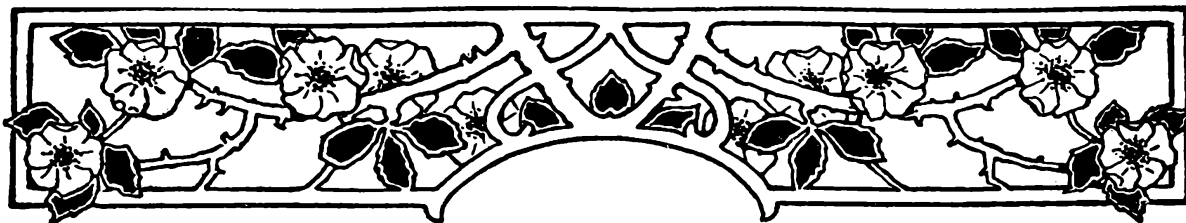
Potom teprve jel dále do Čech a dne 5. února vjel slavnostně do královského hlavního a sídelního města Prahy. Tam byl dne 24. února korunován se svou manželkou Annou na království České.

Na oné památné louce při levém břehu řeky Jihlavy, kde král Ferdinand složil onu přísahu, postavili měšťané jihlavští r. 1565. pomník s latinským nápisem, který tam posud stojí a památnou tuto událost hlásá potomkům.

Nápis ten zní v překladu takto:

Na ustavičnou věci památku Ferdinand I., veleslavný císař Římský, král Uherský, Český, infant Španělský, arcikníže Rakouský, markrabě Moravský, za krále Českého volený, řečenému Českému království na tomto místě přísahu učinil měsíce ledna dne 30. léta spásy 1527. Umřel tento otec vlasti ve Vídni v Panonii 25. dne měsíce července l. P. 1563. za panování ve svých královstvích v římském l. 34. a v ostatních l. 38., v 61. roce věku svého, jehož duše nechť v Bohu věčně žije. Rada a obec jihlavská pro pobožnou paměť dala postaviti.

Návštěva v myslivně.

Žertovná povídka. Napsala *L. Grossmannová-Brodská*.

Ústup vesele čtveračící mládeže shromáždil se na malém náměstí; děti byly před chvilkou vyšly ze školní budovy a nyní ty přespolní se umlouvaly, jak a kudy a kdo s kým půjde k domovu.

Bylo pěkné letní odpůldne. Děvčátka těšila se, že pohrají si na květnaté lučině, rovněž hoši o něčem se umlouvali, když z otevřených dveří blízkého krámu ozval se hlas paní kupcové: „Rudolfku, slyšíš, pojď sem na slovíčko!“

Větší hoch, světlolasý a opálený, který byl mnohem lépe ošacen nežli většina jeho spolužáků, hbitě uposlechl toho volání.

„Přiveď s sebou také Matýska a Fanouše,“ poznovu volala naň paní.

Rudolf se obrátil k nedalekému domu, kde na široké kamenné lávce dva zavalití rovněž světlolasí hoši v hloučku jiných soudruhů prohlíželi si namalované papírové vojáky.

Nebylo třeba, aby bratry zvláště vybízel; byliť oba také již zaslechli paní kupcovou a nyní všichni tři radostně tam spěchali, hned ve dveřích líbajíce ruku paní kmotře kupcové, která je s úsměvem pobízela dále:

„I jen jděte, hoši. Dobrá svačina vám zajisté přijde k chuti, tedy pojďte! Nebojte se, že se omeškáte, však nepůjdete domů sami, je zde někdo od vás.“

„Naše maminka?“ dychtivě se otázal Matýsek.

„Ba ne, někdo jiný,“ usmála se paní kmotra.

„Tatínek to není, ten musí dnes dohlížeti na pasece, snad je zde náš hajný Rybák?“ řekl Rudolf, a také oba menší hoši při těchto slovech radostně zablýskali očima. Hajného měli rádi, poněvadž si často s nimi hrával jsa velice shovívavý k jejich bujným čtveráckým kouskům.

Paní kmotra opět zavrtěla hlavou, za to z pozadí krámu vystoupila statná venkovanka a povídala: „Nu, že již jdete! To věřím, že raději skotačíte s kamarády nežli abyste se pěkně tiše domů ubírali.“

„To jste vy, hajná?“ tázavě pronesl Fanouš. „Kde jste se tu vzala?“

„Inu to víš, že nepřišla jsem procházkou, na to je u nás málo kdy; pro vaši maminku, paní myslivcovou došla jsem leccos nakoupit a tak vás vezmu s sebou domů.“

„My bychom také sami trefili,“ nějak odmítavě pronesl Matýsek.

„To věřím, abyste se mohli cestou spíše štuchati, plašiti veverky, lesní králíky a mladé zajíce. Však to znám, co vy umíte, jen že já vám toho nezmlčím jako můj starý,“ vykládala hajná.

Paní kmotra dobře pozorovala zaraženost hochů, kteří se před ní ostýchali za tento malý výtopek od hajné, pročez podotkla, aby to spíše zamluvila:

„Ale nežli půjdete, pěkně se posilněte na cestu. Svačina již jest připravena, tedy jen pojďte, hoši a dobře si pochutnejte!“

„K tomu je ani pobízeti nemusíte, paničko,“ Rybáková se zasmála, „ač měli toho s sebou přes poledne až dost; panímáma v myslivně vždy ty hochy vypravuje, jakoby šli nejméně do Ameriky a přece jakmile přijdou domů, nejprve shání se po jídle.“

„Nu, však oni také vytráví tou cestou na zdravém lesním vzduchu.“

„A při skotačení,“ hajná s úsměvem podotkla.

Hoši zatím obsadili stůl, na němž se kupily zlatožluté cukrem posypané buchty a hromada třešňových, vábně vyhlízejících koláčů.

Také hajná musila zasednouti ku stolu, a paní před každého postavila malovaný hrnček s kávou.

Rozumí se, že všem znamenitě chutnalo.

„Kde pak je Boženka s Jeníkem?“ otázal se po chvílce Rudolf.

„Již přijdou brzo, šli se služkou k zahradníkovi pro zeleninu a okurky, budou mít radost až vás zde uvidí.“

„Však jste dlouho u nás nebyli, paní kmotřínko; také naše maminka onehdy to povídala,“ řekl Rudolf.

„Poněvadž nemohu z domu, hochu. Muž dohlíží na pole a na učeníka v krámě nemohu se spolehnouti. I mně se stýská, neboť tuze ráda k vám do myslivny chodívám.“

„Mohla byste s námi dovoliti alespoň Jeníka.“

„Toho neposedu? No, ten by vám to u vás spořádal!“ zasmála se paní.

„Však naši hoši také to umí,“ smála se hajná.

Ještě nedorekla, když jako veliká voda vrazil do pokoje sedmiletý Jeník a již ve dveřích volal: „Maminko, jsou prý zde hoši Novákovici?“

„Jak nezpůsobně si počínáš, Jeníku; takto se vítají hosté?“ kárala matka malého neposedu, který sebou vrtěl, jakoby měl rtuť v celém těle.

Jeník se trochu zarazil při pohledu na hajnou i nad matčinými slovy, pak ale statečně se pustil do přinesené svačiny a ještě mezi jídlem škemral:

„Maminko, pěkně vás prosím, vidte, že mi dovolíte jíti s hochy do myslivny k panu kmotřínkovi?“

„Inu nevím, jak bys tam byl uvítán, když ani chvilku neumíš tiše poseděti.“

. kde v temném pozadí lesů, jako nějaké staveníčko z pohádky,
rozkládala se pěkná myslivna.

„Ale já budu tuze hodný, věřte, maminko! Zítřka beztoho nemáme školu,“ poznovu škemral hoch.

„Nezlob mne, Jendo! Dovolím-li tebe, bude Boženka také chtít a víš přece, že já s vámi jíti nemohu.“

„To je lehká pomoc, paničko. Svěřte mi ty děti, vezmu je s sebou, když tak pěkně prosí,“ řekla hajná, kteráž mírnou Boženku měla velice ráda, protože byla podobna její zemřelé dcerušce.

„Budete-li tak hodná, hajná, tedy je dovolím. Snad paní kmotra myslívcová bude s nimi mítí již trochu strpení,“ svolovala matka.

„Hurá! Hurá! Božo, pojď honem, půjdeme do myslivny!“ volá Jeník na sestřičku.

Děti byly záhy připraveny. Matka určila, že druhého dne k večeru někdo pro ně dojde a podstrčivši hajné balíček kupeckého zboží, aby na ně dohlédla, propustila malou společnost.

Cesta do myslivny vedla stinným stromořadím, květnatou pasekou a pohodlnými pěšinami; ostatně bylo tam sotva půl hodinky cesty, takže i malá Boženka dobře to vždycky urazila. Sotva vešli do lesa, hoši s výskotem rozběhli se na jahody a borůvky; dceruška kupcova způsobně kráčela podle hajné, kteráž jí slibovala ukázati malé bílé kůzlátko.

Teprve na pasece před myslivnou se hoši opět ukázali a hajná se jim smála, že od borůvek vypadají jako kominníci; dali Božence kytici červených jahod a hnali se napřed domů, aby prý ohlásili návštěvu dětí kupcových.

Jeník arci pelášil s nimi jako o závod.

Boženka si nyní radostně poskočila a obírajíc jahody, vesele pohlížela ku předu, kde v temném pozadí lesů, jako nějaké staveníčko z pohádky, rozkládala se pěkná myslivna.

Červená tašková střecha pěkně se vyjímalá v zeleni stromů a pouze tam, kde nebyly zdi révou obrostlé vyzírala bílá omítka. V průčelí byly připevněny mohutné jelení parohy, okna s bělostnými záclonkami byla otevřená a v zahrádce táhnoucí se kolem celého stavení kvetly a voněly nejrozmanitější květiny, naplňující libou vůní vzduch prosáklý pryskyřicí. Přes nízký laťkový plot skláněly se nádherné slunečnice a besídka obrostlá popínavou zelení, v níž pestřily se veliké zvonce nejružnějších barev, vábila svým lahodným stínem.

Dětem kupcovým nesmírně se zde vždycky líbilo, a snad k tomu též přispívala štědrost paní kmotry, kteráž je vždy hojně častovala pomazánkou s medem, jahodami se smetanou nebo chutným vaječným, což pro městské děti bývá vždycky vzácnou a výbornou lahůdkou.

Při stavení u zahradního plotu stála na vysokém podstavci veliká dřevěná bedna s pohyblivým víkem, kde se schraňovaly šišky na semeno, hned vedle byla vrátka do dvora. Když hajná s Boženkou vešla, paní myslivcová poblíže malého stavení v zadu ve dvoře stojícího sypala právě drůbeži zrní. Přívětivě uvítala děti kupcovic a vejdouc do druhého hlavního stavení za chvíli je všecky podělila pomazánkou, řkouc s úsměvem: „To máte zatím do večere, byste nám zde nezemřely hladem.“

Hoši rozběhli se do sadu a Boženka se zatím rozhlížela po dvoře. Líbilo se jí tuze, jak veliké hejno drůbeže čile zde pobíhalo; bílí králíčkové míhali se kolem, a opodál ochočená srnka stála u stromu za

holubníkem. Krásný páv pyšně si zde vykračoval, ale když se dal do skřeku, děvčátko si ručkama ouška zacpávalo.

Potom přišla malá pětiletá Aninka myslivcova se starou chůvou Madlenkou a všechny vyšly před dům na paseku, kdež děvčátka v malé Aninčině kuchyňce strojila pro loutky bohatou hostinu pokud neuviděla služku Barušku, jak s velikým košem a motykou ubírá se do zelinářské zahrady.

„Kam jdete, Baruško?“ Boženka se otázala.

„Máme na zahradě ranné brambory, jdu jich něco vykopat k večeři,“ zněla přívětivá odpověď.

„To my půjdeme s vámi.“

„Tak pojďte, alespoň mně pomůžete vybírat,“ smálo se děvče.

Hoši rovněž ve mžiku se sem přihnali chlubíce se Jeníkovi: „Heč, to budeme mítí dnes poprvé k večeři nové brambory!“

„I pro pána! My posud nemáme žádných, nám teprve na poli rostou.“

„To si myslím, ale tyto jsou ranné, takový vzácný druh. Tatínek je dostal od panského zahradníka; mnoho jich nemáme, pouze jeden záhon v zahradě, ale jsou tuze dobré,“ Rudolf vykládal.

„To se na ně těším,“ vece Jeník.

„My také,“ svědčily Aninka s Boženkou.

„Což brambory,“ Fanouš, který byl mlsálkem, pohrdlivě za této řeči vyhrnul rty, „já jím raději třešňové knedlíky nebo buchty a koláče.“

„Ale když naše maminka s kmínem uvařené brambory hodně poleje rozpáleným máslem a posype strouhanou homolkou, to ani ty, Fanouši, před nimi neutečeš, viď?“ poškádlil bratra Matýsek.

Za veselého hovoru děti pomohly služce naplniti koš. A večeře jim pak znamenitě chutnala, zvláště když obdržely ještě po hrnčičku dobrého mléka. Nedočkaly ani příchodu páně myslivcova, který pozdě na noc navracel se z lesní pochůzky; zvláště Jeník s Boženkou záhy na lůžku usnuly, jakoby je do vody hodil.

(Ostatek příště.)

—❖— Ríkadlo. —❖—

Já jsem malý hošíček,
nesu si já košíček;
v košíčku mám oříšky
a dvě malé buchtičky.

Dejte mě jen dejte,
nic neotálejte;
až naplním košíček,
vesel bude hošíček.

Složil *Josef Lacina*, malý čtenář »Anděla Strážného.«

Čtenáři a čtenářky »Anděla Strážného«, uvažujte a jednejte!

V jednom moravském městě dávaly dívky učitelům k svátku pravidelně květiny. Letos odevzdaly katechetovi k jmeninám na radu moudrých učitelek místo obvyklých květin peníze, které mezi sebou sebraly, s prosbou, by je dal na „Matici Zábřežskou,“ t. j. spolku, jenž v Zábřehu na Moravě zařídil a vydrží gymnasium. Jiné přinesly dárek pro africké missie. Byl to skutek šlechetný, který způsobil obdarovanému více radostí nežli květiny.

Nemohly by dívky jinde podobně oslavovati jmeniny svých učitelů?

Dobré účely, na něž by se dárky hodily, jsou na př.: „Ústřední Matice“, spolek, který zakládá české školy v Čechách a na Moravě, „Matice“ v Brně, v Hodoníně, v Zábřehu, v Místku na Moravě, „Spolek sv. Metoděje“ ve Vídni, který se stará o české služby Boží pro vídeňské Čechy, spolky sv. Vincence na podporu chudých, spolky podporující chudé školní dívky a missie.

Plitvická jezera.

Vzpomínka z cest. Napsal Karel J. Zákoucký.

II.

Den našeho příchodu k Plitvickým jezerům byl dnem narození J. Veličenstva císaře Františka Josefa I. V hotelu bylo živo, hlučno. Odkudsi byli sem povoláni tamburáši a ti mistrnou svojí hrou oslavovali den pro Rakušany tak významný. Hráli různé písně chorvatské, srbské a dozvěděvše se, že jsme Cechové, i české zahráli. A když za obědu podžupan županije Lika-Krbavské promluvil o významu dne, za jeho řeči všichni jsme povstali, a když domluvil, spustili tamburaši rakouskou národní hymnu. Hráli ji s takovým procítěním a pochopením, že jsme se neubránili a hymnu jsme zapěli. A sotva dopěli jsme my Češi první sloku, zapěli přítomní Chorvati druhou, Srbové třetí a Slovinci, jichž také několik bylo, sloku čtvrtou a tak čtyři ratolesti slovanské oslavily narozeniny svého císaře a krále.

Bylo asi ke druhé hodině, když vstali jsme od stolu. Chtíce se u Plitvických jezer pozdržeti alespoň tři dni, neměli jsme pro zbytek dne žádného programu. Každý mohl volného času užiti dle libosti.

Vodopád jezera Novakovičova a počátek řeky Korany.

Já vystoupiv na rozhlednu nalézající se při hotelu, zadíval jsem se na jezera, na všecken zdejší vůkolní kraj. Jezera odtud z větší části lze přehlédnouti. A když jsem se tak na to vše kolem díval, připadalo mi, jakoby to vše, co tu zřím, byl svět pohádkový, o němž jsem v mládí v pohádkách tak rád četl. Stál jsem a jsa unesen krásou přírody, snad jsem ani nemyslel, alespoň v prvním okamžiku jsem jistě nemyslel. Nemám dosti k pojmům přiléhavých slov, abych vylíčil všechny ty dojmy, jež se té chvíle v duši střídaly. Víím, že jsem si tehdy poprvé v životě přál býti malířem, dovedným malířem. Neustal bych, ale opět a opět pokoušel bych se ten obraz, jenž se tam oku pozorovatele ukazuje, zachytiti na plátno v té plnosti barev a shodnosti tónů, jak se jeví. Stál jsem a uchvácen tou velebnou, nikde nevidanou krásou přírody, cítil jsem, jak jest člověk nepatrný oproti přírodě. Zda dokázala by to vytvořiti ruka, co tu vytvořila příroda již před věky a dále tvoří?

Stál jsem a uchvácen velikolepým dojmem probíral jsem na mysli vše, co jsem kdysi slýchal o podivuhodnostech Krasu a co jsem před krátkým časem kdesi četl:

„Nekonečně vrtošivý je Kras ve svých náladách a nevyzpytatelný ve svých divných, neočekávaných útvarech. Uspořádání jiných horstev je zrovna geometricky symetrické proti Krasu. Oklikami a zákruty táhne se obyčejně nekonečně dlouhé údolí s říčkou nebo potokem, s kyprou zelení luk a černými plochami lesů, a docela v pořádku, jakoby je vyměřil, ústí do něho příčná údolí. I v Krasu najde se leckde pěkné údolí s políčky jak zahrádkami, nějakým lesíkem, snad i potokem, ale z nenadání ukončuje ho nějaký proti všem pravidlům sem vržený neomalený hřbet horský. Jinde zas vleče se nekonečná náhorní planina pustá, suchá a bezvodá. Rozervaná skaliska, ostré štíty, zející rokliny a bezedné propasti vzbuzují představu předpekli. Šedivé, vyprahlé pustiny střídají se s bujnou zelení, bezvodé, jak poušť suché pláně s tichými, rozlehlými jezery.

A voda? Ta tvoří pravé divy v Krasu. Jednou vyvrtá v břiše hor dlouhatánské jeskyně, nanosí do nich bílých krápníků, které visí s klenby jeskyně jako stříbrné trsy, pod nimi proudí chladné vody, jakoby se chtěly podívat na nádheru, kterou stvořily její družky. Někdy se ovšem podobné smělé stavby vodě nepodaří; voda dlabe a ryje, vypracovala už nádhernou, klenbu s pilíři a sloupy — a najednou vše se srtí. Hrozivě hučí pak rozezlené vody hlubokých, divoce rozervaných propastí. Hory tlusté, břichaté, s táhlými dlouhými hřbety, jsou dobří kamarádi se štěbetavou tetkou vodou. Tetka běží, štěbetá, bublá údolím, najednou uvidí naproti šedivého velikána, který hřbet svůj líně vyhřívá na slunci.

„I to se musím podívat, co dělá kmocháček, a vesele švitoříc běží, vody její vnikají do šedivého obra, brzo zmizí tam v temných, ta-

jemných propastech jeho celá říčka, potok. Co tam spolu tropí, kdo to ví! Však tetka čilá a čiperná, Bůh sám ví, na kterém konci zas vychází z čista jasna z vysoké skály a spokojeně poblublávajíc spěchá dál novým údolím. A takových her si vždy čerstvá tetka — voda navymýšlí nespočetně. V podobě sličné panenky laškuje po zeleném trávníku se všetečnými paprsky teplého slunce, hrá si s lučními květy a láká vodní hmyz, jako zakletá princezna schovává se do tajemného nitra hor a nádherných jeskyň a jako divoká babice skáče a lítá po sparách a skalách a vodopádech ve smutných, opuštěných skalních stržích a propastech. Na Plitvických jezerech vymyslí si šelma tetka teprve pěknou hru. V malých proudech stéká s bradatých chlumů do hlubokého údolí. Údolí už je dávno plné vody a vždy nové a nové pramenky přitékají. „I co se budeme tlačiti“, myslí si, „podíváme se, není-li jinde víc místa!“ Pomalu, opatrně odvažuje se napřed malý, štihlý pramének dál ku předu, vyhýbá se kamenům, naráží na staré, pokřivené kořeny, ale překonané překážky ho pudí dál a dále — až najednou ho stihl trest za všetečnost; chudák spadl s nastrožené skalní stěny, spadl hluboko, sténá, nařká a bolestí se svíjí dole na ostrém kamení. A ostatní vody starostlivě jdou hledat svůj malý pramének, valí se za ním, chtějí mu pomoci, ale sřítí se i ony s potměšilé skály — a vždy nové a nové proudy se hrnou z jezera a padají mohutným obloukem dolů, tříští se s hukotem v jemný prach, a šibal slunko jen se směje nešťastné vodě, která zoufale bije do skal a zahanbenou svou tvář schovává za pestrý závoj duhy, který na ni vrhlo slunko. A tak padá voda z Proščanského jezera do Ciganovace, odkud do Okrugljaku, Viru až do Kaludjerovace a Novakovičova Brodu. Ale co, voda vzpomíná se rychle, a sotva trochu pookřála po svých závratných skocích s vodopádů, slapů, už zas se strojí jak panenka. Chvilí navleče na sebe šatečky modré, tak modré jako letní obloha, pak honem je odhodí a zelená se jak luční tráva, tiše šeptajíc v stinných koutech; tmavozelené, břechtanové šatečky prý jí také velmi dobře svědčí. Dokud usměvavé slunko všetečně pozoruje vnady, mění ješitná strojilka stále bez únavy svůj ústroj . . .“

Takovéto podivuhodné útvary Krasu ukazuje celé okolí Plitvických jezer. Nalézají se v romantickém údolí asi 10 *km* dlouhém, skoro rovnoběžně položeném se hřbety Malé Kapely na západě a Plješevice na východě. Údolí v některých místech jest vrchy velmi sevřeno; v takových místech horské úbočí takofka příkře spadá k jezerům. Nejvyššími vrchy na levém břehu jsou: Prošče 765 *m* vysoký, Proščanski vrh 874 *m* a Bigin vršak 755 *m*; na pravém břehu je to Crni vrh 755 *m* a Medvedjak 881 *m* vysoký a všechny olesněny jsou krásnými lesy listnatými, jež na zvěř nejsou chudy.

Plitvických jezer je počtem patnáct, ale že pouze dvanácti přehradami jsou od sebe oddělena, uváděno jich bývá třináct; některá jsou vedle sebe

Pohled na město Boskovice.

(Ku článku: »O původě hradu boskovského«.)

užinou spojena. Jezera leží pod sebou ve směru od jihu k severu a počínajíce výškou jezera Proščanského 625 m, přelévají se asi 23 velikými

a více než 30 menšími vodopády a slapy z jednoho do druhého, až posléze pouštějí svou vodu z Novakovičova Brodu s výše 506 m do propasti Sastavci a posilují tak vodu řeky Plitvice. Ale takto posílená voda dostává jméno: řeka Korana a ta činí jiné slapy a vodopády neméně velikolepé valí se soutěskou mezi stěnami vápencovými a dolomitovými. Tu teče zvolna a tiše, onde divě a šumně a opět jinde rozpoutává veškerou svoji sílu a moc a překrásnými vodopády a slapy vrhá se do prohlubní, jež za věky si vyhloubila odnesením měkkých vrstev sádrovce, jež byly uloženy v dolomitu a vápenci. Stěny jsou bohaty jeskyněmi, z nichž největší jest „Mráčné“, která rozbíhá se ve dvě chodby.

Stál jsem na rozhledně a dívaje se na ten div přírody, přemítal jsem na mysl, jak asi vznikla tato jezera. Je mnoho domněnek o vzniku jezer, lépe řečeno, přehrad, ale nejpravděpodobnější jsou dohady Hranilovičovy. Zamítá tento učenec domněnku, že vznikla jezera na podkladě kotlin, jež tu snad bývala a jimiž se Kras vyznačuje, ale přičítá vznik jich a zvláště přehrad době novější; tvrdí, že stalo se to vše vyhloubením povrchním, jak již praveno, odnesením povrchových vrstev sádrových, a přehrady že utvořily se na zbytcích nerostů tvrdších, vodě více vzdorujících. Na těchto zbytcích uchycovala se různá vegetace, ale voda nasycená rozpuštěným vápencem přelévala se přes tyto rostliny, povlékala je usazeninou vápenitou a na to přišel říční náplav a vegetace opět bujela a z vody opět usazoval se na to vápenec a přehrady mohutněly a mohutní dále i za dnešních dnů. Tu se prolomí a tvoří vodopády široké, jinde jen nepatrně pronikne usazeninu a tvoří vodopády nitkovité a opět jinde rostliny převise spouští se dolů a pokrývajíce se usazeninami rostou dále, rostou dolů jako záclona a za nimi a pod nimi jeskyně, přes ně s hukotem a šumem přenášejí se krásné vodopády.

(Příště dále.)

Při otloukání píšťalek.

Národní říkadlo.

Otloukej se kozí pysku,
dám ti medu plnou mísku;
nechceš-li se otloukati,
budu já to žalovati
císaři pánu;
on ti dá ránu,
že se třikrát otočíš,
kotel piva natočíš.

Pijte, pijte, páni,
jen se neopijte;
pojedeme do Benátek
koupíme tam pár telátek,
jedno lysý, druhý kusý,
třetí sotva ocas nosí.
Jedno dáme do kuchyně
mezi dobré hospodyně,

hospodyně byla ráda,
že dostala kamaráda,
kamarád byl bubeník
házel krupky přes rybník,
kovářovo děvče
sbíralo je do bílého čepce.
Bác, bác, bác,
slíkej, Káčo, kabát!

J. Milota.

O původě hradu boskovského.

álo krajinek na Moravě je tak krásných, tak utěšených, jako jest krajina kolem města Boskovic. Zdá se, jakoby příroda na místa ona byla snesla všechny své krásy.

Boskovice jsou město staré čítající k 7000 obyvatelů; je tam okresní hejtmanství a okresní soud, vyšší gymnasium a zimní hospodářská škola. Ze stavení vyniká: starožitný gotický farní chrám, kostel všech svatých se starožitnou železnou kazatelnou a radnice starožitná. Jižně nad městem je zámek, velkolepé stavení, vystavěný v letech 1819—26. Nad zámkem, vysoko nad městem k mrakům vzhůru se pnou mohutné rozvaliny hradu boskovského. Jako nějaká kostra poraženého kdysi velikána, sluncem a deštěm vybledlá, pohozeny trosky leží na temeni hory lesnaté a daleko široko pozírají kolkolem do krajův. Oj, kdyby vykládati uměly pyšné ty mury a bašty, což navykládaly by se nám o bojích a půtkách slavných předkův našich, o bojích sterých, jež vířily vůkol v dobách mnohých. Než trosky němým jsou toliko památkem zašlých časů; za to však v srdci a v mysli dobrého lidu našeho mnohá zachovala se o Boskovicích pověst. Pověst o původě Boskovic je tato:

I.

Po třetí se slunce k zemi kloní
nad rozlehlé nekonečné lesy,
co v nich kníže bloudí na svém koni,
o svůj život leká se a děsí.

Třetí den již vidí zvolna zmírat
nad bezděčnou svojí lesem poutí,
srdce úzkost počíná mu svírat,
že mu souzeno v něm zahynouti.

Marně ohlédá se kolem sebe,
marně napíná zrak v temnou dálí,
nad sebou jen vidí šedé nebe,
podle sebe houští, rokle, skály.

Po třetí již cítí v lesním chladu
opuštěnost od celého světa,
v těžké únavě a v žízni, hladu,
tuší, že již po všem bude veta.

Na výšinu dospěl v namahání,
jížto oko nad údolím střetlo.
Aj, tu v temné dálce znenadání
spatřil zakmitnout se slabé světlo.

Jiskra naděje mu náhle vzchází,
veseleji se mu opět dýše.
Spěchá za ním, a pak brzy vchází
na mýtině do chudičké chýše.

II.

Za tmy již a v chvatu
vešel kníže v chatu,
žádá za nocleh.
Muž s ním osamělý
ochotně se dělí
o byt v těsných zdech.

Večeři s ním sdílí,
pro vodu mu pílí
v čilém pospěchu.
Pak mu lože stele
prostě, neuměle
v chatě na mechu.

Kníže opět sytý
v modlitbu své city
na to zamění.
Vroucím vděčí slovem
pod hostinným krovem
za zachránění.

Na měkkém když loží
mdlé své údy složí,
zas se usmívá.
Potom v zdravém spánku
ranních do červánků
z trampot okřívá.

III.

Ráno dřív než kníže zdrav a čilý
opět s lože vstal,
hostitel mu všechno s vzornou pílí
k cestě uchystal.

Potom sedli, aby posnídali
měliť oba hlad.
Kníže ptá se při tom, cestu zná-li
na Brněnský hrad?

Oděv knížecí se opět třpytí
radost hledět naň,
rovněž nemalá je radost zřítí
na pánovu zbraň.

Ukáži vám, pane, cestu k němu,
hostitel mu dí.
Nad tím ať se hosti váženému
srdce netrudí!

Očesán a napojen hned z rána
knížecí oř byl,
s vodou nádoba je uchystána,
aby pán se myl.

Kdo jsi, muži, který v lesích tady
žiješ sám a sám?
Ptačník Velen sluji — dí muž mladý —
čihadlo zde mám!

Hostitel sám k posluze se hlásí
s nastalým už dnem,
dřevěným pak jeho dlouhé vlasy
česá hřebenem.

Do Brna-li cestu budeš mítí,
přijsi ke mně též;
nezapomeň hřeben s sebou vzítí,
hned mne nalezneš.

Přijsi na hrad! Zbrojnoši tam stojí
v bráně na stráž,
oni cestu v domácnost ti moji
rádi ukáží.

IV.

Přišel Velen příští neděli,
po neznámém nesměle se táže.
Sotva v ruce hřeben viděli,
vítali jej přívětivě strážce.

Dvořany se plní stkvělý sál,
vše se nevidaně panské zdálo —
Velen z duše toho litoval,
že sem šel, kam hodí se tak málo.

Vedli potom vedli Velena
do komnaty, kde se všechno třpytí,
tam se pod ním chvěla kolena,
nevolným se v panském bytě cítí.

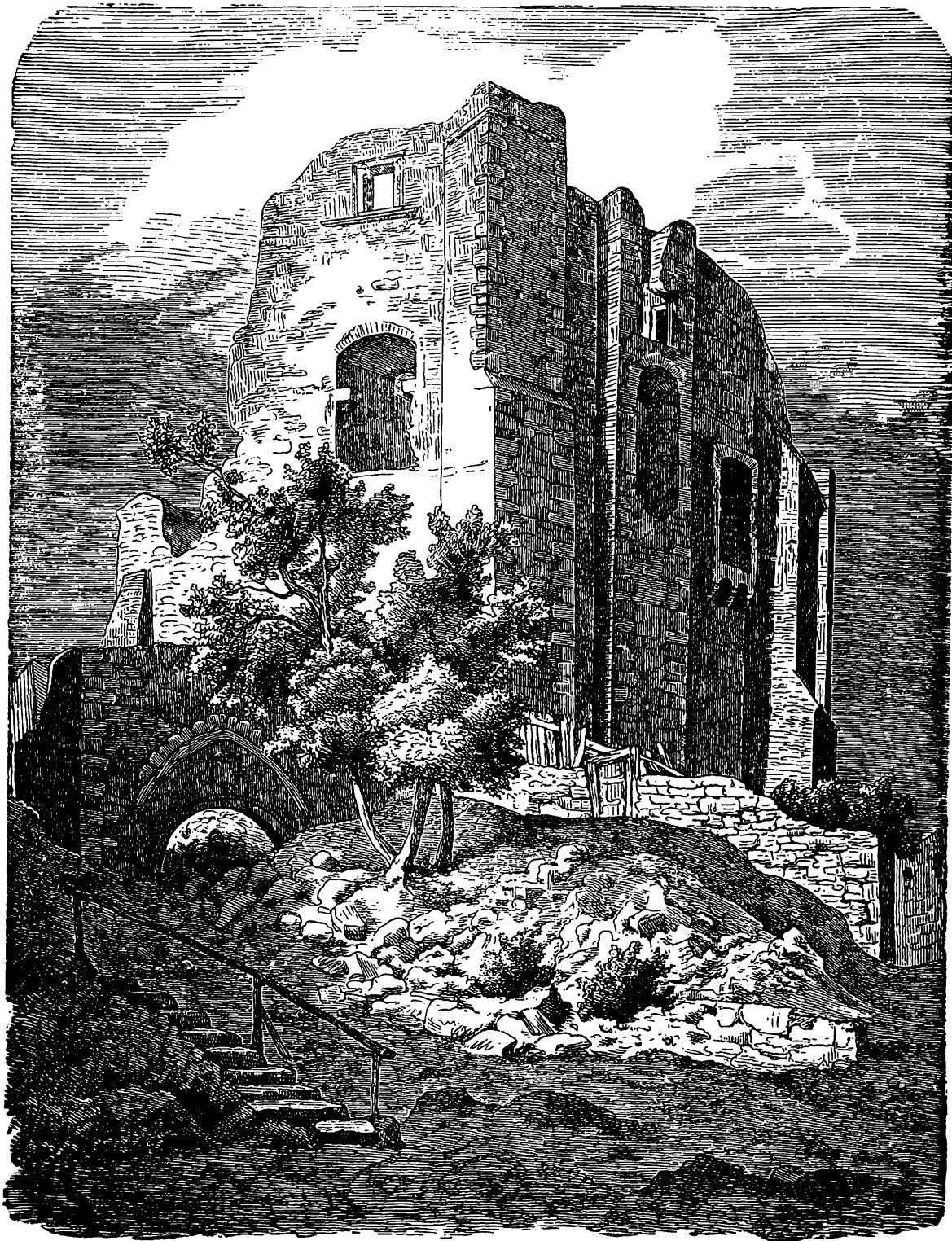
Kníže praví: Tento prostý muž
zlaté srdce nosí ve svém těle.
On mne v době, když jsem hynul už,
přijal ve své chýši osamělé.

Vešel kníže v plné nádheře,
přátelsky jej na svém hradě vítá.
Zlatá kadeř vedle kadeře
na šíji mu splývá kroužkovitá.

Prokázal mi onu vzácnou cnost,
jež náš národ od pravěku zdobí:
staroslovanskou pohostinnost
zachovává až po naše doby.

Ať je rytířem, jej pasuji,
na důkaz, že dobré skutky cením,

Nuže budiž statným rytířem
i s potomstvem svým v budoucnosti,

Zříceniny hradu Boskovice.

všecko okolí mu daruji,
aby navždy bylo jeho jméním.

zlatý hřeben nos na štítě svém
a služ vlasti, králi, Bohu, cnosti !

V.

Ze srdce byl Velen tomu rád,
že se štěstí naň tak pousmálo.
Brzy počal stavěti si hrad
chýže dřív a čihadlo kde stálo.

Kdysi stavbě jsa zas přítomen
hledě vzhůru bos šel přes kameny,
a tu brkl palcem o kámen,
až ten zabolet jej zkrvavený.

Na stavbu sám denně dohlížel,
radost svoji potlačoval s těží,
když den ze dne na očích tu měl
hradeb základ a vzrůst pevných věží.

Sebevědomě pak prohodil:
Nebudu již chodit bosko více! —
a lid, jenž to slyšel, od těch chvil
jal se říkat hradu Boskovice.

Nebyl marniv, ve prostý jen šat
odíval se jako za chudoby,
ba i bos prý dlíval častokrát
na s'aveništi za letní doby.

Dávno leží v rumech pevný hrad,
dávno vymřel Velenův rod slavný,
ale v pověsti lid posavad
vzpomíná ten příběh starodávný.

J. Soukal.

Obrázky z katolických missií.

(Dle zpráv missionářů píše *Fr. Větečka.*)

První svaté přijímání v missii Trappistů.

Mnohé z Vás, milé děti, očekávaly dychtivě měsíc duben, v němž následuje za týden po svátcích volikonočních slavný pro Vás den — prvního sv. přijímání. Že Vaše touha po dni tom jest oprávněná, nemusím Vám vykládati. Slýcháte o tom ve škole. Přejí Vám jenom ze srdce, byste i v budoucnosti den sv. přijímání za den štěstí a zvláštních milostí považovaly a nikdy nerozmnožily počet oněch vlažných křesťanů, kteří u stolu Páně jsou cizinci.

Avšak nejen pro Vás jest bílá neděle svátkem. Při rozpomínce na ni poskočí radostně i srdéčko černých žáků i žaček v daleké Africe. I je zve v den ten Spasitel, aby přišli a okusili jak vzácným pokrmem jest „chléb andělský, který všelikou líbeznost v sobě obsahuje.“ Jejich chování před sv. přijímáním i po něm, budiž Vám vzorem. Mariannahillský Trappista píše o slavnosti prvního sv. přijímání toto:

„Alban Stolz, německý spisovatel a kněz, praví, že příprava dítek ku prvnímu sv. přijímání jest rozkošnou květinovou zahrádkou v životě duchovního. Nikdy nebývají děti tak horlivými v učení a cvičbách náboženských jako právě v této době. O tom jsme se přesvědčili i my u milých černých žáků svých. Počet těch, kteří letos (1902) k stolu Páně po prvé měli přistoupiti, obnášel 32; 16 hochů a tolikéž dívek.

Přípravné vyučování trvalo dva měsíce. S napjatou pozorností poslouchali výklady missionářů a po hodině chodili z vlastního popudu poklonit

se Nejsv. Svátosti do chrámu, kdež setrvali vždy asi 20 minut. Delší dobu před sv. přijímáním vykonali všichni životní sv. zpověď. Poslední pak týden zdvojnásobili ušlechtilou svoji horlivostí. Každý den v poledne se modlili pobožnost křížové cesty a v posledních třech dnech konali duchovní cvičení, při nichž zachovávali mlčení tak úzkostlivě, že Trappisté nazvali jejich chování vzorným.

Konečně nadešel slavný den. Konali jsme slavnost dvojí. Téhož dne měl sloužiti první mši sv. novosvěcený kněz, P. Florian, jenž byl již několik roků na naší škole katechetou a nyní též správcem školy, a k němuž dítky celou duší lnuly. Dnes měli tedy po prvé k stolu Páně přistupující přijímati z rukou novokněze. Však si považovali také toho významu! Chovali se příkladně; na očích jejich bylo zřítí, že vroucí zbožnost a nevýslovné štěstí plní jejich srdce. *)

Odpoledne jsem se tázal jednoho z nich: „Není-liž pravda, dnes se raduješ?“ „Ach, ovšem,“ zněla odpověď. „Snad se těšíš z toho, že jsi dostal nové šaty?“ „Nikoliv proto,“ odpověděl, „nýbrž proto, že ke mně zavítal milý Spasitel a tolik milostí mně prokázal!“

„Zdaž jsi se hodně modlil a milým Bohem v srdci se obíral?“ „Ano, mnoho jsem se modlil a prosil jsem za milost, abych zůstal vždy hodným a jednou šťastně skončil. Modlil jsem se za své přátele a příbuzné, by i oni se obrátili, modlil jsem se za učitele, za spolužáky a též za N., který nedávno utekl ze školy, aby se opět mezi nás vrátil.“ V tom přistoupil jiný hoch s obrázkem a vybízel žáka, s nímž jsem hovořil, by si vybral jeden z obrázků, který by se mu nejlépe líbil. Vybral si jednoduchý obrázek Spasitele ukazujícího Své Božské Srdce blahoslavené Markétě. Na moji otázku, proč si právě ten obrázek vyvolil, odpověděl: „Protože zvláště Božské Srdce Páně vroucně miluji“. Zanícený jeho pohled mne přesvědčil, že mluví, co srdce jeho opravdu cítí.

K jinému hochu jsem pravil: „Hleď, tolik milostí jsi obdržel od dobrého Spasitele; musíš se za to nyní pilně modliti!“ „Zajisté,“ odvětil, „kdyby řekl někdo, že nepotřebuje modlitby, bylo by to zrovna tak, jakoby řekl, že jeho tělo nepotřebuje pokrmu.“

Po 14 dnech přistoupily dítky k sv. přijímání po druhé a mohu směle tvrditi, že přijímaly s nemenší vroucností, jako po prvé. Mnohé z nich setrvaly dobrovolně půl druhé hodiny v chrámě díky čínice, byly přítomny o 9 hod. mši sv. pro Trappisty, pak farní mši sv. pro Kafry, zůstaly na kázání a sv. požehnání, takže strávily hodné ty dítky skoro celé dopoledne v kostele. —

*) Vlastní slavnost sv. přijímání netřeba popisovati. Koná se v Africe právě tak, jako u nás. Dítky jdou v průvodu ze školy do chrámu Páně, kde obnovují slib křestní.

Takové dny jsou pravými svátky pro missionáře, jemuž jest zbožnost vychovanců nejčistší odměnou za veškerou nemalou jeho námahu. Celá obec t. j. kněží, řeholní bratři (nekněží), sestry a pokřtění černoši účastňují slavnosti té v hojném počtu a svolávají vroucně Boží požehnání na hlavy šťastných vyvolenců.

Jediné toliko přání plní srdce nás všech: „Kéž Bůh dílo, které v srdcích dítek při prvním sv. přijímání započal, také Svojí milostí dokoná!“

Toto vroucí přání, kterým končí missionář vypravování o prvním sv. přijímání v Mariannhillu, opětuje z plna srdce také pisatel těchto řádků.

Bůh dej, aby se splnilo na všech čtenářích „Anděla Strážného“, kteří na bílou neděli po prvé k stolu Páně přistoupí. (Příště dále.)

POHŘEB.

Co to bylo? Taká rána!
Uhodilo dojista;
mladý komár spadl s dubu
a zabil se dočista.

Když se o tom dověděli
doma, velký nárek byl,
jeho otec ze zármutku
v smetaně se utopil.

Stará matka bědovala,
vždyť prý byl to hodný syn;
otakárek ten ji těšil,
že to hned dá do novin.

Tesařík mu zrobil rakev,
rubáš utkal hedvábník;
jak tu všechnu krásu shlédla,
stichla matka v jeden mžik. —

Slavný věru byl to pohřeb:
v čele hudebníků sbor
(kapelníkem byl pan evrček)
hrál až rozléhal se bor.

Za hudbou hned nesli rakev,
údivem až trnul les,
jaké pestrých věnců množství,
jaká stuh nádherných směs.

Za rakví ubohá matka,
kráčela, ji dusil žal,
za tou příbuzných a přátel
velký dav se ubíral.

Ale běda! Špatně skončil
pohřeb, krásně započat! —
»Žluva letí!« vzkřikl kdosi
a hned kde kdo sám byl chvat.

Rakev na zem upuštěna,
nepřišel k ní nikdo již;
do lesa-li někdy zajdeš,
jistě ji tam uvidíš.

Stanislav J. Unzeitig.

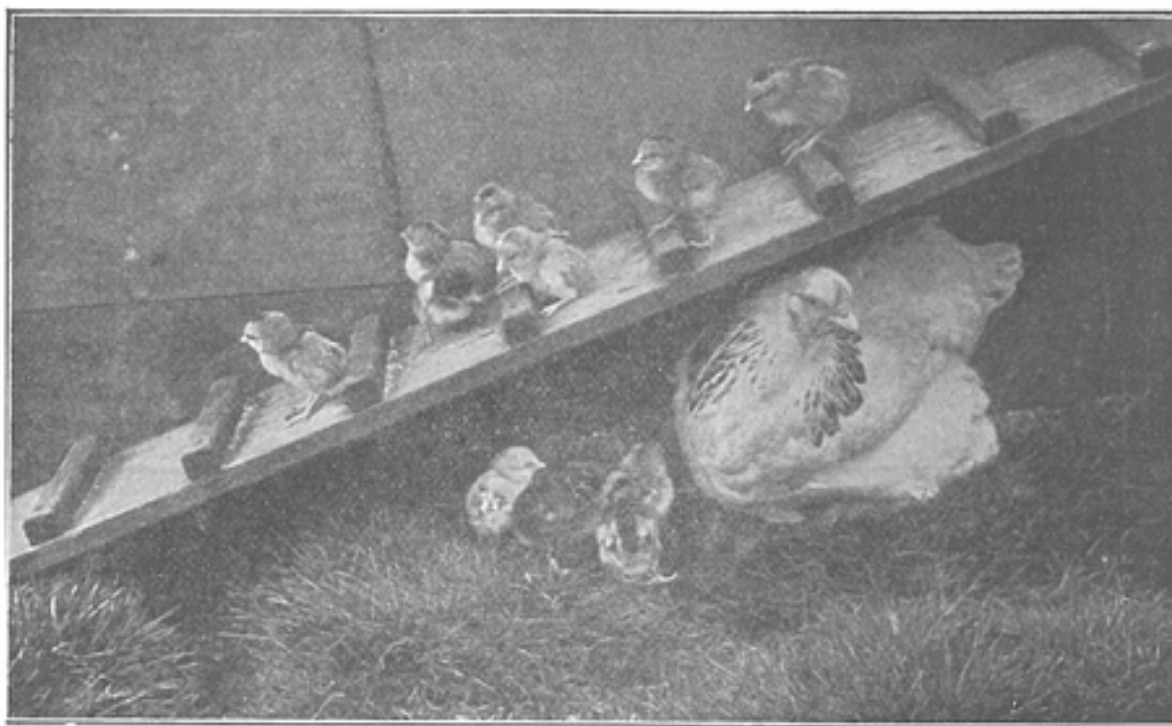

Milé děti!

Nastala krásná jarní doba. Co tu radostí a plesu! Dobře píše náš slavný básník Vítězslav Hálek:

Přilítlo jaro z daleka
a všude plno touhy,
vše tlačilo se k slunci ven,
že snilo sen tak dlouhý.

Nuže, milé děti, pojďte se mnou na to krásné Boží sluníčko, jež tvoří pravé divy, oživuje a omlazuje celou přírodu. Vyjděte se mnou

aspoň v duchu na stráň, do polí, sadu a háje! Co tu veselosti a krásy! Stromy odívají se v nové krásné zelené roucho. Ze země tlačí se květiny jarní, otvírajíce kalíšky a korunky, aby přijaly první vlhké polibky jarního slunce. Ptáčekové z tisícerych hrdélek velebí Boží dobrotu. Pole se ořou a zasévají. Všude nový, čilý život. Příroda slaví své vzkříšení!

A nyní se vraťme domů na dvoreček! Nová tu podívaná. Na skóřapky vajíček pod kvočnou zaklepaly nesměle malé zobáčky a brzy po tom vyklouzlo 15 kuřátek. Již druhého dne vyhřívají se na dvoře na sluníčku se svou matičkou-kvočnou. Sem tam nasype se jim zrníček jahelných, jež čile sezobávají. Než to nestačí ku živobytí. Nutno jim připravit se i jinak. Neodvážila se kuřátka dosud ku většímu poskoku. Však příležitost na dvorku pobízí je k tělocviku. Nechodí sice po provaze,

ale po prkénku, jež vede do kůrníku. Stará jim kvokáním dodává odvahy, ukrývajíce pod křídly několik slabších mazlíčků. Sedm jich po prkénku vystoupilo dosti daleko; odtud hezky „s vysoka“ pohlížejí udiveně do světa. Však to stálo namáhání! Jak se říká: „Každý začátek je těžký“. Než to kuřátek neodstrašuje. Jen se podívejte, jak překračují příčky. Pozdvihnou nožičku, potřepou malými křidelky a již stojí na příčce, rozhlížejíce se kolem vítězoslavně. Odtud se to lehce shupne dolů. Jsem jist, že za týden polezou nahoru i dolů jako ten nejobratnější provazolezec.

Uvedl jsem Vám, milé dívky, tento obrázek, aby Vám malá, slabá kuřátka byla příkladem vytrvalosti a píce. Neboť i Vám jest často překonávati počátečné obtíže prací školních i domácích. To však neodstrašuj Vás! Vždy s chutí do toho a půl díla hotovo! Kdo hned v počátcích ztrácí odvalu a vytrvalost, nepřivede to nikam. Jen spějte dál a dále, výš a výše, byste dospěly tam, kde Vás chtějí míti rodiče, vlast, národ a Váš upřímný

strýček redaktor.

Micínka.

Napsala *Maruše Kabrtová-Bukolská*.

Spatřila jsem světlo světa na půdě ve staré ošatce. Bylo nás pět koťat sourozenců. Máti naše byla o nás velice pečlivá. Chytala nám myšky, mladé ptáky a jiné pochoutky. My proháněly jsme se vesele po půdě hrajíce si a kousajíce se. Byl to život krásný, bezstarostný. Škoda, že netrval déle.

Jednoho jitra vylezly po řebříku na půdu tři děti: dva hoši a děvčátko. Zamířily přímo k ošatce, kde máti právě nás krmila. Jsouc plna strachu, přitulila jsem se k matičce a úzkostně očekávala, co se bude dále dít.

„Ach, to jsou roztomilá zvířátka!“ zvolalo děvčátko, tleskajíc radostně ručkama. „A nejhezčí je tohle bílé,“ dodalo, prstíkem ukazujíc na mne.

„Když se ti tak líbí, tedy si je vezmi,“ řekl starší hoch. Děvče radostně přikývlo.

Mladší hoch sáhna do ošatky vzal mne a podal děvčátku. Máti moje vylezouc z ošatky počala žalostně mňoukati, neboť měla o mne strach.

„Neboj se, kočička, neublížím mu,“ řeklo děvče, a na potvrzení svých slov počalo mne svými drobnými prstíky po bílé srsti hladiti.

„Ty dva Mourky si necháme,“ řekl zase starší hoch. „To černé kotě dáme řezníkovým a to trojbarevné kupcovým, tak rozhodla matinka.“

Vzal mého černého bratříčka i trojbarevnou sestřičku a nesl je do jmenovaných míst. Mne odnesla si domů učitelovic Růženka.

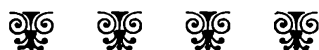
Nastaly mi časy přímo blažené. Jídala jsem na majolíkovém talíři bílé pečivo nadrobené v mléce, krupičnou kaši a jiné dobré věci. I kouskem masa na mne často ta hodná dívka pamatovala. A jak mne naparádila! Kolem krku ovinula mi modrou stužku a uvázala ji na dvě kličky, že bylo radost na mne se podívat. Ale nic netrvá na světě věčně.

Proto bylo i mně po čase s dobrou Růženkou se rozloučiti.

Rodiče odvezli ji do Prahy, kde měla ve svém učení dále pokračovati. Od té doby přestalo všecko mazlení. Jídla sice dostávám do syta, ale pentlí mi již kolem krku neváží, aniž smím více v posteli líhati.

Na noc zavírají mne na půdu, abych prý chytala myši. Také dobře. Pokusila jsem se jednou — a podařilo se mi. Chytila jsem pěknou polovyrastlou myšku.

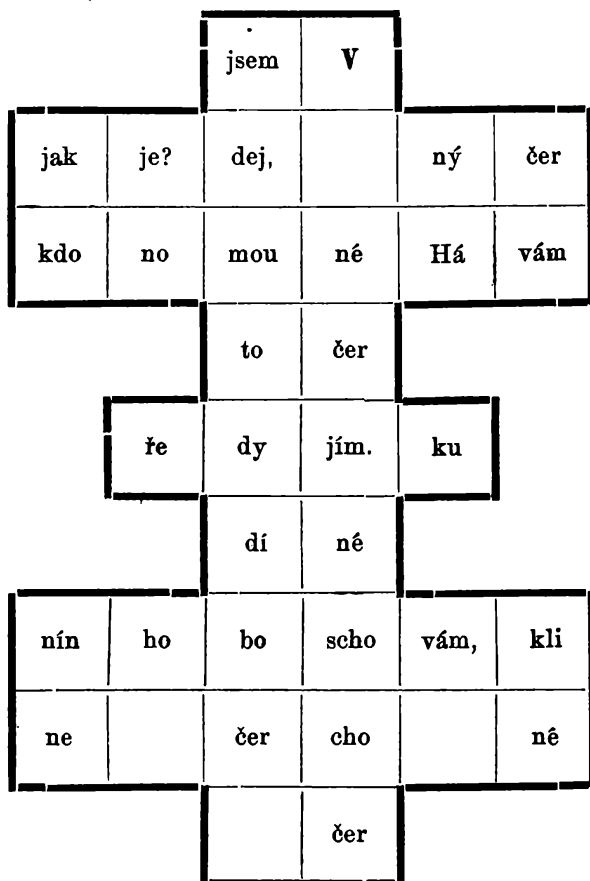
Od té doby nemají myši větší nepřítelkyně nade mne: hubím je na potkání.

Hádanky a rebusy.

1. Koníček s hádankou.

(Dle Vinařického sestavil —ou—.)

2.

Doplňte tečky písmeny tak, aby písmena střední dala jméno církevního svátku:

- a . e . křestní jméno,
- l s některé jezero se tak jmenuje,
- a . m . strom jižních krajů,
- l e . ústrojí dýchací,
- o o . dej každému,
- r s obilí,
- a . n dívka,
- r t příslovce,
- e e chléb,
- l v obal zrna obilného.

(— ou —)

3.

První, dáváš-li co, říkáš,
druhá, předložka je místa,
třetí, hýbe se, když jídáš;
spojíš-li je všechny sobě,
máš pak známé jméno města;
Spasitel v něm žil co robě.

(— ou —)

4.

Sečtu-li tři čísla, dostanu 18,
znásobím-li je společně, obdržím 162.
Která jsou ta tři čísla? (— ou —)

5. 2 li E 6. $\underset{k}{A} p^{\text{ne}} d \text{ Obr } \Lambda \text{rep } c$
7. $\underset{d}{E} a = \frac{d}{c} T = \frac{3}{\text{cti'}}$ 8. Ž hřích
9. Z jiskry OHEN 10. ho BA

Třicet rozluštětelů hádanek a rebusů v tomto sešitě obsažených, kteří svá správná rozluštění samostatně pracovaná do 20. dubna 1904. redakci zašlou, obdrží odměnou pěknou knížku.

Rozluštění hádanek a rebusů z č. 7.

1.
Palestina,
David,
Nazaret,
pátek,
olovo,
západ,
Jihlava,
mouka,
Jakub. —

Svatopluk.

2
Nos,
Bur,
ucho,
rosa,
brána,
soda,
bouda,
Barbora,
Nabuchodonosor.

1	8	14	11
12	13	7	2
15	10	4	5
6	3	9	16

4.

$$11 + 11 + 11 - 9 = 24.$$

5.
a) měsíc, b) uhel, c) kolébka,
d) rak, e) aby mu nevyhaslo.

6. Vejce vejci je podobné.
7. Vrabec.
8. Vlaštovice.
9. Oděv, stravu podle stavu.
10. Pomněnka.
11. Ohyzda zlá na člověku je lež.

Obsah. Jaro (báseň), str. 217. — Zapomněl, str. 218. — Papež sv. Řehoř Veliký (s obr.), str. 222. — Kočičky (báseň), str. 224. — Historický pomník u města Jihlavy (s obr.), str. 224. — Návštěva v myslivně (s obr.), str. 227. — Říkadlo, str. 231. — Čtenáři a čtenářky »Anděla Strážného«, uvažujte a jednejte! str. 232. — Plitvická jezera (s obr.), str. 232. — Při otloukání píšťalek (říkadlo), str. 238. — O původě hradu boskovského (s 2 obr.), str. 239. — Obrázky z katolických missií, str. 242. — Pohřeb (báseň), str. 244. — Milé děti! (s obr.), str. 245. — Micínka, str. 246. — Hádky a rebusy, str. 247. — Rozluštění hádanek a rebusů z č. 7., str. 248.

Frant. Nettleova, Marie Rolečková. V Kroměříži: Alois Zlámalík. V Lechoticích Frant. Novák, Frant. a Alois Jedkovi. V Lideřovicích: Martin Stánek. V Lidmovicích: Marie Kristanova (Odměna byla zaslána) V Líšni Liduška Šikralova. V Litomyšli: Josef Hanuš, Josef Portman. V Lobodovicích: František Havlík. V Lomnici: Ferd. Gabriel. V Lulči: Frant. Kučera*, Alois Šimáček, Pavel Kalabis*, Vojt. Kovář*, Vojtěch Smutný (Kresbičky jsou hezké!), Josef Srna, Ant. Hudec. V Lužci: Miroslav Pavlík. V Metylovicích: Ondřej Lepík. V Miškovicích: Františka Zelinova, Josef Pospíšil, V Mor. Ostravě: Vojtěška Čechova. V Nákle: Vojt. Horáček. V Náměšti Mařenka Vytopilova. (Druhým nedařilo se lépe s č. 10) V Nových Benátkách: Josef Novotný. V Obeřišti: Anna Špryslova. Fr. Tynhofrova. V Obřanech: Augustin, Karel, František Frýdkovi, Alois Jarolín. V Olomouci: Pavla Drápalova. (Došla kniha?) V Osvětimanech: Andulka Tichá*. V Partutovicích: Cecilie a Alžběta Janíčková, Berta Maršálková, Anděla Mockova*, Marie Kandlerova. V Plumlově: Josef Fródl, Jaroslav Lubič, Hynek Voráč. V Popovicích: Josef Mikša. V Praze: Marie Grygarova. V Přelouči: Marta Filipovská, Eliška Jelínko a. V Přemyslovicích: František Tylsar, Alois Novák, Filomena Krečmerova. V Přestavlkách: Vilém Klímecký, Blažej Ctromec. V klášteře: Karla Hübnerova, Štěpánka Dosedelova, Helena Loučova*, Anna Vilímkova, Libuše Skládalova. Vlastimila Uherkova, Marie Matlochova, Josefka Kratochova, Marie Všečekova, Ludmila Hynkova, Marie Skulova, Anna Burianova, Josefka Sedláčková, Olga Götzova, Anna Stratilova, Z. Schneidrová (Dk za posílky jara!) V Přívoze: Jaroslav Perutka, Hermína Niklova. V Rajhradě: Růžena Kopřivova. V Ratajích: Marie Strádaná. V Rudíkově: Růžena Povolná*. V Říčanech: Marie Černíková. V Semilech: Ludvík Špidlen. Ve Skryjích: Božena Svitáková*. Ve Slaveticích: Frant. Tepánova, Bernardina Jakubova, Anna Hájková*. Ve Slavkově: Frant. Kylian. Ve Smolkově: Josef Kropš, Rudolf Valášek, (Nemáme!) Jan Valášek, Josef Domínek, Jindřich Kupka*, Terezie Lykova, Marie Pecháčková. Ve Staré Vsi: J. Škubal, Josef Šamal*, Stanislav Studynka, Aug. Číhal*, Alžběta Čadova (Dík srdečný za psaníčko!), Hedvika Bartíková, Libuše Odstrčilova*. V Šaraticích: Josef Hynek. V Tečovicích: Frant. Holešovský. V Telči: Marie Dvořáková. V Tichém: Anna a Marie Špačkovy. V Tlumačově: František Šumberk, Lad. Trávníček, Stanislav Skopalík. V Třebíči: Marie Lorencová a. V Tuřanech: Alois Rudolecký, Amalie Hrabáková. Ve Vidči: Jaroslav Džín, Bohumil Kašík, Jaroslav Mikulenka, Jan Hajný, Ludmila Hromádová*. Ve Vel. Lukově: Růžena Daňkova, Hugo Fryšák (Až budeš větší!), Josef Redl*, Julie Lukšíková, Božena Skřítkova, František Ernest. Ve Veselí n./M.: Jan Kolařík, Antonie Šišperova. Ve Višňově: František Bojanovský*, Jakub Procházka, Václav Adámek*, Frant. Nehybka, Frant. Bartes. Ve Vlčnově: František Bařina. V Zarazicích: Jan a Josef Bártek, Jakub Kozumplík. Ve Znorovách: Fr. Říča. V Zubří: Rudolf Dábne, Oskar Kotisa*. V Želechovicích: Bohumilka Špendlíková. V Židlochovicích: Josefka Musilkova.

Za srdečné pozdravy vřelý dík a rovněž pozdrav od strýčka redaktora.

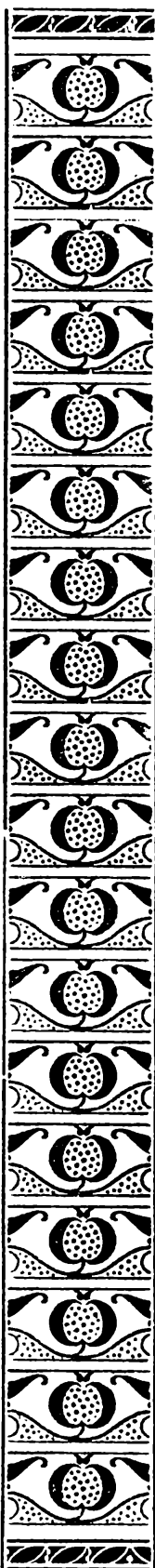
Jména odměněných poznačena jsou hvězdičkou!

 Rozluštění zasílána buďte nejdéle do 20. a vždy do redakce, Dominikánská ulice číslo 4.

Redakci zasláno:

Vychovatelské Listy. Časopis věnovaný zájmům křesťanského výchování. — Ročník IV., číslo 4., 5, 6 — Tiskem Frant. Navrátila v Ivančicích na Moravě. — Vychází dvakrát měsíčně. — Předplatné na celý rok obnáší 6 K. — Redaktor Alois Adamec.

Rodinné výchování. List pro šíření zásad dobrého výchování v rodinách československých. Se stálou přílohou „Besídka“. — Majitel, vydavatel a zodpovědný redaktor Josef Šauer z Augenburgu, c. k. školní rada v Praze (v č. 567-III). — Vychází jednou za měsíc. Předplatné 2 K. — Číslo 1. a 2.

K LASKAVÉMU POVŠIMNUTÍ!

V „KNIHOVNĚ NAŠÍ MLÁDEŽE“

VIDANÉ NÁSLEDUJÍCÍ KNIHY PRO MLÁDEŽ

===== DOPORUČUJEME: =====

D. MAMIN-SIBIRJAK

SVĚTLUŠKY A JINÉ POHÁDKY

Z ruského přeložil A. G. Stín.
S kresbami umělců J. Andrejeva,
P. Litviněnky a j. =====

CENA 1 K.

J. VOJENSKÝ

ZE ŽIVOTA MALÝCH HRDIN

CENA 60 h.

E. DE PRESSENSÉ

ROZA =====

Dle sedmadvacátého francouzského
vydání přeložil Aug. L. Tvrzký.

CENA 1 K 80 h

A. GENNEVRAYE

ULIČNÍK

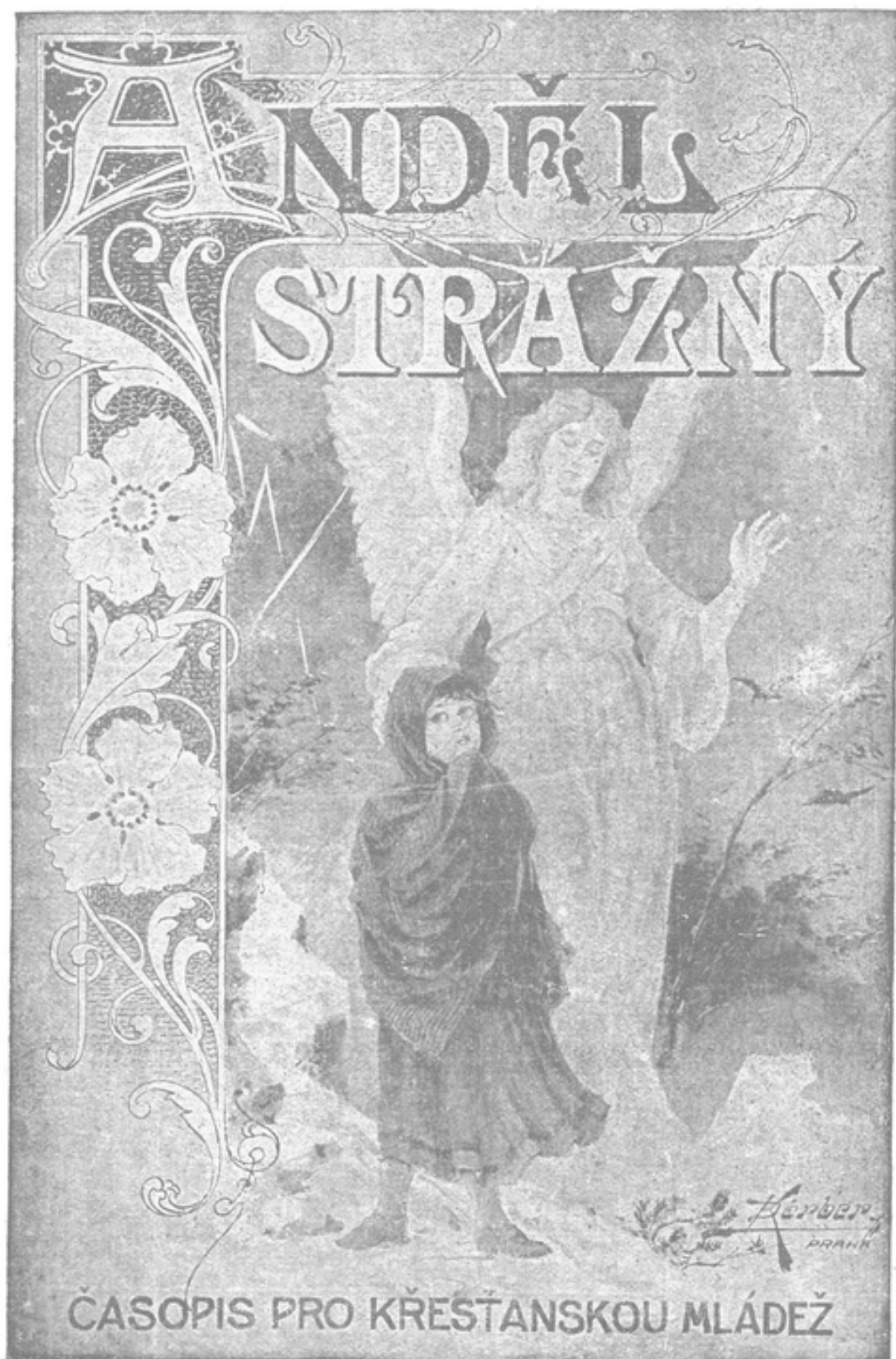
Povídka francouzskou akademií
pocťená. Přeložil Alois Straňovský.

CENA K 1 20.

ŽÁDEJTE NOVÝ SEZNAM KNIH ZDARMA!

Za redakci odpovídá: JAN DVOŘÁČEK, učitel v Brně.

Vydává svým tiskem a nákladem Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských v Brně.

Předplatné na „Anděla Strážného“ celoročně:

*Rakousko 1 K 60 h., Německo 1 m. 60 pf., Rusko 80 kop.,
Italie 2 liry, Francie 2 fr., Amerika 40 c.*

Vychází měsíčně a předplácí se ročně 1 K 00 h.

Spasitel světa vysílá své apoštoly a všechny své přátele do celého světa a volá, že žeň sice veliká, málo však pracovníků. Vy, milé děti, rády byste milého Spasitele vyzvání poslechly a šly třeba až do Číny a mezi divochy afické a australské hlásat, jak dobrotiv jest Bůh, a že chce, by všichni ku spasení přišli; avšak jste ještě malí, ještě doma zůstatí a se učití musíte. Co však učiniti můžete, to děláte: Modlíte se za pohanské děti a šetříte dárky na vykoupení iich a vychování v křesťanské víře. Zaslány nám nové milodárky:

Anna Times v Budapešti K 12-70. — Školní děti v Ivanovicích K 3-70. —
Beata Šteflová v Brně K 5-12.

Správné rozluštění z čísla 8. zaslali:

V Adamově: Hugo Berounský. V Bilovicích: Josefa Vankova, Ant. Blatný, Václav Polák, Josefa Trnkova, Lad. Taranza, Růžena Brabcova, Ludmila Šurých*, Jan Taranza, Štěpánka Klodnarova*, Josefa Špačková, Frant. Olejníček. V Biskovicích: Josef Vtek. V Bošilci: Jan Mazanec, Karel Körner*, Marie Šerá. V Brně: Rudolf Bursa, Alois Ostravický, Rich. Triska, Frant. Dosoudil*, Antonín Pilát, Karel Těšák*, Alois Müller, Leop. Štarha, Ludvík Dvořáček, Bohumil Götz, Karel Morávek, Stanislav Vacha, Ludvík Otakar*, Václav Vašák, Ladislav Šustáček, Robert Škula*, Jaroslav Zoufalý*, Lad. Šimoník, Mařenka Šujanova*, Fanyňka Bláhová, Marie Dosdlova. V Brušperku: Emilie Červená, Albína Vantuchova. V Břeclavě: Ludmila Krásná. V Březince: Bohumila Černá. Ve Čkyni: Cyrill Martan. V Dalešicích: Alžběta Heimlichova. V Deštné: Antonín a Jaroslav Kobylkovi. V Dolanech: Václav Peřina. V Doubravici: Alois Mrázek, Norbert Sánka. V Doubravniku: Pavlína Jindrova. V Frenštátě: Anna a Maruška Bémovy. V Golčově Jeníkově: Marie Vondrova*. V Heřmanicích: Marie Šulcova*. V Hoř. Dobré Vodě: Jaroslav Nepilý (Snad přístě!), František Krejcar. V Heřticích: Frant. Krejcar, Milada Dokoupilova, Frant. Hlušíška, František Šafránek, Josef Klugar, Anna Pourova, Jindř. Munzar, Anna Jeřábková, Josef Kostka, Josef Forman, Josef Půta, Petr Šešina, Josef Hain, Vladimír Kofrátek*. V Hroznové Lhotě: Frant. Kraus. V Hrušce: Frant. Dočkal. V Hulíně: Florian Příkryl*. V Husovicích: Rudolf Blatný*. V Chotěboři: Petruše Capkova. V Chudčicích: Marie Kudláčková, Marie Ondroušková*. V Ivančicích: Františka Míková, Heřma Fibichova, Jos. Mík. V Ivanovicích: Bohuslav Macalík. V Jablonanech: Marie Křížová. V Jaroměřicích: Anna Veselá. V Jedovnicích: Mařenka Julínková. V Jevišovicích: Helena Haškova. V Jířkoviciích: Alois a Josef Daňkovi. V Klenovicích: Karel Pacholík. V Klimkovicích: Štěpánka Knoppova. V Kobelnicích: Václ. Sedláček. V Kojetíně: Marie Macenauřova*, Františka Uhřova, Božena Ryšavá. V Konici: Boža Šňonova*, Bedřich Benda. V Kostelci: Vincenc Jaura. V Král. Dvoře: Marie Rolečková. V Král. Městci: Marie Oupická. V Kroměříži: Vilém Dočkal, Alois Navrátil, Josef Šatánek, Alois Vyvlečka. V Křenovicích: Frant. Hanzlík. V Lehoticích: Ludmila Kadlčíková. V Litomyšli: Josef Hanuš. V Lomnici: Ferd. Gabriel*, Apollonie Matoušková. V Lulči: Ant. Hudec, Josef Srna, Josef Pospíšil, Vojtěch Smutný, Frant. Kučera. V Lužci: Miroslav Pavlík. V Lysicích: Josef Tejkal, Jan Mihola. V Metylovicích: Ondřej Lepšík. V Meziříčku: Josefa Illova. V Měrovicích: Jan Horák* (Kresbičky velmi hezké!). V Mirošově: Regina Bayerova, Mařenka Rainova*. V Mor. Ostravě: Božena Gerichova, Vojtěška Čechova*, Alois Polášek. V Náměšti: Mařenka Vytopilova*. V Napajedlích: Frant. Kovál, Ludvík Švábeník. V Nemojanech: Hedvička Smutná. V Nových Benátkách: Anna Koudelova, Máňa Zahradníková, Josef Herout, Josef Novotný*, Věra a Olga Domorázkovy, Václ. Chramosta. V Nov. Hradech: Frant. Svoboda, Alois Kopecký. V Obeřísti: Karel Tesáček, Frant. Tynhofrova, Anna Novotná, Antonie Hrbková, Antonín Blaha, Anna Špryslova*, Emanuel Finster. V Obřanech: Karel, Augustin, František Frýdkovi, Alois Jarolím*. V Olomouci: Františka Plesníková. V Partutovicích: Cecilie a Alžběta Janíčkovy, Berta Maršálková, Anděla Mockova, Marie Kandlerova*. V Pavlicích: Karel Pokorný*.

Roč. XXIII.

Květen.

Číslo 9.

Poklady dítěte.

Jde tichým krajem noc. Na nebi
tisíce Božích světél plane,
a k nebi stoupá vůně květů,
když do nich vánek tichý vane.

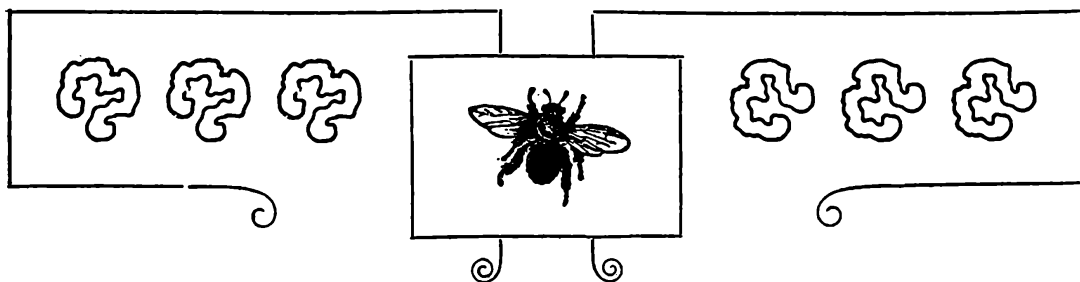
A s vůní vstoupá před trůn Páně
přemnohá vroucí modlitbička,
když dítko na kolenou prosí
za matičku a za tatíčka.

A každé posvátné to slůvko
v perličku čistou se tu mění;
andílek strážný skvosty ony
ukládá za hlasného pění:

„Bohato budeš, milé dítě,
až na tebe si Pán vzpomene.
Ó, hled, bys ještě rozmnožilo
ty poklady nad vše vznešené!“

A. B. Šťastný.

Neposlušná včelka.

Napsala *Anuše Mittenhubrova.*

ústraní rozlehlého sadu mezi stromy stál pestrý úl, v němž vládla moudrá královna včel. V jejím státě panoval příkladný pořádek, jelikož pilná královna všude ruce k dílu přiložila. Jednou vyrušila ji z práce dělnice do úlu úzkostně přilétnuvší.

„Co se děje?“ tázala se pokojně královna.

„Černý sršeň, náš největší nepřítel, obléhá příbytek náš,“ sdělovala rozčileně. „Ó královno, jsme ztraceny, vpadne-li dovnitř! On nás usmrtí — on nás okrade o med, který jsme s těžší nastrádaly — on —“

„Tiše!“ poručila královna. „Co pomůže nárek? V hodině nebezpečí zachrání nás jenom rychlý skutek. Jdi, všechny dvěře necht se uzamknou! Žádný otvor ať nezůstane volný, a nikdo neopust domu bez mé vůle. Já ihned tě následuji!“

Včela odletěla a v malé chvíli stalo se, jak byla královna nařídila. Ale sršeň se nedal nijak odpuditi.

„Sečkáme,“ zamumlal a posadil se na šťavnatě zelený list lípy. Čistil mírně křidelka svá tváře se při tom tak nevinně, jakoby byl nejlepším přítelem včel. Při tom se však stále ohlížel na úl, nepodlehly-li obležené touze po zlatém sluněčku a tak mu kořist zanechaly. Konečně vylezla malá všetečná včelka a rozhlížela se, zdali už bezpečno podniknouti výlet. Sršeň se honem schoval, aby zůstal nepozorován.

„Skutečně, je zcela bezpečno!“ mínila včelka. „Ničeho nezřítí. Tot loupežník ten zlý dávno již uletěl. S Bohem! Já poletím.“

Ostatní včely ji varovaly. „Královna to zakázala! Bude se velice hněvati.“

„Oh však ona se zase udobří,“ namítla lehkomyšlná včelka.

„Sršeň se mohl lehce někde schovat —“

„Ale co vás nenapadá! Ten se bude chrániti dlouhého čekání. S Bohem již, s Bohem!“

S rozkoší rozpjala křídélka a vznášela se vzhůru, v duchu se bázlivým sestrám smějíc. „Jak krásně je tu v zahradě! Jak to milé Boží slunéčko hřeje, topíc krajinu v zlatý svůj lesk, a skřivánci jak jásají v zázračných výšinách ztrácejíce se v nebes blankytu!“ Od květu ku květu poletovala včelka, usmívavě líbala něžnou pomněnku, rozprávěla se štěbetavou jetelinou a škádlila smělou pampelišku. Konečně po dlouhé chvíli vzpomněla na návrat.

„Nu, přece mne zlý sršeň nenašel,“ těšila se. „Kdo ví, kde už zase loupí.“

Ubohá bláhová včelka! Netušila, že pronásledovatel její jest zcela blízoučko za ní.

Zde stojí modrá čekanka, té musí i při všem spěchu říci „dobrý den!“ Již visí na něžném tom kalíšku; v tom zabzučel ve vzduchu sršeň, vrhl se na svou oběť, a probodl ji ještě dříve nežli se přepadená vzpamatovala. Brániti by se stejně naše včelka nemohla, alespoň by to nic nepomohlo, jelikož sršeň nosil pevný pancíř, takže by ho jemné zbraně včelčiny nezmohly. Nemilosrdně byla bezstarostná včelka zakousnuta a odvedena.

Královna se velice hněvala, když shledala, že jedna z podřízených neposlechla jejích rozkazů. Neposlušnost byla přísně trestána v říši včel, a toho měla zakusit i malá včelka. Ale čas uběhl a sestra, kteráž tak vesele ven vylétla, nevrátila se již.

Tu starala se věrná královna a vyslala poselkyně, kteréž okolí křížem prolétly, však pohřešované nenašly víc. Smutně vracely se k domovu.

Když letěly kolem čekanky, poznala jedna ze včel, že květina pláče, druhá vynášla v trávě nožky, žluté od květinového pelu.

„Hleďte! Tyto nožky patřily naší sestře!“ naříkala včela.

„Zajisté ji ublížil zlý sršeň!“ zvolaly bolestně druhé. „Proč jen neposlechla našeho varování!“

Zarmoucené zvedly nožičky a odnesly je královně. V domečku včel zavládl smutek. Sršeň se však smál a připravil si z loupeže mlsný oběd.

Návštěva v myslivně.

Žertovná povídka. Napsala *L. Grossmannová-Brodská*.

(Ostatek.)

Druhého dne z rána trochu poprchávalo, děti musily si hrát ve světnici, což zvláště Jeníkovi bylo nemilé; raději proháněl by se venku, než paní kmotra je těšila: „Ono se záhy vyjasní a potom bude venku tím pěkněji, když dešť spláchne prach a osvěží vzduch. Ještě dosti užijete dnes lesa i zahrady.“

„Já bych šel raději ven, na dvůr,“ řekl Jeník.

„Vždyť bys celý promokl.“

„Ale do síně snad smíme, maminko?“

„Vidím, že vás zde nic netěší, tedy jděte; můžete si pohrát venku na prahu pod stříškou,“ paní svolovala.

Nedali se dvakráte pobízeti a za hochy šla také děvčátka.

Jeník, jako pravý neposeda všechno prolezl a pranic mu neušlo. Konečně se zastavil před oknem od kuchyně a pravil: „Co pak to zde roste v tom dřevěném truhlíku? Vypadá to zrovna jako veliká datle, jen že je to mnohem červenější.“

„To je paprika.“

„A na co je to?“

„Dává se do pokrmů. Maminka ji zde pěstuje, a když plody uzrají, užívá jich v kuchyni do jídla,“ vysvětloval Rudolf.

„Je to dobré?“

„No a jak!“ Fanouš se potměšile usmál.

„To bych také chtěl,“ Jeník se přiznával.

„Tedy počkej, poprosíme maminku, aby nám něco s paprikou uvařila.“

„Ne tak. Ale já myslím, že je-li to jako datle, také syrové to musí býti asi tuze dobré.“

„Tedy ochutnej,“ smál se Matýsek a hoši smíchem se až zajíkali, když všetečný Jeník s chutí se zakousl do rudé papriky, načež to vše hned vyplil a s nářkem, že to jako oheň pálí, běžel se napít ku blízké pumpě.

„Vidíš, jak jsi se napálil!“ Fanouš se smál.

„Proč jste mne k tomu naváděli, nebylo to od vás hezké! Měl jsem se rozpomenouti na slova páně učitelova, že co neznáme, jísti nemáme, a nebylo by se mi to stalo.“ Jeník si při těchto slovech oběma rukávy utíral s očí slzičky vynucené palčivostí spolknuté papriky.

„Počkej, zaženeme ti tu palčivost. Poprosím maminku, abychom směli do zahrádky na angrešt a maliny.“ Rudolf po těchto slovech odběhl a trvalo delší dobu nežli našel paní myslivcovou, kteráž ve sklepě sbírala s krajáčů s mlékem smetanu. Ale pronikavý křik, který se zatím venku mezi dětmi rozléhal, vyvolal pak nejen Rudolfa, ale kde kdo z celého domu se sběhl podívat se, co se asi děje.

Vyběhla paní myslivcová, obě služky a z protější hájovny spěchala sem Rybáková ještě po cestě všecka uděšená volajíc: „Pro pána krále, stalo se zde nějaké neštěstí?“

... kde za stromy ukryti mohli dobře pozorovati ušlechtilé jeleny paroháče, laně ...

Rovněž paní myslivcová sotva mohla uleknutím promluvit, až ozvala se chůva: „Děti, co to zde děláte? Jaký to byl strašlivý hluk!“

Jeník s Fanoušem jako dopadeni hříšníci tlačili se do koutka u dveří, a Matýsek řekl: „To ti dva šidili Boženku s Aninkou.“

„Jak a co jim udělali?“ tázala se paní myslivcová spěchajíc k dcerušce, která hlasitě nařikajíc ležela tvářičkou dolů na studeném prahu domovním, kdežto Boženka si halila hlavu do zástěrky.

Matýsek poslušně oznamoval: „Jeník povídal, že prý je Boženka pořád taková bledá, a když ta paprika je tak hezky rudá a tolik štípe, že snad po ní sestřičce tvářičky zčervenají i řekl, že jí tváře obarví.“

„A Boženka k tomu svolila?“

„Povídala, že prý bude mít maminka radost, vrátí-li se odtud pěkně červená, a Jeník jí počal drhnouti tvářičky roztrženou luskou papriky a Fanouš zase Aninku líčil . . .“

Matýsek ještě nedomluvil — matka byla skokem u dcerušky, kteráž se silnou palčivostí v očích a hrdle až zajíkala, neboť Fanouš nijak „barvou“ nešetřil, a chůva opět zvedala plačící Boženku.

„I vy bohaprázdní kluci!“ hajná spráskla ruce nad hlavou; „co vás to jen napadlo? Nu, já neříkám nadarmo, že vy umíte obracet všecko vzhůru nohama, však jste to právě dokázali!“

Děvčátka byla donesena k pumpě, Baruška běžela pro umývadlo a ručníky. Paní myslivcová pravila: „Ale musíme dáti dobrý pozor, aby se těm dětem palčivost ještě více do očí nedostala.“

Hochům více nedomlouvala vidouc jejich velikou úzkost, kterouž byli dostatečně potrestáni. Za to hajná nahnala jim dosti hrůzy, když pravila: „No, jen počkejte, až přijde pantáta fořt, to si to pěkně vypijete!“

Trvalo hezky dlouho, nežli se děvčátka trochu upokojila, neboť je hoši důkladně „nalíčili“. Maminka věřila Anince na slovo, „že to pálí jako oheň“.

Když byly umyty, ještě dlouho po tom měly tvářičky červené jako pivoňky a tak horké, že by od nich byla sirka chytla.

Dostaly po hrněčku sladkého mléka, na skleněný talířek dala paní myslivcová kousek pěkného medu, položila na to dvě malé lžičky a chůva děvčátka odvedla do besídky, kde záhy zapomínaly na tu nemilou a „palčivou“ příhodu.

Teprve v poledne při obědě dozvídal se o tom pan myslivec.

Podíval se na oba provinilce a řekl: „Kýho výra, zatrolení hoši, co vám to jen napadlo malým děvčátkům tak ubližovati?“

„My — my — jsme nevěděli — že — že to bude pálení také na tvářích a chtěli jsme, aby naše sestřičky byly pěkně červené —“ jekal rozpačitý Jeník.

Pan kmotr pohlédl na Boženku, usmívala se opět vesele a byla růžová jako poupátko. Fanouš hladil uplakanou Aninku. Tatínek viděl, že ten přečin malých provinilců nemá zlých následků, pročež povídal: „Hm, hm, zasloužili byste přísného trestu, že jste našim holčičkám udělali bolest, ale že jste to neměli v úmyslu a pouze z nerozumu jste chybili, tedy vám to snad odpustím, nenapadne-li mi pro vás nějaký přiměřený trest.“

„Tedy víš co, tati, nemysli na to,“ Fanouš moudře navrhoval. Rodiče se zasmáli, hoši si oddychli a všichni pustili se chutě do jídla. Odpůldne řekl kmotřínek: „Jeník je zde hostem, jak pak, hoši, abyste ho provedli oborou?“

„To budu rád!“ Jeník si poskočil.

„Uvidíš veliké i malé srnky, jeleny a laně,“ přislíboval mu Matýsek a již se všichni hrnuli ven.

„A my půjdeme do zahrádky na rybíz,“ paní kmotra slibovala děvčátkům.

Rudolf jako nejstarší cestou k oboře jich napomínal: „Nesmíte příliš dováděti, to by se zvěř plašila, a tatínek nemá to rád.“

V oboře setkali se s hajným Rybákem a bylo jim hned veseleji, zvláště když je dobrácký staroch uvedl na místo, kde za stromy ukryti mohli dobře pozorovati ušlechtilé jeleny paroháče, laně, kolouchy i srnky vesele kolem potoka na svěžím pažitě skotačící.

„Ach, zde je to pěkné,“ Jeník si liboval.

„To ty bys raděj běhal po lese nežli chodil do školy, viď?“ s úsměvem pronesl hajný.

„Až budu veliký, stanu se myslivcem,“ synek kupcův řekl.

„Tak jen se dříve pěkně uč ve škole a pak si tě k nám vezmeme do učení. Budeš chodit se mnou po lesích krmit a ošetřovat zvěř,“ hajný vykládal.

Něco podobného zdálo se býti Jeníkovi vrcholem lidské blaženosti; od tohoto dne velice si hajného oblíbil. — Hoši ani se nenadáli, jak rychle jim zde odpůldne uběhlo a divili se, když je hajný vybídl k návratu, řka, že také on půjde s nimi domů an se již večer nachýloval.

V myslivně očekávalo je překvapení: až sem zašla si paní kupcová pro děti, aby si je domů odvedla. Donesla myslivcovým dětem každému po velikém kornoutu dobrých cukrovinek a Jeníkovi spadl těžký balvan se srdce, když maminka, kterouž paní kmotra zatím uvědomila o předchozí příhodě, pouze přísně mu zahrozila prstem za to, že sestřičku tak důkladně na červeno obarvil . . .

Daleko, až přes polovinu cesty vyprovázeli je pak myslivcovic, načež po srdečném rozloučení se rozešli. — Však se děti druhého dne opět uvidí a také vzájemné návštěvy obou rodin budou nyní zajisté ještě častější.

Jiskřičky.

Řada III. Napsal Jan N. Vik

To zlaté srdce mateřské
jen láskou k dětem bije:
je každý v úctě, v lásce měj,
i když již v hrobě hnije.

Nepohrdej spolužákem,
chatrnější má-li šat:
ne na statky, na činy jen
Bůh se bude jednou ptát.

Posloucháš-li slovo Boží
vždy, o dítě, pamatuj:
S hory svaté Sion mluví
k srdci tvému Pán Bůh tvůj.

Proč naříkáš ve své mdlobě,
nešťestí-li zavítá:
Nevíš, Pán Bůh v každé době
i vlas tvůj že počítá?!

V mládí Ježíš ve chrám spěje,
proč se tak jen asi děje? —
Mládeži tu příklad dán,
jak má spěchat v Boží stan.

Všemohoucí ruka Boží
všem žehná, všechno množí,
to nám hlásá luh i lán;
díků mu za to budiž vzdán!

V bouřích žití — i když smrti
temnota se rozprostírá,
jedno světlo jasně svítí —
je to svatá naše víra.

Kristus Pán se postit ráčil,
každému by vynaznačil:
Přemáháním hříchu, sebe
dojdeš cíle svého — nebe.

V nebes jasu, milé děti,
tělo vaše má se skvěti:
Proto hleďte hříchu zloby
chrániti se každé doby.

Proč as Tvůrce všemohoucí
vzácný řeči dar ti dal?
Ku chvále bys Boží daru
toho povždy užíval.

Kráčejte, dítky, v skromnosti
stále jen v tomto žití;
jak perla drahá před Bohem
ctnost pokory se třpytí.

Milujte svého bližního,
velí Kristus s nebe:
Milováním bližního
milujete sebe.

Poklad velký v těle slabém,
milé dítě, máš —
duši svoji nesmrtelnou,
vždyť ať o ni dbáš!

Každý motýl, brouček volá k tobě:
Bůh se stará o mě v každé době.
Tím víc ty, o dítě, jemu důvěřuj,
vždyť on laskavý je otec tvůj.

Jednoho jste děti Otce,
jedné také vlasti:
proto láska mezi vámi
stálá má jen vlásti.

Hrad Habsburg.

Črta z cest. — Píše *Ignát Zhdněl*.

Navštíví-li někdo z naší Rakousko-uherské říše překrásné Švýcarsko, neopomene zajisté učiniti si výlet na hrad, od něhož jméno má náš slavně panující rod, totiž na Habsburg. Tam býval pánem kdysi hrabě Rudolf Habsburgský a od něho pochází náš panující rod, který se jmenuje rodem Habsburgským. — Byl jsem v Curychu, ve městě překrásně ležícím uprostřed hor na jezeře curyšském a vyjel si za průvodu bratra R. od-

poledne na Habsburg. Jede se okolo řeky Limatu vytékající z jezera až k jejímu ústí do Aary; nemůžeme se ani nasytiti dívající se z okna vlaku krásných pohledů na hory, lesy, osady. Cesta rychle uplyne a za chvíli, jak se nám zdá, jsme na stanici Šinenachu. Vystupující z vlaku prohlížíme si zalesněné okolní hory, zda někde neuvidíme hradu, jež chceme navštívit. Na otázku naši odpoví nám kterýsi zřízenec železniční, že zakrývá nám hrad les a hned ukazuje ochotně, kudy máme jíti; zablouditi prý nemožno.

Cesta vede z nádraží kousek po zaprášené silnici, kde právě trhali třešně — bylo to 14. července — hned však zabočí v pravo do košatého lesa, kde se za parného dne krásně šlo v chládku. Za malé půl hodinky

mírně stoupající došli jsme na kraj lesa, a tu leží před námi cíl našeho výletu, hrad Habsburský. Je to budova o dvou poschodích, ozdobená mohutnou věží v překrásném okolí.

Vstupujeme napřed do nádvoří a pak po schodech nahoru. V přízemí jsou komora a byt kastelánův, t. j. správce hradu, v prvním poschodí jsou tři, v druhém dvě světnice. O rožní světnici v prvním poschodí vykládají, že v ní bydlel Rudolf Habsburský; jmenují ji též císařskou, neboť je ozdobena obrazy našeho milého mocnáře i jiných členů našeho císařského rodu. S hradem souvisí mohutná věž, vystavena z kamenných balvanů a nahoře ozdobená zubatým cimbuřím.

S hradu je překrásná vyhlídka do okolní krajiny, hned pod námi teče bystrá řeka Aara; snad některý z jejích přítoků, jichž vidíme několik, je onen potok, kdež potkal Rudolf, jsa na honě, kněze jdoucího zaopatřit nemocného svátostmi umírajících. Aby se dostal kněz přes rozvodněný potok suchou nohou, zapůjčil mu hrabě svého koně a nechtěl ho vzít zpět řka, že nehoden, aby jezdil na koni, který nesl jeho Spasitele. Vypravuje se, že kněz tento stal se kaplanem u mohučského biskupa a vyprávěl o šlechetném skutku hraběte Habsburského. Biskup jedá do Říma vzal si hraběte za svého průvodčího a poznav blíže šlechetného a rázného muže, přičinil se, aby zvolen byl za římského císaře, což se stalo dne 29. září r. 1273.

Tak zasedl na trůn rod Habsburský, na němž až po dnes vládne u nás. Když dne 24. října 1273 v Cachách korunován byl Rudolf I. a nemohli nikde najít žezla, vzal do ruky kříž se slovy: „Vizte, znamení Toho, který vylil za nás krev a přinesl nám pokoj. Kříž budiž mi žezlem proti všem, mně a říši odbojným.“

U hradu je několik starých košatých lip, pod nimiž se na kamenných lavkách mile sedělo; v zadu hledí na nás sněhem ověncené vysoké bernské Alpy, mezi nimiž hlavně vyniká Panna, Mnich a jiní velikáni. Poblíže jsou jiné menší hory, krajina pak je po většině lesnatá.

Nynější pan kastelán ví, že po cestě je hlad a žízeň a donese nám sklínku dobrého červeného vína, které jmenuje Habsburským, vyrostloť prý na svazích hradu. Ovšem připili jsme jako dobří vlastenci napřed na zdraví našeho milovaného císaře a celému našemu císařskému rodu.

Hrad vystavěl asi roku 1020. biskup ze Štrassburgu Werner, nazval jej Habsburgem a daroval svému bratrovi Radebotovi, jehož syn Werner jmenoval se po hradě hrabětem Habsburským. Z té doby však zachovala se dle všeho jen nynější věž, asi 24 metrů vysoká. Až později, když přebývala zde hraběcí rodina, vystavěn byl větší hrad, z něhož zachovala se jen jedna budova. Nyní je hrad majetkem kantonu aargavského.

Hned vedle hradu je malá asi deset domů čítající osada, která se též jmenuje Habsburg.

Pokochavše se ještě krásnou vyhlídkou, sestupovali jsme dolů ku stanici, kamž jsme došli asi za dvacet minut.

Jarní píseň.

(Josefce Martínkové v Místku.)

Jest vonný máj a celý kraj
se koupá v slunka záři,
a k nebi vznes' se z duše ples
a radost se všech tváří.

Les na horách i pestrý svah
vše novou vůní dýchá,
a do oblak, hle, vzlétl pták,
a píseň zvoní tichá.

A odkuds v ráz zní houslí hlas
to hošík malý hraje,
jest na stráni a z ústraní
zní jeho píseň máje.

A vedle, hleď, mu v odpověď
svým hláskem sestra zpívá,
a záře svit a slunka třpyt
se v jejím zraku skrývá.

A píseň ta se rozlétá
do celičkého kraje,
a všecko zní a jásá v ní
jak plesem z květů máje.

Václav Staněk.

Princezna Kvakuška.

Národní pohádka ruská.

Byl jednou car a carevna, ti měli tři syny; všickni byli tak mladí, tak čilí a čerství, jak by to žádná pohádka pověděti, žádné péro vypsati nedovedlo. Nejmladší z nich jmenoval se princ Ivan. Jednou k nim pravil car takto:

„Mé milé děti! Vezměte každý šíp, napněte svůj luk a vypusťte šíp. Tam, kam šíp zaletí, půjdete do světa!“

Nejstarší bratr vypustil šíp; ten spadl na dvoře bojarově, právě naproti dívčím komnatám. Nyní vypustil prostřední bratr svůj šíp — ten zaletěl až ku dvoru kupcovu a zůstal ležeti před schody, a tam stála na schodech roztomilá dívčina, kupcova dcera. Nyní vypustil nejmladší bratr svůj šíp. Šíp zaletěl do špinavého bahna a žába Laguška Kvakuška ho zachytila. Tu se princ Ivan velmi zasmušil a pravil:

„Jak si mohu vzít žábu za ženu? Žába se pro mne nehodí.“

„Musíš tak učiniti,“ odvětil car, „osud ti tak určil“.

I byla svatba tří princů: jednoho s bojarovou dcerou, druhého s kupcovou dcerou a prince Ivana se žábou Kvakuškou.

Jednou se stalo, že si dal car prince zavolat a poručil jim: „Každá z vašich žen upeče mi ku snídání měkkého bílého chleba!“ — Tu se vrátil princ Ivan velmi smuten do svých komnat a svěsil vzdorovitou hlavu.

„Kva, kva, princí Ivane, proč se rmoutíš?“ tázala se žába Kvakuška. „Horšil se tvůj otec na tebe nebo se vadil?“

„Jak bych se nermoutil! Pán, můj otec, poručil ti, abys mu upekla k snídání měkkého bílého chleba.“

„Netrap se, princí Ivane! Lehni si jen a spi. Dobrá rada se přes noc dostaví.“

I zavedla prince na lože, sama však svrhla žabí kůži a proměnila se v překrásnou pannu, moudrou Vasilisu. Vyšla na červené stupně před domácími dveřmi a zvolala hlasitě: „Strážkyně, opatrovnice, sem, sem! Pospěšte a připravte měkkého bílého chleba, jak jsem ho jedla vždy u svého baťušky!“

Když se princ Ivan ráno probudil, byla Kvakuška již zase žabkou a měla chléb dávno již připravený, a ten byl tak dobrý, jak si to ani mysliti, ani představití nedovedete, jen v pohádkách se to může vypravovati. Chléb byl všelijak okrášlen; po straně bylo viděti carské město s předměstími. Princ Ivan přinesl carovi chléb, ten mu poděkoval a dal ihned svým třem synům jiný rozkaz.

„Ať mi každá vaše žena utká za noc koberec!“ Tu se vrátil princ Ivan domů smutný a svěsil vzdorovitou hlavu.

„Kva, kva, princí Ivane, proč se rmoutíš? Horšil se tvůj otec na tebe nebo se vadil?“

„Jak bych se nermoutil! Pán, můj otec, poručil ti, abys mu utkala přes noc hedvábný koberec.“

„Netrap se, princí Ivane! Lehni si a spi. Dobrá rada se přes noc dostaví.“

I zavedla prince na lože, sama však svrhla žabí kůži a proměnila se v překrásnou pannu, moudrou Vasilisu. Vyšla na červené stupně před domácími dveřmi a zvolala hlasitě: „Divocí větrové, přineste mi týž koberec, na kterém jsem odpočívala u svého otce!“

Jak řečeno, tak vykonáno. Když se princ Ivan ráno probudil, ležel již koberec připraven vedle Kvakušky a byl tak podivný, jak si to ani mysliti, ani představití nedovedete, jen v pohádkách se to může vypravovati. Zlatem a stříbrem byl ozdoben v překrásných obrazech. Princ Ivan přinesl koberec carovi, ten se poděkoval a zároveň vydal nový

rozkaz, aby se všickni tři princové dostavili k němu vespolek se svými ženami k přehlídce vojska.

Zase se vrátil princ Ivan smutný domů a svěsil vzdorovitou hlavu.

„Kva, kva, princí Ivane, proč se rmoutíš? Horšil se tvůj otec na tebe nebo se vadil?“

„Jak bych se nermoutil? Pán, můj otec, poručil, abych přišel s tebou k prohlídce vojska, a jak se mohu s tebou před lidmi ukázat?“

„Netrap se, princí Ivane! Jdi jen ty sám k carovi, já tam budu již také za krátkou dobu. Uslýšíš-li jak to bude hřímat, tedy musíš říci: ‚To je má žabička ve své škatuličce.‘“

A tak se stalo. Princ Ivan šel sám k carovi. Tu přišli také již starší bratři se svými ženami, nádherně vystrojenými a vyzdobenými.

Jarní píseň.

(K básničce na str. 259.)

Zastavili se u prince Ivana a posmívali se mu: „Nu, bratře, ty přicházíš bez ženy? Měl jsi ji přece přinést ve svém kapesníčku! Kdepak jsi jen tak pěknou ženu našel? Prohledal jsi po ní všecka bahna?“

Pojednou nastalo hlasité hřímání; celý palác se zachvěl. Hosté vyskočili s velikou úzkostí ze svých sedadel a nevěděli, co by měli dělati. Avšak princ Ivan pravil: „Nebojte se, mé panstvo! Tu přichází má žabička ve své škatuličce.“

A hle, tu se blížil k carskému schodišti zlatý kočár, do něhož bylo zapřaženo šest koní a z něhož vystoupila moudrá Vasilisa, tak milostná, jak si to ani mysliti, ani představití nedovedete; jen v pohádkách se to může vypravovati. Chopila se ruky prince Ivana a vedla ho k dubovému stolu, krásně pokrytému.

Nyní začali hosté hodovati a se veseliti. Moudrá Vasilisa usrkla také ze své sklenice, zbytek vylila do svého levého rukávu; požíla labutí pečeně a kůstky uschovala ve svém pravém rukávě. Ženy starších princů viděly její počínání, divily se a dělaly to po ní.

Potom začal tanec, a když se moudrá Vasilisa chystala k tanci s princem Ivanem, tu kynula levou paží a hle, rozložilo se jezero! Kynula pravou paží, a bílé labutě kolébaly se na vlnách. Car a hosté divili se tomuto divu! A nyní začaly tančiti starší snachy; i kynuly levou paží — tu byli hosté politi vínem! Kynuly pravou paží — tu letěly carovi kosti do tváře! Car se velmi zlobil a zahnal je s hanbou laje jim.

Zatím vyčíhal princ Ivan okamžik, spěchal domů, vzal žabí kůžku a spálil ji ve velkém ohni.

Když přišla nyní moudrá Vasilisa domů, chtěla vklouznouti opět do své žabí kůže. Hledá a hledá — ale nemůže nic nalézt! I zarmoutila se velice a plačíc pravila k princovi Ivanovi: „Ach, princu Ivane, co jsi učinil! Kdybys byl vytrval ještě chvilčičku, byla bych bývala na věky tvou; ale nyní musím odtud, buď s Bohem! Hledej mne za třídevátou zemí, v třinácté říši. Musíš obnositi tři páry železných bot, musíš požití tři železné večeře dříve nežli mne najdeš.“ S tím se proměnila v bílou labuť a uletěla oknem.

Princ Ivan se dal do trpkého pláče, když zmizela. I modlil se k Bohu na všechny čtyři strany nebes, dal si udělati železné boty a putoval, kam hleděly jeho oči. I putoval a putoval; pojednou se setkal s prastarým starcem. „Dobrý den, můj milý mláďče!“ pravil tento. „Co hledáš? Kam jdeš?“ Princ Ivan mu vypravoval o svém neštěstí. „Ach, princu Ivane, proč jsi spálil žabí kůži? Tys jí nenosil, nesměl jsi ji také odkládati. To nebylo tvou věcí; měl jsi trpělivě čekat. Moudrá Vasilisa byla velmi moudrá, moudřejší nežli její vlastní otec. Proto se rozzlobil a zaklel ji, že měla žít tři léta jako žába. Kdybys byl trpělivě vytrval, byla by bývala tvou na vždy. Ale ještě není vše ztraceno. Zde máš klubko; kam se bude kutálet, tam jdi jen směle za ním!“

Princ Ivan poděkoval starci a putoval za klubkem. Ať byla cesta dlouhá nebo krátká, blízká nebo daleká, klubko se kutálelo a kutálelo až k jedné chaloupce. Chaloupka stála na slepičích nožkách a otáčela se. Tu pravil princ Ivan:

„Chaloupko, chaloupko, postav se tak, jak tě matka postavila, zády k lesu vchodem ke mně!“

Chaloupka se otočila zády k lesu a vchodem k princovi Ivanovi. Princ vešel do chaloupky, a v ní bydlela stará čarodějnice. Ta měla kostěnou nohu; její nos sáhal z jednoho kouta chaloupky do druhého a vrůstal do stropu; brousila si své zuby a pravila zlým hlasem:

„Čichám, čichám člověčinu! Té jsem neviděla a nečichala již dávno. Jsi ty to, princu Ivane? Proč jsi sem přišel?“

„I ty stará čarodějnice! Napřed jsi mne měla nasytit a napojit a vykoupat, dříve nežli se začneš takto vyptávat.“

Tu ho čarodějnice nasýtila a napojila a zavedla ho do koupelny, a princ jí vypravoval, že hledá svou ženu, moudrou Vasilisu.

„Ach, děťátko, jak dlouho jsi se omeškal! Prvního roku často na tebe myslila; ale nyní na tebe zapomněla. Pospěš honem k mé starší sestře, ona ti může říci více nežli já.“

Princ Ivan se rychle vypravil a putoval za klubkem. I putoval a putoval, a pojednou stal zase před chaloupkou na slepičích nožkách.

„Chaloupko, chaloupko, postav se tak, jak tě matka postavila, zády k lesu, vchodem ke mně!“

Chaloupka se otočila a princ vstoupil. Tu byla zase stará čarodějnice s kostěnou nohou. Spatřila hosta a pravila: „Čichám, čichám člověčinu! Tě jsem neviděla a nečichala již dlouho. Nuže, princí Ivane, přišel jsi ke mně dobrovolně nebo nedobrovolně?“

Tu odpověděl princ: „Přišel jsem sice dobrovolně, ale přece ne dobrovolně; hledám moudrou Vasilisu.“

„Je mi tě líto, princí Ivane,“ řekla čarodějnice. „Omeškal jsi se dlouho. Moudrá Vasilisa již na tebe docela zapomněla, i vezme si jiného za muže. Nyní je u mé nejstarší sestry; pospěš tam honem. Ale jedno věz: jakmile vstoupíš do chaloupky, promění se moudrá Vasilisa ihned ve vřeteno a má sestra bude přísti zlaté niti a navíjetí je na vřeteno. Musíš býti ihned po ruce — vezmi jí vřeteno a zlom je; špici hoď za sebe, konec před sebe, a moudrá Vasilisa bude státi pojednou před tebou.“

Princ Ivan se vydal na cestu; putoval a putoval; ať byla cesta dlouhá nebo krátká, daleká nebo blízká, tři páry železných bot obnosil; tři železné večere požil. Konečně stanul u chaloupky, která stála na slepičích nožkách.

„Chaloupko, chaloupko, postav se tak, jak tě matka postavila, zády k lesu, vchodem ke mně.“

Princ vstoupil a tam byla stará čarodějnice s kostěnou nohou a předla zlato; napředla celé vřeteno, položila je pak do skřínky a uzamkla ji klíčem. Avšak náš princ nelenil, vzal klíček, otevřel skřínku, vyndal vřeteno a zlomil je; špici hodil za sebe, konec před sebe. A hle, tu stála pojednou před ním moudrá Vasilisa.

„Ach, princí Ivane, jak dlouho jsi se omeškal! Málem bych si byla vzala jiného!“

Potom se vzali za ruce, usadili se na létající koberec a letěli do své říše. Tři dny trvala cesta. Čtvrtého dne se koberec spustil právě na carský dvůr.

Car přijal svého syna a svou snachu s velkou radostí, vystrojil jim velikou hostinu a ustanovil Ivana za svého následníka.

Dva obrázky z našich dějin.

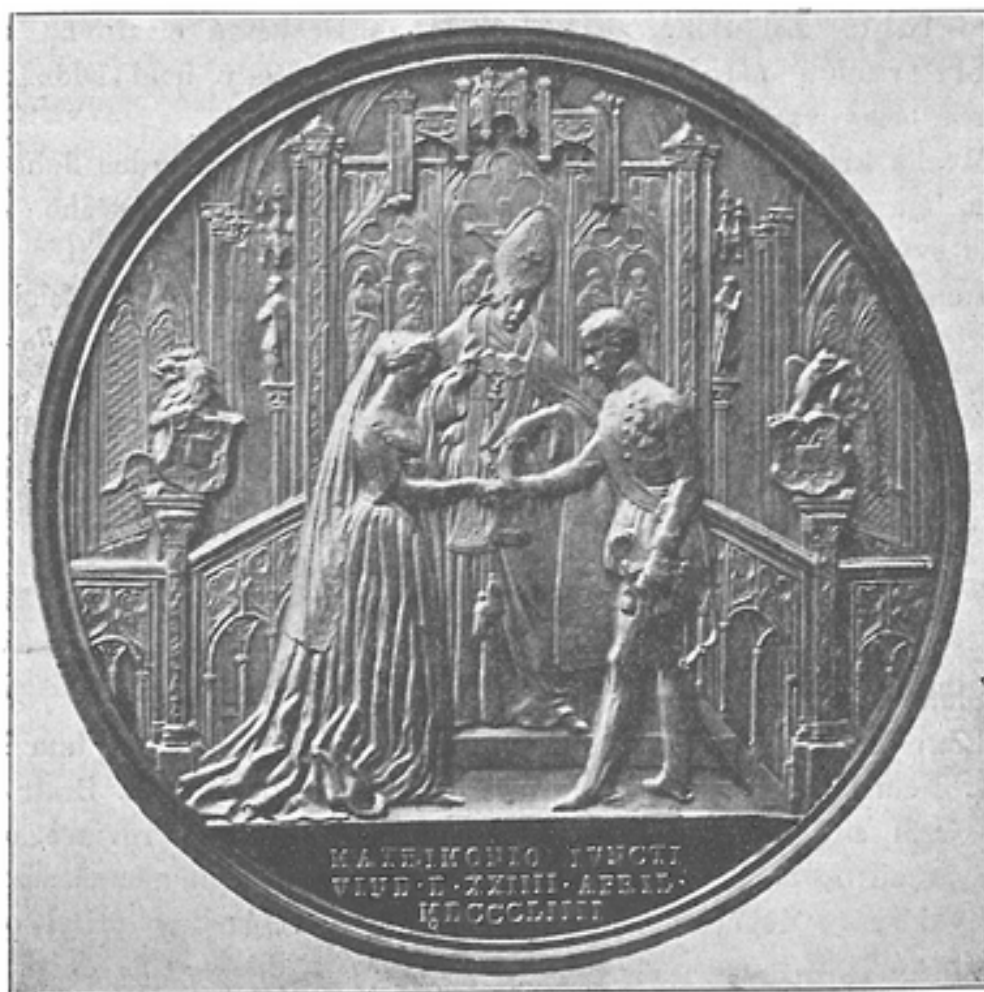
Již uplynulo 55 let, co vznešený mocnář náš J. V. císař a král František Josef I. řídí osudy naší širší vlasti-říše Rakousko-uherské. Mnohá divá bouře vznášela se nad vznešenou hlavou jeho a říší, a přece podařilo se otcovské lásce jeho, již objímá všechny své národy, zažehnati ji.

Předchůdcem jeho na trůně byl strýc jeho Ferdinand, který ujal se vlády po smrti otce svého císaře Františka I. r. 1835. Na hlavě jeho zaskvěla se zlatá koruna svatováclavská, jak ji vidíme na otisku pamětní medaillie. Dal se totiž r. 1836. korunovati na království české. Jako král český byl Ferdinand toho jména již pátý, jako císař rakouský první.

K národům svým byl velmi laskavým a pro dobrotu srdce nazván Dobrotivým. Vždy a všude pečoval jen o blaho svých poddaných, ale snahám jeho se nedařilo.

V době oné toužili všichni národové rakouští po větší volnosti, jaké bylo třeba ku zdárnému jich vývoji. Národové žádali, by jim udělena byla konstituce, t. j. sněm, na němž by poslanci od lidu volení určovali daně i zákony společně s panovníkem. Dobrý panovník vyhověl ochotně žádosti národů svých a udělil konstituci. To stalo se roku 1848. Avšak někteří národové začali usilovati o rozbití Rakouska. Byli to Vlachové, Uhři a Němci. Na obranu Rakouska pak chopili se zbraně Slované a

Rumuni. Ve Vídni povstalo vzbouření a císař Ferdinand uchýlil se na Moravu do Olomouce, kde vzdal se vlády.

Dne 2. prosince r. 1848. shromáždili se členové rodiny císařské a vynikající hodnostáři v paláci arcibiskupském. Císař Ferdinand před shromážděním vzdal se koruny císařské ve prospěch osmnáctiletého synovce svého arciknížete Františka Josefa. Když milovaný panovník požehnal svému nástupci a obejmuv jej, pronesl slova: „Bůh tě ochrání!“ zarosily se slzami oči všech přítomných. Císař Ferdinand

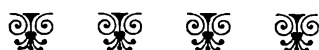
odebral se pak do Prahy na hrad královský, kde sídlél až do smrti své r. 1875.

Byly to pohnuté a těžké doby, ve kterých J. V. císař pán a král náš nastoupil vládu, avšak spojenými silami všech národů rakouských podařilo se mu šťastně utišiti bouře a pečovati o rozkvět svěřené mu říše.

Druhý obrázek, rovněž otisk pamětní medaillie, znázorňuje veledůležitý a slavný okamžik v životě našeho milovaného mocnáře. Je to okamžik, kdy požehává se sňatku jeho s Eliškou, princeznou bavorskou. 24. duben letošního roku je padesátým výročím slavného úkonu toho. Žel Bohu, že nedočkala se šlechtná císařovna tohoto dne, kdy všichni národové byli by vzdali nadšený hold oddanosti a nezměrné lásky vznešené rodině panovnické.

Mnohá krutá a neodvratitelná rána osudu zkrušila srdce Jeho Veličenstva, on však nezlomně a vší silou velikého ducha svého pečuje o blaho svých zemí i národů. Kéž dobrotivý Bůh i na dále sílí drahého našeho císaře a krále pro blaho a štěstí naší vlasti České i Rakouské!

R. D.

Obrázky z katolických missií.

(Dle zpráv missionářů píše Fr. Všečka.)

Drobnosti z missií.

Sluneční hodiny. Bratr Protasius píše:

Loni jsem odešel s několika černochy do lesa, bychom tam káceli stromy. Neměl jsem hodinek a byl bych jich velmi potřeboval. Bratr šafář, jemuž jsem si stěžoval, pomohl okamžitě. Odstranil na rovince opodál trávu, zarazil do země kůl a kolíkem označil místo, k němuž směřoval stín. Bylo právě devět hodin. V poledne a ve tři hodiny přišel opět a zarazil nové kolíky směrem stínu a tak nám zřídil — sluneční hodiny, které dosti správně čas ukazovaly a nám sloužily po celé tři měsíce.

Parádník. K řeholní sestře v missijní stanici „Sv. Michael“ přišel černoch a podáváje jí černé rozedrané spodky a kus bílé látky, prosil, by mu spodky zašila. „To se přece nehodí dohromady,“ pravila sestra. „Kdo pak by dával na černý šat bílou záplatu?“ Avšak černoch odpověděl hbitě: „Proč by se to nehodilo? Vždyť Trappisté nosí také černé a bílé šaty a ty máš též červený šat a černý a na hlavě bílý závoj.“

(Trappisté kněží nosí bílý hábit a černý škapulíř, t. j. úzký pruh látky splývající přes ramena v předu i v zadu až k zemi. Řeholní sestry mariannhillské, které se nazývají „Sestrami Nejdražší Krve Kristovy,“

nosí červený šat s černým škapulířem. Červenou barvu volí proto, že se černochům velmi líbí.)

I černoši mají anděla strážného. Bratr Deodat sděluje: Náš malý dvanáctiletý Patrik jel nedávno s jinými hochy pro seno. Na zpáteční cestě si sedl na seno nahoru. Najednou však spadl dolů a to tak nešťastně, že mu zadní kolo jelo přes celá záda. Všichni hrůzou vykřikli. Každý myslil, že ubohý hoch je rozmačkán těžkým povozem. Jak se však podivili, když Patrik, jakoby se nic nebylo stalo, vstal a klidně kráčel dále.

Druhého dne z rána jsem se ho tázal, necítí-li bolesti. „Ubuhlungu obucane uje,“ „trošku to ještě bolí,“ pravil s úsměvem ukazující na prsa. Ptal jsem se dále, co si myslil v osudné chvíli. Odpověděl: „Napřed se mi zatmělo v očích, pak jsem vzýval anděla strážného a více nevím.“ — Velmi mne potěšilo, že si hoch vzpomněl na anděla strážného a myslím, že by si mnohý běloch mohl z něho vzít příklad.

Nebezpečný nástroj. Černoši v Novém Kolíně, německé osadě ve Východní Africe, mají před bělochy strach. Přiblíží-li se karavana*), domnívají se, že jim hrozí nebezpečí. Jednou přivezla karavana missionářům tam bydlícím železná kamna. Když byla vybalena a jednotlivé části ležely před domem, přistoupili zvědavě černoši blíže, by si neznámý předmět prohlédli. Zdál se jim podezřelým. Nechtěli uvěřiti, že je to nevinný nástroj na vaření.

Ve své domněnce byli druhého dne utvrzeni, když viděli kamna státí a dlouhou rouru nad ně vynikati. Byli přesvědčeni, že je to dělo, do něhož se strkají dvířky koule. Šli okamžitě pro starostu, jemuž sdělili, jaké nebezpečí hrozí celé osadě. Ten byl však moudřejší a dal se od nás poučiti i přesvědčiti a upokojil rozčilené poddané svoje. Docela však báti se přestali všichni teprve, když uviděli státí kamna v kuchyni a sloužiti účelu, k němuž byla přivezena.

Kdo je vinen? Bratr Bartoloměj z Mariannhillu vypravuje: Též naši kaferští hoši dědili od Adama chybu, že se k vině nerádi přiznávají. Mám půl tuctu černých učeníků v truhlářské dílně. S jejich chováním jsem celkem spokojen. Jsou pilní a vynasnažují se, by se něčemu naučili. Také si nemohu naříkati, že by byli neposlušní. Avšak pokazí-li neb polámou-li něco, nechťají viny nechatí na sobě, nýbrž dávají ji vždy jinému. Uřízne-li na př. některý kratší prkno než má, tož „indaba isaha“, t. j. „pila to zavinila;“ nejde-li prkno k druhému dohromady, „indaba inplankwe,“ „prkno je vinno; jindy to svádí na nástroj neb dokonce i na bratra, který též v dílně pracuje. Tak měl jistý hoch zasaditi do rámu sklo.

*) Ve východních zemích se dopravuje zboží na velbloudech neb mezcích a oslech. Zástup kupců zboží vezoucích se nazývá karavana.

Tabule praskla. Ihned tu byl se střepy a s výmluvou, že prý bratr udělal špatný rám.

Nešťastný Adam! Co všechno zavini!

Těžký počet. „Jak jest starý tento hoch?“ tázal se úředník kaferské matky, která přivedla svého syna na úřad. „Nevím,“ zněla odpověď.

„Nu, přece aspoň přibližně bys mohla věděti, kolik let je mu.“ Na to odpověděla černoška upřímně: „Jak jest stár nyní nevím. Tolik vím jistě, že mu byla jednou dvě léta.“ —

Hadi. Mladá Kaferka všela před domem prádlo. Pojednou bylo slyšeti, že bolestně vykřikla o pomoc. Obyvatelé chatrče vyběhli ven a viděli smutné divadlo. Mladá žena ležela na zemi mrtva. V trávě pak bylo viděti bleskorychle se vzdalujícího hada „imamba“, jenž ubohou uštknul. Před desíti minutami byla zdravá a nyní ji odnášeli domů jako mrtvolu. —

Nemilé setkání zažili dva Angličané v zahradě v Durbanu (pobřežním městě v jižní Africe, blíže něhož se nalézá Mariannahill). Sotva se pohodlně usadili v trávě, vyřítil se na ně z blízkého kamení skalní had skoro 5 metrů dlouhý. Jeden z Angličanů měl tolik duchapřítomnosti, že se ohnal holí tak prudce, že hada skolil.

Dětská prostota. Jednou bylo ve škole missionářů tak horko, že se svíce na malém oltáříčku kolem sošky Panny Marie ohnuly. Když to černí žákové uviděli volali: „Isibane sigobile“ t. j. „svíce se sklonily.“ Jeden pak kudrnáček vysvětlil tento zjev, řka: „Ony se klánějí malému Ježíškovi.“

Kající hříšník. Jednou v pátek večer přišel k missionáři uplakaný černošek a žaloval na sebe:

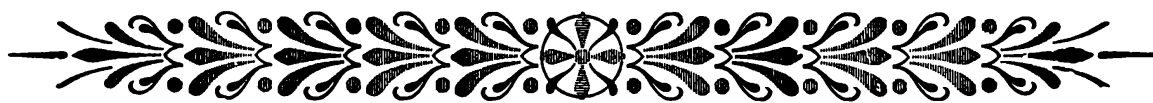
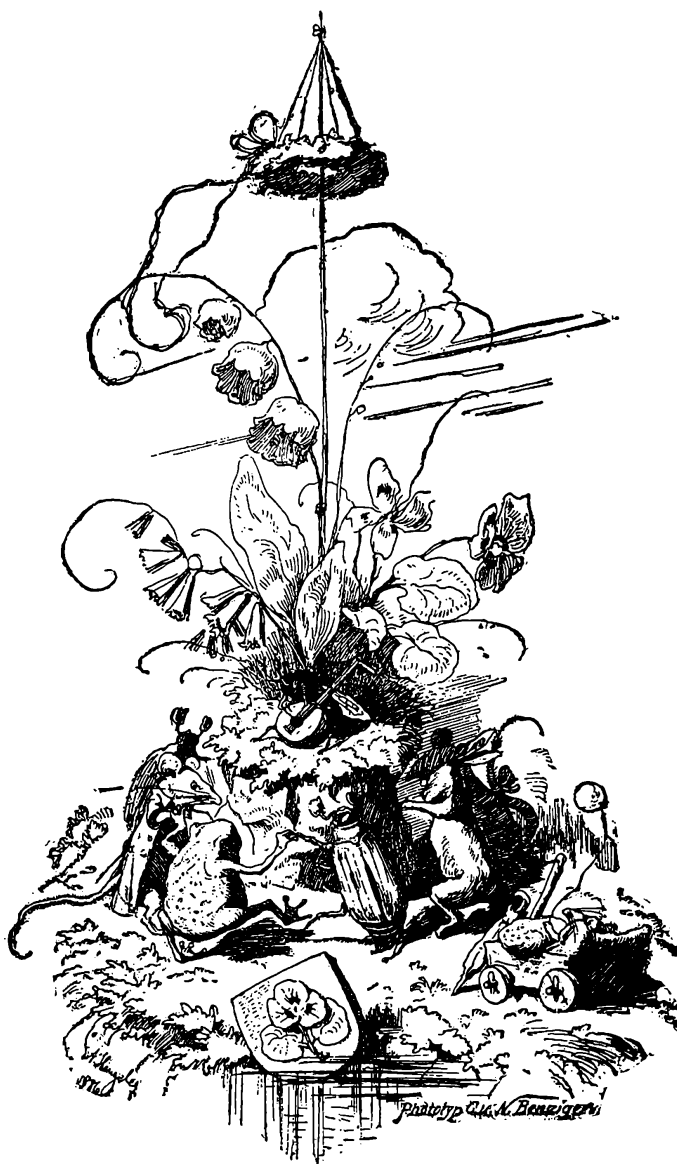
„Tate, nizaja nyama lelo,“ „otče, jedl jsem maso.“ Missionář se divil, kde se mohl vůbec hošík k masu dostat. „Kdo ti dal maso?“ tázal se. „Velcí hoši,“ zněla odpověď. „Zabili ráno na poli myš a nechali ji ležeti. Já jsem ji sebral, upekl a snědl.“ Jest totiž myš černochem po-choutkou. Missionář upokojil plačícího, jenž pak odcházel slibuje: „Nikdy, co budu živ, nebudu v pátek jísti masa. Jenom mně musí vždy někdo říci, kdy je pátek.“ —

Mlsný pták. V krajích, v nichž působí Trappisté, žije pták, jež nazývají Kafri inngede. Jest malý, nahnědlý a patří do téhož druhu, jako naše kukačka. Slídí po včelách ve stromech žijících. Když je nalezne, snaží se upozorniti na ně člověka. Hvízdá a při tom letí stále níždu včelímu blíže. Když je až u něho, přestane hvízdati a sedí tiše na větvi. Když pak člověk med vybere a odejde, vrhne se ptáček do hnízda a požije zbytky.

Veselý taneček.

Když bělostné konvalinky
zazvonily cinky! cinky!
mladém o jaru:
pozvali si čilou chasu,
čmel a cvrček, jeden basu,
druhý kytaru
uchytil, a již to bylo!
Do kola se zatočilo
zaječátko, chroust,
myš, pan kuňka, podle zvyku
jediný z těchto tanečnicků
přes zimu jenž stloust'!
Veselí jsou jak se patří;
milý čmelák hraje za tři
až přechází sluch;
na voze má vyrazení
drobný Myšák, zoubky cení
na ten čilý ruch!
Jak by veselo nebylo,
když slunéčko zatopilo
pro každého zvlášť,
když shodili tanečníci
jejich tílka svirající
těžký zimní plášť!

L. Grossmannovd-Brodská.

Plitvická jezera.

Vzpomínka z cest. Napsal *Karel J. Zákoucký.*

Z rozhledny hotelu přehlédnou se všechna hořejší jezera se všemi vodopády i slapy. Nejvýše položeno je jezero Proščanské. Mimo jiné menší přítoky s horských strání napájeno je Proščanské jezero a tím všechna ostatní jezera „Černou říekou a Babiným potokem. Stál jsem na rozhledně a díval se na jezera ozářená odpoledním sluncem, vzpomněl jsem si na pověst, kterou si lid vykládá vznik jezer:

Byl krásný letní den. V lesích panovalo tajemné ticho. Nikde ani lístek se nepohnul, nercili, aby ptáci přeletovali a prozpěvovali. Hned,

když slunce nesnesitelným vedrem počalo sálati, vyhledali stinná místa si a ukryli se tam. Na modrém nebi nebylo ani obláčku. A tak již od několika neděl. Čistá obloha klenula se nade vším a slunce po ní dopoledne výš a výše vystupovalo a odpoledne opět níž a níže sestupovalo. A na své každodenní procházce bylo štědrým. Plnými proudy rozlévalo paprsky a tyto svým žářem přímo ničivě dotýkaly se všeho. Vzduch byl dusný a nad zemí se chvěl, jakoby se to nad zemí třásla jakás hmota. Mrtvo bylo po všem kraji. Nikde ani jediné známky života nebylo lze znamenati. Lesy stály, jakoby na nich leželo cos těžkého. Lučiny byly smutny, neboť tráva na nich povadala, pole úzkost budila, neboť se z nich úroda ztrácela. Tu onde jen motýl přeletěl, ale hned zase usedl, jakoby nemoha panujícího vedra snést, chtěl si odpočinouti. I moucha s bzukotem vylítla, ale hned hledala něco, čím by se občerstvila. Vše prahlo a žíznilo.

I potok „Crna rieka“, který jindy mezi skalami a přes nakupené kameny a pokrivené kořeny, jimiž se stromy ke skalinám upínaly, tak vesele bublal a zurčivě své vody vpřed hnál, ochabnul. Jen něco málo vody teklo jeho korytem, jakoby prameny jeho již vysychaly. Tu onde v hlubinách a v tůních drželo se více vody a sem se stáhly rybky. Ale nevolno jim bylo. Občas vyzdvihly hlavičky své až z vody, jakoby chtěly vypátrati, nepřivalí-li se již nové proudy, aby čerstvou vodou okřály, se občerstvily. A když v podvečer ptáci k potoku se slétli, aby se napili, hrdélka svá ovlažili, nebály se jich rybky, neukrývaly se ve spleti kořenů, ale vypluly jakoby se chtěly tázati, kdo tam nahoře v horách prameny začaroval, že vyschly, vody nevydávají?

Také obyvatelé zdejšího kraje z blízka i z daleka přicházeli k Crne riece, aby se napili a vodou zásobili své domácnosti. O, byla tehdy voda vzácná! Každý i její krůpěje vážil si jako drahokamenu převzácného. Kde kdo bēdoval a naříkal a toužil po osvěžující vlaze, ale nadarmo. Obloha ani jediným mráčkem nebudila naděje a země vyprahlá každou rýhou: „Žízním!“ volala. Lid zmořen panujícími vedry na kolena padal a prosil o smilování, prosil o déšť.

A pojednou jednoho dne tajuplným ticheň v údolí panujícím zavzněly hlučně hlaholy trub a bubnů. Lid shromážděný právě u řeky, aby osvěžil vyprahlá svá hrdla, viděl náhle, kterak zpola vysušeným řečištěm ubírá se nevidaný průvod. V čele průvodu velebně, jako nějaká bohyně, kráčela jakás vznešená paní, oděna jsouc nádherným černým šatem a v levé ruce držíc oštěp pravou měla pozdviženou, jakoby chtěla veleti zastaviti a kázati. Neméně vznešené bylo i komonstvo, jež krásnou paní provázelo. Všecka lesnatá úbočí, i temena hor, jež zvědala se nad údolím polila se náhle třpytnou září, ukázala se v nevidané dosud kráse a nádheře a černá paní, jakoby sama byla úžasla nad tím čarokrásným a půvabným

koutkem přírody, jenž se byl právě zrakům jejím ukázal, zastavila se obrátila ke své družině a pravila:

„Ovdje ćemo mi sagraditi naše dvore!“ (Zde vystavíme sobě pevný hrad.)

Lid, vida něco tak neobyčejného byl náhle pln úcty a bázně. Skoro dýchati všichni přestali a jen zírali, co se stane. A když nyní slyšeli vznešenou paní mluvit, vzpomněli si, že jim matky vypravovávaly, že přijde černá královna, až kraji zdejšímu hroziti bude zkáza a že ho zachrání, bude-li lid hodný a zbožný. To je posílilo. Vzchopili se a vznešenou královnu pozdravovali.

„Bog te blagoslovio, crna kraljice!“ (Bůh ti žehnej, černá královno) volali nadšeně a plni důvěry.

Neklamal se lid. Byla crna kraljica. Mluvalo se o ní od Kapely až k Velebitu, od řeky Uny až k moři Jaderskému jako o šlechetné dobroditelece všeho lidu. Komu štěstí nepřálo spatřiti ji tváří v tvář, ten znal ji dle dobrodiní. Kamkoli přišla, štěstí přišlo s ní a bída s nepokojeností ustupovaly. Od nepaměti vypravovali si v okolí Liky a Krbavy o divech, které činívala; mluvalo se o její dobrotivosti a šlechetnosti, i o tom, kterak nešťastné ve svoji ochranu brala a jich se ujímala. V nedostupných skalínách Velebitu měla svůj čarovný hrad a jen občas podnikala odtud vycházky do nížin, do stinných lesů, v úrodnou rovinu „Ličko polje“ a na pobřeží Jaderském — a kdekoli se zjevila, požehnání přišlo s ní a štěstí ji provázelo.

„Vode nam daj, o uzvišena kraljice!“ volal a prosil dále lid. „Vode nam daj, jer skapasma od žejde, mi i naše blago, a propadaše polja i livade!“

Královna obrátila se k lidu a kolem rtů pohrával jí úsměv.

„Dragi moj narode!“ promluvila. „Ja ću nagraditi tvoju vjernost i povjerenje, te ću ti dati vode u obilju. Ovaj čas stvorit će se vodje trinaest jazera, u kojih će se kupati zlatne ribice, i koja će biti dika i ponos ovom kraju!“

Po těchto slovech pokynula královna své družině, ta se rozběhla a v krátké době bylo vyschlé řečiště crny rieky přehraženo dvanácti přehradami. A sotva byla tato práce skončena, zakryla se všecka obloha černými mraky. A netrvalo dlouho, blesk křižoval se s bleskem, hrom stíhal hrom a z mračen spustil se déšť. Vše se osvěžilo, vše oživilo. Řečištěm přivalily se v nedlouhé době proudy vod a jsouce zdržovány první přehradou rozlévaly se po celé šíři údolí, až je vyplňovaly.

Druhého dne zavály ostré větry, protřhaly mraky, a rozehnaly je, že nad vším krajem rozeklenula se opět krásně modrá obloha. A sotva že slunko prvními paprsky opět zazářilo, zazrcadlila se na Crne riece hladina prvního jezera. A jak krásně bylo kolem! Pravý ráj! Na horských

stráních zazelenaly se lesy novou svěžestí, v korunách stromů zahlaholili opěření svými písněmi — vše zářilo a jásalo.

Na břehu jezera v plné své vznešenosti zjevila se opět černá královna a promluvila k lidu, jenž se sem byl sešel, aby obdivoval vzniklé jezero.

„Narode moj!“ Tvoja je prošuja (prosba) uslišana, te ti evo prvoga jezera, koje ćeš nazvati „Proščanskim jezerom!“

A národ vděčen chopil se práce a pracoval. Kámen ke kameni snášel a v nedlouhé době na temeně hory stál hrad Černé královny. Národ byl šťasten. Černá královna byla mezi ním a starala se o jeho krajinu pečlivě. Její mocí třináct jezer tu vzniklo. Lid nemusil se báti nedostatku vody, ba ani bídy. Kdo chtěl, mohl rybařiti, neboť oplývala bohatstvím ryb.

Nezadržitelně točí se kolo časů. Pověst o Černé královně přecházela s otce na syna, ale nikdo nemohl více říci, že by ji byl viděl. Počalo se tvrditi, že královna nejspíše již zemřela a smutek veliký rozšířil se mezi lidem. Její hrad na vrchu nad Kozjakovým jezerem byl opuštěn. Tvrdilo se však také, že královna změnila sídlo své a přestěhovala se do podzemního hradu při kotlině Galovacské, Okrugljakské. To vzbudilo v lidu touhu po dobré královně. Putovali k těmto místům a prosili dobrou královnu, aby alespoň nějakým znamením se ohlásila, že tu dosud žije a nad lidem bdí. A jednoho dne skutečně ve stěnách kotliny Galovacské zaslechli líbeznou hudbu. Náhle zdvihly se vody jezera a s velikým hukotem a šumem počaly se přelívat přes skalní stěny.

Lid vznik těchto vodopádů považoval za znamení, jímž se jim královna hlásí a měl je od té doby u veliké úctě.

Jednou však celé krajině hrozilo děsné nebezpečí. Prudká vichřice rozburácela se nad krajem a vyvracela z kořenů i stromy nejsilnější. Jezera se vlnila a vlny jejich s velikým hukotem narážely na skalní stěny a o ně se tříštily. Bouře divá snesla se nad kraj. Blesk opět stíhal blesk a hrom buráceti nepřestával. Déšť lil se z mračen, jakoby se jich celé obrovské kusy utrhly a padaly na zem a vodami jejich plnila se jezera. Lid vida ty spousty vod trnul a ve své úzkosti opět vzpomněl si na černou královnu.

„Ti o dobra kraljice, uzmi nás u svoju zaštitu i moli Boga za nas griješnike!“ volal lid úpěnlivě.

Blesk prořízl temné děsivé mraky a hned na to celá bouře se utišila.

Vodopád Galovacký zazářil nebyvalým leskem a na skále prosícímu lidu zjevila se Černá královna. Líbezností a důstojností stkvěla se celá její bytost. Její oděv splýval na ní v bohatých řásnách. Z modrých její očí zírala šlechetnost a dobrotivost. A mezi tím co lid ke vznešené královně zíral s pokornou oddaností, celá její bytost jakoby omládala, oči jiskřily

jí novou lidumilností, jež se jí v srdci budila a kolem rtů pohrával jí úsměv, jenž budil důvěru.

Když přehlédla zástupy věrného a zbožného lidu, uklonila se a zvonivým svým hlasem líbezným promluvila :

Matka Spasitele.

(Ku článku na str. 275.)

„Narode, pouzdaj (důvěruj) se u Boga i u svoju kraljicu. Narode, ti si dobar, vjeran, poslušan i uztrajan (vytrvalý). Ali ipak doći će vrieme, kad će se tvoja uztrajnost uzkolebati. Nu ti se nedaj, već se ufaj u Boga. Ja ću bditi nad tobom i molit ću se za te!“

„A kad ćeš opet, o dobra kraljice, doći u našu sredinu?“ prosil lid.

„Ja ću doći,“ odpovídá královna. „A prije nego dodjem, mnogo ćeš pretrpiti. Vjeran si odan svojomu zemlji i vladalaćkoj kući, bit ćeš ti dugo na straži kršćanstva, te ćeš proljevati krv za svoga vladara i otačbinu. Vodit ću se ljuti ratovi, u kojih ćeš se ti, moj narode, boriti, da očuvaš slobodu i vjeru svoju. Al sve to zlo neće uzdrmati tvoje vjernosti i odanosti. Kad u znak radosti uzplamti oganj na Velebitu, Plešivici, Kiku idrugih vrhovih ovih kršnih gora, onda znaj, da se ja približujem. Ja ću doći! Dim parobroda na jezeru Kozjaku, bit će takodjen znak, da ja dolazim. Mojim dolazkom, narode, sinut će ti sunce ljepše budućnosti. Onda neće biti zapušteni tvoji hladoviti gajevi i liepe doline, te divna Plitvička jezera. Tvoja kraljica doće će ovamo, mili narode, ona će ovdje boraviti, te će k ujoj u pohode dolazit gospoda sveda svieta, da ju vide i da se dive ljepoti ove zemlje i Plitvičkih jezera. Budi mi vjeran i odan, narode, na uspomenu do moga dolazka dajem ti ovaj zlatni cviet, koji naliči mojoj kosi. Čuvaj taj cviet, narode, a on će tebe čuvati od zla i sjećat te na tvoju kraljicu. Ostaj mi s Bogom!“

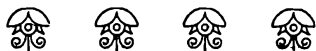
Královna po těchto slovech zmizela, ale slova její nezanikla. Každý ze zdejšího lidu chrání a opatruje květinu, kterou jim královna opatrovati doporučila. Zelené jsou její listy, žlutý květ a kořen má moc léčební. Národ dal jí jméno „Vladislavka“ a užívá kořenu jejího při mnohých nemocech. —

Pověst o Černé královně mezi lidem nezaniká. Často uslyšíte o ní vypravovati a poznáte, že skutečně i naděje tu žije, že přijde a lidu pomůže.

„Ano, přijde sem královna, musí přijíti, ale tou královnou bude vzdělanost,“ pomyslíl jsem si, když mi pověst o Černé královně proletěla myslí a představiv si ubohý, na nízkém stupni vzdělání stojící lid zdejší, cítil jsem, jak mi ho jest líto.

Nediv se, milý čtenáři, je to naše větev slovanská, a to musí rozbolniti, když vidí neuvědomělost. Neuvědomělého člověka nejsnáze si nepřátelé podmaní!

(Ostatek přístě.)

Matka Spasitele.

Ježíš Kristus je Spasitelem naším. Za hříchy naše trpěl jako tichý beránek a smířil nás s Bohem.

Na očistění a posvěcení duší lidských ustanovil křest svatý. A byt by člověk po křtu sv. sebe více zhřešil, dojde odpuštění, jenom když srdečně hříchů lituje a chce se polepšiti.

Smíření s Bohem důvěrně voláme: „Otče náš, jenž Jsi na nebesích.“

Jakou vděčností jsme zavázáni Ježíši Kristu!

Smířil nás s Bohem. Nuže, miluj Boha a neurážej Ho! Nebe nám otevřel. Nuže, raduj se! Zříkej se marností!

Maria je matkou Spasitele. Přispěla k spáse naší. Přála si vroucně očistění našeho. Proto svolila, aby se stala matkou Spasitele, ač věděla, že bude mnoho trpěti. Andělu odpovídá pokorně: „Ejhle, dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého!“ Pěstila nejčistější tělo Páně a připravovala je k oběti kříže. Jako meč pronikaly bolesti Krista Pána Její mateřské srdce, než Panna Maria neklesla, stála pod křížem. Již dokončil Pán Ježíš na kříži. Vojín otevírá kopím srdce Páně. Rány oné již necítil Pán Ježíš, ale cítila ji matka Jeho. Právem se nazývá Panna Maria, matka Páně, spoluvykupitelkou naší.

Tak nás milovala, že nám svého jednorozeného Syna dala, abychom v Něho věříce spasení došli. Mateřsky pečuje, aby se všem dostalo ovoce oběti Kristovy.

Ctěte a milujte matku Páně a utíkejte se pod ochranu Její!

Fr. Synek.

Říkadla přede hrou.

1.

Běží liška k táboru,
nese pytel zázvoru,
zajíc za ní utíká,
že jí pytel rozpíchá. —

2.

Byla ryba u potoka,
měla v ústech klíč,
a než přišla panímáma,
byla ryba pryč. —

3.

Dal si sedláček koníčka kovati,
kolik se do něho hřebíčků vejde?

(Na koho přijde poslední slabika,
určí nějaké číslo, na př. 5. Pak se počítá: 1, 2, 3, 4, 5. Na koho přijde 5, jest zvolen.) —

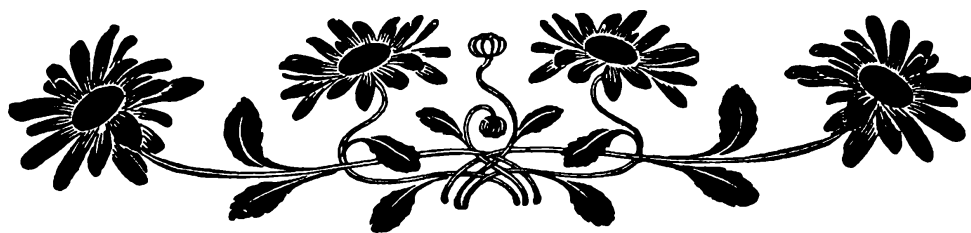
4.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9,
ty jsi starý medvěd
a já stará medvědice,
jedla bych já jitrnice.
Kolik bys jich sněd' ? —

(Pak se pokračuje jako při předešlém říkadle.) —

5.

V širém poli hruška stojí,
kdo je šelma, ten se bojí.
Já jsem šelma, nebojím se,
vezmu palaš, postavím se.
Hrejte mu, trubte mu marš,
ať má do vojny kuráž!

~~~~~ Bajky. ~~~~~

Napsal *J. Milota*

Konopí a doubek.

Nemálo si konopí zakládalo na tom, že za několik týdnů přerostlo pětiletý doubek a zvolalo:

„Hle, jsem vyšší nežli ty! Porostu až do nebe!“

„Uvidíme,“ usmál se doubek a čekal.

Chlubné konopí rostlo, kvetlo, mělo semeno a v podzim uvadlo — brzy nebylo již po něm ani památky.

Ale doubek tam stojí posud a bude státi ještě dlouho. Co roste pomalu, je trvalejší.

Malé a velké hodiny.

Malé hodiny hluchně cvakajíce posmívaly se velkým hodinám a pravily: „Takové velké a drahé hodiny! Mohlo by vás býti slyšeti už z daleka. A zatím tikáte, jako sotva vylíhlé ptáčátko!“

„Vašeho soudu nedbáme,“ odvětily velké hodiny, „raději vyčkáme, až co řekne hodinář!“

Hodinář přišel, prohlédl velké hodiny a pravil: „Velmi dobrý stroj!“

„Ale že tak slabě tukají?“ namítl pán.

„Čím lepší stroj, tím tišeji jde,“ odvětil hodinář.

Zatím malé hodiny cvakaly o přítrž, jen aby hodináře na se upozornily, doufajíce, že je také pochválí. Ten se konečně obrátil a usmáv se, pravil k nim: „Mnoho hluku — málo vlny!“

Střevlík zahradní.

íce na polích a v lesích, nežli v zahradách, vídáme pobíhati pěkného tohoto brouka, jenž se třpytí jako by byl vykládán samými drahokamy. Ale to se jenom zdá.

Tento třpyt a lesk způsobují sluneční paprsky, které se odrážejí od jemných rýh a mělkých jamek na měděných krovkách, jež jsou srostlé. Nedostatek ten však mu nic nevadí v jeho povolání. Za to mu dobře slouží hbité nohy, na nichž se pohybuje, jak na ocelových zpruhách.

Jmenovaný brouk patří k velmi užitečným broukům, jichž jest u nás asi 20 druhů. Slovou střevlíci. Střevlík zahradní velice se podobá střevlíku měděnému nebo zrnitému. Jest však menší než střevlík měděný a větší než zrnitý. Od obou liší se ještě také oněmi jamkami na krovkách, jež jsou od sebe zřetelně odděleny a na našem obrázku vyhlížejí jako skvrny.

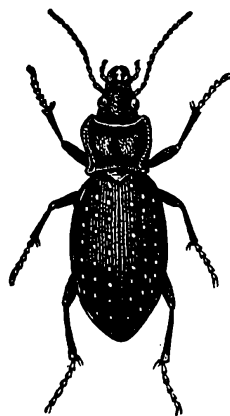
Ale jen co pravda: statečný jest jako všichni jeho příbuzní. Nebojí se vyjít ani v noci. V čas potřeby obhlédne svůj okrsek i za dne, ale hlavní přehlídku ponechá si vždy na noc. Jsou všichni střevlíci vlastně tvorové noční. Noc je našemu střevlíku dobou lovu. Co uloví, tomu pomůže se světa silnými kusadly. Tyto nástroje, k nimž přičísti dlužno ještě silný zub od spodu, střevlík rozevře a po nepříteli chňape. Uchvacuje červy a larvy, kukly, slimáky a hlemýžďe, požíraje hltavě jejich obsah, dokud se nenasytil. Jeť i on povahy dravé, masožravé a nenasytné.

Takový však byl hned jako larva. Patrně, že na to nezapomněl, co činil v mládí. Nejprve vylíhl se z vajíčka jako nepatrný červíček, ale už tehdy věděl, jak si má počínati, aby se ve světě uživil.

S počátku přemáhal pouze slabé živočichy; později však vrhal se na silnější tvory, ba někdy také i na takové, kteří nad něho vynikaly silou. A není divu. Takováť jeho povaha. Však říkávají: Šidlo v pytli se neutají.

Tak žil střevlík několik neděl. Potom na něho sedla ospalost, a on chtěj nechťej rozloučiti se musil s tímto slzavým údolím. Zalezl do země a tam spal spánek spravedlivých. Ponenáhu stala se z něho kukla.

Asi za čtyři neděle se probudil a zase byl všecek proměněn. Již neměl na sobě ani zbla z onoho rubáše, který jej tak dlouho udržoval v nečinnosti — objevil se najednou celému světu jako princ z pohádky — dospělý brouk, jemuž říkají střevlík zahradní.

Václav Kdlať.

Ježíškovi.

Ježíšku milný,
v té jarní době
kytičku fialek
neseme Tobě.

Přijmi ji radostně
od svého dítěte,
v srdci ať milostné
kvítko mi vykvete.

Fialka obraz je
milé Ti ctnosti:
kéž nebes prostory
za ni mne hostí!

Antonína Příbylová, žákyně V. tř. ve Veselí n./Mor.

Vycházka v dubnu do přírody.

Nyní máme nejkrásnější dobu v roce, totiž milé jaro. Příjemný vzduch a jasná pomněnková obloha vábí každého do přírody. Jednou v neděli, za krásného dne, vyšla jsem si s přítelkyní na procházku. Tak krásné to ovšem nebylo, jako v květnu, ale přece příroda upoutala naši pozornost.

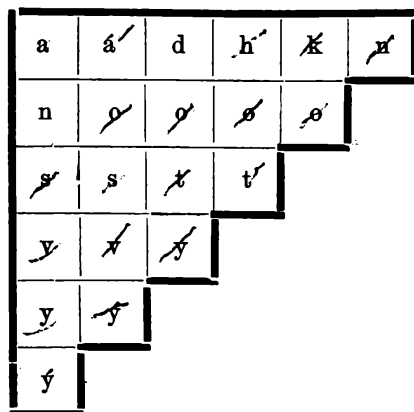
Šly jsme kol rybníka vrbami obrostlého. Voda vesele vlnami šplouchala, že již jest zbavena svých pout ledových. Na vrbách bylo viděti kočky, které při svitu slunce se leskly. K uchu našemu doléhal libý hlas skřivanů, kteří ve výši nedozírné kroužili a Tvůrci všeho světa chválu pěli. Podél cesty s druhé strany rozkládal se les. Již nevypadal tak mrtvě jako před nedávnem. Tu a tam bylo viděti květiny. Obzvláště oku našemu lahodil koniklec. Jen škoda, že jeho krása nesrovnává se s vlastnostmi, neb jest jedovatý. Něco květin jsme si natrhaly a uvily v kytku. Les dojemně šuměl tajemnou hymnu a vůně jehličnatých stromů nás opojovala, že jsme málem zapomněly na návrat. Odcházely jsme s myslí veselou, že již se vše k životu novému probouzí, po tak dlouhé době zimní.

Napsala Marie Hájková, žákyně měšť. školy z Jaroměřic.

Hádanky a rebusy.

1. Rohovka.

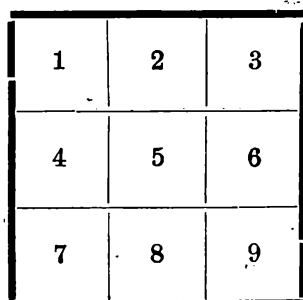
Sestavte písmena tak, aby čtena směrem svislým i vodorovným stejná dala slova. Význam slov:

1. Posvátná hora na Moravě.
2. Pouta.
3. Nerost
4. Náměstka přisvojovací ženského rodu.
5. Dvě stejné samohlásky.
6. Souhláska.

(- ou -)

2.

Tato čísla od 1—9 sestaviti tak, aby čtena svislým, vodorovným a šikmým směrem vždy dala 15.

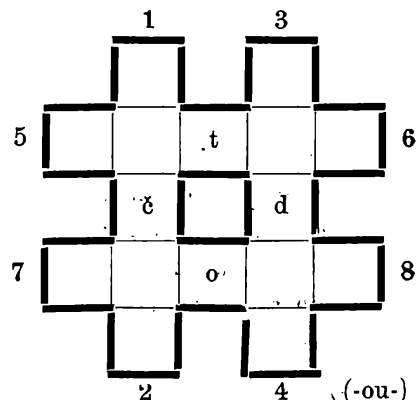

Alois Vyvolčka.

3.

Doplňte tečky, abyste dostali slova následující:

- 1—2. zvíře, jež myšky chytá.
- 3—4. pradena potřebuje.
- 5—6. květiny obletuje.
- 7—8. budova tobě milá.

(-ou-)

4.

Rozšiřovačka po slabikách.

- 12 známá slabika
34 12 zač trestán mnohý bývá.
56 34 12 sněhová spousta.
789 56 34 12 látka hořlavá.

M. Včelišová.

5.

První jméno apoštola Páně,
druhá pevné sídlo šlechty dávné;
vsuň si písmě mezi cbě,
město velké dá to tobě.

(- ou -)

6.

Po čem padá dešť?
Kopyta mám a nejsem zvíře?
Když tomu přidáš, je to menší; když od
toho vezmeš, je to větší. Co je to?

7. Záhadný nápis.

MI LU J'BLI ŽNI HOS VEH
OJA KOS EBES AME.

H. O. (-ou-)

8. R_s 9. r Ž na 10. $\frac{1}{4}$ ek

1. mil J P $\frac{á}{B}$ O $\frac{h}{e}$ S_c ko!

Třicet rozluštětelů hádanek a rebusů v tomto sešitě obsažených, kteří svá správná rozluštění samostatně pracovaná do 20. května 1904. redakci zašlou, obdrží odměnou pěknou knížku.

Rozluštění hádanek a rebusů z č. 8.

1. Koníček s hádankou.

V černé kukli chodívám,
černé schody nosívám;
černý jsem jak mouřenín,
černého se nebojím.
Hádej kdo to je? — Kominík.

2

Pavel, pláso, palma, plíce, pokoj,
práso, panná, proto, pečen, pláva. —
Velikonoce.

3. Nazaret.

4. $3 + 6 + 9 = 18$ $3 \times 6 \times 9 = 162.$

5. Lilie. — 6. Kvap není dobrý rádce. — 7. $2 + 11 = 13.$ — 8. Žezlo. —
9. Z malé jiskry velký oheň. — 10. Houba.

Obsah. Poklady dítěte (báseň), str. 249. — Neposlušná včelka, str. 250. — Návštěva v myslivně (s obr.), str. 252. — Jiskřičky, str. 256. — Hrad Habsburg, (s obr.), str. 257. — Jarní píseň, (báseň s obr.), str. 259. — Princezna Kvakuška, str. 259. — Dva obrázky z našich dějin, (s 2 obr.), str. 264. — Obrázky z katolických missí, str. 266. — Veselý taneček, (báseň s obr.), str. 269. — Plitvická jezera, str. 269. — Matka Spasitele (s obr.), str. 274. — Říkadla přede hrou, str. 275. — Bajky, str. 276. — Střevlík zahradní (s obr.), str. 277. — Ježíškovi (báseň), str. 278. — Vycházka v dubnu do přírody, str. 278. — Hádanky a rebusy, str. 279. — Rozluštění hádanek a rebusů z č. 8., str. 280.

V Petřvaldě: Jan Pavelek. V Plumlově: Jaroslav Lubič. Eduard Liska. V Pízní: Vilém Škrdlant, Jan Růžek*, Karel Vorreith. Jaroslav Hanslíček. Jaronír Štěrba. V Popovicích: Josef Mikša. V Praze: Marie Grygarova. V Přelouči Marta Filipevská. V Přemyslovicích: Filomena Krečmerova. V Přerově: Marie Šumanova, Bedřich Šamal, Alžběta Neudčrňova, Josefa Bartochova*, Marie Malaníkova, Matylda Micharova, Filomena Do-tálova*. V Přívoze: Hermína Niklova, Ferdinand Losert, Jan Macura, Jaros'av Perutka*, Marie Zapletalova. V Ratajích: Marie Střidavá. V Rohozné: Flora Chalupníková. V Semilech: Ludvík Špidlen, Marie Procházkova*. Ve Skryjích: Božena Svitáková. Ve Slavěticích: Frant. Tep'anova*, Štěpánka Mityskova, Bertuše Jakubova. Ve Slavkově: Václav Klapetek. Ve Smolkově: Josef Eichler, Jindřich Kupka, Josef Kropš*, Rudolf a František Valášek, Josef Domiňák*, Gustav Pecháček, Jan Valášek, Aloisie Kačenova. Ve Staré Vsi: Libuše Odstrčilova, Ant'nín Klímecký, Augustin Skácelík, František Bartík, Alžběta Čadova, Josef Filipík, Stanislav Studynka*. Ve Stolčíně: Julie Bílkova. V Telči Karel Dub, Marie Dvořáková*. V Tiché: Anna a Marie Špačkovy. V Tlumačově: Leopold Navrátil, Stanislav Skopalík*. V Troubsku: František Vašulín, Alois Otoupalík. V Třebíči: Marie Švábeníková, Marie Mozorova, Josefa Jelečková*, Růžena Máchalova, Jos. Saturkova, Božena Zimmermannova, Marie Matějková, Anna Dlouhá*. V Třeboni: Ida Kottasova*, Marie Šachlova, Marie Myslíková, Marie Bařkova, Johanna Jiříčková, Hermína Janoušková, Jarmila Preiningrova (S předlozkou „po“ se osobní náměstka „já“ skloňuje: Po-mně-nka. Mnozí tak správně rozluštili!) V Tuřanech: Alois Rudolecký*. Ve Val Kloboucích: Karel Bureš. Ve Vel. Lukově: Josef Rédl, František Ernst, Božena Skřítkova, Růžena Daňkova*, Julie Lukšíková*, Hugo Fryšák. Ve Veselí n./M.: Ant. Benda, Josef Lacina. (Špatné výmy!) Ve Vilímově: Marie Michálková. Ve Višňovém: Václav Adámek. František Bojanovský. Ve Vítkovicích: Josef Güntler, Ludvík Foldyna*, Josef Kubínek*. Ve Vranovicích: Marie Stárkova (bezké!). V Zaloňově: Otakar Kavan. V Zubří: Rudolf Dähne*, Oskar Kotisa. Ve Zvole: Hedvika Mazlova. V Židonicích: Filomena Krkošková, Růžena Matalova*, Marie Michalcova. V Žirovnici: Marie Hůlkova. V Bílovicích: Marie Trnkova. V —: N. N.

Za četné pozdravy srdečně děkuje a milé čtenáře a čtenárky pozdravuje

strýček redaktor.

Jména odměněných poznačena jsou hvězdičkou!

 Rozluštění zasílána buďte nejdéle do 20. a vždy do redakce, Dominikánská ulice číslo 4.

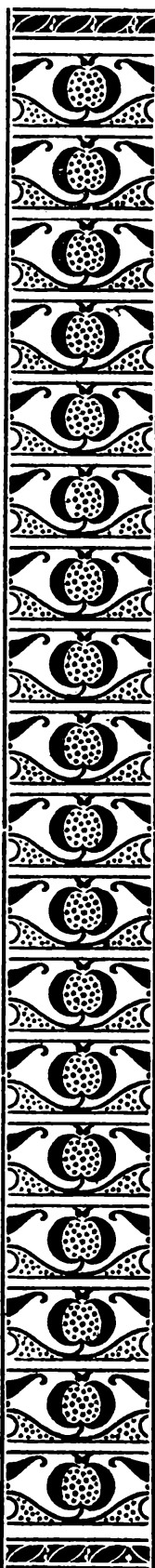
Listárna redakce.

Sl. Linh. v Medl.: Jen dále! — Háj. zde: Něčeho bude užito.

Redakci zasláno:

Vychovatelské Listy. Časopis věnovaný zájmům křesťanského výchování. — Ročník IV., číslo 7., 8. — Tiskem Frant. Navrátila v Ivančicích na Moravě. — Vychází dvakrát měsíčně. — Předplatné na celý rok obnáší 6 K. — Redaktor Alois Adamec.

Rodinné výchování. List pro šíření zásad dobrého výchování v rodinách českoslovanských. Se stálou přílohou „Besídka“. — Majitel, vydavatel a zodpovědný redaktor Josef Šauer z Augenbruggu, c. k. školní rada v Praze (v č. 567-III). — Vychází jednou za měsíc. Předplatné 2 K. — Číslo 3.

K LASKAVÉMU POVŠIMNUTÍ!

V „KNIHOVNĚ NAŠÍ MLÁDEŽE“

— VYDANÉ NÁSLEDUJÍCÍ KNIHY PRO MLÁDEŽ —

— DOPORUČUJEME —

D. MAMIN-SIBIRJAK

SVĚTLUŠKY A JINÉ POHÁDKY

Z ruského přeložil A. G. Stin.
S kresbami umělců J. Andrejeva,
P. Litviněnky a j.

CENA 1 K.

J. VOJENSKÝ

ZE ŽIVOTA MALÝCH HRDIN

CENA 60 h.

E. DE PRESSENSÉ

ROZA

Dle sedmadvacátého francouzského
vydání přeložil Aug. L. Tvrzský.

CENA 1 K 80 h

A. GENNEVRAYE

ULIČNÍK

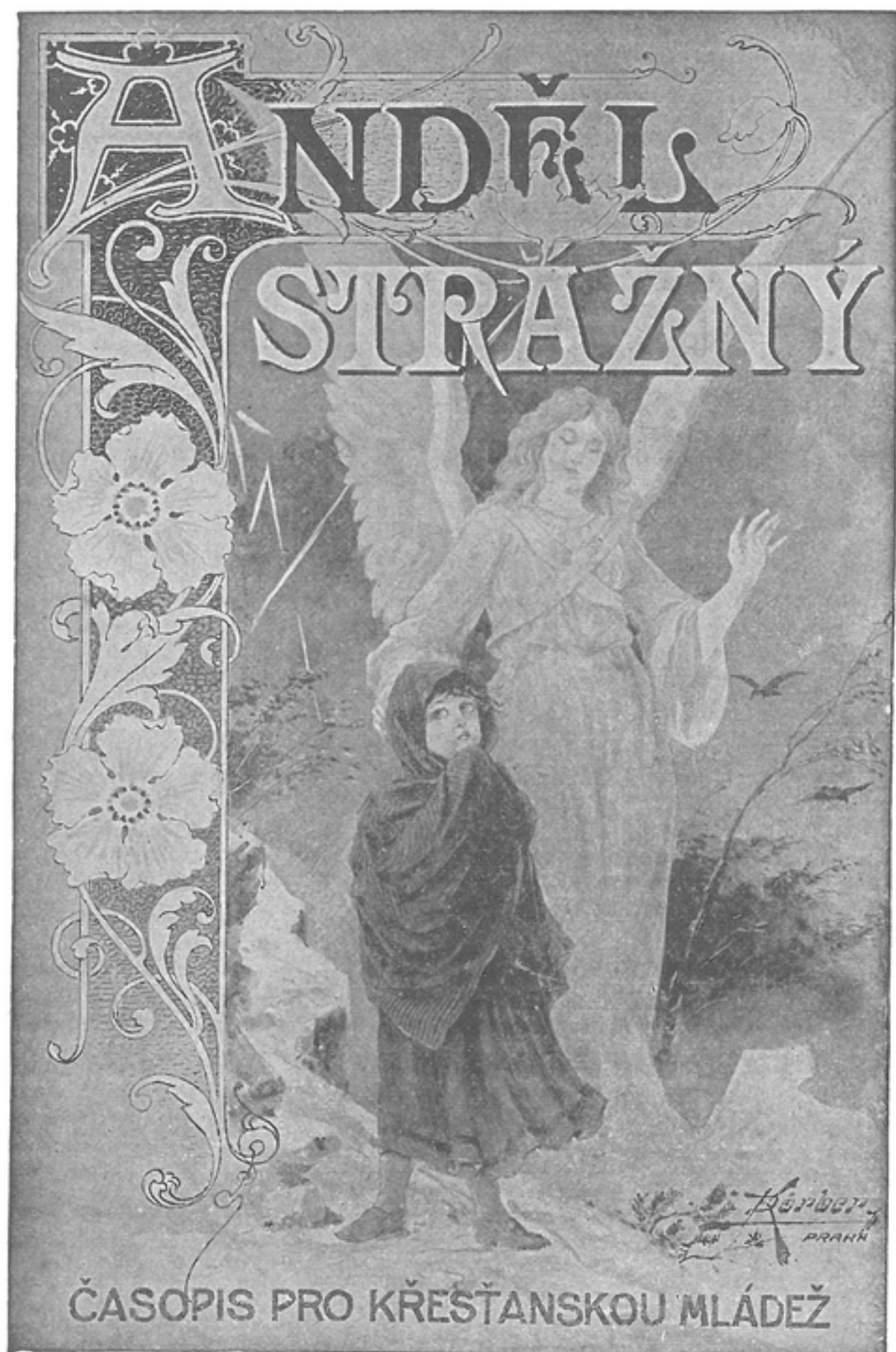
Povídka francouzskou akademií
pocťená. Přeložil Alois Stráňovský.

CENA K 1'20.

ŽÁDEJTE NOVÝ SEZNAM KNIH ZDARMA!

Za redakci odpovídá: JAN DVOŘÁČEK, učitel v Brně.

Vydává svým tiskem a nákladem Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských v Brně.

Za redakci odpovídá: JAN DVOŘÁČEK, učitel v Brně.

Vydává svým tiskem a nákladem Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských v Brně.

ROČNÍK DVACÁTÝ TŘETÍ.

1903/1904.

◊ SE 68 OBRÁZKY, HUDEBNÍ PŘÍLOHOU ◊

◊ ◊ ◊ A ČETNÝMI OZDOBAMI. ◊ ◊ ◊

Roč. XXIII.

Červen.

Číslo 10.

— Dětem. —

Znáte andělíčka,
svého přítelička,
jenžto strážcem sluje,
že vás opatruje?

Když jde na svět dítě,
jako sličné kvítko,
anděl s ním jde spolu
s nebe na svět dolů.

Tam s ním pořád chodí,
po sadech jej vodí,
před vichrem ho chrání,
mrazům k němu brání.

Když spí dítě tiše,
on jde do své říše,
a mu v ráji vzatá
nese jab'ka zlatá.

V srdce dítě mladé
poklad s nebe klade,
duši medem kojí,
hod jí Boží strojí.

Když se dítě modlí,
v slasti při něm prodlí;
však když k zlému cílí,
anděl hořce kvílí.

Ó vždy mějte v lásce
andělíčka strážce,
poslušni ho buďte
a ho nezarmuťte.

Tož ten anděl Páně
bude vám vždy k schráně,
bude za vás prosit
a vám dary nosit.

Fr. Sušil.

Práce je nejpevnější oporou.

Z polštiny přeloženo a upraveno.

Zil v jednom městě staříčký otec a ten měl dva syny. Starší, přičinlivý a rozvážný, jmenoval se Šimon, mladšího, jenž byl dosti lehkomyslným a do jisté míry i nedbalým, zvali Luděk. — Za nedlouho starý otec zemřel a oba dva bratři, Šimon i Luděk, byli přinuceni jíti do světa hledati si výživy a pernou prací vydobývati vezdejšího chleba.

Starší z nich, Šimon, nechtěl se příliš oddáliti od rodné své dědinky a domku, v němž se narodil. Šel do nedalekého města a tam dle sil svých staral se o výdělek. Ovšem, výdělek ten byl mnohdykrátě velice krušný a trpce zasloužený, ale to přičinlivého Šimona neodstrašovalo. Od malička přivykl práci a tak ani mu nepřipadala práce jeho tak těžkou, jakou ve skutečnosti byla. Veselou písní zapuzoval veškeré nespokojené myšlenky a tak mu míjel život v spokojenosti a štěstí. Šimon netoužil po bohatství a protože byl spokojen i s tím, co měl, byl šťastným. Že byl pracovitým a šetrným, v krátkce nashromáždil si tolik peněz, že si mohl koupiti chaloupku, která kdysi patřila jeho nebožtíku otci, ale po jeho smrti musila býti prodána. V otcovské své chatce byl spokojeně živ a zdálo se mu, že duch zemřelého otce provází jej při veškerých podnicích a že mu pomáhá v každém jeho díle. Zajisté mohl býti otec s Šimonem úplně spokojen.

Mladší Luděk docela jinak udělal. Slýchal častokrátě, že tam kdesi za mořem jsou ohromné doly na zlato a stříbro a že je tam drahých těch kovů tolik, že si může nabrat každý, kolik by chtěl. Luděk táhla touha poznati ty cizí kraje, nashromážditi si ohromných pokladů, vrátiti se pak domů takto zbohatlý a ukázati bratru Šimonovi, že rychleji člověk může zbohatnouti dobýváním zlata nežli úmornou prací. V duchu již si kreslil ty lesklé vidiny svých plánů a všecko si maloval barvami nejružovějšími.

Plavil se proto za moře, aby dosyta užil těch radostí ze zlata. Ale běda! Když přišel na místo, tu veškeré jeho naděje se rozprchly tak, jako sníh taje pod paprsky jarního slunce. Neuzřel země, kde se po silnicích povalují balvany zlata, jak myslel, ale poznal, že i zlato se dobývá prací! To nebyla téměř práce, to byla muka týrání! Však Luděk přece neumdlával. Těšil se nadějí, že jednoho dne učiní nález, který mu skvěle oplatí veškeré jeho lopocením a namáháním.

Poštěstilo se mu po dlouhé době, že našel kus zlata, který prodal za dosti značnou sumu peněz. Luděk si myslel: „Teď ještě několik takových nálezů kdyby se mi poštěstilo, byl bych šťastným. Pak bych se vrátil domů, do své vlasti a vysmál se bratru Šimonovi. V klidu bych potom užíval bohatství svého.“

Ale veškeré jeho plány a naděje v budoucnost se mu ztratily. Nejen, že nenašel drahný čas ničeho, čím by se potěšil, nýbrž i veškeré jeho úspory mu někdo nepoctivým způsobem odcizil.

Ubohý Luděk naříkal a hořekoval, ale veškeré jeho nářky mu nic nepomohly. Nejvíce jej rmoutilo to, že bratru svému Šimonovi nemůže nyní dokázat, že on lepší stránku sobě vyvolil.

Znova se vrhl s novým snažením do práce a co jej pobádalo k neúnavné práci, byla myšlenka, aby si ušetřil tolik peněz, aby mohl odejít do vlasti. Nechtěl sice už bratru Šimonovi dokazovat, že udělal lépe, naopak v nitru chápal, že Šimon svou prací docílil více, nežli on svou trýzní. Netěšilo jej už v cizině nic a pracoval proto tím více, aby brzo mohl uzříti svou vlast.

Za několik týdnů přivinul k svému srdci Šimon bratra Ludka. Nevypτάval se ho, kde má vydobyté poklady, ale ihned jej pohostil tím, co jeho skrovná chaloupka obsahovala a nabídl mu stálý útulek ve svém obydlí, pravě, že zajisté se mu už znelíbily cizí kraje.

„Ba znelíbily a znechutily se mi!“ hořce přizvukoval Luděk. „Hle, myslil jsem, že vrátím se bohatý a šťastný do své vlasti a vysměji se tobě a tvé lopotě, kdežto nyní vracím se tak chudým jako jsem odcházel a ničeho nemám ze své klopotné práce. Vyženeš mne nyní, když víš, že nemohu ti ničím přispěti?“

Ale Šimon nedal mu domluviti a pravil: „My dohromady můžeme se podporovati a ty mi můžeš pomoci, nač síly mé nestačí.“ —

Doposud žije Luděk u svého bratra Šimona ve skrovné chaloupce. Je nyní šťasten a spokojen jako bratr jeho; netouží po cizích krajích, poněvadž se přesvědčil, že práce je nejpevnější oporou.

Václav Staněk.

Plitvická jezera.

Vzpomínka z cest. Napsal *Karel J. Zákoucký*.

III.

ásledujícího dne vstal jsem velmi záhy. Chtěl jsem viděti krásu Plitvických jezer za jitra. Ještě mlhy vznášely se nade vším, když jsem vyšel na rozhlednu nalézající se na hotelu. Tichý klid a svatý mír chvěl se nad lesy a slapy, a vodopády jezer šuměly a hučely, jakoby vyprávěly o vilách, jež prý sem za nocí přicházejí, aby se vykouply v čistých vodách jezerních.

Stál jsem na rozhledně a zadumán šumu tomu naslouchaje, nemohl jsem zraku svého od jezer odvrátiti. Každé chvíle jevil se mi obraz jiný a vždy krásnější. Slunko zvolna vystupovalo a pronikalo ranní mlhy, zatlačujíc je do lesů a vody jezerní v jeho ozáření zahrávaly barvami vždy novými a novými. Je něco neobyčejného v té hře barev, kterou se vody jezer Plitvických vyznačují. Zdá se vám jedné chvíle, že jsou barvy zelené, ale v okamžiku měníte svůj úsudek a tvrdíte, že jsou modré, a zčeří-li hladinu jejich vítr, jistíte, že pohrávají tónem zafialovělým a je-li pod mrakem, zdá se vám, že jimi prokmitá barva žlutá.

Tato změna barev vykládá se různě, ale vše jsou jen dohady. Tvrdí se, že toho jednak příčinou hloubka vod nebo směr dopadajících slunečních paprsků, jednak také vzduch a jeho pohyb; za dnů pošmurných má voda také jiné zabarvení než za dnů slunečních. Mladý však chorvatský přírodopysce Šoštaric tvrdí, že příčinou zelenosti vod je nesmírné množství žijících tu mikroskopických ráčků, kteří prý jsou naplněni zelenomodrým barvivem.

A když se mlhy úplně zdvihly, upoutaly můj zrak slapy a vodopády zcela. Viděl jsem je a slyšel, jak se rozpěněné s hukotem a šumem jako zoufalé vrhají v tůň, nebo jak zurčí a šplechtají a jako stříbrné stuhly zvolna přetékaají přes skaliska zelení porostlá a tufy roztodivných tvarů. — Mimoděk vzpomněl jsem si na slova Boleslava Jablonského:

„Jestliž jedna velká kniha
bez omylu, bez vady,
a ta velká, svatá kniha
sluje — kniha přírody.

Čítej pilně v knize této,
máš-li srdce citelné;
písmo její jesti těžké,
ale přece čitelné.“

A dále na jiná jeho slova jsem si vzpomněl, když jsem to velikolepé dílo přírody před sebou zřel:

„Jestliť jeden veškerenstvem
svobodně vládnoucí duch,
my cítíme jeho vládu
a jej s úctou zovem — Bůh!“

a pod dojmem těchto slov řekl jsem si, že tu přede mnou rozevřena kniha, na jejíž stránkách všemohoucnost Boží vylíčena slovy nejpůsobivějšími, nejnadšenějšími.

Všecek mocně dojat a uchvácen stál jsem nad tím nevyličitelně krásným dílem přírody a obrysy všeho toho hluboko vtiskovaly se v moji duši. Nepodívám-li se již k Plitvickým jezerům, nevymizí z mé hlavy vzpomínky na dojmy ty nikdy. Viděl jsem již dosti jezer, ale žádné z nich nehonosí se takovými půvaby, jako jezera Plitvická. Chci-li se dnes něčím potěšiti, vzpomínám na ně a věřte, mladiství čtenářové, že to musí býti něco neobyčejného, co by mne zdrželo, bych nedbal daleké a obtížné cesty a ještě jednou se tam nerozjel. Ovšem, pak delší dobu bych tam zůstal.

Tak ostatně vyslovil se dosud každý, kdo Plitvická jezera spatřil. Z naší společnosti zvláště jimi nadšena byla sl. S. z Prahy. Každý obdiv, který o Plitvických jezerech pronesla, byl hotovou básní. Rád jsem jí naslouchal, rád s ní podél jezer putoval.

První výprava naší společnosti podél jezer byla k jezerům dolním. Těšil jsem se na ni, že jsem se nemohl dočkati umluvené hodiny ke schůzce. Věru, nebylo by divu, kdybych se byl neoddělil a nešel napřed. Byl bych toho však litoval. Byl bych šel pěšky a to, když jsme se v umluvenou hodinu sešli, plavili jsme se po loďkách.

Od hotelu sestoupili jsme ke kupavně (koupelně) na jezeře Kozjakovu, kdež do svých lodic přijali nás plavci oděni prostým svým šatem národním. Pluli s námi podél ostrova Stefaničina, který porostlý je spíše pralesem

Vodopád řeky Plitvice.

než hájem, až k mostu, u něhož stojí zcela jednoduchý, chudičkový mlýnek plitvický.

Jezero Kozjakovo je ve výši 536 *m* nad mořem a je jedno z největších. Vybíhá ve tři choboty: v pravo je Glibovit, do něhož se vlévá říčka Rječica a kolem něhož od hotelu vede cesta do Leskovace, v levo pak je Matijaševac a Jasenovac.

Plavba po jezeře Kozjakovu je pravou rozkoší. Plujete a díváte se do zelenomodré vody, jež bohata je pstruhy, a vidíte, že voda při každém ponoru vesel se zčeří a barvami zahraje. A když vás unaví pohled na vodu a čilý rej pstruhů, zatékáte zrakem v pravo na olesněné stráně vrchu Medvedjaku 881 *m* vysokého nebo vlevo na Stubicu a dále na Bigin vršak 755 *m* vysoký. I my jsme tak bloudili svými zraky po lesích, v nichž hojně černých veverek a lišek a na Medvedjaku před lety i hojně medvědů bývalo, ale nedlouho jsme tak po těch lesích tékali. Mysl naši upoutalo vypravování veslaře našeho.

Vypravoval pověst o sedláku Kozjakovi, po němž jezero má své jméno. Od nepaměti prý osadníci nedaleké osady Plitvice zvané na tomto jezeře lovili ryby. Lovili každého dne, ale jsouce křesťané, sedmého dne odpočívali, přísně světice neděli. Ale stalo se, že sedláka Kozjaka jednoho týdne pronásledovalo rybářské neštěstí. Celý týden lovil, ale ani jednou ve své síti neuviděl rybičky nejmenší. Kdyby jiní rybáři nevytahovali síť plné ryb, myslil by, že v jezeře již ryb není. Závist a hněv zařízly se mu v duši a svedly ho k znesvěcení neděle. Měl pěknou živnost, měl od čeho býti živ, ale jsa pln zloby, šel a rozestřel síť i v neděli.

Varovala ho manželka, když viděla, že odchází se sítěmi, prosily ho děti, by na ryby nechodil, ale raději s nimi šel do Leskovace, ale Kozjak neposlechl. Šel a již se nevrátil. Několikrát rozestřel síť, ale vždy je prázdné vytáhl a to ho bouřilo tím více. Rozeztlil se, že zlá slova pronesl ze svých úst a všecek hněvem se chvěje, opětně ponořil síť.

A toto rozestření sítě bylo mu osudným. Po chvíli táhl síť, táhl, ale síť hnouti nemohl. Tím vrchovatě vzkypěl v něm hněv a trpělivost mu došla. Trhl síť, seč síly měl — loďka se převrátila a Kozjak zmizel v hlubinách jezera a již se neobjevil.

Když se nevracel, Plitvičané na prosby nešťastné ženy šli, by Kozjaka hledali. Po dlouhém hledání vylovili jeho mrtvolu zapletenou ve vlastní jeho síť. Na pamět a pro výstrahu, jak Bůh ztrestal znesvěcení neděle, nazvali jezero jezerem Kozjakovým čili také krátce Kozjakem. —

Přepluvše jezero po délce přistáli jsme u mostu, kdež jsme také vystoupili. Byli jsme u dolních jezer: Milanovace 527 *m* nad mořem,

Osredaku zvaným také jezerem Gavanovým 518 m, Kaludjerovace 509 m a Novakovičeva brodu 506 m vysoko nad mořem.

Do Milanovače vtéká voda podivuhodnými slapy z jezera Kozjakova a odtud podobně přelévá se, tu s veselým šumem a bubláním, onde s klokotem a hukotem, přes tufové podivuhodné útesy, na nichž roste nejrozmanitější rostlinstvo, z jednoho jezera do druhého; ano, tu onde i prohloďává voda travertin sedra, tvoří dutiny rourkám podobné a jimi protéká a šplechtá, že tu skutečně veselo. A i milá jest ta hudba zpěněných vod!

Po obou stranách jezer úděsně, skoro strmě zvědají se tu vápencové a dolomitové skály, na nichž tu onde, jako odvážlivec uchytilo se různé stromoví. Aby divy, jež tu voda jezer za věky vytvořila, snadno a bez nebezpečí mohly se přehlédnouti, zřízena tu pohodlná cesta, kteráž na pamět návštěvy arcivévodkyně Marie Doroty, nynější choti vévody Filipa Orleanského, je nazvána „Marie-Dorotejin put“. Cesta vine se po pravém břehu jezer Milanovače a Osredaku. Přes slapy Osredaku položena je dřevěná lavka, po níž se přejde na břeh levý, odkudž pohled na slapy Osredaku jest obrazem zřídka vídaným.

Vracíme-li se po levém břehu jezera Osredaku a Milanovače, přijdeme ke schodům po nichž vystoupíme nahoru k cestě do Ogulína vedoucí a kde zřízen je park zvaný „Jezerski biser“.

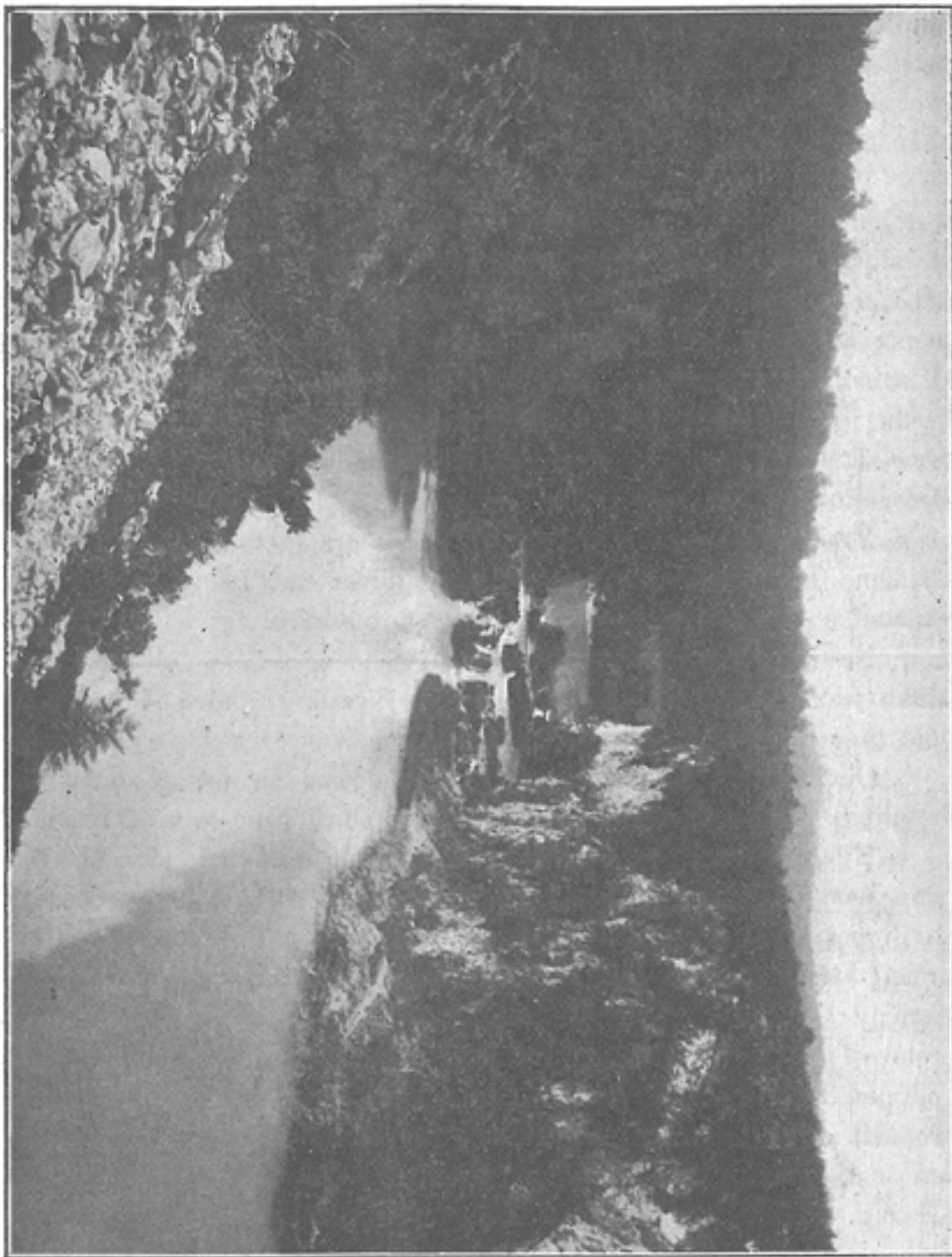
Nevrátili jsme se však. Ubírali jsme se dále po proudu po levém břehu jezera Kaludjera a když jsme ho přešli, po nové lávce přejíti jsme opět museli na břeh pravý. Lávka tu položena přes slapy velmi zajímavé.

Chvíli jsme je pozorovali a když jsme se na ně dosti nadívali, sestoupili jsme pod skálu Šupljaru, čímž ocitli jsme se v rokli „Sastavci“.

Milerádi jsme tu usedli. Nebyli jsme unaveni, ale oči své chtěli jsme nasytiti krasami, jimiž tu příroda nešetřila a uchu popřáti také chvíli požitku. Sastavci jest údol úděsně divoký a přece obdivuhodně krásný. Bylo nám tu jako v začarovaném koutku. Usadili jsme se na kameny a pozorovali divadlo oku se tu ukazující. Zdivělé vody jezera přelévají se tu divoce a šumí a hučí a zvláště hromový hukot způsobuje vodopád řeky Plitvice, která se tu s výše 78 m dvěma proudy vrhá do propasti. Jaká tu krása! Jaká divokost! Hukot a šum rozléhá se kol, že zdá se ti, jakoby skály Šupljary v nitru svém se drtily a hrozily zde tě pohřbiti. Neutíkáš však odtud, neopouštíš „Sastavci“, ale upřeněji upíráš svůj zrak na bělostně zpěněné proudy vod a vidíš, jak se proudy vody řeky Plitvice přivalují na pokraj propasti, jak se střemhlav s hromovým rachotem jako zoufalé vrhají dolů a se tříští v miliardy drobounkých krůpějí, do nichž chtivě se zabodávají sluneční paprsky a ztajené barvy své rozkládají a vystavují na odiv, že tu vidíš duhu na duze. Zdá se ti,

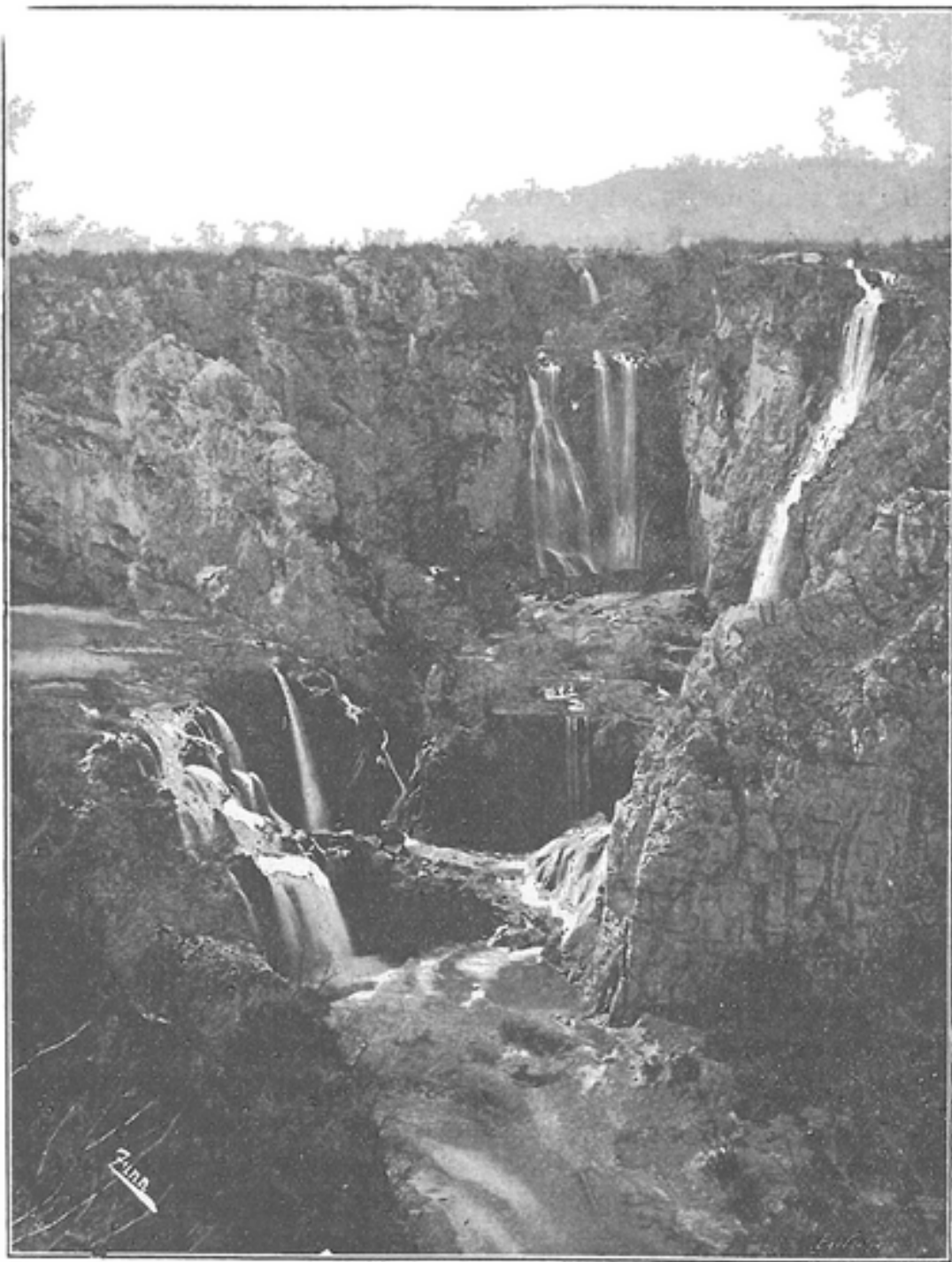
jakoby po celé propasti byl rozestřen jemňounký závoj setkaný z vláken barev nejohnivějších a každé chvíle ton svůj měnících. Věru, nechtělo se nám dále! Usedli jsme a naslouchali pověsti, kterou o původu jména jezera Kaludjerova vypravoval náš průvodce:

Jezera dolní.

Zde v blízkém sousedství žil kdysi muž, jménem Kaludjer. Mohl se nazývati mužem zámožným, měl rolí dost, dobytka stáda hojná a do lesa vyjítí si a kus zvěře zastřeliti mohl, kdy se mu zachtělo. Spokojen mohl

býti, ale nebyl. Vypustil z hlavy starosti o hospodářství, vyrval ze srdce lásku k rodině, k ženě a dítkám, duše jeho dala se obloučiti lakomstvím. Netěšil ho jásavý zpěv skřivánka, který mu vysoko pod modrou klenbou nebes prozpěvoval, když obdělával zděděné luhy otecké, jemu nad vše

„Sastavci.“

milejší stal se zvuk a lesk stříbra a zlata. Nikomu nepřál ničeho. Sám strádal a žena s dětmi bývala v nedostatku, protože jí Kaludjer nikdy nedal potřebných peněz, aby mohla chleba nakoupiti. Ty Kaludjer

schráněl a ukládal v komoře. A mohl-li nepozorovaně k nim vejíti, zašel do komory a přebíral se v nich, a štěstím zářila jeho tvář, slyšel-li cinkot zvonivého kovu.

A čím více měl, tím více srdce jeho po zlatě toužilo. Lakomství tak ho oslepilo, že úplně sešel s cesty ctností. Aby ještě více nahromadil, přepadal kupce a pocestné, clupoval je a lup ukládal k ostatním svým pokladům.

A kdysi přepadl carské poselstvo a pro bídný kov lesk života jejich utratil.

To rozvedlo ho se ženou. Až dosud nikdy nepotřísnil ruce své krví obětí nevinných. Tentokráte dopustil se vraždy. To bylo více než mnoho. Nechtěla již s mužem-vrahem žíti pod jednou střechou. Vzala dítky své a odešla. Kam, nedozvěděl se nikdo nikdy.

Lup Kaludjerův byl tentokráte veliký. Netěšil se jím však dlouho. Již následující noci přihnala se bouře a se vši sběsilostí rozpoutala se nad Plitvickými jezery. Temné mraky pokryly oblohu, blesk se křížil s bleskem, hrom burácel za hromem a dešť celými proudy lil se s děsivých oblak. Jezera rozvodnila se, voda stoupala výš a výše, vylévala se z břehů a vnikala, kam vniknouti mohla.

I do chalupy Kaludjerovy vnikla.

Kaludjer boje se o poklady, usedl na ně, a voda rostla, stoupala a zaplavovala a strhovala vše, co se jí v cestu stavělo. Podobalo se, že strhne i chalupu Kaludjerovu a se všemi poklady ji odplaví. Kaludjer se všecek chvěl. Více než o poklady bál se té chvíle o život. V úzkostech svých vzpomněl si na Boha. Modliti se počal, a tu kde se vzal, tu se vzal, stál před ním stařeček vážného vzezření více než stoletý.

„Proč tolik běduješ?“ oslovil Kaludjera hlubokým hlasem.

„Viz, vody vzbouřené můj život zničí!“

„Bojíš se o život?“

„Můžeš-li, zachraň mne!“

„A o poklady se nebojíš?“ nedbal jeho prosby stařec.

„Rád je všecky obětuji, jen když života svého uhájím.“ Probudila se v něm láska k životu a zvítězila nad láskou ke zlatu.

„Dobře tedy! Dej vlnám hněvem zdviženým a rozpoutaným vše, co jsi nepoctivě a nedovoleně nashromáždil!“

A Kaludjer ceně život svůj více než poklady poslechl. Vynášel stříbro i zlato a házel je dravým vlnám napospas.

A již vyházel všecko do vzbouřených vln a proud jich se nemírnil, voda neopadávala.

„Hleď, pane! Slíbil jsi, že mne zachráníš a již jsem všechno zlato do vod vyházel a naděje, že nebezpečí uniknu, není.“

„Nemluv! Nemluvíš upřímně!“ zakřikl ho stařeček. „Ty zajisté skrýváš ještě něco z lupu, jehož jsi se dopustil na carském poselstvu!“

„Ničeho již nemám,“ řekl a ruku, na níž měl prsten velmi drahocenný, před zraky starcovými ukrýval.

„Nelži a vydej vlnám skvost!“

„Nemám žádného a což kdybych měl — tak vlny na to čekají?“

„Zajisté čekají a bouří, jsouce rozhněvány, že nejsi upřímný!“

„Jsem upřímný, ničeho již nemám,“ zvolal Kaludjer, nechtěje prsten, jež si nad míru cenil, vydati.

„Lžeš a vlny tě potrestají!“ zvolal rozhorleně stařec a jak se byl objevil, tak zmizel a venku v černé noci blesk se křížil s bleskem a hrom burácel a vlny se zdvihaly bouřněji než před tím a v okamžiku nebylo po chalupě Kaludjerově a po Kaludjerovi ani stopy.

Když pak vlny opadly, nalezena mrtvola Kaludjerova s prstenem na ruce v tomto jezeře, i nazváno po něm. —

Odpočínuvše si, sestupovali jsme dále podél Nowakovičova brodu, přešli jsme opět po lávce na levý břeh a octli jsme se tak na břehu řeky Korany, která vzniká spojením vod jezer Plitvických a řeky Plitvice.

A běh řeky Korany je neméně půvabný. Tu onde činí nádržky a rozlevy, z nichž slapy a vodopády přelévají se vody její právě tak jako z jezer Plitvických

Zde jsem se se sl. S. od společnosti oddělil. Dva Srbové, kteří nás provázeli, vypravovali, jaké jsou ještě dole krásné a rozsáhlé jeskyně, a to nás svedlo. Poslechli jsme jejich vyzvání a dali jsme se jimi vésti do jeskyně krápníkové, do Holubí, do Modré a Mráčné. Tato slouží za stáj. Pastevci, kteří tu pasou, vhánějí sem stáda svá za parné doby denní i na noc.

Na zpáteční cestě nemajíce naspěch, pozorovali jsme bohatou a nádhernou zdejší květenu. Je to úchvatný pohled na tu rozmanitost a pestrost květin, jež vyrůstají na březích i mezi slapy na útesích sedra. Zvláště zajímaly nás kapradiny.

Po obědě zašli jsme si do turecké kavárny na černou kávu. Nemysli však, milý čtenáři, že to kavárna zařízená po způsobu kaváren našich velkých měst. Turek Mujo má tu nedaleko hotelu na pokraji lesa prkennou boudu a zde v malých plechových konvičkách vaří na zemi hustou avšak chutnou moku. Předloženou kávu nepiješ ovšem v boudě, nýbrž před boudou u stolů zcela primitivních — pouze z prken zrobených.

Sedí se tu pěkně. Jsi chráněn před palčivými paprsky hustými korunami starých smrků.

Když Mujo navařil, přisedl k nám, ne snad že by se bál, abys mu neutekl, ale by tě bavil. Nežádá Mujo za kávu ničeho, spokojí se tím,

co mu dáš zpropitného a ty mu dáš hodně, neboť ho chceš odměniti i za to, že tě bavil.

Mujo umí vyprávěti. O každém jezeru, o každém místě zde zná pověst, ale nejvíce jich zná o svém rodišti Bihači, kamž odtud 40 *km*. Také se nám o Bihači nejvíce navyprávěl. Z toho mnoha vypravování uvedu pouze pověst, jak se Bihač dostal do rukou tureckých:

Již celé království Bosenské bylo v moci turecké, pouze Bihač odolával jejich útokům. To hněvalo vezíra, velitele vojsk tureckých. Opět a opět kázal hnáti útokem na hradby Bihačské, ale útok od statečných obyvatelů bihačských, vždy šťastně byl odražen. I rozeznil se vezír a při bradě prorokově přísahal, že musí Bihače dobýti. K tomu však bylo třeba silnějšího vojska. I poslal posla svého Tatarina k sultanovi pro indat čili vojsko pomocné a Tatarin spěchal, aby co nejdříve byl zpět. Když dojel na vršak Predojeviče, zaslechl zvuky fugary, dřevěné to píšťaly. Zastavil se a naslouchal. Chvillemi píšťala umlkala a Tatarin slyšel zpěv:

„Kdyby moudrý vezír poslechnout mne chtěl,
dávno by již Bihač ve své moci měl.“

Tatarin se nerozmýšlel. Pobídl koně svého a zajel k pastýřovi.

„Kako se zoveš?“ oslovil ho.

„Nikola Predojevič!“

To stačilo. Tatarin jak přijel, tak odejel. Rychle se vrátil k vezírovi a vypravoval, co slyšel. Vezír nemeškal a poslal posly pro Nikolu a posly do Stambulu — Cařihradu pro císařský ferman, jímž by se Nikolovi dala plná moc nad vojskem a vůbec.

Když Nikolu přivedli do ležení, oblekli ho v šat, jaký nosívají nejvyšší pašové, a když doručen mu ferman císařský, přijal Nikola jméno Hasan, postavil se v čelo vojska a vyvedl je na pahorek poblíže řeky Uny. Pahorek ten nazývá se Šehiti a dnes je na něm mahomedánský hřbitov. Zde postavil obrovské dělo, ale když je namířil proti Bihači, poznal, že nemá prachu. Na štěstí zajali jeho vojáci dva bratry rybáře z okolí Bihače.

Hasan jednoho podržel si zárukou a druhého poslal do Bihače pro prach.

„Nepřineseš-li prachu do západu slunce, bude tvůj bratr o hlavu kratší,“ pohrozil mu Hasan.

Mladší rybář pro záchranu bratra odspěchal a k večeru se vrátil s prachem. Z lásky k bratrovi ukradl ho v Bihači a Hasan proti Bihači ho užil. Nabil dělo, namířil na Bihač a hradby se bořily a padaly a vojáci spatřivše ve zdi průlom, udeřili na Bihač vší mocí svou a Bihačtí

Ptáčata.

(K básničky na str. 295.)

vidouce, že turecké přesile neodolají, vzdali se na milost i nemilost. Nejvíce je hnětlo, že Bihač dobyt jejich vlastním prachem a za pomoci odrodilce Nikoly Predojeviče. —

Když jsme se Muja dosti naposlouchali, zdvihli jsme se k další obchůzce. Na loďce přepluli jsme jezero Kozjakovo, vystoupili na břeh jezera Jerkusa také Buku zvaného, které jsou o 13 m výše, své vody překrásnými vodopády pouští do jezera Kozjakova. Jezero Buk zpola je skryto ve stromoví hojně kol rostoucím a kterým se proplétají pěkně upravené cestičky, jako nějakým parkem. Jaká i tu rozmanitost květin! Chodec při každém kroku poznává nové a nové druhy a všechny jsou vzácné.

Na pravém břehu Buku je nevysoký vršak Krčín, po němž vede cesta nazvaná „Stefanijin put“, kteréžto jméno dostala na paměť návštěvy korunní princezny vdovy Štěpánky. Cesta tato vede podél ostatních jezer Plitvických: Jezerce čili jezera Gradinska 557 m, jezera Milinova 581 m,

Galovace 585 *m*, Jovinovace 597 *m*, Viru 600 *m*, Batinovace 600 *m* a Okrugljaku 604 *m* vysoko nad mořem položených.

Těžko vypsati všechny ty krásy, jež se tu oku jeví. Vodopád za vodopádem, slap za slapem, a vody jich šumí a hlučí jímavě. Je to hymna nádherné přírody, je to dojemná píseň zákoutí nepopsatelných krás. Proplétáme se mezi jezery, jdeme zvolna a ještě se nám nechce.

Posléze došli jsme k posledním jezerům: Ciganovači 614 *m* a Proščanskému 625 *m* nad mořem. Nad tímto zvedá se vrch Proščanski 874 *m* vysoký a Prošče 765 *m*; nad oním vypíná se Bigin vršak 755 *m* vysoký. Jezero Proščanské jest největší a je napájeno vodou Črny rjeki.

Prohlédnuvše si jezera uchylili jsme se na Labudovac, který je letním sídlem záhřebského universitního profesora dr. Gustava Janečka, o němž bych řekl, že je dobrým Čechem, kdyby nebyl chorvatským vlastencem. Setkali jsme se tu s ním a viděl nás rád. Mnoho a mnoho vypravoval nám o Plitvických jezerech a vyzýval nás, abychom si prohlédli i jeskyně, jichž tu na Labudovaci skoro pod jezery objevil již na třicet.

Že však již čas valně pokročil, odložili jsme návštěvu jeskyň na den následující. A nemrzeli jsme se. Půjdeme kolem Plitvických jezer alespoň ještě jednou a procházka kolem nich je procházkou krajem začarovaným dobrým vilám. Když jdete kolem nich, jest vám skutečně jako v pohádce. Ani se vám od nich nechce.

Když pak odtud odjíždíte, odnášíte si dojmy, jichž nelze zapomenouti. Ale já od Plitvických jezer odjížděl ještě s jiným dojmem a dojem ten se ve mně obnovuje, kdykoliv pohlédnu na škatulku od švédských sirek se srbským nápisem, kteréžto sirky jsem si tu koupil. Když totiž vrátili jsme se z Labudovace, zašel jsem si koupiti nějaké pohlednice k Turkovi, jenž má svůj krám naproti kavárně Mujově. Mezi tím, co jsem si pohlednice vybíral, přišla jakás dáma do krámu a po srbsku žádala sirky. Turek ochotně jí podal škatulku sirek, ale dáma pohlédnuvši na nápis na škatulce, hodila mu je zpět.

„Znáte mne přece již a víte, že nekupuji ničeho, na čem je nápis německý. Vydávám-li za něco peníze, chci to s nápisem ve své mateřštině,“ promluvila srbsky, ale rázně, plná vlasteneckého zápalu.

Turek se omlouval a podal jí sirky s nápisem srbským. Líbila se mi ta vlastenecká povinnost a ač jsem sirek nepotřeboval, přece koupil jsem si jich škatulku a chovám ji pečlivě. Chci, by mi vždy připamatovala, jak jednati máme i u nás.

Ptáčata.

Ptáčci se sletěli,
aby si zapěli
popěvek veselý
tamo v mlázi;
mají zde hnízdečka,
v nichž milá samička
tu drobnou mláď zpěvem
doprovází.

Na žalost nedbají
ptáčci a zpívají,
nový den vítají,
svět je těší,
za broučkem, za muškou,
červenou беруškou
derou se v houštinu
do ořeší!

Že nejsem pěničkou!
Jásavou písničkou
jak zlatou rolničkou
můj zpěv by zněl;
matinka, tatíček
i v nebi Pánbíček
z mojí by radosti
též radost měl!

L. Grossmannová-Brodská.

František Sušil.

Kc 100letým narozeninám napsal *Prokop Zateřel*.

1804 ¹⁴/₆ 1904

Dne 14. června t. r. bude tomu sto let, co se narodil v Rousinově (u Brna) „hlavní křísitel národního ducha na Moravě“ — František Sušil. Rodiče jeho, jimž vedle Františka z více dětí zůstala na živu ještě jedna dceruška, měli ve jmenované dědině polní hospodářství a zároveň hostinec. Otec Františkův byl bedlivým čtenářem a hleděl k četbě záhy nakloniti i svého synka, což se mu také plnou měrou dařilo. A právě tato záliba v knihách a neobyčejná bystrost hochova pohnuly otce k tomu, že dal Františka na studie.

Po odbytí škol domácích cvičil totiž Františka strýc jeho František Pospíšil, kaplan slavkovský (později farář v Újezdě) soukromě v předmětech prvních tří tříd škol latinských (gymnasia), takže žák jeho vstoupil hned do čtvrté třídy v Kroměříži, kde studoval pak s prospěchem výborným. Již tehdy, po přečtení prý předmluvy k slovníku Tomsovu, v níž podotknuto, že národ slovanský počtem svým převyšuje všechny národy a že od Boha k velikým věcem povolán jest, jež také jistě vykoná, bude-li jen své vznešené úlohy vždy též pamětliv — probudilo se v Sušilovi blahé vědomí, že je synem tohoto velikého národa, ač na ústavě, jak to tehdy vůbec bylo, neslyšel ani slovíčka českého!

Roku 1821. odebral se náš student na filosofická studia do Brna, kde též po dvou letech vstoupil do kněžského semináře; brzy po svém příchodu do tohoto města seznámil se s dvěma kněžími, velkými to příznivci jazyka českého, totiž s P. Dominikem Kynským rodákem slanským, a Vinc. Žákem, kooperatorem či kaplanem brněnským, od nichž ve svém vlasteneckém zápalu byl vydatně podporován a sám pak týž mezi bohoslovci nadšeně šířil; již jako theolog (= bohoslovec) vy-

stoupil na veřejnost svými literárními příspěvky v časopise „Krok“ a almanachu „Novoročenka“ — jediný Moravan, jenž českým písemnictvím se obíral. Tomu nelze se diviti, uvážíme-li, že s poněmčováním Moravy došlo to v čase tom již tak daleko, že když Sušil poslal strýci svému ke svátku českou báseň, jež se pak při hostině předčítala, všichni velice se divili, jak prý možno něco tak krásného v české řeči vyjádřiti!

Po svém vysvěcení stal se kaplanem v Olbramovicích, pokračuje tu dále pilně ve studiích; než záhy přesvědčil se, že pro mnohou práci v duchovní správě skrovně zbývá mu času ke studiu, a to ho pohnulo, že žádal roku 1835., složiv výborně předepsanou zkoušku, za místo professorské při bohosloveckém ústavě v Brně, čehož se mu, ač s mnohými obtížemi, také dostalo. Od roku 1837., kdy jmenován byl skutečným professorem biblického studia Nového zákona, přetrval pak v úřadě tomto po 31 let, až tedy do své smrti.

Jako učitel budoucích kněží měl Sušil krásnou příležitost vznětlivá srdce mladých bohoslovců jak pro Boha a jeho sv. církev, tak i pro vlast a mateřskou řeč rozněcovati; on také dle svého hesla:

„Církev a vlast — ty v mojich milují sestersky se řadrech,
každá půl, každá má moje srdce celé —“

tak opravdu činil; a že slova jeho nepadala na půdu neúrodnou, toho nejlepším důkazem jest řada vlasteneckých kněží, (jako byl spisovatel B. M. Kulda, Jan Bílý, František Poimon, Jan Soukup, Matěj a Tomáš Procházkové, Ignác Wurm a m. j.), jeho to bývalých žáků! Avšak i někteří mužové světští t. j. nekněží počali si za příkladem Sušilovým všimati své rodné mluvy a šířiti úctu a lásku k téže v kruhu svých přátel a známých, čímž stalo se, že jako v Čechách kněžími — křísiteli, tak i na Moravě hlavně přičiněním Sušilovým lid z prachu ponížení se pozdvihl a pouta, jež nepřítel mu ukoval, by v nich bídne zahynul, mocí roztrhal a odhodil... Již těšili se nepřátelé, že jazyku českému odzvonilo umíráčkem, a hle, pojednou jazyk ten ožil prací a námahou několika kněží, jižto z lidu vyšli, pro lid žili, a když jiní za potupu považovali česky jen promluvit, oni lidu jazykem jeho slovo Boží hlásali a lásku k němu vštěpovali, až ten lid prohlédl a vroucí láskou po příkladu svých učitelů k rodné své mluvě vzplanul. Dnes ani nedovedeme si již představit a po zásluze oceniti ty oběti našich národních buditelů, v jichž čele na Moravě stál František Sušil.

Na poli literárním byl horlivý muž tento velice činným; netoliko že přeložil řadu krásných děl z různých jazyků, jichž znal několik, mezi nimiž ovšem první místo zaujímá překlad a podrobný výklad Pisma sv. Nového zákona, netoliko že bedlivě sebral a vydal krásné „Moravské

národní písně s nápěvy," ale vydal i hojně prací původních, mezi nimi též pět sbírek básní; jeho též přičiněním založen (r. 1849.) v Brně časopis „Hlas“, dále spolek ku vydávání českých knih „Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje," jehož starostou až do smrti zůstal, a mn. j.

Z jara roku 1868. počal Sušil churavěti plícním neduhem, k jehož léčení vydal se do Bystřice pod Hostýnem, kde také dne 31. května téhož roku v Pánu zesnul, odkázav vše, co měl, na dobročinné účely; mrtvola

František Sušil.

jeho byla převezena do Brna a tam na městském hřbitově slavnostně pohřbena. — Letos — ve stoletou památku jeho narození — budou se konati v Čechách a na Moravě zvláště v jeho rodišti různé slavnosti.

Nemůžeme-li nijak k těmto zaslouženým oslavám přispěti, pomodleme se aspoň za tohoto „národního křisitele“ na Moravě a umiňme si, vždy a všude vážit si své rodné řeči a země jako Fr. Sušil.

Za letní noci.

Povídka. Napsal *Eduard Hegner*.

Jak tichá, jak krásná a tajemná jest jasná letní noc! Jak buší srdce hluboce dojaté uprostřed noci té, a člověk mimoděk se zastaví, aby pokochal se vlnami, jichž mu poskytuje. —

Luna stříbrojasná na blankytném, čistém pluje nebi, tisíce hvězd ji provázejí. A tisícera ta světla vesele hledí do ztemnělého kraje, nahlízejí v skromné chýžky malých v lesy se kryjících dědinek i v hrdé paláce nádherných, velikých měst a čtou v tvářích všech klidně spících jejich stesky, žaly i radosti. —

Ba zdá se, tisícerym tímto zrakem, jímž noc ta čistá v tichém kraji se vzhlíží, že sám Bůh nad ním bdí, že ho chrání; zdá se, že tichounkým větérkem zahrávajícím si ve větvích stromů varuje lidi zlé a po zlém toužící; že jim připomíná, On že všechno vidí, co celému světu tajným a skrytým zůstává a že naopak ukolébavkou šepce lidem dobrým: „Spěte jen sladce, bezstarostně; já bdím nad vámi!“

* * *

Stříbrné paprsky bílé luny usmívají se na spící vesničku, usmívají se na stařečka, který právě z malé chýžky své na návsi se ubírá, provázen svým věrným psem Brokem. Jeho vetchou postavu kryje ošumělý šat doplněný teplým kožichem. V předu houpá se mu na prsou roh a ruka jeho opírá se o sukovitou hůl. Hlavu jeho kryje chlupatá beranice, pod níž rozbíhá se na vše strany proud stříbrolesklých vlasů. Tvář jeho jest klidná; modré jeho oko z vráskovité tváře hledí do světa jasně a s nelíčenou dobrotou.

Stařeček pokročiv pracně na návsi, zadíval se do jasné noci a zamyslíl se. Celý minulý jeho život představil se mu jasně před duševním jeho zrakem. Vzpomínal dob svého mládí, svého dobrého otce a máti, kteří ho řečí mateřskou vychovávali a první modlitbičku v pamět mu vtiskli. Vzpomínal dále dob jinošských, kdy jako mladík osmnáctiletý vydal se do světa hledati svého štěstí. Vrátil se zklamán. A nalezna pouze čerstvě zasypaný hrob obou svých drahých rodičů, se srdcem žalem sevřeným uvázal se ve svoje dědictví zasvětiv se pilné a užitečné, ač klopotné práci ve svém rodišti, ve svojí chaloupce.

Vzpomínal dále manželky a syna svého. Manželku již oželel; ta dávno již odpočívá tam pod zeleným rovem na svatém poli a syn? —

Lomoz války sedmileté oloupil jej oň. Nenasytný král pruský Bedřich poznáv, že příhodná doba, by panství svoje mohl rozšířiti, nastala, ana na trůn říše Rakousko-uherské slabá žena dostoupila, vtrhnul nenadále do

Sas, kde dobyl Drážďan a zajal saské vojsko u Perna, dal se na pochod do Čech, kde porazil císařské vojsko u Lovosic. A potom přirazil ku Praze, již se jal dobývati.

Nesmírné hoře schvátilo spanilomyslnou císařovnu i svěřené jí národy. A proto houfně řadili se jaří junové pod prapor polního maršálka Dauna, jež vládkyně poslala k osvobození hlavního města království Českého. Císařovna volala, stateční junáci poslechli hlasu jejího, a tak za nedlouho čítalo vojsko polního maršálka na 50.000 mužů. —

V tomto voji nalézal se syn starcův. — Nadšený, mladý a silný. —

A od těch dob nižádné neměl zprávy o synu svém. Zanikly ve válečném ruchu. Doletěla zpráva o porážce krále pruského u Kolína a jiné pozdější dolétaly do zapomenuté, zastrčené, horami chráněné vesničky. Sedm let hynula krásná země česká pod kopyty komoňů a trpěla nájezdy vojsk nepřátelských, až konečně ustal ryk válečný a nastal opět pokoj, blahonosný mír toužebně očekávaný; avšak ač již tomu přes rok, co poslední dozuřil boj, o jeho synu posud ani vidu, ani slechu. Zapadl do světa jako kámen do moře. —

On zatím sestaral, stal se k těžké práci neschopným. Zlé mu hrozily časy. Ale že byl mužem vždy pilným, ochotným, máje vždy blaho všech na paměti, neopustili ho jeho spoluobčané a učinili jej ponocným, doprávše mu tak skrovného sice, proň však dostatečného výdělku. Zastával již úřad tento na šestý rok, a za ta léta mnohému neštěstí předešel svojí ostražitostí. Než nyní již — staroba — choroba; vůčihledě slábne, nohy již mu neslouží jako sloužily; stává se tak pozvolna sice však jistě i pro tuto službu neschopným.

A syn se nevrací! — Snad zhynul kdesi na bojišti vzdálen domova neznám a neoplakán, však čestně; kdo však zde poslouží jeho otci? Kdo mu oči zatlačí, kdo ho k hrobu doprovodí? —

Stařeček pod tíhou neveselých těchto myšlének povzdechnul si hluboce a zahleděl se k jasnému nebi. Hvězdičky hleděly naň přívětivě, luna se usmívala. A nad hlavou jeho, v koruně košaté lípy čilý větérek se zeleným smavou Vesnou vykouzleným listím mile zašepotal; a jemu zdálo se, že šeptá ten větrík blaženou zkažku o návratu. Pokročil jakoby v nové naději a zachmuřená jeho tvář vyjasnila se. — —

* * *

Po silnici spěšně kráčí chodec unavený. Vetchý šat jeho valně je zaprášen, známka to, že z daleka přichází. Pod levou paží malounký nese uzlíček; pravé rámě jeho nehybně, svisle dolů visí. Je ochromeno.

Z příjemné jeho tváře osmahlé a hustým vousem zarostlé sálá a září blahá radost. — A jak by ne? Vždyť blíží se k místům, jež každému

tak milými, tak neskonale drahými bývají; vždyť blíží se k svému domovu!

Dlouhých osm let uplynulo od chvíle, kdy naposledy slyšel jasný hláhol zvonku malého kostelíka rodné vesničky, kdy naposledy modlil se v něm s plnou vroucností mladé svojí duše. — Opustil rodnou chatku, by konal nejsvětější povinnost, již člověku Bůh ukládá, aby hájil milené vlasti své proti hrabivosti a úkladům nepřátel; opustil ji provázen žehnáním milého staříckého otce, jehož mozolnatou ruku zkrápěl slzami vděčnosti a líbal.

Vrací se zmrzačen nepřátelským palašem, vrací se však jako muž čestný, hrdě, se sladkým vědomím vykonané nesvětější povinnosti. Drsný život válečný mnohou těžkou zkoušku přinesl mu s sebou, mnohé připravil mu pokušení; on však čestně obstál a vrací se domů nedotčen otravným dechem bouřlivého tohoto života. Vrací se s původní láskou k zapomenuté svojí vesničce, k staříckému otci i rodné chatce a ač mnoho viděl krásných bohatých měst se zlatými, v paprscích slunce skvěle lesknoucími se věžemi, nade vše váží si chudobné svojí vesničky s prostými, doškem krytými domky a nizoučkou, chudou a prostou vízkou.

Jak mile působí naň prostý půvab rodného kraje! Vždyť zná tu každičký stromek, každičký kámen v tom okolí! — Vzpomínky z útlého mládí jako zlaté mušky noci svatojanské kmítají hlavou jeho připomínajíce mu při každičkém pohledu, při každičkém novém kroku nové příhody z dětských let, příhody jemu tak milené a drahé!

Než tiše, tiše! Již zjevila se mu rodná jeho vesnička, již mívá první domky její! — Zdaž ho poznají? — Jak uvítá jej milený otec jeho?

A temná myšlénka šlehla mu myslí: „Kdož ví, je-li posud živ? Snad odešel za matinkou a dříme dávno již snem spravedlivých! — —

Než nemožno! — Bůh jistě ho zachoval!“ — A noční chodec zrychlil svůj krok. — —

* * *

„Hút, hút, hút!“ ozvalo se v dědině tichou a vlhou letní nocí. — Minula jedenáctá a táhlý zvuk rohu dokazoval, že mohou vesničané klidně spáti, ano nad nimi bdí ostražitě oko svědomitého stařečka.

Jak krásné to povolání, bdíti nad jméním a životy druhých, obětovati sebe a svůj klid pro obecné blaho! Jak dvojnásob krásné uprostřed blahé, snící, svěží vůní dýšící přírody, kdy každý lístek, každá travka tajemně šepoce; kdy noc slzami svými napájí lačné kalíšky těch smavých, vůní dýšících dítek usměvavé Vesny, kdy člověku zdá se, že rozumí tajemné té mluvě, jež vyznívá v nadšený hymnus velikého Stvořitele Boha opěvující! — A stařec šeptal modlitbu.

Na návsi zavzněly spěšné kroky; zaštěkal věrný průvodce ponocného. — Vetchý stařec se statným mužem stanul proti sobě. — Chvíli na sebe

hleděli nemluvice; pak padli si do náručí a dvojnásobný výkřik: „Synu! Otče!“ přenesl se radostně, jásavě přes rty jejich; stanuli v dlouhém objetí. —

A větřík ve větvích stromů dále ševalil; dále zněl tím šepotem hymnus spravedlnost a velikost Boha opěvující. — —

* * *

Od těch dob měla vesnička nového strážce. I ten jí sloužil věrně a vytrvale. A když se nad ní vznesla krásná jarní noc, tu z chaty ponocného vycházeli vždy dva mužové; jeden, aby nastoupil svoji noční obtížnou službu, druhý, posadiv se před dům, zadíval se do hvězdnatého nebe; nemohl odvyknouti a odolati krásám té noci blahých vzpomínek, jež mu vrátila syna a zasela radost a spokojenost v poslední chvíle účelného jeho života.

Svačina.

Dobrý den, kozičko rohatá!
Vidíš mne? Já jsem již tady;
nesu ti k svačině travičku,
abys mi nezašla hlady.

Pohleď jen, jaká je zelená
a kterak líbezně voní!
Já vím, že až jenom okusíš,
chutě hned pustíš se do ní.

Já se tě, rohatá, nelekám,
vidíš, že klidně tu stojím!
Prosím, jen rohů ven nestrkej,
těch se přec trošičku bojím!

Dítě a missie.

Píše *Fr. Všečka.*

ovídaly jste se, milé dívky, v „Anděli Strážném“ o missiích. Článečky, které Váš časopis přinášel, byly však psány nejen proto, by Vás s prací a námahami missionářů seznámily, nýbrž měly Vás povzbudit, byste missionářům také pomáhaly. „Jakže? tážeš se, „já že bych mohl, neb mohla missionářům pomáhati? Mám snad opustiti milé rodiče a drahou domovinu a jíti za nimi do cizích zemí?“ Upokoj se, tolik od tebe nikdo nežadá! Můžeš jim pomáhati, když jim dle možnosti nějakým dárkem přispěješ. Z dalšího poznáš, že i dítě, které samo málo má i z toho mála dosti může ku obrácení pohanských dětí přispívati.

Máš snad pokladničku a v ní majetek dosti skrovný, nastrádaný z odměn za vykonané služby rodičům neb přátelům a známým. Jako ona vdova, o níž sv. evangelium vypravuje, že vložila do chrámové pokladnice „dva penízky, což jest jeden haléř“ a přece dala více než ostatní, ježto dala vše, co měla, tak i haléř pro missionáře Tebou věnovaný — jenž tak snadno za zbytečné mlsy bývá utracen — před Bohem velikou měl by cenu. Všimni si jenom na obálce „Anděla Strážného“, jak veliké obnosy bývají po haléřích od dětí pro missie sebrány!

I tehdy, nemáš-li pokladničky, můžeš dosti přispěti, budeš-li horlivě sbírat věci zdánlivě bezcenné, které se dají výhodně ve prospěch missií zpeněžiti.

Jsou to předně opotřebované známky poštovní. Přinese-li Vám listonoš psaní, vypros si od rodičů obálku, vystřižni z ní opatrně známku, ale tak, by její zoubkovaný okraj nebyl nůžkami porušen a pečlivě ji uschovej. Až jich budeš míti více, dej je p. katechetovi, který je ochotně zašle na příslušné místo.*) Tážeš se, k čemu lze starých známek ještě potřebovati? Sestavují se z nich jednak sbírky a prodávají. (Snad víš, že si mnozí lidé se zálibou dělají sbírky poštovních známek.) Jednak se prodávají obyčejné známky čalouníkům, kteří z nich hotoví ozdobné čalouny, jimiž zdobí celé pokoje neb polepují plátěné stěny ku kamnům a pod.

Také lze sbírat odřezky od doutníků (špičky jejich), a staniol (stříbrný papírek, jímž bývá obalena čokoláda, mydlo neb zátky vinných láhví). Všechny tyto věci se dají ve větším množství dosti výhodně prodati.

Ze zpráv missionářů lze seznati, že se za ně stržily tisíce zlatých.

Velmi prospěti mohou missionářům dívky, které se učí ve škole ručním pracím. Z nepatrných zbytků neb odstřížků plátna mohou shotoviti

*) Družina sv. Petra Klavera v Praze, Hradčany 33. sbírá jmenované věci pro missie.

krásné, ozdobně vyšíváné prádlo kalichové. Ze čtverečku plátna dlouhého 18—20 centimetrů se dá upravit palla (tuhá deštička, kterou se kalich mezi mší sv. přikrývá), kousek 25 centimetrů široký a 45 centimetrů dlouhý stačí na purifikatorium (utěráček), čtverec asi 45 centimetrů dlouhý se hodí na korporále (šáteček, na nějž se klade sv. Hostie). Zručné vyšívачky by dovedly i z bílého hedvábí shotoviti pláštíček na Velebnou svátost a pod.

Vidíte, milé děti, že i Vy můžete, budete-li chtít státi se pomocníky a pomocnicemi missionářů a tak přispějete k tomu, by se vyplnilo, oč prosíme v druhé prosbě Otčenáše, aby totiž království Boží na zemi, církev katolická, víc a více se šířilo a upevňovalo.

Moravané se radují!

Radovali se Moravané, když jim sv. bratři Cyrill a Methoděj zvěštovali blahé učení Kristovo. S láskou dětinnou vítali sv. Methoděje, když se z Říma navrátil ozdoben důstojností velepastýře Moravského. Papež jej pochválil pro neunavnou práci a lásku, kterou choval k lidu Moravskému, a ujal se ho proti závistivým a panovačným nepřátelům. Sv. Methoděj byl papežem vyznamenán vznešeným úřadem arcibiskupa. Od té doby mnoho změn se stalo na stolci sv. Methoděje.

Nyní podruhé povyšuje sám papež na trůn arcibiskupský neunavného, laskavého a spravedlivého biskupa. Je to Jeho Excellence ndp. Dr. Fr. Sal. Bauer. Dvaadvacet let řídil jako biskup diecési brněnskou. Léta ona jsou léta ustavičné práce. Kolik nadšených řečí pronesl k ovečkám svým za dobu onu, kolika otcovskými listy je povbuzoval a varoval, kolik cest mezi lid sobě svěřený obětavě vykonal! Posvětil třicetdevět chrámů a padesát oltářů. Sv. biřmování udělil 365.000. Otcovsky přijal každého a ochotně podpíroval vše moudrou rukou svou.

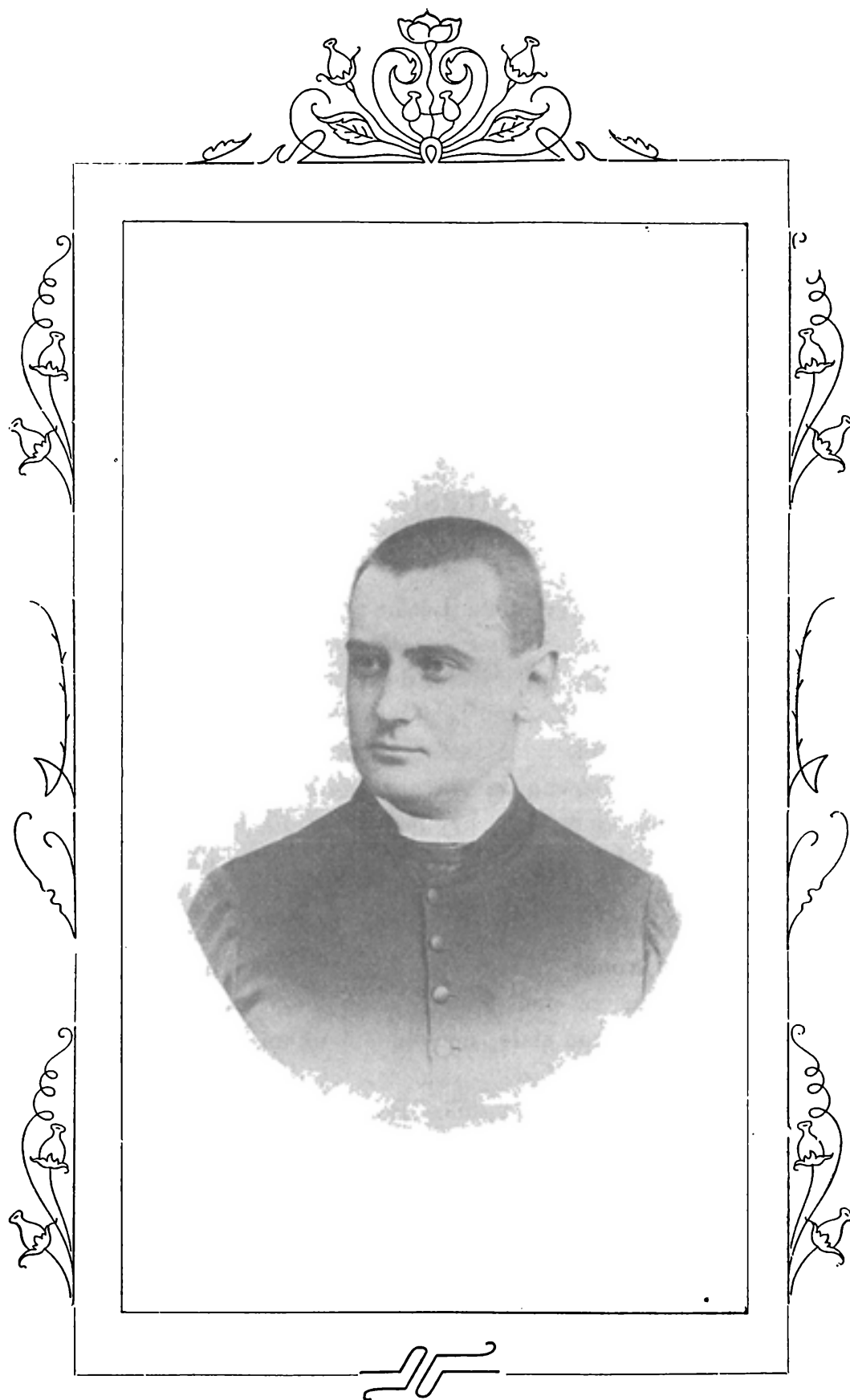
Papež Lev XIII. jej veřejně nazval svatým biskupem řka Moravanům: „Máte svatého biskupa.“ Za nedlouho odejde milovaný biskup do Olomouce jako arcibiskup, jako apoštol toužebně očekávaného míru a pokoje.

Radujeme se z povýšení jeho a prosebně pozvedáme hlasy své k Bohu, aby spravedlivého a moudrého velepastýře milostivě dlouho zachoval na osvobození a povznesení utiskovaného lidu českého na Moravě a ve Slezsku.

Biskupem brněnským se stal Jeho Milost ndp. Dr. Pavel hrabě Huyn. Stručně poznačen život jeho je takto: Narodil se v Brně, na Kolišti č. 1.

**J. Excell. ndp. Dr. František Saleský Bauer,
nový kníže-arcibiskup Olomucký.**

**J. M. ndp. Dr. Pavel hrabě Huyn,
nový biskup Brněnský.**

Babičkou jeho byla česká šlechtična Jindřiška Lažanská. Studoval na gymnasiu v Kalksburgu u Vídně, potom v Římě. Bohosloví studoval v Olomouci. Tam byl r. 1892. vysvěcen na kněze.

R. 1895. byl na universitě v Innomostí povýšen na doktora bohosloví. Po dvakráte prodlel v Římě na studiích. Tam došel hodnosti doktora filosofie a církevního práva. Po návratu z Říma byl kaplanem na Křetíně, potom v Prostoměřicích. Od roku 1901. byl farářem v české obci Běhařovicích. Povinnosti své konal přísně. K lidu byl laskavý a spravedlivý.

S důvěrou jej vítáme, jako svého biskupa.

Strašidlo.

Veselý příběh od S. J. U.

Malá je horská vesnička Lesina; as 30 domků táhne se údolím po obou stranách potoka. Tím tvoří se jakási ulice, která se v prostředku rozšiřuje v dosti velikou náves, na které stojí staleté lípy. Za teplých letních večerů besedují obyvatelé Lesiny pod těmito lípami, kdež jsou k tomu účelu vystavěny lavičky.

Kterého roku v červnu besedovalo tam několik sousedů. Bylo před sv. Janem Křtitelem; v tu dobu prý mají strašidla největší moc. Strašidel sice není, ale lidé v horách jsou velmi pověrčiví a v ně věří. Také hovor besedujících sousedů otáčel se kolem tohoto předmětu. Někteří tvrdili, že strašidla jsou, a uváděli o tom příklady, druzí to popírali.

Tu z dolního konce vesničky běží od rychlého běhu celý udýchaný obecní pastýř a vida, že pod lipami jsou lidé, zamířil přímo tam. Na otázky vesničanů co se mu stalo, nemohl ani okamžitě odpovídati. Teprve po chvíli vyprávěl:

„Šel jsem ze sousední vesnice Borova před večerem domů. Když jsem přišel asi do prostřed cesty k lomům, bylo již dosti temno. Tu uviděl jsem na břehu potoka pod skalou státi světlo, které bylo tak veliké jako dospělý muž. Chvilku jsem se na ně díval, ale pak uchvátil mne strach a já utíkal přímo sem.“

Sousedé vrtěli nad tím hlavou; někteří věřili, že je to skutečné strašidlo, jiní to vyvraceli, říkajíce, že není strašidel. Chvíli o tom rokovali až konečně ten nejodvážlivější, chalupník Vondráček pravil:

„Víte co, sousedé, pojďme tam všichni jak tu jsme, a podívejme se na to strašidlo! Jestli že si tam však někdo stropil takový žert, zle se mu povede!“

Vesničané přijali ten návrh a za půl hodiny šli, každý maje nějakou zbraň, ten kosu, onen pušku nebo vidle, k místu, kde bylo strašidlo viděno. Přišedše tam viděli, že pasák nelhal. Na břehu potoka skutečně stálo světlo velikosti dospělého muže. Nebyl to obyčejný oheň, ten by plápolal a od něho by se chytily vrby a olše, které rostly podél potoka a uprostřed kterýchž světlo stálo. Nyní počalo i ty statečnější mraziti. Chvilku se na světlo dívali a pak odvážnější na ně volali. Světlo stálo nepohnutě a žádný blíž k němu nechtěl jíti. Tu opět Vondráček měl šťastnou myšlenku. Radil totiž, aby ti dva nebo tři, kteří s sebou donesli pušky, stříleli na světlo.

„Dělá-li si z nás někdo šašky,“ pravil „musí před ranami z ručnic utéci. Jestliže je to pak strašidlo, netkne se ho střelba.“

Mající pušky okamžitě je sundali a záhájili palbu až se to po okolních lesích rozléhalo. Světlo se však nehýbalo. Tu zůstali všichni na rozpacích. Konečně pak se smluvili tři nejstatečnější, že půjdou blíže; vzali si pušky a šli. Přiblížili se na několik kroků k strašidlu a tu nejprvnější z nich vypuknuv v hlasitý smích, zvolal:

„Vždyť je to stará, strouchnivělá vrba!“

Strouchnivělé dřevo vrbové má totiž tu vlastnost, že v noci světélkuje. Ježto toto byl toliko dutý, strouchnivělý kmen, zdálo se, že je to skutečný ohnivý muž. Nyní bylo po všem strachu. Teď musili se sami smáti svému lichému strachu. Od té doby nevěří Lesinští na strašidla.

Liščí rodina.

a nepřístupné stráni lesní založila si liška podzemní svůj palác. V něm tráví obyčejně světlý den a teprve za tmy vychází na lup.

Jen někdy vyleze i za dne, aby si prohrála kožíšek na výsluní. Ale hnedle se zase schová, jak zvětří nebezpečnost. Hajného nebo myslivce nevidí ráda. Ví, že je jim trnem v oku.

Než liška proto nezoufá. V čas potřeby umí si pomoci. Ostatně, proč by o ní myslivci říkali, že je chytrá?

Liška z opatrnosti upraví si obydlí, jak náleží. Nerada by lacino prodala svou kůži. Proto především pečuje o svou bezpečnost. Jediná díra k doupěti jí nestačí. Zařídí si tedy vždy několik východů, aby mohla utéci, kdyby přišlo zle. V zimě hrozila jí smrt několikráte. Jednou docela

ji z doupěte i vykopávali. Ale ona i tenkrát šťastně vyvázla. Potom míjel den za dnem, až přiblížilo se krásné jaro. Byl opět máj.

V tom čase sluníčko vykouzilo v přírodě mnoho změn. Již také v liščím paláci divná, předivná událost se přihodila. Liška měla rodinu. Tulilo se k ní několik slepých mláďátek. Jsou letos jen čtyři. Jindy však bývá jich dvakrát tolik. Ale o všechny pečuje matka v pravdě láskou mateřskou. A při vzorném ošetřování rostou mláďata jako z vody.

S počátku živí je svým mlékem, jež ssají. Ale nemohou mláďata býti dlouho o mléce. Musí také zvykati na tužší potravu. Tak jim uplyne čtrnáct dní.

Mláďata zatím prokouknou. Liška horlivě snáší, kde co vhodného může uloviti. Lapá brouky, kobylky, žáby, ještěrky, myši i ptáky. A liščatům chutná výborně. Všechno jim jde k duhu. Ale není to maličkost, nasytiti tolik hladových krků z ničeho nic; než láska mateřská neleká se obtíží. Liška sama utrhne si od huby, jen aby nehladověli její miláčkové. To však se jí přihodí leda za nepohody. Obyčejně uloví vždy tolik, že nemají nouze ni hladu. Je však také liška v této době odvážlivější a lstivější, než jindy. Kdo se bojí, neobstojí. S odvahou jí vrozenou přepadá zajíce, králíky, koroptve, bažanty i jiná zvířata lesní. Nemůže-li uloviti nic v lese, pustí se k blízkým samotám a vesnicím. Jednou vezme pasače před očima husu, jindy zas připraví hospodyně o slepici nebo o jediného kohouta. Smělost její nezná mezí.

Ale rovněž podivuhodna je její opatrnost. Když vylézá z doupěte, již pátrá, zda-li do jejího hájemství nezabloudil některý živočich. A stalo-li se tak, tedy jistě to neb ono je uchváčeno ostrými zuby liščími.

Zas uplyne skoro čtrnáct dní.

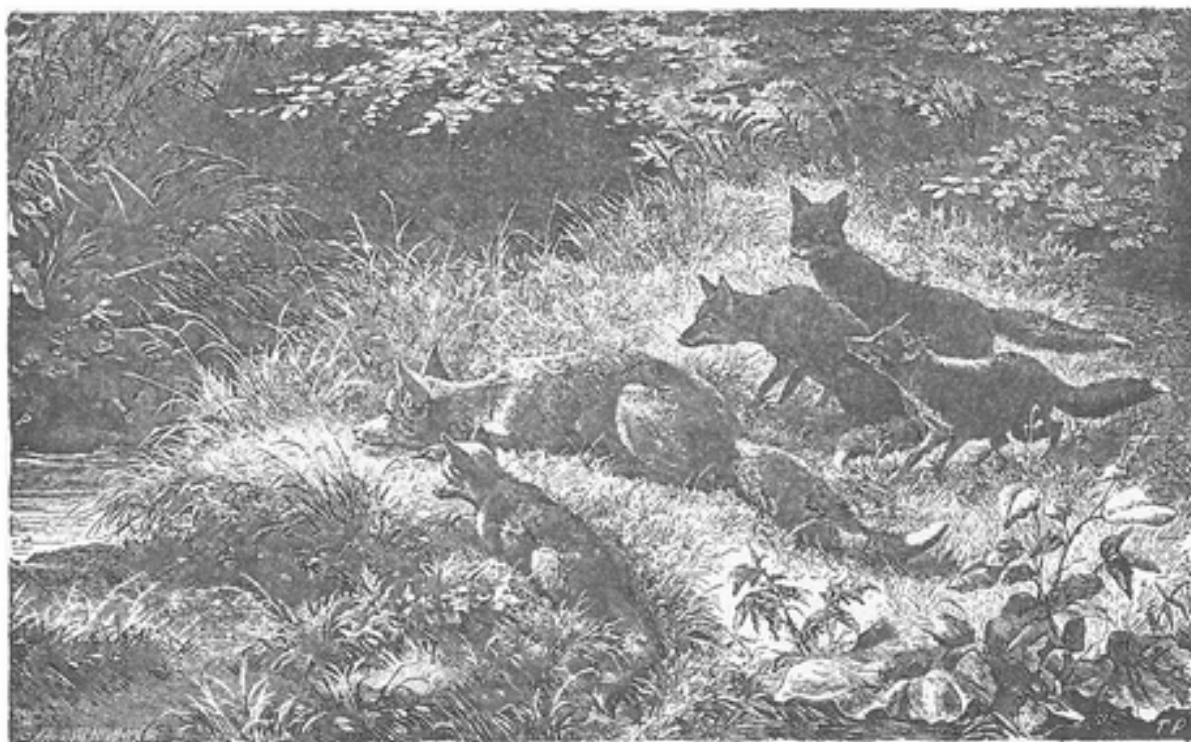
Mláďata dosud ještě jsou upoutána na doupě. Po této době však odvažují se již před brloh. Tam čekají, až matka přijde s lovem. Když vylézají, vystrkují nejprve hlavičky, potom honem sběhnou se dohromady. Skok sem, skok tam; hned čtverácky po sobě skákají, hned vespolek se fackují. Při těchto hrách matka obyčejně mladých střeží, aby se jim nic nestalo. Zaslechne-li třeba jen šustot suchého listu, hned střelhibitě pádí do děr. Ale než se kdo naděje, jsou venku zase; nejprve jedno a hnedle všechny čtyři. A zase jako kotátka spolu žertují, škádlí se a převalují. I u nich je doba mládí dobou radostí.

V radostech, jak se říká, prchá čas jako voda. Jaro se svými krásami jest u konce. Již také pečlivá matka liška naučila najednou mládež svou, čeho třeba pro budoucí samostatný život. Sama je jim ve všem dobrým příkladem.

Je počátek léta.

Slunéčko pálí po celý den, až do večera. Teprve s večerem se žár sluneční poněkud zmírní. Lesy vydychují pryskyřičnou vůni. Bledý měsíc a noční jeho sestry, hvězdičky, osvětlují tichý kraj.

Příjemného večera užije liška k své vycházce. Dnes po prvé vezme s sebou i svou rodinu. Budou se mladé cvičiti v běhu i v lovu. Ale nějak nespěšně krácejí v před. Zdá se, že liška, ač vyhlédla si místo bezpečné, přece nedůvěřivě opouští svou skrýš. Jako dobrý znatel okolí, jde napřed. Pozorně plíží se jako kočka, majíc chvostnatý ocas natažený. Věrným strážcem jest jí čich, zrak a sluch. Se všech stran sbírá vítr, pozoruje a naslouchá. Náhodou nevětrí nic podezřelého. Ale jediná zkouška nestačí.

Ještě několikrát se přesvědčí, může-li býti úplně bezpečna. Opatrnosti nikdy nezbyvá. Mladé lišky pozorně sledují každé hnutí matčino a také samy ji napodobují. Všechny mají štíhlé, pružné a půvabné tělo s bílou náprsenkou a dlouhou oháňkou. A jak pěkně jim to sluší!

Pojednou stará liška se zastaví. Oči jí zasvítily jako dva žhavé uhlíčky. V hustém podrostu u potoka vyčenichala mladého zajíce. Spal. Liška plíží se blíž a blíž, pak hřbet vypjala v oblouk — pružný skok — a již držela v hubě ušáka.

To bylo potom vřesku! Ale liška toho nedbala. Věděla, že tam není nikdo, kdož by jí za to ztrestal. Mláďata v tom okamžiku byla u ní.

K veliké radosti pustila ušáčka mezi ně. Ubohý utíkal, chtěl se vyprostiti z nemilého zajetí, ale v tom chytila jej některá lištička a zase jej pustila. Tak si s ním pohrávaly jako kočka s myší, až posléze přiskočí matka, roztrhne mladíka a podělí jím hladná liščátka.

Po ukončení hodů nová touha žene lišky po dobrodružství. Leč odkudsi zavál podezřelý vítr. Stará liška ustala v lovu. Čenich pozvedla, nozdry roztáhla a větrila. Nedůvěruje světu a proto bez meškání dala se na útěk. Mláďata za ní.

Jindy jim zas ukáže, jak mají loviti králíky, koroptve, bažanty a jinou zvěř. Brzy potom liščata odvažují se sama do revíru. Tu lapnou brouka, tam kobylku, onde přepadnou křečka, ježka, nebo uloví také něco vzácnějšího. Zajíců a koroptví všude dost. Jídelní jejich lístek obsahuje stále zvěřinu a jiné masité zákusky. Při tom pro chut sbírají sladké jahody, ovoce i hrozny.

Ve stálém loupežení a vraždění ubíhá liškám den po dni. Ani se nenadály a byl podzim. V tom čase stál hostovní chudne. Tím též i láska mateřská chladne. Nouze ráda do Svárova zajíždí. Dobře ještě, že mladé lišky již úplně dospěly. Jsou jako staré. Je také čas, aby se rozešly. Pořáde spolu býti nemohou. Na rozloučenou důtklivě jim položí matička na srdce, aby se měly na pozoru hlavně před myslivcem, jenž jejich plémě nenávidí na smrt. Po rozchodu každá založí si krb vlastní. Některá najde si starý, opuštěný brloh jezevčí, jiná vyhrabe si jej sama a zase jiná jako podnájemník zůstává s jezevcem, ať se mu to líbí nebo ne.

Takto odloučeny očekávají zimu. Přibýváním zimy nouze o potravu se množí. Z hladu vezme liška zavděk vším, ať je to co je. Nepohrdne ani kostí. Liščí žaludek ztráví ji teď jako jahodu. Ký div, že v takových dobách zatoulá se v noci liška až do vesnic. Častokráte se vrátí s nepořízenou, ale vždy znova a znova odvažuje se nebezpečné vycházky staň se co staň. Nouze prý i železo láme. Někdy ovšem je dopadena při loupeži a zaplatí svou odvážlivost životem. Jiná liška zase hladem mořena vleze do želez anebo je z brlohu vyštována psem jezevčíkem a potom bez milosti zastřelena. Není jí škoda.

Ze zabité lišky je pěkný, červenohnědý kožíšek. Kožešníci jej vydělávají pod kožichy a kožíšky, na rukávníky a pásy na krk. Ale jen zimní liščina má cenu; letní nestojí za nic, protože srst není trvanlivá.

Vdclav Kdlal.

Spravedlnost.

Dоследní král Římský jmenoval se Tarquinius Superbus (Pyšný). Tento král vládl tak krutě a bezohledně, že celý národ byl popuzen krutostí královou a prostopášností jeho rodiny. Nevládl jako jeho předchůdcové se sněmem, nýbrž řídil se ve všem svou vlastní libovůlí. Když konečně byla míra jeho zločinů naplněna, byl roku 509. před Kristem i s celou svou rodinou vypuzen z Říma a na místě království zřízena byla republika, v jejímž čele stáli dva tak zvaní konsulové. Prvními konsuly byli zasloužilí dva mužové: Junius Brutus a Tarquinius Collatinus.

Ale Tarquinius Supertus těžce želel svého ztraceného trůnu a všelikými oklikami hleděl k tomu, aby nabyl dřívější své moci. K tomu cíli zosnoval spiknutí mezi mladými šlechtici.

Brzy však bylo spiknutí vyraženo a spiklenci polapeni. Tu se ukázalo, že mezi spiklenci byli i dva synové Junia Bruta. Všichni s napjetím očekávali, jak se Brutus zachová ku svým synům.

Den soudu přišel a davy lidu nesčíslné valily se do soudní síně. Každý byl dychtiv věděti výsledek soudu. Synové Brutovi stáli mlčky a hořce plakali.

Konsul Junius Brutus přistoupil ku svým synům a otázal se jich: „Čím se můžete ospravedlniti?“

Synové neodpovídali, toliko velké slzy kanuly jim po tváři.

Brutus tázal se po druhé i po třetí. Synové však neodpovídali.

Když viděl konsul, že se nadarmo táže, zvolal: „Víte, jaký trest je určen pro zrádce. Liktoři (kati), vám odevzdávám spiklenci!“

Klidným zrakem se díval, kterak za všeobecného reptání a nářku na zem padly hlavy obou nešťastných synů.

Když však povinnost svou vykonal, složil svůj úřad a vrátil se na svůj statek.

Tam bolem přemožen, vrhl se na zem a oplakával synů svých.

Václav Staněk.

Milé děti!

Mnohé z Vás, prohlížejíce toto číslo „Andílka“, otáží se, kde asi zůstaly hádanky a rebusy, na něž jste se tolik těšily. Snad strýček zapomněl dáti vytisknouti? Nikoliv. Dosti jste se nalámaly hlaviček a zoubků, abyste ze tvrdé skořápky vylouskly její utajený význam — sladké jádérko. Takové jádérko bylo u mnohých zvláště vytrvalých ještě ocukrováno odměnou v podobě pěkné knížečky.

Z psaníček Vašich jsem poznával, že jste se těšily na to, až Vám „hvězdička vyjde“, a vyšla-li, s nadšením jste mi oznamovaly, jak Vás pěkný obsah knížečky pobavil.

Některým se však knížečky nedostalo. Ať se těší, že po prázdninách při vytrvalém louskání i jim naděje na odměnu kyne

Nastává Vám krásná doba — doba prázdnin. Kéž byste se všechny zotavily na duši i na těle, abyste s novou chutí a silou v novém školním roce chopily se učení. Nezapomínejte však v prázdných chvílích dobré četby. Vzpomeňte si také na „Andílka“ a čítejte v něm pilně a chovejte se po celý ten čas, jak se sluší na hodné a spořádané dívky.

Těším se, že se po prázdninách zase shledáme a že se přičiníte o to, by se počet čtenářů a čtenářek „Anděla Strážného“ hodně rozmnožil. Postarám se o to, by se Vám časopisek čím dále tím více líbil i obsahem i obrázky. Zatím Vám prozradím jen tolik, že příští ročník mimo překrásné pohádky i obrázky k okreslování obsahovati bude. Těšte se tedy, tak jako se těší na šťastnou shledanou po prázdninách

Váš strýček redaktor.

Douška: Jména luštitelů z čísla 9. budou uveřejněna v 1. čísle příštího ročníku, odměny však budou zaslány v červnu.

Rozluštění hádanek a rebusů z č. 9.

1. Rohovka.

Hostýn,
okovy,
soda,
tvá,
ý y,
n.

2.

2 7 6
9 5 1
4 3 8

3.

Kočka, mýdlo, motýl, škola.

4.

Na, vina, lavina, hořlavina.

5.

Petrohrad.

6. Po kapkách, obuvník, díra.

7. Miluj bližního svého jako sebe samého.

8. Sever. — 9. Růžena. — 10. Čtvrtek. — 1. Miluj Pána Boha nade všecko!

Obsah. Dětem (báseň), str. 281. — Práce je nejpevnější oporou, str. 282. — Plitvičká jezera, (s 3 obr.) str. 284. — Ptáčata (báseň s obr.), str. 295. — František Sušil (s obr.), str. 295. — Za letní noci, str. 298. — Svačina (báseň s obr.), str. 301. — Dítě a missie, str. 302. — Moravané se radují! (s 2 obr.), str. 303. — Strašidlo, str. 306. — Liščí rodina (s obr.) str. 307. — Spravedlnost, str. 311. — Milé dívky! str. 311. — Rozluštění hádanek a rebusů z č. 9., str. 312.

OBSAH.

I. Básně.

	Strana.		Strana.
Bouchalova Marie:		Příbylova Antonína:	
Strašidla (s obr.)	52	Ježíškovi . . .	278
Bouška Bohumil:		Richter F. N.:	
Jablůňka . . .	31	Ukolébavka	164
Ty písni česká	38	Modlitbička .	207
Grossmannova-Brodská L.		Soukal Josef:	
Na stroišti (s obr.)	4	Podzim	60
V chumelici (s obr.) .	104	O původě hradu boskovského (s 2	
Veselý taneček (s obr.)	269	obrázky.) .	239
Ptáčata (s obr.) .	295	Staněk Václav:	
Hegner Edvard:		Jarní píseň (s obr.)	259
Naše vlast	77	Sušil František:	
Kabrtova Bukolská M.:		Dětem . . .	281
Pri tanci (s obr.)	171	Šťastný A. B.:	
Umělci (s obr.)	181	Umírá léto (s obr.)	20
Hoj, mám já koníčka (s obr.)	189	Na dušičky (s obr.)	91
Malí hrdinové (s obr.)	213	Poklady dítěte .	249
Svačina (s obr.) .	301	Unzeitig Stanislav:	
Kubis Daniel:		Pohřeb	244
Tři přátelé .	185	Unzeitig Vítězslav:	
Lacina Josef:		Bouře v horách	28
Říkadlo	231	Vík Jan:	
Milota J.:		Dětem	12
Večerní chvíle	33	Nejprv práce — potom hra .	87
Posel zimy	65	Jaro .	217
Ježíšek a vlk	121	Jiskřičky	256
Koledníci .	126	Říkadla přede hrou	275
Koleda národní	142		
Modlitbička	153		
Kočičky	224		
Při odloukání píšťalek .	238		
Mittenhubrova Anuše:			
Do školy	1		
Na dvoře	69		
Zima	97		

Zpěvy.

Musil František:	
„O Vánocích“ dvouhlasný sbor	
s průvodem piana.	

II. Články poučné a zábavně.

	Strana.		Strana
Bémova Marie:		Hájkova Marie:	
Jak jsem ztrávila prázdniny	88	Vycházka v dubnu do přírody	278
Dostál Al.:		Hegner Edv.:	
Malá markytánka	186	Za letní noci . . .	298
Grossmanova-Brodská L.:		Heřmanský Kar. J.:	
Z cizích dílů světa (s 2 obr.)	55, 66	Před pomníkem Karla IV. (s obr.)	24
Všetečný Bořík a kouzelná skříňka		Laxenburg (s obr.)	118
(s obr.)	108	Kdo jinému jámu kopá, sám do ní	
Veselá sázka (s obr.)	124	padá (s obr.)	135
Návštěva v myslivně (s dvěma		Janáček Jos. Frant.:	
obrázky) .	227, 252	První „škola“	29

	Strana.
Kabrtova-Bukolská M.:	
Micínka	246
Kálal Václav:	
Všední výjev (s obr.)	18
V zimě	122, 171
Špačkové (s obr.)	192
Střevlík zadravní (s obr.)	277
Liščí rodina (s obr.)	307
Linhartova Marie:	
Den dušiček	159
Milota J.:	
Bajky	12, 94, 276
Sv. Mikuláš — poslem lásky	98
Rady	163
Mittenhubrova Anuše:	
Na jih	20
Neposlušná včelka	250
Pacák A.:	
Princezna Kvakuška	259
Pyšná Karla:	
Štědrý den	207
Pitnerova Vlasta:	
Hříbečkové-bratříčkové	178
Průša Ant.:	
Ze života lednáčka (s obr.)	143
Soukal Josef:	
Dobré předsevzetí	2
Historický pomník u města Jihlavy (s obr.)	224
Staněk V.:	
Alchymisté	62
Turnaje (s 2 obr.)	175
Práce je nejpevnější oporou	282
Spravedlnost	311
Synek Fr.:	
† Sv. Otec Lev XIII. (s obr.)	13
Sv. Otec Pius X. (s obr.)	16
Sv. Prokop (s obr.)	84
Příchod Spasitele světa (s obr.)	102
Svatá Rodina (s obr.)	140
Nechte maličkých přijít ke mně (s obr.)	165
O utrpení Páně (s obr.)	196
Papež sv. Řehoř Veliký (s obr.)	222
Matka Spasitele (s obr.)	274

	Strana.
Šťastný A. B.:	
Ze života houslistova	34
Zapomněl	218
Všetečka Frant.:	
Obrázky z katolických misí	104, 147, 166, 189, 242, 266
Dítě a missie	302
Unzeitig S. J.:	
Co mne zachránilo	213
Strašidlo	306
Unzeitig Vítězslav:	
Na úsvitě. Povídka z moravských dějin (se 6 obr.)	5, 41, 69, 112, 126, 154
Zákoucký Karel:	
Roklí Radolny do Bledu (s 3 obr.)	77
Plitvická jezera (s 5 obr.)	199, 32, 269, 284
Život svůj pro bližního	212
Zaletěl Prokop:	
Svatý Václav (s obr.)	57
František Sušil (s obr.)	295
Zháněl Ignát:	
Hrad Habsburg (s obr.)	257
M. P.:	
Pohádka o dvou čertoch	91
R. D.:	
Hrad Helfštýn (s obr.)	60
Z ruského:	
Volha	87
Milé dívky! Listy k mládeži (s obr.)	182, 245, 311
Dva soudruzi (s obr.)	93
Staroegyptské památky (s 3 obr.)	208
Kouzelník a děti (z ruského)	210
Čtenáři a čtenářky „Anděla Strážného“ uvažujte a jednejte!	232
Dva obrázky z našich dějin (s 2 obr.)	264
Moravané se radují (s 2 obr.)	303
Hádanky a rebusy v 1. – 9 čísle.	

